

**MONARCHIAE
ECCLESIASTICAE
EX SCRIPTIS M.
ANTONIJ DE
DOMINIS...**

John Floyd, Marcantonio De
Dominis, ...

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

13-20.6.58.

28.1.77

~~28~~
16

28
~~12~~

... ..

... .. !

... ..

...

MONARCHIÆ

ECCLESIASTICÆ

EX SCRIPTIS

ellegit

M. Cocini

M. ANTONII
DE DOMINIS

EX ARCHIEPISCOPI
SPALATENSIS,

DEMONSTRATIO,
DVOBVS LIBRIS COMPREHENSA.

SEV

*Respublica Ecclesiastica M. Antonij de Dominis, per ipsum
à fundamentis eversa.*

AVCTORE,

FIDELI ANNOSO VEREMENTANO

Theologo. *Aur: est*

P. Antonij

Joannes

*Floidus SJ
Anglus*

COLONIÆ AGRIPPINÆ,

Sumptibus BERNARDI GVALTERI.

ANNO M. DC. XXII. +

Auctor L. Floidus

APPROBATIO.

QVæcunq; libro hoc continentur, ea re-
ligioni Catholica & bonis moribus sunt
conformia. Scriptum Coloniae 11. Aprilis

1622.

Henr. Francken Sierstorffius

S. Th. Doct. Reg. Laurent.

librorum Censor.

P R Æ F A T I O.

LECTOR BENEVOLE

Antonius de Dominis *cepit*
aedificare turrim; nouam Rem-
publicam, Ecclesiasticam: quo
successu? & non potuit consummare.
Ridendus sanè qui tam malè
supputauit: at hoc ipso innui
videbitur, quasi saltem aliquam eius partem
consummauerit? Nec hoc illi conuenit. Quid
igitur? Coepit aedificare nouam Rempubl. Ec-
clesiasticam, & simul coepit eam destruere.
Nec enim citius fundamentum posuit, quam
illudmet euertit. Nolim tuis meis verbis
credas, tantum librum istum peruolu, in
quo inuenies plus quàm trecentas dictorum M.
Antonij repugnantias clarissimas; atque eas
non qualescunque, sed uti dixi, fundamenta-
les. Si suspicaris de malâ fide Auctoris, præter
ipsa verba citata, habes etiam librum, caput,
numerum, quibus dicit & contradicit, adno-
tata: age, fidem probes, si placet; inquiras; & si
aliter inuenis, malè fidei arguas.

Dolebis fortè, Lector amice, quòd ad tam
pulchrum spectaculum non prius admissus
fueris: & fortè cum Auctore aliquatenus ex-
postulabis; vel quòd non prius ad scribendum

se dederit ; vel quòd scriptum suum non citius absoluerit. At enixè abste peto, vt Auctorem omni omninò culpa absoluas. Iam enim biennium effluxit, quòd opusculum hoc penes me habui, varijs alijs occupationibus præpeditus, cur non ante in lucem emittere potuerim, & profecto iam doleo per me, measque rationes factum, cur tam elaboratum, accuratumque opus, quo ad Catholicam veritatem stabiliendam, & superbam Apostaram confundendum nihil efficacius, non citius communi bono lucem aspexerit. Quod damnum eo leuius, beneuole Lector, feres, quod ab eodem auctore propediem alios contra M. Antonium libros expectabis. Interim Vale & frueri.

INDEX

INDEX CAPITVM

ET ARTICVLORVM

Simul continens dispositionem totius libri, & summam omnium principalium eius membrorum.

LIBER PRIMVS.

De Primatu Monarchico, per Christum instituto in Petro.

CAPVT PRIMVM.

De forma Regiminis Ecclesiastici à Christo instituta.

P R I M V M Fundamentum M. Antonij. Christum esse totius Ecclesie Monarcham, nec aliam veram formã regiminis in ea querendam, n. 1

Hæc forma Regiminis Ecclesiastici, ab Antonio conficta, ex proprijs ipsius dictis refutatur.

ARTIC. I. In ea instituendâ & confingendâ sibi ipsi non constat, n. 2. 3. 4

Est stulta, confusa, & à sapientibus damnata, nu. 5. 6. 7

Est hæretica & impia, n. 8. 9

Est monstrum ex rebus diuersis, & inter se contrarijs conflatum, n. 10. 11

ARTIC. II. Falsum esse, quodd Ecclesia gubernatores non habeant vllam veram iurisdictionem, ostenditur ex septẽ M. Antonij contradictionibus, n. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18

INDEX CAPITVM

ARTIC. III. *Christum Luc. 22. per hac verba, Reges gentium dominantur eorum, vos autem non sic, non reprobasse in Ecclesia primatum ostenditur*
n. 19. 20. 21

Adduntur duo corollaria ex toto capite, n. 22

CAPVT II.

Primatus Petri verus & monarchicus probatur ex reiectione primatus conficti, nimirum voluntariæ delationis Apostolorum ob personalia Petri priuilegia.

SECUNDVM *Fundamentum M. Antonij. Primatus Petri Personalis, n. 1*

Euertitur per ipsummet Anton. n. 2

ARTIC. I. *Quia per ipsum nõ est de fide, Petrum habuisse aliquem primatum seu prerogatiuam personalem, propter aetatem, n. 3. 4. 5. 6*

ARTIC. II. *Nec propter primã vocat onẽ, n. 7. 8. 9. 10. 11. 12*

ARTIC. III. *Nec propter charitatem & virtutes Petri, n. 13. 14. 15. 16*

Nec propter familiaritatem cum Christo, n. 7

ARTIC. IV. *Nec propter voluntariam delationem Apostolorum, vt nimirum eorum praelator esset, n. 8. 19. 20. 21*

CAPVT III.

Monarchicus Petri Primatus ex Euangelio probatur, varijs Antonij tergiuerfationibus reiectis.

TERTIVM *Fundamentum Antonij. Loca Euangelica pre Petri Primatu non esse clara, sed varias interpretationes citra Primatum admittere, n. 1*

Eueriti-

E T A R T I C V L O R V M,

Euertitur ex ipsius Antonij dictis, per sex Propositiones sequentes inde demonstratas.

ARTIC. I. In hac Promissione Euangelicâ, Tu es Petrus &c. nefas est aliquid excluso Petro ponere Ecclesia Petram. Adduntur duo corollaria, n. 2. 3. 4. 5

ARTIC. II. Expositio S. Augustini, quæ Christum facit Ecclesia petram, non excludit personam Petri. probatur ex quinque dictis, n. 6. 7. 8. 9. 10

ARTIC. III. Officium fundamenti Ecclesia non est meri ministerij, sed iurisdictionis & regiminis: præsertim circa quæstiones fidei definiendas, n. 11. 12. 13. 14

ARTIC. IV. Fides ponitur à Patribus Ecclesia fundamentum sine exclusione Petri, 15. 16. 17. 18. 19. 20

ARTIC. V. Ex solis Christi verbis promissorijs Primatus Petri sufficienter colligitur, etiamsi ei exhibitus nusquam in Euangelio legeretur, n. 21. 22. 23. 24. 25

ARTIC. VI. Per hac verba, Pasce oues meas, Petro traditur potestas iurisdictionis in omnes Christi fideles, etiam Apostolos, n. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33

C A P V T I V.

Promissa & data Euangelica de officio fundamenti, & Pastoris, & potestatem clauium, esse singularia vni Petro.

Q V A R T V M Fundamentum M. Antonij. Petrum in promissis & datis Euangelicis verè & propriè exui suâ personâ, & tantû esse figuram Pastorû Ecclesia.

Euertitur per sequentia, ex ipsius dictis imprimis, & S. Augustino explicata.

ARTIC. I. Petrus in locis Euangelicis non exuitur verè & propriè suâ persona, n. 2. 3. 4. 5. 6

ARTIC. II. Quid sensu dicatur Petrus vel dici possit Ecclesia persona publica & figura, n. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13

INDEX CAPITVM

- ARTIC. III.** *Petrus iure diuino tanquam persona publica & Monarcha representabat totam Ecclesiam, nu. 15. 16. 17. 18*
- ARTIC. IV.** *Ob quòd mysterium Augustinus faciat Petrum personam & figuram totius Ecclesie, nu. 19. 20. 21. 22. 23*
- ARTIC. V.** *Qua fuerit Augustini sententia de Petri, Romaniq; Pontificis primatu, n. 24. 25. 26. 27. 28*
Ferocia Antonij circa Augustinum, n. 29. 30. 31
-

CAPVT V.

Patres, præsertim verò Cyprianus, cùm dicit vni Petro traditas esse clauēs, ob mysterium vnitatis Ecclesie, intelligunt eum fieri Ecclesie Monarcham.

QVINTVM *Fundamentum M. Antonij. primatus Petri mysticus, propter vnitatem mysticam designandam, n. 1. 2. 3. 4*

Euertitur per sequentia, ex ipsius dictis imprimis, & B. Cypriano demonstrata.

ARTIC. I. *Mysterium vnitatis, quòd Antonius ex Cypriano fingit, Cypriani textum destruit. falsa cõtra Euangelium assumit, cõtra authorem pugnat, & Monarchiam Petri asserit, nu. 5. 6. 7. 8. 9. 10*

ARTIC. II. *Verus sensus Cypriani traditur, qui Petri Primatum Monarchicum præ ceteris Patribus grauius asserit & illustrat, n. 11. 12. 13*

ARTIC. III. *Tria Corollaria ex verbis Cypriani deducuntur, quibus mens illius clarior redditur, n. 14. 15. 16. 17. 18. 19*

ARTIC. IV. *Ex doctrinã explicatã Cypriani, quedam loca Patrum pro Petri primatu, alioqui obscuriora, elucidantur, n. 20. 21. 22. 23. 24. 25*

CA-

ET ARTICVLORVM.

CAPVT VI.

Explicatur quâ ratione vera paritas Apostolorum cum Petro, vero Petri supra ipsos Primatui non repugnet.

SEXTVM *Fundamentum M. Antonij. Paritas Apostolorum cum Petro, n.1.2*

Euertitur ab ipso Antonio, & ex ipsa rei natura, per membra sequentia.

ARTIC. I. *Tam in S. Scriptura, quam in Patribus, Petri primatus potius, quàm omnimoda Apostolorum paritas stabilitur, n. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11*

ARTIC. II. *Vera paritas Apostolorum cum Petro, non pugnat cum vera huius superioritate super illos, sed facile cum ea conciliari potest, n. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19*

ARTIC. III. *Inter Apostolos omnes, fuit absque vlla essentiali differentia equalitas honoris & potestatis, & quidem in vniuersam Ecclesiam, n. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28*

ARTIC. IV. *Antonius sic Apostolis tribuit paritatem potestatis cum Petro, quoad speciem, vt Petro tribuat in eadem specie potestatis Principatum, adeoq; eum Monarchiam facit, quemadmodum Catholici, quod deducitur ex quatuor ipsius testimonijs, n. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36*

ARTIC. V. *Ex dictis tria Corollaria inferuntur pro Primatu Petri clarè asserendo, n. 37. 38. 39*

CAPVT VII.

Petrum primatum in Ecclesia primitiua exercuisse,

SEPTIMVM *Fundamentum M. Anton. Monarchiam Petri per mille à Christo annos incognitam fuisse.*

*

5

Euert-

INDEX CAPITVM

Enectitur ab ipso in membris sequentibus.

ARTIC. I. *Tredecim loca Patrum, qua Antonius assertit contra primatum Petri, partim cum dictis ipsius pugnant, partim primatum Petri potius probant, partim nihil omnino sunt ad rem, n. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.*

ARTIC. II. *Petri verum primatum antiqua & primitiua Ecclesia cognitum fuisse, quatuor argumentis ex Antony dictis ostenditur, n. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23.*

ARTIC. III. *Petrum in primitiua Ecclesia Monarchicum principatum gessisse & exercuisse, per quatuor signa ex Actis Apostolorum, ab ipso Antonio stabilita, probatur, n. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32.*

ARTIC. IV. *Potestatem & auctoritatem Pauli nullo modo primatui Petri obesse ostenditur, n. 33. 34. 35. 36. 37.*

ARTIC. V. *De blasphemys M. Antony circa Petri lapsum in fide, n. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46.*

LIBER SECVNDVS.

De Monarchia Petri in Romano Pontifice perpetua successione continuata.

CAPVT I.

Distinctio inter potestatem ordinis & iurisdictionis, & vtriusque natura explicatur.

PRIMUM *M. Antony fundamentum. Totam potestatem Ecclesiasticam sola ordinatione dari, atque aded Episcopos, cum sint ordinis pares, iurisdictione impares esse non posse, n. 1. 2.*

Enectitur in sequentibus ex ipsiusmet dictis.

ART.

ET ARTICVLORVM.

ARTIC. I. *Potestas ordinis distinguitur à potestate iurisdictionis; hac absque illa, & illa absque hac consistere potest, n. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11*

ARTIC. II. *De potestate ordinis, eius natura & proprietatibus, n. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22*

ARTIC. III. *Ordo est verum & propriè dictum Sacramentum, n. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31*

Episcopatus est ordo sacer, simplici sacerdotio superior, nouumq; characterem imprimens, n. 32. 33. 34. 35. 36. 37

ARTIC. IV. *Quomodo Patrum dicta contra malos sacerdotes explicanda sint, n. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48*

CAPVT II.

Explicata natura successionis, & varijs M. Antonij ineptijs confutatis, declaratur vera successio, Episcoporum ab Apostolis in potestate iurisdictionis ad certam Diocesin restricta.

SECVDVM M. Antonij fundamentum. Singulos & omnes Episcopos omnibus & singulis Apostolis, etiam in solidum succedere, n. 2

Euertitur ab ipso M. Antonio in sequentibus, n. 3

ARTIC. I. *Episcopi quoad ordinem non propriè succedunt Apostolis, sed ab eis propagantur, n. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11*

ARTIC. II. *Quid sit iurisdictio in genere, & quotuplex, cum quatuor Corollarijs inde deductis, n. 12. 13. 14. 15. 16. 17*

Iurisdictio Episcoporum qualis, n. 18. 19

Per dicta & principia Antonij euidenter probatur Episcopos non verè succedere Apostolis, eorumq; potestatem esse tantum institutum humanum, n. 20. 21. 22

ART.

INDEX CAPITVM

ARTIC. III. Ex quatuor notissimis successione proprietatibus, ostenditur sigmentum esse, quod singuli Episcopi omnibus Apostolis insolidum proprie succedat, n. 23.

24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31

ARTIC. IV. An & quomodo Episcopi succedant Apostolis proprie? n. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40

CAPVT III.

Romanum Episcopum Petro proprie succedere.

TERTIVM M. Antonij fundamentum. Petrum nullius certa Ecclesia, nedum Romana Episcopum fuisse vel esse potuisse, n. 21

ARTIC. I. Tempore Apostolorum Ecclesie particulares à singulis Episcopis regebantur, n. 3. 4. 5. 6

ARTIC. II. Officium Apostolatus non impedit, quin Petrus potuerit certa sedis Episcopus esse, n. 7. 8

ARTIC. III. Potuit Petrus Roma manens totius Ecclesie supremam curam gerere, n. 9. 10. 11

ARTIC. IV. Romana Ecclesia primus fundator & Apostolus, non Paulus, sed Petrus fuit, n. 12. 13

ARTIC. V. Non pugnat cum sacra historia Petrum secundo Claudij anno Romam venisse, Romanumq; Episcopum viginti septem annis extitisse, n. 14. 15. 16. 17

ARTIC. VI. Non est error in fide Romanum Episcopum Petri verum successorem facere, n. 18. 19. 20

ARTIC. VII. Romanus Pontifex Petro succedit in totius Ecclesia Monarchia, n. 21. 22. 23. 24. 25. 26

CAPVT IV.

Pontificem Romanum iure diuino succedere Apostolis in curam omnium Ecclesiarum; reliquos Episcopos quoad Ecclesias particulares.

QVARTVM M. Antonij fundamentum. Romani Pontificis

ET ARTICVLORVM.

*ficus auctoritatem non esse magis, quam ceterorum
Episcoporum iure Diuino vniuersalem, n. 2*

ARTIC. I. *Omnes & singuli Episcopi non succedunt Apo-
stolis in potestate illa vniuersali, quam habuerunt in
totam Ecclesiam, sed tantum in certa aliqua sede,
n. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.*

ARTIC. II. *Pontifex Romanus totius Ecclesie pastor est,
cum plenitudine potestatis Episcopalis, idq; iure di-
uino, n. 11. 12. 13. 14. 15. 16*

ARTIC. III. *Certe sedis Episcopus potest etiam esse vni-
uersalis, seu totius Ecclesie curam episcopalem ge-
rere, & quomodo, n. 17. 18. 19*

*Romanus Pontifex est Episcopus vniuersalis iure diuino,
& refutantur obiectiones ex S. Gregorio, n. 20. 21.
22. 23. 24*

*Explicatur mens Græcorum de Patriarchatu, & Canon
sextus ex Concilio Niceno de Episcopo Alexandrino,
n. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31*

CAPVT V.

*Romanum Pontificem super Episcopos diuino iure
esse, quorum potestas, quamuis diuinæ institu-
tionis sit, à Romano Pontifice ad
singulos deriuatur.*

QVINTVM *M. Antonij fundamentum. Episcoporum po-
testatem, nec à Romano Pontifice deriuari, nec ei
subijci posse, n. 1*

Euertitur per sequentia.

ARTIC. I. *Singuli Episcopi in sua diœcesi veri & absoluti
Principes sunt, non meri Pontificis administri & vi-
carij; eamque potestatem habent ex iure Diuino suc-
cessionem ad se deuolutam, n. 2. 3. 4. 5. 6. 7*

*Eminentia hac potestatis Episcopalis non impedit, quin
Epi-*

INDEX CAPITVM

Episcopi Romano Pontifici subesse possunt, n. 8. 9. 10.
11. 12. 13. 14. 15

Officium summi Pontificis eiusdem generis est cum officio Episcoporum eminentius tamen: atque hac paritas stare potest cum vera horum ad illum subiectione in regimine, n. 16. 17. 18. 19. 20

ARTIC. II. Electio Episcoporum ad solum Romanum Pontificem pertinet iure Diuino: modus autem eligendi est ex iure Ecclesiastico, n. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28

Vacantium Ecclesiarum cura propria pertinet ad Pontificem Romanum iure Diuino, n. 29. 30. 31

Omnis potestas Episcopalis deriuatur à Romano Pontifice tanquam à fonte: qua deriuatio cum Diuina eius institutione rectè consistit, n. 32. 33. 34. 35

ARTIC. III. Petrus instituit tres sedes Patriarchales, Roma, Alexandria & Antiochia; & quare ibi potius, quàm alibi, n. 36. 37. 38. 39

Patriarcha, Primates & Metropolitana non habent ex iure Diuino certam & constantem iurisdictionem: & Patriarcha subiiciuntur Romano Pontifici ab eoque potestatem accipiunt, n. 40. 41. 42

CAPVT VI.

Causas totius Ecclesiæ grauissimas à Patribus & Concilijs ad Romanum Pontificem semper relatas, & illius primatum agnitum fuisse.

SEXTVM M. Antonij fundamentum. Romanos Pontifices sibi supremam potestatem resistente semper Ecclesia Catholica vsurpasse, n. 1. 2

Enertitur per sequentia ab eodem.

ARTIC. I. Romani Pontifices semper se totius Ecclesiæ Monarchas à Deo constitutos agnouerunt; eorumque dicta

ET ARTICVLORVM.

dicta & facta hac in causa magna auctoritatis sunt,
n. 3.4.5.6.7.8.9

ARTIC. II. Catholica Concilia Ecclesia omnia Romani Pontificis auctoritatem agnouerunt, etiam prima & antiquissima, n. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20

Concilia, quae hic obijcit M. Antonius, Constantinopolitanum I, Chalcedonense, Antiochenum, Romani Pontificis auctoritati suprema non obstiterunt, n. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34

ARTIC. III. Patres Catholici Romani Pontificis supremam potestatem factis suis semper agnouerunt: nullumq; propter hanc ei restitisse probatur ex refutatione exemplorum obiectorum, quae sunt de Polycrate, Ireneo, Cypriano, Firmiliano, Patribus Africanis, & Episcopis Ravennatibus, n. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48

ARTIC. IV. Catholici Patres, tam Graeci quam Latini omnes Romani Pontificis primatum dictis suis asseruerunt, n. 49. 50. 51. 52

Imprimis id ex eo confirmatur, quod ex quindecim locis Patrum ab Antonio obiectis, octo planè sint inepta, nec quicquam ad propositum, alia septem pro primatu contra ipsum faciant, n. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62

CAPVT VII.

In quo fit suprema potestas directiua, correctiua, & electiua Summi Pontificis.

SEPTIMUM M. Antonij fundamentum. Supremam potestatem directiuam, correctiuam, & electiuam Summi Pontificis, à quibusdam Catholicis in Ecclesia vniuersali poni, atque ita Monarchiam euertere, n. 1. 2

ARTIC. I. M. Antonius multa inter se pugnancia, atque adeò falsa Parisiensibus attribuit circa potestatem Papa respectu vniuersalis Ecclesiae, n. 3. 4. 5

INDEX CAP. ET ARTIC.

- Sententia Parisiensium potestatem Ecclesiasticam prius in Ecclesia ponens, quàm in Papa ; non pugnat cum Monarchia Ecclesiastica, n. 6. 7. 8. 9. 10*
- ARTIC. II.** *De potestate summa Electiva Papa, an sit in ipso Papa, an in Ecclesia, an in Clero Romano, n. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17*
- ARTIC. III.** *Cardinalium nomen & officium honorificum & perantiquum est in Ecclesia, n. 18. 19. 20*
Electio Summi Pontificis ad eos solos legitime est redacta, n. 21. 22. 23
Summus Pontifex potuit, omisis Concilijs Episcoporum Italia, sibi Senatam Cardinalitium adlegere, pro regimine totius Ecclesie, n. 24. 25
Propter hac officia Cardinales Episcopis merito preferuntur, quamuis etiam Episcopi aliquo respectu sint superiores, n. 26. 27. 28. 29. 30. 31
Epilogus ad M. Antonium.

IN VTRVM.

IN VTRVMQVE LIBRVM DEMONSTRATIONIS,

PROOEMIUM.

Ypocrisi Præfationis tuæ & descriptionis ineptia vniuersim detecta priori opusculo; ipsum opus tuum aggredimur, præstamusq; tibi aduersarium, qualem optas. In Antagonista, qui tibi responsurus sit, duo postulas. Primò vt non Grammaticaster sit, non Rhetorculus, non Nouitius Theologus, sed tibi par, si fieri potest, ex venerando Episcoporum Choro. Secundò, qui edificij tui non fenestras perfringat, non tegulas comminuat, sed ipsa concutiat fundamenta; totamq; trabum inordinatarum compagem dissoluere conetur. Aequum postulas; nec enim prudens quispiam

*Vel vitulum tauro vel equum committit onagro,
Vel fulicas confert cignis, vel ædona parra.*

Igitur vtrumque tibi præstiti. In Catholica Antagonistam tua opinione tibi parem non facile

**

facile

facile erat inuenire. Sanderus, quò vix vllum tulit ætas nostra doctiorem, tibi *habes, obtusus, & etiam suo more verbosus est.* Illustrissimus Belarminus, qui purpuram suâ doctrinâ, vtrâq; autem sæculum nostrum ornat, *modernus sciolus est, loquitur audacter & imperitè; nonnunquam etiam hominis frontem admiraris.* Cardinalis Baronius antiquitatis Ecclesiasticæ præco, posteritatis futurus ipse præconium *garrulè obloquitur more fæminarum, Theologaster, sola Grammatica instructus.* Sane nunquam Antagonistam tua opinione tibi comparandum præstare potuissimus, nisi tu temet aduersarium tibi ipsi præstitisses. Igitur in hoc opere tecum ipse pugabis, Antagonista tibi ipsi proculdubio par, qui non operis tui fenestras perfringis, nō tegulas comminuis, non muros deijcis; sed ipsa fundamenta non modo concutis, sed argumentis tuis penitus euertis. Opus tuum quatuordecim continet dicta, quæ vnà cum suis probationibus sæpè repetis, vt tuum volumen non aliud sit, quam horum dictorum millies repetitorum moles.

5. Ex his dictis septem pertinent ad institutionem Monarchiæ in Petro; alia septem ad successionem Pontificum in eadem. Priora septē in priori libro examinantur; hæc autem sunt. Primò; Christum Primatum verum in Ecclesia sua reprobasse, & Monarchiam illi pessimā iudicasse: Secundò; totum Petri Primatum nō ex Christi institutione, sed ex voluntaria delatione

tione Apostolorū propter personales eius excellentias, sumendum esse: Tertiò; promissa & data Euangelica facta Petro pro Monarchico primatu non esse clara: Quartò; in his Locis Euangelij Petrum verè & propriè exui personā propriā & indui personā omnium Pastorum: Quinto, vni Petro dari clauēs, ex mente Cypriani non verè tanquam Monarche, sed mysticè, tanquam figurę vnitatis Ecclesie & concordie, quæ esse debeat inter Episcopos. Sexto; Apostolos Petro pares fuisse; paritatem verò cum eminentia vnus Monarchica stare non posse: Septimo; Petri Monarchiam nulli Catholico Doctore (Romanis Pontificibus exceptis) nisi post mille annos vel venisse quidem in mentē. Septem, quæ pertinet ad successionem regiminis à Christo instituti & in secundo libro discutuntur, sunt ista. Primò iurisdictionem Ecclesiasticam sola ordinatione dari, & ideo Episcopos ordine pares iurisdictione impares esse non posse. Secūdò Petrum nō habere proprium successorem; sed omnes Episcopos & singulos vnicuiq; & omnibus Apostolis in solidum æque succedere. Tertiò saltem Romanum Pontificem nō esse proprium & peculiarem Petri successorem. Quartò Pontificē Romanum à Concilio Niceno certæ sedi alligari, & vniuersalem Episcopatum à Gregorio Magno proscribi. Quintò singulos Episcopos esse Christi Vicarios, potestatem diuini iuris habere; quæ propterea, nec à Romano Pontifice ad singulos

los deriuari, nec illius voluntati subijci potest. Sexto: Primatui Romano antiquos Episcopos restituisse, nec ab vilo agnitum esse, nisi à Romanis Pontificibus, qui in causa suæ potestatis testes idonei non sunt. Septimo; Romanū Pontificem etiam ex sentētia quorundam Monarchicorum Ecclesiæ toti subijci, atque adedò ab ijs Monarchiam euerti.

Agnoscis opinor hæc esse operis tui fundamentalia dicta, & illud ex horum repetitione, constare. Hęc si euertis, *compagem trabum tuarum in-* *cardinarum* totam dissoluis. Hęc autem omnia vt à te vno loco dicuntur, ita & alio negantur: non perfunctoriè, non leuiter, non in transitu; sed fusè, acriter, vehementer. Si tot exemplis, quæ iam superius adduximus, necdum induci potes vt mihi credas, te tanta in scribendo, cæcitate laborare, clarioribus adhuc & multò luculentioribus tecum agam. Iterum dico, veni & vide. Vincere nō à me sed à teipso, vel potius à veritate, quæ vincit omnia. Memēto quā

Castodorus verè dixerit author grauiissimus; *summam delictorum esse, nō ille agnoscere, quod ignorare non potes.*

MONAR.

MONARCHIÆ ECCLESIA-
STICÆ EX SCRIPTIS.

M. ANTONII
DE DOMINIS, EX-
ARCHIEPISCOPI SPALA-
TENSIS, STABI-
LITÆ,

LIBER PRIMVS.

*De Primatu Monarchico, per Christum instituto,
in Petro.*

ARITAS omnimoda Apo-
stolorum omnium, funda-
mentum est totius operis
tui, quam ubiq; repetis, &
adeo te demonstrasse putas,
vt l. 4. c. l. n. i. dicere audeas:
Ego libro primo huius operis Prima-
tum Petri destruxi penitus, & in puluerem redegi. Et li-
brum tuum primum concludens, Catholicam
de Petri Primatu sententiam vocas, *occacata*
Ecclesia densissimas tenebras, quibus *vi oppressa palpat in*
meridie.

A

meridie. Ita tu nobis tenebras imputas, tibi lumen arrogas. Hoc tamen mirum sit, quod in tantâ luce teipsum nunquam videas, nunquam quid dixeris vel sis dicturus intelligas: vt non immeritò Petri Primatum in puluerem te redegisse dicas, cùm liber tuus, quo illum impugnas, non nisi pulueris aceruus sit, quem tu dictorum tuorum inter se pugnâtiuum ventis verfas & agitas. Hoc iam videamus.

CAPVT PRIMVM.

DE FORMA REGIMINIS ECCLESIASTICI à Christo instituta.

HAEC quaestio de forma regiminis à Christo instituta, fueritne Democratica vel Aristocratica, an potius Monarchica, prima esse debuit; quam tamen, quâ methodo scribis, in vltima primi libri tui capita reijcis; de qua etiam absurda & inter se pugnancia scribis, ostendisque te Reipublicæ & regiminis primas notiones ignorare.

PRIMVM FVNDAMENTVM

M. ANTONII.

Christum esse totius Ecclesie Monarcham, nec aliam veram formam regiminis in eâ querendam.

I. LIB. I. C. 12. n. 6. tuam de formâ regiminis Ecclesiastici sententiam his verbis declaras. Porro (inquis) *in hac*

in hac nostra Ecclesia militante quarere & indagare veram aliquam formam Reipub. est actum agere. Semper enim procedimus ex falsa quadam suppositione, nempe Christum ab Ecclesia sua regimine absentem esse, & eo excluso quarimus, quæ forma regiminis maneat in Ecclesia, cum tamen reuera Christus adhuc suam regat Ecclesiam, sitque actu ipso ipsius caput Rex & Dominus. Quid igitur mirum, si ubi in factò est perfecta Monarchia excluso per solam cogitationem Rege, resultet quadam forma regiminis, quæ neque sit propriè amplius Monarchica, neque Aristocratica, etiam quoad nomen descriptionemque valdè imperfecta. Aristocratiam sanè quandam hætenus probavi inter Ecclesie Ministros à Christo relictam; sed Aristocratia hæc non habet in se formam veram Aristocraticam, in qua Optimates illi, qui Rempub. gubernant, omnes quidem aut plurimi in vnum coacti habent potestatem, singuli verò nihil possunt. Non sic in Ecclesia; quæ ita quidem ab omnibus Apostolis post Christi ascensum regebatur vt tamen à singulis etiam ab inuicem separatis Ecclesiastica plenè exerceretur potestas. Itaq; dum pono Aristocratiam, includo quidem Optimatum regimen; tum vt excludam plebem, tum etiam, vt excludam vnus solius in tota Ecclesia Principatum. Ceteræ tamen Aristocratia proprietates veræ si absint, hoc erit quia reuera regimen est Monarchicum sub CHRISTO: & in vera Monarchia querere aliam formam regiminis est importunum. Habet igitur Ecclesia inter suos Ministros, qui illam regunt in terris, Aristocratiam, ex ea tantum parte, quæ & vnus solius suprema potestas, & Optimates soli potissimum regunt, sed in solidum tam diuisim quam coniunctim; hoc est, illi qui ad ministerium sunt legitimè deputati. Hæc tu omnia, & alijs locis eadem frequentissimè repetis. Fundamentalis autem ratio, quæ te mouit, vt regimen verum ab Ecclesia, Ecclesiæq; rectoribus, Christo excepto, remoueas,

moueas, hæc est; quod verum regimen includat veram iurisdictionem & veram subiectionem. Sed in Ecclesia non est vera iurisdictione nisi in solo Christo, qui potest corpus & animam mittere in gehennam. Ergo verum regimen nullum in Ecclesia est à Christo relictum, sed veram potestatem secum abstulit. Minorem huius syllogismi millies inculcas: nihil autem affers, quo illam probes, nisi locum illum Lucae 22. *Reges gentium dominantur eorum; vos autem non sic:* quibus verbis dicis ab Ecclesia submoueri Præfultum cum vera iurisdictione, non tantum factum & superbiam terreni Principatus.

Hoc tuum fundamentum quàm vanum sit & ex crasis erroribus compositum, ex tuis dictis iam ostendam. Primo agam de forma tuæ Reipublicæ. Secundo de iurisdictione quam dicis in Ecclesia (Christo excluso) nullam esse. Tertio de dominatu, quem Christus prohibuit.

ARTICVLVS PRIMVS.

De forma regiminis Ecclesiastici ab Antonio conscriptâ.

2. **D**E regimine Ecclesiastico, quod ponis à Christo institutum, quatuor dico ex tuis dictis probanda. Primò in eo instituendo te tibi ipsi non constare. Secundò regimen non esse, sed confusionem à sapientibus damnatam. Tertio esse impium & hæreticum figmentum. Quarto esse monstrum ex rebus diuersis & inter se contrarijs conflatum.

Dico primo, in regimine Reip. tuæ Ecclesiasticæ tibi ipsi non constas. Nam Magnates & Principes huius Reipublicæ Episcopos, nunc facis Ecclesiæ, id est, Concilio Episcoporum subiectos, nunc Dominos absolutos

solutos à solo Deo dependentes l. 1. c. 12. n. 14. Multo melius (inquis) est, vt in Ecclesia nemo sit. qui non subsit & alicui pareat, vt ita à tyrannide sit ipsa immunis, quàm si adesset Monarchia. Monarcha enim Ecclesia cum nemini subsit, nemini pareat, nemini teneatur in terris suarum actionum reddere rationem, neminem timeat; ex hoc facile potest labi: quod non est in Ecclesiastica Aristocratia. Nam quicumq; in hac Republicâ Dux, hoc est, quicumq; Episcopus, siue Primas, siue Patriarcha, si peccat in Rempub. Ecclesiasticam, habet coercentes se & in officio continentes. Et l. 3. c. 7. n. 1. Quid fiet (inquis) si Episcopus erret? quid si ex pastore sit lupus? quid si conculcet canones? habet ille Ecclesiam iudicem simul & vindicem, Hæc tu,

At l. 2. c. 5. n. 5. Cyprianus (inquis) Episcoporum auctoritatem adeo altam agnoscit ac fatetur, vt actionum Ecclesiasticarum Dominos absolutos, & independentes, nisi à solo Deo omnino faciat Episcopos. & paulò post: Si verò alij, quam Domino soli esset Episcopus redditurus rationem suæ Ecclesiæ administrationis, non haberet, quod asserit Cyprianus, liberum arbitrium suæ voluntatis ad suam Ecclesiam, prout ipse solus rectum censuerit gubernandam. Et l. 3. c. 1. n. 2. 4. Optima est consequentia vt Episcopus ei soli subdatur & reddere rationem sui regiminis teneatur, à quo regimen accepit. Cumq; à solo Christo Episcopus Ecclesiæ proponatur, certè Christo soli reddet rationem, & à Christo solo erit iudicandus. Hæc tu omnia, quæ inter se pugnant apertissimè. Nam si quilibet Episcopus subest in Ecclesia, habeatque in terris iudicem & vindicem, à quo coerceatur & in officio contineatur, quem timeat, & cui rationem actionum suarum reddere teneatur; quomodo verum, quod itidem dicis quemlibet Episcopum Dominum absolutum & independentem esse, soli Christo subdi, à solo Christo iudicari, soli Christo rationem reddere teneri? An non satis apertè tecum ipse pugnas?

3. Tamen aliud turpioris adhuc inconstantiae exemplum accipe circa hanc ipsam independentiam Episcopalem: l. 2. c. 5. acerrimè disputas de altitudine potestatis Episcopalis. Dicis n. 4. Episcopum totam suam potestatem divino iure habere, quam cum spiritualis sit ab hominibus donari aut concedi, minui aut ampliari impossibile esse. n. 5. solum Dominum Iesum habere potestatem Episcopum constituendi. Episcopos Dominos absolutos & independentes rerum Ecclesiasticarum esse. n. 21. si rollat Ecclesia ab Episcopo iurisdictionem sine iustâ causâ, irritam depositionem esse, & depositum episcopum reuera totâ suam potestatem tam ordinis quam iurisdictionis habere, & omnes actus, quos exercet, validos esse. n. 28. eos qui negant Episcopos esse veros & absolutos Principes contra apertissimam veritatem oculos claudere. deniq; n. 42. ita Episcopos alloqueris. *Vt imini potestate, quam à Deo habetis, & plenissima Ecclesias vestras autoritate gubernate, neq; vobis virgam è manibus à quoquam eripi patiamini.* Hæc tu illo cap. 5. libri tui secundi.

At alio loco nempe l. 4. c. 11. n. 62. mirum quam contraria scribas, & quam abiectam Episcoporum conditionem facias. *Sunt (inquis) Pralati & Ministris Ecclesiastici potius similes subordinato Magistratui, quem Rex aut Reg. pro suo libitu conducit, vel ex solo iussu constituit, & ad suorum populorum regimen adhibeat, quam Principi absoluto aut Regi iure suo obnitenti.* Episcopis enim Christus & Ecclesia tanquam meris ministris & magistratibus manualibus & amobilibus utitur. Quos etiam si sine causa (quod tamen fieri non debet, nec nisi maioris boni intuitu) transferat, inhibeat & amoveat ipsa Ecclesia, nihil illis aufert quod verè illis peculiare sit, & in quod tanquam proprijs dicatum vsibus verum ius illi habent proprietatis & dominij. Gregem enim possident non ut suum, sed ut Christi, nec ut rei utilitatis domini, sed ut rei depositæ fideiq; commissæ curatores. *Secus est in Principe*
Laico

Laico supremo. is enim verè & propriè subditorum dominus est in temporalibus. Ex his duo ibidem infer. Primò Episcopum sine causa depositum, non posse litem iniuriarum suis electoribus intentare. Secundo in omni dispositione Episcopi siue iusta siue iniusta sequi vacationem Ecclesiæ & alium loco illius ordinari posse & debere. Hæc tu. quæ si conferas cum illis, quæ iam supra ex te citauimus de suprema authoritate Episcoporum, ipse fortassis admiraberis scriptionem tuam in vna re tam variam & vagam & sibi ipsi contrariam.

Primò si solus Christus potestatem habet Episcopus 4. constituendi, & si deliquerit amouendi; quomodo iussu Ecclesiæ constituitur & pro libitu illius amobilis est tanquam merus minister & Manualis Magistratus? Secundò. Si sunt Episcopi Domini absoluti & independentes nisi à solo Deo; quomodo similes subordinatis Magistratibus & meris Reipub. ministris, non Principibus absolutis aut Regibus, qui ius absolutum regiminis habent soli Deo subordinatum. Tertio si potestatem habent, quam ab hominibus donari aut concedi, minui aut ampliari est impossibile; quomodo potestas Episcopalis pro Ecclesiæ libitu transferri, inhiberi & amoueri potest? Quarto si ius diuinum habeat Episcopus à Deo sibi concessum; quomodo nihil proprium & peculiare Episcopo eripitur, quando illi Episcopatus eripitur? cur litem iniuriarum intentare non potest illi à quò hoc sibi diuinitus concessio iure spoliatur? Quinto si virgam habeat plenissimæ authoritatis, quam sibi à nemine eripi pati debet; quomodo etiam sine causâ validè deponi Episcopus potest, tanquam merus conductitiuus Ecclesiæ Minister & Magistratus Manualis? Denique si sine causa depositus Episcopus reuera coram Deo depositus non sit, sed plenissimam

Hieron. l.
3. in Ruf.
fin.

potestatem quoad omnes actus nō minus iurisdictionis quàm ordinis valide exercet ? quomodo verum quod dicis in omni depositione, siue iustâ, siue iniustâ Ecclesiam vacare, & alium in locum depositi substitui posse & debere. Meritò igitur cum Hieronymo exclamem; *quanta in vna re varietas mentiendi!* meritò concludam nihil incertius regimine Reipub. tuæ, cuius magnates nunc soli Deo iudicâdos reseruas, nunc illorum iudicem & vindicem Ecclesiam facis, cui subsint, pareant, rationem regiminis sui reddant, quæque eos ne peccent coerceat & in officio contineat; si peccent, puniat & eiiciat. Ex his contrarijs inter se dogmatibus, quorum vtrumq; tuum est, quodnam magis tuum sit prorsus nescio: tamen Episcopos esse Dominos penitus absolutos, atque adeo tot esse in Ecclesia Monarchas quot Episcopos, principijs tuis conformius est. Nam dicis non aliam manere in Ecclesia potestatem secluso per cogitationem Christo, quam remanet in regno perfectè monarchico per cogitationem seclusa potestate Regis. Sed in regno perfectè Monarchico seclusa potestate Regis, nulla remanet potestas quæ Principes veros & absolutos illius à solo Rege dependentes & illi soli immediatè subditos, iudicare possit. Igitur in Ecclesia, seclusa supremâ potestate propriâ solius Christi nulla manet in Ecclesia potestas, quæ possit Episcopos coercere; sed erunt in Ecclesia tot absoluti Domini, qui nullum timeant in terris, nulli pareant, quot sunt Episcopi. Quod si verum sit quod dicis, vno Monarcha absoluto constituto, qui nullum timeat in terris, Ecclesiam pessundari, & tyrannide opprimi; quam misera est & infelix tua Respublica, quæ Dominos absolutos plurimos habet, qui nullum supra se iudicem aut superiorem in terris agnoscant?

5. Dico secundo, tale genus regiminis ponis à Christo in-

sto institutum, quale damnant sapientes: atque adeo si tu verum dicis, regimen stultum in Ecclesia sua Christus instituit. Probatum hoc syllogismo ex tuis dictis confuto l.1.c.12.n.13. *testimonia (inquis) sapientum, quæ contra Aristocratiam afferuntur multorum per se singulorum diuisim regnare & imperitare volentium confusionem reprehendunt & damnant, non veram Aristocratiam optimatum, qui non singuli, sed simul omnes exerceant gubernationem.* Hæc tu: iam subsumo. Sed (vt l.2.c.12.n.6. scribis expressis verbis, quæ initio citauimus; Christus reliquit Ecclesiæ suæ non veram Aristocratiam in qua Optimates simul omnes regunt, singuli per se nihil possunt; sed regimen in quo Optimates per se singuli regnant & imperant, & à singulis diuisim sumptis ibi inuicemque separatis Ecclesiastica plene exercetur potestas. Igitur regimen Aristocraticum, quale veit confusionem & tumultuum fontem sapientes dannant, Christus instituit: Vtraque propositio Maior & Minor in terminis tua est. Consequentia euidentis est, & tamen quod sequitur ingens blasphemia est. Quid igitur quod toties iactas, demonstraſti? vt mitissimè dicam, insipientiam tuam.

Secundo probatur ex tuis dictis, regimen Reipub. 6. tuæ confusionem esse. Nam proœmium libri tui tertij his verbis auspicanis: *Vbicunque est multitudo absque ordine, hoc est, absque subiectione & prælatione, ibi necesse est adesse confusionem, ac præsertim inter homines ad certum aliquod munus post naturam corruptam coniunctos & deputatos.* Hæc tuâ sunt verba; quibus positis subsumo: Sed Apostoli & eorum successores Episcopi, multi homines sunt ad vnum certum munus post naturam corruptam deputati, vt per se constat; Christus autem eos in Ecclesia posuit sine vlla inter ipsos subordinatione, id est, prælatione & subiectione; vt

1, 1. ca. 12. nu. 9. scribis: *sub vnico, inquis, vero Episcopo animarum nostrarum Christo Iesu absque vlla alia subordinatione inter ipsos in Ecclesiastica potestate Ministri omnes in vnicum redacti corpus Ecclesiam gubernant. Igitur CHRISTVS per te tale regimen Ecclesiae suae reliquit, ex quo necesse est oriri schismata & confusionem. Hæc autem quanta blasphemia est!*

Tertiò quod stultum regimen confinxeris velut à CHRISTO institutum probatur ex alijs dictis tuis, ex quibus in vnum compactis coligitur Ecclesiam ne schismate periret prudenter subordinationem inter Ecclesiae ministros ponere, quam CHRISTVS ponere noluit, imo prohibuit. 1. ca. 12. num. 3. *In Ecclesia (inquis) inter ministro summi Regis verique Monarchæ Christi Monarchia quamcumque temperata locum dandum non esse Christus ipse censuit: eam enim in Ecclesia pessimam esse iudicauit. Et lib. 1. ca. 11. nu. 9. Aperte habemus Primatum inter discipulos non modò nullum fuisse, sed etiam à CHRISTO expresse prohibitum & reprobatum. Et lib. 2. cap. 5. numero 38. summa debet esse iure diuino inter Episcopos paritas.*

Ex alià parte li. 3. cap. 2. num. 1. dicis inter rectores Ecclesiae ad confusionem vitandam subordinationem esse ponendam. etiam nu. 5. Ecclesiam Primates & Metropolitans instituisse, quibus voluit Episcopos illius Prouinciæ subesse. His autem à principibus laicis etiam datam iurisdictionem externam in suos suffraganeos. *Occasio vero harum institutionum (inquis) fuit schismatum vitatio, vt per has subordinationes, per hanc hierarchiam Episcopi multi ad vnitatem tantopere necessariam redigerentur.* Hæctu: Ex quibus primò sequitur Ecclesiam prudenter mutasse regimen, quod dicis à Christo institutum. Nam
Chri-

Christus instituit, si tibi credimus, inter Episcopos summam paritatem, nec ullam voluit inter ipsos esse subordinationem, Ecclesia vero posuit Primates & subordinationes; atque adeo ut tu dicis inter Episcopos sustulit summam paritatem, quæ diuino iure esse debet. Summa enim paritas nullam patitur inter pares subordinationem, seu prælationem & subiectionem. Igitur plurium parium regimen sine ullâ inter eos subordinatione, quale CHRISTVS instituit, Ecclesia sustulit, hocque prudenter ad confusionem vitandam & vnitatem conseruandam: atque adeo sapientior Christo Ecclesia fuit si tu vera dicis.

Secundo sequitur ex tuis dictis, Ecclesiam prudenter induxisse regimen, quod Christus pessimum iudicauit. Nam Christus, ut tu dicis, Monarchiam quantumcunque temperatam inter Ecclesiæ Ministros pessimam iudicauit, nec illi in Ecclesiâ suâ locum vllum esse voluit. Ecclesia vero monarchiæ locum dedit. Nam lib. I. cap. 12. num. 12. ita scribis. *Respondeo si quid habet incommodi Aristocratia cui Monarchia facillè posset obuiare, Ecclesiam spiritu Sancto instructam propterea & in singulis Ecclesijs voluisse Monarchiam & in se totâ Aristocratiam, ut altera alterius vitia corrigeret.* Hæc tu. Igitur Ecclesia à spiritu Sancto instructa in singulis Ecclesijs posuit Monarchiam, quam formam regiminis CHRISTVS pessimam iudicauit, nec illi in Ecclesia locum vllum dandum censuit. Dices CHRISTVM prohibuisse Monarchiam inter suos Ministros non autem super plebem Christianam: Monarchiam autem in singulis Ecclesijs non esse inter CHRISTI summi Regis Ministros, quia in singulis Ecclesijs qui Monarchæ sunt non habent sub se Episcopos. Respondeo, falsum esse Monar-

Monarcham in particularibus Ecclesijs non esse super Christi ministros. Nam l. 2. ca. 9. nu. 15. & 90. dicis Presbyteros esse Christi Ministros immediatè à Christo potestatem Ministerialem habentes, & in illa esse Episcopis penitus æquales. Libro autem l. c. 12. n. 20. presbyteros in vna Ecclesia vni episcopo subdi. Igitur Monarchiam saltem temperatam & modestam inter Christi Ministros Christi institutione penitus æquales, Ecclesia constituit, quam tamen Christus prohibuit si tu verum dicis, & in Ecclesia pessimam iudicauit. Nimis vastè & inconsideratè scribis.

8. Dico tertio. Regimen tuum quod fingis à Christo institutum, hæreticum atque adeo impium esse. Probatur ex tuis verbis l. 2. c. 5. n. 38. *Non immeritò dixit Gersonius hæreticum esse apertè si multiplex caput ex æquo in Ecclesia locaretur: tot enim profectò essent Ecclesia totales & per se plenè ab alijs diuisa, quot essent huiusmodi capita; ac proinde tot essent, quot sunt Episcopi, si quisq; haberet plenitudinem potestatis vt caput & Monarcha absolutus.* Hæc tu. Ex quibus duplex conficitur argumentum, quo probetur regimen quod dicis à Christo institutum hæreticum apertum esse. Primò. Regimen quod locat in Ecclesia multiplex caput ex æquo, hæreticum apertè est. Sed regimen quod dicis à Christo institutum locat in Ecclesia multiplex caput ex æquo. Ergo hæreticum apertè est. Maior propositio tua est. Minor probatur ex tuis dictis. Nam l. 1. c. 12. n. 2. *Ecclesie (inquis) caput visibile non fuit vnicum à Christo institutum, sed integrum collegium Apostolorum & Episcoporum, qui omnes simul & in solidum regunt Ecclesiam.* Igitur fuit à Christo institutum caput Ecclesie non vnicum, sed multiplex secundum numerum Apostolorum & Episcoporum. Quod autem fuerint capita ex æquo singuli cum plenissima potestate di-

cis a-

eis aperte l. 1. c. 11. n. 31. *plures (inquis) Ecclesia præfecti ex æquo omnes Sancti Apostoli : Et l. 2. c. 7. n. 1. Apostoli singuli habuerunt plenam potestatem Episcopalem , quam plenissimè exercere poterant in omni loco totius mundi , in quo essent præsentis ; ita vt in actu primo erat eorum quisq; Episcopus totius mundi terreni.* Hæc tu : ex quibus deducitur Christum constituisse in Ecclesia multiplex caput ex æquo. Nam constituere plures in Ecclesia Præfectos ex æquo, singulos cum plenissima potestate, est in Ecclesia constituere multiplex caput ex æquo. Sed Christus, vt tu fateris, constituit Apostolos duodecim præfectos ex æquo, singulos cum plenissima potestate, quam plenè exercere poterant, in quavis potestate mundi terreni, vbi essent præsentis. Igitur Christus instituit in Ecclesia multiplex caput ex æquo, quod tamen dicis aperte hæreticum esse.

Secundò, regimen quod tu Christo attribuis hæreticum esse probatur, quia regimen quod posuit in Ecclesia plures Episcopos, quorum quilibet habet plenitudinem potestatis vt Monarcha absolutus, hæreticum est. Sed regimen, quod tu Christo tribuis, ponit in Ecclesia plures Episcopos, quorum quilibet habet plenitudinem potestatis, vt Monarcha absolutus. Igitur si tu vera dicis, hæreticum est. Maior propositio in terminis tua est. Minor vero ex tuis dictis eidentissimè colligitur. Nam l. 2. c. 12. n. 78. sic alloqueris Episcopos; *Quisque vestrum tantam habet in Ecclesia regimine ordinariam potestatem, quantam habuit quicunque etiam summus Apostolorum. A Deo accepistis eam plenissimam & Ordinis & Iurisdictionis.* Et l. 2. c. 5. n. 3. *vnusquisq; Apostolus habuit plenam vniuersalem potestatem; & quisq; plenè Episcopus erat independenter vnus ab alio.* Et ib. n. 5. *Episcoporum auctoritatem (dicis) adeo esse altam, vt rerum Ecclesiasticarum Domini absoluti sint & inde-*

& independentes, nisi à solo Deo. Ex his colligitur quemlibet Apostolum habuisse plenitudinem potestatis vt Monarcham absolutum ; atque adeo tot fuisse à CHRISTO constitutos Ecclesiæ Monarchas, quot erant Apostoli. Nam qui habet potestatem plenissimam vniuersalem independenter ab omni alio, & vt dominus absolutus & independens nisi à solo Deo, habet plenitudinem potestatis vt Monarcha absolutus. Sed dicis singulos Apostolos accepisse à CHRISTO plenissimam potestatem vniuersalem, & ex illis quemlibet independenter ab alio, & vt Dominum absolutum & independentem quoad res Ecclesiasticas, nisi à solo Deo. Igitur per tua dicta cogeres fateri quemlibet Apostolum accepisse à Christo potestatem plenissimam, seu plenitudinem potestatis, vt Monarcham absolutum: quam tamen formam regiminis, vt hæreticam proscribis.

10. Dico quarto regimen quod à Christo institutum comminiter monstrum est. Probatur duplici argumento ex tuis dictis. Primò mixtum ex rebus oppositis, seu medium inter extrema, quod magis distet ab vtroque extremo, quam ipsamet distet inter se monstrum est, vt per se patet. Sed tuum regimen, quod l. i. c. 12. n. 6. dicis esse mixtum quoddam imperfectum ex Monarchiâ & Aristocratiâ magis distat ab vtroque extremo, quam distet ipsamet inter se, nimirum magis ab Aristocratiâ quam Monarchia distat, & magis à Monarchiâ quam distet ipsamet Aristocratiâ. Igitur monstrum est. Minor probatur. Et inprimis, quod tuum regimen magis distet ab Aristocratiâ, quam distet Monarchia patet ; quia Aristocratiâ regimen est plurium, qui non nisi vnitim regunt, à quo Monarchia in hoc differt, quod in Monarchia vnus per se seorsim independenter à se natu Optimatum regit & gubernat. Sed in tuo regimine

mine non vnus tantum regit & gubernat independenter ab Optimatibus vnitim sumptis, sed multos ponis gubernatores, quorum per se seorsim singuli regant tanquam absoluti & independentes nisi à solo Deo. Igitur tuum regimen magis recedit ab Aristocratia, quam recedat Monarchia. Quod vero magis etiam distet à Monarchia quam distet Aristocratia probatur, quia Monarchia regimen est, in quo vnus per se regit & moderatur omnia, cui repugnat Aristocratia, quia in Aristocratia plures vnitim omnes gubernant, cum plenissima potestate, per se autem singuli nihil possunt. Sed tuum regimen ponit multos Principes, qui non tantum vnitim omnes omnia possunt, sed etiam quorum singuli per se seorsim amplissima potestate præditi sint, quam plenissime exercere possunt in quavis parte mundi, vbi-
 cunque voluerint, & dependenter à solo Deo, si sola Christi institutio spectetur. Igitur tuum regimen magis recedit à Monarchia, quam recedat Aristocratia; atque adeo cum sit mixtum & medium, magis distat ab extremis, quam ipsamet extrema inter se: quod est monstrum esse.

Secundò, quia visibilis & externa Respublica, quæ II. nullam habeat formam regiminis visibilem & externam informe monstrum est. Sed Ecclesia Respublica est visibilis & externa, nec tamen, prout à te describitur, habet vllam formam regiminis visibilem & externam. Igitur monstrum est. Minor probatur. Nam forma regiminis tantum est triplex; Democratica, Aristocratica, Monarchica. Cuius diuisionis ratio est, quia omnis ordinata societas hominum debet habere supremam potestatem decisiuam litium, quæ in ipsa oriri possent. Hæc autem potestas, necessario est vel in toto populo vniuersim sumpto, & tum regimen est Democraticum;

ticum ; vel in senatu nonnullorum optimatum , & tum regimen est Aristocraticum ; vel in vno summo Principe , & tum regimen est Monarchicum. Ecclesiam vero dicis nec habere formam regiminis Democratici , nec veram formam Aristocraticam : Monarchicam quidem formam dicis Ecclesiam habere , sed eius Monarcham statuis Christum , qui non apparet, nec se regimini Ecclesiae visibiliter immiscet , vt propterea hæc Christi Monarchia inuisibilis & interna sit. Igitur Ecclesia, prout à te describitur , nullam habet visibilem formam regiminis: atque adeo informe monstrum est.

ARTICVLVS II.

An sit à Christo institutus Primatus cum iurisdictione.

ERRORIS tui (in Ecclesia, excluso Christo, veram formam regiminis nullam reperiri) causam hæc affers ; nimirum Ecclesiae gubernatores non habere vllam veram iurisdictionem, sed meros Christi ministros esse. Hoc falsum esse iam ostēdo ex septem contradictionibus tuis ; vt simul videas, quàm turpiter ipse tecum , quoad ipsa principia doctrinae tuae, vbiq; pugnes.

PRIMA CONTRADICTIO.

12. L. I. C. 2. n. 7. explicans hæc verba Apostolorum, quæ habentur in eorum Actis c. 7. *Nos orationi & ministerio verbi instantes erimus. Non (inquis) dicunt, nos legibus coactiuis condendis & tribunali vacabimus, non pro arbitrio præcipiendo, puniendo, dominando occupabimur, sed orationi & ministerio verbi instantes erimus; quia aliud officium*

officium sibi commissum non agnoscebant. Hic remoues ab Apostolis potestatem præcipiendi & puniendi pro arbitrio: nec aliud tribuis officium, quam præcepta, quæ Christus tradidit annunciandi. Sed c. 3. n. 1. statim initio alterius mentitus es. *Apostolis, inquis, commissam fuisse Ecclesiam nemo puto negabit; siquidem dictum est ipsis à Christo, sicut misit me viuens pater & ego mitto vos. Senferunt hoc Patres; Augustinus enim modum à fidelibus in sumenda Eucharistia seruandum, ait fuisse ab Apostolis præscribendum, & ideo (inquit) non præcipit Christus, quo deinceps ordine sumeretur, vt Apostolis, per quos erat dispositurus Ecclesiam seruaret hunc locum. Et Hieronymus Apostolos ait à Christo constitutos Principes Ecclesiarum, quo passim titulo insigniuntur in nostris Ecclesiis.* Hæc tu. vbi apertè fateris Apostolos non fuisse tantum ministros Christi, qui eius præcepta Ecclesiæ denunciarent, sed etiam Principes Ecclesiæ, cum potestate, præter præcepta Christi sua etiam populis Christianis imponendi. Vnde formo primum argumentum pro vero Primatu Ecclesiastico per Christum instituto. Qui non solum annunciat leges & præcepta alterius, sed etiam à seipso leges communitati præscribit, quas ipsa tenetur admittere, non est in illa communitate merus minister alterius, sed verus communitatis Princeps, pro qua leges condit, quamque suis legibus disponit & ordinat. Sed Apostoli ius habuerunt non tantum Christi leges & præcepta populis annunciandi; sed etiam ius Ecclesiam legibus, quas Christus ipse non tulerat, ipsi tamen ferendas iudicabant, ordinandi & disponendi. Igitur non meri ministri Christi & annunciatores voluntatis illius fuerunt; sed etiam veri Principes habentes potestatem præcipiendi & suis præceptis Christianam Rempub. constituendi.

EP. 118.

Hieron.
in Is. c. 1.

SECUNDA CONTRADICTIONE.

13. L. 2. c. 5. n. 16. *Non est (inquis) vlla vera & propria externa iurisdictione in Ecclesia. & l. 4. c. 7. n. 6. Stant Parisienses de iure diuino veram iurisdictionem in Ecclesia nullam esse sed TOTAM charitate regi, regulis voluntarijs ac documētis, suafione hortatu, increpationib. & obseruationib. Hęc ibi. sed l. 2. c. 7. n. 3. cōtrariū formalissimè scribis. Apostolus (inquis) erat actualis Episcopus cum potestate & iurisdictione. ibi duntaxat vbi munus suum Apostolicum exercebat: sed in reliqua loca longè distita nullam habebat actuali iurisdictionem. sed habitu. Loquor autē de VERA IURISDICTIONE EXTERNA POTESTATIVA: nam de Charitatiuā instructione, admonitione & directione non loquor: hanc enim exercuerunt Apostoli perpetuo eiga remotiores Episcopos, vt patet in Paulo monente & instruente Titum & Timotheum & Corinthios per Epistolas. Hęc tu nec video, qui potuisses formalius, expressius & magis in terminis tecum ipse pugnare, si studiosè hoc facere laborasses. Antè dixeras nullam veram externam iurisdictionem in Ecclesia reperiri, totam Charitate regi & regulis voluntarijs: nunc duplicem distinguis in Ecclesia iurisdictionem; vnam Potestatiuam veram externam, quam Apostoli exercuerunt in locis vbi actu erant; alteram charitatiuam, quae consistit in admonitione & instructione, quae seetiam ad loca remotissima extendebat. Quomodo igitur nulla iurisdictione vera externa, sed tantum charitatiua in Ecclesia?*

TERTIA CONTRADICTIONE.

14. L. 2. c. 5. n. 25. *dicis Baronium errore intolerabili scribere Christum suam quam habebat vt homo potestatem in Apostolos transtulisse. Non enim (inquis) eandem quam habuit, quam habuit, Christus potestatem in Apostolos transiudicij, seu nudum ministerium. in Christo e-*

nim potestas capitis & Regis tota & precipua est; in Apostolis
 vero non nisi ministerialis. Hæc tibi. Sed l. r. c. 8. n. 4. quid
 scribis? è diametro contraria. Christus (inquis) cum di-
 xit Apostolis, sicut misit me pater & ego mitto vos, totum ^{Ioan. 20.}
 suum officium & TOTAM POTESTATEM, qua homi-
 nibus mortalibus communicari poterat, generalissimè tri-
 buit & communicat. Et ibidem. Christus cum dixit om-
 nibus pariter Apostolis; euntes docete omnes gentes, præmisit ^{Math. 28.}
 illa verba; data est mihi omnis potestas in calo & in terra;
 ut significaret se eos cum EADEM POTESTATE,
 intelligo quatenus communicabilis esset, omnes æque in-
 structos ad habendam ouium curam mittere. Hic in pri-
 mis tibi ipsi turpissimè contrarius es. Dicis esse erro-
 rem intolerabilem Baronij, quod dixerit Christum
 eandem potestatem, quam ut homo habuit Apo-
 stolis communicasse. Sed tu non modo dicis ean-
 dem communicasse, sed etiam totam eandem pote-
 statem sine vlla limitatione, quatenus mortali crea-
 turæ Christi potestas communicabilis est. Deinde
 hinc probatur, quod vera potestas capitis & Principis
 Ecclesiastici data fuerit Apostolis. Nam Apostoli
 eandem potestatem, quam Christus habebat quate-
 nus communicabilis mortali erat, totam à Christo
 acceperunt. Sed tota potestas Christi est potestas
 capitis & Principis, qui potest hominibus impera-
 re, leges condere, ad easque seruandas homines
 obligare. Nec dubium esse potest, quin Christus
 huius potestatis mortales facere participes pote-
 rat: Si voluisset (inquis l. 3. in proœmio) Chri-
 stus, certè poterat vnum Ecclesie sue Monarcham instituere
 & suis operarijs præficere: quis dubitat? Igitur cum Chri-
 stus totam suam potestatem mortalibus communi-
 cabilem Apostolis communicauerit; præsulatus au-
 tem cum vera iurisdictione in Christo fuerit; & mor-
 tali communicabilis sit: cæcus est qui non videt ex his

dictis tuis consequens esse Apostolos præfulatum cum verâ iurisdictione potestatiuâ externâ accepisse.

QUARTA CONTRADICTIONO.

15. Lib. I. c. 2. n. 13. *praesse (inquis) & præcipere cum potestate in Ecclesia est solius Christi: Apostoli vero omnes ministri tantum sunt, & cooperarij.* Hic dicis Apostolos non potuisse cum potestate præcipere. Sed l. I. c. 7. n. 12. dum sententiam impugnas, quam falsò tribuis Bellarmino, potestatem præceptiuam soli Petro ex Apostolis datam esse sic scribis. *Effectus ipsi sunt nobis firma regula & documentum. Quis plura dat præcepta toti Ecclesia, Petrus, an Paulus, an Iacobus? Paulus tradit Sathana & minatur se in virga venturum. solusne igitur Petrus habuit potestatem præcipiendi & excommunicandi & pœnas infligendi?* Hæc tu, in Bellarminum vt ineptè putas, reuera autem in teipsum. Nunquam enim somnauit Bellarminus, nedum dixit potestatem præceptiuam, vel virgam seu potestatem puniendi datam soli ex Apostolis Petro: tu verò sæpe asseris potestatem præceptiuam seu præcipere cum potestate, nulli Apostolorum conuenisse, cum tamen modo contendas quemlibet Apostolum potuisse cum potestate præcipere, & ad populos Christianos refractarios in virgâ venire, hoc est, cum potestate (vt interpretaris) pœnas infligendi. Imo. l. 2. c. 6. n. 3. adfers & probas dictum Episcoporum Gallia, qui Ludouicum Pium deposuerunt, quid dicunt Episcopos à Christo immediatè habere potestatem Reges è solijs ad publicam pœnitentiam deprimendi. An hoc nudum ministerium & mera Sacramentorum & verbi administratio? Deniq; l. I. c. 7. n. 21. notas Hieronymum dixisse, Petrum reliquis Apostolis præferri, non præfici: nam præfici (inquis) iurisdictionis est, præferri autem

apud Baron. tom. 9. an. 833. n. 10.

tem comparationis; sicut cum dicitur aurum præfer-
tur argento. lib. autem 2. c. n. 1. *Episcopi* (inquis) *cum*
tota plenitudine potestatis Apostolica Ecclesijs ab Apostolis
præficiabantur. Ergo cum iurisdictione præerant, &
multò magis Apostoli, à quibus iurisdictionalem
præfecturam acceperant. Quare l. 1. c. 11. nu. 4. repu-
gnantiam inuoluit tua ista sententia. *Christus æq; om-*
nes Apostolos Ecclesia sua præficiebat, & præfecturam hanc
Ecclesiasticam nolebat in se formam habere vera iurisdic-
tionis humana. Nam si præfici iurisdictionis sit, certè
repugnat Apostolos Ecclesiæ à Christo verè præfici,
& tamen eorum præfecturam ne formam quidem vl-
lam veræ iurisdictionis habere.

QVINTA CONTRADICTIONE.

L. 1. c. 11. n. 5. dicis *Christum prohibuisse Apostolis do-* 16.
minatam, id est præsulatum cum propriè dicta iurisdictione,
separatq; eos & plurimum vult differre à Regibus in re-
gimine. Sed l. 2. c. 1. n. 4. duplicem distinguis in Apo-
stolis potestatem mittendi; vnã ordinatiuam, quã
ministros crearent & autoritate munirent; alteram
dispositiuam, quã ministros constitutos per Ecclesias
vbique distribuerent. Et l. 2. c. 3. n. 30. dicis in primis
ministris Euangelij tantum fuisse feruorem, vt se in-
uicem potius præuenirent, quàm mandata & iussa
inferiores à superioribus expectarent. Hic planè
supponis superiores Ecclesiæ primitiuæ, i. e. Aposto-
los habuisse potestatem, quã mandando & iubendo
mitterent ministros; quamuis illi ex suo feruore tale
missuum imperium non expectarent. Vnde for-
matur aliud pro vera iurisdictione Ecclesiastica ar-
gumentum. Mittere ministros & operarios in om-
nem terram de ijsq; ad libitum pro bono Ecclesiæ
disponere est imperium exercere in Ecclesia, quale
exercet Rex in subditos, Imperator in milites, qui
dicir

dicat vni vade & vadit, alteri veni, & venit. Sed Apostoli habebant potestatem mittendi ministros Evangelij per totum mundum, & missi tenebantur ire, & reuocati redire. Igitur Apostoli veram iurisdictionem, similem iurisdictioni & imperio humano exercebant. Confirmatur hoc argumentum ex eo quod scribis l. i. c. ii. n. ii. *Vera missio esse non potest, sine auctoritate in mittente & superioritate super missum: rogare enim & consulere reuera non est mittere.* Sed Christus Apostolis dedit veram potestatem mittendi ministros & operarios. Nam eandem potestatem mittendi quam ipse habuit, Apostolis, si tibi credimus, totam dedit, quatenus communicari mortali poterat. Quis autem tam impudens, vt dicat Christum potestatem mittendi verè imperialem non habuisse, aut tam stupidus, vt potestatem mandandi & iubendi, cum vera iurisdictione & auctoritate mortali tribui non posse existimet?

SEXTA CONTRADICTIONO.

17. L. i. c. 2. n. 20. *Habemus* (inquis) *Apostolis nihil aliud datum, nihil commissum nisi nudum ministerium.* At l. 2. c. 3. n. 9. dicis expressè Christum non solum ministerium in Ecclesia, sed etiam regimen instituisse: iniunxisse Apostolis quædam *muna ministerialia*, quædam *propria Ecclesiastica iurisdictionis*: omnia officia ministerialia potuisse Apostolos Presbyteris communicare; munera verò *iurisdictionalia* sibi & Episcopis referuare debuisse. Hæc tu. si non modo ministerium, sed etiam regimen Christus instituit, quomodo dedit Apostolis nudum ministerium? si sit in Ecclesia à Christo instituta *propria iurdictio*, quomodo in Ecclesia nulla vera iurdictio? Et ibid. l. 2. c. 3. n. 19. sic scribis: *De iurisdictione autem in Ecclesia regenda, quæ propriè spectat ad Episcopos siue in potestate clauium & excom-*
muni-

municationis siue in dogmatibus fidei examinandis & definiendis siue in canonum promulgatione & dispensatione, siue in iudicijs Ecclesiasticis pertractandis, siue in bonis externis administrandis siue in beneficijs conferendis: postea agamus fusius, in quibus luce pomeridiana clarius apparebit, proprium regimen Ecclesiasticum pene Episcopos resedisse quos semper Ecclesia est venerata tanquam veros & proprios Apostolorum successores. Ex his verbis tuis sic arguo. Potestas quæ conuenit Episcopis, quatenus Apostolorum successores sunt, conuenit ipsis iure diuino, eamque Apostoli immediatè à Christo acceperunt. Sed vera potestas iurisdictionis in regenda Ecclesia conuenit Episcopis quatenus Apostolis succedunt, nimirum potestas excommunicandi & pœnas infligendi, dogmata fidei conuouersa examinandi & definiendi, iudicia Ecclesiastica pertractandi, bona externa administrandi beneficia conferendi, leges promulgandi in iisque dispensandi. Quis igitur sanæ mentis hæc omnia mera ministeria prædicandi Euangelium & Sacramenta ministrandi dicat? tu præsertim, qui proprium regimen à ministerio distinctum appellitas? Quod quod Episcopis potestatem dispensandi in votis, quæ diuino iure vincunt vouentem tribuas? scribis enim l. 2. c. 11 n. 15. Virgines sacras olim nupuisse, cum dispensatione (inquis) proculdubio in voto & professione castitatis. Quam dispensationem ex legitimis causis, Sancti Episcopi absque Romani Pontificis aut Pœnitentiaria rescriptis ab ipsorum pendere potestate non dubitarunt. Dispensationem autem in votis quis nudum ministerium verbi sine vlla vera potestate soluendi aut ligandi appellet? nemo prorsus, nemo qui sanæ mentis est.

Ex his, luce, non pomeridiana, vt tu post prandium loqueris, sed meridiana clarius constat, te tui operis fundamenta demoliri, qui veram iurisdictionem da-

tam Apostolis sæpe affirmas, nec minus sæpe negas.

SEPTIMA CONTRADICTIONO.

18. Cap. I. libri tui primi prima sententia hæc est. *Qui de repub. Ecclesiastica sicut de purè humanis philosophantur, non parum à recto tramite aberrare mihi videntur quia requirunt in ea veram iurisdictionem, hoc est, vim coactivam externam, vbi tamen omnis gloria eius ab intus & præcipuum Ecclesia proprium regimen fide, spe, charitate, alijsq; internis spiritus Sancti donis pene totum absolvitur.* Hæc tu initio libri tui, quæ tibi postmodum è memoria exciderunt. Nam l. 3. c. 1. n. 24. contrarium doces; vbi disputans de dicto Cypriani; Episcopum à solo Deo iudicari refellensq; Bellarminum, qui explicat hoc intelligi in rebus internis & occultis, ita scribis. *Quod ait Bellarminus de occultis non est ad rem; sermo enim Cypriani est de regimine Ecclesia tam in doctrina quam in disciplina, quod regimen totum est publicum & patens, & potissimum includit potestatem iurisdictionis & clauium.* Quàm perfecte & in terminis contra te ipsum scribis? Prius dixeras regimen Ecclesiæ potissimum in rebus internis & penè totum absolui, & propterea iurisdictionem excludere: nunc dicis res occultas & internas ad Ecclesiæ regimen non pertinere; regimen Ecclesiæ totum publicum & patens esse, & ideo iurisdictionem & claves potissimum includere. Quàm plena & perfecta contradictio? Ex his autem duobus dictis tuis inter se cõtrarijs hoc vltimum verum est, de regimine Reip. Christianæ externo; internum verò cum Reipublicæ seu societatis humanæ notione pugnat. Nam respub (vt ipsum nomen indicat, & tu in proximo libri tui primi n. 1. definis) est multitudo hominum in vnum coalescens vitæq; communione colligata. Sed merè internis virtutum actibus

actibus homines quidem coniunguntur Deo, cui noti sunt, non autem inter se. Neque enim actus merè interni, si boni sunt, bona publica sunt; neq; si mali, mala publica sunt. Igitur ex horum actuum merè internorum communionem respublica seu societas humana coalescere non potest. Cum ergo actus merè interni non sint reipublicæ seu societatis humanæ vincula, certè regimen Ecclesiæ circa illos per se non versatur, sed per se circa actus externos quos videre, dirigere & punire potest. atque adeo regimen hoc veram iurisdictionem includit.

ARTICVLVS III.

*An Christus Luc. 22. reprobauerit in Ecclesiâ
Primum.*

IAM tertium restat examinandum, quid Christus reprobauerit Apostolis Luc. 22. cum dixit illis; *Reges gentium dominantur, vos autem non sic.* Afferis & centies repetis prohibuisse veram superioritatem, reprobasse primum; nunquam autem hoc probas.

Dico igitur, Christum, quum prohibet Apostolis dominatum, non verum Principatum remouere ab Ecclesia, sed tantum fastum & superbiam terreni Principatus. Probatur quinque argumentis: Primò quia Christus per verba (*Reges gentium dominantur eorum, vos autem non sic*) non magis remouet verum Principatum ab Ecclesia vniuersali, quam ab Ecclesijs particularibus. prohibet enim omnibus Apostolis respectu omnium locorum & personarum *dominationem*. Sed in Ecclesijs particularibus non prohibuit Monarchiam neque verum Principatum, sed instituit & præcepit, vt tu l. 2. c. 3. n. 12. afferis. *Erant, in-*

quis, tempore Apostolorum Episcopi singuli in singulis Ecclesiis ab Apostolis constituti & sine cum vera superioritate & præminentia supra Presbyteros. Igitur cum Christus prohibet dominationem non veram superioritatem in Ecclesia, neque verum Principatum, sed tantum fastum & arrogantiam in gubernando prohibet.

Secundò probatur quia Christus cum dixit, *Reges gentium dominantur, vos autem non sic* nõ aliud prohibuit Petro respectu Apostolorum, quam Petrus prohibuit Episcopis respectu Presbyterorum, cum dixit *i. Petri c. 3. non dominantur in clero, sed vi formi facti gregu ex animo.* Sed Petrus per hæc verba non prohibuit Episcopis exercere veram superioritatem, vel monarchicum regimen supra Presbyteros. Nam *i. c. 12. n. 7. dicit singulas Ecclesias ab vno Episcopo monarchice gubernari. & n. 12. Ecclesiam Christi, spiritum Christi instructam in singulis Ecclesiis Monarchiam voluisse.* Non igitur Christus his verbis *Reges gentium dominantur, vos autem non sic* Petro prohibuit veram superioritatem & principatum supra reliquos Apostolos exercere.

Tertiò probatur, quia Christus cum dixisset *Reges gentium dominantur, vos autem non sic* statim subdit, *Nam & ego in medio vestrum sum, sicut qui ministrat, ex quibus verbis sic arguo.* Christus cum dixit *Reges gentium dominantur, vos autem non sic,* non aliud remouit ab Apostolis & exclusit, quam quod ab ipso abfuit quem proponit ipsis imitandum, Sed a Christo abuit fastus & superbia, quæ solet Principibus inesse, non vera potestas & officium Principis respectu Apostolorum, quibus multa præcipere, iubere & imperare solebat, quos cum delinquerent corripere, denique varijs itineribus hinc inde mittere. Igitur Christus non Apostolis officium, sed fastum prohibuit Principatus, superbiam non potestatem. Principis ab Ecclesia remouit. Quare magna est temeritas tua, qui l.

I. C. II. n. 6. sic Christum loquentem inducis *Ego qui sum vester & totius Ecclesie Dominus & caput, ad hoc natus & missus, à Patre totus occupor non in imperando sed in ministrando.* Vbi enim hoc Christus vnquam dixit? vel hoc dicere quomodo verè potuit, cum multa Apostolis imperauerit, multa Ecclesie suæ præcepta dederit. Temerè tam apertè falsa in os æternæ veritatis, quasi illius pronunciata per vim ingeris.

Quartò probatur quia Christus post verba *Reges gentium dominantur vos autem non sic*, statim subdit, *Sed qui maior est in vobis fiat sicut minor, & qui præcessor est, sicut ministrator.* Quæ verba supponunt inter Apostolos vnum futurum maiorem, quem quia reliquorum superior & præcessor seu Princeps futurus erat, ne more Regum Gentium dominetur Christus hortatur, vt Bellarminus & alij Catholici arguunt. Respondes I. I. c. II. n. 5. *hunc sensum esse detortum: Idem enim (inquis) significant ista verba, qui maior est in vobis fiat sicut minor, quod illa alia, si quis vult primus esse, erit omnium nouissimus, & illa, qui minor est inter vos hic maior est, quibus verbis Christus nullum ponit aut supponit realem primatum, sed potius omnem aufert.* Ita tu; qui quò charissimæ veritati tenebras offundas, textum Euangelij corrumpere non dubitas, & ex illo loca producere, quæ non existant. Vbi enim in toto Euangelio reperitur hæc sententia, quam tanquam Euangelicam citas; *qui minor est inter vos omnes, hic maior est?* vel ista; *qui vult primus esse, erit omnium nouissimus?* vbi, inquam, hæc verba, quæ velut Euangelica citas, in Euangelio exarata inuenis? Nusquam; vt merito quis posset tuis aduersum te verbis exclamare: *Deus bone; itane sacris ad voluntatem. (ne dicam ad libidinem) abuti scripturis!* Dicit quidè Christus Matth. 20. v. 26. *quicumque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister.* & Marc. 10. v. 44. *qui voluerit*

I. I. de Rom. Pont. c. 9.
Sand. l. 6.
vif. Mon.
c. 1.

I. I. c. 4. n. 8.

in vo-

in vobis primus esse, erit seruus omnium, tanquam prædicens titulum *serui seruorum Dei*, quo Princeps seu maior Ecclesiæ insigniendus esset. Hac autem in sententia, sicut & in ista, *Qui maior est in vobis fiat sicut minor*, semper Christus maiorem aliquem seu superiorem inter Apostolos vnum futurum supponit. Nam si nullus inter ipsos maior esset, frustra maiorem inter ipsos ad humilitatem hortaretur, vt sit non minor (vt tu fingis,) sed tanquam minor; hoc est, humilitate tanquam minimum & nouissimum se gerat, quamuis officio & potestate omnium primus & maximus sit. Quare non officium Maioris & veri Superioris in Ecclesia prohibet, sed modestiam Maioribus & Principibus Ecclesiæ imitandam proponit.

- ex. Quintò probatur, quia eam Christus dominationem Apostolis prohibuit de qua tunc temporis Apostoli inter se litigabant. Apostoli verò de dominatione temporali, de fastu & superbia Principum huius mundi disputabant, quando quærebant inter se *quis eorum futurus esset maior*: & à Christo, *quis maior est in regno cælorum?* vt tu l. i. c. 12. n. 1. fateris clarissimè. Apostoli (inquis) *qui Messiam dominatione temporali in mundo regnaturum ex scripturis malè intellectis cum Hebrais existimabant, magnas sibi apud Christum, quem Messiam agnouerant, dignitates pollicebantur, & inter ipsos vnum primum locum habiturum varijs coniecturis augumabant. Hoc illud est quod à Christo curiosius inquirebant, cum accesserunt ad eum dicentes. Quis putas maior est in regno cælorum?* Hæc tu: Quare, non possum non mirari inconstantiam tuam, qui alio loco l. i. c. 9. n. 6. Apostoli, inquis, tunc cum dicerent, *quis putas maior est in regno cælorum, de temporali Principatu huius mundi ne cogitabant quidem: sed per regnum cælorum intelligunt præsens regnum spirituale Ecclesiasticum.* Vide quam pungent inter se hæc duo dicta (quorum vtrumque
tuum

tuum est,) *Apostoli cum dicerent, quis putas maior est in regno cælorum de dominatione temporali in regno Christi cogitabant: & Apostoli cum id interrogarent, de regno temporali & dominatione ne cogitarunt quidem. Qui verò fieri poterat vt de regno temporali ne cogitarent quidem, cum de regno Messia cogitarent & quærent, si (quod tu fateris) regnum Messia terrenum & temporale futurum existimabant? Igitur cum Christus ad Apostolorum cogitationes responderet, eis dominationem temporalem, fastum, superbiam, tyrannidem prohibuit, non regimen spiritale, humile, modestum, pateram.*

Ex dictis hoc capite, duo Corollaria colliguntur.

Primum, quod Christus Ecclesiæ Monarcha sit, ^{22.} hoc non obstare quin Respublica Ecclesiastica veram formam regiminis à Christo institutam habere possit: vt tu ipse l. i. in proœmio n. 3. asseris, vbi dicis hanc quæstionem, quod *genus regiminis Christus reliquerit Ecclesia per mortales ministros exercendum esse facti duntaxat. Nam potuit Rex Christus (inquis) non destructo regno suo Monarchico eam formam regiminis spirituali institueret, que ipsi magis placuerit, aut Monarchicam, aut Aristocraticam, aut Democraticam, aut ex his mistam: quam verò instituerit hauriolandum non est, sed ex ipso facto inquirendum.* Ita tu: Quod non cohæret cum illo quod iam te toties affirmantem audiuiimus; quod positâ Christi Monarchiâ quærere aliam formam regiminis per mortales eius ministros exercendam, sit importunum & actum agere, & disputantes supponere falsum; Christum scilicet non esse actu Ecclesiæ militantis caput & monarcham. Hæc (inquam) non sibi consonant. Nam si posito regno Christi monarchico aliam formam regiminis per mortales in Ecclesia exercendam quærere sit importunum, sit actum agere, sit disputare ex falsa suppositione quod Christus

stus

stus non sit actualis Ecclesiae militantis monarcha: quomodo verum est quod dicis Christum potuisse retento sibi & non destructo regno suo Monarchico quamcumque formam regiminis, siue Monarchicam siue Aristocraticam siue Democraticam siue ex his tribus mistam instituire per mortales eius ministros exercendam. Nam si vera forma regiminis Ecclesiastici inter mortales exercendi consistere potest cum regno Christi Monarchico, profecto quaestio de forma regiminis à Christo Ecclesiae relicta non supponit falsum, Christum non esse actum totius Ecclesiae monarcham, tecumque ipse pugnas, qui Monarchiam & omnem veram formam regiminis ab Ecclesia reiicit, tanquam Christi supremi Regis Principatui repugnantem.

Secundum corollarium hoc est; ex dictis posse concludi monarchicum Petri Primatum: quia Christus Ecclesiae reliquit verum & perfectum regimen. Non reliquit autem regimen Democraticum, ut tanquam certum supponis; nec Aristocraticum verum & proprium, ut aperte fateris; nec Aristocraticum mixtum, quale tu fingis, ut iam satis ex tuis dictis euicimus. Restat igitur reliquerit Ecclesiae Monarcham; non alium sane quam Petrum, quod iam in sequentibus probandum assumimus.

CAPVT SECVNDVM.

Primatus Petri verus & monarchicus probatur ex reiectione primatus conficti, nimirum Voluntaria delationis Apostolorum ob Personaliam Petri Priuilegia.

PETRI primatum Scripturis, Patribus, Concilijs testatissimum verbo negare non es ausus, titulo retento, quo rudioribus imponeres, rem ipsam futili explicatione sustulisti.

SECVN-

SECYNDVM FVNDAMENTVM

ANTONII

PRIMATVS PETRI PERSONALIS.

FATERIS *a* plurima Scriptura & Patrum testimonia a. l. c. 5.
b Petri primatum conuincere, *b* quem qui pertinaciter n. 19.
 negat, hæreticus sit, sensum ad inferna demergat: sed hunc b. l. c. 10.
 dicis non esse nisi personalem, quod Petrum perso- n. 32.
 nalibus priuilegijs insignem reliqui Apostoli sua
 sponte coluerint eiq; primas semper detulerint. Inue-
 niō ego (inquis l. i. c. 5. n. 7.) Petrum Primatum aliquem,
 citra tamen Primatum potestatiuum & iurisdictionalem
 esse consecutum, ex atate, ordine vocationis, charitate &
 proprijs virtutibus: vnde factum est vt aliquo modo primas
 inter Apostulos obtineret. Et c. 9. n. 2. In hoc quod Petrus
 atate, vocatione & seruore alios superauerit, & proinde in
 familiaritatem singularem à Christo assumptus, eique pro-
 pterea à ceteris magnus honos habitus fuerit, TOTVM Pe-
 tri primatum ponimus & agnoscimus. Hoc singulis pagi-
 nis & prope paragraphis repetis tanquam totius ope-
 ris tui fundamentum: imo in primis quinquaginta
 folijs hoc cap. n. in dicis hoc à te nullies repetitum.
 Quare hoc fundamento euerso totum ædificium
 tuum corruat necesse est.

Euertitur hoc fundamentum per ipsummet

M. ANTONIVM.

IG I T V R pro potestatiuo Petri seu Monarchico
 Primatu ex tuis dictis hoc formo argumentum.

Aliquis Petri primatus vel perionalis vel potesta-
 tiuus de fide est, quem qui negat (vt tu fateris) hæreti-
 cus est. Sed perionalis Primatus non est de fide. Re-
 linquitur igitur vt potestatiuus Petri Primatus de fi-
 de sit.

de sit. Minor propositio probatur, quia te concedente totus personalis Petri primatus consistit in quinque Petri priuilegijs ætatis, vocationis, sanctitatis, familiaritatis cum Christo, & voluntarię delationis Apostolorum. Sed nullum ex his quinque priuilegijs de fide est, nedum omnia; sed singula vel aperte falsa, vel incertissima sunt, vt iam ex tuis dictis euincam.

ARTICVLVS PRIMVS.

De Primatu ætatis PETRI.

3. **P**ETRVM fuisse prorsus omnibus Apostolis seniore[m] adeo fidei dogma non est, vt vel falsum vel incertissimum sit. Probatur argumento, quo refellit Epiphanium, qui Petrum iuniorem facit Andream I. I. c. 5. n. 8. *Cur, inquis, mihi non licet alijs potius credere, quam Epiphanio? Quis enim diem natiuitatu horum Apostolorum notatum vidit? quis interrogauit eorum parentes?* ita tu. Ego verò vicissim à te quæro, cur nobis non liceat potius Epiphanio credere, quam tibi, qui Petrum dicis seniore[m] fuisse non tantum Andream fratre, sed reliquis etiam Apostolis vniuersis; hocq; esse certum, tanquam ex tripode, pronuncias? Vnde enim hoc tibi constat? tunc parentes singulorum interrogasti? vel dies eorum natiuitatis notatos vidisti? vel præsens aderas, cum singulos in hanc lucem mater effudit? Non aderas, fatiscio; aberas vero, quam Epiphanius multò magis: tamen tibi credi vis; Epiphanio credi non vis: quæ de vnius Apostoli natiuitate sine libro dixit Epiphanius, yana, ridenda, somnia sunt: quæ tu non inspecto codicillo natali, de omnium Apostolorum natiuitatis ordine effutis, certa, credenda, oracula sunt. Nimum tibi arrogas.
4. Secundo ex authoritate Epiphanijs, qui te fatente Andream seniore[m] fuisse Petro clarissimis verbis ne vlla

ne vlla dubitatione affirmat. Sanctus autem Epiphanius non solum ob antiquitatem, doctrinam, sanctimoniã inter præcipuos Ecclesiæ Patres numeratur; sed etiã fuit ortu Apostolorũ ferè concitius, in regionibus iisdẽ educatus, vt hæc abdita scire vel ille poterit; vel nullus potuerit ex his, quos tu Epiphanio opponis. *Baron.* (inquis l. i. c. 5. n. 18.) *affirmat, quod alij oppositum tradiderunt.* Non est ita. Non enim dicit *Baronius tradiderunt*, quasi traditione aliquã Petri supra Andreã senioritas accepta sit; dicit *post Epiphanium aliquos contrarium sensisse*: posteriores igitur Epiphanio, nec dignos, quos nominarer, Baronius existimauit. tu dignos putas quibus fidẽ adhibeas Epiphaniij auctoritate contemptã. Qui sint nosti, vel non nosti? si nosti cur non nominas? cur eorum titulis librum tuum non illustras, vt sciamus quæ lumina Ecclesiæ Epiphanio anteponas? Si nec eos quidem de nomine nosti, vide quam cæco regaris impetu voluntatis, qui Epiphanio, hac præsertim in re, tanto ac tam idoneo testi, authores præfers obscuros, de quibus atrii sint albo, docti an indocti, moderni an antiqui prorsus ignoras.

Epiphanius
hær. 52.

Baron. to.
1. an. 31. n.

23.

Chrysofomum adfers, vbi supra. qui didrachma pro Petro solutum asserit, *quia & ipse erat siculus & Christus primogenitus. Si primogenitus (inquis) ergo senior fratre Andrea.* Sed hæc consequentia nulla est apud Chrysofomum; si tu vera de Chrysof. narras. Nam l. i. c. 9. n. 6. scribis Chrysof. sensisse ex duobus fratribus vtrumque primogenitum esse posse, quodque Iacobus & Ioannes fratres ambo primogeniti fuerint; *quod (inquis) quã ratione fieri potuerit non intelligo.* Nec ego sanè Antoni. Enimuero si credidit Chrysof. duos fratres Iacobum & Ioannem ambos primogenitos fuisse, cur non idem sensisse credatur de Petro & Andrea? Hoc autem si sensit non minus Chry-

5.

Chrysof.
hom. 59. in
Matth.

sofotomo primogenitus erit Petrus, quam Andreas, neque ex primogenitura Petri illius supra fratrem senioritas colligitur. Mihi verò loqui de spirituali Petri primogenitura Chrysofotomus videtur, quã non natus senior Andrea Petrus est, sed constitutus à Christo est Princeps fratrum suorum Apostolorum, ratione cuius *primus* (inquit) *omnium apostolorum esse videbatur*, eumque solum de tributo exactores compellarunt: quam Petri dignitatem in suã primogenituræ consortium assumptam Christus eiusdem tributi solutione illustravit. Rectè autem arguit Chrysofot. non carnalem in Petro primogenituram fuisse à Christo honoratam, quia tunc etiam honorasset primogenituram Iacobi & Ioannis; quorum, inquit, *ἄλλος ὁ πρωτότοκος ἢ* alter primogenitus erat, non vterque, vt tu malè interpretaris, quo Chrysofotomū risui exponas, illi infensus, quod occasione tributi, quo Domino Petrus fuerat comparatus, valde illius supra ceteros dignitatem exaggeret.

6. Tertio Apostolos Petro primatum non detulisse propter ætatem, roboratur ex eo, quod Hieronymus reliquos Apostolos à Ioanne qui penè puer electus est, *voceet propecta etatis viros*, quo dicto magis adhuc ambiguus redditur ætatis Petri primatus. Nam, qui merito ætatis reuerentiam sui reliquis indicit, eos non paucorum mensium aut annorum numero, sed longo ætatis interuallo debet excellere. Pueri viros, iuuenes senes venerantur, quos ante se longe positos vident: pueri pueros, viri viros obseruare non solent ob vnus aut alterius anni discrimen. Fuerit Petrus cæteris Apostolis aliquanto senior; hoc senserit Cassianus, qui dicit *Petrum antecessisse etate* (quamuis non dicat omnes antecessisse, non dicat antecessisse Andream; qui probas, vel qui probari potest, quod Petro tanta fuerit supra ceteros maiestas ætatis, qua ve-

nera-

lib. 1. ad-
uersus Io-
uin.

de incar-
nat. l. 3.

nerationem sui, primumque locum à socijs Apostolis perpetuo extorserit? Dicit tu quidem l. i. c. 5. n. 9. *Petrum dignum fuisse, quem propter ingrauescentem iam aetatem reliqui suspicerent*; sed hoc dicit tantum nec verbo probas, cum tamen neq; credibile videatur, Petrum si iam de uexa ætate peruenit ad Christum, postea tantis tot annorum laboribus suffecisse; neque satis Euangelio consonat Petrum, cum vocatus fuit grauem annis facere, cum Christus post suam resurrectionem ipsi dixerit, *cum autem senueris alius cinget te*, quo loco colligit Chrysof. Petrum tunc temporis senem non fuisse. Adde hinc colligi probabiliter Petrum iuuenem fuisse, cum dicat ei Christus, *cum esses iunior cingebas te, cum autem senueris alius cinget*. Hic Christus significat duplicem præcinctionem Petri, vnam quæ iam contigerat Petro iuueni, alteram, quæ postea Petro contingeret seni. Sed præcinctio, quæ Petro contigit iuueni, fuit illa, quæ hæc Christi verba immediate præcessit, cum scilicet Petrus tunica se præcinxit & misit in mare ad Christumque nando peruenit. hæc enim Petri præcinctio ex summo Petri in Christum amore & simul iuuenili audacia processit, eaque Christus delectatus illum Ecclesiæ Pastorem constituit, mortemque crucis sub metaphora præcinctionis illi prædixit. Igitur præcinctio illa quæ Petro iuueni contigit immediate ante huc Christi sermonem præcessit. atq; adeo cū post Christi resurrectione contigerit, sequitur Petrum post Christi resurrectione iuuenem fuisse. Nec obstat quod Christus dicat in præterito, *cum esses iunior cingebas te*, significat enim Petri iuuentutem præterita fuisse respectu temporis, quo secunda præcinctio contigit, simulq; præcinctione iuuentutis Petri, non ipsa iuuetute præterisse. Ex his constat Petri supra cunctos Apostolos priuilegiū ætatis valde incertū esse, indignumq; quod à te millies repetatur,

ARTICVLVS SECVNDVS.

De primatu vocationis Petri.

7. **D**E ordine vocationis (inquis l. i. c. 5. n. 10.) *neminem
diam habemus, qui se nobis opponat. omnes enim facile
concedunt ad Apostolatam primum omnium Petrum fuisse à
Christo vocatum & admissum. Quamuis enim Andreas
primus cœperit Christum libenter audire, isque Petro fratri
Christi sequelam persuaferit; nihilominus vbi de perfecta ad-
hæsione ad latus Christi agi cœptum est, prior Petrus Christo
adhæsit, imo omnium primus. Hæc tu. Sed Triumphum
canis ante victoriam, nec intelligis hac in contentio-
ne, quam potentes aduersarios habiturus sis, S. Au-
gustinum, Ioannem Euangelistam, & denique (quem
maximi æstimas) te ipsum.*

Dico primo, Petrus, non fuit *omnium* qui Christo
adhæserunt *primus*, nec *primus discipulus*, *primus voca-
tus*, *primus obediens*, quibus eum tu titulis insignis.
Probatum ex tuis verbis l. 2. c. 3. n. 2. vbi quod hic asse-
ris euertis. *Christum (inquis) discipulos, priusquam Pe-
trum & Andream vocasset habuisse, certum est; quos apud
se detinebat vt discerent, & testes oculati esse possent vita
& actionum eius, eosque ad baptizandum interdum adhi-
bebat, mox ad Euangelizandum tanquam magistros emis-
surus: horum discipulorum numerus indies crescebat, & ta-
men necdum vocati fuerant ad plenam Christi sequelam
Petrus & Andreas. Hæc tu. Si Christus discipulos ma-
gno numero habuit, qui illi adhærerent, quos apud se
detinebat antequam Petrus vocaretur; quis non vi-
det fundamentum tuum corruere, quod toties repe-
tis, Petrum dici Principem discipulorum Christi,
quia primus vocatus & obediens tempore fuit, primus-
que omnium Christo adhæsit?*

Dico

Dico secundo: de quinque Apostolis Iacobo Al-
 phaï, Thoma, Bartholomæo, Thadæo, Iudâ Ifcario-
 tâ, an priores Petro Christo adhæserint incertum est,
 tamen multò probabilius priores Petro fuisse. Quod
 res incerta sit colligitur ex eo quod vbi supra l. 2. c. 5.
 n. 3. scribis de *uocatione horum Apostolorum nihil haberi in
 scriptura, sed necesse est* (inquis) *hos multitudini illi disci-
 pulorū, vel sponte, vel vocatos fuisse aggregatos; ex quâ mul-
 tudine postea duodecim sunt separati.* Hæc tu: vbi obi-
 ter obseruo te hoc loco dubitare an omnes Apostoli
 vocati fuerint, & insinuas aliquos non vocatos sua
 sponte ad Christum accessisse: At eodem l. 2. c. 2. n. 5.
omnes Apostolos (inquis) *immediatè fuisse à Christo vocatos
 & nemo sane mentis dubitat.* Quomodo igitur tu sanæ
 mentis, qui dubitas, & sub dubio rem relinquens di-
 cis ad Christum vel vocatos vel sponte accessisse?
 Deinde cum S. riptura, te fatente, nihil dicat de tem-
 pore adhesionis ad Christum istorum Apostolorum,
 vnde tu colligis certum esse eos post Petrum Christo
 adhæsisse? præsertim cum dubitet Augustinus. Nam
 de consensu Euangelistarum l. 2. c. 17. in illa verba E-
 uangelij descendit *Iesus Capharnaum ipse & fratres eius* Ioan. 1.
& discipuli eius, quærit Aug. qui fuerint illi discipuli,
 qui iam Christo adhæserant priusquam descenderet
 Capharnaum? Respondet esse incertum, an in illis
 fuerint Petrus & Andreas, quia Matth. c. 4. prius nar- vers. 4.
 rat Dominum venisse Capharnaum, & postea Pe-
 trum & Andream de nauis piscantes vocasse. An igitur
*Matthæus, quod prætermiserat recapitulauit, an potius alij
 discipuli ante Petrum & Andream Christum sequebantur.*
*Quo enim ordine vocati sint omnes Apostoli in Euangelista-
 rum narrationibus non apparet; quandoquidem non tantum
 ordo uocationis, sed nec uocatio commemorata est omnium.*
 Vides S. Augustinum existimare non posse ex Euan-
 gelio colligi hos quinque Apostolos post Petrum

Petrus post nuptias in Cana, quæ multis mensibus, fortassis integro anno post Christi baptismum con- Vide Suar. tom. 2. in 3. P.
 tingerunt, vocatus est. igitur valde probabile est alios de discipulis, qui statim post eius baptismum Christo se magno numero coniunxerunt Apostolos fuisse.

Dico tertio, certum est Philippum Apostolum 10.
 priorem Petro Christo adhæsisse; quod etiam fa-
 teri oportet de Nathanaele, quem tu vnum ex duo-
 decim facis. Primam partem conclusionis de Phi-
 lippo tradit expresse Augustinus loco citato, qui
 vocationes Apostolorum ad Christi sequelam tra-
 ditas in Euangelio ordine recensens primo loco nu-
 merat vocationem Philippi. *Non, inquit, vocatio com-
 memorata est omnium sed tantum Philippi & Petri & An-
 dreæ & Iacobi & Ioannis & Matthæi.* Imo conceptis
 verbis asserit antequam Petrus & Andreas Christi de conf. Euang. l. 1. c. 17.
 vestigijs inhærent, *iam sequebatur eum Philipus, quem sic vocarat, ut diceret ei sequere me: Quod Augu-
 stini argumentum conuincit Philippum tunc, Chri-
 sto adhæsisse. Non enim dixit illi dominus ut dixerat
 Andreæ *em & vide*, quæ fuit inuitatio tantum ad
 domum & vnus noctis hospitium, *sed sequere me;*
 sequelam proponens absolutam nec loco defini-
 tam nec tempore, qualem postea Petro & Andreæ
 proposuit dicens, *Venite post me, faciam vos fieri pis-
 catores hominum,* & Matthæo verbis totidem & iisdem, Matth. 4.
 quibus Philippum vocauerat *sequere me.* Quare in ap-
 pendice libri tui, vbi ponis à te ommissa pag. 39. vbi di-
 xeras Petrum primum vocatum & primum om-
 nium Christo adhæsisse addis hæc verba. *Philippum sanè ego primum voce Domini vocatum inuenio Ioan-
 1. Sed fortassis ne ille quidem tunc perfecte adhæsit.* Hæc
 tu: Iamque dubitas de prima Petri vocatione quam
 dixeras certam apud omnes esse & in libro tuo*

millies tanquam certissimam repetis? quanquã quod dubites de Philippi adhæsione ad latus Christi impie facis. Nam cum Philippus tunc vocatus à Christo sit ad sequelam absolutam & perfectam, *sequere me*; si Christo non adhæsit, vocantem Christum impie spreuit; si Christo adhæsit, sed postea discessit, vocationemque deseruit Apostata fuit. Igitur cum Philippus perfecte à Christo vocatus non potuerit Christum sine graui peccato deserere, cur de Philippi pietate sine causâ dubitas; *fortassis tunc perfecte non adhæsit*? præsertim cum l. 2. c. 3. n. 2. contrarium vt certum supponas: Dicis enim quinque discipulos ad Christum primos accessisse, Andream, alium cuius nomen non exprimitur, & Simonem Petrum, Philippum & Nathanaelem, *sed priores tres* (inquis) *non tunc penitus Christo adhaeserunt, sed ad proprias domos redierunt, & postea Petrus & Andreas vocati sunt.* Hic supponis Philippum & Nathanaelem cum Christo mansisse, non vt Petrus & Andreas ad propria Christo cognito rediisse; & ibidem n. 3. loquens de vocatione Apostolorum, quã Christum spreitis omnibus secuti sunt; *mibi*, inquis, *videtur feruere certum Simonem Zeoloten fuisse ipsum Nathanaelem cuius vocatio specialis in Euangelio est celebris.* Duo asseris. Primo Nathanaelem Apostolum fuisse, secundo eius vocationem ad Christi sequelam celebrem in Euangelio existere Ioan. 1. quæ prior Petri vocatione fuit. Habemus igitur duos Apostolos, de quibus certum est ex Euangelio Christo adhæsisse, priusquam Petrus vocaretur.

- II. Dico quarto. Petrum non priorem Andrea vocatum sed simul vtrumque vocatum, & simul Christo adhæsisse. Patet ex Euangelio Matthæi, c. 4. qui simul vtrumque vocatum narrat. *Vidit duos fratres Petrum & Andream mittentes retia in mare & dixit eis; Venite*

nite

nite post me, faciam vos fieri piscatores hominum. Video tamen huic argumento responderi posse, Petrum & Andream separatâ vocatione. vtrumq; ad Christum adductum esse, prius Petrum, deinde Andream; Evangelistam vero breuitati studentem vtramque vocationem copulasse, quasi vnica fuisset. Quod confirmari potest ex Euangelio Luc. c. 5. qui refert Dominum Petro singulariter dixisse. *Ex hoc iam eris homines capiens*; quæ videtur Petri vocatio fuisse, nam subditur *relictis omnibus secutus est eum.* Hanc respon- sionem viri docti sequuntur, quâ nobis ex hoc reti, in quod te stringimus posses elabi, nisi tam crassus esses, vt alibi l. i. c. 9. n. 7. assertionis tuæ de Petro pri- mum vocato immemor, planè contrarium scriberes. *Petro & Andrea* (inquis) *simvl Dominus dixit, venite post me.* Si simul dixit vtrique, *venite post me,* non prius vnum vocauit, quam alterum, sed simul vtrumque. Si dicas simul vtrumq; vocatum; Petrum tamen feruore quodâ animi prius sequi cœpisse, repugnas Eu- angelistæ, qui de vtroque scribit, *continuo relictis reti- bus secuti sunt eum.* Si continuò nullâq; interpositâ morâ vterque sequelæ se accinxit, certè simul vterq; ad Christum accessit, simul Christo adhæsit.

Ex his constat Rempub. tuam Ecclesiasticam, fu- tilem & inanissimam esse; cùm tota innitatur huic principio, Petrum ætate & vocatione Principem inter Apostolos fuisse. Nam Petri senioritatem incertissimam esse constat: de vocatione verò ipsius primâ, quam temerè vt certam asserueras, iam ipse subdubitas. Et vt constet te non in petra, Patrumque doctrinâ, sed in arenâ capitis tui hanc tuam Rempub. publicam fundasse, mirabili oscitantia Bellarmino obijcanti Epiphaniuni, qui dicit *Petrum à Christo electū vt esset dux discipulorum*, respondes l. i. c. 10. n. 4. Epiphanium hoc dicere eo quod Petrus senior fuit &

primus discipulorum ordine vocationis, cum tamen hic fatearis Epiphanium facere Petrum iuniorum Andrea. Nec minus inconsideratè l. i. c. 7. n. 21. dicis Augustinum cum toties repetit Petrum *primatum in discipulis habuisse*, loqui de *primatu vocationis*, cum tamen Augustinus expresse vocatione Philippum præferat Petro: priusquam Petrus vocaretur, sequebatur, inquit, iam Christum Philippus. Unde satis ostendis tibi curæ non esse veram Patrum mentem exponere, sed tuam Euangelio repugnantem, Patribus inuitis imponere.

ARTICULVS III.

De primatu charitatis & virtutum Petri.

13. **T**ERTIVM priuilegium pertinens ad personalem Petri primatum, quem de fide statuis, est Petri supra cæteros charitas & sanctitas. Omissa autem temeritate, qui de re mortalibus occultissima nec dubitatis quidem affirmas, nec vereri censuram Theologorum Principis cuius hæc verba sunt. *Dignitate quod Petrus fuerit simpliciter melior Iohanne, Christi que amantior presumptuosum est, cum solus Deus Spirituum ponderator sit.*

i. p. q. 20.
ar. 4.

14. Dico primo. Primatum sanctitatis seu charitatis quam tribuis hoc loco Petro, cum alijs dictis tuis apertissimè pugnare. quod sic ostendo. Si Petrus virtutibus, præsertim charitate, ceteris Apostolis excellentior fuit: hanc excellentiam habuit vel à Christo vel à spiritu Sancto. Sed per tua dicta à neutro habere potuit. Non à Christo: nam l. i. c. 3. num. 3. dicis *Christum omnes aq̄ formasse & perfectisse; non magis v-*
num.

num, quàm alterum ad munus Apostolicum. virtutes autem Christianæ, præsertim charitas, hominem formant & perficiunt ad munus Apostolicum. non igitur Christus Petrum præ cæteris formauit virtutibus multo minus charitate, quæ virtus maximè Apostolica est, & Christianarum forma virtutum. Nec etiam habuit (si tu vera dicis) Petrus maiorem perfectionem & feruorem charitatis, quàm cæteri Apostoli à Spiritu Sancto; quia dicis vbi supra, *omnes Apostolos a EQUE roboratos, doctos & inflammatos à Spiritu Sancto*. Igitur vnde maiorem Petrus habuerit, quam cæteri charitatem; cum à Christo & Spiritu sancto per te non habuerit. Non facilè inuenies nisi cum Pelagio recurras ad naturam, quod impium est. Deinde si Petrus habuit præ cæteris primatum charitatis, inde primatum potestatis illius confirmare merito possumus. Nam si tu ex paritate perfectionis in virtutibus arguis Apostolos potestate pares & æquales inter se fuisse, cur mihi non liceat ex primatu charitatis Petri, potestatis ipsius colligere supra cæteros principatum? Cur Petrum Christus præcipua charitate inter Apostolos instruxit, nisi quia ouium, quas pretio sanguinis sui emerat, curam præcipuam Petro delegare statutum iam apud se habebat?

Dico secundo. Te non modo non tribuere Petro primatum sanctitatis inter Apostolos; sed etiam Petri sanctitatem infra cæteros, non sine blasphemijs in Petrum, deprimere. Primo quia Petro aufers firmam & solidam fidem, sine quâ vera Sanctitas non potest consistere. De Petri enim fide, pro quâ, *ne deficeret, Christus orauit*, quam velut immobilem Patres laudant, hæc tu scribis l. i. ca. 6. num. 35. *Petrus non antecellit cæteris vndecim neque in externa fidei confessione, neque in diuina reuelatione, neque in interna fidei*

fidei cognitione , neq; in fidei firmitate , quia Petrus ferme statim ab illa fide decidit ; neq; semel , sed saepius dubitavit etiam post Christi Ascensionem & Spiritus Sancti illapsum. Hæc tu : quæ vera si sint , primatus sanctitatis Petri concidit. Nam qui potuit in Christi charitate , Christianaque perfectione cæteris esse præstantior , si fuit in fide cæteris infirmior ? Quomodo solus Petrus reliquis Apostolis sanctior , si solus ex omnibus post Spiritus Sancti illapsum caruit fide firmâ , quæ totius est fundamentum sanctitatis ? Quâ in re mirabilis est inconstantia tua. Hoc enim loco Petri charitatem dum prædicas , laudas Petri factum Christum à passione reuocantis , *absit hoc à te Domine* : quod dicis cum Hieronymo *ardentissime fides fuisse , Petrumque non affectu errasse , sed sensu*. Alio autem loco , dum Petri fidem , ne sit Ecclesiæ fundamentum , amoliri conaris l. i. c. 6. n. 36. dicis in hoc facto Petrum grauissimè peccasse , lapsumque esse in fide. *Nam (inquis) aut non credebas Christo affirmanti se moriturum , aut si credebat resurrecturum non sperabat , & consequenter neque Deum agnoscebat , sed de eo velut ordinario homine sentiebat*. Neutrum horum , Antoni : sed aliud ; nempe , Petrus quid Christus diceret non intelligebat. Mystice Christum loqui arbitratus , corporalis crucis opprobrium velut Deo indignum , necdum de mysterio crucis satis eruditus , exhorruit. Itaque non fidei Petrus incertæ , sed tu mentis , qui Petrum in quo facto fidei ardentissimæ prædicas , in eodem abnegatæ fidei & Christi diuinitatis insinulas. Hæc enim non coherent inter se , neque tu medium tenere nosti ; vbi que nimius siue dum Petri supra cæteros sanctitatem , velut rem fide certam temerariè laudas , siue dum proprium Petri patrimonium fidem quam Christus illi tanquam testamento legauit , iniquâ insectatione dilapidas : Neque

verò,

Hieron. l.
2. in Matt.
c. 14.

verò, (qua oscitantia es) intelligis euerfa Petri fide, simul euersti ipsius sanctitatem, cuius tamen primatum illi tribuere nonnunquam cupis; non quod Petri laudibus faueas, sed vt Patrum dicta de Petro Principe Ecclesiæ à primatu potestatis ad principatum sanctitatis deluso lectore detorqueas.

Tertiò sanctitatis Petri primatum multo adhuc ac- 16.
 crius demoliris, dum Petrum etiam post aduentum spiritus Sancti grauisimis sceleribus & erroribus obnoxium facis. Dicis fuisse Petrum *iudaismo addictissimum*, vix potuisse in Gentium vocationem & diuine filiationis gratiam inclinari: Propterea à Christo fuisse visione quadam redargutum, & quia fortassis refractarius reluctabatur, ter illa visio, vel saltem Petri redargutio repetita est. Dicis etiam Petrum sensisse, circumcisionem & legalium obseruationem gentibus Christianis necessariam, Petrum in seditione illa infami contra Paulum & Barnabam excitata de qua Act. 15. sine dubio fuisse, in illa inquam seditione, de qua Apostoli in Concilio Hierosolymitano, *Exierunt quidam ex nobis, quibus non mandauimus, euertere animas vestras.* Quo nomine Petrus tibi audit *inductor scandali, dissensionum inuouator, auctor schismatis, de diuinis reuelationibus dubius, Pauli Apostolatam deprimens, ipsum Paulum mendacem faciens*, deniq; (quod horreo scribere) *ruinosum Ecclesia fundamentum, qui (si credimus Paulo) non edificabat sed destruebat Ecclesiam.* De quibus (inquis) *Petri lapsibus os meum impurum aperire non audeo, sed SS. Patres differentes profero; omnia autem ad maiorem Petri gloriam redundant.* Hæc tu. De Patribus alias, quamq; sint hæc falsa disputabo: nunc pudeat te leuitatis & inconstantia tua: Nam primò quem laudas velut diuina præ cæteris Apostolis charitate flagrantem, *qua foris nutrit timorem*, eum etiam iam confirmatum à spiritu Sancto fingis leuissimo timore correptum & Coapo-

I. c. 8. n. 10

I. c. 6. n.

36. & I. c.

11. n. 15.

I. 4. c. 1. n.

23.

Act. 15.

I. c. 11. n.

18.

I. c. 11. n.

18.

I. c. 6. n. 35

Coapostolos suos & Christum & fidem & sacra omnia violasse. Secundo quem Christianæ sanctitatis perpetuum exemplar à Christo in Ecclesia constitutum facis, *in quem (inquis) non tantum Apostoli, sed etiam fideles omnes erant semper plurimum inspecturi*, eundem publicis, tamque fædis peccatis oblinis vt fidelibus horrore esse potuerit, tuque eorum commemoratio-
 ne, *ne os tuum impurum sit* non immeritò metuas. peccasseque mihi videor, qui tot aduersus sanctissimum Apostolum conuicia tua lentus audiuerim. Deniq; l. 2. c. 2. n. 1. scribis Petrum vna cum cæteris Apostolis, quando missus est ad Euangelizandum (in die scilicet Pentecostes) accepisse *singulares gratias, copiam Spiritus, in doctrina infallibilitatem, confirmationem in gratia, plenitudinem scientiæ*; iam verò eum his omnibus priuilegijs spolijs. Nam quomodo copiam spiritus habuit, si leui metu percussus grauissime peccauit? quomodo plenus scientiâ, si contra fidem sensit? quomodo in doctrina infallibilis, si falsum dogma stabilire contra Paulum contentiosè voluit? deniq; qui confirmatus in gratiâ, si post illapsum spiritus scelus mortiferum admisit, gratiâq; excidit, à deo vt (sic enim scribis) *nisi eum poenitisset damnatus ad inferos fuisset?* quam turpis inconstantia, cum quantâ impietate coniuncta! Recole, Antoni, quæ te monui in synopsi meâ, videbisq; iusto Dei iudicio crimina in Petrû à te falso coniecta velut in cælum iaculatos lapides in tuum caput recidere, scandalum, schisma, contentionem, de diuinis reuelationibus dubitationem, Ecclesiæ impugnationem, quorum pondere demersus in profundam voraginem es, è qua vereor ne nunquam emerurus sis.

17. Dico tertio. certo certius esse Petrum non habuisse primatum familiaritatis Christi; quem Petro dum toties tribuis miror tibi nunquam venisse in mentem
 disci-

discipulum, quem diligebat Iesus, quæ pectori Christi incubantem haud facile à primatu familiaritatis submoquebis. Sed vt video te consciuum scelerum tuorum potestatis Petri supra cæteros Apostolos, quam successori tradat in Episcopum Spalatinum panicus quidam terror inuasit. Hoc potestatiuo primatu Petrus si cedat quid non facies? cuiusuis rei personalem primatum liberali manu concedes; quæ statueras, euerteres; quæ nosti incerta esse, certa dices; nec pensi tibi erit, si quæ Petro priuilegia tribuis cum Euangelio pugnent. Non enim Petri odisti personam, sed potestatem, teq; pulcherrime iam pridem descripsit Cyprianus, quem tuum esse magiltrum iactas. *Qui deditgnatur ferre propositum, recalcitrat, rebellat de zelo superbus, de annullatione peruersus animositate & inuidia non HOMINIS sed HONORIS inimicus.*

Cyprian.
ser. de zelo
& liuore.

ARTICVLVS IV.

De primatu voluntaria delationis Apostolorum.

QUIN TVM Petri priuilegium personale est voluntaria delatio Apostolorum, quos dicis sponte Petro primas detulisse, eumq; liberis suffragijs elegisse; vt esset eorum procurator, & plenus representator, quali Decanus Cardinalium, & primogenitus inter fratres. Sed alibi è diametro cõtraria scribis.

Dico igitur Apostolos propter Christi institutionem necessario detulisse Petro primatum, quem non poterant illi sine peccato negare. Hoc apertè l. c. 7. n. 21. *Apostoli (inquis) ne schisma facerent, Petrus caput & preses eorum constituitur à Christo.* Et iterum ibidem. *Petrus praefertur, dum praeteritis alijs ipse à Christo vnus ex duodecim assumitur, qui primū locum inter ipsos obtineret, & preses caputq; dignitate esset in Collegio ceterorū, ac veluti fratri primogenitus.* Similia plurima habes, quæ sunt omnino

omnino repugnantia cum his, quæ in hoc capite 5. n. 17. scribis *Petri primatum ex voluntaria delatione Apostolorum TOTVM petendum esse*. Apostoli enim præfidi ac Primati suo, quem Christus illis dederat necessario deferrebant, nec poterant sine grandi scelere eum non agnoscere. Sed Christus te teste dedit Apostolis præsidem, caput & primatem Petrum. Igitur Apostoli Petro Primatum necessario deferrebant, nec Petri Primatus Apostolorum voluntaria delatio, sed Christi constitutio fuit.

Secundò si totus primatus inter Apostolos mera voluntaria delatio fuit propter personalia priuilegia, Andreas potius quam Petrus fuisset electus. Primo, quia fuit (si credimus Epiphanio) Petro senior. Secundò, quia fuit, vt diximus, Petro in Christi sequela non leuior. Tertio, quia in Christi notitia, quæ summum priuilegium est, Petro prior fuit, nec prior tantum tempore, sed etiam (vt aiunt) causalitate, quia Petrum fratrem ad Christum exemplo & suasionem perduxit. Hanc ob causam primas Andree deferre Petrus debuit; secissetq; profecto, nisi eum Andree & cæteris Christi institutio prætulisset. Præterea si personalia priuilegia spectemus, mihi Petro & Andree & omnibus præferendus videtur Nathanael quem fuisse ex Apostolis concedis. Primo, quia si non senior Petro, certè prouectus aetate fuit, nec Petro impar censeri potest. Secundo, quia fuit Petro longe peritior in lege, legis doctor, vt ait Augustinus. Tertio, quia Prior Petro Christo ad fatus adhæsit. Quarto, summa fuit in eo vitæ innocentia Christi testimonio verus Israelita in quo dolus non est. Quinto, Primus omnium Apostolorum nobilem illam confessionem de Christo edidit. *Tu es filius Dei, tu es rex Israel*, quæ fuit (si tibi credimus) veræ Christi diuinitatis confessio, sensu non minus insignis, quam illa

Petri

Ioan. 1.

L. 1. c. 9. n. 4

6. 1. 1. 1.

6. 1. 1. 1.

Petri Tu es Christus filius Dei viui; propter quam Petrus, vt ait Augustinus, Beatus & Petra dictus est; imo probabile est (inquis) Petrum hanc confessionem Nathanaelis auduisse, & insinuas fuisse, quodammodo à Nathanaele institutum vt Christi diuinitatem agnosceret. Quis non videt Nathanaelem personalibus prærogatiuis Petro longe illustriorem, futurumq; fuisse potius quam Petrum Apostolorum Primatem, nisi Petrus personali dignitate inferior Christi suffragio fuisset cunctis prælatus.

Tertio adeo Apostoli Petrum non ipsi institue- 20.
runt Primatem vt à Christo institutum vel designatum ægrè tulerint, vt patet ex varijs contentionibus inter ipsos, quis eorum videretur esse maior, ad cò vt Chrylost. hom. 51. in Matth. dicat Apostolos gauisos fuisse, quod Petrus ambulans super mare mergi cœpisset. *Nondum enim* (inquit) *Spiritus gratiâ roborati facile mouebantur; gratiâ verò accepta non tales nempe fuerunt, sed ubiq; Primatum Petro præbent, & in concionibus eum anteponunt, quamuis ceteris rudior videretur.* Non potuit apertius tribuere Petro verum primatum, non ex voluntaria delatione, sed ex Christi institutione. Quæro enim à te, de quo Primatu loquatur Chrylost. cum dicit Apostolos eum Petro prius inuidisse postea tribuisse: de Personali, an de Potestatiuo? si de Personali tibi contrarius es, qui c. 5. n. 7. dicis Apostolos semper etiam ante aduentum spiritus hūc Primatum Petro libenter detulisse, & num. 17. *propter personales prærogatiuas Petro libenter, nec immerito detulerunt; & c. 7. num. 21. Petrum à Christo assumi, vt præses eorum esset Apostoli ceteri non ægrè tulerunt, ille enim a tate & vocatione omnibus anteibat.* Sin autem de potestatiuo Primatu loqui concedas Chrylostomum, cum dicit Apostolos nondum inductos spiritu Sancto Primatum ægrè tulisse in Petro, sequitur eos post acceptam

D

Spiritus

Spiritus gratiam, Potestatum Primatum libenter Petro detulisse. Nam Primatum, quem Petro prius inuiderant, Petro libenter post Spiritus illapsum detulerunt. Sed prius, te fatente, non inuiderunt Petro primatum Personalem, sed tantum Potestatum. Igitur, post acceptum Spiritum Sanctum Petro Primatum Potestatum à Christo institutum libenter detulerunt. Hoc autem est, quod (quem c. 5.

Anacl. ep.
2. habetur
c. in nouo
dist. 21.

n. 17. citas) Anacletus asserit *Apostolos Petrum primatem suum esse voluisse*. quo testimonio cōcludis ex voluntaria delatione Apostolorum totum Petri Primatum peti oportere. Sed falleris. Loquitur enim Anacletus, non de voluntate instituti uā Primatus, seu voluntaria delatione Apostolorum; sed de voluntate approbati uā Primatus à Christo instituti, quā Christi institutioni libenter paruerunt. *A Domino (inquit) concessum est Petro, & Apostoli inter se id ipsum voluerunt, ut reliquis omnibus praesset Apostolus, & Cephas, id est, caput & principium teneret Apostolatus.*

Anacl. ep.
3. tom. 1. p. 1

21. Ex his concluditur Apostolos Petro reuerentiam & obedientiam ut vero superiori detulisse. Probat, quod honorario iure ratione ætatis & vocationis Apostoli Petro voluntariè deserebant, hoc ipsum Petro propter institutionem Christi diuino iure necessario deserebant. Sed propter honorarium ius ætatis & vocationis Petro reuerentiam & obedientiam voluntariè deserebant, ut tu asseris l. 1. c. 10. n. 17. *Aequum, honestum & valde decens erat, ut qui iuniores erant, & in Apostolatu posteriores Petro seniori & primo obsequerentur, ipsiusque documenta, & monita, & consilia amplecterentur.* Igitur propter institutionem Christi diuino iure necessarium erat ut reliqui Apostoli Petro obsequerentur, ipsiusque documenta & monita & consilia amplecterentur, quod est Petrum verum eorum superiorem iure diuino existisse.

CAPVT

CAPVT. TERTIVM.

*Monarchicus Petri Primatus ex Euangelio probatur,
varijs Antonij tergiuersationibus re-
iectis.*

SVPERIORE capite Monarchicum Petri prima-
tum indirectè reiectione aliorum primatum,
qui tribui ipsi possunt demonstrauius. Nunc idem
probabimus ex locis Euangelicis in quibus regimen
Ecclesiæ singulariter illi vel promittitur vel exhibe-
tur; tuasq; cauillationes, quibus clarissimè veritati te-
nebras offundere conaris, excludemus.

TERTIVM ANTONII FVNDAMENTVM.

*Loca Euangelica pro Petri Primatu non esse clara, sed
varias interpretationes citra Primatum
admittere.*

TERTIVM fundamentum, quod etiam ad nau-
team vsq; repetis hoc est; Petri Primatum ex E-
uangelio euidenter non probari; eo quod textus, qui
solent adduci varias habeant expositiones, atq; adeo
ad fidei dogma solide probandum allegibiles non
sint. Igitur l. i. c. 6. n. 3. dicis locum Euangelicum, quo
probetur Petri Primatus maximè illustrem esse il-
lum Matthæi 16. *Tu es Petrus & super hanc petram ædifi-
cabo Ecclesiam meam.* Ex hoc tamen loco Primatum
non posse euidenter probari. Primo quia non con-
stat Petrum hoc loco dici hanc Petram. Calvinus
enim excluso Petro Christum facit hanc Petram;
Lutherus fidem: vterque probabiliter, quia cum
ipsis Patres sanctissimi & doctissimi sentiunt. Se-
cundo, esto Petrus hoc loco dicatur Petram su-
per quam ædificatur Ecclesia, non tamen inde

concluditur potestatiuus Primatus, quia fundamentum Ecclesie esse eamque sustentare non est officium iurisdictionis, sed meri ministerij, nimirum Euangelium prædicare & infideles ad Christum conuertendo Ecclesiam ædificare & fundare. Tertio quia quid sit Petrum esse Ecclesie fundamentum non explicarunt Monarchici; nam quod Bellarminus dicit in metaphora fundamenti Petro committi regimen Ecclesie circa fidem propter fidei eius indefectibilitatem verum non est, cum Petrus maximè omnium Apostolorum lapsus sit circa fidem. Quarto, quia verba Christi *super hanc petram aedificabo: &c. promissoria duntaxat sunt, nec oportet in illis quasi capta præda exultare, sed ostendere ubi & quãdo effectum habuerim.* Quinto dici non potest Primatum Petro traditum Ioan. 21. cum Christus illi dixit pascere oues meas; quia pascere officium ministeriale est, nimirum docere & prædicare: Oves autem Petro specialiter commendatæ intelliguntur *probabilissimè* soli Iudei, qui erant specialiter *oues Christi*. Sine dubio autem in ouibus Petro commissis non numerantur Apostoli, quia pastoralis Petri curâ non egebant; nec oues erant, sed, non minus quam Petrus, Pastores. Igitur potestas Petro per hæc verba tradita non se extendebat ad omnes, qui erant in Ecclesia; atq; adeo Monarcha non fuit. Hæc tu multis & fusè variasque ineptias admiscens, quas refutare si vellem, ingens volumen conficiendum esset. Sed ego non nisi in operis tui fundamentis subiiciendis operam me positurum promisi.

Tertium suum fundamentum euertit

ANTONIUS.

2. **T**E fundamentum hoc tuum penitus euertisse apparebit, si sex conclusiones ex tuis dictis demonstrauero.

strauero. Prima est; in promissione Tu es Petrus &c. Petri nec aliud excluso Petro dici Ecclesiæ petram. Secunda; expositionem quæ Christum facit Ecclesiæ Petram, personam Petri non excludere. Tertia; officium fundamenti non esse meri ministerij, sed iurisdictionis & regiminis. Quarta; fidem poni à Patribus Ecclesiæ fundamentum sine exclusione Petri. Quinta, ex verbis Christi promissorijs duntaxat Primatum Petri solidum probari posse, etiamsi exhibitus nullibi legeretur. Sexta, per verba pascite oues meas Petro tribui iurisdictionem in omnes fideles, etiam in Apostolos.

ARTICVLVS PRIMVS.

An certum sit Petrum à Christo promitti futurum Ecclesiæ Petram.

IN hac promissione Euangelica, Tu es Petrus & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, nefas est aliquid excluso Petro ponere Ecclesiæ Petram; atque adeo certum est hoc loco Petram Ecclesiæ esse personam Simonis Petri. Hoc probatur ex tuis dictis duplici argumento. Primum est, quia l. i. c. 6. n. 3. dicis *nefas & monstrum esse hanc promissionem à Persona Petri diuellere*; quo posito sic arguo. Expositio quæ promissionem de Ecclesiæ ædificatione super Petram à Petri persona diuellit monstrum est. Sed expositio, quæ Petrum excludit ne sit hoc loco Ecclesiæ fundamentum, promissionem ædificationis Ecclesiæ super Petram à Petri persona diuellit. Nam futuræ Ecclesiæ ædificatio intelligi potest ad Petrum spectare tantum duplici respectu; vel tanquã ad Architectum, qui illam ædificaturus supra Petram sit, vel tanquam ad Petram quæ ædificationem illius sit in se susceptura eamq; sustentatura. Sed ædificatio Ecclesiæ, vi promissio-

missionis huius, non spectat ad Petrum tanquam ad architectum; hoc enim munus hoc loco sibi Christus assumit. *Ego edificabo*. Igitur ædificatio Ecclesiæ promittitur hoc loco Petro tanquam Petræ, quæ ædificationem illius in se sit susceptura. Hocque certum est; cum contraria expositio promissionem à Petro diuellat, quod *te fatente* nefas est.

3. Secundò. Illa expositio sacræ scripturæ certa & Catholica est, quam Patres antiqui tradunt, præsertim vñanimi consensu, vt tu fateris l. i. c. 7. n. 17. *Habemus* (inquis) *Ecclesiam, quæ columna & firmamentum veritatis, à Spiritu sancto illuminatam & per sanctissimos Doctores instructam, eam sequamur. & ex fontibus illis sitnam doctrinam & sacræ scripturæ interpretationem bibamus, qui limpidissimè fluentes Ecclesiam lepidissime irrigarunt.* Hæc tu: ex quibus sequitur expositionem sacræ scripturæ à Patribus traditam esse certam & infallibilem; quia Ecclesia, quæ sequitur expositionem Patrum columna veritatis est & firmamentum, nec errare potest. Sed si expositio sacræ scripturæ tradita à Patribus certa semper & infallibilis non esset, Ecclesia, quæ Patribus innititur, non esset columna veritatis, sed errare posset. Igitur expositio Patrum certa semper & infallibilis est, præsertim si tradatur ab illis vñanimi consensu. Sed tradunt, vñanimi consensu Petrum in hac promissione, super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam promitti futurum Ecclesiæ Petram. Hoc tu asseris, & fusè probas l. i. c. 6. n. 23. Catholicâ nostrâ sententiâ his verbis explicans. *Quarta sententia* (inquis) *Petra nomine ipsummet Petrum intelligit, & ad ipsius personam vt publica erat, refert verba Christi, super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam. Nam nomen Cephæ à Christo Domino impositum, ita proprium Simonis erat, vt nulli alteri conueniet, sed denominaret singularem eius personam. Cephæ autem Syriacè idem est quod Petra. Dum igitur dicit Simoni Christus, tu es Cephæ, &*

super hanc Cephā edificabo Ecclesiam meam, idem est ac si diceret, tu es Petra & super hanc Petram edificabo Ecclesiam meā. Ex quo patet Petrā esse ipsum Simonē. Hunc sensum sequuntur Patres à Monarchicis allati & per me ampliati, Tertullianus, Cyprianus, Origenes, Hilarus, Athanasius, Basilus, Nazianzenus, Epiphanius, Hieronymus, Chrysostomus, Cyrillus, Ambrosius, Leo, Theodidactus, Euthymius, Augustinus, Conciliū Chalcedonense, Pjellus Imperator Anastasius, Orientales Clerici & Abbates ad Imperatorē quibus asseritur & ipse libentissimè. Hæc tu. Igitur cū, te fatente, Petrū hoc loco dici Petrā Ecclesie Patres cōmuni cōsēsu tradāt: expositio autē sacre scripturæ à Patribus tradita certissima sit, imo cō ū na veritatis & firmamētū, profecto si tibi cōstare vis, sē etia, quæ Petrū hoc loco dicit Ecclesie Petrā, tibi (vt reuera est) certa & Catholica esse debet.

Hinc sequitur mirabilē esse tuam in scribendo inconsiderantiā & temeritatē, qui cum fatearis, expolitōnē de Petro Ecclesie Petra esse pene omniū Patrū; quibus ipse libenter asseritur, postea tamē hoc l. i. c. ii. n. 24. cū dixisses Petrū, quando Paulus eū reprehēdit, grauitet errasse in fide, non vereris in hæc verba cōcludere. Decipiebāt nos igitur illi, qui ad Petri personā nos docebant illa Christi verba spectare super hanc Petrā ædificabo Ecclesiam meā, & portas inferi aduersus hanc Petrā, quæ sit Petrus nō praualiturus. Quā temerè hæc scribis, ipse fortassis iā monitus sentis. Patres enim omnes vel pene omnes deceptores sine vllis ambagibus appellas. Nā si nō illi decipiāt, qui nos docēt ad Petri personā hæc Christi verba spectare super hanc Petrā ædificabo Ecclesiam meam, cū Patres omnes, te fatente, quorū nomina singillatim edis & verba recitas, nos doceant ad Petri personā illa verba spectare, & ipsum Petrum esse illā Petram, super quā Christus ædificaturus erat Ecclesiam, aduersus, quā portæ inferi nō præualerēt,

D 4

certe

ad Hormisd. To. i. epist. decret. ep. 2. Orientales clerici. ibid. ante Hosius ep. 52

Tertul. li. de
de prescrip
c. 24.
Cyprian. li.
1. ep. 4. Orig
homil. 5. in
Exod.
Hilar. in
Matth. 16.
& l. 5. de
Trinit.
Atham. ep.
ad Felicem
Basi. aduer.
Euno. l. 2.
Nazian. o-
rat. 16.
Epiphani. in
Anchorato.
Hieron. in
c. 16. Matt.
Chryso. ho.
55. in Matt.
homil. 7. in
Marcum,
Cyril. l. 2. in
Ioan. c. 2.
Ambro. l. 6.
in Luc. c. 5.
Leo epist. 93
ad Vien.
Theophylac.
in Matt. 16.
Euthym. in
idem cap. 11.
Pjellus apud
Theodore. in
cantic. c. 5.
Aug. ser. 15.
de sanctis.
Cōcil. Chal.
act. 3. Imp.
Anast. ep.

certè sequitur ex tuis dictis in vnum cōpactis Patres omnes Ecclesiam decepisse, atq; adeo deceptos fuisse.

Secundo non minus temerè sententiam, quæ fidem vel Christum facit Ecclesiæ Petram in sensu Caluini & Lutheri Catholicam appellas. Calvinus vero & Lutherus Christum eiusque fidem faciunt Ecclesiæ fundamentum, ita vt Petrum penitus excludant, blasphemumque putent Petrum vna cum Christo statuere Ecclesiæ fundamentum. In Petro

Caluin. l. 1.
4. instit. c.
6. n. 6.

(inquit Calvinus) *Papista volunt Ecclesiam fundari; nonnulli ex Patribus ita exposuerunt: sed cum reclamet tota scriptura, quid eorum aduersus Deum auctoritas pretenditur? Ab Augustino (inquis l. 1. c. 6. n. 6.) didicit Calvinus Catholicam sententiam. & n. 12. Hanc interpretationem Patres sanctissimi & doctissimi pene omnes secuti sunt. & iterum, faciat Bellarminus Calvinum authorem huius interpretationis, certè Calumnianam doctrinam habuit Augustinus, Cyrillus, Hieronymus & alij singularia Ecclesiæ Catholice lumina.* Næ tu lumine tum fidei tum mentis cares, qui de Patribus, quos reuereri videri cupis, hæc tam iniuriosa scribis. Nam si sententia Caluini Catholica sit, qui Petrum excludit ne sit Ecclesiæ fundamentum, sequitur expositionem Patrum Caluiniæ è diametro oppositam, quæ Petrum statuit Ecclesiæ fundamentum hæreticam esse. Secundo si Patres omnes, vel pene omnes Christum vel fidem faciunt Ecclesiæ fundamentum in sensu Lutheri & Caluini penitus excluso Petro, sequitur Patres omnes secum pugnare, & quod vno loco dixerunt, alio euertere, quod l. 1. c. 12. n. 12. dicis neminem facere posse nisi delirus sit. Quanta in Patres contumelia!

l. 2. Ioan.
c. 2.

Caluiniæ, inquis, doctrinam habuerunt Cyrillus, Augustinus & alij singularia Ecclesiæ lumina. Nimirum Petrum dicere Ecclesiæ fundamentum blasphemum & scripturæ repugnans cum Caluino putauit Cyrillus, qui

qui scribit, *in Petro, tanquam in Petra lapideque firmissimo edificatam Ecclesiam fuisse.* Putauit Cyprianus, qui Petrum describit primum quem dominus elegit & super edificauit Ecclesiam. putauit Hieronymus, qui Petrum vocat *Apostolum, super quem Dominus fundauit Ecclesiam.* putauit Hilarius, qui exclamat: *O in nuncupatione noui nominis felix Ecclesie fundamentum, dignaque adificatione illius Petra, quæ inferni leges & Tartari portas & omnia mortis claustra dissolueret.* putauit Chrysoftomus qui Dominum sic Petrum alloqui facit *Tu es Petrus & super TE edificabo Ecclesiam meam.* putauit Concilium Chalcedonense, quod Petrum appellat *Petram & crepidinem Ecclesie Catholice & fidei fundamentum.* Quid Augustinus? Nonne tu l. i. c. 6. n. 14. producis eum ita scribentem? *Petrum fundamentum Ecclesie Dominus nominauit & ideo dignè fundamentum hoc Ecclesia colit, super quod Ecclesiastici edificij altitudo consurgit.* quam clare! & idem scribit in psal. 158. *Petrus confessus est filium Dei viui, ideo Beatus, ideo Petra* serm. 28. de sanctis. *Dignus certè qui edificandis in domo Dei populis lapis esset ad fundamentum, columna ad sustentaculum, clauis ad regnum.* Denique psal: *aduersus partem Donati: numerate sacerdotes ab ipsa sede Petri: hæc est Petra quam non vincent superba inferorum porta.* Hæc ille. Quid nunc de Augustino sentis Antoni? num tibi Calvinizat? num Petrum dicere Ecclesie fundamentum scripturæ repugnare putat? non hoc putare potest, nisi secum ipse pugnet, hoc est te censore, delirus sit.

Sed obijcis August. qui tract. 124. in Ioan. & serm. 6. 15. de verbis Domini *Petra, inquit, principale nomen est, & ideo Petrus à Petra, non Petra à Petro; sicut non Christus à Christiano, sed Christianus à Christo vocatur.* Ideo quippe ait Dominus *super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam, id est super me ipsum filium Dei viui. Super me edificabo te, non me super te.* Petra enim erat Christus

epist. ad Iubasanũ.

epist. 54. ad Marcell.

in caput. 16. Matth.

homil. 55. in Matth.

Act. 3.

super quod & ipse edificatus est Petrus: fundamentum quippe aliud ponere nemo potest, præter id quod positum est, quod est Christus Iesus. Hæc Augustinus. ubi dicit eum aperte negare Petrum esse hoc loco Ecclesiæ Petram.

ARTICVLVS II.

An Christus in sententia Augustini sit Ecclesiæ fundamentum cum exclusione Petri.

HOC testimonium Augustini contra Petri Primatum à nullo hæreticorum non affertur: hocq; tu pene vnicum habes vt probes Petri Primatum non esse de fide. In quo quam vanus sis demonstrabo. Dico quinq;. Primum est Augustinū, qui Petrum vocat Ecclesiæ Petram & fundamentum sæpe & aperte vt vidimus; nunquā negare Ecclesiam fundari super Petrum: imo nec in Augustino, nec in vlllo Patrum. vsq; illa tua negatiua habetur. Tria dicit Augustinus; Primo Petram esse principale nomen, non Petrū. Secundo: inde infert Christum non fundari super Petrum, sed Petrum super Christum: Tertio dicit ecclesiam fundari super Christum, non autem negat fundari super Petrum. Christum fingit Petro dicere super te non ædificabo me; non dicit Christus Petro super te non ædificabo Ecclesiam meam, sed non ædificabo meipsum: ex eo autem quod Christus non fundetur in Petro, sed Petrus in Christo, sequitur quidem Petrum non esse principale fundamentum, à quo Christus ipse pendeat. Quis autem Petrum tale esse fundamentum vnquam somniauit? Non sequitur autem non esse secundarium fundamentum subordinatum Christo; imo cum dicat Petrum deriuari à Petra sicut Christianus deriuatur à Christo, significat, ipsum esse Ecclesiæ fundamentum. Hoc ita probō. In sententia Augustini, sicut se habet vox Petrus ad vocem
Petra

Petra quoad significationem: ita persona quæ est Petrus ad personam quæ est Petra quoad virtutem sustentandi Ecclesiam; sed vox Petrus habet ad se derivatam significationem vocis Petra: igitur persona quæ est Petrus habet ad se derivatam virtutem sustentandi Ecclesiam à Persona quæ est Petra; hoc est à Christo; quod est esse secundario & participatiuè Ecclesiæ fundamentum.

Dico secundo: Augustinus Christum statuens hoc loco Evangelico Petram Ecclesiæ, non intelligit Christum absolutè, sed Christum cum relatione ad Petrum, quatenus nimirum primaria sua virtute Petrum roborat vt Ecclesiam sustentare possit. Hoc tu apertè doces l. i. c. 6. n. 22. vbi explicans locum Evangelicum secundum sententiam Augustini. *Sensus (inquis) est. Tu es Petrus à me Petra ita dictus, & super hanc Petram à qua tu diceris Petrus, edificabo Ecclesiam meam.* Ecce apertè fateris Petram, super quam ædificatur Ecclesia hoc loco non esse Christum absolutè, sed cum relatione ad Petrum: Fundatur, inquis, Ecclesia super Christum Petram, à qua dicitur Petrus; non inani dictione, sed efficaci, quæ facit, quod dicit. Quid est autem Christus quatenus Simonem dicit & facit Petrum, id est, firmum & immobilem in fide, nisi Christus consideratus cum relatione deriuantis virtutem, seu (vt ita dicam) Petritatem suam in personam Petri? Impossibile quippe est intelligere aliquid dici Petram sine relatione ad Petrum in hac locutione, *Tu es Petrus & super hanc Petram &c.* & ratio euidentis est, quia vox Petra sequens immediate post Petrum, & notata pronomine relatiuo *hac* necessario alludit ad Petrum eumq; refert, nec declarari potest quæ sit sine referentiâ ad Petrum vt etiam hanc Petram explicare tu cogaris & distinguere ab alijs per referentiam ad Petrum. *Petra, inquis, hac à qua dicitur Petrus.*

Dico

8. Dico tertio licet vox, Petrus, non significaret Petram, sed petrinum, essetq; deriuata à Petra; tamen euidenter sequi in Christi promissione Petrum fieri Ecclesiæ Petram. Hæc veritas magis apparebit hoc exemplo; si ponamus Christum imposuisse Petro nomen Lucij, quod est deriuatum à luce, eiq; confitenti filium Dei viui dixisse, Simon Bariona &c. ego dico tibi, quia tu es Lucius & hac luce illustrabo Ecclesiam meam. Hoc casu quis mentis compos diceret, officium illustrandi Ecclesiam Petro non committi? vel non promitti Ecclesiam fore illustrandam luce relatâ ad personam Simonis Lucij, relatione nimirum causæ formalis, qua lucidus ipse fit. Christus quidem lux vera est, qui suam Ecclesiam illustrat; nihilominus suppositam promissionem suam factam Simoni, Tu es Lucius & hac luce illustrabo Ecclesiam meam; non impleteret illustrando Ecclesiam absolutè, nisi etiam deriuaret lucem suam in Simonem, & per eum Lucidum factum Ecclesiam illuminaret. Hoc exemplum de luce & Lucio, illustrat id, quod diximus de Petra & Petro. Sit Petrus quoniam Augustinus ita vult, nomen deriuatum à Petra, significet non Petram vel firmitatem, sed petrinum vel firmum, solus Christus dicatur Petra seu ipsa firmitas; tamen cum Christus dicat Simoni, tu es Petrus, id est, firmus, & super hanc Petram id est firmitatem ædificabo Ecclesiam meam, quis sanæ mentis dicat Ecclesiam hac promissione ædificari super firmitatem absolutam Christi; nec pertinentem ad personam Petri? Quis non videt Petro tribui officium stabiliendi Ecclesiam firmitate quidem Christi, sed ad ipsum deriuata? Igitur Augustini opinio, quod Petrus non sit Petra, non impedit quin Petrus hoc loco sit is, qui sustentat Ecclesiam. Nam Petrus, esto nomine Petra non fuerit, officio tamen Petra esse potuit, sicut reliqui

qui Apostoli fuerunt officio Ecclesiæ Petræ, quâuis nomen Petræ nõ habuerint sibi indictum à Christo.

Dico quarto Augustinum, cum Christum indicta 9.
promissione facit Ecclesiæ fundamentum, à reliquis Patribus, qui Petrum faciunt Ecclesiæ fundamētum, non dissentire quoad sensum huius loci. Quia Augustinus ædificat Ecclesiam super Christum cum relatione ad Petrum, quatenus scilicet sua virtute Petrum roborat vt Ecclesiam sustentet; reliqui Patres super Petrum cum relatione ad Christum: super Petrum, inquam, quatenus roboratus & confirmatus à Christo Ecclesiæ sustentandæ idoneus est. Sed Christum, quatenus Petrum roborat, sustentare Ecclesiam non aliud est quam Petrum à Christo roboratum sustentare Ecclesiam: sicut solem quatenus speculum illustrat, illuminare domum, non est aliud, quàm speculum à Sole illustratum illuminare domum. Igitur Augustinus & reliqui Patres in sensu non differunt, & fundamentum, quod ponitur ab Augustino Christus roborans Petrum, non differt à fundamento reliquorum Patrum, qui est Petrus roboratus à Christo, sed idem vtrique dicunt diuersis verbis. Iam vero cum de re contet, non videtur operæ pretium de modo loquendi quis probabilior & textui conformior sit contendere, cum ipse Augustinus vtramque expositionem lectoris arbitrio permittat. Quamuis dubitare vix quispiam possit quin Patrum modus loquendi verior sit, qui Petrum faciunt Petram tam nomine, quàm officio, vt rectè dixit Ambrosius. *Con-* de vocat.
sortium meretur nominis, qui consortium meretur & ope- Gen. c. 6.
ris. A quo modo loquendi discelsit Augustinus ex
ignoratione linguæ Syriacæ, si credimus reliquis Patribus & Hieronymo linguæ Syriacæ peritissimo. Hieron. in
Non aliud, inquit, significat Petrus, aliud Cephas; sed cap. 3. ad
quod nos Latine & Græcè Petram vocamus, hoc He- Galatas.
brai

brai & Syri ob linguam inter se viciniam Cepham nominant.

Dico quinto, te valde ineptè l. i. c. 6. n. 10. contendere reliquos Patres Petrum facere deriuatiuum à Petra, non minus quam Augustinum. *Petrum*, inquis, à *Petra* hoc est à *Christo* sortitum esse vocabulum, dictum est serè commune patrum; inprimis Hieronymi, Tu es Petrus & super hanc Petram, quod vocabulum, inquit, à nomine Domini deriuauit. *Item* non solum Christus Petra, sed & Apostolo Petro donauit vt vocaretur Petra. Hæc & similia conglobas, & inde acerbe perstringis Baronium, quem vocas *sola Grammatica instructum*, quia dicit (vt tu fingis) Augustinum, quia putat Petrum non significare Petram, ex ignorantia linguæ Syriacæ insigniter nec sine amentia deceptum esse. Nolo, tuo more, verbosus esse. Sed paucis dico, me tria in te hoc loco, fidem, Grammaticam, modestiam requirere. Fidem duplici de causâ: primo, quia calumniam Baronio struis, quasi Augustinum, eo quod nomen Petri deriuatiuum Petræ dixerit, amentiaæ accuset. Non facit hoc Baronius, cuius verba, quæ sugillas hæc sunt. *Nouatores*, inquit, *eo amentia prouecti sunt*, vt dicere non erubescant hanc Christi sententiam, super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam, non esse intelligendam de Petro, sed de Christo, vt non magis Petri, quam aliorum Christianorum hominum velint habitam esse rationem. Hæc Baronius; quibus non sententiam Augustini, quod Petrus sit nomen deriuatiuum, amentiaæ accusat, sed Nouatorum, qui Christum sic faciunt Ecclesiæ fundamentum vt Petrum penitus excludant. Huius verò sententiaæ Augustin. non est, qui tam sæpe Petrum appellat Ecclesiæ fundamentum nimirum officio deriuatâque virtute à Christo. Secundo fidem in te cogor desiderare, dum testimonium Hieronymi producis, vt probes Petrum deriuari à Petra. *Hieronymus,*

Baron. To.
2. An. Do.
33. n. 21.

mus, inquis, in cap. 62. *Isaia, Tu es Petrus, & super hanc Petram, &c.* Quod vocabulum, inquit, à nomine Domini deriuauit. Hic listis nec reliqua recitas, quæ sequuntur, quibus apertè declarat Hieronymus se non de Petro, nec de nomine vlllo Petri, sed de Ecclesia & eius nomine loqui. Explicans enim illud Isaiaæ ad Ecclesiam dictum *vocabitur tibi nomen nouum, quod os Domini nominauit*, Hoc nomen Ecclesiæ nouum dicit Hieronymus esse Dominicum: Ecclesia enim olim apud Latinos Dominicum audiebat, apud Græcos vero *Κυριακόν*. Integra Hieronymi sententia hæc est, *Quod vocabulum à nomine Domini deriuauit, vt dicatur Dominicum, & populus eius non iam amplius veteri nomine appelletur Israel, sed nouo id est Christianus*. Idem prorsus cum Hieronymo pene totidem verbis dixit Eusebius in oratione de laudibus Constantini. *Templa, inquit, quæ Deo consecrata sunt Domini nomen obtinuerunt, quod nomen non ex hominibus; sed ex ipso omnium Domino fuit illis impositum, & ideo Domina sunt appellata*. Eusebius Hieronymo consentit: sed hæc causam tuam quid iuuant Antoni? Dominicum est nomen nouum Ecclesiæ ab Isaia prædictum. Sit ita sanè. Dominicum nomen est à nomine Domini deriuatum. Quis hoc puerulus ignorat? An inde probabis nomen Petri deriuatum esse à Petra? nugæ. Iam quod Grammaticæ prima rudimenta non calleas, duplici argumento clarissimè ostendo. Primo quia probaturus, quod nomen Petrus sit deriuatum Petræ adfers testimonia Patrum, qui dicunt Petrum à Christo dictum Petram, nomenque Petræ tam Petro quam Christo esse commune. Quæ prorsus contrarium probant, vt pueri Rudimentarij norunt. Nam cum Petra dicta de **C H R I S T O** & de Petro ipsissima vox sit,

qui

quî fieri potest, vt in Christo primitiua, in Petro sit deriuatiua, cum deriuatiuum nomen sit illud, quod ab alio nomine nonnulla eiusdem variatione formatur? Secûdo, Grammaticæ te rudem probas, quando arguis nomen Petræ esse deriuatiuû in Petro, quia à Christo fuit illi impositum, hoc est à Christo in illum deriuatum. Quam inepte! Aliud enim est nomen ab vna persona in aliam impositione deriuari, aliud esse deriuatiuum, seu à nomine alterius nonnulla inflexione formari. Vis hoc tibi exemplis commonstrem? plurima suppetunt. Apostoli dicti sunt lux à Christo luce, sal à Christo sale; nomina salis & lucis à Christo in Apostolos deriuata sunt; num propterea sal & lux dicta de Petro deriuatiua sunt, dicta de Christo primitiua? nemo hoc senserit, cui modicum vel lucis vel salis in sit. Quid! illi qui suscipiunt infantes de sacro fonte, & sua sæpenumero nomina in eos deriuant; vt infans vel Petrus, vel Iacobus vel Antonius à Susceptore vel Petro vel Iacobo vel Antonio nominetur? an hæc nomina in susceptoribus primitiua in susceptis infantibus deriuatiua sunt? hoc si dixeris, tuam infantiam pueri fugillabunt. Denique est cur in te modestiam iure deliderem, qui Baronium tantum virum, longâ, eruditâ, accuratâq; scriptione celeberrimum vocare non vereris solâ Grammaticâ instructum. Nimirum putas Grammaticæ peritiam Theologum dedecere: teque nostri aui Theologum futurum speras, quia Grammaticæ ita ignarus es, vt nomen deriuatiuum à primitiuo distinguere nescias. Sanè præclare tecum & feliciter fuisset actum si nihil supra modicum, quod tibi est Grammaticæ sapuisses, nec Theologica delibasses destitutus non minus ingenio quo tam recondita capias, quam modestia qua doctioribus credas.

Igitur

Igitur cum (vt ex dictis constat) Petrus promissione Christi totius Ecclesiæ Petra sit, Patribus omnibus assententibus, vt hoc negare nefas sit, etiam te libenter Patribus assentiente, sed tuo more inconstanter. Restat inquirere:

ARTICVLVS III.

Quod & quantum officium Petro promittatur sub metaphora fundamenti.

In hac questione duas statuo Conclusiones.

PRIMA est. Officium fundamenti Ecclesiæ non esse meri ministerij, sed iurisdictionis & regiminis, seu officium Principis & rectoris.

Conclusio per se patet. Nam Principes regna sua sustinere & ferre, & magnum illis onus incumbere vulgò dici solet; cumque fiunt Magistratus prouincia dicitur illis imponi. & hæc apud omnes nationes, quâ declaretur Principis officium vulgatissima metaphora est. Quare cum Christus Petri humeris sustinendam Ecclesiâ imponat, vt *tanquam saxum immobile* (verbis vtor Ambrosij) *totius operis Christiani molem compagemq; contineat*, quis dubitabit totius Ecclesiæ regimen & gubernationem sub metaphora fundamenti Petro esse commissam. Ne que hæc veritas à quopiam negaretur, nisi præfractos aduersarios haberet; ex quibus tu es, quem propterea ex tuis dictis conuincam. Nam duo dicis, vnde officium fundamenti non esse officium ministerij, sed regiminis euidenter conficitur. Primò dicis quoad ministerium prædicationis, nullum esse essentielle discrimen inter simplices Presbyteros & Episcopos seu Apostolos, sed tantum in potestate regiminis & iurisdictionis

E

Eccle-

Ecclesiasticæ. Ita l. 2. c. 3. n. 9. Presbyteri maximam partem muneris & ministerij Apostolici non minus quam Episcopi, hoc est plenam potestatem euangelizandi, & Sacramenta ministrandi habent; nec est vlla essentialis distinctio inter Presbyteros & Episcopos respectu ministerij, sed respectu fundationis & regiminis Ecclesie. Apostolus enim, non alijs, Christus Ecclesie fundationem & regimen commisit, ita tamen vt ipsi possent munera omnia ministerialia quibusdam inferioris ordinis ministris committere; regiminis tamen Ecclesiastici seu Ecclesiasticæ propria iurisdictionis potestatem in ordinandis ipsis ministris, & Ecclesijs disponendis sibi & successoribus Episcopis reseruent. Secundo dicit Presbyteros, in ministerio verbi & potestate Euangelizandi Apostolis penitus pares defectu potestatis gubernatiuæ & iurisdictionis, fundare Ecclesias, vel esse illarum fundamenta non potuisse. Philippus, inquit ibid. num. 10. discipulus & Presbyter simul etiam Diaconus auctor fuit vt Samaria recuperet verbum Dei, tamen quia neque Apostolus, neque Episcopus qui posset ibi Ecclesias fundare & instituere, necesse fuit vt Apostoli eo legarent Petrum & Ioannem, vt Ecclesias constituerent. & num. 11. Cum Antiochia prædicatione Presbyterorum credidisset in Dominum Iesum, Apostoli eo miserunt Barnabam profecto tanquam Episcopum, vt ipse tanquam Episcopus illius fundationi vacaret cui fundanda & instituenda primi illi prædicatores, profecto Presbyteri non erant idonei, quia Episcopi non erant. Hæc tu. vbi illud obseruo, te curfui, quem semel instituisti, vt nunquam tibi constes, constanter insistere. Nam citatis verbis te aperte asserentem audiuius, ad fundationem Ecclesiæ potestatem Episcopalem Presbyterali maiorem necessariam esse; tamen illo eodem lib. 2. eodem cap. 3. num. 21. contrarium in terminis habes, nimirum Episcopalia munera propria & Presbyter-

byte-

byteralibus superiora Ecclesia necessaria esse, NON (inquis) AD IPSIVS FVNDATIONEM sed ad decorum & conseruationem. Sed hoc omisso ex tuis dictis duo infero.

Primum est, quod fundare Ecclesiam proprie non sit populos ad fidem conuertere: quia Presbyteri habebant potestatem plenam euangelizandi & populos ad fidem conuertendi non minus quam vel Apostoli vel Episcopi, si tibi credimus; nec tamen poterant Presbyteri in regionibus à se conuersis Ecclesias fundare, nec ipsi vt tu asseris erant illarum Ecclesiarum vel fundatores vel fundamenta, quamuis conuersionis eorum auctores fuissent. Igitur Ecclesiam fundare non est populos ad fidem conuertere, nec quicumque prædicator Euangelij, quamuis populos ad Christum plurimos conuertat dici potest propterea Ecclesiæ fundamentum. 12.

Secundum est, quod Ecclesiam sustentare tanquam fundamentum sit eam regere & gubernare, & exercitium non ministerij, sed regiminis & iurisdictionis. Probatur, quia Episcopi & Apostoli sunt Ecclesiæ fundamenta per illam potestatem quâ superant Presbyteros & cuius defectu Presbyteri non possunt esse Ecclesiæ fundamenta. Sed potestas quæ superant Episcopi Presbyteros & cuius defectu non possunt Presbyteri fundare Ecclesiam, nec esse illius fundamenta, non est potestas Euangelizandi, quam eos plenam non minus quam Apostolos habere asseris; nec est vlla potestas ministerialis, quia ratione huius (te doctore) nulla est essentialis differentia inter Apostolum & Presbyterum, sed tantum potestas regiminis & iurisdictionis Ecclesiastica. Igitur potestas fundamentalis Ecclesiæ, ratione cuius PETRVS dicitur Ecclesiæ sustentator & fundamentum, non est potestas prædicandi

candi vel Sacramenta ministrandi, sed potestas regiminis & iurisdictionis. Nam Apostoli, sicut eâ solâ Presbyteros excellunt, ita eâ solâ Ecclesiam fundant & sustentant. Hinc Presbyteri cum non possint per se regere Ecclesiam, non sunt illius fundamenta; cum non possint regioni à se conuersæ Pastorem & Episcopum dare, non sunt Ecclesiarum fundatores: Apostoli vero, quia regionibus & ciuitatibus à se vel ab alijs ad fidem conuersis rectores & Episcopos dabant, erant Ecclesiarum fundatores; quia Ecclesiam vniuersalem potestate à Christo accepta gubernabant, erant illius fundamenta: præcipuè verò Petrus cui Christus singulariter præ cæteris promisit hoc officium fundamenti, imo soli ex Apostolis regimen commisit in metaphora fundamenti. Mirum vero est te negare velle officium fundamenti esse officium Principis, qui Cyprianum Magistrum tuum & instructorem optimum vocas; fateris autem l. i. c. 6. n. 46. Cyprianum in metaphora fundamenti intelligere regimen Ecclesiæ, seu rectorem, *per quem omnis Ecclesiæ, cuius est fundamentum, actus gubernetur.* Quid vero hoc aliud est, quam Petrum totius Ecclesiæ fundamentum, esse totius Ecclesiæ absolutum gubernatorem & monarcham. Nihilominus vt adhuc hæc veritas & officium fundamenti, melius explicetur,

13. Dico secundo: In metaphora fundamenti Petro tribui regimen Ecclesiæ, præsertim circa quæstiones fidei; vt domum Christi dissensionibus circa fidem concussam stabiliat, controuersias fidei authoritatiuè definiendo. Probatur primo ex ipso nomine Petri. Petrus in metaphora fundamenti (cuius est, domum continere & stabilire, ne lapidibus eius à se inuicem resilientibus ruat) accepit officium confirmandi Ecclesiam, in ea præsertim re, cuius fir-
- mitu.

mitudinem & soliditatem immobilem nomine suo Petri præferebat. Nam Christus hoc illi nomen dedit, vt eius officium in Ecclesia per illud declararetur. Sed, vt tu l. 1. c. 6. n. 22. fateris, in Petri nomine firmitudo & soliditas fidei significatur, qui Hieronymi dictum approbas, *Petrus ex fidei firmitate nomen accepit; & dictum Chrysofomi dictus est Petrus ob immobilem & immutabilem fidem.* Igitur officium Petro commissum sub metaphora Petræ, propriè est regimen Ecclesiæ circa fidem; vt cum ventis hæresum in ipsam incumbentibus concutitur, ipse sua immobili fide eam stabiliat. quod fit controuersias definiendo, & ei doctrinam, cui certò inniti possit, & debeat, ostendendo.

Hieron. in
epist. ad
Tit. c. 1.
Chrysof.
homil. 7.
in epist. ad
Galat.

Secundo probatur ex circumstantijs historiæ Euangelicæ, ratione cuius Petro promittitur officium fundamenti Ecclesiæ; vnde hoc conficio argumentum, Christus sine dubio illud officium Petro promisit, & in Petro Ecclesiæ, cuius vsum in Petro illud exercente tunc ostendebat. Sed in historia Euangelicâ, vbi Petro promittitur officium fundamenti, officium definitoris controuersiarum fidei in Petro vnam controuersiam fidei definiente perfectissimè adumbratur, & huius potestatis definitiuæ & necessitas & vsus, & vnde habeat vt sit infallibilis, clarissime ostenditur. Igitur sine dubio officium supremi iudicis controuersiarum fidei in Petro tunc Christus instituit. Probatur minor. Nam primo erant inter populum Christo credentem variæ & erroneæ opiniones de Christo; cum quidam Hieremiam, alij Eliam, nonnulli Ioannem Baptistam vel vnum ex Prophetis pro suo quisq; sensu dicebat. en varia & erronea circa fidem dogmata in populo Christiano, quorum tollendorum causâ potestas definitiua Ecclesiæ necessaria est. Secundo hæc fidei controuersia cum peruenisset ad notitiam Apo-

147

Matth. 16.

Act. 16.

stolorum, Christus eam ab Apostolis examinari, discutiti & demum definiti voluit. *Quem dicunt homines esse filium hominis? Vos autem quem me esse dicitis?* ecce disquisitionis & examinationis doctrinae tam damnandae, quam probandae, quae definitionem fidei debet praecedere, qualis in Concilio Hierosolymitano ab Apostolis celebrato facta est. Tertio disquisitione facta Petrus princeps post Christum Apostolicae familiae Spiritu sancto afflatus controuersiam definit, & decretum fidei inuiolabile sanxit. *Tu es Christus filius Dei uiuus:* quam Petri definitionem reliqui Apostoli, ut debebant, approbarunt. Ecce modus quo controuersiae fidei fini debent, & semper ab Ecclesiae definitae fuerunt; Petro vel Petri successore sententiam ferente, quam reliqui Praesides Ecclesiae approbent. Quarto Christus declarat Petri definitionem non ex carne & sanguine, sed ex afflatu caelesti ortam, qui Petrum definitentem ita dirigebat, ut errare non posset. *Beatus es Simon Bariona quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus, qui in caelis est.* Ecce Spiritus Sancti assistentia, quae Petrum, id est principem Ecclesiae, dum definit, sic gubernat, ut a veritate non erret. *Et ego dico tibi quia tu es Petrus firmamentum immobile fidei, cui tuto inniti Ecclesia mea potest.* Igitur post Petri in fide definiendae firmitatem experimento comprobata, post declaratae firmitudinis Petri in fide causam Sancti Spiritus assistentiam, post Petram controuersijs fidei definiendis & Ecclesiae stabiliendae idoneam quasi digito ostensam *quia tu es Petrus, cum Christus statim inferat & super hanc Petram aedificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non praeualebunt aduersus eam;* quis dubitare potest officium immobiliter stabiliendi Ecclesiam in fide, cum dubia oriuntur ea dubia definiendo, Petro & in Petro Ecclesiae esse promissum? Denique quia facta controuersia-

uerfiarum fidei definitione sententia anathematis in refractarios ferri solet, hinc Christus post traditam Petro potestatem res fidei definiendi, tradit claves regni cœlorum, quibus fidei definitionibus rebelles cœlo excludat. Hæc autem Petri fulmina ne quis contemneret, Petri iudicia in terris, in cœlis etiam futura rata sine vlla exceptione pronunciat. *quodcunque solueris super terram erit solutum & in cœlis; & quodcunque ligaueris super terram erit ligatum & in cœlis.*

ARTICVLVS IV.

Quo sensu fides sit Ecclesiæ fundamentum non excluso Petro.

EX dictis colligitur quo sensu fides à Patribus dictatur Ecclesiæ fundamentum; quorum sententiam tu multis sed ineptè explicas. l. i. c. 6. n. 21. *Patres, inquis, ponunt fidem, non in concauo Luna vel alibi à suo subiecto separatam & nudam per se, tanquam accidens sine subiecto, sed fidem diuinitatis Christi in hominibus existentem, & ab hominibus amplectendam & confitentam fundare & fundaturam Ecclesiam. lapides enim illi viui ratione fidei, quæ sit in illis, non in Petro, constant adificium Ecclesiæ; similitudo vero seu metaphora adificij in eo consistit, vt sicut fundamento hærent reliqui lapides, & ab eo sustentantur in illa vnione & coherentia; ita Ecclesiæ hoc est fideles in fide vnâ & eadem innixi, inter se retinent coherentiam & vnionem.* Hæc tu, quæ non indigent confutatione, nec enim ea tu intelligis: & intelligenti statim ridicula apparent. Non enim vnionem, quâ fideles inter se immediatè coniunguntur, distinguis à fundamento & radice huius vnionis & coherentię inter se. Nam sicut in ædificijs duplex est vnio; vna

proxima, quâ lapides coalescunt inter se immediatè, quæ calce vel cæmento perficitur, & formalis dicitur, quia in ea consistit forma & figura domus; altera remota, quâ conueniunt inter se lapides in vno communi fundamento, cuius vi constanter inter se cohærent, quoque sublato vnionem inter se amplius retinere hæud possunt: ita in Ecclesiâ fideles inter se immediatè & proximè coniunguntur per eâdem fidem, seu potius per professionem vnus eiusdemque fidei, quæ est velut cæmentum, quo fideles in vnum corpus & ædificium Ecclesiæ compaginantur. Sed præter hanc vnionem proximam & formalem necesse est reperiri vnum commune fundamentum vnionis & cohærentiæ, cuius adminiculo fideles in professione vnus eiusdemque fidei stabiles & firmi contineantur. Cum autem dicis hoc fundamentum esse fidem, & probas quia fideles in vna & eadem fide innixi retinent inter se cohærentiam, perinde est ac si diceres cæmentum esse domus fundamentum, & lapides vno eodemque cæmento innixos retinere inter se cohærentiam. quo quid ineptius? Vt igitur mens Patrum intelligatur: Notandum est fidem (vt alias huius vocabuli significationes nunc omittam) dupliciter sumi; primo pro fidei virtute, quâ Deo reuelanti credimus; de qua Apostolus ad Hebr. c. 11. *fide credimus aptata esse sacula verbo Dei.* Secundo sumitur pro fidei doctrina seu Dei verbo Apocalyp. 2. *non negasti fidem meam*, id est, doctrinam fidei à me traditam. Hoc posito

16. Dico primo: fidei virtus hominibus inexistens est fundamentum iustificationis, quia prima Christianarum virtutum, quibus iustificamur apud Deum, à quâ cæteræ pendent, nec sine ea possunt consistere; nihilominus Ecclesiæ fundamentum dici nõ potest. Ratio est quia vnus domus vnicum numero debet esse

esse fundamentum. Nam fundamenta, si plura sint, non minus quam lapides egebunt communi fundamento, quo inter se vnita conseruentur. Sed fidei virtus non est vna numero in Ecclesiâ, sed multiplex, prout fideles, quibus inexistit plures numerantur. Igitur virtus fidei singulis inexistens non est fundamentum Ecclesiæ, sed ipsa pro numero fidelium multiplex eget fundamento, quo vna & eadem in tot capitibus conseruetur.

Dico secundo, fides prout significat fidei doctrinam seu Dei verbum, à Patribus dicitur, vereq; est Ecclesiæ fundamentum, præsertim illa doctrina reuelata, quam confessus est Petrus de Christo, filio Dei viui. Ratio est, quia Ecclesia, cum sit congregatio fidelium seu plurium profitentium eandem Christi fidem, fundamentum fidei & Ecclesiæ vnum & idem est; sed fundamentum fidei Ecclesiasticæ est doctrina reuelata seu Dei verbum. Nihil enim credit Ecclesia, quod non sit à Deo reuelatum. Igitur doctrina fidei seu Dei verbum rectè dicitur Ecclesiæ fundamentum.

Dico tertio, fides seu Dei verbum non est per se sufficiens Ecclesiæ fundamentum, sine relatione ad Pastores & rectores Ecclesiæ, qui illud ex cathedra & cum potestate explicant. Ratio est quia Dei verbum, præsertim scriptum, multis in locis obscurum est, varias sæpe expositiones admittit, & ab hæreticis ad suos errores magnâ nonnunquam specie probabilitatis trahitur; atque adeo nisi sit aliquis Iudex, qui Dei verbum explicet, controuersias componat, hæreses damnet, varia inter Christianos circa sensum verbi Dei schismata orientur, vt experienciâ constat. Vnde Apostolus ad Ephes. 4. scribit Christum ascendentem in cælum ad ædificationem corporis sui, quod est Ecclesia reliquisse post se non solum Dei

E 5

verbum,

verbum, tanquam huius ædificij fundamentum, sed etiam Apostolos, Prophetas, Euangelistas, Doctores, Pastores, qui verbum Dei explicarent, *vt non circumferamur omni vento doctrine in nequitia hominum in circulationem erroris.*

19. Dico quarto. In promissione hac, Tu es Petrus & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, fides seu fidei doctrina ponitur Ecclesiæ fundamentum cum relatione ad Petrum, quatenus à Petro firmiter & infallibiliter declaratur. Hoc patet ex tua explanatione huius promissionis l. 1. c. 6. n. 22. *Si fides, inquis, ponatur Ecclesia fundamentum, sic est explicanda promissio, Tu es Petrus à fide & confessione de me factâ, quæ est Petra, ita denominatus, & super hanc fidem, id est Petram, à qua te Petrum vocamus, ædificabo Ecclesiam meam. Nam, vt inquit Hieronymus, Petrus ex fidei firmitate nomen accepit.* Hæctu: ubi clarissime asseris, non fidem absolute, sed fidem à qua Simon denominatur Petrus, seu fidem in cuius confessione Simon firmus est, & immobilis, hoc loco dici Ecclesiæ fundamentum. Vnde sic argumentor, fidei firmitas, à qua dicitur Petrus, est hoc loco te fatente Ecclesiæ fundamentum. Sed firmitas fidei à qua Simon dicitur Petrus, non est quid commune cuius fidei (non enim omnes fideles Petri sunt & in fidei confessione firmi & inerrabiles,) sed singulare Priuilegium vnus Petri. Igitur fides seu fidei doctrina relata, non indefinitè ad quemuis fidelem, sed singulariter ad vnum Petrum, hoc loco ponitur Ecclesiæ fundamentum.

20. Hinc sequitur rectè dixisse Chrysof. quem tu nobis obijcis Ecclesiam *non super hominem fundari, sed super fidem id est super confessionem & sermones pietatis:* cum Chrysof. hominem opponat fidei & sermonibus pietatis, certe intelligit hominem nudum per se sum-

ptum

ptum, sine fide & fidei doctrina, & super istiusmodi negat fundatam Ecclesiam. Ambrosium etiam nobis objicis ita loquentem; *fides, inquit, est Ecclesia fundamentum; non enim de carne Petri sed de fide dictum est, quia porta mortis non ei praualebunt.* Hoc dictum Ambrosij fusè per plures paginas vrget l. 1. c. 6. n. 26. & 27. & confutatis varijs responsionibus quæ possent adferri, triumphum canis: *Vides (inquis) Lector hic expresse negare Ambrosium Petram referri ad personam Petri.* Respondeo in hoc dicto Ambrosij nihil esse difficultatis. carnem Petri opponit fidei Petri; per carnem Petri intelligit Petrum in carne viuentem. per fidem Petri intelligit doctrinam diuinitatis Christi, quam confessus est Petrus. Tria dicit. Primo Petrum in carne viuentem fuisse constitutum à Christo Ecclesie fundamentum; hoc tu omittis, quia contra te facit. *Petrus, inquit, respondet pro ceteris imo pro ceteris; & ideo fundamentum dicitur, quia nouit non solum proprium, sed etiam commune seruare.* Vbi non solum dicit Ambrosius Petrum fuisse Ecclesie fundamentum; sed etiam explicat quod sit officium fundamenti Ecclesie nimirum commune seruare, id est, communia totius Ecclesie negotia tractare; curam Reipub. Ecclesiasticæ gerere, esse illius Principem & rectorem. Secundo dicit Petrum in carne viuentem nunc non esse Ecclesie fundamentum, quia portæ mortis præualuerunt aduersus carnem eius, mortuus est secundum carnem, & Ecclesie gubernacula successori reliquit. Tertio dicit fidem Petri de Christi diuinitate non solum fuisse, sed & adhuc esse Ecclesie fundamentum, quia portæ mortis aduersus hanc fidem non præualuerunt; sed mortuo Petro in Petri successoribus viuit & Ecclesiam sustentat. Vnde non dixit Ambros. non fuisse dictum de carne Petri super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, non dixit

ceps, non per illa tu es Petrus. Viderat Eckium qui dicit, omnes hoc admittimus, neque vnquam legi aliter aliquem determinasse. Ita Eckius. determinarunt tamen postea Baronius & Bellarminus. Quod si adificare Ecclesiam super Petrum sit ei tradere curam pastoralem, frustra laborabit vnusquisq; in probando Petri primatu per verba illa adificabo super Petrum Ecclesiam meam, siquidem probatio tota reducenda est ad illa verba; pasce oues meas, de quibus seorsim disputabimus. & n. 42. cur inquis Lectores angitis tam prolixis disputationibus super hæc verba, super hanc Petram adificabo Ecclesiam meam: si nihil aliud continetur in illis, nisi id quod in alijs pasce oues meas? at qui proculdubio aliud significatur metaphora fundamenti & edificij; aliud metaphora ouium & pastoris. Hæc tu omnia, qui certè vt dixi, non intelligis quid scribas: imo credi vix potest quantum stultitiæ & absurditatis in hæc pauca verba contuleris.

Primo si quod dicis intelligas, planè blasphemus es cum scribis ex Christi verbis super hanc Petram adificabo Ecclesiam meam, Petri primatum non stabiliri, quia promissoria duntaxat sunt; restare inquirendum vbinam effectum habuerint. Quam apertè non de sensu promissionis Christi dubitas, sed de effectu, non inquiris an Primatum Christus Petro promiserit sed an promissum exhibuerit? Quanta blasphemiam! Quæro enim à te per verba hæc, super hanc Petram adificabo Ecclesiam meam, Christus Petro primatum promittit vel non promittit? Si non promittit, non est quod de primatu tanquam effectu promissionis Christi sollicitus sis, nec dicere debes primatum per illa verba non stabiliri, quia promissoria duntaxat sunt, sed quia Primatus promissoria nullo modo sunt: imo ratio tua blasphemiam quandam insinuat, quasi verbis Christi Primatus promissorijs duntaxat fides adhibenda non esset. Si vero primatum Petro per hæc verba

Eckius l. 1.
de Prim.
Petri. c. 19.

verba Christus promisit, cur nõ in illis Baronius quasi capta prædâ; hoc est stabilito Petri primatu exultet? Verba, inquis, promissoria duntaxat sunt. ita est. Sed illius promissio sunt, cuius verba non transient, quamuis cælum & terra transitura sint; nec iota vnum aut vnus apex eorum præteribit donec omnia fiant: *restat*, inquis, *adhuc inquirere, vbinam effectum promissio Christi habuerit. Quorsum? si constet de sensu, quid dubitas de promissionis Christi effectu? Si constet Christum promississe se Petrum post se relicturum Ecclesie Primatem, quid inquiris vbinam legas hoc executioni mandatum? Si Christianus sis, Christum quod promisit implese credas, etiamsi hoc nullibi in sacra scriptura legas.*

a Quod pol-
licitus erat
dicens, Tu es
Petrus &
tibi dabo
claves scilicet
eius imple-
uit dicens
pascues
meas. Bar.
tom. 1. an.
34. n. 101.

23.
a In verbis
illis Tu es
Petrus, &
tibi dabo
claves sum-
ma potestas
Ecclesiasti-
ca Petro
promissa,
qua eodem
data fuit
cum dixit
ei, Simon
Ioannis pas-
ce oues meas
Bellarm. l.
1. de Rom.
Pont. c. 14.
missio.

Secundo calumniator es Baronij & Bellarmini, quibus errorem, de quo ne somniarunt quidem, impingis, quod determinauerint Petrum per hæc verba Christi, super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam, factum esse Principem Ecclesie, & illa non esse promissoria duntaxat, sed etiam exhibitoria Primatus. Vbinam hoc determinat duo doctissimi Cardinales? nusquam. inspice eorũ scripta, a nisi prorsus excors sis, videbis ab ipsis planè contrarium asseri. Sed video vnde tibi hic error obrepserit. dicit Baronius Petri Primatum per verba Christi promissoria stabiliri, hoc est firmo argumento demonstrari; tu, qua latinifermonis peritiã es, Primatũ Petri per verba Christi promissoria stabiliri idem putas esse, quod conferri. Videntur tibi Baronius & Bellarminus Theologicè non procedere, quia Latinè loquentes tu Grammaticæ ignarus non satis intelligas Baroniumq; nunc agnoscis *bonum Iurisconsultum*, quem non ita pridem vocaueras *solum Grammatica instructum*.

24. Tertio dum Baronium stulte persequeris, & illius assertionem, quod Petri Primatus per verba tan-

ba tan-

ba tantum promissoria stabiliatur liberam & absolutam & parum modestam appellas, in sanctos Patres temere incurris. Esto enim dixerit Baron. Petrum per verba promissoria duntaxat factum esse Ecclesiæ Principem; efficacem promissionem Principatus, pro ipsa exhibitione acceperit; an non SS. Patres eodem modo de Petro loquuntur? Vide quid de SS. Patribus l. 1. c. 7. n. 14. tu scribas. *Patres, inquis, qui interdum dixerunt Petrum primum claves accepisse, promissionem Christi efficacem pro ipsa executione acceperunt; ac supposuerunt tum Petro traditas esse claves, quando dictum est ei tibi dabo claves regni calorum.* Ita tu. Si Patres efficacem Christi promissionem pro ipsa executione acceperunt; si claves traditas fuisse Petro dicant, cum solum promissæ fuerunt, cur libera & absoluta & parum modesta Baronij assertio si more Sanctorum Patrum Christi promissionem efficacem pro ipsa exhibitione accepit, Petrumque dixit factum Ecclesiæ Principem & fundamentum, quando ei hoc officium promissum fuit? An non tu potius scriptor & liber & dissolutus & parum modestus, qui dum Catholicos oppugnas, perpetuo tecum ipse pugnas, in Baronioque damnas, quod in Patribus approbas.

Quarto solemne tuum seruas, ut tibi contrarius 25. sis, hic enim sentis proculdubio aliud significari *metaphorâ fundamenti & edificij, aliud metaphorâ ouium & pastoris*: alibi tamen dicis & fusè probas vnum & idem officium utraq; metaphorâ designari, nimirum officium Euangelium prædicandi & populos ad fidem Christi conuertendi l. 1. c. 6. n. 43. *Petrus, inquis, intelligitur fore fundamentum, quatenus conuersurus erat ad fidem credentium multitudinem, & dicitur constitui pastor futura Ecclesiæ, quia designatur prædicator Euangelij, & sane primus & præcipuus, sed non solum.* Hic aperte dicis officium fundamenti
in Pe-

in Petro profus idem esse, quod officium pastoris. nimirum Euangelium prædicare & populos ad fidem conuertere, & idem sapissime repetis; tamen nunc dicis proculdubio aliud esse officium fundamenti, aliud pastoris. Piget in te confutando bonas horas ponere, qui quicquid in buccam venerit effutis, nec an cohæreant inter se, quæ scribis, pensi habes.

26. Quinto mihi Theologiæ, ne dicam sanæ mentis experts videris, cum argumenta ex promissorijs Scripturæ verbis sumpta contemnis, prolixas disputationes appellas, solamque probationem ad verba promissionis exhibitoria reducendam definis. Nolo in hoc impio paradoxo confutando immorari, quam sis blasphemus & ineptus vno aut altero exemplo ostendam. Hæc verba *Ecce Virgo concipiet & pariet filium* Virginei partus promissoria tantum sunt; in illa tamen SS. Patres prolixas disputationes & expositiones ediderunt, illoque testimonio confodere se putant hæreticos, qui negant virginem peperisse. Quæro à te an hæretici sapuisent, si tecum respondissent *illa verba promissoria duntaxat esse, inquirendum esse vbinam effectum habuerim?* Item Christi verba *Io. 6. panis quem ego dabo caro mea est pro sæculi vita*, promissoria duntaxat sunt veri Christi corporis, nobis in Sacramento exhibendi: SS. Patres Augustinus, Hilarius Cyrillus & alij de his verbis fusè disputarunt, argumentatique sunt Christum veram carnem habuisse, nobisque in Cæna reliquisse. Quæro an his Patribus quis iure dicat, *cur Lectores prolixus disputationibus angitis* in hæc verba panis quem ego dabo caro mea est pro sæculi vita, cum nihil aliud promittatur in illis, quam quod exhibetur in istis: Hoc est corpus meum, ad hæcque verba tota probatio reducenda de vera carnis Christi in Sacramento præsentia? Si nullus, qui vel modice sapit Patres arguat, qui ex verbis Christi promif-

promissorijs dumtaxat veram corporis Christi in Sacramento presentiam confirmant, certè tu non sapis, qui Catholicos reprehedis, eo quod ex Christi verbis regimen Ecclesiæ, sub metaphora fundamenti, singulariter Petro promittentibus Petrum præ ceteris singularem totius Ecclesiæ rectorem constitutum à Christo fuisse argumentantur. Igitur Christi promissionem, se Petrum post se relicturum totius Ecclesiæ Principem, non dubitarem effectum habuisse, etiam si in Evangelio hunc principatum Petro exhibitum nusquam legeremus.

ARTICVLVS VI.

*Quod officium & quam amplum Petro tradatur per verba
Pascere oues meas.*

PER hæc verba, *pascere oues meas*, Petro traditur potestas Iurisdictionis in omnes Christi fideles, etiam Apostolos; atque ita regimen Petro in metaphora fundamenti promissum in metaphora pastoris exhibetur. Continet hæc conclusio tres partes. Prima est quod officium pastoris Petro commissum, sit iurisdictionale, & pascere oues Christi sit eas regere & gubernare; & vt dixit Ambrosius, *pascere, id est gubernare oues meas*. Hæc pars probatur ex tuo dicto qui l. i. c. 8. n. 1. dicis, quod Petro promissum fuit per verba *Tibi dabo claves, exhiberi per verba pascere oues meas. & c. 7. Petrus*, inquis, *nomine totius Ecclesiæ accipit claves, id est curam pastoralem*. Igitur cura pastoralis idem est, quod claves regni cælorum: sed claves regni cælorum non significant officium ministerij, sed iurisdictionis & regiminis, vt tu fateris lib. i. c. 7. num. 26. *admissimus* (inquis) *& admittimus per claves summam in Ecclesia ligandi & soluendi intelligi potestatem*. igitur cum Petro

Ambros. in
Luc. c. vlt.

vñà cum officio pastoris tribuantur clauēs , sequitur potestatem summam iurisdictionis & ius amplissimum ligandi & soluendi tribui Petro, cum dicitur ei à Christo, *pascite oues meas.*

27. Secunda pars conclusionis est, Petri regimen se extendere ad omnes Christi fideles. Patet, quia Petro traduntur oues Christi indefinitè sine vlla exceptione, nec vllus dedignari potest esse se subditum Petro, qui non simul dedignetur esse se ouem Christi. Hoc tu l. i. c. 6. n. 9. concedis. *Quemadmodum, inquis, non pugno, si verbo PASCENDI tota potestas Ecclesiastica claudatur, ita facile cōsentio sub verbo OUES fideles omnes indefinitè totius mundi intelligi.* Quid amplius Antoni vel nos cupiamus vel tu concedas, quàm Petrum habuisse plenam & supremam potestatem Ecclesiasticam in omnes oues Christi totius mundi indefinitè, id est, sine vlla limitatione? Nam in ouibus Christi indefinitè sumptis, id est, sine vlla exceptione etiam Apostoli comprehenduntur & Episcopi. Igitur Petrus, te non repugnāte, supremam potestatem in omnes fideles etiam Episcopos & Apostolos accepit. Hinc sequitur oues Christi Petro traditas non fuisse solum Israelitas, quod tu cum probabilissimum iudicas, à regula quam tradis sacrae Scripturae explicandae recedis. Nam. l. i. c. 7. n. 17. dicis expositionem sacrae scripturae debere hauriri non ex riuulis, id est, ex recentioribus interpretibus, *qui vt plurimum impuri fluunt, sed ex antiquis Patribus, qui veluti fontes limpidissime fluēt Ecclesiam lepidissime irrigarunt.* Sed expositionē, quae Christi oues Petro traditas restringit ad solos Israelitas, hausisti ex recentioribus Interpretibus, Luthero & Centuriatoribus, qui nobis lacunae sunt, tibi ad summum non nisi riuuli esse possunt, quos plerumque fateris impuros fluere: Patres verò, quos fontes limpidissimos vocas, per oues Christi Petro commissa in-

tas intelligunt *a fideles omnes*, *b* ouile Dominicum, *c* Dominicum gregem, *d* orbem terrarum, *e* Ecclesiam Christi, *f* totam Ecclesiam, nec vllum ex antiquis nominas vel nominare potes, qui Petrum pastorem tantum Israelitarum constitutum asserit, cum dixit ei Christus, *pasce oues meas*. Igitur desertis fontibus limpidiſſimis, lacunas vel saltem riuulos pleurumq; impuros confectaris, cum Christi oues Petro traditas ad solos Israelitas restringis.

Tertia pars conclusionis, in ouibus Petro commissis Apostolos contineri; probatur duplici argumento.

Primum argumentum sumitur ex autoritate Patrum. Omisſis autem alijs; tantum Chryſostomum vrgeo, vt videas quam temerè l. i. c. ii n. 29. dicas Primatum Petri non agnouisse Chyſost. quin imò illi notitiam Primatus Petri tribuere impium & penè blasphemum esse, siquidem in orationibus de Paulo nunquam illius meminit. Igitur Chryſost. hom. 4. in Ioan. dicit Christum Petro curam fratrum suorum tradidisse, cum dixit ei *pasce oues meas*, quis aut nescit Apostolos proprijsſime Petri fratres dictos, reliquos vero fideles nò tã fratres Petri fuisse, quã filios. Hic tu frontem perfricas, & dicis l. i. c. 8. n. 6. loquitur Chryſost. de fidelibus, qui fratres erant Petri, non de Apostolis, quidquid dicat Bellarminus. certè si res vocibus & clamoribus peragenda sit, Bellarminum tu vinces; si rationibus, mutus eris, qui ratione huius dicti tui nullã offers. Ego autẽ tribus rationibus cõficio Chryſostomũ per fratres Petro cõmissos intelligere præcipuè Apostolos. Prima est, quia Chryſost. cũ dicit in expositione Euangelij *suorũ fratrum curã Petro cõmitti cõferi* debet secũdũ phrasim Euãgelij loqui, præsertim illius capitis Euangelij, in quo explicãdo versatur: sed secũdũ phrasim Euangelij Apostoli dicuntur fratres,

a Chryſost.
hom. 4. in
Petr. Apost.
b Leo. ser. 1.
de Ascens.
c Amb. in
Psal. 43.
d Chryſost.
hom. 81. in
Ioan.
e Basil. in
constit. mon.
nast. c. 22,
28.
f Gregor. h.
4. ep. ind.
13. ep. 32.

a *Matt.* 23. *omnes vos fratres estis*, b *dicite fratribus meis & Petro*,
 b *Matt.* 26. *confirma fratres tuos.* imo Ioan. 21. in cuius capitis ex-
 Luc. 22. plicatione dicit Chrysoft. *curam fratrum* Petro com-
 mitti, Apostoli nominantur *fratres*, *exijt sermo inter*
 Ioan. 21. *fratres*, quis igitur dubitet in fratribus, quos Petro
 commissos dicit Chrysoftomus præcipuè Apostolos
 designari?

29. Secundo quia Chrysoftomus dum dicit per verba
 Christi, *pasce oves meas* fratrum suorum curam com-
 mitti, alludit ad locum Luc. 22. vbi dicit Christus Pe-
 tro, *tu conuersus confirma fratres tuos*; hoc enim testi-
 monio vti solet Chrysoftom. vt probet Petrum fuisse
 totius Ecclesiæ Monarcham, vt hom. prima in Acta
 Apost. *Petrus*, inquit, *omnes habebat in manu: ad hunc*
enim dixit Christus confirma fratres tuos. Sed fratres
 quos confirmare iubetur Petrus Luc. 22. erant Apo-
 stoli, vt patet ex ipso verborum contextu. Illi enim
 fratres Petro traduntur confirmandi, quos dicit
 Christus vnà cum Petro tentandos; sed fratres Petri
 cum Petro tentandi erant ipsi Apostoli: *ecce Satanas*
expetiuit vos vt cribraret sicut triticum; ego autem rogavi
pro te Petre, vt non deficiat fides tua, & tu conuersus confir-
ma fratres tuos, nimirum quos Satanas expetiuit vt te-
 eū cribraret. Igitur fratres quos cōfirmare, oves quas
 regere Petrus iubetur, Apostoli erant. Tu quidem l.
 i. c. 6. n. 39. etiam hic dicis audacter fratres Petri non
 intelligi eius Coapostolos; pro quo dicto tuo affers
 argumentum, sed adeo ineptum vt planè contrarium
 probet. *Fratres*, inquis, *Petri quos confirmare iubetur,*
non erant Apostoli, sed fideles de quibus Paulus: Deinde vi-
sus est plusquam quingentis fratribus, & Periculum in falsis
fratribus, & Surgens Petrus in medio fratrum, erat autem
turba hominum fere centum viginti, dixit; viri fratres.
 Hæc tu: quæ plane probant Petro commissos Apo-
 stolos fuisse. Nam in quingentis fratribus, quibus
 Chri-

Christus apparuit, erant Apostoli; inter fratres in quorum medio Petrus surrexit & dixit viri fratres, erant Apostoli; denique in multitudine fratrum, qui diuidebantur in veros & falsos, Apostoli erant, nimirum inter fratres veros & fideles: hos autem fratres fateris Petro regendos & confirmandos traditos à Christo esse. Igitur in fratribus Petri, in ouibus Christi Petri curæ commissis Apostoli erant.

Tertia ratio, quæ probet Chrysoſt. per fratres Pe- 30.
tri intelligere Apostolos sumitur ex eo, quod illo ipſo loco dicat, Petrum ex *tradita sibi fratrum suorum curâ* aulum esse interrogare de Ioanne; hic autem quid? tanquam de oue ad eius curam iam pertinet: quo dicto planè significat, fratres Petro commissos Ioannem & reliquos Apostolos fuisse. Hic nihil habes, quod respondeas, nisi Chrysoſtomum *hoc transcurſiue dixisse in decursu exundantis orationis.* ita l. i. c. 8. n. 6. Scilicet Chryſ. dum sacram scripturam exponit, *transcurſiue scribit, oratorie loquitur, exundat:* in panegyricis autè orationibus de Paulo pressus Theologus est & adeo seuerus, vt dicere ipsum studio Paulum ornandi subticuisse priuilegium Petri, quo Paulus obscurari videri posset impium & pene blasphemum existimes. Quam ineptus Chrysoſtomus vel scripturæ expositor vel Orator esset si se tuam ad normam temperasset; Qui etiam Chrysoſt. eloquentiam quodam loco *a sic laudas. Eccorursus contrarius sibi videtur Chrysoſt ita fert secum eloquentia.* Sane si loqui pugnancia, vel obscura quæ videantur inter se pugnare munus eloquentiæ sit, næ tu omnium es, qui hæctenus scripserunt eloquentissimus, post M. quidem Antonium, cuius vt nomen ita eloquentiam hauisse videris. Ille enim in orationibus, quas habebat secum perpetuo pugnare solitus extat; in cuius eloquentiam extat M. Tullij dictum, quod in te rectius quadret.

l. i. c. 9.
n. 19.

*Præstaret, M. Antoni, mutum esse quàm sic loqui. Atque ut appareat, quam sis in hoc genere eloquês, obseruo te, cum dicis Chrysoft. in expositione huius loci Evangelici, pascere oves meas exundasse, tibi ipsi contrarium esse. Nam l. i. c. 9. n. 19. concedis Chrysoft. alijs quidem locis exundare, & videri in supremum Petri primatum plurimum inclinare, tamen (inquis) ubi agitur de locis fundamentalibus, qui absolutum Petri primatum videntur erigere & stabilire, à communi sententia nunquam discessit. Hęc tu: tamen his contraria te modò dicentem audiui nimirum Chrysoft. in expositione huius loci Evangelici pascere oves meas, qui maximè fundamentalis est pro Petri primatu, exundasse, transcursum dixisse, quę vera in rigore non sunt. Nimirum tecum ipse pugnas, ita tua fert secum eloquentia. Denique in fratribus Petri comprehendi Apostolos probatur, quia quando aliquid de alio absolutè pronüciatur, stultum est excipere id quod propriissimè per illud significatur. Hęc propositio est Illustrissimi Bellarmini, & per se euidēs. Sed fratres Petri propriissimè erant Apostoli, ergo cum dicit Chrysostomus fratres Petri Petri curę committi, & in Christi sententia ad Petrum *Confirma fratres tuos* excipere Apostolos stultum est.*

31. Secundum argumentum, Apostolos ex ouibus Christi Petro commissis esse, hoc est, quia sine omni fundamento excipiuntur. Nam rationes exceptionis, quas tu adducis, ad eò non sunt solidæ, ut in illis tibi ipsi contrarius sis: Duę sunt. Prima est, quia Petri cura non egebant. *Ad quid* (inquis l. i. c. 8. num. 6.) *obsecro Apostoli Petro committantur: fortasse ad ipsorum confessiones audiendas? An ad ipsos docendos & instruendos? An ad corrigendos & puniendos? & pascere oves erat hominib. fidem & doctrinã Christi instillare, ac virtutes persuadere, quibus rebus Apostolos indignuisse, ab alio, quàm à Christo, nemo sanæ mentis dixerit.* Hęc ibi; quę refutantur ex ijs quę scri-

bis

bis l. i. c. ii. n. 14. Petrum errasse in fide & doctrina Christi, & instructione Pauli & correctione eguisse. Verba tua sunt ista. *Hiccine est ille Petrus, cui commissa dicitur cura vel ipsorum Apostolorum verbis illius Christi cōfirma fratres tuos; nunc verò iam post susceptū plenè Principatum ipse EGRET confirmatione, correptione & instructione à nouissimo Apostolorum.* Hæc tu: ex quibus duo infero; vnum est te per tua verba conuinci sanæ mentis non esse. Nam fateris sanæ mentis non esse eum, qui dicit aliquem ex Apostolis eguisse instructione in doctrina Christi, & persuasione ad virtutes ab alio quàm à Christo. Sed tu expressè dicis Petrum Principem Apostolorum errasse in fide, & suo exemplo gētes scādalizasse, & ideo indignuisse instructione in doctrina fidei, & persuasione ad virtutem à nouissimo Apostolorum, qui non erat Christus. Igitur si tu vera dicis sanæ mentis non es, imo quia vera nō dicis, sed inter se pugnantia, hocque perpetuo nihil verius potuit de te ex tuis dictis cōcludi, quã *te sana mentis haud esse.* Secūdo infero Apostolos indigere potuisse cura pastoralis Petri: quia Apostoli nō erāt ab erroribus & peccatis magis immunes, quã Petrus. Sed Petrus errauit, si tibi credimus, in fide; neq; negamus in cōuersatione errasse, dum à cibus gentiliū nō satis cautè abstinit. Igitur errare poterāt alij Apostoli, & egere Pastore, quibus regendi traderētur, quiq; eos ex officio tāquam Pastor dirigeret; Quanquã subiectio Apostolorū ad Petrū, magis exēpli fuit, quã necessitatis: Petro subditi fuerūt, nō quia regimine alterius ipsi magnopere egebāt; sed vt Episcopi eorū successores, qui rectoris indigi futuri erāt, ad obediētiã & ipsis & Ecclesiæ necessariã, tãtorū Principū exēplo formarētur.

Secunda ratio, ob quã Apostolos ex numero ouium Christi Petro cōmissarū eximis, est, quod nō tantū oues sūt, sed etiã Pastores. *Apostoli* (inquis. vbi supra) *erāt*

*oues simul & Pastores: Petro vero commendantur oues, quæ oues tantum sunt & non Pastores. Pastores enim omnes, etiam Petrus, quatenus oues, erant sub solo Pastore Christo. Hæc tu hoc loco: sed alibi scribis alia ex quibus plane contrarium euincatur. In primis dicis Parochos & Presbyteros esse Pastores, iure diuino in cura Pastoralis Episcopis & Apostolis penitus æquales. Hoc doces l. 2. c. 9. num. 1. 5. & 8. Secundo dicis hos Parochos & Presbyteros curæ Pastoralis Episcopi subdi iure diuino & institutione Christi. Ita scribis conceptis verbis l. 1. c. 12. nu. 20. Tertio dicis *Petrum cum dixit ei Christus, pasce oues meas, gessisse personam omnium Pastorum, atq; adeo cuiuslibet Episcopo à Christo dici cum sit Episcopus, quod dictum est Petro, Pasce oues meas* Hoc tradis l. 1. c. 8. num. 8. Ex his tribus dictis tuis tria concludo. Primo te in terminis contraria docere. Nam l. 1. c. 8. num. 9. dicis *Pastores omnes iure diuino esse sub solo Pastore Christo.* Sed eodem lib. c. 12. n. 20. dicis *Presbyteros Pastores esse & Episcopis & Apostolis pares iure diuino, tamen subesse Episcopo iure diuino.* Vix intelligo, qui possis perfectius & magis in terminis tibi ipsis contradicere, si per otium contradictionis perfectæ exempla meditareris. Secundo infero, æqualitatem Apostolorum cum Petro in curâ pastoralis non impedire, quin Petro subditi iure diuino esse potuerint: quia Parochi subduntur Episcopo, & sub eius regimine & cura pastoralis continentur; tamen *Pastores sunt, Episcopo cui subduntur* (si tibi credimus) *iure diuino prorsus æquales.* Igitur æqualitas in cura pastoralis non impedit subiectionem, nec eximit Apostolos, quin Petro in cura pastoralis subijciantur. Tertio infero Christum cum dixit Petro *pasce oues meas*, omnes oues suas illi supposuisse etiam eas qui pastores erant. Probatur, quia cum quis constituitur alicuius Ecclesiæ Episcopus, eique dicitur à Christo *pasce oues meas,**

fateris

fateris omnes simpliciter & absolute, qui pertinent ad illam Ecclesiam, non tantum oues, sed etiam pastores illi subijci, quicumque & quancunque sint, quamuis ipsi Episcopo in pastore pares. Sed Petrum Christus instituit pastorem Ecclesie vniuersalis, quando dixit ei *pasce oues meas*. Igitur Petro Christus subiecit omnes simpliciter & absolute, qui pertinent ad Ecclesiam vniuersalem, non solum oues, sed etiam Pastores, quamuis in cura Pastoralis Petro pares.

Vnicum restat argumentum, quo probas Petrum 33. non fuisse totius Ecclesie etiam Apostolorum pastorem & fundamentum; nimirum *quia Petrus non habuit indefectibilem fidem quo reliquos regeret. & confirmaret in fide; Nam quater errasse dicis in fide. Primo cum dixit Christo, absit hoc à te Domine, cupiens ipsum à passione reuocare. Secundo quando Christum passionis tempore ternegauit. Tertio cum nunciantibus Christum resurrexisse non credidit. Quarto cum docuit circumcisionem gentibus esse necessariam, quâ de causâ Paulus eum reprehendit.* Respondeo: ex his quatuor exemplis infidelitatis Petri, vltimum blasphemum mendacium est, sacre scripturæ, Patribus, fidei Christianæ principijs repugnans, vt infra ostendam: reliqua tria, neque ad propositum faciunt; cum Petro contigerint priusquam fieret Ecclesie Princeps; neque vera sunt, vt probat Bellarm. l. 1. de Rom Pont. c. 21. potiusque Christo pro Petri fide ne deficeret oranti credemus, quam tibi contra fidem Petri ex odio potestatis Petri disputanti.

* * *

CAPVT QVARTVM.

Promissa & data Euangelica de officio fundamenti, & Pastoris, & potestate clauium esse singularia vni Petro.

SVPERIORI capite per tua dicta conuicimus officium fundamenti totius Ecclesiae, clauigeri regni caelorum, pastoris ouium Christi continere summam & amplissimam potestatem, quod tu lib. 1. cap. 7. n. 16. de clauibus sponte admittis, vbi etiam scribis, *Haec promissa & data & Petro singulariter dicta, & in Petro verificata, sed non solo.* Quid igitur nunc obstat, quin Petrus sit, non quidem solus Ecclesiae Princeps, tamen eminent & singularis vniuersalis Princeps, qui Principes alios secum in Ecclesia, sed neminem in potestate sibi parem, sed omnes inferiores habeat, hoc est, vno verbo Monarcha sit? Nihil sane, si tu tibi ipsi constares.

QVARTVM M. ANTONII FVNDAMENTVM.

Petrum in promissis & datis Euangelicis verè & propriè exui suâ personâ, & tantum esse figuram pastorum Ecclesia.

NIHILOMINVS ab aperto Euangelij textu depulsus ad figuras & typos confugis, & nescio quem nouum Primatum fingis, quem figuralem & typicum vocas, quem solum Petro conuenire perpetuò repetis, nec tamen (adeo tibi perplacet!) satis vquam à te repeti posse l. 1. c. 11. n. 14. affirmas. Huius Primatus fundamentum arripis ex Augustino, cuius dictum quoddam laudas & solemne, mirabile, & stellam tuam polarem & certam regulam vocas l. 1. c. 3. n. 27. & c. 7. n. 22. *Quadam dicuntur, qua ad Apostolum Petrum propriè pertinere videantur, nec tamen habent illustrem intellectum, nisi cum referuntur ad Ecclesiam, cuius ille*

*Aug. in
psal. 108.*

ille agnoscitur in figura gestasse personam propter Primatum (*etatis, inquis, intelligo & vocationis,*) quem in discipulis habuit ; sicuti est , tibi dabo claves regni cœlorum, & si qua huiusmodi. Ex hoc loco Augustini, quatuor colligis. Primò Petrum in locis Euangelicis verè & propriè exui à persona propria. Secundò tantùm indui persona vniuersalis Ecclesiæ (hoc est, omnium Pastorum) vt sit figura illius. Tertiò non accipere claves formaliter, sed materialiter. Quartò omnes Pastores Ecclesię claves immediatè accipere, Petrum verò cōsecutiue & indirectè. *Hebes est,* (inquis lib. i. c. 7. n. 23.) qui non videt Petrum ab Augustino verè & propriè exui in quibusdam locis Euangelicis à personâ propria, & indui tantum personâ vniuersalis Ecclesia, vt sit typus & figura illius. & n. 24. Petro, inquis, materialiter promissio clauium fit vni & eas ipse materialiter accipit, non formaliter; & iterum. Quando cum vno Petro agitur formaliter cum ipso non agitur, sed tantum materialiter ; quia tunc Petrus non est Petrus, sed persona representans Ecclesiam totam. & n. 26. Petrus adeo representabat Presules, vt quando accipiebat claves, eas non sibi, nisi materialiter acciperet, formaliter verò ipsis Presulibus, hoc est, ipsimet Presules eas tunc immediatè à Christo in Petro veluti in ipsorum figura accipiebant. Hunc autem figuralem Primatum inuenisse putas Augustinum, quo verum Primatū Romani Pontificis in Petro tanquā in fonte exstingueret. Videbat, inquis l. i. c. 3. n. 28. Sapientissimus Aug. Romanos Pontifices sibi nimium applaudere, & ex singularib. hisce datis & pollicitis Petro, posse illos aliquā amplitudinis suæ ansam arripere; & fortasse prauidebat etiam hinc tandem in apertâ & indebitâ Ecclesiæ Monarchiâ erupturos: Antidotū singulare voluit apponere & Ecclesiam totâ monere, ne vllò vnquā tempore Petri Primatum verū admitteret, illud protestando nihil illustre debere intelligi in persona Petri quidquid ei dicatur & promittatur à Christo, nisi ad Ecclesiam referatur.

Quar-

NON indigent, Antoni, noua confutatione hæc, quæ iam pridem à nostris confutata, ex Bellarmino in tuum librum inseruisti. Nouatoris gloriam captas, nec tamen cupiditati tuæ par es ingenio, quo noua confingas, nisi apertè falsa & inepta; quæ tu ipse statim destruis; neque ea vnquam scriberes, si cogitata tua, priusquam efferres, vel modicum expenderes. Hoc tibi accidit in figurali Petri primatu; de quo, quia est totius operis tui præcipuum fundamentum, quæ dicis discutiam, ostendamq; te non modo noui nihil afferre; sed etiam multo quam maiores tui ineptius argumenta hæreticis trita, à Catholicis vero protrita, retractare. Quinque examinanda sunt: in quibus ostendam, quam tecum ipse perpetuo pugnes. Primo an Petrus in dictis locis Euangelicis exuatur propria persona. Secundo quo sensu Petrus dicatur persona Ecclesiæ ab Augustino & eius figuram gestasse. Tertio an ratione primatus sui Petrus sit persona Ecclesiæ. Quarto, quod sit mysterium Augustini, ob quod Petrum ita sæpe vocat Ecclesiæ figuram. Quinto an Augustinus Petri Primatum impugnauerit, vt Romanum quem ægrè ferebat euerteteret.

ARTICVLVS PRIMVS.

An Petrus in locis Euangelicis exuatur vere & proprie sua persona.

2. **P**RIMO loco examinandum est an Petrus exuatur in dictis locis vere & proprie sua personâ.

Dico primo nunquam dixisse Augustinum, Petrum

trum verè & propriè exuit in locis Euangelicis propria personâ. Nam si dixit, tu qui cæteris acutior es, qui nos hcbetes vocas, cui Sâderus loquitur satis obtusè, locum si potes nobis ostende. Sat scio non potes. Dices hoc ipso quod induatur personâ Ecclesię, consequens esse vt propria exuatur. Nô est hoc cõsequens, Antoni, quia potest Petrus non exutâ personâ suâ, Ecclesię personâ superueftiri? sicut Dei filius non exutâ naturâ diuinâ induit humanam, nec cum factus est homo esse Deus desijt; sicut Dauid cum Rex factus est, vt pasceret populum Israel, publicâ totius Israelis personâ vestitus est, nô tamen singularem personam verè & propriè exuit, sed persona Israelis cum singulari ipsius personâ coniuncta est. Quidni Petrus ergo clauis accipiens publicâ totius Ecclesię personâ vestiatur, eamque repræsentet, nec tamen suam singularem personam exuat, sed in propria personâ Princeps & clauiger & pastor sit? Itaque de Petro verè & propriè exuto persona propria, cum Christus dixit ei, Tibi dabo clauis, nihil habemus ex Augustino, nec tibi dicenti credemus.

Dico secundo, in datis & pollicitis Euangelicis singulariter Petro factis Petrum exuere propriâ personâ, vt sit tantum figura pastorum Ecclesię, impium est, quia Christum Petri delusorem facit. Hoc statim patebit, si declaretur quid sit personam aliquam verè & propriè exui personâ, & indui aliena dum quis eam alloquitur & ei aliquid promittit. Non enim hoc fit reali separatione, quâ quis à seipso diuellitur; nec personali vnione qua cum altero coniungitur; sed mente & cogitatione loquentis. Nam qui loquitur, si mentè & cogitationem diuertat à personâ quam alloquitur & in ea aliam apprehendat, ad quam apprehensam verba quæ coram altera fundit, mentè referat, dicitur illam personam, cum quâ loquitur sua personâ exuere

na exuere & altera induere. Hoc autem fieri potest dupliciter. Primò internè simul & externè, quod fit cum in persona, quàm coram intuemur, apprehendimus aliam & eam alloquimur verbis, quæ conueniant personæ mente apprehensæ, non personæ, quam coram intuemur, sicut in personis quæ solent exhiberi in theatris, & vt nos coram imagine crucifixi Christum alloquimur, verbaque dicimus, quæ soli Christo conueniant. Secundò internè & non externè, vt cū personam præsentem, verbis illam propriè designantibus alloquimur, eique magna pollicemur, sed mentem versam habemus ad aliam personam, cuius tamen in sermone nullam facimus mentionem, ad eamque promissionem mente dirigimus. Hoc autem modo exuere personam, quam alloquimur suâ personâ, & alienâ induere, fingere est, & eam decipere. Ex his patet impium esse, dicere, Christum in promissione clauium Petrum sua persona exuisse. Hoc enim si fecit mens Christi, à verbis dissidebat, Petrumque lussit, cui magnifica & valdè illustria externè promisit, verbis eius personam singularissimè designantibus, cum tamen ex animo & mente magnifica illa promissa non referret ad Petrum singulariter, sed ad totam Ecclesiam & omnes & singulos Pastores non minùs quàm ad ipsum. Itaque Petro iurata Christi promissa, velut ad ipsum singulariter pertinentia reposcenti respondere Christus potuisset, vt est apud Poetam:

Qua iurat mens est, tibi nil promissimus illa,

Verba tenes tantum viribus orba sua.

Nihil tibi Petre singulare promissi, neque tibi illustre aliquid præ cæteris prælatis præter verba dedi: nam mens mea, quæ vis promissionis & vita est, dum te alloquerer, nõ te, sed in te Pastores verè & propriè respiciebat. Quid est fingere & verba dare, si hoc nõ sit? Impium igitur est ita Christi verba exponere: quod

iam

iam propriè de singulis locis Euangelicis demonstra-
bo ex tuis verbis.

Dico tertio, in hac promissione Euangelica, *Tu es* 4.
Petrus & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam,
Petrum verè & propriè exuere persona propria, vt
sit tantum figura Præsulum, nefas est. Probatur ex
tuis verbis l.i.c.6.n.3.vbi disputas contra eos, qui vt
Petrum Monarchico primatu priuent *docent hac verba*
ad petrum in sua specialitate non pertinere, sed ad omnes
iustos in persona Petri. Certè, inquis, verba Christi adeo
sunt arctata, & vocabulis indiuiduantibus ad vnum petrum
directa, vt nefas sit ea à petri persona diuellere, & dire-
ctè ad alios dirigere. Ideo enim Christus dicit, Beatus es Si-
mon Bariona, nominat eum nomine proprio & cuius sit filius,
cum quo loquitur explicatè profert & ego dico tibi; tecum
enim qui es Simon & quem vocandum decreueram loquor,
quia tu es Petrus. Quid plura? certissimum est Christum cum
Petro directè & proximè loqui, cum illo eodem, qui ex suo
seruore dixerat Christo Tu es Christus filius Dei viui. Hæc
tu omnia ex Bellarmino sumpta in tuum librum tan-
quam propria transcribis; ex quibus duo contra te
manifestè demonstrâtur. Primum est, Christum ve-
rè & propriè non exuisse in hac promissione Petrum
propriâ personâ. Nam sic arguo. Hæ vocolæ indiui-
duantes Petrum, *Simon Bariona Petrus*, qui confes-
sus est filium Dei, non minus distinguunt pastorem
Petrum à reliquis Pastoribus, quam iustum Petrum à
reliquis iustis. Sed ita distinguunt Petrum iustum à
reliquis iustis, vt *nefas* sit dicere ea nō pertinere ad Pe-
trū in specialitate suâ, sed ad Petrum exutū specialita-
te suâ & indutum personâ omniū iustorum. Ergo etiā
ita distinguūt Petrū ab alijs Pastorib. vt *nefas* sit dice-
re nō pertinere ad Petrū in persona sua, sed ad Petrū
verè & propriè exutū personâ propria & indutū tātū
personâ omniū Pastorū. Secūdu est Petrū potestatē Ec-
clesia-

clesiasticam sub hac metaphora promissam, propriè & directè sibi accepisse, non vt tu fingis consecutiuè & indirectè. Probatur, quia Christus promisit Petro suam potestatem in præmium confessionis vt tu fateris l. i. c. 6. n. 2. *Dicis autem, certissimum esse promissionem fieri proxime & directè illi eidem, qui ex suo feruore dixerat, tu es filius Dei viui.* Dicis duo. Primo personam, quæ Christo dixit, Tu es filius Dei viui, & cui Christus promisit suam potestatem Ecclesiasticam, fuisse vnã & eãdem: secundo Petrum non nomine Ecclesiæ, sed ex suo personali feruore exclamasse, Tu es filius Dei viui. Ex his fit argumentum. Præmium eidem personæ tribui debet, in quâ meritum præcessit: meritum verò confessionis præcessit in Petro non personam Ecclesiæ agente, sed suam, de suaque personali deuotione non Ecclesiæ dicente tu es filius Dei viui. Igitur promissio remunerans deuotionem Petri, Petro in sua persona facta est propriè & directè, Ecclesiæ verò consecutiuè & indirectè.

5. Dico quarto, in hac promissione, tibi dabo clauis regni cælorum, Petrum verè & propriè exuere personã suã monstrum vel monstri simile est. Probatur ex tuis verbis l. i. c. 7. n. 1. & 2. *Si verba illa, inquis, tu es Petrus & super hanc petram &c. vere & propriè & proxime Petro ipsi à Christo dicta esse concessi &c. quanto libentius & promptius admittere debeo hanc promissionem eidemmet Petro verè, propriè & proxime fieri? siquidè dicitur expresse à Christo Petrum alloquente, tibi dabo clauis. Valeant igitur & recedant quicunque vim huic litera adhibentes, non Petro proxime, sed exclusa persona Petri toti Ecclesiæ clauis dari aut promitti contendunt.* Deinde prolatis aliquot Patrum sententijs ex Sanderò & Bellarmino sumptis concludis. *MONSTRUM igitur simile sit negare hoc loco Dominum cum ipsamet Petri persona loqui, eique clauis promittere; quas etiam ei infallibiliter concesserit.*

Hæc

Hęc tu. in quibus acriter damnas tuam expositionem, quæ Petrum verè & propriè exuit sua persona in promissione clauium, stellamque tuam polarem monstrum vocas. Nam, te fatente, *expositio, qua dicit promissionem non fieri Petro verè, propriè, proximè monstri similis est.* Sed expositio, quæ Petrum in hac promissione sua persona verè & propriè exuit, facit promissionem Petro verè, propriè, proximè non fieri. Nam si Petrus in mente Christi promittentis, non est verè propriè & proxime Petrus sed Ecclesia Pastorum, quomodo promissio Christi directa est verè, propriè, directè, proximè ad Petrum, non ad Ecclesiam Pastorum?

Secundo cum dicis *claves promissas esse Petro verè, propriè, proximè, alio autem loco n. 26. Petrum consecutiue & indirectè accepisse sibi claves, immediatè autem & proximè, omnes Ecclesiæ Præsules accepisse, apertissimè tibi contradicis.* Nam claves hoc loco accipere non est aliud, quam promissionem efficacem clauium accipere, non ipsas claves, vt tu dicis l. i. c. 7. n. 14. *sed promissionem clauium Petrus non consecutiue & indirectè accepit. sed Petrus cui, te fatente, propriè & proxime, non Præsulibus promissio facta est.* Igitur apertissimè tibi contradicis, cum alibi dicis *Petrum indirectè, Præsules immediatè claves, id est, promissionem clauium accepisse, cum Christus dixit Petro, Tibi dabo claves.* Nec minus apertè tibi contrarius es cum dicis vno loco n. 26. *Petrū in sua singularitate, in sua persona claves non accepisse, alio vero loco n. 15. promissionem Petro singulariter factā, & in Petro verificatam.* & n. 33. *Christum soli Petro loqui, eique vni claves coram alijs dare, huc vsque & ipse consentio.* Ita tu. Sed tibi ipsi nō cōsentis; nam Petrum *in sua personā, in sua singularitate promissionem clauium non accepisse: & tamen Petrum solum vnum, singulariter personaliter, in sua specialitate clauium promissionem accepisse,*

G

non

non video, quâ consentiant: imo video vix te potuisse magis in terminis tecum ipse pugnare.

6. Dico quinto in hac exhibitione potestatis, *Pasce oves meas*, Petro singulariter factâ, Petrum exuere suâ personâ cum textu Euangelij pugnat. Ita tu l. I c. 8. n. 1. & 2. *Constituo, inquis, tanquam CERTISSIMUM, Christum cum ipsemet Petro loqui singulariter, & ei personaliter dici, pasce oves meas.* Probas hoc quinque argumentis. Primò quia verba Christi *Simon Ioannis* indiuiduû Petri notant. Secundò quia quod Petro promittitur per verba, *Tibi dabo claves* exhiberi videtur per verba *pasce oves meas.* Tertiò quia cui dicitur *diligis me plus his*, ei dicitur *pasce oves meas.* Quartò trina interrogatio Christi respondet trinæ negationi Petri, quæ fuit Petri personalis. Quintò quia contritatio Petri satis indicat, hæc verba ad ipsum pertinere. *Haec coniectura, inquis, conuincunt omnino Christum cû solo Petro loqui, eique solitum dicere, Pasce oves meas.* Ex his etiam duo infero. Primum est, stellam tuam polarem, seu sententiam Augustinî à te male intellectam polo Euangelicæ veritatis ex diametro opponi. Hoc probo ex tuis verbis, nam dicis *textû Euangelij conuincere verba pasce oves meas ad solum Petrum esse dicta*: tua vero stella polaris planè contrarium dicit, *non ad solum Petrum sed ad omnes Apostolos esse dicta.* Sic enim stellam hanc tuam intuens l. I. c. 8. n. 7. loqueris. *Quid plura? ipsamet Christi verba pasce oves meas ex Christi intentione docet Augustinus ad OMNES Apostolos & non ad solum Petrum dicta esse.* Quam directè & in terminis stella tua polaris Euangelio opponitur! Ille vult Christû ad omnes Apostolos directè & ex intentione dixisse, *Pasce oves meas*: hoc autem prorsus ostendit, *soli Petro directè & proximè verba illa dicta esse.* Quod verum est, nec contrarium dixit August. Nam quamuis dicat cum Petro dicitur, ad omnes dicitur *pasce oves meas*; non tamè dicit ex

cit ex Christi intentione directè dictum esse omnibus, *Pasce oues meas*, sed per accommodationem, quia ad omnes prorsus Christianos accommodari potest dictum hoc, cū singuli debeant pro modulo suo Christi oues pascere, vt infra explicabimus. Infero secundo, soli Petro præ cæteris Apostolis pastoratum tribus in sua persona. Probatur ex tui verbis. Cui dicitur *diligis me plus his*, ei dicitur *pasce oues meas*, ei exhibentur clauis id est vt tu exponis *integra potestas gubernatiua*, sed Petro in propria persona dicitur *diligis me plus his*; neq; enim diligere plus cæteris omnibus poterat omnibus esse commune. Igitur Petrus pastorem curam, quam dicis esse clauis seu potestatem integram gubernationis regni Christi in sua persona singulariter præ cæteris accepit, hoc est, Monarcha fuit.

ARTICVLVS II.

Quo sensu dicatur Petrus vel dici. possit Ecclesiæ persona & figura?

OSTENDIMVS non exui verè & propriè persona propriam in promissis & datis Euangelicis: explicandum nunc est, quo sensu dicatur figura & persona Ecclesiæ. Vt autem res tota clarè & perspicuè declaretur Notandum est vnam personam posse alteram personam vel communitatem repræsentare dupliciter, iuridicè & similitudinariè. Vna persona alteram repræsentat iuridicè, quando secundum æstimationem iuris pro alterâ habetur, & quod illa dicit, facit aut patitur, altera dicere, facere, aut pati cõsetur. Hoc contingit ex duplici iure: primum iure subordinato & à speciali volùtate personæ repræsentatæ depèdente, quomodo legatus repræsentat Regem, & procurator Rēpub. cuius procurator est. Secundo iure absoluto & à speciali volùtate personæ repræsentatæ indepèdente, quomodo Rex repræsentat subditos, & pater filios

impuberes. Similitudinaria repræsentatio est ratione similitudinis, quæ est inter vnam & alteram personam, quæ triplex est. Prima est exemplaris, quando actio vnus eiusdemque generis existit in pluribus personis, sed in vna ex illis prius tempore & insigniter, in reliquis posterius & minus eximie. Hoc modo Iudas figura est & exemplar Apostatarum omnium, qui deficiunt ab Ecclesia, & eam inimicis proderentur, quia Iudas primus fuit in gente Christianâ, tam immani scelere notabilis. Secunda est ficta, quando actio in personâ repræsentante & repræsentata est eiusdem generis, si spectes speciem externam; internè verò eadem non est, quia eam persona repræsentans non ex animo, sed ludicre exprimit: huiusmodi personæ & repræsentationes exhiberi in theatris solent. Tertia est mystica seu allegorica, quando actio personæ repræsentantis est alterius generis ab actione personæ repræsentatæ, sed tamen habet analogam & proportionalem similitudinem cum illa, ratione cuius, ex mente Spiritus sancti eleuatur ad eam repræsentandam: repræsentationes huius generis sunt propriè in Testamento Veteri, vt Isaac ab Abrahamo immolandus & alligatus ad struem lignorum; Christum significat à Patre morti crucis traditum. In nouo etiam Testamento huiusmodi mysticæ & allegoricæ repræsentationes (sed non ita frequentes) inueniuntur & à Patribus explicantur. Hoc modo enim Petrus tardius veniens ad monumentum, quam Ioannes, tamen prior ingrediens, repræsentabat Ecclesiam gentium, quæ ad Christum posterior venit, quâ synagoga, sed in mysteria mortis & resurrectionis prior intrauit, vt explicat Gregor. hom. 31. de tempore. His positis suppono vt certum, te non dicturum Petrum fuisse personam Ecclesiæ, quæ eam fictè & theatrice repræsentaret: de reliquis vero generibus repræsentationis dicendum.

Dico

Dico primò, Petrus clauis recipiens non fuit figura mystica seu allegorica Pastorum omnium Ecclesiæ. Ratio est, quia in repræsentatione mystica seu allegoricâ, actio repræsentans mysticè & allegoricè debet esse diuersi generis ab actione repræsentata: nam inter actiones quatenus sunt eiusdem generis, non est repræsentatio mystica, sed exemplaris: verbi gratia, Petrus, piscans in mari & concludens multitudinem copiosam, ita ut rumperetur rete, repræsentat, tam mysticè, quam exemplariter; mysticè se ipsum, quatenus cum socijs Apostolis prædicatione suâ gentes vniuersas in rete Ecclesiæ conclusurus erat, quia piscatio repræsentans diuersi generis est à piscatione repræsentata; illa corporalis, materialis, abiecta; hæc spiritualis, diuina, nobilissima: at verò exemplariter repræsentat pios Christianos pisces, qui eandem Petri artem post Petrum exercent, in quo velut in speculo discant eam artem licitè exerceri à Christiano posse. Iam Petrus accipiens clauis à Christo non est, quatenus clauis accipit. diuersi generis à reliquis Pastoribus, qui eum secuti sunt: nec Petri acceptio fuit corporalis & materialis, reliquorum vero quos representat spiritualis & formalis; sed clauis spiritualis, clauis regni cælorum, potestatem Ecclesiæ gubernatiuam, non minus quam Pastores, qui post eum fuerunt, vere & spiritualiter accepit. Igitur Petrus clauis accipiens, repræsentauit Pastores Ecclesiæ non mysticè & allegoricè, tanquam materialis clauis spiritualis, sed exemplariter & in eodem genere, tanquam primus & princeps clauigerorum regni Christi, & tanquam prototypon potestatis & iurisdictionis Ecclesiasticæ.

Dico secundo, si Petrus accipiens clauis regni cælorum esset figura mystica & allegorica omnium Ecclesiæ Pastorum, hoc tamen non impediret, imo ne-

cessario inferret Petrum claves regni cœlorū in propria persona singulariter accipere. Ratio est, quia repræsentatio allegorica & mystica fundatur in historia verâ, & eam supponit; quia in mystico sensu actio verè & historicè peracta transfertur ex mente Spiritus sancti ad aliam significandam. Quomodo enim Petrus piscans in mari mysticè repræsentasset seipsum prædicantē in mundo, si verè in propria persona piscatus nō fuisset in mari? Qui posset Abrahā per duos filios suos significare Deum habentē duos populos, nisi verè, formalissimeq; in propria persona duos filios habuisset, & eo nomine in Veteri Testamento insignis & notabilis foret? Igitur si Petrus accipiens claves regni cœlorum mysticè repræsentet pastores, post ipsum claves regni cœlorum accepturos, Petrus verè in propria persona claves regni cœlorum accipit, & hac de causa præ cæteris Apostolis insignis in sacra scriptura esse debet: nec potest intelligi vt Petrus repræsentet Prælatos omnes, qui post eum claves accepturi sunt, nisi ipse quatenus eos repræsentat, verè, propriè, historicè in propria persona claves accipiat.

10. Hinc infero te nescientem de quibus affirmas aut negas, nec Theologiæ quidē terminos intelligentem, de Petro claves accipiente materialiter non formaliter disputare l. i. c. 7. n. 24. *Neg, propterea, inquis, dixit in Petrum etiam lueraliter & historicè claves non accepisse, etiam quando eas vt i figura & persona Ecclesia accepit: seu dico Augustini sensum esse quasi materialiter eas tum Petrum accepisse, non formaliter & verè, parabolicè potius, quàm historicè. Hoc est enim in figura aliquid fieri, vt materialiter in vno fiat, & formaliter in alio à se diuerso verificætur. Materialiter enim (loquor cum Bellarmino). Abraham duos filios veros & reales habuit, sed tamen formaliter non habuit duos populos, quos illi duo filij significabant,*

que

qui postea exorti sunt. Ita Petro materialiter promissio fit vni, dicamus etiam materialiter ei vni dantur, & eas ipse materialiter, in quantum fert metaphora, accipit non formaliter; quia hæc promissio & exhibitio in Ecclesia verificatur, cuius figura erat Petrus. Et ne quis horrescat putans propterea Petrum priuari clauibus formalibus, dicimus Petrum & claues formaliter habuisse duplici aliâ ratione, quas tamen non habuit in quantum figura Ecclesiæ. Hæc tu. quæ videamus an intelligas.

Primo dicis Petrum accepisse claues materialiter, II. sicut Abraham habuit duos filios veros & reales materialiter: Addis te cum Bellarmino loqui. Falleris, Antoni; nunquam enim disertissimus Cardinalis ita locutus est: verba eius hæc sunt loco, quem citas; *Abraham verè duos filios habens significabat Deum, qui duos* I. I. de Rom. Pentuf. c. 12 *populos habiturus erat: hæc clara, certissima, Bellarmiana sunt; illud vero, Abraham habuit duos filios reales materialiter, tuum est; id est apertè falsum. Nam vt tu dicis, In figura fit, quod in vno materialiter fit, & in alio à se diuerso formaliter verificatur. Sed habere duos filios reales, nimirum Ismael & Isaac sic fiebat in Abrahamo, vt in ipso solo nec in alia personâ diuersâ formaliter, i. e. verè & historicè verificaretur: nullus enim duos hos filios præter Abrahamum verè & historicè habuit. Igitur ineptè dicitur illum materialiter duos filios non formaliter habuisse. Secundo cum dicis Petrum materialiter accepisse claues, vt Abraham duos filios; hoc dicto euertis quod cupis statuere, Petrum vti figura erat Ecclesiæ non accepisse claues verè & historicè. Nam contrarium ex tuo dicto sequi sic ostendo. Petrus vti figura Ecclesiæ materialiter claues accepit, eo modo quo Abraham vti figura Dei materialiter habuit duos filios. Sed Abraham, quatenus figura Dei, sic habuit materialiter duos illos filios vt tamen verè, historicè, propriè,*

imo realissime eos in sua persona solus habuerit. Igitur Petrus, vti figura Ecclesiæ ita materialiter accepit claves, vt tamē vti figura Ecclesiæ claves sibi promissas in sua persona singulariter solus acceperit.

Tertio cum dicis sicut Abraham non habuit duos populos formaliter, sed materialiter, ita promissionem clauium Petro esse factam materialiter, non formaliter: nunquam, opinor, considerasti quod dicis: Abraham enim non habuit in persona propria duos populos, sed tantum vmbra & figuras populorum, Petrus autem non vmbra & figuram promissionis aut clauium, sed veram promissionē in propria persona accepit verarum clauium, clauium scilicet regni cælorum. Quomodo igitur Petrus, vti figura, non aliter accepit promissionem clauium, quam Abraham duos populos?

13. Quarto quod dicis promissionem clauium factam esse Petro materialiter non formaliter, neque illud explicas, neque explicari potest. Nam promissio potest esse materialis quadrupliciter: ex parte rei promissæ, ex parte promissionis, ex parte eius cui fit promissio, & ex parte promittentis: hæc autem promissio facta Petro nullo ex his modis materialis est; Primo non ex parte rei promissæ, quia res promissa spiritualis est, claves regni cælorum, regimen Ecclesiæ. Secundo non ex parte promissionis, quia verbis fit, & eo modo quo formalis promissio explicari solet. Tertio non ex parte personæ cui fit, quia hæc secundum proprietates indiuiduales formalissimè exprimitur, Simon, Bariona, Petrus. Quarto nec ex parte promittētis, nā promissionē esse materialē ex parte promittētis contingere potest dupliciter. Primo defectu intelligētix, si promittēs nō intelligat sua verba, nec id se putet promittere, quod verba significant; sicut dicitur quis materialiter blasphemare non formaliter, cum

cum verba blasphemix proferat, quæ non intelligit esse blasphema: sed hoc modo promissionem Christi materialem esse non formalem pugnat cum sapientia Christi. Secundo defectu intentionis, si promittens non intédat promittere, nec implere quod promittit, tunc materialis est promissio defectu fidei in promittente: sed hoc modo promissionem Christi Petro factã fuisse materialiter nõ formaliter pugnat cū veritate Christi. Quare quod promissio Christi materialiter non formaliter facta sit Petro, verba tua sunt, sed credo tuam mentem non habent, certè sanam mentem nullam habent.

Quinto cum dicis Petrum clauibus formalibus nõ 14. fuisse priuatum, quas tamen vti figura Ecclesiæ non accepit; insinuas distinctionem clauium in materiales & formales, & quod Petrus vti figura clauces acceperit materiales, non formales. Quid autem per clauces materiales intelligere possis non video, nisi clauces ex aliquo metallo, quas Petrus vti figura Ecclesiæ acceperit. Nam si nullas clauces, vti figura Petrus accepit, quí potuit Ecclesia in Petro tanquam in figura clauces accipere? clauces autem formales, vti figuram tu dicis Petrum non accepisse, quid restat quam vt acceperit, vti figura, clauces materiales ex aliquo metallo? quod mihi videtur ridiculum.

Sexto quod dicis Petrum literaliter & historicè 15. accepisse clauces, quando vti figura Ecclesiæ accepit clauces, sed non vt figura, sed vt vnus Pastorum in seipso figuratus, non intelligis quid dicas. Nam Petrus vt figuratus in seipso non aliter accepit clauces in seipso quam reliqui Pastores in ipso figurati. Sed reliqui Pastores, quando Petrus clauces, vti eorum figura, accepit, non acceperunt clauces in seipsis literaliter & historicè, sed tantum figuratiue & repræsentatiuè eo modo, quo Deus habuit duos populos in A-

brahamo non literaliter & historicè, sed tantum figuratè & vmbaticè. Igitur Petrus, quando vti figura Ecclesiæ clauis accepit historicè in sua persona eas non accepit: quis enim non videt implicare in terminis, Petrum clauis accepisse historicè, quas non accipiebat, nisi vt figuratus? imo si Petrus, vti figura clauis historicè non accepit, quomodo in historia Petri clauis accipientis, tanquam in figura Pastores omnes, qui clauis accipiunt, repræsentabantur? Scribis, Antoni, nec tua verba expendis, miseretq; me tui, qui Catholicam Ecclesiam deseruisti, vt has blasphemias ineptias, & ineptas blasphemias euulgares.

ARTICVLVS III.

An Petrus persona iuridica Ecclesiæ fuerit iure Monarchici Primatus.

15. **A**D hanc quæstionem respondetur Petrum tanquam Ecclesiæ monarcham seu primatem fuisse personam iuridicam illius iure diuino. Hæc conclusio probatur tam tuis dictis, quam Augustini. Tres autem continet partes, Prima est Petrum iuridicè repræsentasse Ecclesiam, & iuridicam illius personam fuisse. hoc tu affirmas. l. i. c. 7. n. 23. *Petrus, inquis, in sua priuata persona erat membrum Ecclesiæ & non caput. Idem vero, vt persona publica, in Augustino repræsentat totam Ecclesiam, totumq; Ecclesiæ corpus, & vt sic censetur totum corpus sub capite Christo & iure corporis sit procurator.* Hæc tu. Secunda pars conclusionis quod Petrus fuerit persona publica & procurator ecclesiæ, iure diuino & Christi institutione, probatur ex tuis verbis quæ ibidem habes. *Christus, inquis, voluit Petrū esse typum & figuram Ecclesiæ, & ita, quod Ecclesiæ donatus erat, Petro dedit, quem volebat Ecclesiæ locum tenere & eius personam figuratè generalitate gestare.* & n. 24. *Petrus*
fuit

fuit persona totam Ecclesiam representans ad hoc ab ipso-
met Christo assumptus. & n. 27. adhuc clarius; omnes Prae-
sules Ecclesiae claves acceperunt in Petro, tanquam in eo-
rum generali procuratore ad hoc ab ipso met Christo assum-
pto. His verbis affirmas Petrum fuisse personam iuri-
dicam Ecclesiae voluntate & institutione Christi,
Christi autem institutione (vt verè est) dicis ius di-
uinum esse l. i. c. 6. n. 2. Igitur Petrus iure diuino & e-
minentiore, quam sit ius corporis Ecclesiastici habuit
vt esset vnicus & singularis repraesentator & procura-
tor totius Ecclesiae in omnibus negotijs pertinentib.
ad claves. Nam l. i. c. 8. n. 3. *In omnibus, inquis, serijs Pe-
trus gerit personam Ecclesiae.* per seria enim Ecclesiae o-
pinor intelligis negotia status & regiminis Ecclesia-
stici, in quibus omnibus persona publica & procura-
tor Ecclesiae Petrus & iure diuino.

Hinc sequitur tertia pars conclusionis, Petrum
personam publicam & authoritatiuam Ecclesiae fuisse
iure monarchico seu absoluto & independente ab ip-
sa Ecclesia. Ius enim diuinum superius Ecclesia est,
eamque obligat: quod si solus ex Apostolis Petrus iu-
re absoluto persona publica fuit ad omnia seria & ne-
gotia status & regiminis Ecclesiae totius etiam Apo-
stolorum tractanda, ad hoc munus authorizata iure
diuino sequitur profectò fuisse Ecclesiae Monarcha.
Quid enim aliud Monarcha est?

Tandem sequitur, Ecclesiam non posse exercere ^{16.}
potestatem clauium, nisi in procuratore suo generali
diuinitus illi dato, vel dependenter ab illo. Probatur
quia non alio modo clauibus potest vti, quam quo il-
li Christus eas tribuit exercendas. Sed Christus non
tribuit Ecclesiae potestatem clauium immediatè, sed
in Petro, quem constituit in clauibus illius Procura-
torem generalem. Nam *quod Ecclesia, inquis c. 7. n. 22.*
donaturus erat, Petro dedit. & num. 27. Christus totam Ec-
cliam

inte-

90 MONARCHIAE ECCLESIASTICAE,
*integram potestatem Ecclesiasticam seu clauium dedit Ec-
 clesia in Petro, qui esset figura ipsius. Igitur tota & integra
 potestas Ecclesiastica immediatè soli Petro tributa
 est, & per Petrum tanquam per caput, debet ad Ecclē-
 siam peruenire, iure nimirum ordinario: nec vlla iam
 est in Ecclesia potestas, quæ non à Petro per successo-
 rem eius deriuata sit, vt infra ostendam. Igitur ex tuis
 dictis constat euidenter Petrum Ecclesiæ personam
 fuisse iure diuino, ita vt fuerit à Christo institutus
 Ecclesiæ Monarcha.*

17. Secundo hoc etiam probatur ex verbis Augustini,
 qui Petrum facit generalem totius Ecclesiæ personā
 ratione principatus Apostolici tract. vlt. in Ioan. *Cuius
 Ecclesia Petrus Apostolus gerebat figurata generalitate
 personam, propter Apostolatus sui primatum.* serm. 23. de
 verb. domini, *Petrus à Petra cognominatus, Beatus, Ecclē-
 sia figuram portans, Apostolatus Principatum tenens.* deni-
 que in psalm. 108. loco illo tuo mirabili Petri prin-
 cipatus elucet; *Cuius Ecclesia Petrus agnoscitur in figura
 gestasse personam, propter primatum quem habuit in dis-
 cipulis:* Respondes te intelligere in verbis Augu-
 stini *primatum vocationis & ætatis Petri, non primatum
 potestatis.* Certè non tantum hoc intelligis, sed et-
 iam dicis. Sed quid probas primatum vocationis &
 ætatis in Petro intellexisse Augustinum? Potuit qui-
 dem Augustinus tribuere Petro primatum vel ætatis
 vel vocationis, nec tamen negare principatum po-
 tæstatis; non enim inter se pugnant; tamen, Antoni, te-
 cum ero liberalis: proba Augustinum agnouisse Pe-
 trum vel seniore[m] cæteris Apostolis, vel prius vo-
 catum, & triumphat[um]. Si probare non hoc potes, si nul-
 lum locum Augustini afferre pro primatu ætatis &
 vocationis Petri, cur te victorem buccinas? cur iactas
 non posse Bellarminum *tela tua potētissima* ex Augu-
 stino effugere, cum ne telum quidem habeas, quod
 in ipsum

in ipsum torqueas? Duo vero argumenta adfero, que conuincunt te, dum primatum ætatis & vocationis Petri intelligis, in Augustino, non intelligere Augustinum. Primum est, quia primatum vocationis inter Apostolos Augustinus tribuit apertissime Philippo, non Petro: non igitur de primatu vocationis intelligi potest; nec de primatu ætatis, quia loquitur de primatu, qui Petro competit ex gratia, non ex natura. *Petrus gratia vnus idemq; primus Apostolus*, loquitur de Primatu Petri apud Christianos notissimo. *Quis beatissimum Petrum primum omnium Apostolorum esse nescit*: Sed Petrus si fuit senior cæteris ex natura non ex gratia senior fuit, neque hoc certum & notissimum est, nec de illo dicere debuit Augustin. quis illum primum esse nescit, sed potius quis eum primum esse nouit?

*tract. 108.
in Ioan.
tract. 56. in
Ioan.*

18.

Secundum argumentum. August. dicens Petrum fuisse totius Ecclesiæ personam publicam & procuratorẽ, & hoc illi competisse ratione primatus, assignat titulum Petri propter quem iure negotia ecclesiæ curare poterat; Sed primatus ætatis vel vocationis non est titulus sufficiens, vt quis possit legitimè & iuridicè tractare negotia omnia communitatis in qua senior & primus est, nec tenetur communitas illiusmodi tractationem ratam habere. Non igitur loquitur August. de primatu vocationis & ætatis in Petro, sed de primatu potestatis & iurisdictionis, qui sufficiens titulus erat, vt Petrus totam Ecclesiam iuridicè repræsenteret. Vnum obijcis quod responsionem meretur, non potuisse Augustinum loqui de Monarchico Petri primatu, quia loquitur de primatu, quem *Petrus habuit in discipulis, quando ei promittebantur clauæ*. Nam dicit Petrum personam gestasse Ecclesiæ, quando Christus dixit ei *tibi dabo clauæ*: sed tunc non erat à Christo constitutus absolutus Monarcha Ecclesiæ, sed multo postea per verba *pasce oues meas*, vt

Monar-

Monarchici sentiunt. Igitur non loquitur de Petri Primatu Monarchico Augustinus. Respondeo Augustinum non dicere Petrum repræsentasse Ecclesiam propter Primatum, quem iam habebat, quando promittebantur ei claves: sed absolutè propter primatum, quem habuit, seu propter primatum, quem habuisse Petrum apud Christianos notissimum est. Dices; quomodo Petrus poterat Ecclesiam, tanquàm Princeps & Monarcha repræsentare, quando claves illi promittebantur, qui tunc necdum reuera Princeps & Monarcha erat? Respondeo Petrum repræsentasse totam Ecclesiam in illa actione non alteri, quam Christo, seu menti & cogitationibus Christi. Petrus autem Christo poterat tunc totam Ecclesiam, tanquam illius Monarcha repræsentare, quia Christo, seu in mente & cogitatione Christi erat decretus & constitutus Princeps Ecclesiæ. Christus igitur propter primatum totius Ecclesiæ, quem Petrus iam in mente ipsius habebat, in Petro totam Ecclesiam intuebatur; quodq; capiti Ecclesiæ à se iam mente constituto promisit & dedit, toti Ecclesiæ promisit & dedit.

ARTICVLVS IV.

*Ob quod mysterium Augustinus faciat Petrum, personam
& figuram totius Ecclesiæ.*

19. **P**ETRVS ex speciali intentione Spiritus sancti persona exemplaris totius Ecclesiæ fuit quoad claves; vt in Petro tanquam in speculo disceret tota Ecclesia, quod claves, quò soluantur lapsi pœnitentes habeat, & ijs vt licitè possit: & hæc est proprijsima mens Augustini. Probatnr testimonio August. in Psalm. 108. *Iudas corpus malorum significat, quomodo Petrus corpus bonorum, corpus Ecclesiæ; imo corpus Ecclesiæ sed in bonis.*

nis. Nam si in Petro non esset Ecclesia Sacramentum, non ei diceret Dominus tibi dabo claves, quæcunque solueris, &c. Si Petro tantum dictum est, non facit hoc Ecclesia. Si autem & in Ecclesia fit, quia cum reconciliatur ab Ecclesia, in cælo soluitur excommunicatus, si hoc ergo in Ecclesia fit, Petrus quando claves accepit sanctam significauit Ecclesiam. Ex hoc loco sic arguo. Petrus quoad claves, ita repræsentat in sacra Scriptura corpus Ecclesiæ seu bonorum, qui Christo & Ecclesiæ adhærent, quomodo Iudas corpus malorum, corpus Apostatarum, qui deficiunt à Christo & Ecclesia. Sed Iudas neque fuit persona parabolica, neque persona iuridica malorum seu Apostatarum, sed tantum exemplaris, seu singulare & illustre Apostasiæ exemplum, & ideo quæ de Iuda dicuntur ad omnes malos præsertim Apostatas accommodari possunt. Igitur Petrus in clauibus, ex mente Augustini est figura exemplaris Ecclesiæ, & quando claves accepit significauit sanctam Ecclesiam habituram potestatem admit-
tendi lapsos pœnitentes.

Ex his iam incipit elucere mysterium Augustini 207
propter quod explicandum dixerit Petrum gestasse personam Ecclesiæ, & contra quos hoc scribat; Hoc enim non scribit in Romanos Pontifices sed contra Donatistas, qui fuerunt Romanæ sedis infensissimi hostes. Quod ut probetur, tria notanda sunt. Primo Donatistas docuisse claves, quibus peccatores reconcilientur, nullas Ecclesiæ datas esse: Si quis in Ecclesia peccat statim reliquam Ecclesiam ab eo se separare necessario debere; ni faciat, contagione illius infici ac perire. Hoc eos sensisse si neges, tuo te testimonio conuincam, qui l. 2. c. 3. n. 49. *Donatista, inquis, putabant Ecclesiam Catholicam errare siue impios & peccatores intra se detinendo, siue lapsos ad pœnitentiam recipiendo, ideoque se ab ea separabant.*

Secur.

21. Secundo duplex esse genus absolutionis apud Augustinū, vnum authoritatum, quod reperitur tantum in Ecclesiæ Principibus, estque iurisdictio Ecclesiastica, quâ soluantur peccata vel in foro conscientiae coram Deo per Sacramentum reconciliationis, vel in foro externo per relaxationem censurarum in facie Ecclesiæ. Alterum genus absolutionis est charitativum per charitatem scilicet Ecclesiæ, cuius potestas conuenit omnibus Christianis qui sunt membra Ecclesiæ & sancti, qui peccatores charitatiuè absolunt dupliciter, vel precibus veniam ipsis impetrando; quomodo dicit August. *Baptizatos per accipitrem id est, hæreticum, recipere remissionem peccatorum per creberrimum genitum columbæ.* Vel gaudendo de eorum reditu ad Ecclesiam, & cum ipsis in precibus & sacramentis libenter communicando. Donatistæ autem cum negabant Ecclesiæ clauēs, tam negabant authoritatiuas, quam charitatiuas; nimirum non posse Ecclesiam peccatoribus ignoscere, neque cum pœnitentibus communionem habere.
22. Tertio Augustinus Donatistas confutat exemplo Petri, de quo dicit. Primo ei datas esse clauēs regni cælorū, id est, potestatem absoluendi pœnitentes à quibuscunque peccatis, etiam grauissimis, eosque admittendi in regnum cælorum, id est, in communionem Ecclesiæ, secundo Petrum cum dictum est ei *Tibi dabo clauēs regni cælorum*, gestasse personā & figurā totius Ecclesiæ & omnium & singularū personarum illius. Hinc concludit omnes Ecclesiæ personas posse sine peccato imo debere in regnum cælorum & tuam societatem pœnitentes lapsas admittere, singulas pro suæ modulo potestatis. Quod hoc syllogismo concluditur ex mente Augustini. Quod Petrus facere potuit & debuit tanquam figura totius Ecclesiæ, id est, exemplar in quo personæ omnes Ecclesiæ tam
- com-

l. 3. de Baptif. c. 18.

munitis quam Principes discerent quid ipsis facien-
 dum esset, vniuersa Ecclesia tam Principes quam sub-
 diti possunt facere ac debent. Sed Petrus, tanquam fi-
 gura Ecclesiæ totius, id est, omnium in ea persona-
 rum potuit ac debuit pœnitētes lapsos absoluere, quia
 datæ sunt ei clauēs regni cælorum cum potestate li-
 gandi quæcumque, id est, etiam grauisima peccata,
 proculdubio non sine obligatione ea potestate vten-
 di. Igitur vniuersa Ecclesia potest ac debet pœnitentes
 absoluere, singuli tamen accommodatè & secundum
 potestatem quam habent Præsules authoritatiuè,
 subditi charitatiuè, vt explicatum est. Hanc esse men-
 tem Augustini clarissimè apparebit, si quis expendat
 eius verba. De agone Christiano, c. 30. *Nusquam, in-*
quit, tam vigere debent viscera misericordiæ, quam in Ca-
tholica Ecclesia, vt tanquam vera mater nec peccantibus fi-
lijs superbe insultet, nec difficile ignoscat. Nō enim sine causa
huius Ecclesiæ Catholicæ personam inter omnes Apostolos
sustinet Petrus: huic enim clauēs regni cælorum datæ sunt,
cum Petro datæ sunt, & cum ei dicitur ad omnes dicitur a-
mas me? pascē oues meas. Debet ergo Ecclesia filijs corre-
ctis libenter ignoscere, cum ipsi Petro figuram eius gestanti,
cum Dominum ter negauisset veniam concessam esse videa-
mus. Hæc Augustinus, qui clauēs Ecclesiæ in amplissi-
 ma significatione sumit pro facultate absoluendi tant
 authoritatiuè, quam charitatiuè, sicut etiam sumit
 curam pastorem non propriè pro potestate regimi-
 nis, quam Princeps pro bono subditorum exercet, sed
 pro cura charitatiuâ, quam quisque Christianus si
 amat Christum, proximi sui gerere debet. Dicit au-
 tem Ecclesiam in Petro accepisse clauēs, vt in ex-
 emplari exemplariter; non autem historicè vel vt in
 Procuratore seu persona iuridica. Quod ex eo patet;
 quod dicat Augustinus Ecclesiam clauēs accepisse
 pro Principibus suis, quando Petrus Princeps figuram

eius gestans claves accepit, eo modo quo veniam peccatorum pro pœnitentibus suis accepit, quando Petro pœnitenti figurâ eius pœnitenti, venia peccatorû concessa est. Sed Ecclesia, quando Petro pœnitenti figurâ eius portanti venia peccatorû concessa est, non accepit veniam peccatorum pro pœnitentibus in Petro verè & historicè, nec aliter quâ in exemplari, quo significatû est Ecclesiâ pœnitentes peccatores posse & debere ad veniam admittere. Igitur quando Petrus figuram Ecclesiæ portans claves accepit, ipsâ Ecclesia claves pro Principibus suis verè & historicè nō accepit, nec aliter quàm in exemplari, quo significatum est qualem & quantam potestatem Principes eius exercere possent erga peccatores pœnitentes.

23. Deniq; vt sciatur quâ perfectè Petrus fuerit Ecclesiæ figura, & quâ doctè ex hac figura Donatistas impugnet August. sciendû est, quod sicut in Ecclesia cōtinentur tria genera personarû: Præsules, qui eâ regunt; iusti qui Christû amât; peccatores, qui veniâ sperant: ita Petrus propter tria insignis supra cæteros Apostolos est in Euâgelio, propter quæ totâ Ecclesiâ exéplariter, quoad hæc tria genera personarû representat. Fuit. n. Petr^o insignis primò propter Primatû potestatis singulariter præ ceteris illi promissû exhibitû; qua ratione fuit perfectissimû exéplar Præsulû Ecclesiæ & potestatis, quâ post ipsû habituri erât: secundò propter singularè amorè in Christû, què & ipse Christo exhibuit, & ab eo Christus exegit; hac ratione fuit perfectissimû exemplar Sanctorû Ecclesiæ & charitatis, qua flagrare erga Christû debêt: tertio propter grauissimû lapsû, amarâ pœnitentiâ & veniâ felicissimè obtentâ; hac ratione perfectissimû fuit peccatorû Ecclesiæ exéplar, & veniæ quæ tribui ipsis pœnitentib. potest. Ex his trib. modis, quibus Petrus fuit Ecclesiæ figura ducit Augustinus argumenta contra Donatistas, qui lapsos admittendos

nega-

negabant. Ex Petro figura exēplari Principū Ecclesiæ clauēs accipiēte, quib. peccatores soluat, probat Ecclesiā in Principibus suis potestātē habere, quā lapsos pēnitētes authoritatiuē absoluat. Ex Petro figura iustorū Christum amantium, qui tamen pēnitentes in regnū cœlorū suis clauibus admittebat concludit iustos qui Christum amant debere peccantibus, quando eos pēnitēt libēter ignoscere, & in suā societātē admittere, nec esse piū zelum sed superbū fastum Donatistarū qui cū pēnitentib. cōmunicarē dedignabātur. Deniq; ex Petro figura pēnitentium, qui post grauissimū lapsū veniā felicissimā lachrymis obtinuit, infert peccatoribus, quāuis magna scelera cōmiserint, si tamen eos pēniteat veniā dandā esse. Itaq; cū ex Petro Ecclesiā repræsētante Donatistas Augustinus vbiq; sic impugnet, certē mentem Augustini nunquam intellexisti, quem fingis hęc tela potentissima in Romanos Pontifices torquere.

ARTICVLVS V.

*Quæ fuerit Augustini sententia de Petri Romanicę,
Pontificis Primatu.*

EX dictis satis superq; apparet quā vanē Augusti- 24.
nū fingas Primatus Ecclesiastici impugnatorē,
& quod eum in Petro velut in fonte voluerit
extinguere: omnia enim quæ dicis hac de re, ita sunt
ab omni specie veri aliena, vt in omnib. mendax per
tua verba reuincaris. Quatuor dicis de Augustino.

Primū est, vidisse suo tēpore sapiētissimū Augustinū
Romanos Pōtifices sibi nimīū arrogare; nec me late
quid insinues, nimirum quod l. 4. c. 8. n. 34. scribis de
controuersia quæ fuit inter Africanos Patres, in qui-
bus Augustinus, & Romanos Pontifices Zozimū, Bo-
nifacium, Cælestinum, eo quod Appellationes Pres-
byterorū Africæ admitterent. Hos autē tu Pontifices

faudulentia & ambitionis accusas, sed tuo more falso & inconstanter, vt in præambula Detectione Hypocrisis tuæ satis ostēdi. Augustinus verò adeo hos Pontifices arrogantia non fugillat, vt ad vnum ex illis ita scribat: *Non dedignaris, qui non alta sapiis, quamuis altius præsideas amicus esse humilium.* Hæc Augustinus. A te peto, Antoni, an loquatur ex animo, an aduletur? si loquatur ex animo, si quod dicit verè sentit, quid verū est quod dicis eum vidisse Romanos Pontifices sibi nimium arrogare, quorum summam laudat modestiā in summo fastigio dignitatis? si aduletur & Romanam superbiā, quam præuidebat fore Ecclesię perniciosam suis assertionibus augeat, *quomodo sapientissimus? quomodo morbo antidotum præuidit? quomodo Ecclesiam (quod ais) lepidissimè irrigauit.* Nimirū quod dicis Augustinum vidisse, non illius sed tui capitis, fortassis lepidissime irrigati visio fuit.

Cōtra dras
epist. Pelag.
L. i. initio.

25. Secundo dicis, Augustinum vidisse ex promissis & datis Euangelicis soli Petro factis, si Petrus in illis suę personę relinquatur, potuisse Romanos Pōtices amplitudinīs suę ansam arripere. Hoc licet verum sit, tamē pugnat cum eo quod habes l. i. c. 6. n. 46. vbi postquam concessisses Petrum in promissis & datis Euangelicis in sua persona relinqui: tamen scribis nulum exstare in toto Euangelio locum ex quo possint Romani Pontifices vel vmbra quidem minimam ostendere; vnde vel à longè colligere possimus Petrū fuisse solum vniuersalē totius Ecclesię Pastorem, vel *primariam curā totius Ecclesię fuisse illi demandatam.* Hæc tu. quæro à te cum vidit Augustinus Petro in promissis Euangelicis suę personæ relicto Monarchiam stabiliri posse, vel vidit quod in Euangelio est, vel quod in Euangelio non est? si vidit quod non est; delusus fuit; nec sapientissimus, sed mulierculis timidior fuit, qui Primatum monarchicum ibi timuit vbi ne mi-
- nima

nima quidem vmbra illius erat: si vidit quod reuera est; igitur si Petrus suæ personæ relinquatur in datis & promissis Euangelicis vni factis, ex illis concluditur fuisse vniuersalis Monarcha Ecclesiæ. Quomodo ergo tu verum vides, qui satis libenter concedis Petri ipsam personam singulariter statui fundamentū Ecclesiæ, nec tamen in officio fundamenti Petro commissio vel minimam vmbra Monarchiæ vides?

Tertio dicis Augustin. protestationem fecisse toti Ecclesiæ, nihil illustre debere intelligi in persona Petri, quicquid ei dicatur, quicquid promittatur à Christo. Quo dicto Augustinum Protestantem tui similem fingis, qui Christo Primatum Petri asserenti credere non vis, quicquid dicat. Claves regni cœlorum se traditurum Petro promittit, singularem Petri personam quàm apertissime. Secundum omnes proprietates personales, Simonem, Bariona, Petrum, describit: quia tamen quid illustre promittitur nimirū regimen totius Ecclesiæ, quicquid dicat Christus, Petri personam singularem non vis intelligere. An reliqui Protestantes omnes eiusdem tecum impiæ mētis sint, nescio: hoc scio, vix vllos esse, qui ita turpiter impietatem suam proferant & protestentur. Quod attinet ad Augustinum, quod nunquā istiusmodi protestationē fecerit ex tuis dictis conuincam. l. i. c. 6. n. 18. ita scribis. *Exclusio personæ Petri, dum fides eius ponitur petra Ecclesia semper plurimū placuit Augustino, quia adificatio Ecclesia super quandam petram est res maximè illustris.* Hic dicis officiū Petræ Ecclesiæ esse maximè illustre, atq; adeo, si Petro cōueniat in personā suā, res maximè illustris conueniet Petro in persona sua. At ib. nu. 25. cū attulisses duas expositiones loci Euangelici. *Tues Petrus &c.* alterā quæ Petrū excludit ne sit Petra; alteram quæ Petrū ipsum Petrā facit: *libenter* (inquis) *assentior Augustino qui vtramq; expositionē probabilem putat, liberūq; esse*

esse cuiq̄, quam voluerit amplecti opinionem. Ex his sic arguo. Expositio huius loci Euangelici, *Tu es Petrus, &c.* quæ ædificat Ecclesiã super ipsã Petri personã, officiũ maximè illustre & singulare tribuit Petro in personã suã. Sed cõtra hãc expõitionẽ Augustin⁹ nõ protestatur, sed dicit probabilẽ esse, & Lectori Christiano eligendam relinquit. quid igitur protestatio illa Augustini toti Ecclesiæ facta quod in datis & pollicitis Pe- Petro factis nihil illustre debeat intelligi in persona Petri quicquid illi dicat Christus? somnium tuum est.

27. Quarto dicis Augustinum totam Ecclesiã monuisse ne verum Petri Primatum vlllo vnquã tempore agnoscerent. Pergis tua somnia narrare. Nã, si non somnias, cedo locum Augustini vbi solemne hoc monitũ toti Ecclesiæ dederit. Si necdũ inuenisti, euolue diligẽt⁹ Augustinũ inuenies ad Calẽdas Græcas. Interim perpẽde quid scribat l. 2. de bapt. c. 2. vbi verũ Petri primatu clarissime asserit. Nam dicit posse Cyprianũ, quoad Martyriũ cũ Petro conferri; tamẽ verendũ esse *ne quis in Petru contumeliosus sit, si quoad regimẽ Ecclesiæ Cypriano conferatur. quis enim, inquit, nescit Apostolatus Principatum, cui libet Episcopatu i preferendum: sed etsi distat cathedrarum gratia, vna tamen est Martyrũ gloria.* Hoc fuit monitum sapiẽtissimi Augustini à cuius mente & modestia, quam tu toto cælo disideas, satis apparet ex eo quod illi in terminis oppositũ scribas, l. 2. c. 12. n. 78. vbi sic Episcopos omnes alloqueris: *Præsules venerandi, successores estis plenissimi sanctõrũ Apostolorũ, Quicq̄, VESTRVM tãtã in Ecclesia ordinariã potestãtẽ, quantã habuit quicunq̄, & iam SVMMVS Apostolorum.* Vides sapiẽtiã Augustini cum tua insipiẽtia quam è diametro pugnet? docet Augustinus, nullũ Episcopũ, quantus quãtus dignitate sit posse cũ summo Apostolorũ, quoad regimen Ecclesiæ conferri: tu quemuis in Ecclesia Episcopũ etiã Segniensem non modo cũ sũmo Apo-

mo Apostolorū confers, sed etiā illi plenissimè equas. Et tamen alicubi cū vocasset Petrū Augustinus primum Apostolū, primū Ecclesiæ mēbrum; clamas, *cur altius non ascēdis Augustine?* Nō est necesse, Antoni, Augustinum altius ascendere, quam vt Petri cathedrā super omnes totius Ecclesiæ Episcopos statuatur. Tu descendas oportet ex turri phantasticæ paritatis cum Petro, vbi te tua superbia posuit, & cū August. diuine in Petro institutioni te subdas. Non facies; prius in faciem Augustino resistes; prius tecum ipse pugnabis.

Nam l. I. c. 10. n. 21. respondēs ad modo adductum testimonium Augustini, duas adhibes solutiones, in quarū vna cum Augustino, in alterā tecū ipse pugnas. Prima est Augustinū cathedrā Petri non præferre cathedræ Cypriani. *Obseruo* (inquis) *non cathedram Petri sed Apostolatus Principatum hoc loco præferri cathedræ Cypriani, præsertim si quis Romanam intelligat.* Ita tu: quid verò Augustinus! Distat, inquit, Petri & Cypriani cathedrarū gratia. id est, vna eminent, altera subest: nō subest cathedra Petri: igitur subest cathedra Cypriani cathedræ Petri. At inquis, saltem cathedra Petri quā præfert nō est Romana. Nimirū nolles esse Romanā vult tamen sapientissimus Augustinus, qui cathedrā Petri & Apostolatus Principatū quē cūctis Episcopatibus præfert, Romæ collocat. *In Romana Ecclesia, inquit, semper Apostolica cathedra viguit Principatus.* cuius Apostoli Apostolatus? cuius cathedra? certè summi. certè Petri. *Numerate Sacerdotes ab ipsa sede Petri: hac Petra, quam nō vincunt superba inferorum porta.* Secunda solutio in qua tecū ipse pugnas est Apostolatus principatū merito cūctis episcopatibus præferri. *Apostolatus, inquis, Petri principatus excedit potestate cathedram Cypriani, vel cuiusuis particularis Episcopi, quia Episcopi iā non possunt, nisi in certis & limitatis diœcesibus suā potestatem exercere:* Apostoli vero poterāt in toto mūdo. Hęc tu.

l. i. c. 11. n.
30 30

28.

Aug. epist.
162.

Psalmo, in
partem Do-
nati.

At l. 2 c. 5. n. 26. dicis potestatem cuiusvis Episcopi nunc non minus, quam erat Apostolorum, vniuersalem esse; & Apostolorum fuisse non minus, quam nunc sit Episcopi, restrictam. *Potestatem, inquis, in toto orbe terrarum, sicut Apostoli non habebant, nisi habitu; actu vero non nisi vbi inter eos conuenerat, & eos Spiritus Sanctus ponebat: ita Episcopi habent habitu eandem potestatem vniuersalem iure diuino eo ipsa quod sunt facti rite Episcopi; actu vero non sunt Episcopi, nisi sua particularis Ecclesia, vbi eos Spiritus sanctus posuit, & detinet per missionem suam. Namq; & iurisdictio in habitu est vniuersalis iure diuino in vnoquoq; Episcopo, actu vero non est nisi particularis sicut erat in Apostolis.* Hæc tu, apertissimè euertens, quod prius dixeras, Apostolos maiorem potestatem habuisse, quam nunc habeant Episcopi. Imo de Cypriano, quem modo dixeras nõ potuisse potestatem exercere nisi in certa diocesi, l. 2. c. 7. n. 6. *dicu habuisse potestatem in Ecclesiam vniuersalem, & eam exercuisse: nec soli Africæ præsedisse, sed & Orienti, & Meridiei & Septentrioni.* Hæc si vera sint, habuitne Petrus magis œcumenicam, quam Cyprianus authoritatem? nullo modo. Ita tu perpetuo tecum ipse pugnas,

Ferocia Antonij circa Augustinum.

29. **D**ENIQUE vt omnia, quæ habes ex Augustino, hoc capite absoluaui; illud obseruo, te in Patribus aduersus Petri primatū asserendis præter modum vehementem esse vt nos quos ratione conuincere non potes saltem ferocia affirmationis tuæ terreas. Cuius ferociæ tuæ tria subijciam exempla ex vno Augustino,

tract. 59. in
Ioan.

Primum exemplum, l. i. c. ii. num. 30. citas hoc dictum Augustini. *Si attendas, Christum in Petro inuenies discipuli præceptorem.* Hæc nec plura citas ex Augustino & statim subdis: *Hic iam de Augustino dico, quod de Chry-*

*Chrysoftomo dixi : hoc est si Petri summum principatum agnouit, per summum odium & inuidiam in Petri principatum ista scripsisse; quod dictu impium & penè blasphemum est. Quanta ferocia! qualem ob causam? quid in his verbis Augustini mali contra Petri primatum continetur? Petrum, vocat Christi discipulum. nihil verius, at vbinam (inquis) relatio vicarij & capitis loco Christi? hoc loco hanc Petri dignitatem non asserit; nihil tamen illi contrarium dicit. Non enim inter se pugnant discipulus Christi, & Princeps Ecclesiæ loco Christi. Imò (inquis) vel non nouit hunc Petri principatum vel per summam inuidiam tacuit: adde vel ego per summam insipientiam hæc scribo, & verum dices. Nihil enim hoc genere argumenti per se magis ineptum; nihil consequentia magis impium est, quod hoc exemplo tibi ob oculos pono. Matthæus Euangelium suum ita orditur: *Liber generationis Iesu Christi filij Dauid.* Si quis Arianus hinc ita disputet: vbi dignitas consubstantialis Patri? vbi relatio filij veri ad Deum? dico Matthæum Christi diuinitatem vel non agnouisse, vel per summum odium in Christum illam hoc loco tacuisse. Nonne, Antoni, Arrianum qui ita ferociter & inepte disputaret pene amertem putares? Enimvero magis tua, si non impia, tamen inepta ferocia est, qui Augustinum arguis non agnouisse principatum Petri, quia eum dixit discipulum Christi. Quia multo magis videntur inter se pugnare filius Dauid & filius Dei, quam discipulus Christi & Vicarius Christi: Inter hæc enim nulla ne quidem apparens repugnantia est.*

Secundum exemplum. l. i. c. 9. n. 26. citas August. 30.

qui dicit Paulum ascendisse Hierosolymam ad Petrum, non vt disceret Euangelium; sed vt fraternam charitatem corporali visione cumlaret. Nihil hic video, quod Petri primatum lædat. Petrus & Paulus quamuis

*August. in
epist. ad
Gal.*

uis superior & subditus; quia tamen vterque Apostolus fratres & collegæ erant. Paulum non necessitas adegerat, non Petri præceptum euocauerat, sola charitas mouerat, vt Hierosolymam Petrum visurus ascenderet. Quæ Pauli ad Petrum peregrinatio, si Petri primatum non asserit, multo minus certè impugnat. Quid hic te vexas? *Aut nullum, inquis, Augustinus agnoscit in Petro Ecclesie primatum, aut (quod absit à mente Christianâ) erga Petrum malignus & inuidus ipsius vbi minime debuit ibi maximè reticuit principatum.* Hæc tu truculentus & ferox, sed incautus etiam & ineptus. Dicis Augustinum, si quem in Petro agnouit Ecclesie primatum, fuisse inuidum & malignum. Subsumo. sed certo certius est Augustinum aliquem Petri primatum agnouisse; Nam te concedente agnouit personalem, typicum, mysticum, comparatiuum: quid igitur sequitur ex hac tua disiunctiua, *vel nullum agnouit vel inuidus fuit?* sequitur te maiore stomacho contra Petri primatum, quam ingenio scribere.

31. Hoc etiam magis adhuc apparet in Tertio exemplo. Catholici pro Petri primatu testimonium adferunt ex August. serm. 122. de tempore. *Christus totius corporis morbum in ipso capite sanat Ecclesie,* nimirum in Petro. tu l. i. c. 10. nu. 16. respondes sermonem illum non esse Augustini. *Augustinus enim, inquis nisi morbidum & sanandum caput ipse haberet, nunquam verticem & caput Ecclesie Petrum diceret, qui nihil illustre agnoscit in Petro nisi vbi sit figura Ecclesie.* Ita tu: temerè, & audacter de capite Augustini sententiam dicis, quâ caput causæ tuæ confringis. Nam si nullus potest vocare Petrum caput Ecclesie nisi vel morbidum caput habeat, vel quid illustre in Petri persona propria agnoscat, quale noluit agnoscere Augustinus, quid reliqui Patres qui Petrum caput Ecclesie vocare solent? te fatente l. i. c. 10. n. 14. *ne mireris, inquis, Chryso-*
stomum

mum Petrum vocare Pastorem, & caput Ecclesie: quia enim Petrus primus Apostolorum erat solet à Sanctis caput Ecclesie appellari. Igitur, cum Patres Petrum caput Ecclesie vocare solent, vel sana capita non habent, vel in Petro quid illustre agnoscunt, quale noluit agnoscere Augustinus. Si sana capita non habent, quomodo tu sanus, qui vocas eos sanctos, & l. i. c. 7. n. 17. limpidiſſimos fontes sanæ doctrinæ? si quid agnoscunt in Petro illustre, quale noluit agnoscere Augustinus, id est, non tantum illustre personale, quale in Petro ipse etiam Augustinus libenter agnouit, sed etiam illustre potestatiuum & Monarchicum: quomodo tu sanum caput habeas, qui l. i. c. 10. n. 33. dicis Petri verum primatum per mille à Christo annos nulli Sanctorum vel venisse quidem in mentem? Antoni, si sanum caput habes, depone ferociam, redi ad mentem; & fate re expositionem tuam de Petro per Augustinum suâ personâ exuto, quæ te in scopulos tot ineptiarum & contradictionum duxit, non stellam polarem sed ignem fatuum esse.

CAPVT QVINTVM.

Patres, præsertim verò Cyprianus, cum dicit vni Petro traditas esse clauas, ob mysterium vnitatis Ecclesie intelligunt eum fieri Ecclesie Monarcham.

CVM promissa & data Euangelica regimen totius Ecclesie amplissimū Petro polliceantur & conferant, cumque singulariter in singularem Petri personam conueniant, vt iam probatum est; nihil certius nihil euidentius inferri potest, quam fuisse Petrum à Christo constitutum totius Ecclesie Monarcham. Nam si Christus totius Ecclesie regimen vni Petro in propria persona corā cæteris præsentibus promisit singulariter; & exhibuit, quæ consequentia vel intelli-

telligenti clarior, vel certior Christiano esse potest, quàm hæc? Ergo Petrus Christi institutione singularis inter Apostolos Rector totius Ecclesiæ fuit. Hanc tamen consequentiam tu ferre non potes, & ne ea tenearis in omnem partem reuersas: Inprimis l. i. c. 7. n. 17. *vocas leuissimam potius quam leuem coniecturam, leuissimum argumentum, nec solidi Theologi, qui facile posset à quocunq;, qui vel minimum iudicio polleat conuinci: sed hæc non nisi verba sunt.*

Secundò ad sensum mysticū confugis, dum Christi actionē, qua Petro singulariter in propriâ personâ regimen Ecclesiæ contulit mirabilem dicis & plenam mysterij, nec illius rationem obuiam vel facilem cuiuis esse. Tuum verè quod nobis traditurus es mysterium laudas, quod haustum illud habeas, *non ex riuulis, qui vt plurimum impuri fluunt, sed ex antiquis Patribus, sana doctrina & expositionis scripturæ, fontibus qui limpidissimè fluentes ipsam Ecclesiam lepidissimè irrigarunt. Neq;, enim (inquis) sunt nunc primum tam insignis Christi actionis vana & argutula interpretationes excogitanda; quasi vero tam diu Ecclesia Catholica caruerit verâ illius loci Evangelici notitiâ, vt non nisi post mille annos & ultra in illis Christi verbis; Tu es Petrus & super hanc petram, &c. & Tibi dabo claues &c. Petri Monarchicum primatum agnouerit. Hæc tu: sed non credis, Antoni, quod scribis, fat scio. mens à verbis dissentit; non quia mentiri vis; sed nescio quo liquore lepidio fortassis, certè non limpidò irrigatus, dicis prorsus oppositum eius, quod dicere te putas. Nam dicere te putas Ecclesiam Catholicam primatum Petri Monarchicum non nisi post mille à Christo annos agnouisse: putas te inferre Primatum non esse legitimum sensum verborum Evangelij, quæ singulariter Petro dicuntur, cum verum sensum illorum Ecclesiam tam diu ignorasse credibile non sit. An non, Antoni, hæc dicere volebas, & ver-*

& verbis, quæ citavi dicere te credis? prorsus credis: tamen verba tuâ planè contrarium assumunt, & penitus oppositum inferunt. Si necdum aduertis, iterum repetam: somnum discute; quid scribas, attende; an tibi tantæ causæ indormienti faces admouendæ sunt? Quasi verò, inquis, Ecclesia Catholica tam diu caruerit verâ illius loci Euangelici, Tu es Petrus & Tibi dabo clauis, notitia, vt non nisi post mille annos in illis Christi verbis Monarchicum Petri primatum agnouerit. Quam clarè Monarchiæ Petro concessæ per mille annos ignorationem ab Ecclesia Catholica cum (quasi vero) tanquam illius sapientia indignam reijcis! nec minus perspicuè asseris Ecclesiam Catholicam, quamdiu ignorauit Petri Monarchiam, tam diu verâ loci Euangelij Tu es Petrus & tibi dabo clauis, notitia caruisse. Vnde concluditur Petri primatum Monarchicum esse legitimum Euangelij sensum; mysticum verò, quem tu fingis, primatum, vanam & argutulam interpretationem. Nihil dicere verius poteris; nihil tamen minus dicere putaras: neque confessionem hanc tuæ erga veritatem beueuolentiæ, sed crassæ tuæ Mineruæ, si non potius puriori Baccho debemus.

QVINTVM ANTONII FVNDAMENTVM.

Primatus mysticus Petri proponitur.

TANDEM exponis, quod ex Patribus te iactas ²¹ haussisse mysterium, cur Petro soli præteritis cæteris Christus singulariter clauis promiserit & dederit. Sed quoniam obscurior es, quid sentias quantum capio, explicabo; deinde tuâ verba subijciam. Dicis igitur clauis singulariter Petro in propriâ per-
sonâ

sonâ promissas & traditas à Christo esse; sed Petro vni ob mysterium vnitatis, quo manifestetur vnitatem clauis formaliter accipere; non vnitatem, quæ singularitas sit, & propria Petri personæ; sed vnitatem, quæ communitas sit, id est vnitas per totum Ecclesiæ corpus diffusa. Itaque Petrum pastorem vnum non suâ singulari vnitatem clauis singulariter accipere; sed Petrum vnum vnitatem communi, hoc est pastorem vnitatem Ecclesiæ pastoribus, eisque coherentem. Vt autem figuralem primatum ex Augustini quibusdam testimonijs superius confinxisse te vidimus, quorum repetendorum finem nullum facis; ita etiam ex quibusdam Cypriani verbis malè intellectis hunc mysticum extundis, quæ varijs in libri tui locis sæpissimè inculcas, vt nulla pene sit pagina quæ non illis exaretur. Vt autem obiter hic etiam notem perpetuam inconstantiam tuam; mysticum Petri primatum, quem colligis ex Cypriano, cum figurali, quem eruis ex Augustino, prorsus eundem esse nunc affirmas, nunc negas. l. 1. c. 3. n. 12. post Cyprianum producis Augustinum, cum hoc exordio: *Audiamus Augustinum nihil prorsus à Cypriano dissentientem: vnde idem omnino alijs verbis affirmantem.* Ita illo loco. At eodem libro c. 7. num. 22. rursus post Cyprianum repetiturus testimonia Augustini ita præferis. *Non nimium ab hoc Cypriani mysterio vnitatis discedens Augustinus alium quendam intellectum huius Christi actionis habuit: scilicet à Christo Petrum fieri figuram totius Ecclesiæ, quam ipse totam repræsentaret.* Non aduertis, Antoni, quàm tecum aperte pugnes? Nam si Augustinus, si non nimium, tamen non nihil à Cypriani mysterio vnitatis discedit, si quendam alium habet intellectum, quomodo nihil prorsus dissentit? quomodo non nisi idem omnino alijs verbis affirmat? Næ tu de mysterio

sterio vnitatis vanus disputator es; qui tibi ipsi vnus non es, nec tecum ipse consentis.

Sed nunc ad Cyprianum redeo cuius hæc verba ³⁷ sunt, quæ tu contra Petri Primatum trahis nos à primatu facere existimamus. Nam initio libri de vnitae Ecclesiæ malum schismatis Nouatiani deplorat & c. 3. tanti mali causam velut digito ostendens ita scribit. *Hoc eo fit, fratres dilectissimi, dum ad veritatis originem non reditur, nec caput quaritur, nec Magistri cælestis doctrina seruatur. Quæ si quis consideret & examinet tractu longo atq; argumentis opus non est, probatio est ad fidem facilis compendio veritatis. Loquitur Dominus ad Petrum ego dico tibi (inquit) quia tu es Petrus, &c. & iterum eidem post resurrectionem suam dicit pascue oues meas. Super illum vnum ædificat Ecclesiam suam, & illi pascendas mandat oues suas. Et quamuis Apostolis omnibus post resurrectionem suam parem tribuat potestatem, & dicat, sicut misit me Pater, &c. tamen vt vnitatem manifestaret, vnitatis originem ab vno incipientem sua autoritate disposuit. Hoc erant vtq; & ceteri Apostoli quod fuit Petrus, pari consortio præditi & honoris & potestatis, sed exordium ab vnitae proficiscitur vt Ecclesia vna monstraretur. Hæc Cyprianus qui tria dicit fecisse Christum. Primò parem omnibus Apostolis dedisse potestatem; & ideo reliquos idem fuisse, quod Petrus fuit, præditos pari consortio & honoris & potestatis. Secundo nihilominus super vnum Petrum ædificasse Ecclesiam suam, vni tradidisse oues suas. Tertio hoc factò manifestasse vnitatem, & originem vnitatis ab vno incipientem suam autoritate disposuisse. Ex his cõcludis nõ potuisse Cyprianum sctire Petrum habuisse verum primatum potestatis, quia paritas omnimoda omnium Apostolorum incluso Petro pugnat cum vero Petri super ceteros Primatu. quare loquitur tantum de primatu manifestatiuo vnitatis, dicitq; claves singulariter Petrum accepisse, vt ostenderetur*

deretur Ecclesiam vnā clauēs habere, Pastores autem quatenus vni cum ipsa sunt. Quomodo verò ex eo quod vni Petro Christus dicat, *Tibi dabo clauēs*, colligas Ecclesiam in toto orbe terrarum non nisi vnā esse, & eam clauēs habere, non satis intelligo, quantum tamen augurari possum ita colligis. In primis ex eo quod Christus, cum soli Petro de regimine loquatur, colligis Petrum esse cæteris priorem non potestate quidem, sed dignitate, ordine, loco, eorumque caput & Præsidem. Secundo ex eo quod Petrus sit eorum Præsides & caput colligis, eos debere pertinere ad eandem Ecclesiam, ad quam pertinet Petrus: & singulos suam Ecclesiam non habituros. Nam si vnā per orbem vniuersalis Ecclesia futura non esset, sed tot, quot essent Apostoli, inter se distinctæ & absolutæ, Petrus caput cæterorum non fuisset ordine & dignitate, sed singuli caput suarum Ecclesiarum fuissent, sine vllō ordine ad Petrum. Hæc summa est omnium, quæ verbosè & obscure dicis: tamen quia mysteria dicis si tuam mentem non attigi & eam Lector, si potest, intelligat, tua verba integrè hic pono.

4. *Cur Christus, inquis, vni Petro loquitur, vbi de danda potestate regiminis Ecclesiae verba facit, quam tamen potestatem aequè esset omnibus commissurus? Vt vnitatem manifestaret (inquit Cyprianus) vnitatis originem ab vno incipientem suā auctoritate disposuit. Cum vno solo loquitur, nimirum Christus, vt ceteri intelligant eos omnes simul & in solidum vnā Ecclesiam suis laboribus & fundaturos & rekturos: neque diuisionem cogitarent, quasi singuli per se suam esset Ecclesiam rekturus & detenturus. In toto enim mundo vnica sola Christi Ecclesia erat futura, & ab Apostolis in solidum laborantibus erigenda. Huius vnitatis mysterium in eo latebat, quod Dominus cum vno Apostolo loquitur: vnitatis enim ab vno (inquit Cyprianus) habet originem*

riginem, hoc est vt vnitas Ecclesia intelligatur ab Apostolis qui erant duodecim non vnus, ab vno incipit Christus, & eandem vnitatem disposuit suâ authoritate; voluitque & ordinauit, vt illam omnino fouerent & retinerent, quam ipse incipiendo ab vno satis commendabat. Vnde & addit Cyprianus, exordium ab vnitatem proficiscitur, vt Ecclesia vna monstretur. Imo si vis dicat etiam Cyprianus; Primatus Petro datur vt Ecclesia vna monstretur, idem erit: hoc est, Christus Dominus dispositionem suorum ministrorum, quibus Ecclesiam suam commendabat & fundandam & regendam, ab vno Apostolo exorditur, quod est Primatum Petro dari, nempe Petrum velut caput & presidem ceterorum ad hoc assumi: non quod illum solum assumat ad tantum opus Ecclesia formanda & regenda, sed vt Ecclesia vna monstretur, hoc est, vt cognoscerent hinc Apostoli vnicam solam debere ab ijs institui Ecclesiam per totum mundum, cuius vnitatis typum satis agnoscerent in eo, quod Christus ab vno ex ipsis nempe à Petro in tractando cum ipsis hoc negotio fuerit exorsus, & illum quasi ceterorum presidem innuerit dignitate non potestate. Hoc fuit exordium negotium, quod exordium ab vnitatem profectum est, quia cum vno agi captum &c. Sed effectus postea & executio, quando completum fuit negotium, cum omnibus simul Apostolis aquè & in solidum fuit absolutum. Hac tu.

QVINTVM ANTONII FVNDAMENTVM
ex ipsius dictis euertitur.

HIC quatuor tractanda sunt. Primo examinabimus mysterium tuum, quod fingis, vnitatis Ecclesie ex Cypriano, vbi patebit quam non mysticè sed misere Cyprianum interpreteris. Secundo verum sensum Cypriani trademus, qui Petri Primatum Monarchicum præ ceteris Patribus grauissime asserit & illustrat.

illustrat: Tertio quædam corollaria quæ Cypriano lucem adferant deducemus. Quarto, quædam loca patrum pro Petri primatu quæ alioqui obscura videri possunt elucidabimus. Ex quibus omnibus luce meridiana clarius patebit, te nunquam intelligere Cyprianum, quem toties iactas & nobis aduersarium perpetuum & tibi magistrum optimum esse.

ARTICVLVS PRIMVS.

Quam ineptè mysterium vnitatis Ecclesiæ ab Antonio explicetur.

5. **I**GITUR vt à mysterio vnitatis tuæ incipiam. Dico mysterium vnitatis Ecclesiæ quod fingis in Cypriano, prout à te explicatur, Cypriani textum destruere, falsâ contra Euangelium assumere, cum tuis principijs pugnare, denique (quod minimè reris) Monarchiam Petri asserere. Primo Cypriani textum destruis. Cyprianus dicit: vnitatis ab vno habet originem, hoc est, inquis, ab vno incipit Christus, vt vnitatis intelligatur ab Apostolis, qui erant duodecim, non vnus. Audio: vnitatis incipit ab vno, id est, Christus incipit ab vno, vt intelligatur vnitatis. Cyprianus dicit, *CHRISTVS vnitatis originem ab vno incipientem suâ autoritate disposuit*, hoc est, inquis, *voluit & ordinauit, vt vnitatem Apostoli fouerent & retinerent, quam ipse incipiens ab vno satis commendat* Magnum mysterium! Christus originem vnitatis sua autoritate disposuit, id est vnitatem & pacem Apostolis præcepit & commendauit. Dicit Cyprianus exordium ab vnitatis proficiscitur vt Ecclesia vna monstretur, id est, inquis, Christus, quando voluit negotium regiminis & foundationis Ecclesiæ tractare, cum vno cæpit loqui, hoc fuit negotium ab vnitatis exordiri. Quam profundus interpret! Exordium ab

dium ab vnitatē proficiscitur, id est, Christus cū vno cæpit loqui. Dicit deniq; Cyprianus, Ecclesia quæ vna est, super vnum, qui clauēs eius accepit Domini voce fundata, nimirum (inquis l. i. c. 10. nu. 17.) *ideo super vnum Petrum videtur Ecclesia voce Domini fundari, non quia reuera in vno Petro fundatur, sed quia ex hoc habetur mysterium, Ecclesiam vnā esse debere.* Quam pulchrè consonas Cypriano! dicit ille; fundatur super vnum Ecclesia: tu dicis; videtur fundari, sed reuera non fundatur. dicit ille; vnus Petrus clauēs accepit; id est (inquis) hinc habetur mysterium Ecclesiam vnā esse debere. Hanc Cypriano, quem iactas magistrum tuum optimum, reuerentiam habes: eius grauisima verba, quia tibi aduersantur, tamdiu durā interpretatione, velut equuleo, torques, donec in ineptias tuas vel inuita consentiant.

Nec vnum Cyprianum violas: Leonem etiam 6. Magnum pari audacia tractas, qui similis Cypriano in vna eademque sententiā Apostolorum paritatem cum Petri primatu coniungit. *Inter Beatissimos Apostolos* (inquit) *in similitudine honoris fuit quadam differentio potestatis, & cum omnium par esset electio, vni tamen datum est, vt ceteris præmureret.* Petro tribuit aperte præminentiam seu primatum potestatis gubernatiuæ, non dignitatis personalis. Nam vni ex Apostolis, Petro scilicet, tribuit præminentiam seu primatum illius rei, cuius dicit fuisse inter Apostolos differentiam. Sed dicit inter Apostolos fuisse differentiam potestatis, non autē honoris, nec sanctitatis personalis. Igitur vni, id est, Petro, tribuit præminentiam seu Primatum potestatis. Ita Leo. Iam, Antoni, te Leonis expositorem audiamus. Hæc quatuor in Leone, quid sunt similitudo honoris, paritas electionis, differentia potestatis, præminentia vnus? *Simi-*

litudinem honoris (inquis l.i.c.3.n.25.) & *paritatem electionis* intelligo *paritatem & aequalitatem absolutam & simpliciter*, vt ad *parem penitus Apostolatus gradum euecti fuerint omnes Apostoli*. Valde intelligens es, vt in Leone multò plus intelligas, quàm Leo ipse intellexerit. quam vereor, ne parua vel nulla intelligentia tibi futura sit, quando iam nobis expones differentiam potestatis & præminentiam vnius Petri. *Hoc est* (inquis) *Petro delatum fuit in aliquo, quod non spectaret ad essentialem Apostolatus potestatem: neque enim negari Petro potest aliquis Primatus, aut potius præminentia, siue dignitatis siue aetatis, siue feruoris, siue familiaritatis cum Christo, siue voluntaria delationis ab Apostolis*. Ita tu: scilicet cum dixit S. Leo, fuisse inter Apostolos cæterà pares, differentiam potestatis cum præminentia vnius, nihil aliud dicere voluit, quam Petrum fuisse ceteris seniore, vel prius vocatum, vel charitate feruentiorem, vel Christo familiarior. Non est hoc, Antoni, Patribus lucem dare sed eripere: non est ex fontibus eorum puris haurire, sed tui cerebri pingui Mineruâ puros eorum fontes inficere. Nec, violentus interpret, quæ sunt ambigua distinguis, sed quæ sunt clara extinguis, vespertilionum more, qui lumen alis immundis, quod non possunt ferre, diuerberant.

7. Secundo in tuâ expositione Cypriani contra Euangelium falsa assumis, cum dicis *negotium regimini Ecclesia cum vno agi cœptum, sed effectus & executio fuit aequè in omnibus absolutum*. Neque Latine loqueris, nec verè: sermo tuus cum Grammaticâ, sensus cum Euangelio pugnat: *effectus & executio fuit in omnibus aequè absolutum*; misera Latinitas est; quam tamen non ignorantia, sed incuria vel tuâ, vel Amanuensis, vel Typographi imputo: annotare tantum cam volui, vt erubescas, qui non vereris Romanis Pötificibus Latini sermonis imperitiam obijcere.

In cauda (inquis) *sacri chori, nedum in capite pudendam, imo vel in puerulo castigandam.* Ita tu pueriliter & petulantanter. Certè si, què dicis, puerulus, *effectus & executio fuit absolutum.* sub præceptore dixisset Orbilio, nã ille sermonis inconcinnitatem ferula luisse: sed solœcismo tuo facilè ignoscimus. hoc ferendum non est, quod studio erroris tui sacræ historiæ contradicas, cum ais negotium regiminis Ecclesiæ, quod cum solo Petro cœptum est agi, non fuisse in solo Petro, sed æque in omnibus Apostolis absolutū. Nam Christus vt soli Petro claus & regimen Ecclesiæ prius, quam cæteris promisit; ita postquam omnibus Apostolis æque & in solidū claus per verba illa Ioan 20. *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos,* tradidisset; soli Petro dixit *pasce oues meas,* hoc est, Petro singulariter post cæteros claus dedit, negotiumque regiminis, quod in vno Petro agere cœpit, in eodem vno absoluit. Itaque Petrus non solum in Christi promissis, & primâ regiminis tractatione, sed etiam in effectu, in executione promissi regiminis primatum accepit: nõ autem accepit tũc primatum personalem, quem multo antè habuerat; non communem cum cæteris potestatem, quã per verba Christi, *sicut misit me Pater & ego mitto vos,* iam erat ornatus. Quid igitur restat, quam vt in illa singulari potestatis exhibitione, accepit singularem præ cæteris Apostolis potestatem?

Tertio tecum pugnas cum dicis Christum cū vno 8. Petro de regimine Ecclesiæ agentē significasse Apostolos *non nisi in solidum & in vnum corpus coniuictos Ecclesiam rectoros; nec posse per se & independenter ab hoc corpore quicquam in Christi ministerio operari.* Hoc enim pugnat apertissimè cum eo quod l. i. c. 12. num. 8. scribis. *Ecclesia Christi, inquis, ita quidem ab omnibus Apostolis post Christi ascensum regebatur, vt tamen à singulis etiam ab inuicem separatis Ecclesiastica plenè exerceretur potestas.*

Et l. 2. c. 1. n. 9. dicis omnes Apostolos curam gessisse Ecclesie, singulos cum plenâ equali vniuersali potestate; ita ut quisq; plenè esset Episcopus & independenter vnus ab alio. Hæc tu: quæ yera si sunt, quomodo verum quod nunc dicis Christum vni Petro tradendo clauas, significasse Apostolos non nisi in solidum & in vnum corpus coniunctos, Ecclesiam recturos; singulos per se & independenter ab alijs nihil in ministerio Christi operari posse? Nonne hæc duo dicta in terminis contradictoria sunt? Quomodo vnitati, id est, communitati data est formaliter amplissima vniuersalis potestas, si singulis Apostolis plenissima vniuersalis data sit? si communitati, id est, nulli nisi quatenus vnus communitatis est, quomodo singulis seorsim & independenter ab alijs? si singulis quomodo vnitati, seu communitati, nec vlli nisi quatenus vnus de corpore est? Non hæc cohærent inter se, Antoni: nec tu mysteriũ sed monstrũ vnitatis duodecennali fastidio peperisti.

9. Quarto Monarchiam Petri, vbi minimè putas, maximè stabilis, dum explicas mysticum Primatum & dicis Christum cũ dispositurus esset ministros in Ecclesiã suã, qui eam regerent, Petrũ velut caput & præfidem cæterorum ad hoc assumpsisse, eique locum supra ceteros attribuisse, & talem dignitatem, quæ satis colligebatur ex eo quod cum vno Petro singulariter de regimine Christus tractaret. Hæc tu: quæ si intelligeres, statim videres per hæc Petrum constitui totius Ecclesiæ perfectissimum Monarcham. Hoc ostendo duplici argumento. Primo Petro tribuis inter Apostolos, primatum dignitatis publicæ, seu regiminis. patet, quia Petro tribuis talem dignitatem inter Apostolos quæ colligitur clarissimè ex eo quod Christus cum illo vno de potestate regiminis Ecclesiæ tractabat, eam illi vni singulariter promittendo & exhibendo; *Tibi dabo clauas, Tu pasce oues meas.* Sed dignitas

tas Petri præ cæteris, quæ ex his Christi promissis & datis potestatiuis Petro singulariter factis satis colligitur, non est dignitas Petri supra cæteros vel in ætate vel in vocatione, vel in charitate vel in familiaritate cum Christo: non enim personalis Petri dignitas potest colligi ex eo quod Christus cum eo vno de Ecclesiæ regimine agat. Nam qui sic disputaret, Christus Petro singulariter promisit & exhibuit clauas Ecclesiæ suæ. Ergo Petrus fuit cæteris senior, vel prior vocatus, vel in charitate feruentior, vel cum Christo familiarior; ineptissimus esset. Igitur dignitas Petri præ cæteris, quæ ex Christi pollicitis & datis potestatiuis ad eum singulariter directis colligitur, est dignitas publica pertinet ad regimen Ecclesiæ, de quo Christus cum Petro singulariter agebat. Hoc tu clarissime affirmas cum dicis Christum, *dum regendam Ecclesiam ministris committere volebat, Petrum velut caput & præsidem cæterorum AD HOC assumpsisse.* Audi teipsum, Antoni. quid est assumpsit AD HOC, nisi quod ante dixeras ad Ecclesiam regendam. Igitur Petrus non in personalibus priuilegijs, sed in regimine Princeps, Præses & caput totius Ecclesiæ, etiam inclusis Apostolis fuit; hoc autem quid aliud quam Monarcham esse?

Secundo tribuis Petro potestatem in totam Ecclesiam, etiam Apostolos, siquidem duo de Petro dicis: Primo fuisse caput dignitate, ordine, loco in Ecclesia vniuersali, cæteris Apostolis altiore: Secundo cum illa dignitate Petrum per se sumptum habuisse plenitudinem potestatis vniuersalis. Vnde sic arguo: Caput quod præditum est vniuersali potestate, potest in totum corpus & singula membra, sibi loco & ordine inferiora agere, & in ea vim suam deriuare, ita vt ab eo in gubernatione depédeant. Sed Petrus, te fatente, caput

in Ecclesia est, habens per se plenitudinem potestatis vniuersalis, & sub se habens Apostolos dignitate, loco, ordine sibi inferiores. Igitur in omnia membra Ecclesiae etiam Apostolos, agere pro sua potestate poterat, ab eoq; in regimine illi dependebant, quod est eorum Monarcham fuisse: nec vnquam inuenies in vllis Annalibus Principem potestate plenissimam praeditum in totum aliquod regnum, caeteris eminentem, qui Monarcha non fuerit. Ex quibus luce clarius efficitur, te non intelligere Cyprianum, quem iactas Magistrum tuum; imo nec intelligere teipsum, quippe qui Primatum Petri constituis, vbi maximè eum te putas euertere. Nihilominus (quae tua vanitas est) quasi parta victoria iactas te *Primatum Petri in puluerem redeuisse*; & triumphum canens ita concludis loco citato: *Ex hac clara verborum Cypriani expositione nullam contrarietatem admittente facile destrues quidquid Monarchici super hunc Cypriani locum male intellectum & peius explicatum construxerunt; praesertim Sanderus, qui verbosus, quam caeteri, ut est mos hominis, ipsum tractauit.* Ita buccinas laudes expositionis tuae, quod clara scilicet sit, & sibi constet, & Petri primatum facile destruat. Quis non rideat? quis hinc non colligat te, qui *verbosum Sanderum* appellas, plus habere linguae, quam mentis?

ARTICVLVS II.

Verus sensus Cypriani.

- II. **CYPRIANVS** cum dicit Christum suae Ecclesiae deditisse vnum Pastorem Petrum, super vnum Petrum fundasse Ecclesiam, originem vnitatis ab vno Petro incipientem suam auctoritate disposuisse, intelligit instituisse vnum pastorem, cui tota & integra Ecclesia, tam clericus,

rus, quam populus Christianus obediret. Hæc conclusio duabus rationibus ostenditur. Prima sumitur ex errore Nouatiani, contra quem hæc scribit, cuius schisma & errorem inde natum istiusmodi fuisse narrat ipse Cyprianus. Primò Nouitianus, Cornelio legitimè prius electo se Romanum Episcopum creari fecerat sperans se posse Cornelium exturbare. Hac de causa cum Cornelius pænitentes lapsos admitteret, vt illi inuidiam crearet, lapsos non esse recipiendos ad pænitentiam docebat. Secundo cum nihil proficeret, ab eoq; Romani confessores defecissent ad Cornelium, vt simul cum Cornelio regnaret, docuit duos in vna Ecclesia Episcopos pari potestate præditos esse posse, neque Christum Monarchiam seu regimen vnus supremi Principis pro vna sua Ecclesia instituisse. Tertio non contentus ita turbasse Romanam Ecclesiam, atq; adeo vniuersalem, quæ cum Petri successore communicare debebat, hoc regimen plurium seu Aristocratiam in Ecclesias singulas deriuare conabatur. Itaque tanquam totius Ecclesiæ Princeps quia Petri, suâ opinione, successor, *Apostolos suos* (verbis Cypriani vtor) *per plurimas ciuitates mittebat, qui quædam recentia institutionis suæ fundamenta instituerent, cumq; per omnes Prouincias & ciuitates iam pridem ordinati essent Episcopi in aetate antiqui, in fide integri, in pressura probati, in persecutione proscripti, ille super eos novos creare Pseudoepiscopos audebat.*

*epist. ad Iu-
bavianum*

Quarto in hac tanta Ecclesiæ turbatione, cum iam etiam Carthagine plures Episcopi constituti essent, nimirum Fortunatus vnâ cum Cypriano, scripsit Cyprianus varias epistolas aduersus hunc errorem, præfertim verò librum de vnitae Ecclesiæ, in quo contedit regimen à Christo originaliter institutum fuisse regimen vnus, Christumq; vni tradidisse claves, vni mandasse oues, super vnum fundasse Ecclesiam

atq; adeo schisma Nouatianum non aliunde inualefcere, nisi quod homines nõ considerēt regimen quod Christus sua autoritate primitus disposuit, *quia* (inquit) *ad originem non reditur, nec caput queritur, nec magistri cœlestis doctrina seu institutio seruatur.* quam declarauit, cū vni Petro diceret *tibi dabo clauēs, tu pasce oues meas.* Hinc formatur argumentum. Ex sententia Cypriani Christus talem vnitatem pastoralementer sua autoritate disposuit, qualem de Ecclesia abstulerat suo errore & schismate Nouatianus. Sed Nouatianus suo errore & schismate violauerat in Ecclesia vnitatem vnius pastoris supremi vnius Ecclesiæ, cui totus clerus & populus illius Ecclesiæ obediret. Nam plures in vnâ Ecclesiâ Episcopos constituebat. Igitur Cyprianus cum dicit contrarium regimen, regimen nempe vnius à Christo institutū in Petro intelligit, non regimen vnius senatus Apostolici, sed vnitatem vnius rectoris supremi, cui totus populus & clerus Christianus vnanimiter sine schismate obediret.

13. Secunda ratio sumitur ex vnitatem vnius Episcopi in qualibet vnâ Ecclesia, quam semper propugnat Cyprianus. Huius autem vnitatis originem dicit Christum in Petro instituisse & ostendisse: instituisse scilicet pro Ecclesia sua vniuersali, quam vnã esse volebat; ostendisse verò pro Ecclesijs particularibus, vt in illis Monarchia perpetuo seruaretur, quam ipse in vniuersali disposuisset. Audiamus ipsum Cyprianum hæc clarissimè asserentem ep 21. dum respondet epistolæ lapsorum ad ipsum, qui se Ecclesiæ nomine insigniebant. *Dominus noster* (inquit) *cuius præcepta metuere & obseruare debemus Episcopi honorem & Ecclesia sua rationem disponens in Euangelio suo loquitur Petro ac dicit; Ego dico tibi, quia tu es Petrus & super istam Petram ædificabo Ecclesiam meam. Inde per*
tempo-

temporum & successionū vices Episcoporū ordinatio & Ecclesia ratio decurrit, vt Ecclesia super Episcopos constituatur, & omnis Ecclesia actus per eosdem prapositos gubernetur. Cum itaq; hoc diuinā lege fundatum sit, miror quosdam audaci temeritate sic mihi scribere voluisse, quando Ecclesia in Episcopo & Clero & omnibus stantibus sit constituta.

Hæc Cyprianus: vbi tria affirmat. Primo subordinationem quā in vna Ecclesia plebs fidelis Clero, Clerus autem vni Episcopo paret & subest ab Ecclesia perpetuo seruatum esse. Secundo hanc gubernationem esse verè & absolutè Monarchicam, nimirum vt ab vno Episcopo omnis vna Ecclesia tam Clerus quam populus & omnes eorum actus disponantur. Tertio hoc regimen vnus Principis in Petro cæpisse & subordinationem vnus totius Ecclesiæ, cuius Clerus & plebs vni pastori Petro pareret, à Christo esse dispositam, subsumo. Sed nulla alia plebs nisi Christiana vniuersalis, nec alius Clerus præter Apostolos fuit à Christo immediate Petro subiectus: nam nulli alij Clerici tunc erant. Igitur tota Ecclesia cum Clero Apostolico fuit Petro subiecta.

ARTICVLVS III.

Quadam corollaria quibus redditur clarior mens Cypriani.

EX his tria corollaria deducuntur. Primò parita- 14.
tem Apostolorum à Cypriano assertam non pug-
nare cum Petri primatu. Nam quamuis alij Apo-
stoli quoad ordinem essent Episcopi non minus
quam Petrus; tamen in sententiâ Cypriani quoad
officium fuerunt quasi Petri Clerus. Episcopus e-
nim non tantum ordine, sed etiam officio is est,
qui sub se vnā ECCLESIAM ex Clero & ple-
be con-

be constantem habet : qui vero subditus Episcopo plebem vnus Ecclesie sub se habet, officio Episcopus non est sed tantum Presbyter, quamuis Ordine Episcopus sit. In Ecclesia verò, quam Christus per se immediatè disposuit & ordinauit solus Petrus erat tam Clero quam populo Christiano præpositus ; reliqui Apostoli nullum Clerum sub se habebant , sed tantum plebem , quia in Ecclesia primitiuâ quam Christus ordinauit nullus alius Clerus præter ipsos Apostolos erat. Igitur solus Petrus erat inter Apostolos relictus à Christo officio Episcopus, reliqui Apostoli erant officio velut Presbyteri , quamuis Ordine Episcopi essent. Hoc autem notat Cyprianus, vt Clerum Petri à Clero alterius Episcopi quoad dignitatem distingueret. Nam Clerus, qui paret Episcopo constat ex Presbyteris, qui non sunt Episcopo honore & potestate pares. Ordo enim Episcopalis Presbyteralem honore & potestate superat, vt notum est. At verò Clerus Petri constabat ex Apostolis qui ordinati Episcopi erant, atque adeo idem erant quod Petrus, pari præditi consortio & honoris & potestatis. Cum verò Christus Apostolos , qui non minus quam Petrus ipse ordine Episcopi erant Petro tanquam suo Episcopo subiecit bono vnitatis , vt nimirum Ecclesia per subiectionem ad vnum in vnitatem contineretur, infert Cyprianus multo magis Clerum qui constat ex Presbyteris, qui ordine Episcopis inferiores sunt , Episcopo suo subijci oportere , vt hinc Nouatiani suam superbiam viderent , qui vni Episcopo subesse recusabant. Addi potest, Cyprianum non dicere Apostolos Petro pares fuisse postquam Petrus fuit illis præfectus & factus vnus pastor , sed ante hanc Petri præfecturam pares illi fuisse. dicit enim in die resurrectionis omnes parem accepisse potestatem, & ideo idem fuisse quod Petrus pari præditos

tos

tos & honore & potestate, quod verissimum est. Nam potestatem eamque amplissimam Episcopalem simul acceperunt, neque tunc maiorem Petrus quam cæteri. Non tamen dicit Cyprianus Apostolos qui erant in die Resurrectionis Petro pares, perpetuo mansisse Petro penitus pares, vel pares fuisse postquam Christus singulariter dixisset *pasce oues meas*.

Secundo colligitur, quæ sit illa vnitas Ecclesiæ, ^{25.} quam Christus (vt ait Cyprianus) manifestauit, dum super vnum fundauit Ecclesiam suam. Hæc enim vnitas subordinationis est & obedientiæ ad vnum Pastorem. Probat euidenter, quia Christus hoc instituto manifestauit vnitatem Ecclesiæ, quæ respondeat & correlatiua sit vni summo Pastori. Sed vnitas, quæ in Ecclesia respondet & correlatiua est vni summo Pastori, vnitas subordinationis est & obedientiæ ad ipsum. vnus enim Pastor totius Ecclesiæ per se requiritur & per se refertur ad vnâ Ecclesiam quæ sibi integrè tota obediat, nec vlli alteri, qui non ipsi subordinetur. Igitur Christus, quando ordinauit & disposuit, vt Petrus vnus toti Ecclesiæ præfesset; certè simul ordinauit, instituit & præcepit omnibus fidelibus vnitatem subordinationis ad Petrum, voluitque Ecclesiam suam vnâ esse; non tantum fide in vnum Deum creatorem, quem simul omnes concorditer colerent; non solum spe in vnum Christum redemptorem, à quo simul omnes salutem expectarent; non solum charitate erga vnum Spiritum sanctum à quo sanctificarentur, & vno baptismo abluerentur: sed etiam vnâ obedientiâ ad vnum pastorem, cui vni simul omnes concorditer obtemperarent. Hæ simul omnes Ecclesiæ vnitates vnâ sententiâ pulcherrimè exprimuntur apud Cyprian. l. 3. epist. II. cum refert verba Confessorum Ecclesiæ Romane, quibus cum Nouatiano prius adhæsisissent, schisma eiurant.

Nos,

Nos, (inquiunt) *Cornelium Episcopum S. mæ Catholica Ecclesia electum à Deo scimus. nec enim ignoramus vnum Deum esse, vnum Christum esse Dominum, vnum spiritum Sanctum, vnum Episcopum in Catholica Ecclesia esse debere.* Hæc Confessores Romani, quorum sententiam approbat Cyprianus, qui certè loquuntur de Ecclesiâ Catholicâ prout opponitur, non tantum hæreticæ, sed etiam particulari, creduntque & tanquam fidei Christianæ dogma profitentur in Ecclesiâ vniuersali debere vnum supremum Episcopum esse.

16. Quod probatur triplici argumento. Nam primo, vt verba testantur, illam Ecclesiam, quæ colit vnum Deum, quæ sperat in vnum Christum, quæ sanctificatur ab vno Spiritu sancto, dicunt regi debere ab vno Episcopo, vt in obedientiâ vnus Episcopi concors sit non minus quàm in cultu vnus Dei. Sed Ecclesia vniuersalis per orbem diffusâ concors esse debet in cultu vnus Dei, à quo creata est, concors in spe erga vnum Iesum Christum, à quo redempta est, concors in charitate erga vnum Spiritum sanctum, à quo sanctificata est. Igitur Ecclesia vniuersalis concors etiam esse debet & vnanimis in obedientia erga vnū supremum Episcopum, à quo regatur, cuius auctoritate in vnitatem cultus vnus Dei contineatur. Secundo loqui hos Confessores de vno Episcopo Ecclesiæ vniuersalis, probatur: quia cum dicunt vnum Deum, & vnum Christum & vnum Episcopum in Ecclesia Catholica esse debere, prorsus idem dicunt, & iisdem penè verbis vtuntur ac ipse Cyprianus. *epist. 19. Deus vnus est, & Christus vnus, & vna Ecclesia, & cathedra vna super Petrum Domini voce fundata.* Nam dicere vnâ cathedram non aliud est, quàm dicere vnum Episcopum: sicut cum dicimus in vno regno non esse posse nisi vnum thronum intelligimus non nisi vnum Regem. Sed Cyprianus, cum dicit vnum Deum, & vnum

num Christum, & vnam cathedram in Ecclesiâ esse, loquitur de Ecclesia Christianâ vniuersali, vt tu fateris l. i. c. 12. n. 9. *Loquitur Cyprianus (inquis) de vna totali Ecclesia Catholica, cum dicit vnum Deum, & vnum Christum, & vnam cathedram esse.* Igitur cum dico vnû Episcopum in Ecclesia Catholicâ esse debere, eumq; esse Cornelium Romanum Episcopum, loquitur de vno Episcopo Catholicæ Ecclesiæ totalis. Tertio cum Cyprianus toties repetit Ecclesiam vnam esse debere, loquitur profectò de vnitâte Ecclesiæ, quam negabat Nouatianus, quamq; putabat in Ecclesia esse non debere. Sed Nouatianus nunquam negauit vel vnitatem fidei vel vnitatem pacis & charitatis fraternæ in Ecclesia esse debere. non enim adeò demens erat vt diceret, non debere omnes Episcopos fouere inter se charitatem, non debere fraternæ pacis inter se glutino copulari: negabat autem vnitatem subordinationis & obedientiæ totius Ecclesiæ ad vnum. Nam duos Romanos Episcopos, duas Petri cathedras, id est (te fatente) *duas potestates supremas totius Ecclesiæ gubernatrices induxerat*; vnde fiebat, vt etiâ vnitâs fidei & charitatis ab Ecclesia tolleretur: *Neg, aliunde (ait Cyprianus) hereses oborta sunt, aut nata sunt schismata, quam quod Sacerdoti Dei non obtemperatur, nec vnus in Ec-*

l. i. epist. 31

cllesia Christi ad tempus Sacerdos & index vice Christi cogitatur. Igitur Cyprianus, cum toties inculcat vnitatem Ecclesiæ intelligit vnitatem subordinationis ad vnam cathedram super Petrum Domini voce fundatam, id est, ad vnum Episcopum supremum Petri successorem, qui potestatem à Christo institutam & fundatam in Petro successione habeat.

Tertio colligitur, quæ sit illa Ecclesia quâ Cyprianus de vnit. Eccles. c. 4. dicit esse velut Solem, fontem & radicem à quo reliquæ omnes tanquã radij, riui, & rami pendeant. Hanc Ecclesiâ tu l. i. c. 10. n. 17. cõtendis esse

esse vniuersalem, reprehendisq; l. 3. c. 1. n. 18. Bellarminum, quod Romanam radicem & matricem faciat cæterarum. Sed locus facilè ex dictis expeditur & inde Petri Primatus confirmatur. Nam tria certa sunt apud Cyprianum. Primo Ecclesiam Petri, seu Ecclesiam quæ propriè & proximè continet in se cathedram Petri esse solem & fontem & radicem cæterarum. Hoc probatur, quia illa Ecclesia hoc loco dicitur Sol & radix & fons cæterarum, quoad gubernationem de qua est sermo, quæ continet in se propriè & proximè potestatem gubernatiuam primariam & originalem: huc enim tendunt tres illæ similitudines Cypriani: sicut enim in mundo vndique collucente Sol est, qui continet in se propriè & proximè primarium & originale lumen; sicut in arbore, quæ ramos copiâ vbertatis extendit, radix est quæ propriè & proximè continet in se primarium & originale robur; sicut in fluuio, qui profluentes largiter riuos latius expandit, fons est qui continet in se primariam & originalem aquam: ita in Ecclesia toto orbe diffusa caput & mater, fons & radix gubernationis illa Ecclesia est, quæ potestatem gubernatiuam totius Ecclesiæ primariam & originalem & primitus institutam continet. Sed cathedra Petri, id est, potestas gubernatiua Ecclesiæ, quam Christus singulariter instituit in Petro, primaria & originalis est hoc nomine *caput, origo, exordium vnitatis Sacerdotalis* à Cypriano non semel appellata. Igitur Ecclesia, quæ propriè & proximè continet in se cathedram Petri, seu potestatem gubernatiuam Petri, fons est & Sol & radix aliarum.

✠ Secundo certum est, apud Cyprianum Ecclesiam vniuersalem & esse & dici solem, & fontem & radicem cæterarum. Ratio est, quia illa Ecclesia, quæ propriè & proximè continet in se cathedram seu potestatem

testatem supremam Petri, radix est & fons & Sol. Sed Ecclesia vniuersalis continet in se propriè & proximè cathedram Petri pro quâ fuit à Christo instituta, in eaq; immediatissimè collocata, non in vlla particulari ex primaria Christi institutione. Igitur Ecclesia vniuersalis, ratione cathedræ Petri, seu potestatis gubernatiuæ originariæ, quam in se omnium proximè & immediatissimè continet, sol est & fons & radix cæterarum.

Tertiò certum est Ecclesiam Romanam verè dici 19.
fontem, radicem, solem cæterarum. Probatum quia Ecclesia, quæ propriè & proximè continet in se cathedram Petri, dicitur à Cypriano Sol & fons, radix & matrix comparatione reliquarum. Sed Ecclesia Romana continet in se immediatè & proximè Petri cathedram, eoq; nomine (quod tu l. 4. c. i. n. 2. fateris) *absolutè cathedra Petri* dicitur à Cypriano, à quâ etiam dicit vnitatem Sacerdotalem exortam esse, quia nimirum primam cathedram Sacerdotalem & solam à Christo ipso immediatè institutam in se continet. Quis igitur non videt Ecclesiam Romanam quoad gubernationem rectè dici & matrem & fontem radicemque cæterarum?

A R T I C V L V S IV.

Ex hac doctrina Cypriani quadam obscuriora Patrum dicta explicantur.

EX dicta Cypriani explicatione fiunt clara pro 20.
Petri Primatu quædam Patrum loca, quæ tu ita explicas vt Patres ineptos facias. Primus locus Ambrosij est: *Per hac verba pasce oues meas, petrus* (inquit) *Sacerdos eligitur, quia spiritu charitatis diuina triplici se ligauit. hoc est* inquis l. 2. c. 2. n. 6. *per illa verba factus est*

non nisi Sacerdos. Quam ineptè! Quasi ignorasset Ambrosius Petrum in vltima cæna Sacerdotem, qui Christi corpus sacro ore conficeret, institutum esse. Quare ibid. n. 4. multo sapientius hoc dictum Ambrosij explicas; *significat* (inquis) *Ambrosius cum dicit Petrus Sacerdos eligitur, Petrum Sacerdotem, hoc est, Episcopum à Christo fuisse electum, illis verbis Pasce oues meas.* Rectè. Nam Sacerdos absolutè dictus apud Patres Episcopus est; præsertim apud Ambrosium, qui Petrû Romanæ Ecclesiæ Sacerdotem vocat. Significat igitur Ambrosius Petrum, quod charitate cæteros superaret Apostolos, electum ex Clero Apostolico esse, vt illum Clerum & Ecclesiam, quæ Christiana erat, primus Episcopus regeret. Notandum verò est non dicere Ambrosium, Petrum per verba, *pasce oues meas* ordinatum episcopum fuisse, (iam enim in die resurrectionis cum cæteris ordinatus erat) sed electum, vt iam quoad ordinem Episcopus, etiam officio Episcopus esset: vnde concluditur & Petrum Episcopum Apostolorum & Apostolos Clerum Petri fuisse, ex quibus electus in Episcopum fuit.

3. de SA-
ERAM. C. I.

21. Secundus locus est Gregorij. Certè (inquit) *Petrus Apostolus primum membrum sanctæ & vniuersalis Ecclesiæ est; Paulus, Andreas, Ioannes quid aliud, quàm singularium sunt Ecclesiarum capita? Quo Gregorij dicto dicis I. r. c. 3. n. 35. te non parum turbari; & illud videri intolerabile, cum videatur negare reliquos Apostolos, præter Petrum habuisse vniuersalem potestatem in Ecclesia. Sed non intelligis Gregorium; non enim negat reliquis Apostolis potestatem vniuersalem; sed negat eos habuisse potestatem vniuersalem, vt capita. Is enim potestatem habet in Republica vt caput, qui nullum sibi parem in potestate habet: sicut caput in corpore membrum est, quod cæteris omnibus eminent. Petrus igitur quia fuit toti Ecclesiæ Christianæ tam Clero, quàm*

l. 4. ep. ind.
33. ep. 38.

quàm plebi præfectus, sanctæ vniuersalis Ecclesiæ primum membrum existit, id est; caput: ex alijs Apostolis, quilibet comparatus ad Ecclesiam vniuersalem sibi pares habebat decem, vnum superiorem, non igitur potestatem in Ecclesiam vniuersalem tanquam caput habebat, sed tanquam sub capite constitutus: at verò in particularibus Ecclesijs, quas fundauerant, quia nullum habebant ipsis vel superiorem vel parem, qui propriè ad illas pertineret, ideo singulorum Ecclesiarum capita erant. Quod Gregorij dictum cum Petri verum primatum clarè asserat, quid mirum si tibi, qui Petri successori subesse onus Aetnâ grauius putas, intolerabile videatur?

Tertius locus est Optati Mileuitani. *Bono vnitatis* 22.¹
beatus Petrus, cui satis erat, si postquam negauit veniam *Optat. con-*
consequeretur, & præferri omnibus meruit, & clauis regni *tra Parm.*
cælorum cæteris communicandas solus accepit. Hoc di- *lib. 1.*
 ctum etiam videri intolerabile dicit l. 1. c. 7. num. 5. quia significare videtur Christum non dedisse reliquis Apostolis immediatè clauis, sed soli Petro, quas ipse reliquis Apostolis communicaret; vnde vt Optatum ab hoc errore liberet, alium confingis & illi impingis, quasi crediderit, contra reliquos Patres, potestatem Apostolicam non esse collatam Apostolis simul omnibus in die resurrectionis, sed multò post, nimirum postquam Christus dixisset Petro, *passse oues meas*. Sed Optati dictum verissimum est, nec vllum continet errorem. Nam per clauis quas solum Petrum accepisse dicit, non intelligit quamcunq; potestatem ligandi & soluendi, sed potestatem supremam, quâ vnus toti Ecclesiæ præsit. Vnde l. 7. ipsemet Optatus explicat se *per clauis regni cælorum*, quas Petrus accepit à CHRISTO, intelligere cathedram: cathedra verò significat non quamcunq; potestatem, sed supremam vnus Episcopi. Nam in

cathedra qui sedet, totam illam Ecclesiam, in cuius sedet cathedrâ, regit. Igitur verè dicit Optatus solum Petrum à Christo clauis regni cœlorum, id est, cathedram accepisse, quia solus ex Apostolis clero vniuerso Christiano præfectus est, solus in Ecclesia vniuersali ita sedit, vt omnibus emeretur. Hæc tamen eminentia supra Clerum, hæc clauis suprema, hæc potestas cathedræ erat cæteris Apostolis post Petrum communicanda, non in Ecclesia vniuersali, sed in Ecclesijs particularibus, quarum cathedram seu supremum regimen postea singuli Apostoli receperunt.

23. Quarto ex hac doctrina Cypriani dicta quædam Romanorum Pontificum de Petro principio Episcopatus explicantur: Anacletus, *In nouo*, inquit, *Testamento post Christum Dominum à Petro Sacerdotis capit ordo; quia ipsi primo Pontificatus in Ecclesia datus est: Syri- cius; Per Petrum Apostolum Episcopatus in Christo cepit ex- ordium: Innocentius; à Petro Episcopatus; & tota digni- tas nōminis huius emerfit: Gregorius; Beatissimus Petrus A- postolus Episcopatus initium exstitit: Hæc (inquam) dicta Pontificum, verum & certum intellectum habent, quæ tu sic exponis vt falsa sint, nonnulli Catholici ita vt doctrinam nō adeo certam contineant. Tu l. 2. c. 2. n. 6. putas Petrum initium Episcopatus dici, quia prius tempore vocatus est ad Apostolatam, & post ipsum reliqui Apostoli, quod falsum esse iam satis ostendimus: neque credibile est Patres, cum toties dicunt Petrum fuisse initium Episcopatus nihil aliud voluisse.*
- Turrecremata & alij existimant Petrum dici initium Episcopatus, quia solus à Christo ordinatus fuit Episcopus, qui reliquos Apostolos postea ordinauit. Nam cum Sacerdotes ab Episcopis, Episcopi omnes tandè ab Apostolis ordinati sint, certè li à Petro Apostoli consecrati sint, sequitur omnes Sacerdotes Petro ordinè suum acceptum ferre. Hanc sententiam quam sequi-*

dist. 21. c. In nouo.

Syric. epi. 4. tom. 1. par. 2. Inno. 1. ep. 31. Greg. l. 3. ep. 4.

Turrecre. l. 2. de Eccles. c. 32. 33. & 34.

sequitur etiam Bellarminus ægerrimè fers, & in eius auctorem Turrecrematam ferociter irruis; sed tuo more, qui vix vnquam, præsertim quando commotior es, vel aduersarium intelligis vel teipsum.

Bell. l. 1. de Rom. Pont. c. 23.

Sic igitur scribis in Turrecrematam l. 2. c. 2. nu. 7.

24.

Aduertat pius Lector in hoc doctore blasphemiam illam non sine hæresi, vbi asserit Christum fuisse Sacerdotem & Episcopum æquiuocè. Quam Romani Censores, obductis oculis pertranscunt, quia Romanam Monarchiam ille asserit & propugnat. Quare plurimum vereor, ne facile possint hæreses inter nos disseminari per libros pestiferos, dummodo in ipsis Romanus primatus defendatur. Hæc tu, magnus scilicet hæresum hostis, qui dum debaccharis in eos qui obductis

oculis legunt auctores, ipse Turrecrematam perpe-

Turrecr. l. 2. de Eccles.

ram obductisque oculis & legis & intelligis. Verba eius, quæ carpis hæc sunt. *Christus verus Sacerdos in æter-*

c. 32.

num secundum ordinem Melchisedech, & Pontifex futurorum honorum licet æquiuocè Sacerdos & Episcopus quoad

alios, in quo non fuit character nec consecratio visibilis, tamen fuit dignior cæteris. Audi, Antoni, & vide, & si tibi

frons vlla, erubescit: Christus Turrecrematæ Sacerdos verus est, Sacerdos dignior cæteris est, Sacerdos

tamen non visibili vnctione tactus atque ideo quoad vnctionem æquiuocè Sacerdos; non absolute (vt

eum dicere tu fingis,) sed ad alios, id est, comparatione aliorum. Sacerdotium enim Christi verum est, ta-

men comparatum cum nostro æquiuocum est, id est, alterius & altioris generis; nempe quod substantiale

quid & hypostaticum in Christo sit, non vt nostrum character visibili vnctione in animâ impressū. Chri-

stum quippe non oleum corpori affusum, sed diuinitas homini vnita Sacerdotem consecrauit. Quis hoc

negauerit? quid vel verius vel eruditius dici à quocquam potuit? Itaque non Turrecremata blasphemus,

sed tu crassus, qui tam clara non perspicis, tam docta

& Christo digna, velut illi iniuriosa proſcribis, & cæco impetu, dum Romanæ Monarchiæ propugnatores infequeris, in prima fidei principia velut in impia dogmata incurris.

25. Nihilominus quamuis Turrecrem. ſententia probabilis ſit, non videtur tamẽ mens fuiſſe Pontificum, quorum dicta præſcripſimus. Nam Petrum principiũ Episcopatus tãquam rem certiffimam & notiſſimam loquuntur; cum tamẽ Petrum ſolum conſecratũ Episcopum fuiſſe nec certum ſit, cũ plurimi Patres Chriſtũ omnes Apoſtolos ordinãſſe Episcopos dicant; neq; notum, cũ Theologi Catholici cõmuniter in contraria ſententia ſint. Itaq; non dubito idem voluiſſe Pontifices, cũ dicunt Petrum fuiſſe initium Episcopatus, quod Cyprianus cum dixit à Petro vnitatẽ Sacerdotalem exortam eſſe, originem vnitatis ab vno Petro Chriſti authoritate diſpoſitam eſſe; nimirum Petrum ſolum à Chriſto Episcopum factum non quoad ordinem, ſed quoad officium, hoc eſt, ſolum ex Apoſtolis Eccleſiæ Chriſtianæ integræ ex clero & plebe cõſtanti præfectũ, Episcopus enim iſt eſt, qui Eccleſiæ integræ, id eſt, tam clero vniuerſo illius, quàm plebi præeſt. Sed Petrum primũ ita Eccleſiæ præfuiſſe certũ & notũ Catholicis eſt. Igitur Petrus merito primus Episcopus, initiũ Episcopatus, in eo Sacerdotalis, id eſt, Episcopalis ordo cœpit, ab eo Episcopatus & tota nominis huius dignitas emerſit. Nam quotquot Episcopii Chriſtiani ſunt; poſt Petrum Episcopii creati ſunt ab ipſo, vel clero illius, id eſt, Apoſtolis.

26. Hæcego de loco Cypriani ad confirmandum Petri primatum celeberrimo copioſius diſputaui, quæ erudito Lectori futura non ingrata ſpero: neceſſaria enim hæc prolixitas fuit, vt nebulas & myſticas interpretationes tuas, quibus Cypriani clariffima teſtimonia obſcurare niteris, verborum Cypriani & cohæ-

cohærentium inter se dictorum eius luce dissiparem:
 Ex dictis autem perspicuè apparet quàm stupidè
 nobis Cyprianum vt perpetuum hostem obijcias;
 quàm inaniter ipso Magistro te iactes: cùm nullus ex
 sanctis Patribus sit, quem minus intelligas, nec à cu-
 ius mente magis discedas; adeo vt circa regimen Ec-
 clesiæ Nouatianum dogma ipsissimum teneas, quod
 præ cæteris hæresibus Cyprianus immortalis odio
 persecutus est. Itaque nulla iam tibi supersunt in Cy-
 priani scriptis vmbracula, quibus ab vnus cathedræ
 Petri totam Ecclesiam gubernantis sole te protegas,
 quin illius radijs, si videre cupias, illustrere; si clausis
 oculis inuidere pergas, exurare.

CAPVT SEXTVM.

*Explicatur quæ ratione vera paritas Apostolorum cum
 Petro vero Petri supra ipsos primatus
 non repugnet.*

SEQVITVR sextum tuæ Reipub. fundamentū, idq;
 slonge præcipuum, quod tam sæpe repetis, vt liber-
 tuus vix aliud quam huius repetitio videatur.

SEXTVM M. ANTONII FVNDAMENTVM
proponitur, paritas Apostolorum cum Petro.

HOc fundamentum est, Apostolos fuisse penitus
 H pares Petro sine vlla differentia essentiali, pari-
 tatem autem pugnare cum vero Petri primatu. Nam
 si cæteri pares omnino fuerunt Petro, quid cæte-
 ris ille superior & verus eorum Princeps esse po-
 tuit? Igitur vel paritas Apostolorum cum Petro,
 vel Petri super eos primatus negari debet. Non po-
 test autem negari vera æqualitas Apostolorum

cum Petro; cum ex Euangelijs, sacris scripturis, & Patribus celeberrimis notissima sit. Et primo ex Sacra scriptura loca aliqua adducis, quæ statim expendam. Secundo ex Patribus citas primo Cyprianum, ut vidimus, dicentem Christum parem omnibus tribuisse potestatem; Apostolos idem fuisse, quod Petrus fuit, pari præditos consortio & honoris & potestatis. Quod dictum Cypriani repetit totidem verbis Aurelius Cypriani successor. Neq; hæc paritas explicari debet, sed prout stat & iacet admitti. Secundo adducis Hieronymum qui dicit; *super Petrum fundatur Ecclesia, & quamuis alio loco super omnes Apostolos hoc ipsum fiat, & cuncti claves regni cælorum accipiant, & ex aquo super omnes Ecclesia fortitudo solidetur, tamen propterea è duodecim vnus eligitur, ut capite constituto schismatis tolleretur occasio.* Nemo (inquis l. i. c. 7. n. 2.) *inconstan-tem faciat Hieronymum, ut in paucis verbis dicat Apostolos esse pares Petro, & tamen Petrum faciat verum caput vnicum Ecclesie, qua est manifesta contradictio, sed seruetur illa equalitas, qua manente mitigetur & explicetur, quod dicit de vno capite à Christo instituto ad schismata tollenda.* Tertio Augustini testimonia hic repetis de Petro figura Ecclesie, de quibus nihil superest addendum.

2. Ex Euangelio probas paritatem, quia nihil Petro tribuitur in Euangelio vel promittitur, quod reliqui Apostoli cum Petro commune non habuerint. Si Petro promittitur officium fundamenti; Apostoli omnes dicuntur Ecclesie fundamenta ad Ephes. 2. & Apocal. 12. Si Petro promittantur claves, id est, potestas ligandi & soluendi in cælo & in terra; eadem claves, eadem potestas verbis non minus amplis promittitur omnibus Matth. 18. Denique si tribuatur ei officium Pastoris; idem tribuitur cæteris Apostolis; *docete omnes gentes* Matth. 26. imo & Episcopis; *vos posuit Spiritus sanctus regere Ecclesiam Dei.* Actor. 20.

Igitur

Igitur cum nihil tributum sit Petro, quod alijs Apostolis non sit æquè tributum, sequitur inter Apostolos fuisse summam paritatem, atq; adeo inter eos verum Primatum esse non potuisse. Hæc tu; & eadem à te, quia placent, non decies sed millies & millies repetuntur.

Eueritur ab ipso Antonio sextum ipsius fundamentum.

IGITUR paritas Apostolorum vero Petri primatui repugnans cum sit, vnica propemodum cantilena tua, qua mirificè delectaris, erit à nobis hoc capite diligentissimè confutanda: hanc enim repugnantiã, si nullam esse perspicuè demonstraero ex tuis dictis & ex ipsa rei natura; tota vasti operis tui molès statim concidet. Quinque discutiam. Primo an omnium Apostolorum inter se vera paritas potius quàm super ipsos vera Superioritas Petri inuiolata seruari debeat? Secundo an æqualitas potestatis inter omnes Apostolos sine differentia essentiali pugnet cum vnus primatu? Tertiò, An fuerint Apostoli pares potestate sine differentia essentiali? Quarto quomodo nesciès quid dicas totum Petri Primatum quem negas simul concedas? Quinto quam aptè ex Euangelio & Sanctis Patribus Petri Primatus quem ponimus probetur.

ARTICVLVS PRIMVS.

An omnium Apostolorum inter se vera paritas potius quàm Petri super ipsos vera superioritas inuiolata seruari debeat?

Dico primo in Sacra scriptura Petri Primatum 3.
potius, quàm omnimodam paritatem Apostolorum, inuiolatum seruari oportere. Probatur. Illa veritas magis inuiolata in Scriptura seruari debet,
K 5 quæ

quæ clarius & expressius habetur in Scriptura; sed primatus Petri probatur apertissimis Scripturæ testimonijs; ad quæ tu mysticè respondere conaris, nec tamen nisi miserè respondes, vt iam fatis ostendi. Apostolos autem fuisse omnino inter se æquales, nullibi habetur in Scripturis expressum: quæ vero tu ad illud probandum adducis ex Scripturis argumenta, miserrima sunt. Sunt autem tria, quæ vrges l. i. c. 3. n. 3. quibus equam omnibus & singulis Apostolis datam esse potestatem facile putas ostendi.

4. *Primum enim (inquis) aque erudiuntur omnes à Christo, quando eos primum rudes elegit, aque omnes formatur & perficit ad munus Apostolatus, non magis vnum, quam alios instituit, quod passim in Euangelijs est videre.* In hoc argumento, Antoni, plura penè sunt peccata, quam verba. Primò tanquam certum assumis, quod est incertissimum, Christum quando rudes elegit Apostolos, aquè omnes erudisse. Quis tibi hoc dixit? cum de vocationibus quinque saltem Apostolorum, te fatente, nihil in Euangelio legamus, quò tibi constat Christum cum singulos vocauit, non vni quam alteri plura aut maiora dixisse? Secundò tibi contradicis, cum ais quod *Christus omnes aquè formauerit & perfecit ad munus Apostolatus.* Hoc enim apertè pugnat cum eo, quod millies repetis, Christum virtutibus, præsertim verò charitate eximia, Petrum præ cæteris formasse & perfecisse. Tertiò assumis apertè falsum, *Christum omnes Apostolos aquè instituisse, non magis vnum quam alios.* Nam constat ex Euangelio, Christum familiarius cum Petro Iacobo & Ioâne conuersatum esse, cuius familiaritate tres hi, præsertim verò Ioannes cælestium rerum cognitione excelluerunt. Quartò hæc consequentia, pares fuerunt inter se virtutibus Apostolicis, ergo pares fuerunt potestate, inepta est. Potuit enim Christus

stus

stus eligere, & si credimus Nazianzeno, elegit ex discipulis suis magnis utique omnibus & excelsis atque electione dignis, vnum cuius fidei fundamenta Ecclesia committeret, cui reliqui se posthaberi aequo animo tulerunt. Igitur hoc tuo primo argumento nihil ineptius. Videamus

Secundum. Post ascensionem (inquis) aequè omnes à Spiritu recti, inflammati, edocti & roborati sunt. neque semel tantum sed bis, in die Pentecostes repleti sunt omnes Spiritu sancto, & caperunt loqui: Iterum vero cum orassent, motus est locus, in quo erant congregati & repleti sunt omnes Spiritu sancto. Ita tu disputas, & eadem quæ in priori argumento multo etiam crassius peccas. Primò, quid incertius, quam fuisse omnes Apostolos aequè repletos Spiritu sancto? omnes repletos Spiritu sancto lego, æquè repletos non lego, nec scio quis hoc tibi Spiritus reuelauerit? Secundo quam ridicula est ista tua implicita argumentatio, fuerunt omnes repleti Spiritu sancto. ergo omnes æquè recti, inflammati, docti, roborati à Spiritu sancto? Dictum enim illud Act. Apost. repleti sunt omnes Spiritu sancto, non ad solos Apostolos pertinet, sed ad turbam hominum centum & viginti ex mulieribus & viris constantem. Hosne omnes, etiam mulieres, rectos, doctos, roboratos, & inflammatos Spiritu sancto non minus, quam Apostolos putas? non ita desipias. Tertiò multò adhuc ineptior est altera consequentia, quam velut perspicuam supponis: fuerunt omnes repleti Spiritu sancto non semel, sed bis; & vt dicit Ignatius omnes vnum & eundem, eximum, bonum, verum doctorem acceperunt. ergo fuerunt æquè præditi potestate & iurisdictione in regenda Ecclesia. Nam, vt iam probaui, non tantum viri, sed etiam fæminæ, repletæ sunt Spiritu sancto non semel, sed bis; omnes etiam fæminæ acceperunt eundem Spiritu-

Orat. de
moderat.
seru. in
disput.

Act. 1.

Act. 4.

Ignat. ep. 6.

Spiritum sanctum, bonum, eximium, verum doctorem. Hasne igitur pares Apostolis dicis vel charitatis feruore vel excellentia potestatis? Nimiis tu Monarchiæ hostis es, si Petro, ne solus Ecclesiam regat, etiam fœminas regiminis socias & suppareas in potestate Apostolica facias. Quarto tecum ipse apertè pugnas, cum dicis Apostolos æquè omnes inflammatos à Spiritu sancto? Quomodo. n. hoc stare potest cū eo, quod millies scribis Petrū feruore charitatis cæteris superiorem fuisse? Nam si superior feruore, certe feruentior & magis quam cæteri inflammatus à spiritu sancto fuit. Si fuerunt omnes (quod hic dicis) æquè inflammati in die Pentecostes; quomodo verum quod J. I. C. 9. n. 20. scribis *eximium Petri præ cæteris feruorem fecisse ipsum in die Pentecostes primum Euangelij prædicatorem*? & n. 22. *luce solis* (inquis) *clarius est Petrum feruentissimum Euangelij prædicatorem fuisse, & in hoc cæteros undecim facile superasse.* Næ tu ad lumen non solis, sed Lunæ librum tuum exarasti, qui sic in scribendo inconstans es.

6. Tertium argumentum; *verba illa Petri* (inquis) *ad reliquos Apostolos paritatem magnam inter ipsos in officio toto Apostolatus incluso Petro redolent, dum de Iuda proditore ait, qui connumeratus erat in nobis & sortitus est fortem Ministerij huius. In eundem ergo numerum ministrorum conyicitur à Petro Iudas & ipse Petrus.* Ita tu: quam ineptè! quis enim, quod infers, inficias eat? Iudas Apostolus fuit aliquando in eodem ordine ministrorum Christi, quò Petrus. quid tum postea? parene propterea potestate omnes Apostoli fuerunt? nugæ. Quam sit hoc vanum argumentum exemplo familiari tibi monstrabo. Iesuitarum Generalis Patres sui Ordinis alloquens, dicat vt meritò potest: Vt olim Iudas in duodecim Apostolis, sic M. Antonius connumeratus erat in nobis, & sortitus fortem mi-

A. I.

tém ministerij huius. Hæc si vera sunt, rectè quis con-
cluserit olim te Iesuitam fuisse, in eodem ordine, quo
Generalis ipse Ministrorum Christi: sed si pergat
vltèrius inferre, ergo penitus pares sunt inter se Ie-
suitæ, nec vllus inter eos superior est; vel ergo M.
Antonius, Iesuita dum fuit, Generali par potestate
fuit; certè ineptissimus sit. Non igitur Petri verba re-
dolent Apostolorum inter se omnimodam parita-
tem; sed tu in subodorandis, quæ te delectent, falsita-
tibus vulture nasutior es.

Dico secundo. In Patribus, præsertim Cypriano & 7.
Hieronymo Petri primatus potius inuiolatus seruari
debet, quam paritas Apostolorum. Probatur ex tri-
bus regulis, quas ipse tu proponis in Patrum expo-
sitione seruandas.

Prima est l. i. c. 7. n. 8. cum Patres, inquis, exponi-
mus, *non faciamus eos in suis sententijs, quod præcipue
stabilire contendunt, id ipsum adiectis additionibus rur-
sus euertere.* Rectè. Subsumo: Sed quod Cyprian. &
Hieronym. in sententijs, quibus tu niteris, præci-
pue stabilire contendunt, est vnus capitis inter A-
postolos, & in Ecclesia potestas ad impedienda
schismata. æqualitas verò adiectio est non perti-
nens ad substantiam sententiæ, quamque incidenter
attingunt, cum expressa cautione; ne primatui vnus
Petri obsistat. Audi Hieronymum: *Quamuis, inquit,
super omnes ex æquo Ecclesiæ fortitudo solidetur, TAMEN
ex duodecim vnus eligitur vt capite constituto schismaticis
tolleretur occasio:* Audi etiam Cyprianum cum eâdem
cautione de primatu & æqualitate inter Apostolos
differentem. *Quamuis Apostolis omnibus post resurrectio-
nem suam parem tribuit potestatem, TAMEN vt vnitatem
manifestaret, originem vnitatis ab vno incipientem sua
authoritate disposuit.* Quis non videt æqualitatem in
his Patrum sententijs adiectionem esse, & Patres ex-
presse

presè monere, ne talem intelligamus æqualitatem, quæ Petro inter Apostolos eripiat officium capitatis, quo reliqui in vnitatem contineantur? Igitur cum adiectio non pertineat ad substantiam sententiæ, nec eam debeat euertere. certè hæc verba Hieronymi; *vnus inter Apostolos eligitur, vt capite constituto schismatis tollatur occasio*, eundem nunc sensum habent, quem haberent, si nullam fecisset hoc loco Hieronymus paritatis Apostolorum mentionem, cuius nisi simul cum primatu mentionem fecisset, ita clara pro Petri primatu Hieronymi sententia fuisset, vt tu nihil haberes, quo vel ad speciem clarissimis eius verbis tenebras offunderes.

8. - Secundam regulam tradis lib. i. cap. 3. numero 7. ad illa, inquis, *Patrum verba glossæ & interpretationes adferantur, quæ per se clara non sunt, sed obscura*. Libenter hoc accipimus: subsumo igitur. Sed verba Cypriani de paritate Apostolorum, per se clara non sunt, sed obscura; nec nobis tantum obscura, sed etiam tibi: nimirum Apostolos præditos fuisse pari consortio & honoris & potestatis, quæ verba tibi esse obscura sic probò. Illa propositio tibi obscura & difficilis esse debet, nec à te potest sine distinctione admitti, quæ cum tuâ doctrinâ, quam sæpe repetis, pugnat in terminis. Sed hæc Cypriani propositio, Apostoli fuerunt præditi pari consortio, non tantum potestatis, sed etiam honoris, pugnat expressè cum doctrinâ tuâ, quam lib. i. toto capite quinto tradis, explicas & probas, *Petrum inter Apostolos habuisse Primatum dignitatis & HONORIS.* & cap. 7. num. 18. *Petrus, inquis, præseserat Apostolorum dignitate, & numero 18. CHRISTVS voluit vt Petrus ordine, dignitate, HONORE, & præcedentia omnes Apostolos antecederet. Nam si Petrus, reliquos honore præcessit,*
quo

quomodo pares omnes honore, seu pari præditi consortio HONORIS? Igitur Cypriani sententia tibi obscura est, nec à te potest, nisi tibi velis in terminis contradicere, prout stat & iacet, admitti.

Addo tam difficilem & obscuram eam sententiam ⁹ tibi esse, vt eam commodè explicare non possis. Explicatio enim, quam l.i.cap.7.num.18. insinuas; loqui Cyprianum *de honore publico*, quo fuerunt pares Apostoli, non de priuato, quo fuerunt impares; non satisfacit. Quoniam honor Petri, quo reliquos præcessit, non priuatus, sed publicus fuit, quod per tua dicta euinco. Ille honor publicus est, qui instituitur in aliqua communitate à supremo illius Monarcha ob publicum bonum & perpetuam pacem illius communitatis. Sed honor Petri, quo reliquos præcessit, fuit illi tributus in communitate Apostolorum à Christo supremo eiusdem Monarcha, ob pacem & vnitatem in collegio Apostolico conseruandam. Sic enim scribis l.i.c.7.num.21. *Apostoli ne diuiderentur inter se, propterea Petrus à Christo constituitur præses & caput ipsorum.* Igitur Honor Petri, quo Coapostolos præcessit, publicus fuit: & sententia Cypriani de pari consortio Honoris inter Apostolos, quam iactas claram & perspicuam esse, tibi tam dura & difficilis est, vt vix eam vlla explanatione emollire possis, quin aduersum te pugnet.

Tertia regula; *In sententijs Patrum*, inquis l.i.c.10. 3.n.7.&c.7.num.18. *clara qua sunt, in suo sensu proutstant & iacent retineantur.* Optimè mones: nunc audi. Igitur hæc verba Hieronymi; *inter duodecim vnus electus est, vt capite constituto schismatis tolleretur occasio*; glossanda non sunt, cum pro Petri primatu clarissima sint. Quis enim, cum audit vnum in
com-

communitate aliqua caput constitui ad dissensionestollendas, & pacem in ea communitate conseruandam, tam stupidus est, vt in his verbis aliud intelligat, quam bono pacis vnum ceteris superiorem præfici. Dicis l. i. c. 7. nu. 21. Christum Petrum ceteris prætulisse, vt capite inter ipsos constituto, mysterium vnitatis ab Apostolis intelligeretur, & se agnoscerent in vnum corpus redactos, à quo si se diuellerent, schismatici futuri essent. Hæc sæpe verbis alijs & alijs verbose repetis; sed vel Petri primatum concedis vel prorsus nihil dicis. Si vis Apostolis ex hoc, quod Petrus caput inter ipsos constitueretur intellexisse, se reductos in corpus Monarchicum sub capite Petro, qui reliquis membris præesset, rectè nobiscum Ecclesiam Rempublicam Monarchicam, & Petrum primum illius Monarcham à Christo constitutum intelligis: sin autem intelligas Apostolos ex Petro capite constituto conclusisse se redactos in corpus Aristocraticum sub nullo vno capite, nihil dici potest ineptius. Quid enim? caput vnum inter ipsos Christus constituit, vt intelligerent se redactos in corpus Acephalum, quod capite careret? Vnum præsidem Petrum ordinauit, vt scirent se communitatem esse, cuius nullus Princeps esset, sed simul omnes cum pari potestate imperarent? Non ita fecit Sapiencia Christus: non ita sensit Sapienciæ discipulus Hieronymus, cuius mens est Petrum à Christo constitutum verum præsidem & caput Apostolorum. quod euidenter probo ex tribus sententijs eius quas dum exponis Hieronymum ofudisti.

- II. Inprimis l. i. c. 7. n. 21. Vnus inter duodecim eligitur, hoc est (inquis) Christus ipsum ceterum Apostolicum voluit suum præsidem & caput habere, qui ordine, dignitate, honore & præcedentia omnes anteeret, & representaret, hoc est, negotia omnia maioris momenti & seria, omnium nomine expe-

ne expediret. Hinc formo argumentum. Qui iure absoluto & à communitate independente, potest eam totam repræsentare, & negotia eius omnia, quæ pertinent ad eius statum, expedire, verus illius communitatis superior est & Princeps. Sed Petrus Christi constitutione, hoc est, iure diuino & ab Apostolis independente, poterat eos omnes repræsentare & negotia omnium nomine expedire. Igitur verus eorum superior & caput erat.

Secundo l. i. c. 8. num. 9. verba Hieronymi, inter duodecim vnus eligitur, qui caput constituatur, sic explicas: *hoc est, ne collegium Apostolicum vnitatem amitteret, Petrus Christi institutione vinculum illius factus est.* Ex hoc tuo dicto sumitur fortissimum argumentum pro vero Petri principatu. Nam vinculum vim habet & potestatem, non significandi sed efficiendi vnitatem; quippe quod plura in vnum stringere etiam renitentia potest. Sed Petrus Christi institutione factus est vinculum Apostolici chori, ad vnitatem efficiendam, diuisionemq; tollendam. Petrus igitur habuit à Christo potestatem, quam vocant coactiuam, qua reliquos Apostolos ad vnitatem & pacem compellere potuisset, si forte repugnassent.

Tertio l. 2. c. 3. nu. 137. *Hieronymus, inquis, summam Hieron. ad necessitatem vnus Episcopi in singulis Ecclesijs expressit, vers. Lucidicens; Ecclesiæ salus à summi Sacerdotis dignitate ser.*

pendet, cui si non exors quædam & ab omnibus eminentes detur potestas, tot in Ecclesijs efficientur schismata, quot Sacerdotes. Accipio dictum Hieronymi, & sic arguo: Caput, quod non est præditum exorti quadam & ab omnibus eminente potestate, non est aptum neq; sufficiens vt schismata impediatur inter Sacerdotes: sed teste Hieronymo Christus constituit Petrum in Ecclesiâ caput, vt tollerentur inter Sacerdotes schismata: nec dubitari potest, quin Petrum

idonea ad hoc munus potestate munierit. Igitur constituit Petrum caput & Præsidem inter Apostolos & Sacerdotes Ecclesiæ cum exorti quadam & super omnes eminenti potestate; & ita, secundum mentem Hieronymi, Petrus caput non honorarium tantum, sed etiam potestatiuum inter Apostolos fuit. Quod etiam clarissimè docuit Cyprianus vt superiori capite ostensum est.

Ex dictis constat, si necesse sit alterutrum, vel veram æqualitatem potestatiuam Apostolorum inter se, vel verum Principatum potestatiuum Petri negare, potius æqualitatem, quam Principatum negandum nobis esse. Nunc restat videamus an pugnet?

ARTICVLVS II,

An æqualitas potestatis inter Apostolos absq; vlla essentiali differentia, cum Principatu potestatiuo vnus pugnet?

12. **D**ico primò, subditus vero superiori suo verè par esse potest in cura pastorali; atq; adeo vera paritas Apostolorum cum Petro, non pugnat cum vera eius superioritate super ipsos. Probatum ex dogmate quodam tuo, quod licet falsum sit, nihilominus inde satis ostenditur, quàm sis parum consideratus, quantaq; leuitate cuncta à te Reipub. tuæ fundamenta euertantur. Doces Presbyteros & Parochos diuino iure curæ pastorali Episcopi subditos esse cum vera Episcopi super eos superioritate; tamen eodem diuino iure Presbyteros pares in cura Pastoralis Episcopis esse. Quod Episcopo Presbyteri sublint asseris l. 1. c. 12. n. 20. *In vna Ecclesia, inquis, vni Episcopo subduntur Paroch. & illius Ecclesia ministri iure diuino.* Quod in Episcopo sit in ipsos superioritas affirmas l. 2. c. 3. nu. 20. *Episcopi inquis, etiam in initijs Ecclesia primitiua*
præ-

præerant & sanè cum verâ superioritate & præeminentia supra Presbyteros. Quod sint in officio Pastoralis pares Episcopo sine differentia essentiali dicis apertè l. 2. c. 9. n. 1. *In essentialibus, inquis, qua spectant ad Ecclesiastica ministeria erga fideles populos exercenda Presbyteri sunt Episcopis.* PENITVS *aquales & n. 5. Nos, Episcopi, meminisse debemus Presbyteros omnes esse nostros fratres, & collegas in ministerio, non famulos, non mancipia, eosq; iure diuino NON MINOREM habere in pascendo populo Dei POTESTATEM. quàm nos habemus.* Idem sæpissimè repetis. Ex hoc dicto ego tria infero.

Primum est te Rempub. tuam Ecclesiasticam hoc dicto à fundamentis euertisse; quod sic ostendo. Dicis Apostolos in essentiali potestate Apostolatûs Petro penitus æquales fuisse. In hoc argumento asserendo toto libro primo desudas. Hoc, vt putas, probato inferes c. 3. n. 31. *Si fuerunt Petro in potestate Apostolica pares, certè Petro quoad potestatem subditi esse non possunt.* & c. 3. n. 7. *Si potestate sunt omnes pares, ergo non est Petrus potestate supremus.* & c. 7. nu. 18. *Si Petrus princeps cum iurisdictione constituitur supra ceteros, non ergo erunt ei ceteri Apostoli pares in honore, iurisdictione & potestate, sed longè inferiores.* Hanc consequentiam millies repetis & tanquam per se notam supponis, cui tota moles Reipub. tuæ incumbit. quæ tamen consequentia ex tuo dogmate, Parochos curæ pastoralis Episcopi verè subdi, & tamen in potestate Pastoralis Episcopo penitus æquales esse, ruinosa & nulla conuincitur. Nam si possunt Parochi in cura Pastoralis pares Episcopo, Episcopo tamen quoad curam Pastoralem subdi, cur non poterunt reliqui Apostoli Petro in potestate pares, tamen Petro quoad potestatem subijci, eo quod PETRVS eam, quam cæteri potestatem excellentius & cum singulari quadam eminentia habeat? Si cura pastoralis

L 2

Episcopi

Episcopi potest se ad curas Pastorales Parochorum extendere easque sub se comprehendere, quamvis Episcopali pastoratui penitus pares, cur non potuit cura Pastoralis Petri Petro *singulariter, principaliter & longe magis quam ceteris* à Christo demandata curas Pastorales Apostolorum quamvis suæ pares sub se continere?

14. Secundo infertur vanissimum esse argumentum, quo sæpissime vteris, reliquos Apostolos Petro subditos non fuisse, eo quod collegæ, fratres, & socij Petri dicantur; l. I. c. II. n. 5. *Omnes, inquis, Apostoli sunt inter se fratres, vbinam igitur Petri primatus & superioritas inter Apostolos?* & n. 24. ex eo quod Paulus dicatur collega Petri, & coapostolus, arguis Petrum non fuisse Paulo præfectum cum verâ superioritate. Hæc autem omnia inaniter dicere conuinceris hac vna instantia, quod Presbyteros socios, collegas, fratres comministros Episcoporum appelles, & tamen Episcopos illis cum vera superioritate & præeminentia præesse fatearis. Cur igitur Petrus coapostolis, collegis & fratribus verè præfuisse dici non potest?

15. Tertio infertur mirabilem esse audaciam tuam l. I. c. 22. n. 18. Vbi Catholicis obijcientibus tibi S.

l. I. ep. 6.

Cyprianum, quod Cornelium Pontificem Romanum vocet vnicum Pastorem gregis Dominici, ad quem applicat illud Euangelij *Grex vnus & vnus Pastor*, lic respondes. *Quomodo potest Cyprianus, si non deliret, hoc loco intelligere Cornelium vnicum Pastorem totius Ecclesie, qui dicit alibi, Pastores multi sumus & vnum gregem pascimus?* Hæc tu: an pugnantia inter se diuersis locis scribere nemo possit nisi deliret, tu videris; hoc scio te dum hoc loco vnicum Pastorem & multos pastores in eâdem Ecclesia pugnantia facis, cum dictis tuis alibi pugnantia scribere. Nam quæro à te an non Episcopus in vna Ecclesia vnus sit? affir-

l. 3. ep. 13.

mas,

mas, eiq; vni Parochos & ministros subdi iure diuino, quod etiam affirmat Cyprianus, vnicum in Ecclesia Dei esse loco Christi Sacerdotem. Secundo quæro an non Parochi Pastores sint? asseris: imo addis, Parochos Pastores esse iure diuino in pascendo Dei populo Episcopo non minores. Igitur, te fatente; vnicus in Ecclesia particulari Sacerdos & plures Sacerdotes; vnicus Pastor & multi Pastores; vnus, qui præsit, multi, qui pareant; vnus Supremus, multi inferiores quænam hic repugnantia? Cur igitur Cyprianus delirus si vnicum in Ecclesia Dei Pastorem poneret & multos; vnum supremum, cui totus & integer Christi grex pareat; multos inferiores, quorum singuli singulas gregis huius integri partes in solidum pascant?

Dico secundo. Vera paritas Apostolorum cum Petro, sine vlla differentia essentiali, cum vero Petri super ipsos Primatu facile conciliari potest. Hæc conclusio patebit, si modus, quo concilientur inter se vera paritas & verus Primatus explicetur. Modus autem est; si omnes Apostoli habeant potestatem vniuersalem gubernatiuam Ecclesiæ, Petrus vero eandem, quam cæteri multo excellentius, & specialius, & in longe eminentiori gradu, quam cæteri, seu Primatum, quem l. i. c. 10. n. 24. vocas comparatiuum. Hoc in casu in primis Apostoli pares erunt Petro potestate sine differentia essentiali, quia quæ differunt inter se secundum magis & minus in eadem specie non differunt essentialiter. Sed (nostro posito casu) Apostoli quoad potestatem vniuersalem gubernatiuam Ecclesiæ differrent secundum magis & minus in eadem specie, quia vndecim haberent hanc potestatem cum paritate inter se & in eodem gradu, Petrus autem idem genus potestatis excellentius, specialius & in gradu supremo, multoque magis quam cæteri. Igitur hoc in casu non est inter Apostolos essentialis

differentia potestatis. Nihilominus quod hoc casu posito in Petro esset verus Primatus potestatis probatur ex eo quod tu Petro tribuis simpliciter & absolute primatum feruoris & charitatis inter Apostolos, & tamen Petrus non habuit altius genus charitatis quam cæteri Apostoli, sed eandem prorsus si speciem spectes & sine vlla differentia essentiali, tantum in excellentiore gradu. Igitur cum habeat in nostro casu (quem tu concedis, vt infra ostendam) potestatem Ecclesiæ gubernatiuam & excellentius, perfectius, & in multo maiori gradu quam cæteri, habet inter Apostolos simpliciter & absolute primatum potestatis. Nam excellentia in eadem specie si non sufficit ad verum primatum, cur propter excessum charitatis in eadem specie tribuis Petro verum primatum charitatis? si sufficit, cur Petro negas verum primatum potestatis, si quod affirmas vt infra ostendam, reliquos Apostolos autoritate, *in eadem tamen specie autoritatis* excelluit?

17. - Secundò probatur conclusio & explicatur ex ipsâ naturâ rei. Nam potestas gubernatiua speciem sumit ex actibus, quos erga subditos exercere potest. Nam si actus omnes, quos vna potestas exercet, sint eiusdem generis cum actibus, in quibus exercendis altera versatur, potestas vtraque eiusdem generis erit, quamuis subditi vnus principis nobiliores quam subditi alterius sint; hoc enim non variat essentiam potestatis. Sicut calidum in gradu octauo, quia frigida perfectiora sibi inferiora habet & ea vincere potest, non differt specie quoad potestatem calefactiuam à calido in gradu quarto, quamuis hoc frigida minus perfecta sibi subdita habeat & vincat. Hoc modo potestas vniuersalis gubernatiua Petri cum sit sublimior in eodem genere potestatis, multoque eminentior quam reliquorum Apostolorum,

rum,

rum, habet sibi in potestate inferiores nobiliores personas, quam reliqui Apostoli habeant, nimirum ipsos Apostolos & omnes, qui in Ecclesia Christiana sunt, in quos agere pro sua potestate possit: non tamen specie differt à potestate Apostolorum; quia quicquid Petrus potest in suos subditos vniuersalis Ecclesiæ, reliqui Apostoli possunt in suos. Quod autem subditi Petro sint nobiliores & plures, nimirum prorsus omnes, qui sunt in Ecclesia, non variat speciem potestatis. Hæc tamen excellentia, quamuis non ei tribuat diuersum genus potestatis, tamen Monarcham totius Ecclesiæ cum facit. Nam cum Petrus multo superior & eminentior sit, quoad potestatem ligandi & soluendi reliquis Apostolis & omnibus, qui in Ecclesia sunt: sequitur omnem potestatem, quæ in Ecclesia est, Petri potestati subijci, omnem aliorum potestatem soluendi eius potestati ligandi, omnem aliorum potestatem ligandi eius potestati soluendi subordinari. Ratio est, quia omnis potestas ligandi, quæ minor & inferior est, pendet à potestate soluendi, quæ maior, & potentior est; & contra potestas soluendi minor & inferior pendet à potestate ligandi, quæ maior & potentior est, si circa eandem Remp. seu subditos vtraque versetur. Sed ponimus te concedente, vt mox patebit, potestatem ligandi & soluendi Apostolorum in gradu esse longe minorem & inferiorem, potestate ligandi & soluendi quam Petrus habet. Vtraque autem tam Apostolorum minor, quam Petri maior versatur circa eosdem subditos, nimirum circa totam Ecclesiam Christianam. Igitur potestas ligandi & soluendi Apostolorum pendet à potestate ligandi & soluendi, quam Petrus habet. Hoc euidentius patebit, si quem ex Apostolis v.g. Iacobum cum Petro conferamus. ponamus Iacobum Ec-

clesiam ligare ieiunium imperando; in illo præcepto pendet à potestate soluendi, quam Petrus habet, siquidem si Petrus soluat, Iacobus ligare Ecclesiam non poterit, quia supponimus Petrum longè maiorem & excellentiorem potestatem soluendi accepisse à Christo, quàm Iacobus acceperit ligandi. E contra verò si Petrus liget, si ieiunium Ecclesiæ imperet, soluere contra Petrum Iacobus non poterit, cum sit eius potestas soluendi, quam Petri potestas ligandi longè minor. quando autem duo prædita potestate concurrunt, quod fortius est, in Physicis præualet, in moralibus præualere iure meritoq; debet. Igitur posita in Petro hac graduali excellentia eiusdem potestatis supra cæteros, quoad regimen Ecclesiæ, sequitur euidenter omnem potestatem, quæ est in Ecclesia Petro subijci, omnes clauas clauibus Petri subordinari, vt contra Petrum soluere & ligare nemo possit, contra reliquos soluere & ligare solus Petrus, si iustum videatur, possit.

18. Tertio, quod posita in Petro hac eminentia potestatis Ecclesiasticæ sequatur eum Monarcham, hoc est, vniuersale caput Ecclesiæ fieri, probatur hac ratione. Quando plures gubernatores pertinent ad idem corpus politicum & regunt eandem communitatem fieri non potest quin & minores potestates maioribus subijciantur, & is qui vnus cæteris omnibus vniuersali potestate eminentior est, sit caput & Princeps illius communitatis. Ratio huius manifesta est, quia potestas gubernatiua vniuersalis & amplissima vbique se per totam illam communitatem & singulas illius partes diffundit; & vbiq; est, cum sit suprema cui nulla sit par, vbiq; eminet & cæteras potestates tanquam sibi inferiores & subditas respicit. Semper enim quando duo, quorum vnum superius, alterum inferius est, concurrunt, necesse est superius eminere,

minere, inferius subijci. Sed cum potestate Petri necesse est potestatem omnem, quæ est in Ecclesia concurrere, cum vniuersæ Ecclesiæ gubernandę potestatem habeat. Igitur necesse est omnem potestatem, quæ in Ecclesia est, Petri potestati subijci. Fieri quidem potest, vt potestas minor non subordinetur maiori, quando vtraque non pertinet ad idem corpus politicum. Sicut potestas Proregis Hiberniæ quamuis minor sit potestate Regis Galliarum non tamen illi subijcitur. In ipsis autem Gallijs nulla potest esse potestas, vel in toto regno, vel in vlla eius parte, quæ non potestati Regiæ non subijceretur, sequeretur vel potestatem Regiam non esse supremam cui nulla alia par sit, vel quamuis suprema sit, non tamen se ad vniuersam Galliam & singulas eius partes extendere. Igitur in corpore politico si ponatur suprema vnius vniuersalis potestas, necesse est eam eminere & esse caput, & reliquas potestates omnes ad illud corpus pertinentes sibi subijcere. Sed in Ecclesia, quod est corpus politicum à Christo institutum Apostoli gubernatores fuerunt, inter ipsos autem Petrus Christi institutione habuit potestatem vniuersalem amplissimam, quâ longe ceteris eminebat, vtpote cui Christus curam seu ius regendi totam Ecclesiam commisit multo magis quam cæteris, (vt quodam loco dicitur) & maximè omnium. Igitur in corpore Ecclesiæ necesse est Petri potestatem velut caput eminere, & reliquas omnes curas & officia sibi subijcere, quod est totius Ecclesiæ supremum Principem seu Monarcham esse.

Quartò (quia cupio hoc tibi manifestissimum fieri 19.) explicatur similitudine, quam tu affers, & eâ putas contrarium confirmari. Si Dominus vineæ postquam pluribus operarijs vineam commendasset, vni

ex illis, cui maximè fidei, magis, impensius, singulariter & supra cæteros illam committeret; non sequeretur; inquis, eum supra cæteros ullam potestatem accipere, quod attinet ad culturam vineæ & curam, cum is nihil sit aliud, quam vnus ex colonis, quamuis præcipuus. Hæc tu l. i. c. 7. n. 17. Sed mirum te non minus in rebus rusticis, quam Theologicis imperitum esse. Certè enim sequitur colonum, cui Dominus præ cæteris singulariter vineæ suæ totius curam publicè cæteris audientibus tradit, reliquorum colonorum in rebus spectantibus ad vineæ illius culturam superiorem esse, nec posse vllum ex alijs in illa vinea, hac cognita domini voluntate, nisi cum dependentiâ & subiectione ad colonum cæteris prælatum laborare. Quod per se patet: quia cum Dominus huic colono tradat publicè & coram omnibus curam præcipuam in totam vineam & singulas illius partes, quoad omnia officia, quæ spectant ad vineæ culturam, sequitur reliquos colonos nihil in tota vinea vel vlla illius parte operari posse, in quo & vbi præcipui totius vineæ curatoris potestati subditi non sint. Igitur quicumque sint, quicquid faciant, vbicunque laborent, sub illius cura continentur. Similiter si Christus commendata reliquis Apostolis Ecclesia, tamen Petro singulariter præ cæteris omnibus curam & ius eam regendi commisit, quoad omnes & singulas eius partes, quoad omnia officia, quæ ad gubernationem illius spectant, quis non videt Ecclesiam Christi ad Petri curam præcipuè pertinuisse, nec potuisse in ea vel in vlla eius parte reliquos Apostolos nisi sub Petri simul cum ipsis laborantis cura laborare? Iam superest vt videamus an Catholici concedamus Apostolis æqualitatem potestatis cum Petro sine differentia essentiali; & an tu in eadem specie potestatis primatum atque adco Monarchiam Petro tribuas?

ARTI-

ARTICVLVS III.

An Apostoli pares Petro fuerint quoad genus potestatis sine differentia essentiali?

Dico primò, fuit inter Apostolos omnes vera æ-
 qualitas honoris & potestatis, absque vlla essen-
 tiali differentia. Pares enim fuerunt Apostoli in his
 sex priuilegijs. Primò quod fuerint omnes testes o-
 culati vitæ & resurrectionis Christi. Secundò quod
 præditi fuerint singulari gratia miraculorum & do-
 no linguarum. Tertiò quod doctrinam immediatè
 hauserunt è cœlo ex reuelatione Spiritus sancti.
 Quartò quod dum docerent Ecclesiam errare non
 possent, siue verbo, siue scripto. Quintò quod fue-
 rint à Christo immediatè legati & missi. Sextò quod
 habuerint singuli amplissimam potestatem conuer-
 tendi infideles, & à se conuersos gubernandi, nec a-
 liquid erga fideles vel infideles poterat Petrus quod
 reliqui non poterant. In his gratijs & priuilegijs se
 confert Paulus summis Apostolis, quem dicit Theo-
 phylactus *cum primo faciliè conferendum, nec vlli secun-*
dum; & S. Leo cunctos Apostolos electione pares af-
firmat.

*Leo serm. 7.
 in natali
 Apost. 1*

Quare magna est tua, vt ego quidem sentio, non
 tam malitia, quam inscitia & præcipitantia in scri-
 bendo, qui l. i. c. 4. num. 7. dicis *passim Monarchicos*
contra Sacra Scriptura & Sanctorum sensum docere, re-
liquos Apostolos legatos Petri fuisse; & num. 9. in gu-
bernatione Ecclesie processisse, non nisi autoritate Pe-
tri sibi commissâ: nominatim verò Caietanum in-
cusas. Certe, inquis, nescio, quâ fronte audeat Caie-
tanus hoc suum dictum de legatione Apostolorum à Petro
probare

21.

probare ex illis Pauli dictis, legatione pro Christo fungimur, & legatione fungor in catena. Bone Deus! itane Sacris ad voluntatem. ne dicam ad libidinem abuti scripturis! Audi Antoni. Tu nescis quâ fronte scripserit Caietanus: ego vero optimè noui quâ tu fronte scribas; non dicam fronte perfrictâ, sed rugatâ. Scribis iratus, scribis furore præceps. ira memoriam tuam turbat, quæ lubrica alioquin à naturâ tibi est; nec libris scribendis idonea. Hinc euenit (quod tibi euenturum in Synopsi mea te monueram,) vt sepe & turpissimè labaris. Non dicit, quod illi imponis, Caietanus. contrarium dicit illo ipso loco quem citas; nec tantum dicit, sed etiam fusè probat. Quæres hoc quî probem? Possẽ ipsius Caietani verba, quibus affirmat Apostolos, non à Petro sed à Christo potestatem accepisse, & argumenta, quibus hoc ipsum confirmet plurima adferre. Sed non est necesse: hoc, vt cetera, ex tuâ confessione probare facile est; qui nihil vnquam vno loco dices cuius oppositum alio loco non sis dicturus. Nam qui c. 4. n. 7. Caietanum accusas, quod tract. de authorit. Pape & Concil. c. 3. dicat Apostolos legatos Petri fuisse, & ab eo potestatem accepisse; ipse tu paulò antè vix vno interposito folio, nimirum. c. 3. n. 17. Caietanum laudaueras, quod illo ipso loco contrarium dicat & probet. Caietanus, inquis, in suo tractatu de authorit. Pape & Concil. c. 3. concedit & Scripturis apertè probat Apostolos non habuisse Apostolatum mediante Petro, sed immediatè ab ipso Christo Iesu, vnde fatetur, quod Apostoli, quoad Apostolatum auctoritatem fuerunt æquales simpliciter, & quod hanc potestatem habuerunt à Christo Iesu immediatè sicut & Apostolatum. Hæc omnia de Caietano dices & de illo tract. & cap. 3. illius tractatus, dices cõmendans eum quod Apostolos faciat legatos à Christo immediatè, & ab eo potestatem accepisse: in quem modo, quâsi contrarium illo ipso loco dicat, te furentem audiui.

l. l. c. 3. n. 17

diuimus. Adde Caietanum non solum illo ipso c. 3. sepius asserere, aperte probare Apostolos fuisse legatos Iesu Christi, non Petri: sed etiam hoc ipsum apertissime affirmare illis ipsis verbis, quæ tu citas, quasi per illa faceret Apostolos legatos Petri. tam parum intelligis quæ legis. Nam statuens differentiam inter Petrum & reliquos Apostolos, *Petrus, inquit, factus est Vicarius generalis Iesu Christi, alij vero facti sunt velut legati seu delegati eius.* Hic aperte dicit Apostolos fuisse legatos eius, cuius Petrus erat vicarius generalis, nimirum Iesu Christi, hancq; esse propriam differentiam inter Petrum & alios, quod vtrique quidem respiciant Christum sed Petrus Christum respiciat tanquam illius Vicarius, pro tota Ecclesia, inclusis etiam Apostolis; reliqui vero ad Christum referantur, non tanquam Vicarij generales illius pro tota Ecclesia simpliciter inclusis Apostolis; sed tanquam legati vniuersales missi à Christo immediate cum potestate amplissima Euangelium vbique disseminandi. Hoc illud est, quod testimonij Pauli Caietani probat, legatione pro Christo fungimur, & legatione fungor in catenâ. Sed tu, qui vix vnquam tua, nedum aliorum verba penitare soles, nec Grammaticâ satis imbutus, pronomen relatiuum *EIVS*, non ad Iesum Christum, qui immediate in sententiâ Caietani præcesserat, prout Grammatica præscribit, sed ad Petrum qui longissime aberat, refers, monstrumque, quod in Caietano non inuenis, in tuo cerebro cõsingis, contra quod clamas, seu boas potius, *itane sacris ad libidinem abuti Scripturis!* Vides, opinor, quam sit hoc turpe.

Pari socordia Bellarminum legis, & male intel- 22.
 lectum ferociter impugnas l. i. c. 7. nu. 12. quasi dixerit totam plenitudinem potestatis Ecclesiasticæ contineri in clauibus Petri, nõ verò in clauibus aliorum Apostolorum. *Quoniam, inquis, potestatem ligandi & soluendi*
in om-

in omnibus Apostolis aquam inuenimus ac in Petro vt aliqua diuersitas emergat (alioquin actum esset de Petri primatu ex illis verbis Tibi dabo clauas) ecce tibi nouam Bellarmini subtilitatem, in potestate ligandi & soluendi latitudinem quandam dari, vt ligare & soluere peccata, sint actus partiales huius potestatis, non totales: nam soluere & ligare praeterea accommodantur, vbi dantur praecpta & leges, & vbi poena & supplicia inferuntur. Cum ergo Petro generaliter dicitur, quicquid solueris, datur ei potestas praecipendi, dispensandi, puniendi, remittendi, & proinde fit Princeps & Iudex omnium, qui sunt in Ecclesia. Hæc tu in Bellarmino confingis: deinde varijs interrogatiunculis Bellarminum oppugnas; qui constet illi verba, *Quaecunque solueritis* dicta omnibus Apostolis, nõ esse æquè generalia ac *quodcunque solueris*, quæ dicuntur vni Petro? quomodo Petrus habuerit solus vel potestatem præceptiuam, cum Paulus præcepta det toti Ecclesiæ? vel punitiuam, cum Paulus minetur se in virga venturum? Ita pugnas, Antoni, aduersus capitis tui vana figmenta. Nusquam enim dixit Bellarminus in clauibus aliorum Apostolorum à Petro non contineri totam latitudinem potestatis soluendi & ligandi, nusquam dixit verba dicta Apostolis, *Quaecunque solueritis* non esse æquè generalia ac sunt illa dicta vni Petro, *quodcunque solueris*? Audi quid scribat illo ipso loco, quem citas.

L. 1. de Rcm. Pont. c. 13. *Ita generaliter, inquit, dicitur Apostolis omnibus, quaecunque solueritis, ac dictum est Petro, quicquid solueris. Quid? tu qui hoc loco in Bellarminum ob negatam Apostolis plenitudinem potestatis tam acriter insurgis, eum alibi ob eam illis attributam magnoperè laudas l. 1. c. 3. n. 20. his verbis: confessionem aequalitatis inter omnes Apostolos adhuc libentiùs accipio ab Illustrissimo Bellarmino, qui fateatur totam plenam iurisdictionem Ecclesiasticam omnes Apostolos à Christo Domino æquè & immediatè habuisse. Hæc citas ex Bellarmino & quanquam illud (æquè) Bel-*

larmini

larmini non fit, sed ex tuo capite in textum irreperit, tamen apertissimè ille agnoscit, & frequentissimè in omnibus Apostolis plenitudinem potestatis. Erras igitur toto cœlo, Antoni, à mente Bellarmini, dum putas eum, cum dicit potestatem soluendi & ligandi non solum ad peccata, sed etiam ad præcepta, leges, pœnas, supplicia extendi, voluisse amplitudinem potestatis Petri præ potestate aliorum Apostolorum aperire. Non hoc probare voluit Bellarminus, sed ostendere, quàm ampla & plena potestas in clauibus vel aliorum Apostolorum vel Petri contineatur. Contra Calvinum enim disputat, qui potestatem soluendi & ligandi ad peccata restringit, nec ea quidem verè solui aut ligari contendit vi clauium, sed tantum ligata vel soluta esse pronunciari. Hunc errorem refutat Bellarminus, probatque in clauibus tam Petri quam Apostolorum tribui plenitudinem potestatis in vniuersam Ecclesiam: clauës vero Petri à clauibus cæterorum in hoc differre, quod horum clauës non se extendant ad omnes, qui sunt in Ecclesia, (non enim Iacobi clauës ad Coapostolos regendos & gubernandos se porrigunt;) Petri verò, quia singulariter illi traduntur, ad totam Ecclesiam se extendere, ad omnes prorsus, qui in ea sunt, & ita sit Princeps, & Iudex omnium, qui in Ecclesia sunt. Itaque hæc differentia inter clauës Petri & clauës aliorum Apostolorum, quod illæ contineant, hæ non contineant totam latitudinem soluendi & ligandi, non est Bellarmini noua subtilitas, sed tua prisca simplicitas, ne dicam perpetua stupiditas, qui quos legis authores, sanè nunquam intelligas. Vt autem videas quantum debeas Bellarmino, qui tibi concedit singulos Apostolos habuisse plenitudinem potestatis in totam Ecclesiam,

Dico

23. Dico secundo Apostolos singulos habuisse plenitudinem potestatis in vniuersam Ecclesiam, tibi gratis concedi: Hoc enim ex Sacra Scriptura non probas, nec verò probare euidenter potes. Conclusio ostenditur expendendo singula loca, quæ possunt ad hoc confirmandum adduci. Primus & præcipuus est Matthæi 26. cum Christus dixit Apostolis; *docete omnes gentes*. Ex hoc autem loco non probari vniuersalem cuiusuis Apostoli potestatem, ostendo. quia nulla potestas per hæc verba datur singulis Apostolis, quæ nõ sub præcepto datur, vt potestatem, quam singuli accipiunt, singuli exercere teneatur: Christus enim dando potestatem exercitium illius imperat, *docete omnes gentes*. Sed singulis Apostolis non præcipitur *docere omnes gentes* Euangelium prædicando: neque enim singuli singulis & omnibus gentibus Christum annunciauere. Igitur vniuersalis potestas hoc loco non fuit data Apostolis singulis diuisim, sed omnibus coniunctim cum præcepto, vt terrarum orbem inter se ita diuiderent, vt Euangelij notitia per omnes se gentes eorum prædicatione diffunderet. Secundo: esto habuerint singuli Apostoli plenam potestatem omnibus infidelibus Euangelizandi: quæ probas habuisse potestatem vniuersalem in omnes fideles non à se tantum, sed etiam à coapostolis conuersos, potestatem inquam gentes omnes iam Ecclesias factas cum plenissima potestate regendi? Hoc quæ probetur non video. imo singulos Apostolos potestate hac vniuersali plenissimâ fuisse præditos non videtur posse consistere cum singulari iure & autoritate, quam singuli Apostoli habebant in Ecclesias, quas ipsi fundauerant. Quod ius suum in Corinthios Paulus valde exaggerat. Nam si singuli Apostoli habuerint peculiare ius in Ecclesias, quas fundarunt, Igitur reliqui Apostoli in illas Ecclesias
vel

vel nullam habebant potestatem, vel certè non plenam & absolutam, sed ab Apostolo illarum fundatore dependentem.

Secundus locus est Ioan. 20. *Sicut misit me Pater & 24. ego mitto vos.* Sed hic locus non explicat ad quos mittantur; nec an singuli ad vniuersos. Imo si quod tu dicis, verum esset, nimirum per oves Christi Petro commissas intelligi solas Israeliticas, quæ erant propriè oves Christi, vt ipse testatur: *non sum missus, nisi ad oves quæ perierunt domus Israel;* multo probabilius dici potest, Apostolos per verba Christi, *sicut misit me pater & ego mitto vos,* ad solos Israelitas mitti; nam si Israelitæ quia specialiter oves Christi sunt, cum Christi oves absolute Petro committuntur, soli intelliguntur: cum Christus singulariter, imo solum missus sit ad oves quæ perierunt domus Israel, certè cum mittit Apostolos absolute sicut ipse missus fuit à Patre, non mittit eos nisi ad regendos & gubernandos Israelitas.

Tertius locus Matth. 18. *quacunque alligaueritis e 25. runt alligata & in Calis.* promittitur quidem Apostolis amplissima potestas in subditos suos: sed qui subditi eorum futuri erant, & an singuli habituri essent in totam Ecclesiam plenissimam potestatem nihil hoc loco dicitur.

Quartus locus ad Ephes. 2. *fundati super funda- 26. mentum Apostolorum & Prophetarum.* Sed hoc loco, non regimen sed doctrina Apostolorum dicitur Ecclesiæ fundamentum. Hoc ostendo; quia hoc loco Prophetæ dicuntur non minus quam Apostoli Christianæ Ecclesiæ fundamenta; sed Prophetæ non sunt nec fuerunt Ecclesiæ Christianæ fundamenta ratione regiminis sed ratione doctrinæ. Igitur ex hoc loco non potest probari regimen Apostolorum esse Ecclesiæ fundamentum.

27. Quintus locus Apocalyp. 21. Hierusalem cælestis describuntur *fundamenta duodecim*, & in eis nomina *duodecim Apostolorum Agni*. Hoc autem loco probatur singulos Apostolos partem orbis ad Christum conuertisse, & Ecclesiarum quas fundarunt rectores fuisse, non potest autem colligi singulos fuisse totius Ecclesiæ Rectores & Pastores & Capita.

28. Sextus locus 2. ad Cor. c. II. vbi Paulus dicit sibi incumbere sollicitudinem omnium Ecclesiarum. Sed primo dici potest Apostolum per omnes Ecclesias intelligere omnes quas ipse fundauerat, quæ quia plurimæ erant simpliciter omnes dicuntur. Secundo dici potest loqui Apostolum, non de sollicitudine, quæ illi ex officio Apostolico necessariò incumberet; sed quam illi magna eius Charitas spontaneè imperabat. Nam de hac eum loqui verba indicant, quæ statim subdit. *Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego non vrer?* quæ verba clarè significant Apostolum loqui de charitatiuâ curâ, quæ dolet de aduersis, gaudet de prosperis omnium Ecclesiarum, & singularum personarum, quæ in ipsa sunt: qualem curam gerere possunt & debent totius Ecclesiæ, etiam laici qui Pastores illius non sunt. Ex quibus concluditur non satis ex Euangelio probari posse alios Apostolos præter Petrum habuisse singulos plenitudinem potestatis propriam & directam in Ecclesiam vniuersalem, sed potius habuisse plenitudinem potestatis in Ecclesias, quas ipsi erexerant; quoad alias Ecclesias potestatem non plenam, sed cum respectu & non sine quadam dependentia à Coapostolis suis illarum fundatoribus. Quod valdè insinuat Gregor. epist. 66. cum Petrum appellat primum membrum sanctæ Ecclesiæ vniuersalis, reliquos Apostolos non nisi singularium Ecclesiarum capita.

ARTICVLVS IV.

*Antonium Monarchicum Petri primatum quem Catholicis
asserimus totum concedere
probatum.*

VT igitur ad id quod est huius capituli præcipuum ^{29.}
veniam; dico te non semel, sed sæpius, sic Ap-
postolis tribuere paritatem potestatis cum Petro,
quoad speciem, vt Petro tribuas in eadem specie po-
testatis principatum, atque adeo eum Monarcham
facias. Probatum quatuor testimonijs. Primum testi-
monium dicis l. i. c. 8. n. 12. verba: Pasce oues meas, soli
Petro dicta esse, quia cura præcipua ipsi committitur, qui
omnium maximè qui aderant, debebat in Domini vinea la-
borare. Ita intelligo (inquis) Leonem, vbi ait, cui cum ^{Leo epist. 93.}
pra ceteris potestas soluendi & ligandi tradita sit, pascen-
darum tamen ouium cura specialius mandatur. obserua il-
lud specialius, quod absolutum primatum non admittit. ^{epist. 88.}
Et iterum. huius muneris Sacramentum ita Dominus ad o-
mnium Apostolorum officium pertinere voluit, vt in Beatif-
simo Petro Apostolorum omnium summo principaliter col-
locarit. Item. Beato Apostolo Petro supra ceteros post regni ^{ser. i. de as-}
clauis ouis Dominici cura mandatur. Supra ceteros ait, ^{cen.}
hoc est multo magis quam ceteris; & hoc idem est, quod spe-
cialius & principaliter, &c. Atq; hanc principalitatem &
præcellentiam sollicitudinis & laboris significant Christi ver-
ba; diligis me plus his, pasce oues meas; quasi dicat, quia
tu supra ceteros decem, & feruentius omnibus me amas, idcirco
tibi maximè fidens & supra illos meas oues tibi commen-
do, & tuam ad hoc potissimum operam requiro. non quod
etiam alijs Apostolis idem officium pasceudi non com-
mittam eadem prorsus auctoritate & potestate, quâ tibi
&c. Sed tibi maxime omnium, tanquam me maximè
diligenti opus meum commendo. Hoc sanè non est iuris-
dictionem & primatum in alios, sed tantum eam, quam

dixi principalitatem, ut Petrus seruire executionis debuerit ceteros superare. Neque enim dicit; quandoquidem Petre diligis me plus his, tu solus pasce oves meas ut Pastor ordinarius, hi vero sint quasi tui in hoc coadiutores; sed, tu me plus his diligis, igitur & tu plus his pasce, & plus in pascendo labora, atque plus his in pascendo sis sollicitus. atq; huc spectant illa Chrysof. praesertim cum ea agas, quae cum ageret Petrus illum Christus auctoritate praeferendum esse voluit ac reliquos item Apostolos longe praecellere. Sed magis & minus non variant speciem. Hæc tua verba sunt, in quibus ad modum arundinis quæ ventis contrarijs agitata nunc in hanc nunc in illam partem tota incumbit, ita Petro primatum potestatis inter Apostolos ter aperte negas, ter non minus aperte affirmas, atque adeo, ex hoc primo testimonio triplex argumentum sumitur pro Petri primatu vero & Monarchico.

30. In primis cum dicis inter Apostolos & Petrum esse differentiam auctoritatis secundum magis & minus, quæ non variat speciem, & Petrum in eadem specie potestatis ceteris longè præcellere, & Petrum cura & officio ex Christi institutione illi commisso superasse alios Apostolos, eo modo quo superavit charitate. His, inquam, verbis Petro tribuis inter Apostolos excellentiam, seu primatum potestatis, sollicitudinis, curæ, officij, Christi institutione, id est, diuino iure, ut nihil clarius pro Petri primatu dici ab ullo Monarchico possit. Nam cum inter se Apostolos, quoad potestatem Ecclesiæ gubernatiuam comparamus, supponimus omnes, quoad genus potestatis gubernatiuæ pares esse. Res enim, quæ comparantur, eiusdem generis esse debent in ea re, secundum quam comparatio inter ipsos fit. Si quis quæreret, Petrusne an Magdalena habuerit supremum Ecclesiæ regimen? ineptus esset, quia Magdalena gubernatrix Ecclesiæ non fuit. Quod si quis disputet, an plus Christum dilexerit Pe-

trus

Chrysof.
l. 2. de Sacerd. initio.

trus an Iudas? ridicula quæstio sit & comparatio. quia res quæ non cõueniunt quoad genus rei, ineptè quoad gradum inter se comparantur. Itaque cum quæritur, an Petrus fuerit supremus Ecclesiæ pastor iure diuino? non quæritur, an solus fuerit pastor, & reliqui Apostoli pastores non fuerint? sed supponimus Petrum quoad genus potestatis pastoralis, conuenire cum reliquis, & scire cupimus an fuerit eminentior, quoad gradum. Igitur cum tu inter Apostolos genere potestatis gubernatiuæ pares Petro tribuas excellentiam potestatis quoad gradum, nobis primatum, quem in Petro quærimus totum concedis: sed tuo more concedis, hoc est, ita vt etiam neges. Nam dicis hoc loco reliquos Apostolos officium pascendi accepisse non minus, quàm Petrum, cãdem prorsus potestate & authoritate, quod videtur in terminis pugnare cum eo quod hic etiam ex Chryso-stomo allegantem te vidimus, Petrum cæteris Apostolis authoritate longè præcelluisse, quamuis ille excessus speciem non variarit.

Secundo Petrum Monarcham facis, cum dicis eum ^{3^o} accepisse *curam totius Ecclesiæ & clauis in Ecclesiam vniuersam specialius, principaliter, præcipuè, supra ceteros, multò magis ceteris.* Nam si curam pastoralè, id est, potestatem & authoritatem habuit specialius, fuit singularis pastor; si principaliter, fuit princeps pastor; si supra ceteros multoque magis quam cæteri, fuit supremus & omnium maximus pastor totius Ecclesiæ cum plenitudine potestatis. An non hoc est Monarcham esse? tamen obserua, inquis, illud (specialius,) quod absolutum principatum non admittit, Et l. i. c. 10. n. 2. *Quomodo potuit (inquis) Leo asserere præfecturam iurisdictionalè Petri super Apostolos, cum dicat alicubi Christi-^{Epist. 93.} sum huius muneris, id est, clauium sacramentum in Beatissimo Petro omnium Apostolorum summo principaliter collo-*
M 3 *casse?*

casse? Hęc tu. putas potestatem vniuersalem, quam Petrus specialiùs, quàm cæteri Apostoli, habuit, & principaliter, id est, tanquam Ecclesiæ totius, etiam comparatiuè ad Apostolos, summus Princeps, repugnare cum vero primatu. Quo satis ostendis te prorsus non intelligere de quibus affirmas; præsertim cum Leo illo loco postquam dixisset, Christum in Petro regimen Ecclesiæ principaliter collocasse, statim subdat, *vt ab ipso tanquam quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet.* Quibus verbis Monarchicū primatū perfectissimè exprimit. & tamen dicis Leonem, qui hæc dicat non potuisse sentire, nedū sensisse Petrum præfecturam & principatum in Ecclesiã totam inclusis etiam Apostolis habuisse. Tam cæcus es vt putes Petrum quia summus totius Ecclesiæ princeps est & tale caput à quo regimen in totam Ecclesiam diffundatur, ideo Monarcham non esse; imo quia talis est, Monarcham esse non posse.

32. Tertio adhuc clarius hunc absolutum primatum affirmas, cum dicis Christum maximè super omnes Apostolos potissimum, oues suas, opus suum & officium pascendi Petro commisisse, vt in pascenda Ecclesia cæteros debuerit superare, quod Christus illi præceperit, plus his pascere, plus his in pascendo laborare, & plus his in pascendo sollicitus sis. Hęc omnia dicis & tamen addis. *Hoc sanè, inquis, non est Petro iurisdictionem & Primatum in alios tradere, sed tantum eam quam dixi principalitatem.* Non intelligis, Antoni, quãtam Petro tribuas principalitatem cum vni Petro officium pascendi potissimum cõmissum dicis, & eum ius & debitum curæ & sollicitudinis amplioris habuisse. Hinc enim sequitur primo, Petrum non tanū communi iure diuino Apostolico Ecclesiæ Pastorē fuisse, sed etiã singulari iure diuino, seu institutione Christi. Probatum quia Christi præceptum & institutio ius diuinum

uinum est, vt tu fateris l. i. c. 6. n. 2. Sed Petrus ex singulari Christi præcepto & institutione debuit officium pascendi exercere, curam & sollicitudinem ouium Christi gerere. Igitur Petrus non tantum cõmuni iure diuino Apostolico, sed etiam singulari iure diuino & ex præcepto Christi ad illum singulariter directo, pastor totius Ecclesiæ erat. Nam si Christi præceptum *docete omnes gentes*, tribuit omnibus ius cõmune Apostolicum, vt essent totius orbis doctores & pastores, certe præceptũ Christi dictum singulariter Petro *pasce oues meas*. tribuit illi ius singulare & speciale vt Ecclesiæ rector & pastor sit. Secundo sequitur totã Ecclesiam iure diuino debuisse specialiter, potissimũ, maximè Petro obedire & ab eo pasci. Probatur, quia Ecclesia iure diuino obedire specialiter, potissimum, maximè debebat illi, qui iure diuino officium pascendẽ totam Ecclesiam specialiter potissimum maximè habebat. Sed dicis officium pascendi oues Christi specialiter, potissimum, maximè Petro esse commissum. Igitur oues Christi seu Ecclesia Christi Petro specialiter, potissimum maximè obedire tenebatur. At inquis, *hoc fuit personale quid in Petro, nec ad successorem trãfire potest*. Verum de successione infra tractabimus; & ex tuis dictis probabo, quod si Christus optimum iudicauit vni singulariter regimen Ecclesiæ committere, hoc regimen vnus supra cæteros seu supremum in Ecclesia esse perpetuum debere.

SECUNDVM TESTIMONIUM.

Lib. i. c. 7. tractas verba, *Tibi dabo claues* n. 12. respondens ad locum Gregorij, qui dicit his verbis totius Ecclesiæ curam Petro esse commissam. *Verum*, inquis, *est totius Ecclesiæ curam & sanè præcipuam Petro maximè omnium duodecim Apostolorum esse commissam: sed tamen eandem totius Ecclesiæ curam cæteris etiam Apostolis simul*

cum Petro in solidū æquè commissam nō dubitamus. Hęc tu qui duo dicis inter se apertè in terminis pugnātia. Nā si cura totius Ecclesiæ præcipua maximè omnium Apostolorum vni Petro commissā est, quī verum esse potest cæteris omnibus in solidum æquè commissam esse? nili forte dixeris eandem curam seu idem officium commissum esse alijs à Petro, quoad genus curæ & officij, non autem quoad gradum, quia cura totius Ecclesiæ præcipuè & maximè omnium Petro ex Christi institutione incumbbat. Hoc autem si dixeris, Petro quoad officium curæ & regiminis totius Ecclesiæ primatum das. Nam qui cura & officio totius Ecclesiæ gubernandæ reliquos ex duodecim Apostolis superavit, quomodo inter Apostolos officio potestatis & regiminis supremus Princeps non fuit? Si officium eius, quoad regendam Ecclesiam maximum fuit, cur totius Ecclesiæ Pontifex optimus maximus dici non potuit?

TERTIVM TESTIMONIUM.

34. Lib. i. c. 6. disputans de loco Eutangelico, *Tu es Petrus & super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam*, tandem ita concludis n. 47 *Quod præsentibus alijs ad Petrum singulariter ea verba dirigantur, inde ad summum colligitur verba præcipuè ad Petrum spectare sine tamen exclusione cæterorum. quod equidem libenter concesserim; & Petrum principalem Ecclesiæ ministerialem fundatorem si comparetur cum cæteris vndecim libenter agnosco. Sed ex hoc quis absolutam eius Monarchiam potest deducere? cum præsertim additus sit ei comes Paulus, qui eum in hoc plurimum superavit. Ex hoc loco Petrum Monarcham negas & asseris. negas in verbis vltimis, quis hinc absolutam Petri Monarchiam potest deducere? asseris cum dicis officium fundamenti præcipuè Petro convenire: Officium enim fundamenti Petro principaliter attributum*

tum eum Monarcham facit. Nam te fatente l. i. c. 6. n. 18. petra Ecclesiæ significat rem maximè illustrem, qualem in Petro nunquam voluit agnoscere Augustinus, id est, Monarchiam, & vt ais n. 43. significat præposituram, quâ Petrus toti præficitur Ecclesiæ, atque adeo præposituram iurisdictionalem, cum tu l. i. c. 7. n. 21. dicis præfici iurisdictionis esse. Igitur cum officium fundamenti Ecclesiæ Petro præcipue tribuis, officium iurisdictionale supremum in totam Ecclesiam illi concedis, hoc est, monarcham eum facis.

QVARTVM TESTIMONIVM.

Lib. i. c. 10. n. 11. explicas verba Ambrosij, qui di- 35.
cit Christum interrogasse Petrum; amas me, non vt disceret, sed vt doceret, quem eleuandus in calum nobis amoris sui vicarium relinquebat. In quæ verba Ambrosij dicis Petrum factum esse præ ceteris singularem Christi vicarium, & in officio amandi, & pascendi Ecclesiam Christo successisse per hæc verba *pascite oues meas.* sensus, inquis, talis est, quasi dicat Petro Christus. *Petre quandoquidem tu me amas plusquam ceteri, amorem hunc quem habes erga me, me iam descendente, conuerte erga oues meas: vt sicut me amas plus his, mea vice ama oues meas, hoc est enim à Christo relinqui quasi vicarium amoris ipsius, tu mea vice & loco mei ama meum gregem & succede mihi in ipso amore erga gregem, & quia Petrus erat sibi conscius se amare Christum præ ceteris, ideo in hoc omnibus antefertur, videlicet vt ei iniungatur plus quam ceteris munus amandi & pascendi pro Christo oues eius, quia vt inter virtutes charitas maior est, ita qui charitate excellebat (quamuis eum fortassis alij alijs virtutibus superarent) ex charitatis præcellentia omnibus antefertur, in hoc vt plus ei quam ceteris oues commendentur.* Hæc tu; quibus primatum, qui speciali diuino iure Petro conueniat, explicas verbis

Ambros.
in Lucam c.
vlt.

ita magnificis & amplis, vt nihil à te desiderari amplius possit, quam vt quæ scribis ipse intelligas, & vbi intellexeris, credas. Quatuor enim dicis vel ex tuis verbis euidenter colliguntur. Primo munus amandi & pascendi Ecclesiam loco & vice Christi, ab ipso Christo Petro plus quam cæteris iniungi: secundo Petrum singulariter præ cæteris Apostolis in officium Christi, dum vixit in terris Ecclesiam suã summo amore regentis succedere: Tertio Petrum Vicarium Christi in amanda Ecclesia, & pascenda non tantum feruore personali fuisse, sed etiam ex singulari *inunctione* Christi seu diuino iure esse debuisse. Quarto totam Ecclesiam singulariter Petro obedire debuisse, eumq; præ cæteris Apostolis tanquam Christi Vicarium & ipsius loco & vice præpositum venerari.

- ¶ 6. Hinc duo alia colligo: primo in ouibus pro quibus Petrus tanquam Christi vice vigilare debebat, fuisse Apostolos, quia Christus quos Petrum iussit amare, eosdem iussit pascere. Sed cum Petro dixit *amare oues meas non exceptit Apostolos*. Igitur cum dixit Petro *pasce oues meas non exceptit Apostolos*. Secundo Christum Vicarium generalem, qui amet & pascat Ecclesiam perpetuum reliquisse. quia Vicarium amoris sui, qui Ecclesiam præ cæteris pascere & amare singulari iure diuino teneretur reliquit Ecclesie qui eam amabat. Sed Ecclesiam suam amauit vsque in finem & consummationem sæculi. Igitur in Ecclesia Vicarium generalem qui loco & vice sua Ecclesiam singulariter amare & pascere teneretur perpetuum esse voluit. Hæc autem omnia tu dicis, nec dici quicquam à Catholico de Petri primatu magnificentius potest, & tamen Catholicus non es, quia, non dico Scripturam, non dico Patres, non dico Catholicos, sed te ipsum non intelligas, officiumq; Petri quod iusto volumine impugnandum suscipis toties clarif-

clarissimis verbis affirmas. Ita te scribentem merito rideat, si quis oderit; merito fleat; si quis amet: & tamen quod in te flendum vel maximè est, ita cæcus es & ita aduersus Catholicos qui Petrum Monarcham & singularem Christi Vicarium faciunt inflaris, vt eos dicas *palpare in meridie*, cum tamen nihil dicant, quod tu ipse non ita clare asseras, vt nihil clarius dici possit, vt in te diuinum illud iudiciũ ob tua peccata completum videri possit: *excaca cor huius, vt videns non videat, & audiens non intelligat.*

ARTICVLVS V.

Quam apte & euidenter ex Scripturis Petri primatus probetur.

EX his tria corollaria deduco. Primum est primatum Monarchicum, quem Petro tribuimus ex Evangelio euidenter & apte colligi. Quia enim Petrus reliquos Apostolos quodam sensu non superat genere potestatis, ideo nihil Petro singulariter tribuitur, quod alijs etiam Apostolis cum Petro cõmuniter nõ tribuatur. E cõtra vero cũ Petrus in eodẽ genere potestatis alio sensu Apostolos excellat, quicquid potestatis & iurisdictionis Apostolis cõmuniter vno loco datur, illud ipsum singulariter & vnicè & eminèter Petro tribuitur, vt eandẽ potestatem gubernatiuam Ecclesię vniuersalis multo quã ceteri excellentius habeat, & illorũ clauis ligandi & soluendi eius clauibus soluendi & ligandi subijciatur. Quare tu fati in eptè l. i. c. 6. n. 49. cum Bellarm. ita disputas, *quero à te (Bellarmine) inquis, vnde habes Petrũ esse solum caput & ordinariũ Ecclesię gubernatorem? respõdes quia ei soli corã alijs dicitur super hanc Petram adificabo Ecclesiã meam, & consequenter factus fuit seu designatus singulare Ecclesię*
fun-

fundamentum. Ideo ergo caput quia fundamentū. Si vltius cur Petrum solum facis quoddam singulare fundamentū, quod alij Apostoli non fuerunt? respondes quia erat caput & gubernator ordinarius. Ideo ergo caput & gubernator ordinarius, quia fundamentum: & ideo fundamentum singulare quia caput & gubernator ordinarius. Isti sunt circuli, quibus flectitur & reflectitur, qui falsa tueri nititur, cum enim non possit rectè à certè spiris cogitur incedere. Hæc tu in Bellarm. quem doctè & eruditè disputantem, nunquam (quæ tua non dicam fatuitas, sed infelicitas est) intelligis. Non enim tibi quærenti ab ipso cur credat Petrum singulare Ecclesiæ fundamentum esse, respondet quia erat caput & gubernator ordinarius; sed quia Christus ei singulariter dixit super hanc Petram, id est, super te ædificabo Ecclesiam meam. Nam Christus sicut Petro singulariter promisit, ita sine dubio quod promisit exhibuit, vt esset singulariter Ecclesiæ fundamentum. Si pergas vltius quærere quid sit esse totius Ecclesiæ singulare fundamentum? respondet esse totius Ecclesiæ caput & principem. Quod si tam crassus sis, vt hoc non statim intelligas, tibi metaphoram explicabit & dicet; idem esse in Repub. Principem, quod in domo fundamentum, caput in corpore. Vt enim corpus à capite, domus à fundamento regitur, & in officio vnitatis continetur; ita Princeps Kemp. fouet, gubernat & in pace concordiaque conseruat. Igitur cum Petrus constituatur à Christo singulare Ecclesiæ fundamentum, certè constituitur singularis & eminentissimus Ecclesiæ Princeps, hoc est monarcha. Hic si adhuc hæreas, nec capias in singulari totius Ecclesiæ principatu contineri Monarchiam, hac ratione tibi breuiter illud ostendet. Nam potestas Petri in Ecclesiam plena est, vniuersalis, & eminentissima est: cum plena sit, nihil erit in Ecclesia tam difficile, quod potestas Petri non vincat;

cat; cum sit vniuersalis, nullus erit in Ecclesia à Petro tam difsitus ad quem Petri potestas non se extendat; denique cum sit super omnes eminens, nullus erit in Ecclesia tanta dignitate sublimis super quem Petri potestas non emineat. Igitur cum Petrus omnia possit in omnem Ecclesiam, quantumuis diffundatur, & in omnes personas Ecclesiæ, quantumcunque se efferant; sine dubio Monarcha erit. ita disputant Catholici, præsertim Bellarminus, nec in illo quas fingis vertigines, sed in capite tuo sunt.

Secundo sequitur facillimè Patrum dicta inter se 38. conciliari, qui dicunt Petrum Ecclesiæ totius, etiam Apostolorum principem & pastorem, & tamen Apostolos eandem cum Petro potestatem habuisse. Nam si comparentur inter se Apostoli quoad genus vel speciem potestatis, fuerunt pares, eandem cum Petro potestatem singuli habuerunt. nec enim potestas Petri à potestate reliquorum specie differebat. Si vero comparentur inter se Apostoli quoad gradum, quæratque an potestatem, quam reliqui habuerunt, Petrus habuerit excellentius, sine dubio (etiam te fatente Petrus reliquos longè præcelluit, eique munus pascendi, amandi, regendi Ecclesiam multò magis quam cæteris Christus iniunxit. Itaq; pari confortio honoris & potestatis præditos cum Petro omnes Apostos rectè dixit Cyprianus: nec male Hieronymus, eandem omnes cum Petro potestatem accepisse, ex æquo super omnes Ecclesiæ fortitudinem solidari. Hæc omnia vera sunt, nec aliud significant, quam pares fuisse Apostolos quoad speciem potestatis: tamen si gradum perfectionis & excellentiæ potestatis gubernatiuæ spectes, iam pares non erant Apostoli, sed Christus ab vno Petro originem vnitatis Sacerdotalis, id est, officium vnius summi Sacerdotis in Ecclesia suâ autoritate disposuit, & vnus electus est, vt

est, vt cepite constituto schismatum in Ecclesia tolleretur occasio. Ex quibus facilè soluitur quæstio, quæ disputatur à Theologis, an Petrus alias clauces acceperit an easdem cum cæteris. Maldonatus contendit Petrum peculiare quasdam clauces accepisse & secretas quib. ita clauderet vt nemo aperiret, ita aperiret vt nemo clauderet. Bellarm. eadem potestatem, easdem clauces Apostolos accepisse dicit, ac Petrum. De re constat accepisse Apostolos easdem clauces quas Petrus quoad speciem potestatis, cum clauces aliorum & Petri ad eosdem specis actus sese extendant: alias tamen clauces habuit Petrus, si gradum & eminentiam potestatis spectes, quæ eminentia facit vt contra Petri clauces claudentes nemo aperire, contra eius clauces aperientes, nemo claudere possit. Modus vero loquendi Bellarm. communior & Patribus conformior est.

39. Tertio sequitur te toto libro primo à capite ad calcem non nisi aerem ferire, nec impugnare quod Catholici dicimus, nec probare quod negamus. Apostolos omnes inter se pares fuisse in omnibus essentialibus potestatis, eandem potestatem habuisse sine differentia essentiali varijs capitibus probas. Hoc tibi Catholici sine probatione libenter cōcedimus: tantū contendimus non ita pares fuisse in eadem potestate, quin Petrus eiusdem potestatis primatum excellentiamque habuerit, quod tu testimonijs scripturarum adactus negare non potes. Petrum fuisse totius Ecclesiæ solum pastorem, solum Principem, solum clauigerum acerrimè impugnas. Quis hoc Catholicus dicit? Petrum dicimus pastorem, rectorem, principem Ecclesiæ, inter cæteros Apostolos etiam pastores, rectores, principes supremum, sed pastorem aut rectorem aut principem solum non dicimus. Neq; Monarcha is est, qui solus est Princeps, sed qui cæteris Principibus

Maldon. in
cap. 16.
Matth.

cipibus etiam præest; & ita non Princeps solus sed supremus est. Quod si nomine Principis is tantum intelligatur, qui vnus totam communitatē sub se habet; vt ab eius imperio nullus eximatur, hoc sensu solum ex Apostolis Petrum totius Ecclesiæ principem, rectorem & pastorem elicimus & probamus.

CAPVT SEPTIMVM.

Petrum primum in Ecclesia primitiua exercuisse.

EVERSO fundamento operis tui longè præcipuo (æqualitatem Apostolorum cum Petro illius Primatui repugnare,) nihil iam superest in libro, quod vel leuissimam ingerat difficultatē, in Petro primum non fuisse à Christo institutum. Quia tamen sæpissimè inculcas Monarchicum Petri primum antiquæ Ecclesiæ semper incognitum fuisse, nulli Catholico Doctore, nisi post mille à Christo annos, vel venisse quidem in mentem; quamuis per se falsissimum hoc esse appareat, tamen vt veritas magis eluceat, huius dicti tui falsitatem ex alijs tuis dictis demonstrabo.

PROPOSITVR SEPTIMVM ANTONII FVNDAMENTVM.

IGITVR Monarchiam Petri per mille à Christo annos fuisse penitus incognitam, probas. quia nulum exstat vel leuissimum vestigium, Petrum in primitiua Ecclesia Monarchiam exercuisse. Nam electio septem Diaconorum Act. 7. non est à solo Petro facta, sed ab omnibus Apostolis; & cum Samaria recepisset verbum Dei, Ecclesia quæ in Hierusalem erat, misit ad eos Petrum & Ioannem. quæ missio satis indicat Petrum Ecclesiæ Monarcham non fuisse

Gal. 2.

fuisse. Secundò quia Paulus Petrum reprehendit. quæ reprehensio ex duplici capite monarchiam Petri destruit: tum quia Petrus errauit in fide: quomodo autem Ecclesiæ singulare fundamentum, qui tam labilis & infirmus in fide fuit? tum quia, si Petrus Princeps Ecclesiæ absolutus fuisset, Paulus non potuisset à magna impudentia, audacia, arrogantia, imò & proacacitate excusari, qui publicè & acriter eum reprehendit. Tertiò quia Paulus se saepe confert Petro, & dicit se nihil minus esse, quam ipse sit. imò à Patribus Petro non impar dicitur, & Princeps Apostolorum cum Petro dicitur, & ferè titulis omnibus, quibus Petrus exornatur, à Patribus insignitur. Quartò quia Patrum dicta de Petro satis indicant eos Petrum non existimasse, totius Ecclesiæ Monarcham. quæ Patrum dicta tu conglobas l. i. c. ii. n. 27. & sequentibus quam vanè & ineptè, iam statim ostendam.

Septimum suum fundamentum euerit

ANTONIUS.

HAEC omnia te alijs locis libri tui euertere, iam restat vt ostendam, atq; vt ab vltimo exordiar.

ARTICVLVS PRIMVS.

Quam ineptè patrum dicta contra Petri primatum vigeat

Antonius.

PATrum dicta, quæ adfers, contra Petri primatum non faciunt, & in illis vrgendis ineptiam tuam promiss. Hoc patebit, si singula examinemus; quæ tredecim sunt, ex quibus tria cum dictis tuis pugnant; quinque primatum Petri probant potius quam negant; alia quinque ita sunt inepta, vt ne vmbra quidem argumenti habeant.

Testimonia

TESTIMONIA IN QVIBVS VRGENDIS SECVM
pugnat Antonius.

PPRIMUM Dionysij Areopagite est, qui Petrum 2.
vocat principem inter Apostolos. Sed hunc primatum, inquis loco citato n. 27. non intellexit cum summa
potestate supra ceteros. nam alio loco Iacobum prius nominat, quam Petrum. Aderat autem & Domini frater Iacobus
& Petrus suprema & antiquissima Theologorum summitas: Idem fecerat & Paulus, ut iam vidimus priori loco Iacobum
posteriori Petrum numerando. Hic bis tibi ipsi contrarius es. primò cum dicis Paulum eundem Iacobum
nominasse ante Petrum, quem nominavit Dionysius. Nam Dionys. Petro preposuit Iacobum fratrem Domini. Sed l. 2. c. 2. n. 44. dicis Paulum, cum dixit, Iacobus & Cephas & Ioannes dexteris mihi dedere societatis, Petro preposuisse non Iacobum fratrem Domini, sed Iacobum filium Zebedæi Ioannis fratrem. Secundo tecum pugnas cum ex Petri nominatione post Iacobum colligis inter eos paritatē, cum l. 1. c. 10. n. 15. ita scribis Petrus, inquis, fuit Iacobo longe maior, quia Iacobus fuit vni Vrbi alligatus Pontifex, Petrus autem totius orbis doctor & informator. si Petrus longe maior, quomodo Iacobus illi par? Si dicas Petrum fuisse longè maiorem Iacobo dignitate non potestate; in primis cur Petri nominatio post Iacobum evertit eius primatum potestatis, non dignitatis? Si potuit iustā de causā post Iacobum nominari prior dignitate, cur eādē de causā non potuit post Iacobum nominari prior potestate: Deinde aperte facis Petrum Iacobo longè maiorem potestate. nam l. 1. c. 10. n. 21. Apostolatus, inquis, Petri principatus excedit potestate quamcunq; cathedram particularem. Subsumo. sed cathedra Iacobi fuit tantū particularis: Iacobus (inquis vbi supra) Hierosolymitanæ Ecclesiæ præfectus à

Eccles. Hie-
rar. 6. 10.

apud Da. v
n. ascen. l. 2.
de dormit. 2

Deip.
Gal. 2.

N

Domi-

Domino fuit. Igitur cathedra Petri, seu Petrus non solum dignitate sed etiam *potestate* Iacobum excel- luit? Igitur ante Petrum Iacobus nominatur, non quia Petro vel dignitate vel potestate par esset, sed quia ad dormitionem virginis Deiparæ (de quâ lo- quitur Dionys.) quæ Hierosolymis contigit Iacobus ciuitatis Hierosolymitanæ Episcop' prior aduenerat.

3. *Clem. Alex. apud Euseb. l. 2. c. 1.* Secundum testimonium in quo tecum ipse pugnas est Clementis Alexandrini quod affers n. 28. qui dicit Petrum, Iacobum & Ioannem summum dignitatis gradum à Christo adeptos, post ascensionem eius de gloria & honore inter se non contendisse. Igitur, inquis, non solus Petrus sed etiam Iacobus & Ioannes summum dignitatis gradum inter Apostolos habuerunt; nec Petri Monarchiam Clemens agnouit. Hic tecum apertè pugnas. Nam cum dicis Petrum, Iacobum & Ioannem inter se fuisse pares, cæteris autem Apostolis superiores dignitate, vel loqueris de primatu dignitatis potestatiuæ, vel de primatu dignitatis personalis. Si de primatu dignitatis potestatiuæ, tecum pugnas eum Petro, Iacobo, & Ioanni tribuendo, cum millies scribas primatum dignitatis potestatiuæ inter Apostolos nullum fuisse; omnes Apostolos inter se potestate & iurisdictione fuisse penitus pares. Si de primatu loquaris dignitatis personalis, tecum pugnas eum vni Petro eripiendo, qui millies affirmas Petrum rel quos Apostolos omnes, etiam Iacobum & Ioannem personali excellentia superasse, & præsidem honore dignitateq; existisse. Igitur quocunque te veritas perplexus es, & dum nos vulnerare cupis, nobis intactis tibi ipsi vulnera infligis.

4. *Ambrosij de incar. c. 4.* Tertium testimonium affers nu. 32. quo te ipsum vulneras, & est Ambrosij, de Petro ad Christi quaestionem (vos autem quem me esse dicitis?) confestim respondente, *statim, inquit, loci non immemor sui Petrus prima-*

primatum egit : primatum confessionis utique non honoris, fidei non ordinis. Quæ verba non contra dogma Catholicum, sed contra tuum de Petri primatu pugnât. Nam Catholici Petro tunc temporis, nimirum cum dixit Christo, *tu es filius Dei viui*, Monarchicum primatum non tribuimus; tu verò asseris eum tunc inter Apostolos primatum habuisse. quæ verò primatum? l. i. cap. 7. nu. 21. *Petrus*, inquis, *omnes honore, dignitate, ordine, precedentia antebat.* Non sentis, Antoni, non vides, si Petro primatum negas ordinis & honoris, te tecum ipsum pugnare? Cur igitur Ambrosium profers Petro primatum ordinis & honoris negantem? an non hæc animi cæcitas & vanitas est, in alios tela, quæ in te redeant iaculari? Quamuis ne quidem contra honorariû Petri primatum Ambrosij verba militare statim videres, si quos legis authores vel modicum nosse expendere. Non enim dicit Ambrosius Petrum primatum honoris non habuisse, cum dixit, *Tu es Christus filius Dei viui*, sed in illa confessione primatum honoris non egisse, sed egisse potius primatû confessionis & fidei, id est Petrum, dum præ cæteris Christi diuinitatem agnouit & confessus est, nõ egisse tam partes primatus Apostolorum in honore & dignitate, quàm primatus in fide & confessione. Sicut Serenissimus Magnæ Britanniæ Rex, si cum Puritano Ministro disputaret, eumq; (vt est doctissimus) argumentis errare conuinceret, rectè diceretur agere Principatum doctrinæ non potestatis: num tu eum non esse Principem potestate inde concluderes? Insuper hoc faceres.

QUINQVE TESTIMONIA PATRVM CONTRA Petri primatum allata ab Antonio, illum potius probant.

EX tredecim testimonijs quinque adeo primatum Petri non improbant, vt eum etiam confirment.

5. *Ambros. in Pjal. 43.* Primum est Ambrosij à te allatum nu. 28. qui per verba *pasce oves meas à Christo* (inquit) *Petrus sacerdos eligitur, qui spiritu diuinae charitatis triplici se ligauit.* Quae verba Petri primatū asserūt. significat enim Ambros. vt diximus, Petrum ex clero Ecclesie Christianae, qui tunc erant Apostoli, electum à Christo Sacerdotē, id est, Episcopū, qui toti Ecclesiae, ex cuius Clero eligebatur praesesset. Sed qui praeficitur toti Ecclesiae, ex cuius Clero eligitur, fit illius Princeps & Monarcha. Igitur totius Ecclesiae Princeps & Monarcha Petrus à Christo electus est.

6. *Hierony. l. 1. adu. Pelag.* Secundum Hieronymi nu. 29. *Vt Plato princeps fuit Philosophorum, ita Petrus fuit Apostolorum super quem Dominus fundauit Ecclesiam. aliam, inquis, Monarchiam Hieronymus in Petro non agnoscit* prorsus non agnoscit. nā quā maiore posset agnoscere Petrus enim, si credim⁹ Hieronymo, quoad officium & dignitatem fundamenti Ecclesie ita fuit Princeps inter Apostolos, quomodo Plato fuit quoad doctrinam & scientiam Princeps Philosophorū. Sed Plato opinione Hieronymi fuit vere doctrinā & scientiam princeps omnium Philosophorum. Igitur Petrus fuit princeps inter omnes Apostolos in officio & dignitate fundamenti Ecclesiae Christianae, quae est secundum Cyprianum, *omnes Ecclesia actus gubernare.*

7. *Chrysof. ho. 87. in Ioan.* Tertium testimonium est Chrysof. n. 30. qui quaerit cur Christus omiſſis ceteris Apostolis soli Petro dixerit, *Amas me? pasce oves meas.* Respondet quia Petrus erat eximius & praecipuus, eorumque os & coryphaeus. Hoc dictum Chrysof. vocas insigne contra Petri primatum; cum tamen Petri primatum apertissime contineat, praesertim si verba Chrysof. vera & integra ponantur. *Os, inquit, Apostolorum erat Petrus & princeps & vertex ipsius caeterus, & ideo Paulus eum praeter alios visurus ascendit.* Ex quibus verbis colligo primo loqui Chrysof. de dignitate Petri, quam habuit in Ecclesia post

post Christi ascensionem, quando eum Paulus inuifit. Secundo colligit Petrum fuisse os Apostolorum & Principem & verticem seu caput cætus, id est, Ecclesiæ primitiuæ. Sensus igitur Chrysoft. est: Petrum quidem dum Christus vixit in terris fuisse Principem Apostolorum delatione Christi, qui eum reliquis præferbat: vt igitur iam Christo discedente firma & certâ lege Princeps Apostolorum & vertex seu caput Ecclesiæ esset, dicit ei Christus, *pascite oues meas.*

Quartum testimonium Augustini nu. 30. qui sæpe vocat primum Apostolum, *qui caput, inquit, negat quomodo membrum. neque tamen hoc dicimus, quod primum Apostolorum accusare delectat. nihil aliud, inquit, Petrus Augustino est, quam membrum Christi. de capite visibili ne verbum quidem.* Itane, Antoni? Augustinus Petrum tantum membrum agnoscit his verbis, quibus eum vocat tale membrum, vt primus Apostolorum sit, id est, totius Ecclesiæ post Christi discessum primum visibile membrum quale autem membrum? te fatente membrum potestate vniuersali amplissima in Ecclesiam Christi quâ latè patet instructum. quid vero est primum membrum visibile cû potestate vniuersali amplissima in totum Ecclesiæ corpus, nisi visibile totius Ecclesiæ caput? Itaque nunquam dignitatem capitis visibilis toties in August. requireres, nisi vel defectu capitis visui, vel odio successoris Petri, dignitas capitis visibilis in Petro tibi esset inuisa.

Quintum testimonium eiusdem Augustini ibid. *Petrus natura vnus homo erat, gratia vnus Christianus, abundantiori gratia vnus idemque primus Apostolus.* Quid hic non magnificum de Petro? *Cur altius, inquit, non ascendis, Augustine? Vbi dignitas visibilis capitis Ecclesiæ?* Ibi, Antoni: abundantiori gratia vnus idemq; primus Apostolus. quid est enim Apostolus, nisi totius Ecclesiæ Princeps? quid vero summus & primus Apostolus,

8.

Aug. tract.
66. lib. 6.

9.

Tract. 108.
in 10an.

nisi totius Ecclesiæ, etiam Apostolorum Princeps cum potestate amplissimâ? primus, inquis, etate & vocatione. sed hanc dignitatem Petrum in capite tuo habere, non in mente Augustini iam supra satis ostendimus.

TESTIMONIA QVINQUE INEPTA NE QUIDEM VMBRAM ARGUMENTI HABENTIA.

IO.
Iustini. ad-
uer. Iud.

EX his primum est Iustini, nu. 28. qui Petrum vocat vnum Apostolum: quod dictum, inquis, non videtur valde cohærere cum Petri Monarchiâ? acutè vides, Antoni.

Tract. 59. in
Ioan.

Secundum Augustini nu. 30. qui dicit Petrum esse Christi discipulum; quo dicto scilicet Petri primatû in puluerem redegit.

l. 5. in Is. c.
54.

Tertium Cyrilli Alexand. nu. 31. qui explicans locum Apocalypsis de fundamentis cœlestis Hierusalê & illius portis quæ singulæ singula margarita sunt. *Hæc, inquit, de ciuitatis illius præfectis, quos nobis hæc describit oratio. Vnde sic infer, præfecti sunt Apostoli Ecclesiæ ex æquo omnes. Sed illud ex æquo ex capite tuo appositum est; quod in Cyrillo non est: nec sequitur, si præfecti sint ex æquo præfectos esse.*

- II. Quartum Petri Blesën. nu. 33. *grauis* (inquis) *authoris*. Hic dicit Christum cum dixit Petro, *Vado Romanum iterum crucifigi*, significasse se in eo crucifigendum, quæ sibi adoptauit in membrum. *Si author hic agnouisset Petrum supremum Christi Vicarium, proculdubio dixisset ideo Christum in Petro fuisse crucifixum, quia Petrus eius personam tanquam supremus eius vicarius gestaret.* Sed semper in te mentem desidero, Antoni. Petrus enim Blesënensis explicare vult, quomodo Christus suis martyribus compatiatur. Christus autem in Martyre suo pati dicitur, non quia Vicarius eius est, sed quia membrum illius est.

est. Nam qui crucifigitur in Vicario suo, verè non crucifigitur; sed si quis cruciatur in membro verè pœnam sentite & cruciari dici potest. Itaque Christi charitas compatiens seruo suo, quando cruci affigitur, multo melius explicatur si dicamus eum pati in membro, quam si dicamus pati in Vicario suo.

Quintù Ambrosij. Non debebat didrachma Christus, non debebat & Petrus in adoptionem assertus à Patre. *Ex Ambrosio, inquis, Petrus non debebat tributum, quia erat filius Dei adoptiuus, non quia erat Ecclesia caput & Monarcha. Cur Ambrosius quod longe maius est tacet, & quod minus est, commemorat? quia illud maius non no- uerat.* Hæc tu, quibus verbis incautè detegis, quam profanus & impius sis, qui Monarcham esse Ecclesiæ longè maius existimas, quàm sit esse filium Dei adoptiuum; quamque abhorreas à sanctissimi Apostoli mente, qui sic exclamat; *Videte qualem charitatem dedit nobis pater vt filij Dei nominemur & simus.* 1. Ioan. 3. Non est ita, Antoni; dignitas Ecclesiæ Monarchæ, quanta quanta sit, longè minor est, quam sit dignitas filij Dei. Illa humana, hæc diuina est; illa temporaria, hæc æterna; illa potestas, hæc sanctitas est; illa apud homines, hæc apud Deum sublimes facit; illa regni cœlorum ianuam aperit, hæc ingreditur & cum Deo perenniter regnat à Patre. Non igitur supremam Petri dignitatem Ambrosius omisit, cùm à patre adoptatum dixit; sed expressit illam ipsam causam, ob quã Christus eo loco, quem exponit Ambrosius, Apostolos liberos à tributo esse affirmat, *ergo filij liberi sunt.* quam sententiam non est huius loci explicare.

Ex dictis patet testimonia, quibus asserere conaris Petri primatum antiquis Patribus penitus ignotum fuisse, ineptissima esse.

ARTICVLVS II.

*Petri verum primatum antiquitati cognitum fuisse ex An-
tonij dictis ostenditur.*

P R I M A T V S Petri Christianæ Ecclesiæ semper
cognitus fuit, nihilque falsius esse potest, quàm
quod tu asseris l. i. c. 10. n. 28. ubi ita scribis. *Demus Mo-
narchicis, ut à sexcentis annis possunt proferre auctores, qui
primatum Petri asserant & affirmant, certè reliqui sunt
mille anni à Christo, in quibus cuiquam ex Catholicis Docto-
ribus ne in mentem omnium quidem venerit magna illa Petri Monar-
chia. Excipiamus semper Romanos Pontifices, qui in propria
causa non sunt iudices facile admittendi. Hæc tu: quæ quæ
falsa sint ex tuis dictis euinco.*

PRIMUM ARGVMENTVM.

13. Lib. 4. c. 10. n. 95. respondens ad Bedæ testimo-
nium pro Romano primatu. *Non negamus, inquis,
Monarchiam Romanam illis sæculis capisse altas radices age-
re, & credi, & defendi, ac exinde Scriptores, ut plurimum
Romanizantes suspectos habemus &c. Atque ita Bedam,
Anselmum &c. inter Monarchicos reponis: successio-
nem enim, inquis, Petro specialem & papificam concessam
putant. Hic bis tibi in terminis contradicis. Primo
dictis Romanam Monarchiam Bedæ sæculo altas ra-
dices agere cepisse: & tamen lib. 1. c. 10. n. 26. *Romana,*
inquis, *Monarchia, aliquas sed non admodum altas radices
fixerat Bernardi sæculo. Beda quatuor ante Bernardum
integris sæculis vixit. Quomodo igitur Bernardi sæ-
culo Romana Monarchia non admodum altas radi-
ces egerat, si quatuor ante Bernardum sæculis altas
radices agere cepit? & l. i. c. 11. n. 33. Petrus Blesensis, in-
quis, eo tempore scribebat, quo Romana Monarchia se plu-
rimum**

rimum erexerat, fuit enim Bernardo Clareuallensi contemporaneus. Si Petrus Blesensis & Bernardus contemporanei sunt, quomodo Romana Monarchia tempore Bernardi non admodum alte fixa, si tempore Petri Blesensis fuit plurimum erecta? imo & Bedæ sæculo illius altæ radices agi cæptæ sunt? An aliud est altè radices figere, aliud altas radices agere, aliud plurimum se erigere? an potius verba fundis, quæ non intelligis? Secundo cum dicis Bedæ sæculo authores vt plurimum Romanizare, successionem Petro specialem papificam tribuere, apertè pugnat cum eo quod antea dixeras magnam Petri Monarchiam nulli Catholico vel semel venisse in mentem, nisi post mille à Christo annos. Quid enim est magna Petri Monarchia, nisi Papatus, id est, monarchicum regnum Romani Pontificis, cui reliqui Episcopi subijciantur? sed te fatente, à Bedæ sæculo, hoc est, à quatuor sæculis ante millesimum à Christo annum, authores vt plurimum Papatum in Petro ponebant, quem ab eo ad Romanum Pontificem deriuabant. Igitur stare non potest, tuq; ipse euertis, quod dixeras, his sexcētis postremis annis Petri Monarchiam seu Papatum cepisse asseri & defendi; antea nulli Doctori Catholico vel venisse quidem in mentem.

SECUNDVM ARGVMENTVM.

Quam sis in dictis tuis inconstans, & tui immeritor, quamque verè facias, quod Baronio & Bellarmino falso tribuis, quibus lib. 4. c. 1. n. 3. familiare esse dicis eundem authorem modo approbare & in calum attollere, vbi eis fauere videatur; modo dicis deuocere & execrari illum eundem vbi ipsis aduersantem offenderunt. Hoc, inquam, quod illis imponis te facere patebit hoc exemplo. Exstant epistolæ, quæ Romanis Pontificibus antiquissimis tribuuntur, Clementi, Anacleto,

cleto, Euaristo, Alexandro, Pio, Aniceto, Victori, Marcello, Melchiadi & alijs. Ex harum vnâ, cum l. i. c. 5. n. 17. quidpiam attulisses, quod tibi arridebat, in harum epistolarum laudes his verbis effunderis. *Hæ antiquæ epistolæ; etiam si illorum Pontificum, quibus adscribuntur; vix esse credantur, sunt tamen satis ANTIQVAE; & ad Romanas traditiones oppugnandas, non ad confirmandas VALIDAE.* Magnæ laudes. Igitur videamus an in his Epistolis Petri Monarchia contineatur? nam si continetur. neque antiquitati ignota, neque Romana traditio, sed Christi institutio erit. Lib. 4. c. 10. n. 13. varia testimonia ex illis epistolis citas. Alexander dicit; *Huic sanctæ & Apostolicæ sedi summarum dispositiones causarum & omnium negotia Ecclesiarum ab ipso Domino tradita sunt; quasi ad caput ipso dicente Principi Apostolorum Petro. Tu es Petrus & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam; & tibi dabo clauēs regni cælorum.* Idem habet Anacletus, Marcellus & alij: denique

hoc citas l. i. c. 10. n. 29. Melchiades, priuilegium, inquit, iudicandi Episcopos beato Clauigero Petro solummodo Christi vice commissum est. Tantum tibi constes, Antoni, & Petri Monarchia iam vicit. Sed frustra hoc à te petimus: nihil enim tu tam affirmate dices vnquam, cuius contrarium non sis pari confidentia dicturus.

15. *Quid enim ad ista respondes? Hæc, inquis, nos facillè vt ab illorum temporum stilo aliena, & antiquitati ignota atque adeo vt ex posteriorum Papicolarum officina prodeuntia, eandemque prorsus manum redolentia fastidimus. Non vides Antoni? non manu palpas inconstantiam tuam? quas epistolæ prius ad cælum vsque laudaueras, iam diris deuoues & execraris. dum tibi fauebant, antiquæ erant, & satis antiquæ, vt antiquiores ne quidem desiderares: nunc quia aduersantur, antiquitati prorsus ignotæ sunt & ex posteriorum Papicolarum officina prodierunt. Dum tibi fauebant,*

bant à Romanis traditionibus erant puræ: nunc, quia aduersantur, Papicolarum manum redolent, vt eas propterea fastidias. Dum tibi fauebant, erant firmæ, validæ, non reijciendæ: nunc, quia aduersantur, facile eas contemnis, & firmæ tibi adeo non videntur vt l. 2. c. 2. num. 6. *arenam volubilem* voces. Nimirum ius tuum, vt authorem pro libitu tuo vel antiquum vel recentiorum facias, exerces; quod tibi suppetere l. i. c. 10. n. 10. insinuas, de Damasceno cum sic scribis. *Non est tanta authoritatis, vt inter recentiores & dormitantes aut adulantes non possit interdum reponi.* Hæc tu & alia ineptiora, quibus contemptis illud assumimus, quod tibi dictum veritas expressit, has epistolas Romanorum Pontificum esse antiquas, à Romanis traditionibus alienas, & ad arguendum theologicè firmas: quæ cum Petri Monarchiam apertissimè contineant, illam & antiquam & Christi institutionem esse concludimus.

TERTIVM ARGVMENTVM.

Nulli Catholico Doctore, nisi post mille à Christo annos Petri Monarchiam venisse in mentem, quam temere dixeris, probatur ex testimonijs quatuor Patrum, quibus satisfacere conaris; sed quia nec quidem tibi ipsi satisfacis, tandem reijcere cogeris.

Primus est author quæstionum Noui ac Veteris testamenti, quem sæpissimè citas sub nomine Augustini vt lib. 4. in proœmio n. 4. *Augustinus* (inquis) *sive alius, vir sanè magni iudicij & authoritatis in Ecclesia.* Hic ita de Petro scribit, *sicut in Saluatore erant omnes cause magisterij: ita & post Saluatorem in Petro omnes continentur: ipsum enim constituit caput eorum vt esset pastor gregis dominici. Manifestum est ergo in Petro omnes contineri: rogans enim pro Petro pro omnibus rogasse dignoscitur; semper enim in preposito populus aut corripitur, aut laudatur.* Hæc ille; nec potuit
clarius

16.

*Auct. 99.
vet. & no.
test. q. 75.*

clarius loqui. Tu l. i. c. 9. n. 6. *Hic author*, inquis, *intellexit Petrum fuisse caput, id est, primum & procuratorem & representatorem ceterorum.* Certè. quid enim aliud intelligere potuit, si Monarchiam voluit intelligere, quàm cum qui tanquam Princeps & præpositus totam Ecclesiam, ipsos etiam Apostolos iure diuino & institutione Christi repræsenteret, Ecclesiæq; negotia publica curaret, tanquam omnium voluntates in suâ continens? Pergis igitur & addis: *Quod si hic author propriè intellexit Petrum fuisse solum pastorem gregis Domini, & præsertim ceterorum Apostolorum pastorem, valeat; nam contra Sacram Scripturam & Patres nemo audiendus.* Ita tractare cogeri Patres Antiquos, quia Petri Monarchiam clarius asserunt, quam ut eos possis exponere. Et tamen hoc cum facias tam excors es, ut simul clamare non verearis Petri Monarchiam nulli Doctore antiquo vel venisse quidem in mentem.

17. Secundus Arnobius est, qui scripsit in Psalmos: non ille antiquissimus Magister Lactantij, qui vixit tempore Diocletiani; sed recentior, qui vixit tempore Augustini, & quem floruisse ante mille annos constat, cum à Beda ut antiquus Psalmorum expolitor citetur: hic, inquam, de Petro sic scribit. *Ecce Apostolo pœnitenti succurritur, qui est Episcoporum Episcopus, & maior gradus redditur ploranti, quam sublatu s fuerat deneganti &c.* Hoc enim nomen sanctum (pastoris) & ipsius potestatem nominis, post resurrectionem Petro pœnitenti concessit, & negatus negatori suo hanc, quam solus habuit tribuit potestatem. Ita Arnob. cui nihil habes, quod respondeas, nisi cum errare; cum Cyprianus Episcopum Episcoporum non admittat; & falsum sit Petrum maiorem gradum recepisse pœnitendo, quam peccando perdidit. Ita tu dictu Arnobij, & inconstanter tanquam Monarchicum admittis & inepre impugnas. Nam Cyprianum non negasse vel nomen

vide Possesinum in apparatu.

Arnob. in psal. 138.

vel

vel officium Episcopi Episcoporum, sed illius potestatis exercitium agere tulisse, quod suo aduersaretur errori, in Synopli mea ostendi. Petrum verò pænitentem maiorem dignitatem pænitendo recuperasse, quam peccando perdidit tu verbo negas, contra autem Arnobius demonstrat. Nam Petrus ante negationem fuerat Princeps Apostolorum, sed illi tunc Episcopi non erant, sed ad summum in vltimâ cænâ facti Presbyteri: at verò in die resurrectionis ordinati sunt à Christo Episcopi, & postea Petrus illis iam factis Episcopis pastor datus. Itaque qui peccando dignitatem Principis Presbyterorum amiserat, hoc est, ea se indignum reddiderat; & ea priuari meruerat: pænitendo meruit & obtinuit officium pastoris & episcopi Episcoporum. Nihil potuit verius, nihil elegantius ab Arnobio dici. Quanquam non iam quærimus an tu sapientior Arnobio, sed an teipso insipientior sis, qui cum nulli Doctore Catholico Petri Monarchiam nisi post mille à Christo annos venisse in mentem asseras, tamen Catholicos Doctores antiquos quod eam asserant reprehendis.

Tertius est author Comment. in epistolas Pauli, 18. qui tribuuntur Ambrosio, quem tu sæpe tanquam *Comment.* magnæ authoritatis citas & dicis esse satis antiquum. *in c. 3. c. 10.* Hic in c. 3. primæ ad Timoth. Damasum Ecclesiæ pastorem appellat, cum quibus verbis diu luctaris l. 4. c. 10. n. 84. sed tandem cedis, & ita concludis: *1. Timoth.* Si non possunt hæc verba à Papisca significatione abstrahi, tunc ditemus authorem hunc existimasse, ad Romanos Pontifices per Petrum totius Ecclesiæ regimen deuenisse. Igitur Papatu seu regimen totius Ecclesiæ fuit à Christo in Petro institutum velut in capite, à quo ad Romanum Pontificem peruenit opinione huius authoris, quem Catholicum fateris & satis antiquum.

Quartus Origines. Petro, inquit, cum summa re- 19.
cum

Epist. ad
Rom. c. 6.

rum de pascendis ouibus traderetur, & super ipsum, velut super terram fundaretur Ecclesia. *Certe, inquis, l. i. c. 10. n. 13. verba illa Latini interpretis, puto Ruffini, (summarerum traderetur) latinè amplam habent significatiōnem, lubentius Græcum Orig. dictum considerarem, si exstaret: arbitror enim aliquid modestius dici. Ita ad Græcum prouocas Orig. dictum, quod non exstat, putasq; non fuisse Orig. vel à Ruffino vel ab alijs Latinis authoribus intellectū. Itaq; in Latino Origine tredecim sæculorum consensu approbato exstitisse fateris Petri Monarchiã cum summã rerũ totius Ecclesiæ illi traditã verbis adeo amplis & magnificis, vt in illis modestiã requiras. Hæc omnia cum videas & fatearis; tamen adeo mente cares, vt vel venisse in mentem cuiquã Doctori Catholico antiquo Petri primatũ neges.*

QUARTVM ARGVMENTVM.

20. Patres omnes antiquos Petri primatum agnouisse tu fateris apertè; quod hoc argumento probo. Qui Petro officium fundamenti, clauēs regni cælorum, officium pastoris, regimen & curam totius Ecclesiæ præcipuè & singulariter præ ceteris Apostolis tribuit, eum constituit totius Ecclesiæ Monarcham, vt iam ostensum est. Sed concedis Patres antiquos omnes, officium fundamenti, clauēs regni cælorum, officium pastoris, & regimen & curã totius Ecclesiæ Petro præcipuè & singulariter tribuere; huius rei decem profero exempla.

Orat. de
mod. jeru.

Primus Gregor. Nazianzenus, qui Petrum inter Apostolos fundamenta Ecclesiæ fidei suæ credita habere dicit, & quod reliqui discipuli se posthaberi tranquillo animo sinant. Respōdes l. i. c. 10. n. 4. in hæc verba, *omnes Apostolos æq; fundamenta fuisse iam probatum est, quod vero Dominus maximè & præcipuè id Petro contulerit, non agrè ceteri ferebant: Hæc tu: quæ non video inter se quæ cohæreant. Nam si fundamenta Ecclesiæ æquæ fuerant omnes Apostoli incluso Petro, quomodo*

Petro

Petro hoc Christus maximè & principaliter contulit? & si Petrus regimen totius Ecclesiæ maximè & præcipue habuerit, quomodo non Pontifex totius Ecclesiæ maximus fuit?

Secundus Epiphanius ib. n. 5. *Hic est qui audiuit, pasce agnos meos, cui creditum est ouile*: non soli, inquis, sed præcipuè & principaliter. Ita est. Epiphanius in Anchorato.

Tertius Chrysoft. Petrum Christus Ecclesiæ futuræ pastorem constituit. *præcipuum quidem*, inquis l. i. c. 6. n. 43. *sed non solum* Rectè. Idem Chrysoft. Petrum piscatorem dicit fuisse caput & pastorem totius Ecclesiæ. *loquitur* (inquis ibid. n. 14.) *de suprema Petri Apostolica potestate, quâ tamen minorem ceteri Apostoli non habuerunt*. Hæc tu: quæ non satis secum ipsa constant: Nam si Petri potestas inter reliquas Apostolicas sit suprema, quomodo ceterorum potestas Petri potestate non minor in eadem specie potestatis? Quod si Petrus inter Apostolos habuerit supremam potestatem, quomodo non totius Ecclesiæ supremus princeps, id est, Monarcha?

Quartus Theophylactus Christum facit Petrum sic alloqui: *Quia te habeo in principem Apostolorum meorum postquam negato me steteris confirma ceteros: hoc enim decet te, qui post me futurus es Ecclesiæ petra & fundamentum*. Petra præcipua, inquis l. i. c. 10. nu. 9. fuit Petrus, sed non sola, & præcipuum fundamentum. in Luc. 22.

Quintus Damascenus Petrum dicit prædestinatum, *tanquam qui Princeps futurus esset & totius Ecclesiæ clavum suscepturus*. Hæc, inquis, Petrum ut præcipuum non autem ut solum Ecclesiæ præsidem extollunt. Orat. in Transfig.

Sextus Origenes, quem fateris l. i. c. 10. n. 13 dicere Petro *principaliter & maximè pasturam ouium seu officium pastoris committi*.

Septimus Ambrosius, *Dignum fuit* (inquit) *ut Paulus in e. i. ad cuperet videre Petrum, qui primus erat inter Apostolos, cui* Gal.
Salua.

*Saluator delegauerat curam Ecclesiarum. Specialiter, in-
quis l. i. cap. 9. num. 26. intellige & principaliter per illa
verba pasce oues meas fuit Petro cura Ecclesiarum dele-
gata.*

21. *serm. 1. de
a. s. m. i. i. a
ad Pontif.* Octauus Leo magnus. *De toto mundo vnus eligitur,
qui & vniuersarum gentium vocationi & omnibus Aposto-
lis cunctisque Ecclesie Patribus preponatur, vt quamuis in
populo Dei multi Sacerdotes sint multique pastores; omnes
tamē propriē regat Petrus, quos principaliter regit & Chri-
stus. Respondes l. i. cap. 10. nu. 22. Leonem intelligere
maximē & præcipuē, & vt alibi dixit specialius om-
nium gentium curam Petro demandari.*
22. *homil. in
vigil. S.
Andr.
hom in festo
SS. Apost.
Petri &
Pauli.* Nonus Beda. *Vocauit Petrum Christus vocabulo, quod
totius Ecclesie Præsuli congrueret, & alibi vidit Christus
Petri simplicitatem cuius merito cuncta esset præferendus
Ecclesie. Petrus, inquis, toti fuit prælatus Ecclesie, sed
non solus, solus tamen maximē & principaliter. Si so-
lus maximē principaliter præcipuē, specialiter totius
Ecclesie Prælatus, Præses, Pastor, Sacerdos, Curatus,
fundamentum, rector, caput: certē solus supremus
Princeps, id est, Monarcha.*
23. *l. 2. contra
Parmen.* Decimus Optatus Mileuitan. qui sic Parmenia-
num alloquitur. *Negare non potes, te scire in Vrbe Roma
Petro primo Episcopalem cathedram esse collocatam, qua se-
derit omnium Apostolorum caput Petrus, vnde & Cephas
est appellatus: in qua vnâ cathedrâ vnitas ab omnibus ser-
uaretur, ne ceteri Apostoli singulas sibi quisq;, defenderet: vt
iam schismaticus & peccator esset, qui contra singularem
cathedram, alteram collocaret. Respondes l. i. c. 10. n. 18.
Optatum non intelligere cathedram singularem Ro-
manam, sed vniuersalem totius Ecclesie Catholice,
quod constat (inquis,) quia se reducit ad Petrum
non quia Petrus erat vnus singularis & primus Apo-
stolus, sed quia erat Apostolus. Hæc tu textum Op-
tati non explicans, sed euertens. Aperte enim Opta-
tus*

rus cathedrâ Petri dicit singularē fuisse, & ita singularē, vt Apostoli non potuerint sibi cathedras singulas, i. e. à Petri singulari cathedra independētes cōstituire. & huius singularitatis & eminētix causā dicit esse, quod Petrus, qui sedit in eâ, fuerit omnium Apostolorum primus & caput. Loquitur quidem non solum de cathedra Romana, sed etiam de cathedra Petri vniuersali, quæ cum Romanâ coniuncta est. Nam vt diximus supra, cum Cyprianum explicuimus, Ecclesia vniuersalis solius Petri ex Apostolis cathedra fuit, quia solus præfuit toti Ecclesiæ vniuersali, tam clero, quam plebi illius. nullus autem in Ecclesia cathedram habet, qui non sit in ea pastor omnium. supremus. Singularis igitur fuit cathedra Petri supra reliquas Apostolorum cathedras, præcipua, eminens, principalis. Quare & Petri Monarchiam ne semel quidem vlli Sanctorum Patrum venisse in mentem, quam temere & imprudenter dixeris, iam opinor intelligis.

ARTICVLVS III.

Petrum primatum suum exercuisse.

PETRVS in primitiua Ecclesia Monarchicum principatum gessit & exercuit. Probatum ex varijs signis Monarchiæ Petri, quæ apparent in Act. Apostolorum. Octo colligit Bellarm. ego quatuor, nec nili per tua dicta vrgebo.

Primo, Petrus statim post Christi ascensum colligit gregem eumque pascit loco Christi & consolatur. Qui locus illustratur testimonio Chrysolomi, quem dicis adeo à Petri primatu abhorruisse, vt pene blasphemum sit dicere quod illum agnouerit; videas igitur qui in hunc locum scribat Chrysolomus, *Tri* 24.

*homil. 3. in
act. Apost.*

dicat

dicit, quæ Petro primatum absolutissimum tribuunt. Primum est quod tota multitudo, quam Petrus alloquebatur, atque adeo Apostoli erant in grege, quem Petro Christus credidit. Ita scribit: *Surgens Petrus in medio discipulorum dixit, &c. Quam est feruens! quam agnoscit sibi creditum à Christo grege! quam in choro princeps! & ubique primus incipit loqui.* Hæc Chrysofost. Tu l. i. c. 9. n. 19. ita respondes. *Collegium Apostolicum non fuit grex, quem Petrus pascendum suscepit. Quorsum ergo dicit Chrysofost. quam agnoscit sibi creditum à Christo gregem? Si actus hic rei actus fuisset pastura optimè diceret; cum tamen non sit actus pasturae seruiunt tantum ad ornatum.* Ita tu: Chrysofostomo teipsum, & illius authoritati tuam opponis. Apostolos fuisse de grege Christi, quem Petro tradidit Chrysofostomus asserit, tu negas. cui credemus? vel potius, quomodo satis admirari cæcitatē tuam possimus, qui cū dixisses, magnā Petri Monarchiam, qua pastor fuerat totius Ecclesiæ, etiā Apostolorū cum sacra Scriptura pugnare, nulli sanctorū Patrū vel venisse in mētem, omniū verò minimè Chrysofostomo; nunc Chrysofost. illam asserenti resistere in os cogare. *Quorsū ista Chrysofost. oratorie non Theologicè loquitur. quæ dicit seruiunt tantū ad ornatū.* Scilicet dogmata blasphema & cū Scriptura pugnantia, quale dicis hoc esse, Christianā eloquentiā ornent. Sed Chrysofostomū hæc optimè scriptis ex tuo dicto potest probari, si Petrus (inquis) tunc exercuit actum pasturae, optimè dixit Chrysofost. *Apostolos fuisse de grege quæ Petro Christus commisit.* Subsumo; sed Petrus tūc exercuit actū pasturæ seu officium pastoris. Primò, iustrando & recensendo gregē statim initio pastoratus. Secundò, vt ait Chrysofost. *discipulos consternatos casu iudæ consolando.* Tertio curando, vt numerus pastorum, qui propagandæ & regendæ Ecclesiæ necessarius erat, suppleretur. An non hi actus pasturæ? an non hoc officium pastoris & Principis

cipis Ecclesiæ? igitur optimè dicit Chrysoft. Petrum fuisse à Christo institutum pastorem Apostolorum.

Secundum quod dicit Chrysoftomus, ex quo col-²⁵ ligatur Petri primatus, est; Petrum potuisse solum per se pro sua potestate vnum in locum Iudæ substituere, sed ex modestia noluisse. *tam*, inquit, & illud considera, quam Petrus agit omnia ex communi discipulorum sententia; nihil auctoritate suâ, nihil pro imperio, neque simpliciter dixit hūc in locū Iudæ sufficimus. An non licebat illi eligere? licebat, & quidem maximè; verum hoc non facit, ne cui gratificari videretur. Quid clarius? Non possum nō subridere, cum lego quid tu respondeas, vbi supra. An non (inquis) tibi videtur, *Lector*, Chrysoft. esse in eâ sententiâ, vt putet Petrum solum habuisse auctoritatem Apostolum vnum pro sua potestate substituendi? quod si esset verum, certè Petrum putauit supremum & absolutum Ecclesiæ Monarcham. Prorsus, Antoni, hoc dicere Chrysoftomus nobis videtur; & hoc eū sentire verba ipsius clamant. Quid tu verò? *Abfit*, inquis, vt hoc cogitemus de eo, qui sapius contrariū tradidit ex professo. Quis te ita disputātem qui audit, risum teneat? & vbi tradidit Chrysoft. ex professo Petrum non fuisse totius Ecclesiæ, etiam Apostolorum principē in toto opere tuo ne verbum quidē affers ex Chrysoftomo, nisi magnas Pauli laudes comparationesq; cum Petro, præsertim in Orationibus, quas de Paulo habuit; vbi quia nō dixit Petrum fuisse Paulo auctoritate superiorē, argumentaris hoc ignoralle Chrysoftomum, vel per summam inuidiam tacuisse. Hoccine est ex professo Petri primatū negare? An Chrysoftomo in Orationibus, quas de Pauli laudibus habuit, propositum erat dignitatē Petri supra Paulum asserere, & non potius omnia tegere, quæ Pauli gloriam obscurare possent? An non eadē panegyri Paulum Angelis confert, aut præfert, vbi multa omittit apud Christianos notissima, qui-

bus Paulum Angeli superant? An inde concludes illa Christianæ fidei prima principia ignorasse Chrysoft. vel summa in Angelos inuidia tacuisse? An non intolerabilis incitia est dicere Chrysoftomum in Scripturæ sacræ expositione, cùm loquitur de Petri primatu semper exundasse; non modo verâ reticuisse, sed etiam falsa dixisse, quæ seruiant ad ornatum: in orationibus vero de Paulo, vbi in illius laudes aureo eloquentiæ flumine totus incumbit, pressum & seuerum Theologum fuisse, vt non modo de Paulo nihil in Theologico rigore nimium dixerit; sed neque de Angelis, vel de Petro quidpiam subticuerit, quod Pauli laudibus officere posse videretur?

26. Tertio Chrysoftomus Petri primatû asserit dicens, *Petrum quamuis haberet ius constituendi par omnibus, tamen ex virtute & modestia cõgruenter non hoc fecisse. Merito autem, inquit, auctoritas primus vsurpat in negotio, vt, qui omnes habebat in manu: ad hunc enim dixit Christus, confirma fratres tuos.* Perstringit oculos tuos hoc clarissimum dictum, Antoni, velum quæris, quod illis obducas. Dicis Chrysoftomum sibi videri contrarium, quia dicit Petrû omnes Apostolos habuisse in manu, & tamen omnes Apostolos pares Petro fuisse. Nam dicit ius constituendi Petrum habuisse par omnibus. ergo, inquis, *singuli in iure eligendi pares Petro erant.* Semper, Antoni, dormitas; singulos in iure eligendi fuisse pares Petro, quia Petrus fuit par omnibus. Quàm ineptè disputes, dicte hoc exemplo. Sampson fortitudinem habuit parem omnibus Philistæis, quis tamen qui sapit ex eo inferat singulos Philistæos fortitudine pares Sampsoni fuisse? Chrysoftomus asserit Petrum per se solum potuisse, quod ex communi discipulorum sententia pro suâ modestiâ agebat, vt vnus loco Iudæ Apollolus substituere-tur. Hoc potuisse per se Petrum probat ex eo, quod
solus

solus Petrus ius constituendi par omnibus simul sumptis haberet, & tu inde concludes ex Chrysoft. mente singulos Petro pares fuisse? non sapis. Quare quod dicit Chrysoft. Petrum iure eligendi & tractandi negotia publica Ecclesiæ parem fuisse omnibus Apostolis simul sumptis, non pugnat, sed optimè conuenit cum altero eius dicto; Petrum Apostolos omnes habuisse in manu. Cum vero respondes Petrum omnes habuisse in manu, non quia Monarcha erat, sed quia Petrum omnes ob personalia priuilegia ita reuerentur, vt ab eius sententia nunquam discederent, hocque Petro exploratum erat, hoc inquam cū dicis in meridiana luce velut in media nocte palpas: nam causam, cur Chrysoft. Petro Apostolos subiecerit incertis coniectatiunculis venaris, quæ ipsè Chrysoft. verbis clarissimis asserit fuisse officium, quod in reliquos Apostolos Christus Petro mandauit. *Omnes, inquit, habebat in manu; ad hunc enim dixit Christus, confirma fratres tuos.* Et tu in his verbis de personali Petri primatu, & voluntariâ Apostolorum erga eum reuerentiâ somnias.

Secundum signum Primatus Petri ex Act. Apost. 27. hoc est, quòd absolutè & simpliciter Apostoli facere dicantur, quod tamen solus Petrus faceret, Apostolis absentibus, nec quid faceret scientibus: quod euidenter conuincit Petrum absolutum Principem & Monarcham fuisse. Act. 9. agens Lucas de Pauli aduentu Hierosolymam post triennium conuersionis suæ, cū reliqui discipuli ab eo fugerent, *Barnabas apprehensum eum, inquit, duxit ad Apostolos, & narrauit illis, quomodo in via vidisset Dominum. & erat cum illis intrans & exiens & fiducialiter agebat in nomine Domini.* Hæc Lucas: vbi narrat Paulum Hierosolymam venisse ad Apostolos, exceptum esse ab Apostolis, approbatum fuisse ab Apostolis: & tamen, cum Pau-

Ius loquens de hoc ascensu dicat se ascendisse vt videret Petrum, alium autem Apostolorum tunc vidisse neminem, nisi Iacobum fratrem Domini. Hæc, inquam, cum Paulus scribat fateri debes Paulum à solo Petro ex Apostolis exceptum, admissum & approbatum fuisse; nec tunc vidisse quidem vllum præterea ex Apostolis duodecim, cum Iacobum fratrem Domini ex duodecim Apostolis non fuisse dicas l. 2. c. 2. n. 44.

28. Hinc colligitur, cum Paulus postea circa quæstionem de obseruatione legalium dicitur Hierusalem ascendisse ad Apostolos, ad vnum Petrum ascendisse, ad quem eum ascendisse scribit Theodoretus, significatque Hieronymus cum dicit Petrum consilij illius & decreti Apostolici principem fuisse. Apostoli enim per orbem tunc dispersi erant, nec præterquam Petri mentio fit vllius Apostoli, si (quod tu vt certum asseris) Iacobus frater Domini Apostolus non fuit. Quod vero dicatur Paulus exceptus ab Apostolis, non impedit quin à solo Petro exceptus fuerit, sicut in primo ascensu dicitur ductus absolutè ad Apostolos, cum tamen ductus fuerit ad solum Petrum, qui velut Princeps & Monarcha in se omnes continebat.

29. Secundo hinc colligitur te non nisi ineptias conglobare, cum varia argumenta contra Monarchiam Petri ex Concilio primo Hierosolymitano ducis l. 1. c. 11. n. 19. *In grauissima quæstione, inquis, ascenditur ad Apostolos, non igitur ad vnum Petrum. excipitur Barnabas & Paulus ab Apostolis, non igitur ab vno Petro. Conuenerunt Apostoli videre, non igitur solus Petrus. Paulus præcipiebat seruari decretum Apostolorum, non igitur solus Petri. placuit Apostolis & senioribus (ait sacra historia) mittere Antiochiam Silam & Iudam, qui cognominabatur Barsabas, viros primos in fratribus; non igitur Petrus legatos tam gra-*

ues in

ues in grauissimâ causâ mittit, sed omnes Apostoli. Hæc tu: quæ si vera essent, nihil tamen Monarchiæ Petri officerent, quem non solum sed supremum Ecclesiæ principem facimus; nec per se solum, sed simul cum Apostolis & Episcopis regere Ecclesiam Christi. Deinde hæc consequentia, excepti sunt ab Apostolis. ergo non ab vno Petro, vana esse conuincitur hac vnâ instantiâ: Paulus dicitur post triennium conuersionis ascendisse Hierosolymam ad Apostolos, & tamen ascendit ad solum Petrum; dicitur à Barnaba ductus ad Apostolos, & tamen ductus est ad solum Petrum: dicitur exiisse & intrasse cum Apostolis; & tamen cum solo Petro ex Apostolis versabatur, & solius Petri præsentia honorabatur. Igitur Petrus fuit ita totius Ecclesiæ etiam Apostolorum princeps vt in eo omnes continerentur; quodque vnus Petrus faceret hoc Apostoli absolutè facere dici merito poterant.

Tertio colligitur non posse ostendi septem primos 30.
Diaconos fuisse ab omnibus Apostolis aliter ordinatos, quam quod Petro eos ordinanti astiterint, ordinationemque Petri ratam habuerint. Probat, quia sicut duodecim Apostoli dicuntur Diaconos septem ordinasse, ita dicuntur eo loco multitudini dixisse, *non est æquum nos derelinquere verbum Dei &c.* atque adeo non magis ordinarunt septem diaconos quam dixerint ea verba. Sed nõ omnes simul dixerunt illa verba sed vnus tantum, nimirum Petrus nomine omnium; omnes autè ea dixisse referuntur quia Petro loquenti astiterunt, sicut Petrus dixit omnium nomine, Tu es filius Dei viui; *ne si omnes simul & certatim respõdisset clamare eos faceremus more stultorum vt tu loqueris l. i. c. n. 36.* Igitur cum dicitur duodecim Apostolos septem Diaconos ordinasse, nõ potest colligi eos ordinasse aliter, quàm quod Petro eos ordinati astiterint, sicut locuti sunt; quia Petro loquenti astiterunt, præsertim cum Diaconorum ordinatio

peracta fit non solum manuum impositione; sed etiam sermone, quo declarabatur quæ potestas & quod ministerium ipsis committeretur. omnes autem duodecim Apostolos simul verba ordinationis protulisse videtur indecens, *clamassent enim* (vt tuis verbis vtar) *more stultorum*. Vnus igitur eorum princeps & locutus est ad multitudinem; & manus Diaconis imposuit, & verba ordinationis protulit: reliqui vero ei ista facienti adstiterunt, factumque approbarunt; ideoque quod ille dixit & fecit, dixisse & fecisse narrantur. falsumque est, quod tu sine probatione assumis Petrum seorsim in illa ordinatione nullam actionem habuisse.

31. Tertium signum Monarchiæ Petri habetur Act. 9. *factum est autem cum Petrus pertransiret vniuersos. Tanquam dux*, inquit Chrysoſt. *obambulans considerabat, quæ pars sit coadunata; quæ suo aduentu egeat: vnde vbiq; eunt circumcursare & primum inueniri*. Ex quibus sequitur Petrum non tantum fuisse operarium in Christi vineâ; sed etiam operarijs præfectum; qui eorum opera consideraret, corrigeret & emendaret. Quod Petri officium tu l. 4. c. 1. n. 24. dum obſcurare vis valde illustras, cum Paulum visitantem Ecclesias cum Petro comparas. Paulus enim Act. 15. *reuertentes*, inquit, *visitemus fratres per vniuersas ciuitates, quibus predicauimus verbum Domini. Hic cerno*, inquis, *multo magis Paulum factum vniuersalem visitantem, quam Baronus faciat Petrum in illis verbis; factum est dum Petrus pertransiret vniuersos*. Quod cupis, Antoni, facile vides, neque enim quod in rebus est, sed capitistui figmenta vides. Verba enim Lucæ de Petri visitatione multo sunt vniuersaliora quam eiusdem de visitatione Pauli. Nam Paulus non simpliciter vniuersas Christianas Ecclesias visitauit, nec alias quàm quas ipse fundauerat; vniuersas ciuitates (inquit) quibus præ-

bus prædicauimus: at Petrus dicitur simpliciter & absolute uisitare uniuersos; non solum Ecclesias, quas ipse fundauerat, sed etiam ab alijs Apostolis fundatas, tanquam operi Christiano uniuerso præfectus, quique non solum laborare ipse, sed etiam aliorum Apostolorum labores inspicere & uniuersam Ecclesiam inuigilare debebat.

Quartum signum Monarchiæ Petri Act. 12. ubi ^{32.} pro Petro coniecto in carcerem ab Herode, oratio fiebat sine intermissione ad Deum, quod neque pro Iacobo factum legimus, qui paulò ante Petrum uinctus fuerat ab Herode; nec pro Paulo, qui non ita multo post Hierosolymis coniectus in vincula est. Hic tu nihil habes, quod uerè respondeas, sed huic argumento satisfacere dum cupis, quod prius sæpe asserueras euertere. *Quia erat (inquis) primus & maximus Apostolus, & Ecclesia utilissimus, qui sua incredibili sollicitudine & immensis laboribus pro Ecclesia toleratis, maximum etiam erga se Ecclesia conciliauerat amorem; ideoq; ab ea fiebat oratio sine intermissione pro eo.* Hæc tu. Sed quomodo Petrus pro Ecclesia tam immensos labores tolerarat, qui extra Iudæam ante vincula Herodis, ne pedem quidem, si tibi credimus extulerat. Deinde l. r. c. 6. n. 47. dicis Paulum charitate, sollicitudine & laboribus in conuersione animarum exantlatis *Petrum longe superasse; & ideo hoc nomine longè Ecclesiæ utilior erat, & charior esse debebat; nec tamen eo coniecto in carcerem oratio fiebat ab Ecclesia sine intermissione pro eo.* Igitur pro Petro fiebat oratio oratio sine intermissione ad Deum, qui Ecclesiæ utilissimus erat & maximè necessarius, non tam propter labores, quam ratione officij, quod illi incumberebat uniuersam Ecclesiam omnesque illius & Patres & Episcopos in unitate continendi.

ARTICVLVS IV.

De comparatione Pauli cum Petro.

33. **D**VO superfunt in hoc capite tractanda. Primum de paritate Pauli cum Petro, Secundum de Petri lapsu, an eius Monarchiæ officiat. De primo quatuor tanquam certa statuo.

Primo non fuit Paulus à Petri subiectione exemptus communi iure Apostolico. Probat, quia si communi iure Apostolico fuisset exemptus, reliqui Apostoli omnes fuissent exempti: quod falsum esse iam demonstraui.

34. Secundo si Paulus fuit singulari priuilegio exemptus, hoc non officit Petri Monarchiæ. Probat, nam Petrus fuit Ecclesiæ Monarcha & sub Christo Monarcha, quia totius Ecclesiæ Monarcha ab eius obedientia ordinario iure nullus eximitur: neque humana potestate quenquam eximi fas est: quia tamen Petrus Monarcha sub Christo est, Christus ab eius obedientia singularibus priuilegijs quos velit eximere potest. Quod si Paulum Christus eximit, si propterea Petro se Paulus comparat, quia singulari priuilegio ab eius obedientia exemptus fuit, si hanc ob causam princeps Apostolorum cum Petro dicitur, & à Patribus toties cum Petro comparatur; admirari libet diuinam prouidentiam, quæ quo Monarchia Ecclesiæ facta tecta esset, nec quisquam à Romani Pontificis obedientiâ per Paulum se eximeret, Paulum Romani adduxit, Romæq; mori cum Petro vna voluit, vt vtriusque Principis Apostolorum priuilegia non nisi ad Romanum Pontificem successione deuenirent.

35. Tertio nullum est sufficiens fundamentum, cur Paulus Petro non fuisse subditus dicatur. Nam quod
parem

parem Petro se dicit & à Patribus toties Petro æquetur, optimè intelligitur par Petro fuisse, sicut cæteri Apostoli pares erant: Primo quoad genus potestatis Apostolicæ. Secundo quoad vniuersalitatem, quia curam habebat omnium gentium. Tertio quoad modum, quia factus Apostolus est immediatè à Christo. Quarto quoad reuelationem Euangelij quã habuit à Christo, nõ à Petro. Quinto quoad labores, quia plus omnibus laborauit. Hęc tamen non impediunt, quin Petrus habuerit eminẽtiam potestatis Apostolicæ, & singularitatem seu principatũ in eadem tamen specie potestatis, qui sufficiat ad Monarchiã, vt iã dictũ est.

Quarto contentio Pauli cum Petro non officit eius primatui sed potius eum confirmat. Primò quia I. C. II. n. 18. *Pauli auditores, inquis, Petri exemplum magis sibi sequendum putabant, quam Paulo contrarium docenti credendum: quin etiam Barnabas, qui Paulo vnice adharebat, qui proprius gentium Apostolus erat, Petri sequens exemplum à Paulo discessit; hoc autem non fecissent, nisi summam in Petro Ecclesiæ regendæ potestatem, & authoritatem supra Paulum agnouissent.* Secundo quia Patres laudant Petri modestiam, quòd ab inferiore se corripì passus sit. *Quia cum is esset, inquit Cyprianus, super quem Deus adificauit Ecclesiam, non tamen se à Pauli correptione vindicauit; nec dixit, se Primatum tenere, & obtemperari sibi à nouellis & posteris potius oportere.* Augustinus vero modestiam Petri ita admiratur, vt Deum lapsum Petri permisisse censeat, quo posteritas haberet exemplum sanctæ libertatis in Paulo, sed modestiæ longè sanctioris in Petro. *Sanctius, inquit, & rarius exemplum Petrus posteris præbuit, quò non dedignarentur à posterioribus corripì, quam Paulus quo confidenter auderent minores maioribus pro defendenda Veritate salua charitate resistere.*

Ita AVGVSTINVS. Iam si PAVLVS non fuit

Petro

Petro vere subditus; si (quod l. i. c. ii. nu. 20. asseris) nulla prorsus sit inter ipsos distantia; certè neq; magnum neque rarum humilitatis exemplum Petrus præbuit posteris: quis enim ob vnius aut alterius anni antiquitatem ita superbiat, vt se moneri & reprehendi nolit. Imo si Petrus Pauli superior non fuit, nullum exemplum præbuit Ecclesiæ Principibus verisque superioribus, vt à suis subditis se corripì & reprehendi paterentur; quale tamen exemplum Petrum præbuisse Patres vt certissimum supponunt.

37. At inquis l. i. c. ii. num. 13. *si Petrus summus Ecclesia princeps fuit, Paulum defendi ab arrogantia & procacitate non posse: superior enim potest quidem à subdito, sed cum debita reuerentia corripì; quomodo autem Paulus debitam seruauit reuerentiam erga supremum totius Ecclesiæ caput, vbi palam ei in faciem restitit, obiurgat, increpat?* Quibus verbis ostendis te Pauli illud, *in faciem ei restitit*, sic accipere quasi os suum ori Petri contulerit, signoq; aliquo incomposito, quem gerebat animo Petri contemptum, in faciem eius effuderit. Sanctissimum Apostolum tuo pede metiris; vt tu contumax in Petri successorem es, sic Paulum proteruire fingis in Petrum. Sed absit, vt ita iurgatum Apostolum putemus, quomodo iurgari mulierculæ solent. Illud enim, *in faciem restitit* significat palam feci, coram multitudine eum reprehendi; quod postea explicuit his verbis, *Cepha coram omnibus dixi*. Neque vllâ vsus est Paulus verborum acrimoniâ, neque Petrum nisi suo exemplo & auctoritate redarguit. Si tu *Iudæus cum sis, gentiliter viuas & non Iudaicè, quomodo gentes cogis Iudaizare?*

ARTICVLVS V.

Blasphemia Antonij de Petri lapsu in fide.

LIB. I. C. 6. n. 35. & c. II. n. 19. Petrum dicis errasse in fidei, atq; adeo ruinosum fuisse Ecclesiæ fundamentum, quam destruxit potius quam ædificauit dum gentes cogeret Iudaizare. affirmas enim Petrum existimasse, circumcisionem gentibus Christianis obseruatu necessariam fuisse, legalium obseruationem in Ecclesiam introducere voluisse. Et l. 4. c. 1. n. 22. & 23. addis, Antiochenæ seditionis (de qua Act. 15.) Petrum vel authorem vel actorem fuisse. Nam dicis eum elapsum ex vinculis Herodis perrexisse Antiochiam, hocq; certissimum videri; ibi integrum annum & amplius mansisse, quo tempore Paulus & Barnabas missi gentibus prædicarunt. Paulo verò reuerso, *factum est, inquis, scandalum Antiochia ab ijs fratribus, qui descendentes de Iudæa docebant gentibus Christianis circumcisionem necessariam esse. Inter eos porro, qui Antiochiæ hoc scandalum excitarunt, proculdubio suo exemplo fuit etiam Petrus.* Hæc tu: nec intelligis adhuc fat scio, quam sint hæc temeraria & impia quæ dicis: sed ego tibi liquido monstrabo. Quinque enim peccata, eaq; grauissima incurris. Primo quæ dubia sunt tâquam certissima assumis. Secundo quæ sunt vel incerta vel falsa ita asseris, vt Augustinus & Hieronymus te censore Sacræ scripturæ penitus ignari sint. Tertio vt Petrum inter Pseudo-apostolos ponas, sacre narrationi apertissimè contradicis. Quarto vt Petro errorem in fide impingas, Paulo in faciem resistis. Quinto ne Petro pareas, ipsa Christianæ fidei fundamenta euertis. Hæc singula ostendo.

Inpri-

39. Inprimis dubia tanquam certissima assumis, cum dicis certissimum videri Petrum ex vinculis Herodis statim perrexisse Antiochiam; ibi annum & amplius mansisse, & Paulo ex primâ suâ peregrinatione Antiochiam reuerso proculdubio ibi fuisse. Quis enim non statim videat hæc dubia esse, neque probari certâ aliquâ ratione, nedum certissima posse? Imo cum dictis tuis alibi pugnant. nam si Petrus liberatus ex carcere perrexit Antiochiam, ibique annum integrum mansit; si Paulus, qui tempore liberationis Petri Hierosolymis fuit, quod fateris, simul redijt Antiochiam; si quod l. 4. c. 1. n. 22. asseris, statim fermè post Petri vincula Prophetæ & Doctores Antiocheni Paulum & Barnabam miserunt ad opus ad quod eos vocabat Spiritus Sanctus imponentes eis manus: certè ex his dictis tuis evidens est Petrum cum Doctores Antiocheni Paulo & Barnabæ manus imposuerunt Antiochiæ fuisse. At l. 2. c. 2. n. 10. hoc negas. *Ordinatio*, inquis, *Pauli vera non fuit, nec ab Apostolis facta est, sed tantum à Doctoribus & Prophetis Antiochena Ecclesia, vbi tunc nullus aderat ex duodecim Apostolis.*

40. Secundo supponis contétioné Pauli cum Petro ante celebratum primum Concilium Hierosolymitanum, quo definitum est, non esse seruanda legalia contigisse; & ita supponis vt qui contra sentiunt id est Augustinum & Hieronymum Sacræ Scripturæ penitus ignaros censeas. Nam l. 4. c. 1. n. 23. ita scribis: *Porro demonstratio est meo iudicio dissensionem ante Concilium contigisse, quia nimirum si definitio præcessisset, non erat cur inter se disiderent, sed uterque definitioni steterisset. Vnde concludis: quis igitur adeo diuina Scriptura cognitionis expertus asserat post Concilium iam peractum & questionem de legalibus definitam Petrum Antiochiam venisse*

venisse & ibi Paulum sua Iudaizatione turbasse? Hæc tu: igitur, te censore, diuinæ scripturæ agnitionis penitus expers est, qui asserit Paulum post Concilij definitionem de legalibus non seruandis cum Petro contendisse: & multo magis Sacræ scientiæ penitus expers est qui dicit Petrum & Paulum, quando contende- bant, diuersa circa obseruationem legalium non sensisse. Sed primum asserit Hieronymus, secundum Augustinus. Igitur te censore Augustinus & Hieronymus diuinæ Scripturæ cognitionis expertes penitus sunt. Minor propositio probatur ex Hieronymo, qui epist. II. inter epistolas Augustini dicit expresse reprehensionem Petri à Paulo contigisse post Concilium. cum enim fusè narrasset quid in Concilio Hierosolymitano factum fuerat à Petro, concludit; *Hæc non debent molesta esse Lectori sed & illi & mihi vtilia, vt probemus ante Apostolum Paulum, non ignorasse Petrum, imò principem fuisse illius decreti; legem post Euangelium non esse seruandam.* Hæc Hieronymus; qui clarè affirmat Petrum à Paulo reprehensum postquam definiuisset in Concilio legalia non esse seruanda. Igitur censuit Hieronymus contentionem Petri & Pauli post Concilium contigisse; quod te censore nemo sentire potest, qui non diuinæ Scripturæ cognitionis penitus expers sit.

Nec mitior es in Augustinum, qui Hieronymi 4r. sententiam de Concilio ante Petri & Pauli dissidium celebrato non improbat; & quamuis in contrariam magis propendat, tamen quoad doctrinam de non seruandis legalibus Petrum & Paulum paria sensisse clarissimè affirmat, atque adeo ex hoc non demonstrari post Conciliū contingere nõ potuisse ita scribit ep. 19. *Si post hoc Apostolorum decretum, Petrus habuit illam in Antiochia simulationem; quid mirum si constringebat eum*

Pau-

Paulus libere asserere, quod cum ceteris Apostolis Hierosolymis se decreuisse meminerat? Quod si hoc (quod magis arbitrator, ante Concilium Petrus fecit, nec sic mirum est, quod eum volebat Paulus non timidè obtegere, sed fidenter asserere, quod eum pariter sentire iam nouerat. Neq̄ enim negamus in hac sententia fuisse iam Petrum, in qua & Paulus fuit. Hic apertè asserit Augustinus Petrum & Paulum cum contenderēt de legalibus seruandis non diuersa sensisse; atque adeo eorum contentionem talem fuisse, quæ definitionem Concilij subsequi poterit, hoc autem qui asserit demonstrationes ex Sacra scriptura negat, te iudice, & diuinæ cognitionis expertus est. Quid igitur, te iudice Augustinus? Pudeat te, si non censuræ saltem insipientiæ tuæ.

42. Tertio multò adhuc grauius peccas, qui vt Petrum inter Pseudo-apostolos numeres sacræ narrationi apertissimè contradicis. Nam Antiochenæ seditionis authores Paulus ad Galatas Pseudo-apostolos appellat, & Concilium Hierosolymitanum euersores animarum, sine mandato Euangelizantes. Inter hos vt Petrum reponas, seditionem Antiochenam, quæ narratur Act. 15. dicis esse ipsam contentionem Petri & Pauli, quam describit Paulus ad Galat. cap. 2. quas tamen contentiones diuersas esse ex Sacra Scriptura apertè colligitur. Nam in contentione, quæ fuit inter Petrum & Paulum, Barnabas relicto Paulo adhæsit Petro, teste Paulo; vt etiam (inquit) Barnabas duceretur in eam dissimulationem: sed in seditione Antiochenâ contra Paulum Act. 15. Barnabas cum Paulo constanter aduersus Pseudo-apostolos consistit: imo non minus aduersus ipsum quam Paulum seditio concitata est. Quidam (inquit Lucas) de Iudæa docebant fratres, quia nisi circumcidamini non potestis saluari: facta autem seditione non minima Paulo & Barnaba aduersus illos, statuerunt vt ascenderet Paulus & Barnabas & qui-

& quidam alij ex illis ad Apostolos. Igitur seditio Antiochena contra Paulum à contentione Petri cum Paulo diuersa est, quas tu contra sacram historiam confundis impiâ mente, vt inter Pseudoapostolos Petrum reponas.

Quarto, vt Petrum facias ferium necessariae legali- 43.
lium obseruationis assertorem, Paulo in faciem resistis, qui dicit Petrum non legalia seruanda iudicasse, sed ea se seruare simulasse, non male sensisse, sed non rectè ambulasse. Vnde iam pridè hæreticis Petri lapsum obijcientibus Tertullianus respondit, conuersationis non prædicationis errorè illum fuisse: constat enim ex Scripturis Petrum à Paulo quoad doctrinam de legalibus seruandis vel non seruandis eiusdem mentis fuisse; nam legalia & non esse obseruatu necessaria Petrus sciebat; & Paulus illa potuisse adhuc tunc temporis licite obseruari non ignorabat. Sed controuersia erat, an seruanda legalia cum gentium scandalo, an potius negligenda cum Iudæorum offensione essent? Historia enim ita se habet. Cum Petrus Antiochiæ cum gentibus versaretur, eorumque cibus Christiana libertate vesceretur, ad eum Iudæi Hierosolymis à Iacobo missi venerunt; Christiani illi quidem, tamen gentilium cibos quodam, quem cum lacte suxerant horrore respuebant. His hospitio Petrus exceptis à gentilium cibus, quibus antea vescebatur, non Iudaica superstitione, sed ad hospitem suorum infirmitatem quorum Apostolus erat, velut gallina infirmata cum pullis, Christianâ charitate abstinuit. Petri facto commoti gentiles, apud quos Petri, quam Pauli proprij ipsorum Apostoli, erat haud paulò maior authoritas discedere à Paulo cæperunt, Petrum rati abstinerere, quod cibus immundos censeret. Hoc est illud scandalum Petri, cuius accepta potius à gentibus, quam à Petro

P

data

data iusta occasio fuit: facile enim gentiles Christiani, ex eo quod Petrus antea eorum cibus vteretur, intelligere potuissent hanc subitam illius abstinentiam, non Mosaicæ legis vigenti adhuc sanctitati; sed Iudæorum, qui necdum ab ea penitus desciscere noverant, infirmitati dari.

44. Et quamvis doctissimi Ecclesiæ Patres tam Latini, quam Græci Petrum ne in facto quidem nedum in fide errasse defendant; Augustino tamen libens concesserim Petrum non rectè fecisse vel ex inadvertentiâ, quod scandalum non præviderit, quod tamen prævidere poterat & debebat; vel ex ignorantia, quod quamvis gentilium offensionem adverteret, tamen Iudæorum potius offensionem, sibi singulari eorum Apostolo occurrendum putarit. Erravit igitur Petrus in facto non ita consideratè vel prudenter à gentilium cibus abstinens. At Petrum in fide errasse, legaliaque obseruanda existimasse pugnat apertè cum Pauli narratione, qui Petrum quamvis Iudæum se fingeret Iudæis, vt ipsos lucrifaceret, tamen adeo eorum cæremonias à gentibus non necessariò obseruandas iudicasse asserit, vt eas ne quidem ipse natura Iudæus obseruaret. Quare Augustinus, cum dicit Petrum lapsum esse *in simulationem superstitiosam*, superstitiosam vocat, quia gentibus occasio fuit superstitiosæ opinionis, non quod ex Petri animo superstitiosâ opinione imbuto processerit: nam tunc simulatio non fuisset. Cyprianus vero cum dicit Paulum cum Petro de circumcissione disceptasse, circumcissionem phrasi Paulinâ Iudæos appellat, de quibus Petrus & Paulus disceptabant, quia Petrus eorum scandalo consulendum, Paulus illud eo tempore negligendum censebat.

*De agon.
Christ. c. 30*

*Cyprian. ep.
ad Quint.*

45. Quinto cum dicit Petrum errorem superstitiosum, qui destrueret Ecclesiam contentiosè defendisse & in Ec.

in Ecclesiam inducere voluisse, ipsa fidei Christianæ fundamenta, quæ alibi agnoscit, euertis. Nam si Petrus errauit & errorem suum stabilire in Ecclesia voluit, quomodo verum, quod tu scribis l. 2. c. 2. n. 1. Apostolos omnes *singularia priuilegia, quæ ad fundandam Ecclesiam necessaria erant accepisse, copiam Spiritus, doctrinæ infallibilitatem, confirmationem in gratia, plenitudinem scientiæ, donum linguarum & miraculorum?* Non ex azito inconstantiam tuam, quod Petrum, quem in die Pentecostes confirmatum in gratia dicis, postea errasse grauissimè asseras: hic enim stupor, quo tecum ipse pugnas ita frequens occurrit, vt ad eum iam nec ipse obstupescam. Hoc dico, si Petrus cæterorum Princeps post illapsum Spiritus sancti nec scientiâ perfectus, nec in gratiâ confirmatus, neque fidei & doctrinæ certus fuit, quî tibi constat reliquos à Petro talibus priuilegijs auctos fuisse? Si Petrus fuit, vt eum tu vocas, ruinofum Ecclesiæ fundamentum, cur non reliquos etiam ruinosa fundamenta & erroribus obnoxios putemus? Quod si non solum Petrus sed etiam reliqui priuilegijs infallibilitatis, & confirmationis in gratiâ; & scientiæ plenitudine caruerint, quomodo bene fundata Ecclesia, quæ ruinosa fundamenta habet, qui in fide errabant, falsâ docebant, superstitiones in Ecclesiam inducebant easque stabilire contentiosè laborabant? Si Petrus errauit in fide, errare potuit; si potuit errare Petrus, potuerunt cæteri; si potuerunt, quî constat non errasse? vel quomodo certa & firma Ecclesia quoad fidem, quæ doctrinæ ab Apostolis traditæ tota incumbit?

Blasphemus es, Antoni, & nimis impius, si tua 46.
verba spectentur; mentem tamen tuam semper excuso, quia nunquam intelligis, quid scribas. Nihil pèsi, nihil meditati affers: quicquid tibi vel dormitanti

venit in mentem statim festinato calamo effundis. De libri tui magnitudine vnica tibi cura est: laboras vt multa, non vt vera scribas; corradisq; ex omnibus authoribus omnia; sed an cohæreant vel inter se, vel cum fidei principijs, vel cum diuinis literis, vel cum SS. Patribus, vel deniq; cum alijs tuis dictis haud cogitas, vt perspicuè nimis multis etiam exemplis mihi videor ostendisse. Nomen magni Scriptoris, quod exquisitione doctrinæ apud peritos arbitros, qui sententias & verba trutinant, obtinere te posse diffidis, vastitate voluminis apud imperitos, qui libros mole non pondere æstimant, neque legunt quæ laudant, aucuparis. Hac mente cum sis, pugnantia inter se apertè falsa, impia & blasphema scribere te non miror: Ecclesiam Anglicanam, quo te receperis, miror adeo vel cæcam esse, vt hæc quæ scribis qualia sint non videat, vel adeo famæ suæ prodigam & honoris, vt talia in lucem Christianam efferi sua sub vmbra patiatur. Atq; hic primi libri, quo Monarchia Petri, fundamentis Reipub. tuæ per tua dicta eueris, asseritur, finis esto.

LIBER SECVNDVS.

*De Monarchia Petri in Romano Pontifice perpetua
successione continuata.*

EX dictis libro primo constat Christum Monarchiam Ecclesiasticam instituisse. Erecta autem in Petro Monarchia, nunquam deficere, sed in Ecclesia perpetuo continuari debuit. Quod tu clare affirmas, sed tuo more inconstanter, ut etiam non minus clarè neges: Nam l. 4. c. 6. num. 8. *Faciant, inquis, Petrum nostri Monarchici Papam unicum totius Ecclesie, quod tamen verum non est; inducant etiam, ut lubet, necessitatem successionis in Papatu Petri; adhuc tamen Romanum Pontificem Petro in Papatu succedere nunquam demonstrabunt.* Hic tria dicis; Primo Petrum non fuisse Papam seu Monarcham Ecclesie: Secundo posito Papatu Petri nullam esse necessitatem successionis in Papatu Petri: Tertio posita successionis necessitate, tamen Romanum Pontificem non Petro succedere. At ibidem n. 10. necessitatem successionis posita Monarchia clarissimè affirmas & probas. *Si verum esset, inquis, Christum voluisse unicum Vicarium suo loco in terris ad regimen vniuersale substituere, proculdubio, siue pauci, siue multi sint fideles, siue boni, siue mali nihil interest; semper unicus esse debet, qui toti Ecclesie præsint. Malè ergo, concessio Petri supremo Pontificatu, negatur ei perpetua successio à Caluino ut est apud Bellarminum.*

2. Hæc tu : & ratio euidens est , quia regimen , quod Christus instituit , vt Ecclesia in vnitae & pace conseruaretur tamdiu seruari debet , quamdiu Ecclesia durat & in vnitae & pace conseruari debet. Sed Petrus factus est Ecclesie totius singularis Princeps seu Monarcha, vt Ecclesia in pace conseruaretur. *Bono vnitatis* (inquit Optatus) *præferri cæteris meruit , & claues regni cælorum solus accepit. Vnus eligitur* , teste Hieronymo , *vt capite constituto , schismatum tolleretur occasio.* Leo vero Magnus , *vni datum est* , inquit , *vt cæteris præemineret , vt ad Petri sedem vniuersa corporis mæbra confluerent , & nihil à suo capite disideret.* Ecclesia vero nunquam deficere debet ; & quamdiu est , vna esse debet, nec in partes scindi. Igitur vsque ad finem mundi à Monarcha regi & gubernari debet. & ideo Petrus monarchicum successorem habere debuit.

*l. 1. contra
Parm.*

Hieron. l. 1.

aduer. Io.

uinian.

Leo l. 4. ep. 9

3. Quo posito, iam quæstio est, quis ille sit. Negas autem esse Romanum Pontificem : & hoc tribus sequentibus libris probare contendis, paucis argumentis, multis verbis, earundemq; rerum & testimoniorum perpetua repetitione. Septem autem tantum sunt quæ dicis ad hoc propositum spectantia. Primò Episcopos cum sint ordine pares, iurisdictione impares esse non posse. Secundo *Apostolos non habere successionem singulos sed omnes , & Episcopos singulos succedere omnibus Apostolis.* Tertiò : saltem Romanum Episcopum peculiarem Petri præ cæteris successorem non esse. Quarto *Romanam sedem esse particularem , & solum priuilegijs humanis alias excedere ;* Quinto : Potestatem Episcoporum cum diuini iuris sit à Romano Pontifice deriuari non posse, nec ei subijci. Sexto *antiquos Episcopos Monarchiæ Romana restitisse , nec antiquæ Ecclesiæ cognitam fuisse.* Septimo Monarchiam etiam à quibusdam Monarchicis euerti , dum potestatem ponunt in Ecclesiâ primariò, in Pontifice secundario. Hæc omnia,

nia, si falsa esse ex tuis dictis euicero, omnia operis tui fundamenta à te euerti constabit.

CAPVT PRIMVM.

Distinctio inter potestatem ordinis & iurisdictionis, & vtriusq; natura explicatur.

OMNES prorsus Episcopos, quod attinet ad potestatem ordinis, pares inter se esse Catholici consentiunt. Hinc tu recte confici putas, etiam iurisdictione pares esse, nec vnum supra ceteros eminere. Quæ tua consequentia fundatur in quodam dogmate falsissimo, quod sæpè repetis, & in quod anarchia, quam fingis inter Episcopos Apostolorum successores, tibi incumbit.

PRIMVM M. ANTONII FVNDAMENTVM.

Totam potestatem Ecclesiasticam sola ordinatione dari, atq; adeo Episcopos, cum sint ordine pares, iurisdictione impares esse non posse.

HOc tuum fundamentale dictum, sæpius à te repetitum lego, sed nullibi inuenio à te directe & ex professo probatum. Semper enim cum illud repetis, à te alibi probatum dicitur: alibi autem illud ex professo nusquam est. Ego igitur quæ facere ad illius probationem possunt in vnum colligam ex dictis tuis. Igitur totam potestatem Ecclesiasticam sola ordinatione dari probas lib. 2. ca. 5. nu. 16. duplici argumento. Primum est. *Verba Christi quibus Apostolos ordinauit (vt loquitur Cyrillus) sunt illa: sicut misit me pater & ego mitto vos. Dedit ergo eis plenam potestatem & ordinis & iurisdictionis; cum pote-*

Lib. 12. in Ioan. c. 55.

P 4

state

state simili alios mittendi; & consequenter, cum diuina operatione qua tribuit potestatem tam ordinis, quam iurisdictionis si sint varia, atque distincta.

Secundò, potestas iurisdictionis, vel est necessaria ministro Christi, vel non: si non potest contemni, & regi Ecclesia ab Episcopis sola Ordinis potestate: si est necessaria, cur Christus cum dat ipse inmediate ordinem, non dat etiam iurisdictionem, nempe Episcopo Episcopalem, Presbytero Presbyteralem: Facit ergò Ministrum & non facit: nec indicium vllum est in tota Scriptura, vnde colligamus separationem hanc potestatis iurisdictionis à potestate Ordinis.

Tertiò, si distingueretur ordo & iurisdictionis, hoc esset quia ordo inamissibilis est, potestas vero iurisdictionis amitti potest. Sed quando ordo amittitur etiam iurisdictionis amittitur, vt asseris & probare niteris varijs Patrum testimonijs l. 2. ca. 4. quæ postea expendemus.

2. Quartò, si distinguerentur ordo & iurisdictionis, hoc esset quia ordo Sacramentum est characterem imprimens, iurisdictionis vero mera deputatio potestatiua ad ministeria & regimen Ecclesiæ. Sed ordo non est verum Sacramentum, sed mera deputatio ad ministerium sine characteribus impressis: ergo. Minoré huius argumenti probas varijs argumentis l. 2. c. 4. In primis enim nullum Sacramentum admitti debet cuius expressa institutio quoad necessitatem, effectum, materiam, formam, non extet in Euangelio ipsius Christi ore prolata, sed talis institutio Sacramenti ordinis nulla extat, imò Catholici de materia huius Sacramenti varie sentiunt, quam quidam statuunt esse traditionem instrumentorum, quidam vero manuum impositionem: igitur cum nulla huius Sacramenti institutio in Euangelio scripta habeatur, non est tanquam verum Sacramentum admittendum. Deinde si foret ordo Sacramentum imprimens

mens characterem, semper & infallibiliter characterem & potestatem ordinis acciperet, quicumque ordinatur. Sed non omnes qui exterius ritè & legitime ordinantur, accipiunt characterem, seu potestatem ordinis, non enim illiterati, non simoniaci, imò genus quoddam Ministrorum ordinatorum à solis hominibus Patres constituunt: igitur non omnes qui ordinantur accipiunt characterem. Denique si Ordo esset Sacramentum, omnes ordinati actus ordinis infallibiliter exercerēt, validè quoad substantiā; quamvis exercendo peccarent. Hoc autem falsum esse conaris ostendere varijs Patrum sententijs, quas solent congerere Hussitæ, easque nos statim explicabimus.

PRIMUM M. ANTONII FVNDAMENTVM
per ipsiusmet dicta evertitur.

HAEC quæstio multa continet ad quæstionem de 3.
Primatu Romani Pontificis nō multū spectantia, quia tamen tota disputatio nostra multum obscuritatis habitura sit, nisi distinctio ordinis & iurisdictionis stabiliatur, & explicetur, quæ dicis (quasi præfandi causa) examinabo. Quatuor in hoc capite discutienda sunt. Primò, an Ordo & Iurisdicção distinguantur vt separatim à se inuicem existere possint? Secundò, quid sit potestas Ordinis: & an amitti possit? Tertiò, quomodo detur; an per externam deputationem humanam; an per veram Sacramentalem consecrationem? Quartò, Patrum testimonia qui videntur dicere Ordinem posse amitti, nec ordinatos externè semper actus Ordinis exercere: quomodo explicanda sint?

(.)

P 5

ARTI-

ARTICVLVS PRIMVS.

An potestas Ordinis, & Iurisdictionis distinguantur.

Hanc quæstionem tribus conclusionibus explicabo.

4. **D**ico primò, *potestatem Ordinis & Iurisdictionis distingu.* Hanc Conclusionem de qua nonnunquã dubitas, eamq; aliquando negas; apertè asseris l.2.c.2.n.3. *Respondeo* (inquis) *in Apostolis meritò duplicem distinguere potestatem, vtramq; Spiritualem: alteram ordinis, alteram (vt ita nunc loquar) Iurisdictionis. Ordinis potestatem intelligo, ad conficiendam Eucharistiam, & Sacrificij in cruce peracti memoriam celebrandam, ad quod Sacerdotiũ quoddam est necessarium. Ad hoc Sacerdotium promoti sunt Apostoli à Christo Domino in vltima Coena, quando dixit eis: Hoc facite in meam commemorationem. Potestatem Iurisdictionis intelligo potestatem predicandi, docendi, baptizandi, peccata remittendi, ligandi & soluendi, excommunicandi & ordinandi. Et hanc Christus tradidit Apostoli, partim quidem vbi eis dixit. Quæcunq; ligaueritis super terram, erunt ligata & in cœlis, &c. partim quando Apostolos insufflauit dicens, Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quando Petro & omnibus praelatis in Petro dixit, Pasce oues meas; & vniuersaliter, quando dixit eis, Sicut misit me Pater & ego mitto vos; & Euntes docete omnes gentes. Et ex vtraq; potestate completur plenè totus & integer ordo Episcopatus. Hæc tu: ex quibus duo infero.*
5. Primum est, falsum esse quod scribis l.2.c.5.n.16. *Solus Ordo dat omnem prorsus potestatem, quæcunq; Ministro Ecclesiastico pro regimine Ecclesia necessaria est.* Hoc enim si verum est, sequitur omnem prorsus potestatem, Ordinis esse; Potestas enim quæ vi solius ordinis datur, nec potest auferrì nisi ablato ordine, ordinis

Luc. 22.

1. Cor. 11.

Matth. 18.

Ioan. 20.

Ioan. 21.

Ioan. 20.

Matth. 28.

dinis est. Et talem esse dicis omnem prorsus potestatem Ecclesiasticam; omnem scilicet vi solius ordinis dari, nec nisi eo sublato auferri; ergo omnis prorsus potestas Ecclesiastica, ordinis est. & nihilominus dicis potestatem Ecclesiasticam in duplicem potestatem, vtramq; spirituales; vnã ordinis, alteram iurisdictionis merito distingui. certè non cohærent hæc tua dicta Antoni.

Secundò infero falsum etiam esse quod asseris l. 2. 6. c. 5. n. 16. Christum per verba ista, *sicut misit me Pater* Ioan. 20. & *ego mitto vos*, dedisse Apostolis omnem prorsus potestatem tam ordinis quàm iurisdictionis. nam si verum est quod in testimonio nuper à me recitato dicis, Christum dedisse Apostolis potestatem ordinis ad conficiendam Eucharistiam in vltima cœna antequàm proferret illa verba. *Sicut misit me Pater & ego mitto vos*, & post illa verba prolata insufflans illis dedit potestatem peccata remittendi; Hæc si vera sunt, vt sunt verissima & à te iterum affirmatur l. 1. c. 9. n. 26. vbi dicis, *Christum totam potestatem Episcopalem iurisdictionis dedisse Apostolis per verba, sicut misit me Pater & ego mitto vos*, cui addidit seorsimq; tradidit duas accessorias quas ordinis solent nuncupare, vnã conficiendi Corporis Christi, alteram remittendi peccata. Hæc inquã, quæ dicis, si vera sunt, certè falsum est quod etiam tamen dicis Christum per verba illa, *Sicut misit me Pater*, omnem Apostolis tradidisse plenissimè potestatem tam ordinis, quàm iurisdictionis. Iterum tibi ipse non constas Antoni.

Dico secundò, potestatem iurisdictionis existere posse in persona aliqua in Episcopum electa necdum consecrata, atq; adeo sine potestate ordinis. Hęc cõclusio probatur ex eo quod in superiore cõclusionem te dicentem audiuius Apostolos potestatem iurisdictionis partim accepisse per illa verba Christi, *Matth. 18. quacumq; alligaueritis super terram erunt ligata & in cœlis &c.* Nam quã potestatem tradidit tunc

tunc Christus Apostolis ? certè tradidit potestatem ligandi & soluendi , quam dicis esse claves cœlorum . Petro commissos Matt.16. id est, amplissimam potestatem regiminis Ecclesiastici. Iam verò quis adeo historię Euangelicę rudis est , vt nesciat verba illa: *Quacumq; alligaueritis* , prolata à Christo Domino fuisse ante vltimam suam Cœnam, in qua suos Apostolos Presbyteros primum ordinauit. Igitur antequam ordinati Sacerdotes essent, potestatem iurisdictionis, claves regni cœlorum, potestatem regendę Ecclesię amplissimam habebant. Neque dicas Apostolos ante vltimam Cœnam fuisse ordinatos Episcopos antequam Presbyteri essent , atque ita iurisdictionem, quam habebant sine potestate ordinis Episcopalis in ipsis non fuisse: Hoc, inquam, dici non potest, cum tu l.2.c.4.n.27. dicas *Episcopatum essentialiter includere Presbyteratum* , nec posse quempiam fieri Episcopum, quin eadem opera Presbyter ordinetur, si prius ordinatus non erat: vnde l.2.c.2. n. 4. dicis Apostolos ante Resurrectionem Christi fuisse Episcopos tantum designatos & inchoatiuè. Igitur ante vltimam Christi Cœnam non habebant Apostoli Presbyteralem ordinem nedum Episcopalem. Et tamen (si tibi credimus) tunc potestatem ligandi & soluendi amplissimam habebant, id est, potestatem regiminis & iurisdictionis. Quare si tibi constare vis, negare non debes potestatem solius iurisdictionis sine ordine in Persona electa, necdum consecrata, existere posse.

3. Hinc infero, quod tu tecum ipse pugnas, qui l.4.c.11. n. 49. dicis iurisdictionem Episcopalem ab Episcopali ordine pendere. *Episcopus, inquis, electus necdum consecratus , sicut actus ordinis exercere non potest , ita in iurisdictionibus nullam habere potest potestatem. Ecclesiastica enim omnis potestas, quę sit propriè Ecclesiastica, quam suis tradidit Apostolis & eorum successoribus Episcopis , ipsi*
Aposto-

Apostolatui, (hoc est Episcopatui) est annexa, nec cuiquam, qui non esset Apostolus aut Episcopus est concessa: quæ soli Apostoli & eorum successores legitimi, sunt propriè ministri Ecclesiastici: qui verò ministri Christi legitimi non sunt, neq; potestatem Ecclesiasticam tali ministerio annexam habere possunt. Ideo enim iurisdictionem Ecclesiasticam habet, quia Episcopus & Christi minister est. Hæc tua contrariamq; sententiam, quæ iurisdictionem Episcopo electo concedit, vocas pestiferam doctrinam, summam & intolerabilem inscitiam. Et sane patientiam tuam, Antoni, admirari pro merito illius haud satis possum. Nam cum Theologi omnes ob inscitiam tibi videantur intolerandi; te ipsum tamen, qui summa stupiditate tecum ipse perpetuò pugnas, patientissimè fers. Tu hac enim certè ratiocinatiunculâ tria falsa & cum tuis dictis apertè pugnantia tanquam certa assumis. Primò falsum est & cum alijs tuis dictis pugnans, Iurisdictionem nemini vnquam concessam, qui non consecratus Episcopus esset. Nam Apostolos dicis ante Cænam Christi ultimam, iurisdictionem amplissimam accepisse, cum tamen Electi tantum & Apostoli & Episcopi essent. Secundo falsum & cum tuis dictis pugnans est, solos Episcopos esse propriè Ministros Christi, siquidem millies doces, presbyteros non minus esse Christi ministros quàm sint Episcopi, nec inter Episcopum & Presbyterum quoad Ministeria vllam esse distantiam. Tertio falsum vel saltem cum alijs tuis dictis pugnans est, quod dicis, ideo Episcopum iurisdictionem habere, quia Christi minister est: Nā cum Presbyter ex tua sententia non minus plenè & perfectè & propriè Minister Christi sit, quàm Episcopus est: sequitur profectò Presbyterum non minus quàm Episcopum iurisdictione præditum esse, si non alio titulo Episcopus iurisdictionem habet quàm quia Christi Minister est. Itaq; concludo te nihil solidi argumenti adferre

ferre cur iurisdictione in summo vel alio Pontifice electo & necdum consecrato esse non possit. quã doctrinam dum *pestiferam scandalorumque fontem appellas*, hac censura *summam tuam & intolerabilem infirmitatem ostendis.*

9. Verum cum probatio huius conclusionis fundetur in dicto tuo *Apostolos ante ultimam Christi cœnam iurisdictionem habuisse*, quæri potest an hoc verum sit. Mihi videtur dicendum. primò iurisdictionem habuisse, quamvis eam non acceperint, vt tu dicis, per verba *quæcumque alligaueritis*, sed per verba, quibus eos misit ad Euangelizandum. Nam missio legatum & Apostolum facit, & auctoritatem dat. Secundò existimo post Christi resurrectionem Apostolos iurisdictionem multò ampliorem à Christo accepisse, quæ primam quatuor excellentijs superat. In primis illa prima erat limitata intra Iudæam, in *viam Gentium ne abieritis*. hæc secunda extendebatur ad vniuersum mundum: *predicete Euangelium omni creatura*. Secundo prima pendebat à Christo visibili Monarcha Ecclesiam suam visibiliter regente. Secunda pendet à Christo inuisibili capite, per spiritum suum Ecclesiam gubernante. Tertio prima Christo moriente exspirauit, quia pendebat ab illo visibiliter inter homines agente: at secunda durat vsque ad consummationem sæculi, quia pendet à Christo sedente ad dextram Patris, vbi sedebit donec veniat iudicare viuos & mortuos. denique in prima nulla erat potestas Monarchica; nam tunc Christus Ecclesiæ visibilis Monarcha erat: at secunda Monarcham continet, qui vice & loco Christi Ecclesiam gubernet.

10. Dico tertio potestatem ordinis Episcopalis per se separatam ab omni Episcopali iurisdictione existere posse. Tu l. 2. c. 5. n. 18. *separationem istam vocas ridiculam*

culam, nec vllum illius indicium extare in sacra Scriptura. Nihilominus etiam conclusio conuincitur vera esse duplici argumento ex dictis tuis. Primo lib. 2. c. 4. nu. 37. dicis Episcopos Donatistarum verè Episcopos quoad ordinem fuisse, & tamen etiam dicis *Donatistas cathedram Episcopalem, hoc est, iurisdictionem non habuisse.* lib. I. cap. 10. nu. 18. Optatus (inquis) cum negat *Donatistas cathedram habere, intelligit cathedram Ecclesia Vniuersalis, id est, ipsam potestatem Ecclesia gubernatiuam per legitimas ab Apostolis successiones descendentem.* Donatista enim cum suam successionem ab Apostolis non haberent, neque communicarent cum Catholica, *Cathedram habere non poterant.* Hæc tu ex quibus sic arguo. Potestas iurisdictionis Episcopalis non aliud est quam Cathedra seu potestas Ecclesiæ gubernatiua; sed Donatistæ Cathedram seu potestatem Ecclesiæ gubernatricem non habuerunt, ergo potestatem iurisdictionis Episcopalis non habuerunt. Habuerunt autem (te concedente) ordinem & consecrationem Episcopalem. Quare tuis dictis conuinceris falsum dicere cum dicis, *Ordinem sine iurisdictione esse non posse; & quoties iurdictio aufertur ab indignis, simul etiam ordinem auferri.* Ita lib. 2. c. 5. n. 21.

Secundo, *potestatem ordinis destitutam à iurisdictione* II. *posse existere, tanquam certum supponis* l. 2. c. 5. n. 32. vbi cum protulisses hoc dictum Magni Leonis; *So-* Leo ep. 93. *licitudo nostra, non sua quærens sed quæ Iesu Christi potestatem diuinitus datam nec Ecclesijs, nec Ecclesiarum Sacerdotibus abrogabat. Fatetur (inquis) Leo potestatem Episcopalem esse diuinitus datam: nec se vnquam voluisse aut pratendisse eam abrogare, procul dubio in iurisdictione non in solo ordine. Quis enim Papa etiam ligneus pratendat vnquam potestatem ordinis cuiquam abrogare? His verbis potestatem ordi-*

ordinis cuiquam abrogare supponis tam crassum errorem esse, vt in eum nemo nisi qui plane ligneus sit, incidere possit. Iam subsumo, sed potestas iurisdictionis abrogabilis est, & ab indignis auferri potest, hocque non solum Romani Pontifices & sancti Patres docent, quos fortassis tanquam ligneos contemnis; sed tu ipse aureus scilicet Ecclesiae Doctor affirmas, l. 2. c. 5. n. 21. *Tolli (inquis) potest per Ecclesiam tota potestas Episcopalis per depositionem*, nimirum tota iurisdictionis, igitur nisi plane ligneus sis concedere debes potestatem ordinis destitutam iurisdictione in quibusdam personis ordinatis posse existere. Quæro, enim à te cum tu Primas vel Metropolita deponis Episcopum, & eum (vt tuo vtar verbo) ex episcopas, vel vnà cum iurisdictione ordinem illi abrogas, vel abrogata iurisdictione ordinem relinquis; si hoc secundum potestatem ordinis à potestate iurisdictionis separas; nec iurisdictionis vi solius ordinis datur, siquidem iurisdictione destructa, Potestas ordinis in deposito per te Episcopo manet; si vero vna cum iurisdictione etiam ordinem abrogare præendas, imo cum hoc te posse contendas, siquidem dicis ablata iurisdictione simul etiam ordinem auferri, certe Metropolita ligneus merito audias, vel faxeus potius, si stupiditas ista qua tecum ipse perpetuo pugnas, non tam ex ingenij crassitie, quam ex errorum pertinacia oriatur.

ARTICVLVS II.

Quid sit potestas ordinis & quæ illius proprietates.

Iurisdictionem & ordinem potestates distinctas, ac ab inuicem separabiles esse iam tuis dictis ostendimus. Restat explicare quid vtraque sit, & primum de potestate ordinis dicemus.

Dico

Dico primo, potestas ordinis facultas est qua quis 12. consecratur Deo vt actiones ministerij Ecclesiastici quoad substantiam supernaturales, Deo ipsi assistente infallibiliter de facto exercent. Notandum enim est actiones Ministerij Ecclesiastici duplicis generis esse. Quædam quoad substantiam naturales, quæ viribus naturæ per dona Dei humano studio acquisita exerceri physicè possunt. Istiusmodi munus est subditos corripiendi, & ordinationes Ecclesiæ salutare ferendi, quod munus à viro prudenti & rerum Ecclesiasticarum perito exerceri de facto potest. Tale etiam est munus concionandi, quo fungi quivis ingenio & eloquentia præditus & in Scripturis institutus physice & de facto potest. Alię sunt actiones quoad substantiam supernaturales, quale munus est (vt tuis verbis l. 2. c. 4. n. 16. vtar) *panem consecrandi in corpus, & vinum in sanguinem Christi; vt cibatione corporali anima etiam spiritualiter pascatur: qui sunt effectus certi & infallibiles, promissi à Christo, tamen naturalem vim longè excedentes.* Ad hanc igitur actionem & similes requiritur potestas diuina & supernaturalis vt per hominem de facto fiant; non tantum vt ex officio & licite fiant. Hęc autem potestas est ipsa omnipotentia Dei quæ Ministro consecrato semper assultat, facitque vt hæc actiones ab illo non licite semper & de iure, sed semper validè & vere, simpliciter & absolute exercentur. Hęc tu l. 2. c. 4. n. 43. asseris omnia, quamuis fortassis quid ibi dixeris necdum intellexisti. Verba tua ponam. *Ordo (inquis) non est eo institutus, vt dignè quis possit ministrare, sed absolutè & simpliciter possit ministrare. Gratia enim ordinis est efficacia operandi id ad quod ordo, seu officium ritè datur. Ex hoc enim quod quis sit legitime ordinatus, mira facit, quæ non ipse facit, sed ordo & officium quod suscepit, hoc est, Deus, qui plantante & rigante homine, dat incrementum, & fructum; etiam si ille qui rigat.*

℞

& plan-

1. Cor. 12. *Et plantat, in se sit aridus & infacundus; Sicut. n. (inquit Ambrosius) qui dicit Dominū Iesum in Spiritu Sancto dicit qualisuis sit; ita & in loco ordinis officij Ecclesiastici positus, gratiā habet qualisuis sit, nō utique propriā sed ordinis per efficaciam Spiritus sancti: Vnde & inter initia dicit. Diuisiones gratiarū sunt officijs Ecclesiæ nō humanis meritis deputatæ. Et hoc est opus operatū non operantis; sed neq; Sacramenti sed charactēris sed assistētis Spiritus Sancti, qui ordinariē cum suo Ministro legitimo operatur non tantum quando conficit & confert Sacramenta, sed etiam quando docet, instituit, euangelizat, arguit, increpat, & ad sanam doctrinam & viam salutis reuocit audientes. Hæc tu: quæ fufius recitare volui, nam in his verbis Catholicam doctrinam de ordine tradis quam locis alijs (imo hoc ipso loco) negas: quia quod sæpe dicendum est, ex alijs autoribus ea quæ non intelligis exscribis, vt vastum volumen condas.*

13. Primò fateris potestatem ordinis esse potestatem qua quis *semper* nō dignè, nō licitè, nō fructuosè; sed simpliciter, absolutè, efficaciter i. e. de facto Sacramenta administrat; & vi ordinis suscepti mira operatur. Quare malè, & tui parum memor dicitur ibidè Deū ita cum Ministro legitimo operari quādo docet, ac quādo Sacramenta cōficit, & cōfert. Hoc à te nō rectè dicitur. Nā Deus cū Ministro docēte & animas cōuertente tantū cōcurrit vt audientib. eius doctrina proficit, nō vt simpliciter & absolutè doceat & apte ad docēdū dicat. Hoc. n. à natura & à scientijs acquisitis habet. At vero vt Sacerdos Eucharistiā fructuosè administret, non tantū cōcurrit Deus operādo in cordibus populi, vt cū fructu ad Sacramētū accedat, sed etiā sua omnipotētia efficit vt Sacerdos Eucharistiā cōficiat, panē & vinū in Christi corpus & sanguinē cōsecrādo. Cōcurrit igitur Deus cū ministro Eucharistiā administrāte multo aliter quā cū Ministro docēte. Cū hoc. n. concur-

concurrit, vt fructuosè faciat quod alioqui physice facere potest; cū illo vero, nō tantū vt fructuose verū Christi corpus tradat, sed etiā vt verè & valide & simpliciter illud tradat, quod quidē sine Dei omnipotētia panē in Christi corpus consecrante fieri ab homine vllō neq; quidem physicè nedū fructuosè potest.

Secundō, verbis citatis asseris, Ordinem suos effectus semper & infallibiliter habere qualifuis Minister sit, *quantiuis aridus & infœcundus*, id est, impius & sceleratus. Huius dicti rationē reddis, quia actus Ministri Ecclesiastici nō sunt *opus operantis* sed *opus operati*: hoc est, opus quod nō ipse sed ordo quē suscepit operatur, seu potius Deus, *qui cū Ministro legitime ordinato rigāte, & plantante conuerrit: adeoq; minister mira opera facit, nō propria gratia, qua gratus Deo ipse sit, sed gratiā ordinis, cui annexa est efficacia Spiritus sancti*. Hæc tu. Nihil dici scripturæ Sacræ, Patribusq; conformius, nihil verius potuit. Nihilominus hoc ipso c. 4. libri tui secūdi n. 9. quātū mutat^o à teipso è Diametro repugnātia scribis. Audi si potes, qui nūquam hactenus audisti teipsū. *si potestas* (inquis) *ordinus in peccatoribus esset integra, & vltus malus; non possent dici opera, & munerata talis ordinis; etiā à scelestis Episcopis, & Presbyteris peracta, esse Deo inuisa, & ei neq; grata neq; accepta*. Talia enim opera cum supponantur esse sacramentalia: & consequenter multo magis diuina quam humana (quia in Sacramento Deus est qui operatur) sequeretur Deo ipsiusmet opera qua ipse facit, non esse grata, neq; accepta. Cur ergo opus Sacerdotis indigni dum offert, benedicit, orat &c. nō est Deo acceptum: quia est opus operantis. Si vero esset opus alicuius Sacramēti; illud sane ex opere, vt inquit, operato esset Deo gratissimum, & acceptissimū; etiamsi à scelestissimo fieret Sacerdote, vt est Baptismus. Hæc tu: nec lux à tenebris magis disidet quàm tuamet dicta sibi inuicem aduerlantur: Vno loco dicis ordinem habere effectum ex opere operato, etiam in

maxime aridis & infœcundis ministris: alio loco sceleratos ministros nihil facere dicis, nec valide sacramenta ministrare, cò quòd eorũ actus sint opus operantis; atq; adeo vt placeant Deo, requiri meritũ operantis, vt dignus scilicet Minister sit cuius opera à Deo acceptètur. Quod si verum esset, falsum esset illud dictum quod laudas Ambrosij, *gratiam ordinis nò hominũ meritis sed officijs Ecclesiæ deputari*, hoc est, habet effectũ hoc ipso quod Minister ordinatus sit, licet meritis careat quibus effectũ mereatur; imò quamuis ob scelera sit indignissimus cum quo Deus concurrat.

15. Quod autem obijcis, actus ordinis sæpe esse peccata; opera aut sacramentalia non posse esse Deo inuisa, nec peccata, cum vim habeant ex opere operato, sintque opera magis Dei quam hominis; facile soluitur. Nam ministratio Sacramenti ab indigno Sacerdote in quantum ponit omnia quæ sunt necessaria ad integritatem substantialem Sacramenti placet Deo, cum eaq; concurrat, propter bonitatem non moralem sed Physicam quam habet à Ministro: Eadem vero actio bona & integra in ratione entis & Sacramenti displicet Deo, quia non est bona & integra in genere moris neque cum debitis circumstantijs exercetur. Et sane hoc tuum argumentum si quid probaret, concluderet Baptismum non esse Sacramentum, nec habere vim ex opere operato. Nam cum Baptismus datur ab hæretico Ministro, & is qui baptizatur hæreticus est, sine dubio illa Baptizatio displicet Deo, & est inuisa. Et tamen est verum Sacramentum, Deo ita gratum, vt recedente fictione, propter illud gratiam conferat, quia actio illa, (vt dixi) in ratione Sacramenti integra est; quamuis, in genere moris deformis & defectuosa sit. Eadem ratione philosophari debemus de actibus Ordinis à scelerato Ministro exercitis, qui plenè integriq; Sacraméntales sunt, quamuis

uis in genere moris desit illis integritas, cuius defectu mali sunt Deoque displicent.

Dico secundo, potestatem ordinis characterem 16.
 quendam esse indelebilem ministro ordinato diuinitus infusum. Et quidem characterem tu sæpe verbo negas, re ipsa asseris, neq; negares si teipsū intelligeres. Sequitur enim euidenter ex illis quæ te affirmantē audiuius conclusionē præcedēte. Quia character aliud non est quam nota quædam quâ Minister insignitus à Deo agnoscitur, vt cum ipso actus ordinis exercente infallibiliter concurrat, quamuis impius alioqui sit: sed dicis, Ministrū hoc ipso quod legitimè ordinatus est à Deo agnoscī vt per ipsum mira operetur quamuis aridus & infœcundus sit: igitur Ordo quandam notam ordinato imprimit, ratione cuius etiam peracta ordinatione sacer sit; & ita sacer, vt cum eo actus ordinis exercente quamuis maxime arido, Deus concurrat. Itaque, dubitare nō potes, si teipsū intelligas, quin character detur. Tantum quærere potes, quid sit, & in qua parte hominis sedem habeat. Nam putare quis posset characterem non esse qualitatem internam, animæ ordinati impressam; sed solam ordinationem sacram externam, quatenus adhuc habitu & secundum moralem æstimationem manet, eo modo quo actus peccati habitu permanere censetur. Nihilominus characterem esse qualitatem seu potestatem internam supernaturalē, non solum Theologi, sed etiam quod minimè reris, ipse tu asseris, sed asseris tuo more simul & negas, l. 2. c. 4. n. 26. *Non est igitur ordo verū Sacramentum, sed mera deputatio ad Ministerium sine istis characteribus, & impressionibus: cui deputatiōni Deus semper assistit, & potestates supernaturales deputatis ab Ecclesia, per ipsius Ministros Apostolorum veros successores, ordinariē tribuit, & communicat.* Hæc tu; & vt dixi characterem internum

impressum re ipsa asseris: verbo negas. Nam qui characterem qualitatem internam maximè realem faciunt; non aliud esse dicunt, quam qualitatem internam quæ sit in specie potentia, atque adeo sit potestas quædam spiritualis, interna, supernaturalis, in animam impressa. Sed tu expresse hoc loco asseris potestatem ordinis esse, *potestatem quandam supernaturalem.* & l. 2. c. 5. n. 3. vocas *potestatem supernaturalem internam,* & n. 28. *internè à Deo ordinationem peragi,* scribis: Igitur re ipsa totam naturam characteris agnoscis, & admittis, quem tamè verbo reijcis; imo tecum ipse in eadem sententia pugnas. Nam dicis, *Ordinem esse meram deputationem ad ministerium sine characteribus & impressionibus;* & simul dicis *esse talem deputationem, cui Deus internè semper assistat, potestates supernaturales internas ordinis communicando.* An non supernaturalis potestas interna, ad consecrandum Christi Corpus, & Sanguinem character est! potestatem internam internè communicari, nonne in animam imprimi est? *Quomodo igitur ordo mera deputatio sine characteribus impressis, si sit deputatio per quam homo supernaturalibus potestatibus consignatur à Deo, internè illi communicatus?* Te ipsum non intelligis; mihi Antoni.

17. Dico tertio, potestatem ordinis semper infallibiliter dari Ministro legitimè ab hominibus ordinato. Hanc conclusionem sæpe negas, præfertim l. 2. cap. 4. nu. 22. ubi dicis præter ordinationem externam requiri *peculiarem Dei concursum* ad consecrandum Ministrum, quem tamen nullis Sacramentis aut Ecclesiæ deputationibus alligavit; atque adeo multos reperiri *ordinatos ab hominibus non à Deo, qui in favore Ecclesiæ tanquam legitimè ordinati præsumi debeant cum tamen internè & coram Deo ordinati non sunt.* Conclusio tamen hæc nostra à te clarissimè asseritur l. 2.

c. 5. num. 16. vbi tamen eam etiam expresse negas. Nam post citatam istam Chrysofomi sententiam, *Non omnes quidem Deus ordinat, per omnes tamen ipse operatur salutem populi molien;* Chrysofotomum explicans hæc subdis. *Vult Chrysofotomus, etiam non ordinatos à Deo, & malos, & indignos, VALIDE Baptismum conferre, Eucharistiam ministrare, bona docere, & alia ministeria agere. Quod tamen attinet ad ordinationem internam eam à solo Deo peragi, & non omnes qui ab hominibus ordinantur externè, etiam à Deo inter: nè ordinari apertè testatur; licet per hos quoque multa efficiat ad salutem animarum. Hi ergo, si quid efficiunt, non vi ordinis interioris, sed ex speciali diuina prouidentia efficiunt, ne salus animarum patiatur; cum tamen in foro Ecclesie pro legitimè ordinatis ordinariè præsumi debeant. Hæc tu: tecum ipse mirabiliter pugnans, quia teipsum non intelligis, vt quod in Iulianum Pelagianum Diuus Augustinus dixit, in te verissimè quadret, laboras inaniter, non vt vera sed vt multa scribas & chartas possis implere. In verbis enim iam citatis, ordinatos ab hominibus, etiam vere & valide à Deo ordinatos expresse negas & tamen simul affirmas. Hoc affirmas cum dicis hos valide Eucharistiam conficere & alia Sacramenta ministrare. Nam qui validè conficit Eucharistiam, validus & potens est ad illud præstandum, & illius conficiendæ potestatem habet. Quomodo enim quis cum Deo faciat cuius faciendi cum Deo potestatem non habet? Quis sanæ mentis dixerit, hominem reipsa facere, quod reipsa facere non potest? At concedis Ministros ordinatos à solis hominibus valide corpus Christi semper & infallibiliter conficere, & à peccatis absoluerè, & alia ministeria peragere quæ ministerium consecratum requirunt, igitur ordinati à solis hominibus habent semper & infallibiliter potestatem corporis Christi conficiendi & à*

*Chrysof. in
epist. 2. ad
Timos. ho. 2.*

*l. 3. in Iulian.
c. 2.*

peccatis absoluedi qua valide hæc præstent quotiescunque voluerint. Hæc autem potestas cum sit, vt dixi, ipsamet omnipotentia Dei ordinatis infallibiliter assistens, interneq; ipsos adiuuans, quis istos interne ordinatos negauerit, cum propterea quod ordinati sunt hoc ipso omnipotentiam Dei ad actus ordinis exercendos interne ipsis assistentem perpetuo habent. Sed facile intelligo vndenam tibi dormitanti hæc secum ipsâ pugnans scriptio obrepserit. Nimirum quandam sententiam Theologorum te tradere putas: quam tamen quia nunquam bene intellexeras, reuera non eam sed aliam tradidisti. Nam si dixisses, quod forte dicere volebas, & communiter dicunt Theologi, Ministros nonnullos qui videntur ordinati, reuera ordinatos non esse, quia nunquam baptizati fuerunt. Hos quidem nec Sacramenta valide ministrare, nec Eucharistiam conficere, nec à peccatis absoluedi; Deum tamen ne salus animarum patiatur, speciali & extraordinaria via supplere defectum Ministri & Sacramenti: Hoc, inquam, si dixisses non possemus inde concludere, hos externe ordinatos etiam internè ordinatos esse. Verum cum non dicis, Deum supplerere defectum Ministri & Sacramenti, sed Deum Ministris externè ordinatis licet indignissimis, *internè semper assistere vt VALIDE Sacramenta conferant, Eucharistiamque conficiant*: certè si te ipsum audis, hos internè etiam veros & validos quamuis indignos Sacramentorum Ministros esse concedes, & hos non solum externè propter consecrationem humanam, sed etiam internè propter Dei omnipotentiam semper & infallibiliter ipsis assistentem, sacros esse & esse debere.

18. - Hinc sequitur, quod dicis Deum *per indignos Ministros operari ex prouidentia speciali ne salus animarum patiatur*, falsum & verum sensum habere posse.

Nam,

Nam tripliciter intelligi potest. primo, vt Minister indignus nihil faciat, nec conferat; sed Deus ne salus animarum patiatur suppleat illius defectum. Hic sensus falsus est & textum tuum destruit, cum dicas malos indignos valide Eucharistiam conficere Deumque per hos operari: secundo potest intelligi quod Ministri indigni non semper valide conferant Sacramenta; sed quandoque tantum ex prouidentia speciali. Hic sensus etiam falsus est, nec tibi verus esse potest, si tibi constas; cum dicas nos *tuto sequi posse Chryostomum asserentem*, Deum per omnes Ministros etiam indignos operari; atque hoc certa fide credi oportere: alioqui, *spem nostram inanem esse*; & propterea Sacramenta quæ constat ab indignis data non esse repetenda. Tertio potest intelligi Deum infallibiliter concurrere cum Ministris indignis vt validè conferant Sacramenta, ex prouidentia speciali: hoc est, ex singulari humanæ salutis amore, qui Deum coegit suam omnipotentiam ita Sacramentis alligare, vt eam neque quidem cum Minister impurissimus est subtrahat. Hoc sensu verissimū est Deum cum Ministris indignis concurrere *ex prouidentia speciali*, sed inde male inferi Deum vi ordinis ad hoc *non alligari*. Nam Deus non cum omnibus externè Ministrantibus Sacramenta concurrat, sed tantum cum Ministris ab Ecclesia rite & legitime ordinatis; atque adeo, vi ordinationis, cui suam omnipotentiam alligauit, determinatus concurrat, hosque externe ordinos in sua instrumenta, per quæ valide Sacramenta conferat, & salutem animarum operetur, acceptat: quod est, eos interius ordinare & sacros facere.

Dico quarto, ordinem semel acceptum nullo vnquam scelere postmodum amitti. Hæc conclusio à te millies negatur, tamen ex iam dictis constare potest

test eam à te sæpe etiã affirmari; præsertim cum dicas actus ordinis non dependere à meritis Ministri, *sed esse opus operatum, Deumque vi ordinis concurrere cum qualivis ministro etiam si aridus & infœcundus sit.* Nam vel potestas ordinis pendet à meritis ministri operantis, vel non pendet. Si pendet à meritis Ministri, igitur quodlibet peccatum quod reddit Ministrum Deo inuisum, eumque statuit extra statum merendi apud Deum, tollit potestatem ordinis: at quodlibet peccatum mortale priuat hominem diuina grãtia; reddit eum Deo inuisum; ponit eum in statu, quo nihil apud Deum mereri possit; atque ita per quodlibet peccatum mortale tolleretur potestas: quod tamen ipse refugis dicere, vt iam dicam. Si vero potestas ordinis non pendet à vita & merito Ministri, sequitur nullo peccato auferri posse. Nam quamuis peccatum destruat statum gratiæ, nihil tamen destruit, à quo potestas ordinis pendeat: nec video quo fundamento dicas quibusdam peccatis mortalibus ordinem perdi, quibusdam non perdi: Quare Hussitæ, qui quolibet peccato mortali ordinem dicunt amitti, non minus quidem hæreticè, multò tamen consequentius loquuntur quam tu. qui certis quibusdam peccatis ordinem deleri putas & exterminari.

20. Iam vero ordinem nullo peccato amitti sic probò: quia si quo peccato amitteretur, maximè illis, quæ tu enumeras l. 2. c. 4. n. 35. vbi sic scribis: *Illud vehementer moneo, nequid nimis: hoc est, non ita facile & ex quacumque non grauissima causa ordinem sacrum, aut iam susceptum deperdi, aut suscipiendum impediri. Non enim omne peccatum etiam graue & mortale Sacerdotium aufert, aut impedit, quod nimis scrupulose Hussitæ prout eis tribuitur, profitentur; sed sola potissimum hæresis pertinax, & voluntaria, & aliud grauissimum*

uissimum crimen, quod degradationem iure promeruit, aut ab Ecclesia totalem precisionem : Hæc tu. vbi tria statuis criminum genera, ob quæ ordo deperdatur, hæresim, peccatum meritorium degradationis, schisma : sed nullum ex his peccatis potestatem ordinis aufert, igitur nullo peccato ordo susceptus amittitur : Minorem probo, ac inprimis scismate (quod dicis crimen grauius esse quam hæresim) non amitti ordinem probo, ex schismate Donatistarum, de quibus tu lib. 2. cap. 4. num. 37. vbi respondens ad testimonia Augustini absolutè affirmantis hæreticos & schismaticos ordinem non amittere, dicis eum omnino de hæresi ac schismate miti & non pertinaci esse interpretandum : quales, inquis, erant maxima pars Donatistarum : exceptis enim primis quibusdam obstinatis, ceteri decopti potius in schismate perseuerabant : Hæc tu. & hinc satis intelligi potest, te, modo aliquid dicas, quale sit illud, quod dicis nihil pensi habere. quid enim ineptius, quam schisma Donatianum mite appellare ! quo nullum extitit immanius à condita Ecclesia, nec aliquid sit in historijs Ecclesiasticis notius, quam furor & pertinacia Donatistarum. Vnde Augustinus epistola 166. sic ipsos alloquitur : *Quid vultis vobis faciannus, qui quando vobis dicimus, vt causam nostram & vestram patienter audiatu, non nostis nisi superbire & insanire. Qui sententijs omnibus Ecclesiasticis, Imperialibus, Nationalibus, Conciliorum Generalium damnati & proscripti, nunquam tamen acquiescere voluerunt. Episcopos vero Donatistarum quod maxima ex parte mites voces, mirabile est : cum eos Augustinus animosissimos obstinatissimosque appellet & à plerisque illorum dicat*

*Op. L. I.
cont. Parm.*

Epist. 163!

*Aug. in
Bremic. coll.
prima diei.
num. 14.*

dicat *violentissimas Catholicorum caedes fuisse perpetratas*, quorum pertinaciæ hoc extat luculentissimum argumentum, quod eorum ducenti septuaginta nouem in collatione, quam iubente Imperatore cum Catholicis habuerunt, cum omnibus diuinis humanisq; documentis confutati essent, tamen ne quidem ex his vnus schismati nuncium remisit. Et tamen Catholici Episcopi obtulerunt his ducētis & amplius Episcopis omnib. & singulis si redire ad Ecclesiã Catholicã vel-
lent, vt honores suos sine noua ordinatione retine-
rent, *vt inde intelligerent*, (inquit Augustinus) *Catholicos damnare in ipsis errorem humanum, non consecrationem Christianam*: Censuerunt igitur cum Augustino Catholici Episcopi vniuersi ne schismate quidem Donatiano omnium pertinacissimo Consecrationem Episcopalem amitti posse.

*in Breuic.
collat. pri-
ma. n. 5.*

Secundò, hæresi non amitti ordinem, quamuis pertinacissima sit, probo. Quia ex hæreticis omnium pertinacissimi & pessimi erant Hæresiarchæ, & ideo Concilium Alexandrinum, teste Hieronymo, omnes Hæreticos in gradu & honore, quem prius habebant reuersos ad Ecclesiam admittit, exceptis hæresiarchis: sed hæresiarchæ & alij, qui propter pertinaciam in hæresi non admittebantur ad honorem & exercitium ordinis etiam si eos pæniteret, tamen ipsum ordinem non amittebant: vt apertè testatur Augustinus ita scribens: *Cum expedire hoc videatur Ecclesie vt Præpositi hæreticorum reuertentes ad Ecclesiam, honores suos non ibi administrarent, non eis tamen ipsa ordinationis Sacramenta detrahuntur, sed manent super eos, ideoq; non eis in populis manus imponitur, ne non homini sed ipsi Sacramento fiat iniuria*. Hæc Augustinus praxim totius Ecclesiæ referens, quæ satis ostendit nullos hæreticos ne pertinacissimos quidem etiam hæresiarchas propter hæresim ordine spoliari posse.

*Hieronym.
Dialog. ad-
uersus Lu-
sifer.*

*August.
cont. Epist.
Parm. l. 2.
c. 13.*

Tertio

Tertio, quod crimen meritorium depositionis nõ 22.
deleat ordinem, probatur, quia tu ipse fateris neminem vnquam ne ligneum Pontificem, cum ministrũ Ecclesiasticum deponit & degradat, prætere cuiquam ordinem abrogare, & ideo *Augustinus* de bono coniug. ca. 2. 4. *Si culpa aliqua, inquit, quisquam ab officio remoueatur, Sacramento Domini semel impoſito non carebit quamuis ad iudicium permanente.* Igitur nullo scelere; nec schismate, nec hæresi, nec peccato vllõ meritorio depositionis, nec ipsa depositione vel degradatione ordo susceptus amittitur.

ARTICVLVS III.

An Ordo sit verum & proprium Ecclesie Sacramentum.

HÆC quæstio breuiter ex dictis expediri potest: circa quam quatuor statuo conclusiones.

Dico primò: non est necesse vt institutio Sacramenti ex Sacra Scriptura expressa habeatur ipsius Christi ore prolata. Contradictoriam huius conclusionis ponis l. i. c. 4. n. 17. *Si in diuina Scriptura clarè & manifestè, conceptis verbis, non mysticis, non allegoricis, sed literalibus & historicis alicuius Sacramenti institutio ab ipso Christo immediatè ipsiusmet ore expressa non habeatur, Magna temeritatis videtur arguendus is qui Sacramenta multiplicet: sumpto nunc in vera & stricta significatione nomine sacramenti, absq; vlla clara diuina institutione.* Hæc tu; qui censuram *Magna temeritatis* litera maiuscula meritò notas, nihil enim magis temerarium scribi à quoquam potuit. Nam vt omittam Patres plura Sacramenta eo modo prorsus, quo Baptismus Sacramentum est ex hoc dicto tuo ponere, sequitur nullum prorsus Sacramentum admitti debere, neq;

re, neq; Baptismum & Eucharistiam quidem. vbi enim in scriptura conceptis verbis institui tanquam Sacramenta dicuntur? certè nusquam. Addo, ex verbis Christi ore prolatis Sacramenta esse probari clarè & euidenter non potest. Hoc ostendo & in primis de Baptismo cuius institutionem conceptis verbis Christi ore expressam probare vis loco citato. *Baptismus*, inquis, *est à Christo clarissime institutus: Nam & eius necessitatem explicuit, dicens, Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto non potest introire in regnum Dei; & postea mandauit expresse dicens;*

Ioan. 3. Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filij, & Spiritus Sancti: *Loquutionem externam Sacramentalem precipit, in qua remissionem dari peccatorum optimè cognouerunt Apostoli à CHRISTO clarissime edocti, vt tingerent in Trinitate.* Hæc tu, nec intelligis hoc tuo censorio dicto, quam sædam notam tuis nouis Magistris inuras. Nam verba illa Ioannis 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, &c.* Calvinus, Beza & alij Protestantes pene omnes intelligunt de aqua spiritali, nimirum de Christi gratia de qua ipse Ioan. 9. v. 18. *qui credit in me flumina de ventre eius fluent aqua viua.* Vnde negant Baptismo remitti peccata, vel esse necessarium ad salutem. Imò Serenissimus Rex Iacobus in colloquio Hamptonocuriensi, quod in linguam Latinam versum legi conceptis verbis affirmat, si non detur infantibus à Ministro Baptismus, Ministrum quidem peccare, infantes tamen sine Baptismo morientes non damnari, sed saluari. Quare & ipse verba Christi, *nisi quis renatus fuerit ex aqua;* de Baptismo spiritali gratiæ non de materiali aquæ intelligit. Hi igitur vel contra veritatem conceptis verbis Christi ore prolatam sentiunt vel non; si non, ergo necessitas

cessitas

cessitas Baptismi ad remittendum peccatum non est veritas conceptis verbis Christi ore expressa : si sentiunt , cur Anglicanam Ecclesiam hoc errore notabilem , puram putam veritatem habere clamas, nihilque in ea esse tenebrarum ? Deinde nemo potest contra veritatem clarè manifestè conceptis verbis ipsiusmet Christi ore expressam sentire, nisi vel stultus sit vt nihil intelligat , vel infidelis vt Christo credere nolit ; vel pertinax vt contra veritatem oculos mentis obstinatè claudat : Calvinianos autem & in ijs Serenissimum Magnæ Britanniae Regem si stultos , infideles , & obstinatos hæreticos sentias , tamen tales eos dicere nunquam audebis. Cur igitur necessitatem Baptismi & eius effectum remissionem peccatorum , quem ipsi negant , vocas veritatem conceptis verbis , non mysticis , sed literalibus ipsius Christi ore expressam ? Temere scribis.

Nam licet verba recitata *nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto*, de lotionè externa intelligantur , tamen conceptis verbis remissio peccatorum non dicitur effectus Baptismi , nec Baptismus necessarius ad illum effectum vt per se patet. Tantum enim dicitur Baptismum necessarium esse vt quis videat Regnum Dei. Inde quidem argui potest, esse necessarium ad remissionem peccatorum , cum nihil ingressum nostrum in cœlorum Regnum impedire possit , nisi peccatum , atque adeo si Baptismus necessarius sit ad ingressum Regni cœlorum, necessarium ad remissionem peccatorum fateri debemus. Verum hoc à Christo verbis expressis & conceptis non dicitur, sed ex eius verbis arguendo deducitur. Addo, consequentiam non esse clarâ & manifestâ, contra quam multa obijci possunt, in quibus soluedis tu laborares. Nam observatio mandatorum necessaria est

Luc. 10.

ria est ad ingressum cæli, *si vis ad vitam ingredi serua mandata*, nec tamen est necessaria ad remissionem peccatorum. Sumptio etiam sacra Eucharistiæ necessaria est ad salutem vt tu fateris: nec tamen est necessaria ad remissionem peccati: igitur ex solis Christi verbis, *nisi quis renatus fuerit ex aqua* (etiam si literaliter de materiali aqua loquatur) non potest clarè & manifestè necessitas Baptismi ad remittendum peccatum probari, multò minus hoc à Christo conceptis verbis dicitur. Deinde neque Christus clarè & conceptis verbis certam & notam materiam Baptismi præscribit. Dixit quidem Apostolis vt baptizarent gentes, sed quo liquore baptizarent non dixit, nec lotionem aquæ conceptis verbis præcepit. Audio in Anglia solere Ministros Calvinianos nobilium liberos aqua rosacea tingere, quæ sanè verè aqua non est, sed liquor alterius speciei. Hic quæro an puri puti Christiani sint? an hac ex parte tenebrofi? si reprehendis, ostende vbi Christus vsum aquæ elementaris tantum in Baptismo conceptis verbis edixerit. Non potes. Neq; etiam certam formam verborum Christum præscripsisse clarè & euidenter ostendi potest. Quidam in nomine Iesu Christi olim Baptismum validè & verè traditum fuisse existimant sine inuocatione sanctissimæ Trinitatis & quod dicitur, *Baptizate in nomine Patris, & Filij & Spiritus Sancti*; cum in Sacra scriptura *nomen*, potestatem & auctoritatem sæpe significat, intelligi potest Apostolos baptizasse in nomine Trinitatis, qua baptizarunt potestate & auctoritate à Deo trino & vno accepta.

25. Idem de Sacramento Eucharistiæ ostendi posset; scilicet illius institutionem non extare, qualem tu requiris; Nam quod dicis Christum illius necessitatem inculcasse clarè & manifestè Ioan. 6. dicis quod probare non potes: nam verba illa, *nisi manducaueritis,*

vitis. quę adducis, non de manducatione Sacramētali, sed de spiritali manducatione per fidē, Protestātium plurimi, Catholicorum nonnulli exponunt. Deinde licet locus de manducatione externa intelligatur, nō tamen ibi clarē & expresse & cōceptis verbis dicitur esse medium salutē conferens ex opere operato. Nam sicut qui non māducat carnē Christi non habebit vitā in se, ita qui nō obseruat mandata Christi, non habebit vitā in se: nec tamen obseruatio mandatorū Christi, gratiam & salutē confert Sacramentaliter ex opere operato, sed tantum meritoriē ex opere operantis. Itaq; si Ecclesię traditio remoueat, non potest probari Eucharistię sumptio aliter gratiam conferre quā ex opere operantis. Igitur, vt dixi, nullum admittere velle Sacramētum, nisi cuius institutio Christi ipsius ore quoad necessitatē, effectū, materiam, formā conceptis verbis exprimat in scriptura, *Magna temeritas est*. Nam si perpetua totius Ecclesię praxi, si ex factis & dictis Apostolorum colligatur Sacramentum, cuius institutio Christi ore expressa non habeatur, cur admitti non debeat? Si quis Apostolus dicat ordinem esse Sacramentum, & per impositionem manuum Presbyteris gratiam conferri, cur hoc Sacramentum non admittamus, licet institutio illius Christi ore expressa in Scriptura sacra non extet?

Atque hinc dico secundo, ex sacra scriptura constare ordinem esse Sacramentum. Probat, quia signum externum ex opere operato gratiam conferens Sanctificantem, Sacramentum est: cum Sacramentū definiatur signum efficax visibile inuisibilis gratiæ, & tu l. 2. c. 4. n. 43. *certē, inquis, veri Sacramenti principius, imo totus finis est, vt gratiam gratum facientem in recipiente operetur*. Sed ordo est signum efficax visibile inuisibilis gratiæ seu gratiam conferens ex opere operato, & hoc probatur verbis Apostoli 1. Timoth.

R

4. notē

4. noli negligere gratiam qua data est tibi per Prophetiam cum impositione manuum Presbyterij & 2. Timoth. I. Admoneo te ut resuscites gratiam qua est in te per impositionem manuum mearum. Hic assignat Apostolus ceremoniam visibilem, nimirum, impositionem manuum, quam fuisse coniunctam cum traditione instrumentorum Praxis Ecclesiae declaravit, & Patrum testimonia confirmant. Deinde affirmat hanc ceremoniam ordinando debite applicatam gratiam conferre: Igitur ex Sacra scriptura colligi potest ordinem signum esse efficax visibile diuinæ gratiæ per ipsum collatæ, quale signum à solo Christo gratiæ autore institui potuisse certissimum est. Respondes l. 2. c. 4. n. 44. gratiam datam Timotheo per impositionem manuum Pauli non fuisse gratiam gratum facientem directè & per se, sed potestatem duntaxat sacerdotalem & varia dona illi annexa: ita tu. Verùm hoc facile refutari potest, hoc argumento in tuis dictis fundato. Cum dicitur per impositionem manuum seu ordinationem gratiam simpliciter & absolutè dari, non debet excludi illa gratia quæ sola simpliciter & absolutè est gratia & maximè gratia dicitur, si in ordinatione seu impositione manuum datur, sed gratia gratum faciens absolutè & propriissimè dicitur gratia, & in ordinatione datur omni recipienti ordinem bene disposito; ergo, gratiam datam *impositione manuum*, Apostolus intelligit gratiam gratum facientem. Minor, quoad primam partem quod gratiæ nomine gratia gratum faciens simpliciter intelligatur, ab omnibus conceditur; & tu eam supponis cum signum visibile inuisibilis gratiæ exponis signum solius gratiæ gratum facientis. Secunda vero pars, quod ordinato bene disposito in ordinatione gratia gratum faciens detur, à te asseritur l. 2. c. 4. num. 44. *Non dubito, inquis, ordinatis bene dispositis; in ipso actu ordinationis*

cum

*cum potestate ordinis gratiam accedere ipsum digne exercendi. Ita tu. Igitur cum gratia digne exercendi ordinem sit gratia expulsiua peccati & sanctificans ordinatum, cumque hæc gratia in momento ordinationis ordinato infundatur; sequitur, gratiam gratum facientem ordinato bene disposito semper infundi? atque adeo Apostolum cum dicit *Timotheo datam gratiam per impositionem manuum suarum* maxime intelligere gratiam gratum facientem. Quod autem dicis gratiam dari bene dispositis in ordinatione ex benignitate Dei, verum dicis si intelligas dari ex benignitate qua se obligauit vt Sacerdoti dum manus imponuntur, ipse gratiam infundat. Nam, si intelligas dari in ordinatione, non per ordinationem, contra Paulum pugnas, qui dicit *gratiam dari per impositionem manuum*; neque vllum est fundamentum vt dicas Deum ordinatis bene dispositis in ipso actû gratiam bene viuendi infundere, nisi **DEVS** promiserit se semper tali ceremonia rite applicata gratiam infusurum. vt dixit Ambrosius, *Homo manum imponit; Deus vero gratiam largitur.* *Ambr. de sacr. c. 7.**

Dico tertio non esse contra naturam Sacramenti, vt præter gratiam, potestatem aliquam supernaturalem conferat. Hæc conclusio ostendit, vanum esse argumentum quo sæpius vteris, Ordinem non esse Sacramentum, quia per ordinem potestas ordinis seu character imprimitur, præter gratiam sanctificantem. Certè, inquis libro secundo, capite quarto, numero quadragesimo tertio, *veri Sacramenti præcipuus imo totus finis est, vt gratiam gratum facientem in recipiente operetur, Sacerdos vero illud proximè & principaliter ab ordinatione recipit, vt possit conficere. Hoc autem æquè facit, siue sit in gratia, siue in peccato mortali. Non est ergo ordo*

go ordo eo institutus, vt digne quis possit ministrare. & nu.
 44. ex eo quod Sacerdos valide conficiat Eucha-
 ristiā etiam in statu mortalis peccati, dicitur constare
 proximum effectum ordinis non esse natura sua inducere
 gratiam; indeq; optimè comprobari ordinem non esse Sa-
 cramentum. Hæc tu, Antoni: quibus, te ipsum & di-
 ctorum tuorum immemorem, & Theologiæ penitus
 ignarum probas. Inprimis enim tecum ipse pugnas,
 qui cap. illo quarto num. 39. ita scribis. *saltem*, inquis,
à posteriori probent (Catholici) in ordine illa esse, nempe
characterem, indelebitatem, & inamissionem: & tum ex
his probatis optimè colligent ordinem esse verum Sacramen-
tum. Hæc tu: quæ si bene expendere profecto re-
 peries aperte pugnare cum his quæ prius dixeras, ex
 eo quod ordo sit in pessimis Sacerdotibus & suos effectus ha-
 beat, optimè concludi, non conferre gratiam neq; Sacra-
 mentum esse. Nam ordo in peruersis & sceleratis Sa-
 cerdotibus perseuerans, & effectus suos infallibiliter
 producens, nihil aliud est quam character ordinis,
 indelebilis, nec per peccatum amissibilis. Sed ex or-
 dinis characterē indelebili & inamissibili dicitur opti-
 me cōcludi ordinem esse verum Sacramentū, hoc est,
 gratiæ Sanctificantis ex sua natura collatum; igitur
 quod scribis ex eo quod ordo inamissibiliter perse-
 ueret in malis Sacerdotibus & suos effectus operetur,
 ablata gratia optimè comprobari, eum non esse ve-
 rum Sacramentum, quod ex sua natura gratiam gra-
 tum facientem inducat, falsum est. neque tua dicta
 secum ipsa consentiunt.

28. Secundo imperitiam tuam simul & inconstantiam
 ostendis cum dicitur, *præcipuum imo totum finem veri Sa-*
cramenti esse gratiæ collationem, & n. 44. Baptismus in-
quis, quamdiu durat fictio suos effectus non operatur: is
enim est præcipuus gratia gratum faciens. & iterum ibi-
dem in fine. vanum est quasi præcipuum baptismi effe-
ctum

Etum illum ponere, vt Baptizatus recipiat gratiam sumendi Eucharistiam & alia Sacramenta sine peccato. Hæc tu: in quibus tripliciter peccas. Primò Catholicos Theologos non intelligis, sed eis sententiam attribuis de qua minime somniarunt. Non enim characterem Baptifmalem ideo ponunt, vt Baptizatus Sacramenta digne sumat, siquidem potest cum gratia characteris Sacramenta sumere indigne, sed vt capax Sacramentorum sit, eaq; quoad substantiam recipiat siue digne, siue indigne. Nam qui Baptizatus non est quavis inuincibiliter hoc nesciat, & quamuis contritus de peccatis & in statu gratiæ sit, tamen nullum Sacramentum suscipere potest, hoc est, nulla gratia vi alicuius Sacramenti ipsi communicatur, licet confiteatur & Eucharistiam sumat vel ordinetur. Secundo peccas, quia ludis ambiguis verbis vt nõ possis intelligi, cum dicis Sacramenti præcipuum effectum esse gratiam sanctificantem. Nam si per præcipuum effectum intelligas maximè dignum quique suscipientem maxime ornet, & ad quem producendum Sacramentum fuit à Christo institutum, hoc sensu non est dubium quin gratia gratum faciens sit præcipuus effectus cuiusvis Sacramenti. Si vero præcipuum effectum intelligas proprium & peculiarem effectum Sacramenti qui semper à Sacramento producit nec obice peccati vllius impeditur, hoc sensu, Baptismi & Ordinis præcipuus effectus non est gratia sed character.

Tertio peccas negando Baptifmum habere suos effectus in ficto, durante fictione, hoc est in eo qui baptismum suscipit cum affectu peccati mortalis. quamdiu inquis durat fictio, effectus suos Baptifmus non operatur. Peccas inquam Antoni, nec solum Patribus & Theologis omnibus aduersaris, verum etiam tecum ipse expresse & in terminis

pugnans. Nam lib. 2. cap. 4. num. 39. *Probandum* inquis, prius est ordinem esse verum Sacramentum sicut est Baptismus, & tunc optimè sequetur ipsum suos effectus habere semper & necessario saltem characterem, siue quicquid illud sit quo Sacramentum dicitur valide datum & receptum, licet ex defectu recipientis gratiam gratum facientem non operetur, sequetur etiam ipsum esse indelebilem. Hæc tu: quibus quod dixeras, Baptismum in ficto suos effectus non operari, expresse & in terminis negas. Nam nisi Baptismus Sacramentum sit, quod suos effectus semper & necessariò habeat, & characterem indelebilem imprimat, licet ob fictionem gratia sanctificans non detur, tunc etiam si ordo Sacramentum esset, quale est Baptismus, non tamen esset Sacramentum quod suos effectus semper & necessario habeat, & indelebilem characterem imprimat, etiam si propter fictionem recipientis gratia gratum faciens non detur, sed dicis ordinem si probetur Sacramentum verum sicut est Baptismus, probari etiam tale Sacramentum ut habeat necessario suos effectus & characterem indelebilem imprimat, licet ob fictionem recipientis gratiam gratum facientem non operetur: igitur Baptismus est Sacramentum quod suos effectus operatur semper & necessario, saltem characterem indelebilem, licet fictio recipientis in causa sit, ut gratiam sanctificantem non producat, atque adeo falsum est, à te ipsoque destruitur quod prius dixeras, *Baptismum durante fictione recipientis suos effectus non habere & solum effectum Baptismi esse gratiam sanctificantem, vanum esse in Baptizato ponere gratiam characteris distinctam à gratia sanctificantem*

ria sanctificante, qua quis fiat habilis ad Sacramenta recipienda.

Dico quarto, Patres ordinem faciunt verum & 30.
 proprium Sacramentum, præsertim Augustinus, cui non leuem facis iniuriam, dum asseris eum duo tantum vera Sacramenta admittere, Baptismum & Eucharistiam. Conclusio inprimis de Sancto Augustino, quem lib. I. cap. 8. num. 6. dicis *instar omnium esse debere* probatur. Qui facit ordinem esse Sacramentum sicut est Baptismus, verum Sacramentum agnoscit in ordine: sed Augustinus non semel, sed sæpe, non obscure, sed clarissime, non obiter, sed ex professo, non tanquam rem dubitabilem, sed tanquam veritatem de qua nemo Christianus dubitat, affirmat ordinem esse Sacramentum sicut est Baptismus. Tria testimonia in huius assumpti probationem afferro ex Augustino. Primum est libr. 2. cont. epist. Parmen. cap. decimo tertio. *Nulla, inquit, ostenditur causa, cur ille qui Baptismum ipsum amittere potest, ius dandi amittere potest. Vtrumque enim Sacramentum est, & quadam consecratione homini datur; illud cum baptizatur, istud cum ordinetur: ideoq; in Catholica vtrumque non licet iterare.* Secundum habetur ibidem. *Si nos, inquit, male facimus, ipsi explicent quomodo Sacramentum baptizati non possit amitti, & Sacramentum ordinati possit amitti, quoniam dicunt, Recedens ab Ecclesia Baptismum non amittit, ius dandi tamen amittit. Si enim vtrumque Sacramentum est, quod NEMO dubitat, cur istud amittitur & illud non amittitur. Neutri Sacramento iniuria facienda est. Si sancta malos fugiunt, vtrumque fugiat: si sancta in malis inuisolab. liter manent, vtrumq; maneat.* Tertium testimonium. I. I. de Baptif. c. I. *Sacramentum, inquit, Baptismi est quod habet qui baptizatur, & Sacramentum dandi*

Baptismi est quod habet qui ordinatur. Sicut autem Baptizatus si ab unitate recesserit Sacramentum Baptismi non amittit, sic ordinatus si ab unitate recesserit Sacramentum dandi Baptismi non amittit. Nulli, enim Sacramento facienda iniuria est: si discedit à malis, utrumque discedit, si permanet in malis, utrumque permanet. Hæc Augustinus quæ satis ostendunt eum sentire ordinem esse vere proprie & uniuoce Sacramentum cum Baptismo, & non solum habere magnam similitudinem & quid proportionale cum Baptismo sicut homo pictus habet cum homine vero, ut tu fingis. Nam si ordo non haberet veritatem, sed tantum similitudinem cum Sacramento, ineptissimè disputaret Augustinus, ut per se patet. Quid enim stultius cogitari potest illo homine, qui ex eo quod homo pictus similitudinem hominis veri habeat, argumentaretur, ea quæ homini quæ homo est conueniunt etiam homini picto inuiolabiliter conuenire?

31. Quod vero tu affers ex Augustino ut probes eum duo tantum Sacramenta vera & propria agnoscere, leuissimum est. Hoc enim tantum habes, quod cum dixisset Sacramenta Christiana numero paucissima, obseruatione facillima, significatione præstantissima esse, & Eucharistiam Baptismumque numerasset; & subdit & siquid aliud in Scripturis Canonicis commendatur. Hinc autem deducere & tanquam certum statuere in doctrina Augustini duo tantum esse Sacramenta vanissimum est; cum nihil hoc loco certi statuatur, sed ad summum non nisi dubitet Augustinus. Quis vero qui sapit Augustino dubitanti non præferat Augustinum sine omni dubitatione asserentem? *nemo, inquit, (Christianus nempe) dubitat ordinem esse Sacramentum.* Addo loco citato neque quidem dubitare Augustinum, Nam particula, *si*, de re quæ clarissima est quamque autor alias plenissime asseruit, & tunc eam
- pertra-

Augustin.
epist. 118.

pertransire vult, dicta, non dubitationem innuit sed suppositionem. Hoc mille exemplis confirmare possem, sed quia te non nisi tuis dictis & factis conuincendum suscepi, vnum tantum ex teipso profero exemplum. l. 4. c. 8. n. 69. Ego, inquis, l. 3. c. 1. *Episcopus Archiepiscopis & Primatibus & Patriarchis pares feci. Et si qua inter hos disparitas, ea tota iure solo humano Ecclesiastico est posita & instituta.* Ista tu. Quæro an dubites sit ne disparitas iure humano inter Primatem & suffraganeos nec ne? Si dubitas, ineptus opinator es, cum l. 3. multis capitibus eam asseras, & in Romanum Pontificè acerrime inueharis quod eam (vt tibi videtur) impediatur. Si non dubitas, igitur tuum illud, *si disparitas vlla sit.* nõ dubitationem innuit sed suppositionem rei à te alias pluribus assertæ, quam repetere, (quia minime pertinebat ad propositum) eo loco nolebas; Hoc ita si sit; ineptus Sophista es, cum ex verbis Augustini, *si quod est aliud Sacramentum &c.* colligis Augustinum dubitasse, an ordo esset Sacramentum, imo non dubitasse, sed plane negasse plura quàm duo Sacramenta: sed quàm ridicule? Non absimili calumnia l. 2. c. 5 n. 28. carpis Bellarmini verba dicentis *Episcopos à Papa habere, si quam habent auctoritatem.* Dubitat, inquis, scilicet an vllã habeant Episcopi potestatem. Minime vero, Antoni, gentiũ dubitat Bellarminus de potestate Episcoporum: sed rem notissimam quam ipse multis probauerat, (de qua eum tunc dicere nihil attinebat) supponit, sicut tu de tua primatiali super tuos suffraganeos potestate, quam arrogãter exercere cupiebas, nequaquam dubitabas cum diceres, *si qua inter hos est disparitas.* Ita quavis in re etiã leuissima, tuis vbique dictis configeris. Alia Patrum testimonia omitto.

Dico. 4. Episcopatum ordinem sacrum esse simplicis Sacerdotio Superiorem. Hanc conclusionem tu l. 2. c. 3. & vehementer probas & reliquo libro sæ-

pissimè, sed semper vt cætera inconstantissimè, nec unquam tecum ipse consentis. Inprimis lib. 1. cap. 9. num. 29. quamuis dicas expresse totam Episcopi potestatem te velle tradere, nihil tamen dicis quo Episcopus Presbyterum superet. *Christus*, inquis, *per verba*, sicut misit me Pater & ego mitto vos, *perfecto dedit Apostolis simul potestatem Episcopalem*, hoc est, *Apostolicam ordinariam*, qua Episcopalis & Apostolica potestas in eo **T O T A** consistit, vt *Euangelium predicetur & fideles in fide & viuendi Christiana ratione instruamur*. Huic quasi accessoria addita fuit à Christo potestas conficiendi Corpus Christi in vltima Cæna & alia remittendi peccata, quando in omnes simul insufflauit & dixit, Accipite Spiritum sanctum, &c. Et sic plene omnes facti sunt simul absque vlla consecratione peculiari & Apostoli & Episcopi. Ita tu profiteris totam potestatem Episcopalem qua plene fiunt Episcopi recensere: nec tamen aliquid dicis, quo superet Presbyterum Episcopus. Nam, quod attinet ad potestatem Euangelium prædicandi, & fideles docendi, Presbyteros ea pollere, & in ea penitus æquales Episcopis esse l. 2. c. 9. n. 1. clarissime affirmas. Potestatem vero conficiendi corpus Christi & peccata remittendi presbyteris competere, notissimum est: Igitur, vel falsum est quod affirmas in his officijs Episcopi potestatem totam plene consistere, vel, falsum quod ita acriter contendis, Episcopum superiorè Presbytero esse.

33. At alijs locis, inter munera Episcopalia numeras potestatem ordinandi, eaque solâ dicis Episcopum presbyteris excellere. Ita l. 2. c. 3. n. 30. *Munera Episcopalia & presbyteralia, excepta ordinatione Ministrorum, omnia communia esse iam vidimus*. Sane, Antoni, inter se repugnantia vides, & ideo non nisi capitis tui figmenta vides. Nam lib. 1. cap. 2. nu. 21. *Ad Episcopos*, inquis, *tantum pertinet; vt baptizatis per impositionem*
manuum

manuum dent Spiritum sanctum. Igitur officium confirmandi & confirmandi baptizatos erat etiam proprium Episcoporum; atque ita non solo officio ordinationis Episcopi presbyteros præcedunt. Deinde, an ordinare Ministros sit actus iurisdictionis an Ministerij nescis, variaq; hac de re dicis. Nam l. 2. c. 2. n. 3. potestatem ordinandi potestatem iurisdictionis appellas, & sæpe dicis, *ordinare nihil aliud esse quam mittere. Missionem vero sine potestate imperatiua mittentis super missum, non posse intelligi, igitur mittere seu ordinare officium est superioris seu regiminis, at l. 2. c. 4. n. 2. dicis, neminem sibi assumere honorem ordinis, nec ab hominibus (nisi ministerialiter) illū haberi, sed à Deo.* Itaq; ordinationem nunc ad iurisdictionem, nunc ad Ministeriū potius pertinere dicis. Quicquid autē sit, siue iurisdictionis, siue Ministerium, inde cōcluditur, Episcopū non esse Presbytero, ordine superiorem, si tibi constas. Nam si ordinatio pertineat ad iurisdictionē, cum Episcopus presbytero sola ordinatione excellat; sequitur, nō ordine sed tantum iurisdictione superiorem esse. Si vero dicas, esse officium ministeriale non iurisdictionale; sequitur etiam Episcopum nō superare Presbyterū ordine: Quia dicis, presbyteros quoad omnia officia ministerialia penitus pares Episcopis esse, & l. 4. c. 8. n. 69. *Ego, inquis, propterea in ordine inuenio paritatem; quia video in ministerio consortium. Ordo enim ad solum ministeriū datur: & propterea Episcopus Archiepiscopus iure diuino pares inter se, & similiter Presbyteros in Ministerio erga fideles Episcoporum facio collegas.* Ita tu. Ex quibus sic arguo. Inter quos est in Ministerio consortiū, inter illos est in ordine paritas, quia ordo ad solū ministeriū datur. Sed inter Presbyteros & Episcopos quoad Ministeriū est omnimodū cōfortiū, nec Episcopus Presbytero superior est, igitur etiā quoad ordinē est omnimoda paritas, nec Episcop⁹ Presbytero superior est.

34. Tertio, tibi expressè contradicis l. 2. c. 4. nam n. 26. dicis presbyteratum & Episcopatum esse duos ordines, at num. 27. paucis interiectis lineis, Presbyteratum & Episcopatum vnicum & eundem esse, nu. 26. sic scribis. *Reuera, inquis, duplex est ordinatio seu ordo, hoc est duplex deputatio cum diuersitate effectus. Presbyteralis enim dat presbyteralem solam potestatem, Pontificalis vero illam & aliquid amplius.* Hic apertè dicis Episcopatum & Presbyteratum duplicem ordinem esse at nu. 27. ita scribis *Episcopatus, inquis, continet essentialiter Presbyteratum, imo essentialiter est Presbyteratus, cum quibusdam accidentalibus quæ in Presbyteratu non sunt, atq; in his essentialibus quæ spectant ad Ministerium vnicus & idem ordo est Episcopalis & presbyteralis.* His verbis distinguis essentialia munera & accidentalia, accidentalia supponis esse munera iurisdictionis; essentialia dicis esse illa quæ spectant ad ministerium, in his autem ordinem Episcopalem & Presbyteralem eundem esse. Hinc vero sequitur, Episcopum non esse presbytero ordine Superiorem. Quia vt te dicentem supra audiuius, ordo ad solum Ministerium datur. Ergo datur Episcopo solum ad officia ministerialia & essentialia Episcopatus, sed quoad ministeria quæ sunt essentialia Episcopatus, presbyter par Episcopo est, & vnicus & idem est ordo vtriusque. ergo quoad omnia, ad quæ danda datur ordo, presbyter Episcopo par est, & vnicus & idem est ordo vtriusque: atque adeo Episcopus quo superior Presbytero sit, nihil prorsus vi ordinis sui habet. Falso igitur inaniterq; te iactas, quod clare monstaueris *Episcopatum esse orainem à presbyterali diuersum, & Episcopum vi ordinis aliquid maius habere ordinario Presbyteratu.* Multa quidem Antoni, dixisti, nihil autem vasto volumine tuo, præter inscitiam & inconstantiam tuam, clarè aperteq; demonstraisti.

In no-

In nostra vero conclusione (quod Episcopus ordine Superior sit Presbytero) probanda, non est quod immorer, tum quia tibi, quoniam Episcopus es, perplacet, nec vnquam, nisi inuitus, eam negas, quia quid scribas non consideras, sæpe etiam non intelligis: tum, quia videtur à Concilio Tridentino definita, sess. 23. can. 6. & 7. & eam erudite probat Bellarminus. lib. 1. de Sacram. ordinis cap. 2.

Solum quæri potest, an Episcopatus nouum characterem imprimat; an potius Sacerdotalem extendat. Tu l. 2. c. 4. n. dicis Episcopatum includere essentialiter presbyteratum, illique quædam accidentalia addere. Verum hoc neque tu explicas, nec explicari potest. Nam si Episcopatus quatenus addit aliquid presbyteratui accidens Presbyteratus sit, quomodo presbyteratum essentialiter includat, cum nullum accidens suum subiectum essentialiter includat. Deinde, si Episcopatus includeret presbyteratum essentialiter, presbyteratus esset pars essentialis Episcopatus: vel metaphysica, nimirum genus, vel physica, nempe materia. Sed presbyteratus cum existat in homine ante Episcopatum, nec genus nec materia illius esse potest. igitur, quod dicis Episcopatum essentialiter Presbyteratum includere, quædam accidentia superaddendo, inexplicabile est.

Mea igitur hæc est sententia. Primo, existimo ordinem Episcopalem nouum characterem imprimere à Sacerdotali realiter distinctum, vt probat loco citato Bellarminus. Secundo, existimo characterem Episcopalem, intrinsècè & essentialiter supponere characterem Sacerdotalem, tanquam subiectum, cui immediate inhæreat, neque enim repugnat vnum accidens alteri inhærere.

Ter-

Tertio, existimo fieri non posse, vt character Episcopalis imprimatur, nisi prius homo Sacerdotalem acceperit: quia accidens producti non potest (saltem naturaliter) nisi in subiecto cui suapte natura natum sit inhærere. Immediatum vero subiectum characteris Episcopalis est character Sacerdotij. Igitur, nisi hic prius existat in homine, ille non poterit imprimi. Quarto existimo, hac ratione optimè conciliari inter se vtramque sententiam Catholicam; & quæ ponit Episcopatum ordinem distinctum, & quæ non ponit, sed Sacerdotalis ordinis extensionem. Nam, quia character Episcopalis qualitas est à Sacerdotali diuersa realiter; ideo prima sententia facit Episcopatum ordinem nouum à Presbyterali distinctum. Ex altera vero parte, quia qualitas ista seu character Episcopalis non immediate animæ hominis inhæret quoad substantiam, sed immediate recipitur in character Episcopali, hominemque reddit potentiorē supernaturaliter, non qua homo sed qua Sacerdos est immediate: ideo secunda sententia Episcopatum non facit nouam potestatem ordinis, sed tantum Sacerdotalis potentiæ extensionem. Et de his satis.

37. Quod vero tu objicis l. 2. c. 4. n. 28. vt probes ordinationem Episcopi per falsum nō prius dato Sacerdotio validam esse, quia iura permittunt vt assumantur Episcopi ex ordine Diaconorum: hoc autem quid aliud est, quam ex Diacono fieri immediate Episcopum? Nam iura quid peculiare Diaconis concedūt, at ordinari Episcopum non per falsum, sed medio Presbyteratu, non est peculiare Diaconis. Nam hoc modo assumi in Episcopum Subdiaconus vel laicus potest. Hoc, inquam, facile soluitur. Tibi enim ipsi solemni tuo more contradicis, nec aliquid solidi dicis. Quod dicis iura permittere diaconorum promotiones

tionem per falsum; pugnat cum eo, quod paucis antea lineis n. 27. dixerat, promotiones per falsum lege Ecclesiastica prohiberi, nec posse per canones fieri Episcopum qui non antea Presbyter fuerit. Quomodo igitur Diaconorum ordinationes per falsum iura permittunt? quæ promotionem alicuius in Episcopum non medio Presbyteratu damnant, nisi iura tuis dictis similia sint, hoc est inter se pugnent. Nec aliquid solidi affert; falsum enim est per canones Ecclesiasticos posse laicum vel subdiaconum in Episcopum assumi, & medio Presbyteratu ordinari. Hoc enim leges fieri non sinunt, nec licite fieri (nisi ob tenta dispensatione) potest. At potest Diaconus, lege Ecclesiastica non prohibente eligi Episcopus, & medio Presbyteratu statim consecrari, si populi & cleri in eum vota conspirant. nec erat olim vlla necessaria ad hoc dispensatio; Et hoc est illud Priuilegium Diaconorum.

Leo epist. 88
& dist. 60.
c. fin. &
dist. 79. c.
4. & 5.

ARTICVLVS IV.

Quomodo Patrum dicta contra malos Sacerdotes explicanda sunt?

Suppono necessario explicanda esse, & aliqua ex-
 Spolitione mitiganda. Hoc tu negas. hoc asseris. ne-
 gas l. 2. c. 4. n. 41. Protulimus, inquis, Catholicos & bonos
 autores & quidem clarissimè loquentes. vel intelligis, eo-
 rum dicta esse clarissimè vera, vel clarissimè falsa. si
 clarissimè falsa cur sequeris? cur adducis? si clarissi-
 me vera, ergo falsitas in illis ne quidem apparet,
 nec vlla asperitas qua veritas ostendi possit. Cur igitur
 ibidem. n. 16. scribis. Fateor hac tot Patrum dicta
 videri asperiora & ad deterrendos malos Sacerdotes am-
 plificata;

plificata. Si videntur aspera, & ad deterrendos Sacerdotes, extra Theologicum rigorem, materiè amplificata; quo, modo clarissime vera? Certe tua dicta clarissime inter se pugnant. Præterea explicanda esse probatur, quia tu l. 2. c. 4. n. 35. *vehementer mones ne quid nimis: hoc est, non ita facile ex quacunque non grauißima causa ordinem sacrum aut iam susceptum deperdi, aut suscipiendum impediri*. Hic vereris, ne quis Patrum dicta nimis rigide accipiat; quod nõ esset timendũ si dicta eorũ clarissima essent in quib. nõ posset lector incautus decipi. Deinde Patres clarissime loquuntur vt videbimus, de quouis graui scelere, licet nõ grauißimo: cũ malos Sacerdotes ab offerēdo sacrificio deterrent. Igitur, si sentiunt *ordinem non habere sacerdotes quos reprehendunt, aperte cõtra te sentiunt*: Imo D. Augustinus, tuã sententiã, (ordinẽ quibusdã peccatis grauißimis & manifestissimis perdi, quibusdã vero non ita grauib. nec manifestis non perdi, quæ fuit olim Donatistarũ expresse & in terminis) sugillat, l. 2. cont. epist. Parm. c. 13. *Nec vllõ modo isti (Donatistæ) expedire se possunt, cũ eis proponitur cur Sanctitas Sacramenti & haberi & dari possit ab eo quẽ intus sceleratum iam Deus damnauit & tunc incipiat ab eo dari non posse cũ ab hominib. damnatus fuerit*. Ita Augustinus tuã ineptiã cõfutat, qui l. 2. c. 4. n. 58. dicis, peccato mortali quolibet occulto præsertim & latenti, non amitti ordinem; sed manifesto amitti, si

38. propter illud ab Ecclesia deponatur.

Igitur Patrum dicta cum non neget amplificationes esse, necessario sunt aliqua expositione restringenda: quod iam præstare conabimur. Ad quinque vero capita omnia quæ adducis reuocantur: primo, quosdam ordinatos ab hominibus non à Deo. Secundo, symoniace ordinatos ichismaticos, Hæreticos, honorẽ Episcopatus nec habere posse nec dare. Tertio malos Sacerdotes non consecrare, sed iuis precibus con-

bus plebem contaminare. Quarto, indoctos Sacerdotes, reuera Sacerdotes non esse. Quinto, Ordinem & consecrationem repetendam esse.

Dico Primo, Sacerdotes indignos Deus dicitur ^{39.} non ordinare, quia quamuis cum Episcopo eos consecret, tamen non eos vocat ad sacrum ordinem; sed ab ipso (quodammodo inuito & compulso) ordinantur, Quod enim quis facit ab alio quasi compulsus, quamuis faciat, non id facere dicitur, sed potius is à quo compellitur; compellitur autem Deus vi pacti, quo concursum suum Sacramento ordinis alligauit. Hoc ita esse probatur primò verbis Hieronymi & Augustini quæ ipsissima sunt. Tertium, inquit, genus est ab homine non à Deo, cum hominum studio & fauore quis ordinatur: ut nunc videmus plurimos, non Dei iudicio sed redempto fauore vulgi in sacerdotium subrogari. Ita Hieronymus. Ex quibus sic arguo. Deus eo modo dicitur non ordinare indignos, quo populus eos ordinare dicitur, sed populus quamuis eos non ordinet consecrando, tamen quia fauore & studio & suo suffragio eos consecrandos Episcopo offert, dicitur eos ordinare. ergo Deus quamuis concurrens cum consecratore homine eos ordinet, tamen quia eorum ordinationi non fauet, nec eos ad ordinem vocat & eligit, rectè dicitur non eos ordinare, sicut si populus Episcopum inuitum ad quempiam ordinandum compelleret, ille non tam ab Episcopo, quam à populo ordinari diceretur. Secundò ex Chrysofotomo, qui in eadem sententia dicit Deum indignos ordinare & non ordinare, nimirum non ordinare eligendo, quamuis ordinet consecrando. Si Sacerdotem, inquit, despicias, non illum despicias sed Deum qui ipsum ordinauit. Sed vnde constat Deum fuisse illius ordinationis autorem? Nempe, si tu hanc habeas opinionem spes tua manus facta est. Nam si nihil per illum

S

opera

Hieron. in
epist. ad
Gal. c. 1.
Aug. Dia-
log. q. 65.

operatur Deus, neque lauacrum habes, neque ministeriorum particeps es, neque benedictionibus fruëris. Non ergo Christianus es. His verbis aperte asserit Chrysostomus omnes qui rite & legitime ordinantur ab hominibus, etiam à Deo ordinari; & probat, quia Deus per omnes operatur, & omnes in suos Ministros & gratiæ suæ instrumenta admittit. Unde cum statim subdit *Quid ergo omnes ipse ordinat etiam indignos? non omnes quidem ipse ordinat, per omnes tamen ipse operatur, salutem populi moliens; non illorum intuens merita, intelligit, Deum non ordinare indignos ipsos ad ordinem vocando & eligendo, quamuis indignos sese offerentes, vel à populis electos ipse consecret, non illorum merita intuens sed populi salutem moliens. Quia si Deus omnes, etiam indignos quos non ordinat eligendo, non ordinaret consecrando; de Ministris Sacramentorum certi esse non possent Christiani.*

40. Tertio probatur ex auctore Imperfecti, qui si tuo modo exponatur, intolerabilem errorem continet, nimirum, præcitos etiam si iusti sint cum ordinantur, non tamen valide ordinari. Sic enim scribit, *Secundum præscientiam suam, illis videtur Deus iniungere*

Auctor Imperfecti ho- mil. 53. re Ministerium Diaconatus aut Presbyteratus, qui sunt iusti: Qui autem inueniantur iniusti, illos homines ordinasse videntur, non Deus. Ab exitu vero rei cognoscitur qui à Deo ordinatus est, & qui ab hominibus. Qui enim Ministerium suum bene consummauerit, apparet quia ex Deo fuerat ordinatus; qui autem Ministerium suum non bene consummauerit, ex hominibus ordinatus est. Qui autem ex hominibus ordinatus est, quantum ad Deum non est Diaconus aut Presbyter. Ergo in Sacerdotibus quidem & Diaconis non est in verbis, ut perdant talenta qui secundum præscientiam ordinantur à Deo. Hæc autor iste, qui non est magnæ autoritatis, cum

tis, cum Arianus putetur; tamen miror à te, pro tua sententia adduci & sic intelligi vt ordinari ex hominibus, sit, ordinem non verè accipere. Nam, si hoc modo intelligatur, & ita intellectus approbetur, sequitur non modo eos qui tunc mali sunt cum ordinantur, etiam quotquot prævidentur à Deo mali futuri, licet boni sint cum ab homine ordinantur, ordinem non accipere; quod contra te est, qui putas non quouis peccato mortali præsentis, nec dum futuro, ordinem suscipiendum impediri à Deo. Quare hic autor sic explicandus est, vt ordinari à Deo, sit ad sacrum ordinem à Deo vocari & eligi. Deus verò, *secundum prævidentiam presbyteratus Ministerium inungit*, quia neminem sua inspiratione vocat ad ordinem, nisi quem prævidet non male suscepto ordine victurum. Itaque sancta vita post susceptum ordinem signum est *ordinati*, hoc est ad ordinem vocati à Deo. Mala autem vita, demonstrat ex hominibus ordinatum; id est, humano studio & favore sacro ordine initiatum. Hic autem quoad Deum non Sacerdos, quia quamvis ordine Sacerdos sit, tamen ex diuina vocatione & electione Sacerdos non est, sed humano favore constitutus. Putat igitur hic autor, reprobos semper humano favore ordinem sacrum adipisci; diuina vero vocatione nullum nisi electum ad sacros ordines suscipiendos impelli, quod au verum sit, nescio, sed verum sit aut falsum, ad propositum non facit.

Dico 2. Hæretici, schismatici, simoniaci dicuntur 41.
non esse Episcopi; quia quamvis ordinem habent,
tamen neque gratiam sanctitatis Episcopalis, neque
potestatem iurisdictionis, nec ordinis exercitium
liberum habent. De schismaticis Cyprian: *Episcopi Cyprian.
nec honorem potest habere, nec potestatem, qui Episcopi* l. 4. ep. 2.

ius nec unitatem voluit tenere nec pacem. Schismaticus, quamvis ordinatus sit, non habet potestatem Episcopi, quia caret iurisdictione; non habet honorem, quia ipsi neque à Coepiscopis, neque à populis Christianis locus & honor debitus Episcopo deferendus est. Innocentius probat hæreticos pœnitentes non esse ad sua officia, si sint clerici, admittendos. *Vbi pœnitentia remedium necessarium est, ibi ordinationis honorem locum habere non posse determinamus.* Non negat clericos publicè pœnitentes ordinem habere; sed dicit honorem qui debetur ordini ordinatis pœnitentibus, non esse tribuendum. & ibid. *qui honorem amisit, honorem dare non posse asseritur; nec illum aliquid accepisse, quia nihil in dante erat quod ille posset accipere. Acquiescimus & verum est, quia qui particeps effectus est damnato, quomodo debeat honorem accipere inuenire non possum.* Ita Innocentius: non negat hæreticos damnatos ordinem habere & dare posse, sed negat honorem ordinis habere & dare, hoc est, non posse quemlibet ita ordinare, vt ille ab Ecclesia tanquam Episcopus admitti debeat & honorari. Nihil aliud dicit Nicolaus primus, epist. 9. cum dicit Gregorium Syracusanum canonicè & fynodicè depositum & anathematizatum, Phocium *prouehere aut benedicere non potuisse*, hoc est Episcopatum tribuere non potuisse, qui tanquam sacer haberi debeat, imo sic promotus pœnam meretur ab Ecclesia, non honorem. Ita etiam de simoniacis dicendum, non accipere gratiam, scilicet sanctificantem: nec gratiam ordinis liberam, sed suspensam Ecclesiæque censuris implicatam. Ita Ambrosius, de dig. sac. cap. 5. *Aurum perdidisti, nec gratiam acquisuisti, nec Episcopus esse potuisti*; nimirum, iurisdictione & ordinis libero & licito viu. Hi etiam dicuntur, desiderari, Sacerdotes non esse sed dici, nec officium sed nomen attendere,

Innoc. ep.
27. tom. 1.
concil. p. 2.

tendere, quia officium rectè & sanctè exercere non curant, sed tantum Episcopi dici, &, tanquam Episcopi ab hominibus honorari, ita Gregor. lib. 7. epist. 110. & alij.

Dico Tertiò. Sacerdotes mali reprehenduntur à Patribus, quia consecrant, non inualidè sed indignè. De quibus tria dicunt. primò, sanctos Sacerdotes eligi oportere, quorum preces apud Deum valeant non tantum ex opere operato sed etiam ex opere operantis. *Immaculatos* (inquit Cyprian. l. 1. ep. 4.) & *integros Antistites eligere debemus, qui dignè & sanctè sacrificia Deo offerentes audiri in precibus possunt*. Ita etiam Gelasius. *Quomodo ad Diuini mysterij consecrationem celestis spiritus inuocatus adueniet, si Sacerdos, & qui eum adesse deprecatur criminosis plenus actionibus reprobetur?* Nimirum, non adueniet, ex merito operantis, qui Deum tunc inuocando peccat; sed aduenit tamen ex virtute Christi, vt exposuit S. Thomas. 3. p. q. 82. a. 5. qui docet preces in Sacrificio Missæ futas fructuosiores fieri ex priuata sanctitate & deuotione offerentis. Secundò, dicunt Sacerdotes indignos consecrando peccare. Ita intelligitur testimonium Hieronymi, quod præcipuè vrget. *Sacerdotes qui Eucharistia seruiunt, & sanguinem Domini populis eius diuidunt, impie agunt in legem Christi, putantes Eucharistiam facere imprecantis verba non vitam, & necessariam tantum esse solemnem orationem & non merita Sacerdotum: de quibus dicitur, & Sacerdos in quo fuerit macula non accedet offerre oblationes Domino*. Non aliud vult Hieronymus, quam Sacerdotes errare qui imprecantis verba & solemnem orationem sufficere putat vt dignè & sine peccato offerant, licet malè viuant.

Gelas. vt habetur l. 1. q. 1. c. Sacrosanct.

Hieron in c. 3. Sophon.

Leuit. 21.

Quam S. Thomæ responsionem quamuis reijcias; 43. tamen eam te debere admittere, nec Hieronymum

de consecratione inualida malorum Sacerdotum intelligi posse, probo triplici argumento. Primo, si dicat Sacerdotis vitam & meritum requiri ut valide consecret, sequitur quouis peccato mortali, consecrationem impediri, quia quoduis mortale peccatum vitæ meritum destruit in Sacerdote. Præterea, Hieronymus dicit illius Sacerdotis vitam non facere Eucharistiam, in qua sit talis macula ut ad offerendum non debeat accedere. Sed quævis macula mortalis facit Sacerdotem indignum ut offerat, peccatque si cum conscientia illius accedit, igitur quælibet macula mortalis facit Sacerdotem impotentem Eucharistiæ faciendæ in sensu Hieronymi. Quare, si facere Eucharistiam hoc loco sit Hieronymo valide facere & consecrare, profectò conficitur quoduis peccatum mortale impedire validam Eucharistiæ consecrationem, quod tu libr. 2. cap. 4. num. 35. dicis, esse contra doctrinam summorum Ecclesie Catholicae Doëtorum & Conciliorum in divinis scripturis fundatam. Denique dicit Hieronymus, Sacerdotes malos, quamvis mali & maculati sint, sanguinem Christi dividere populis, non autem sanguinem Christi diuiderent populis, nisi prius eum valide ex vino conficerent. Igitur ineptè vrges hoc Hieronymi dictum, tanquam validam consecrationem mali Sacerdotis improbare, quam manifestè supponit. Tertio, dicunt Patres plebem malorum Sacrificijs Sacerdotum potui, nec immunem esse à contagione delictorum eius. Ita Cyprianus quem citas. Sed primo loquitur de plebe non quavis, sed quæ Sacerdotem malum eligit & sibi deposcit, cum eoque communicat in delictis. Plebs, inquit, cum sacerdote peccatore communicans, & ad Præpositi sui iniustum Episcopatum consensum suum commo-

dans,

1. ep. 4.

dans, profani Sacerdotis sacrificio contaminatur. Secundo, loquitur non de quouis sacerdote malo & præposito peccatore, sed de præposito schismatico contra verum pastorem iam constitutum, consensu plebis, erecto; qualis erat Fortunatus Schismaticus contra Cyprianum Carthagine, à factione Fœlicissimi Episcopus constitutus. Quare testimonium hoc ad propositum non facit.

Dico quartò. Sacerdotem illiteratum valide ordinari & potestatem ordinis accipere. Hoc tu negas lib 2. cap. 4. num. 35. & probas, quia lupus non potest esse pastor. Sed vir illiteratus non minus est lupus & ad pascendos greges prorsus inhabilis, quam qui hæresi & grauibus criminibus est deturpatus. & num. 6. Perinde, inquis, est hominem illiteratum, hoc est in Sacra Scriptura & necessaria Theologia imperitum Episcopum consecrare, atque si qui tentaret (non dicam brutum aliquod ac stolidum animal) sed mulierem in Episcopali Cathedra collocare. Hæc tu, hæretico spiritu sapientiæque tuæ ac doctrinæ opinione inflatus, illorumque vnus de quibus Irenæus: *Qui relinquunt præconium Ecclesia imperitiam Sanctorum Presbyterorum arguunt: non intelligentes quanto pluris sit idiota religiosus, blasphemus & impudens sophista.* Nihil dicam in te acerbis. Hoc tantum, sicut Platonem Tullius dixit in impugnandis oratoribus oratorem se maximum præbuisse, ita tu, dum Sacerdotes imperitos exagitas incredibilem tñam imperitiam ostentas. Neque enim (quæ cæcitas hæreticorum est Irenæo teste) intelligis quam præstet Presbyter idiota religiosus blasphemus, hoc est, hæretico, sophista & impudens. Imo Presbyterum sanctum & pium, si sit Theologiæ imperitus, censes (imò

Iren. l. 5. c. 10.

dicis expressè) non minus lupum esse, quam sit hæreticus, turpissimis sceleribus deformatus. Vir illiteratus inquis, *non minus lupus est & inhabilis ad pascendos greges.* Quam literatè dictum? quasi vero esse inhabilem ad pascendum, sit lupum esse, nimirum quid lupus sit doces, magis exemplo quam verbo; melius exercere lupum quàm definire nosti: Nam sit Presbyter idiota, inhabilis ad docendum, sit mulier, qua comparatione valde gaudes: sit (quoniam ita libenter velles) etiam stolidum animal: certe qui stolidum animal distinguere non nouit à lupo, is mihi non lupus, (neque enim hoc lupus nescit) sed ipsum stolidum animal. Sed esto: vir illiteratus quoque lupus sit. *Lupus inquis, pastor esse non potest.* Quis hoc dicit? nempe is qui pastor & lupus est: Episcopus ordine, consecratione pastor, vita, & Dominici gregis Petro commissi dispergendi cupiditate, lupus. Sed hoc etiam sit, lupum Pastorem esse non posse. quid tum postea? num probabis inde, virum imperitum, si confecretur, ordinem non accipere? Quasi vero non multi presbyteri ordinentur qui pastores non sint?

46. Verum vt probes imperitum Sacerdotem non esse verum Sacerdotem, vteris testimonio Dionysij. *Quod si Sacerdotium illustrandi vim habet, profecto penitus abhorret à Sacerdotum ordine atq; facultate, qui illustrandi vi non est praditus, ac multo magis etiam is qui illustratus non est.* & paulo post. *Non est iste Sacerdos, non est; sed inimicus fallax, irrisor sui, lupusq; in gregem Domini ouina pelle armatus.* Loqui putas Dionysium de Sacerdote imperito, quod si tibi concessero, non inde poteris efficere, vt verè ordinem non habeat. Sicut enim vitæ impuræ & ferinæ homo, non homo sed potius bellua dicitur: non quia homo natura non sit, sed quia moribus non est, nec prout flagrat ratio hominisq; dignitas, viuit: ita Sacerdos indoctus, præ-

fertim,

Epist. ad
Demoph.

fertim si nequam etiam sit, non Sacerdos sed lupus potius dici potest, non quia ordine Sacerdos non est; sed quia moribus non est, nec eas habeat virtutes, quibus Sacerdotem præditum esse oportet.

Nihilominus, Dionysium de Sacerdote imperito non loqui, ex ipsius verbis probari potest. Nam loquitur de lupo ouina pelle tecto, & occulto. Sed Sacerdos imperitus, si sit lupus, lupus ouina pelle tectus non est, sed est eius (vt ita dicam) lupinitas manifesta. Nã lupus non alia de causa est, quàm quod imperitus sit, & inhabilis ad docendum. Sed hæc imperitia seu inhabilitas, non potest non omnibus statim patere. Igitur eius lupinitas, si lupus sit, apertissima est. Quare dictum Dionysij dirigitur in eos, qui cum Sacerdotes consecrati non essent, imò nonnunquam ne baptizati quidem, officium Sacerdotum sibi arrogabant. Sacerdotum ordo dicitur illustrandi vim habere, quia habent ius & officium dandi Baptismũ, Baptismus quippe à patribus illuminatio; baptizati illuminati dicuntur. Imo ab ipso Apostolo ad Heb. II. eò quod baptizati lampadas accensas manu gestarent. Igitur caret illustrandi vi, qui non est ordinatus, nec ius accepit dandi Baptismum. Illustratus vero non est, qui necdum Baptismum accepit. Hunc nondum illustratum, vel saltem illustrandi vi minimè præditum dicit Dionysius, *temerarium esse & audacem*, qui sibi sumit propria Sacerdotum, nec metu, nec pudore à Diuinorum tractatione deterretur, putatque Deum ignorare quæ sibi conscius est, & sperat se eum decepturum, qui falso nomine ab eo appellatur Pater, audetq; scelestus suas, vt ita dicam, maledictiones, neq; enim preces dixerim, in diuinis mysterijs Christi imitatione proferre. Hæc Dionysius, qui loquitur apertè de laico, qui propria Sacerdotum sibi sumit: non de Sacerdote indocto, vt tu somnias. In

Clem const.
4p.c.27.

primitiua quippe Ecclesia, frequens erat vt se laici ministerijs sacerdotalibus ingerent, vel lucri causa, vel quia putabant ad illa non requiri ministerium consecratum. Contra quos, Primitiui Patres, non solum Dionysius loco citato, sed etiam Constitutiones Apostolicæ *Clementis* agunt. Quicumque laicus sine Sacerdote operatur, inaniter operatur. & *Ignatius* in epistola ad Trallianos ante medium. Qui extra altare constitutus est, extra Episcopum, & Presbyteros, & Diaconos aliquid agens, hoc est sacris operans, qui talis fuerit, pollutus est conscientia, & est infideli deterior.

47. Reliqua, quæ contra validam consecrationem Ministri imperiti affers, adhuc ineptiora sunt. Virges *Hieronymus* dictum. Qui pastor est, esse debet & magister: nec in Ecclesijs quamuis sanctus sit, Pastoris tibi nomen assumere nisi possit docere quos pascit. Hæc quorsum? Indoctos consecrari debere & Ecclesijs præesse quis dicit? Nemo qui Catholicus sit. Si tamen consecrentur: vere ordinari quis negat? Nemo nisi hæreticus sit. Virges libr. 2. cap. 4. numer. 9. Constitutiones Apostolicas *Clementis*. *Episcopus imperitia & nequitia cumulatus non est. Episcopus, sed falso nomine gaudet; vt qui non à Deo, sed ab hominibus constitutus est; addit tales diuinam vltionem non declinaturos, talibus Deum gratiam auferre.* Hæc vehementer virges, & aranearum telis nos constringere te posse existimas. Episcopus scelestus & indoctus dicitur non esse Episcopus, sed falso nomine gaudere; non quia ordine Episcopus non sit, vel ijs careat quæ substantialiter Episcopum constituunt, sed quia moribus & virtutibus episcopalibus destitutus est; nec prout decet Episcopum, viuit. Sicut homo beluini moribus vulgo non homo dicitur, sed falso homi-

hominis nomine insigniri. Si quis inde serio concludere conetur, natura & substantia hominem non esse; nã illi sensu quem non intelligit, non homo erit. Huiusmodi ab hominibus constituantur, non à Deo, qui tales non vocat nec eligit; quamuis ab hominibus electos consecret, cuius iram non declinabunt, gratiamque illis aufert, in pœnam peccati. Ita vt difficulter poenitere & saluari Episcopi possint imperitia & nequitia cumulati. Quæ omnia quàm vera sint, intel (velut in speculo) apparet, quàm parum vero faciunt ad propositum, nemo non videt.

Dico quintò. Impositio manuum, quæ adhibe-

48.

batur olim ordinatis ab hæretico, reuersis ad Catholicam, non erat sacra ordinatio, sed tantum quædam benedictionis forma. Patet, quia Baptizati etiam teste Innocentio reuertentes ab hæresi, sine manuum impositione non recipiebantur, quos tamen ordinatos fuisse nemo dicit. De hac benedictione loquitur *concilium Nitænum primum*, epistola ad Alexandrinos vbi statuit, vt ordinati à Meletio schismatico Episcopo, in suis gradibus & ministerijs admitterentur, *postquam confirmati essent sanctioris benedictione*; hoc est, illa benedictionis forma & manuum impositione, quam diximus. Ad

Innoc. ep.

2.

Apud Theodoret. l. 1. Hist. c. 9.

illud autem quod adducis ex Concilio Toletano quarto, statuente, etiam iniuste à suo gradu deiectos non posse esse quod fuerant, nisi gradus amissos recipiant coram altario de manu Episcoporum tradentium ipsis instrumenta ordinis: Respondeo, non nisi ceremoniam illam fuisse, qua illi depositi innocentes publicè declarabantur, & gradus suos recipere videbantur. Hoc

Concil. Toletan. 4. e.

47.

probo

probo, quia non recipiebant gradus suos amissos, nisi quatenus amissi erant : sed tantum in facie Ecclesiae gradus amiserant, non coram Deo, cum tu l. 2. c. 5. n. 21. *depositos iniuste dicas coram Deo depositos non esse. nec potestatem Ordinis aut iurisdictionis amittere.* Igitur coram Deo & verè non ordinabantur, sed quibusdam ceremonijs solemnibus declarabantur hominibus nunquam ordinem amisisse. Denique quod valde vrges Romanum Pontificem Stephanum Quartum, ordinatos à Constantino Pseudopapa iterum verè ordinasse: nam consecrasse eos iterum dicit Anastasius Bibliothecarius, & non tantum quadam benedictione reconciliasse vt Baronius interpretatur, facile hoc soluitur, si veritas historiae supponatur; scilicet, Constantinum, non tantum Pontificem iurisdictione non fuisse, sed neque ordine Episcopum; quia ex Diacono Episcopus per saltum ordinatus fuit. Narrat enim Anastasius, Constantinum à Georgio Prænestino ordines minores vno die simul accepisse, sequenti vero die (qui fuit Sancti Laurentij) simul Subdiaconatum & Diaconatum, contra Canones: Factus vero Diaconus, quia iam per Canones eligi sumus Pontifex poterat, non curauit de Presbyteratu; sed vi se coegit summum Pontificem eligi, & consecratus statim Pontifex fuit. Vnde Anastasius cum postea refert infortunium Georgij Episcopi Prænestini, dicit hoc illi contigisse in pœnam peccati: quod Constantinum consecrasset & Diaconum & Pontificem. De Presbyteratu vero nullam facit mentionem. Non igitur mirum quod acta Constantini quoad ordinationes sacras Ministrorum, in Concilio Romano sub Stephano Quarto *irrita & iteranda declarentur.*

Ex dictis euersum est primum fundamentum æqualitatis, quam fingis inter omnes Episcopos, Apostolorum successores: probatumque, potestalem Ordinis

Anastasius
in Stephano
no 4.

Anastaf.
ibid.

dinis characterem Sacramentalem indelebilem esse, à iurisdictione distinctum, atque adeò ex eò quod omnes Episcopi pares ordine sint cum Petri successore, non esse consequens vt etiam iurisdictione pares sint.

CAPVT PRIMVM.

Explicat à naturâ successionis & varijs M. Antonij ineptijs confutatis, declaratur vera successio Episcoporum ab Apostolis in potestate iurisdictionis ad certam Diocesim restricta.

DEmonstrauimus superiori libro, reliquos Apostolos non ita pares Petro fuisse, quin ille supremus ipsorum Princeps extiterit. Hinc sequitur, quod etiam si Episcopi reliquis Apostolis plenè succederent, tamen fieri non posse quin peculiaris Petri successor cæteris potestate emineret, quomodo reliquos Apostolos Petrus excelluit. Quapropter vt ab hac successoris Petri potestate te liberares, quam perditte odisti, nouum successionis genus congingis, quo cunctos Apostolos inter se quoad successionem confundis.

SECVDVM M. ANTONII FVNDAMENTVM.

Singulos & omnes Episcopos omnibus & singulis Apostolis, etiam in solidum succedere.

HOc probas Primò: quia Episcopi omnes dicuntur successores Apostolorum à Patribus frequentissimè, sed cum fuerint Apostoli non nisi duodecim vel tredecim, si certis Apostolis certi Episcopi, singuli singulis succedant; fieri non potest vt omnes

omnes veram, & propriam successionem ab Apostolis habeant, sed tantum duodecim vel tredecim Ecclesiarum Episcopi.

Cyrrill. l. 12.
Thef. c. 13.
Pet. Bles. Ep.
pist. 148. &
alijs.

Secundo, non solum Romanus Episcopus, sed etiam alij dicuntur Petri successores: ad quod probandum testimonia aliquot affert ex Patribus, praesertim ex Petro Blesensi, qui scribens ad quosdam Episcopos Angliæ, eos successores Petri appellat: quod certè declarat omnes prorsus Episcopos Petro succedere, non minus quam Romanum.

1. Cor. 1.

Tertio: dividere Episcopos quoad successionem ab Apostolis, ut non singuli omnibus, sed quidam Petro, quidam Paulo succedant &c. inducit schisma in Ecclesiam, quale erat inter Corinthios, quorum alij dicebant *ego sum Pauli*, alij vero *ego sum Cepha*.

Iren. l. 3. c.
3. Tertull.
de prasf.
c. 90.

Euseb. l. 4.
c. 5. Hieron.
de script.
Eccles. in
Iacobo.

Quarto: quia Patres successionem particularium Ecclesiarum, semper reducunt ad Apostolos in genere tanquam ad caput; nunquam autem aut vix vnquam ad vnum certum, & singularem Apostolum. Hoc probas testimonijs Irenæi, Tertulliani, Eusebij, Hieronymi, qui Ecclesiæ Romanæ, Sмирненсис, Hierosolymitanæ, Antiochenæ Episcopos, post Apostolos numerant, non post vllum singularem Apostolum.

Hoc suum fundamentum euertit ipse

M. ANTONIVS

3. **H**AEC sunt argumenta quæ lib. 2. cap. 1. verbosè virgines pro successione omnium Episcoporum ab omnibus in solidum Apostolis; quam fingis, ne Romanus peculiaris Petri successor sit, sed tu scilicet non minus quam ille, successor Petri voceris. Neque sane aliud est in toto opere tuo dogma, in quo vel

vel asserendo vehementior, vel repetendo fastidiosior, vel probando ineptior sis.

Vt autem hæc quæstio de successione Episcoporum, quæ solet esse implicata, clarè & dilucidè explicetur, oportet recordemur, duplicem reperiri Ecclesiasticam potestatem; ordinis & iurisdictionis, iurisdictionis vero duplicem esse; alteram vniuersalem, quæ se ad omnes Christi oues extendat, alteram particularem certæ Ecclesiæ affixam. In hoc igitur capite quatuor ostendemus. Primo Episcopos potestatem ordinis ab Apostolis non successione proprie, sed propagatione habere. Secundo Iurisdictionem Episcopalem per tua principia fieri humanum institutum. Tertio successionem tuam cuiusvis Episcopi, ab omnibus in solidum Apostolis, merum figmentum esse. Quarto modus explicabitur, quo singuli Episcopi singulis Apostolis quoad proprias Ecclesias vere, & proprie succedant. In quibus omnibus apparebit, te non intelligere teipsum, sed successionem Episcoporum veram, & propriam ab Apostolis, quam verbo vehementissimè asseris, re ipsa prorsus destruere.

ARTICVLVS PRIMVS.

*Episcopos quoad ordinem non proprie succedere
Apostolis, sed ab eis propagari.*

VT hæc veritas, cuius ignoratio in causa est vt ordinationem Episcoporum ab Apostolis cum successione (quæ res est distinctissima) confundas, declaretur, explicandum est in quo successio differat à propagatione, seu generatione, & filius à successore. Ordinatio enim generatio quædam est secundum illud Epiphani, *Episcoporum ordo Patrum generat est; Patres enim generat Ecclesia.*

Dico

Epiphani.
har. 25;

Dico primo, propagatio seu generatio, comunicatio est qua res interna generanti, eadem non numero, sed specie pluribus fit communis. Loquor autem de propagatione qualis est in rebus creatis: de generatione autem diuina æterna, quia ineffabilis est, non loquor. Conclusio patet inductione: neq; enim vllū dari potest exemplū in humanis, vbi non res interna generanti, eadem specie, non numero comunicatur. Sicut autem res internæ communicabiles triplicis generis sunt, ita triplex genus propagationis distinguitur, naturale, intellectuale, morale. Primo enim homini quædam insunt à natura, vel in ipsius naturam physicā actione imprimuntur. Hæc communicantur propagatione naturali, secundum quam filij à parentibus & à causis physicis effecta generantur. Secundò quædam homini insunt ab intellectu, vel ab extrinseco illustrante intellectum; huiusmodi scientiæ sunt, & propagatione intellectuali transfunduntur, per quam à Magistris discipuli propagantur. Tertiò quædam homini insunt à libero arbitrio, vel ab extrinseco ipicitante liberum arbitrium, siue ad bonum, siue ad malum: qui propagatione morali nempe exemplo & imitatione perpetuantur; & hoc modo à malis mali, & à bonis boni propagantur. Semper autem in qualibet harum generationum res interna vel natura, vel scientia, vel bonitas, non tamen eadem numero (non enim eandem numero quam habet ipse vel pater filio naturam, vel discipulo magister scientiam tradit) sed specie comunicatur.

5. Dico secundò, successio comunicatio est qua res externa eadem numero pluribus fit successiue communis. Hæc etiam inductione patet. Nam res externæ in quibus succeditur, duplicis generis sunt. Quædam enim possidentur tanquam res vtilis habenti, de qui-

de quibus possidens potest in suum vsum & commodum libere disponere : Huiusmodi sunt res temporales in quas homo dominium habet. Quædam vero ab homine habentur non in vsum & bonum possidentis, sed in bonum & vsum rei possessæ, cuius bono & commo studere debet is qui possidet, non suo: hoc modo ciuitates & populi habentur à principibus & magistratibus per quos gubernantur, vt ad bonum commune omnium conatus dirigantur. In his autem, quando vel dominus domino in rei domino vtibilis possessione, vel princeps principi in rei suæ prudentiæ commissæ gubernatione succedit, semper res tantum externa eadem numero, vel eadem res temporalis; vel eadem ciuitas, aut populus fit pluribus vel quoad dominium vel quoad gubernationem communis. Dices, non solum res externas transferri, sed etiam dominium seu ius disponendi de ipsis, hoc autem dominium seu ius videri dominis intrinsecum. Resp. non esse intrinsecum, quia ius dominij in res temporales, vel ius regiminis in populos nemini conuenit ab intrinseco, sed tantum ex lege positua seu diuina seu humana, qua res alioqui communes certis hominibus possidendæ vel gubernandæ traduntur, lex autem seu institutum legitimi superioris, homini extrinsecum est vt infra dicam.

Ex his statuitur inter generationem & successio-
nem quadruplex differentia: primo enim per generationem res interna, per successionem res externa, secundo per generationem res eadem specie, per successionem res eadem numero communicatur. Ex quibus oritur tertia differentia, quod generans & filius simul esse possunt, & fere sunt; decessor & successor simul nunquam sunt, aut esse possunt in possessione eiusdem rei. Nam qui successorem instituire vult, debet à se dominium, vel regimen illius rei

T

trans-

transferre in qua successorem instituit ; cum neque eiusdem rei duo pleni & absoluti domini , nec eiusdem populi duo pleni & absoluti principes esse possint. Et hinc sequitur quarta differentia , quod per generationem quis plures habere possit posteros sibi pænitus æquales , & vero successorem plenum & perfectum nisi unum habere nemo potest ; quia si duos instituit successores , vel rem diuidit in duas partes , quarum unam uni , alteram alteri tradit , vel si unam eandemque rem quam plene possidebat , tradit duobus ; neuter eorum per se plenus & integer dominus est , sed simul uterque (& uterque simul in quantum unus) pars successori. His igitur statutis differentijs inter generationem & successionem quæ mihi videntur claræ,

7. Dico tertio , Episcopos , quoad ordinem non succedere Apostolis propriè , sed ab illis propagari. Probatur ; quia primo per ordinationem communicatur res interna , nimirum potestas ordinis , quæ est character impressus animæ indelebilis. Secundo non eadem numero res communicatur : non enim ordinans & ordinatus eodem caractere notantur , sicut per eadem numero ordinationem seu Sacramentum consecrantur. Tertio per ordinationem character non transfertur ab ordinante in ordinatum , neque suum characterem ordinans alteri cedit , ut in eo successorem habeat. Denique ab vno Apostolo non vnus tantum consecratus Episcopus fuit , sed plurimi à singulis , omnes autem potestate ordinis Apostolo ordinanti pares erant. Per successionem vero res tantum externa eademque numero successiue fit pluribus communis , ut simul decessor & successor quoad illius rei possessionem in qua succeditur esse non possunt , neque fieri potest

ut vnus

ut vnus

Vt vnus decessoris pleni & integri successores plures sint. Igitur per ordinationem potestas ordinis in plures spirituali quadam generatione propagatur, non ab vna persona ad alteram proprie dicta successione deriuatur, nec Episcopi quoad ordinem sunt Apostolorum successores, sed filij, inquam, quasi physica generatione quoad ordinem, & intellectuali generatione quoad doctrinam, & morali etiam quoad vitæ genus, si Apostolicam sanctitatem Episcopi imitantur.

Ex his patet, te inaniter disputare, dum ordinationem Episcoporum & successionem ab Apostolis confundis, probasque Episcopos Apostolis succedere quia fuerunt ab ipsis Episcopi ordinati. *Misio*, inquis lib. 1. cap. 11. num. 5. *alicuius, tunc primum assumpti in Ministerium Verbi, & regimen Ecclesiarum ab Apostolo Apostolicius, viris facta in hoc ministerio constitutis, facit proprie Episcopum Apostolorum successorem.* Ita tu. mittere autem seu misio tibi non aliud est quam ordinatio: nam libro quarto, capite vndecimo, numero quadragesimo nono, *Misio*, inquis, *in sola ordinatione consistit.* Affirmas igitur Episcopum si ordinetur, ab Apostolo hoc ipso fieri Apostolorum successorem. Quod quam falsum sit, ex tuis dictis concluditur: qui (vt vidimus) dicis, *Donatistas veros Episcopos, non tamen successores Apostolorum fuisse quoad ordinem.* Nam cum nullus alium ordinare valide possit nisi Episcopus sit, certe si series Episcoporum à quibus ordinati Donatistæ fuerunt ad primam originem repetatur, primus in illa serie aliquis ex Apostolis inuenietur, nec tamen fuerunt successores Apostolorum. Igitur, mitti vel ordinari ab Apostolo non facit Episcopum (hoc ipso) successorem Apostolorum.

9. Quare non minus inepte huic errori innixus lib. 2. cap. 1. num. 17. vnumquemque Episcopum Apostolis succedere ita probas. *Apostoli, inquis, missi immediate à Christo miserunt etiam ipsi Episcopos multos ad fundandas Ecclesias, & deinde Episcopi ab Apostolis missi miserunt alios; & quotidie mittuntur, & sic nullus est Catholicus legitimus Episcopus, qui suam successionem tandem non reducat ad Apostolos; & ita quicumque Episcopus legitimus est vere & proprie successor Apostolorum, non minus quam sedum Apostolicarum Episcopi.* Hæc tu: qui cum concludas quemuis Episcopum succedere Apostolis, ex eo, quod nullus sit qui non ab Apostolo tandem missus & ordinatus fuerit, clare supponis ordinatum ordinanti, missum mittenti succedere. Quo quid falsius? Nam si missus mittentis successor sit; sequitur Apostolos cum fuerint in Christo missi, Christi fuisse successores: sequitur legatum Regi succedere à quo mittitur: sequitur denique Episcopum Romanum Ostiensi succedere, à quo ordinatur, si contingat necdum Episcopum esse. Quæ si concedas, risu es quam refutatione dignior; si vero neges, negare simul debes id, ex quo necessario deducitur præcipuum quoddam tuæ reipublicæ fundamentum Episcopos hoc ipso quod missi & ordinati fuerunt ab Apostolis, successionem ab Apostolis habere.
10. Multo autem crassius ex hoc ipso principio lib. 1. cap. 2. num. 17. disputas: Romanum Pontificem non posse Apostolis in maiore quam cæteri potestate succedere. *Cum potestas, inquis, mittendi, id est, ordinandi Episcopum tanta fuerit in Ioanne, Iacobo, Andrea & cæteris quanta in Petro (hoc enim omnibus dictum est à Christo sicut misit me Pater & ego mitto vos) qui potest capere, Episcopos omnes rite ordinatos, non esse*
in aqua-

in aequali potestate constitutos, sed in maiori potestate succedere Apostolis ordinatos à Petro, quam ordinatos ab his. Hæc tu: quibus declaras te Catholicam sententiam de causa inæqualitatis Episcoporum ne intelligere quidem. Nam, primo: quis dixit unquam Catholicus, potestatem ordinandi seu consecrandi, siue Sacerdotem, siue Episcopum, maiorem fuisse in Petro quam in cæteris Apostolis? Potestas ordinandi potestas ordinis est, non minus quam potestas corpus, & sanguinem Christi conficiendi; potestate autem ordinis Apostolos reliquos pares Petro fuisse, & quemuis Episcopum esse Romano parem, Catholici vniuersi consentiunt. Deinde, quis etiam Catholicus somniuit, Episcopos ordinatos à Petro maiore potestate præditos esse quam ordinatos à Ioanne vel Andrea, vel alio Apostolo? Episcopos omnes Occidentis, vel certe quam plurimos Petrus ordinavit: num propterea Episcopo Occidentis, Orientis Episcopis præcellere potestate concludimus? nullo modo ita ineptimus Antoni. Dicimus quidem, Romanum Episcopum cæteris Episcopis non ordine sed iurisdictione excellere, non quia ordinatus à Petro est, nam Linum Petri successorem ordinatum à Petro fuisse non ita constat, (imo constat plurimos Episcopos à Petro consecratos Romano pares non fuisse) sed quia solus Romanus Petro plenè, & integre succedit, vt postea ostendam, quod potuit contingere etiamsi primus à Petro Romanus Episcopus, non fuisset à Petro, sed à Paulo, vel à Ioanne consecratus.

Denique illud aduerto, hæc duo dogmata tua; pri-
mum quod Episcopi succedant Apostolis hoc ipso
quod ab ipsis ordinati sint: secundum quod non A-
postolo singulari, sed Apostolo in genere, & omni-

bus in solidum Apostolis succedant, aduerto, inquam. hæc duo dogmata quorum vtrumq; falsum est, inter se non coherere. Nam si mitti hoc est, vt tu putas, ordinari ab aliquo Apostolo, sit Apostolis succedere; quomodo Titus, verbi gratia, Apostolis in genere, nõ vlli certo & singulari Apostolo successit, qui non ab omnibus Apostolis, nec à generico Apostolo, siue Apostolo in genere, sed à solo singulari Apostolo Paulo missus & ordinatus Episcopus fuit? si dicas Paulum qui Titum ordinauit & cui Titus successit, fuisse etiam Apostolum, atque adeo Titum ab Apostolo fuisse ordinatum & illi successisse. Hoc, inquam, si dicis nihil dicis. Nam Apostolus non aliter Titum ordinauit, quam quatenus Paulus qui Titum ordinauit, Apostolus erat, atque adeo non Apostolus in genere, sed Apostolus quatenus in Paulo singulariter existens Titum ordinauit. Sicut etiam si Christus dicatur *filius hominis*, non tamen male licet inferre, quod homo in genere vel omnes homines eum procrearint, aut quod hominis in genere aut omnium hominum, nullius autem hominis singulariter, & in singulari filius sit. Hæc enim falsa & damnatissima sunt. Dicis, eandem potestatem in solidum in omnibus Apostolis fuisse, atque adeo quod vnus potestate efficiebatur, ab omnibus factum fuisse dici poterat. Hoc dictum de potestate vna in solidum omnium & singulorum Apostolorum sæpe reperis; nihil tamen inde habes præsidij, ad confundendas Apostolorum successiones. Quia si intelligis potestatem ordinatiuam seu mutiuam in omnibus & singulis fuisse eandem numero, dicis aperte falsum; nam singulis Apostolis suus character inerat, & potestas supernaturalis, numero multiplex erat prout personæ quibus inerat plures numerabantur.

Sin autem intelligis in omnibus, & singulis Apostolis fuisse eandem specie potestatem ordinandi, verum dicis: Tamen quod intendis ordinatum ab vno Apostolo, ordinari etiam ab omnibus, omnibusque succedere, non magis potest inde concludi, quam ex eo quod omnes homines eandem habeant potestatem generatiuam, concluditur genitum ab vno homine ab omnibus generari, & omnium filium esse, aut procreatos à Seth, filios Abelis fuisse, eo quod Abel frater Seth, eandem specie naturam & facultatem gignendi filios haberit. Conclusio igitur, potestatem ordinis non proprie successionem, sed propagationem haberi, teq; dum successionem ab Apostolis cum ordinatione confundis totà hâc disputatione semper à scopo aberrare.

ARTICVLVS II

Quid sit iurisdictio Episcopalis, & quod ex tuis principijs probetur humanum institutum.

VT hæc quæstio explicetur de iurisditione, in communi quædam statuenda sunt. igitur

Dico primo, potestas iurisditionis ius est regiminis, quo compellere quis potest etiam subditos inuitos, leges ferendo, transgressores iudicando & puniendo. Hæc conclusio ex ipsa voce patet. iurisdictio enim potestas est ius dicendi & leges ferendi, quibus subditi teneantur etiam repugnantes: qualem iurisditionem in Ecclesia reperiri, quamuis id acerrime neges, tamen ex tuis dictis plurimis euicimus libr. 2. cap. 1. artic. 3. Quibus

addo aliud, quo clarissime potestatem coactiuam, seu coercitiuam in Episcopis, asseris; eodem modo quo principes terreni eam habent. Nam l. 2. c. 3. num. 30. de Apostolis & primitiuis Episcopis ita scribis: *Vbi nullum crimen aderat in inferioribus quod à superioribus corrigeretur, superiores suam iurisdictionem quam in actu primo habebant in actu secundo non exercebant. Si enim nihil occurrit, quod superior reprehendat, superior non habet in quo suam correctiuam exerat autoritatem.* Hæc tu. quibus aperte ponis in Episcopo iurisdictionem coactiuam seu coercitiuam: in actu quidem primo quando nihil est quod correctione indiget, in actu verò secundo si quid pœna dignum subditi committat: hoc est, eodem prorsus modo quo principes terreni potestatem coercitiuam habent. Nam reges, cum nihil est in subditis correptione dignum, non habent in quo suam correctiuam exerant autoritatem; atque adeo, ubi crimina desunt, eam tantum habent in actu primo, sicut etiam Episcopi habent.

13. Dico secundo, potestas iurisdictionis est beneplacitum seu institutum legitimi superioris ad hoc potestatem habentis, officium regiminis alicui demandantis. Hæc cõclusio etiam patet: quia potestas iurisdictionis est potestas iuris, ad leges ferendas: potestas autem iuris non est nisi ius aliquid faciendi; ergo potestas iurisdictionis in habente ipsam, ius est leges ferendi & subditos suæ curæ commissos gubernandi. Ius autem leges ferendi & populos gubernandi nulli homini (Christum semper excipio) conuenit ab extrinseco, vel à natura, vel à donis siue acquisitis siue infusis, vt patet. Igitur ab extrinseco homo ius hoc habet: quod extrinsecum aliud esse non potest quam beneplacitum superioris officium regiminis illi demandantis.
14. Dico tertio, potestatem iurisdictionis duplicem esse:

esse: vnam iuris diuini, alteram iuris humani. Iurisdictionis iuris diuini, beneplacitum est seu institutum Dei expressum, hominibusque reuelatum, quo persona vna, vel plures ad regimen aliorum deputantur. Talem iurisdictionem habuit Petrus, in Ecclesiam vniuersam: nimirum beneplacitum Christi expressum, hoc illi regimen tribuentis, per verba, *pasce oues meas*. Dixi hoc beneplacitum Dei debere esse *expressum*. Quia etiam omnia statuta iusta hominis potestatem habentis, à Deo sunt implicite, quia Deus ad ea facienda potestatem dedit, datam conseruat, & acta illius legitima rata habet: præsertim si sint statuta Episcoporum, quibus dixit, *qui vos audit me audit*. Hoc autem beneplacitum diuinum debet Luc. 10. 16. hominibus quibus ea potestas datur reuelari, alioquin nec qui deputatur se deputari, nec subditi sibi rectorem à Deo dari intelligent.

Iurisdictionis vero iuris humani est, quæ datur beneplacito potestatis humanæ, quæ ad illam dandam idonea est. Potestas autem humana dupliciter potest alteri ius regiminis conferre, per translationem scilicet & institutionem. Per translationem datur iurisdictionis, cum potestas diuinitus instituta ab vnâ personâ ad aliam beneplacito voluntatis humanæ transfertur: quoad ius ex prima sua institutione diuinum est; quoad applicationem vero ad has vel illas personas humanum. Talis est potestas regiminis suprema in Petri successore: Illius enim potestas in Ecclesia est ex beneplacito & institutione diuina: ad hanc autem vel illam personam beneplacito & electione Ecclesiæ applicatur. Per institutionem humanam potestas datur, cum non ab vna persona ad aliam, iam instituta, transfertur, sed cum quæ prius in nullo esset, beneplacito Principis humani in aliqua persona producitur. Hac ratione, legati & proreges crean-

tur à Regibus, quibus non suam dat Princeps potestatem eam à se transferendo, sed nouam potestatem suæ subordinatam producit imperio suæ voluntatis ab illius perpetuo influxu dependentem.

16. Dico quarto, Iurisdictionem etiam recte diuidi in primariam & vicariam. Primaria est, quæ conuenit alicui independenter à nutu & beneplacito alterius, nec potest valide solo libitu alterius auferri: Vicaria vero est quæ ab alterius nutu perpetuo pendet, & solo beneplacito destrui, vel alteri tradi potest: Et sane absolute loquendo nulla iurisdictione humana primaria est, cum quæcunque & quantumcunque absoluta sit, tamen à solo nutu Dei pendet; siquidem solo beneplacito suo potest eam Deus Principibus etiam absolutissimis abrogare. Nihilominus etiam potestas humana primaria dicitur, quæ à solo nutu alterius hominis aut potestatis humanæ non pendet, nec potest ab vilo homine valide, solo nutu auferri. Hæc autem primaria duplex est. vna est, quæ nullum superiorem agnoscit, qualis est potestas Monarchica, & potestas suprema cuiusuis Reipublicæ liberæ, & in Ecclesia summus Pontifex Petri successor: Altera est, quæ superiorem hominem agnoscit, à quo potest iustis de causis corrigi & puniri, non tamen à solo nutu superioris pendet, nec potest ei potestas sine iusta causa, solo nutu & beneplacito auferri: Istiusmodi sunt in regnis humanis Duces & Principes sub Regibus, & Episcopi in Ecclesia sub Romano Pontifice, Legati vero Regum, & Proreges vicariam habent iurisdictionem à nutu potestatis humanæ dependentem, sicut etiam Nuntij & Legati Apostolici habent.

17. Ex his quatuor corollaria deducq. Primum est potestatem institutam pendere perpetuo à solo bene-

benefacito potestatis instituentis. Ratio est, quia iurisdictionis ius est aliquid faciendi, atque adeo qui iure facere non potest, faciendi iurisdictionem non habet; sed quisquis habet iurisdictionem seu potestatem ut alios regat, institutam potestatem habet non alio iure quam solo benefacito legitimi instituentis. Igitur sublato benefacito instituentis, tollitur ius quod habebat regiminis, atque adeo ius institutum à benefacito instituentis perpetuo pendet, quo sublato subsistere diutius non potest.

Secundo sequitur, potestatem humanitus institutam verum Principem non facere. Ratio est, quia nullus verus Princeps pendet à solo nutu & benefacito potestatis humanæ; sed omnis potestas instituta pendet à solo benefacito instituentis. Atque adeo potestas ab homine instituta pendet à solo benefacito potestatis humanæ, ergo nulla potestas humanitus instituta verum Principem facit. Dices, potestas regia à Republica instituitur, & tamen verum Principem facit. Respondetur, potestatem regiam esse potestatem supremam gubernatiuam alicuius populi in vno existentem, sed antequam Rex eligeretur, erat in illo populo libera suprema potestas gubernatiua: non igitur regia potestas à Republica Regem sibi creante instituitur; sed prius in multis existens, à multis ad vnum transfertur.

Tertio sequitur, nullum verum principem esse qui non habeat potestatem diuinitus institutam vel immediate in sua persona vel in alijs immediate, ad hoc autem successionem deductam. Hoc patet ex dictis. Quia nisi habeat potestatem diuinitus institutam, non est verus Princeps. Si vero habet, vel eam immediate habet à Deo in sua persona institutam, atque ita vera est

prima pars corollarij, vel non habet eam in se institutam, atque adeo fuit in alijs ante ipsum instituta, ad quem si modo illum habet successione deuoluta est.

Quarto sequitur nullum Principem absolutum posse alium Principem sibi parem creare, nisi principatum suum à se in illum alium transferendo. Ratio est, quia si creat alium Principem sibi parem, debet alteri potestatem veri Principis suæ parem dare, sed suæ parem dare non potest eam instituendo & de nouo creando per beneplacitum suæ voluntatis. Quia potestas creata & instituta vi beneplaciti humani, non potest (vt diximus) esse potestas constitutiuæ veri Principis, nedum potestati summi Principis à quo instituitur & pendet, æqualis: igitur nemo potest Principem absolutum sibi parem beneplacito suæ voluntatis facere, nisi potestatem absolutam à se in illum transferendo.

18. Dico quinto, Episcopos qui post Apostolos fiunt, non habere iurisdictionem à Christo primitus in ipsis institutam: sed si quam habent à Christo immediatè institutam, eam habere iure successionis ab Apostolis. Hæc conclusio euidentest, quia nulla est in Ecclesia potestas iurisdictionis à Christo immediatè instituta, quæ non primitus in Apostolis extitit, per eosq; descenderit ad vniuersos illius hæredes. Etenim (te fatente) Episcopi Apostolorum proprij successores sunt: atque adeo potestatis Episcopalis non primitiui, sed succedanei possessores; nec eam Christus in Episcopis immediatè per seipsum posuit, sed Ecclesia positam à Christo in Apostolis; ad hos vel illos suo beneplacito & electione deriuat. Hanc tu veritatem, tuo more, negas & asseris. Nam l. 2. ca. 1. nu. 5. *nullum inquis, ego inuenio discrimen inter verum Apostolum & Episcopum: nisi quod Apostolus sit, qui Christum predicat tanquam testis oculus ab ipsomet Christo immediatè missus E-*

*sus; Episcopus vero sit, qui eundem predicat vt testis instru-
ctus & fide illuminatus, ac missus à Christi Ministris. Hic
asseris, Episcopos non immediate à Christo mitti; at-
que adeo non immediate à Christo potestatem Epif-
copalem ipsis applicari. At l. eodem 2. c. 7. n. 22. dicis,
Christum non tantum Episcopatum sed etiam Episcopos in
Ecclesia posuisse, quorum inquis, ordinatio & missio im-
mediate est à Deo. At video quid dicturus sis, nimirum
Episcopos quidem externè ab Ecclesia ministris im-
mediate mitti, à Christo vero interne totam ordina-
tionem peragi, atq; ita iurisdictionem internè à solo Christo
immediate dari: ita lib. 2. cap. 5. num. 18. & num. 3. Ab
Apostolis, inquis, & Episcopis, cum quis sit Episcopus, sola
externa peragitur vocatio, electio, missio: Christo tamen
immediate semper sicut Apostolis, ita etiam Episcopus per
Apostolos aut Episcopos missis, Apostolicam seu Episcopalem
tradente potestatem. Ita tu.*

Hic distinctionem ponis ordinationis externæ & 19.
internæ, seu ordinationis ab homine externe, à Deo
interne factæ, quam singulis pene paginis repetis; sed
certe dubito an quid rei verbis istis subsit intelligas.
Nam missionem Episcopi quæ fit exterius ab Eccle-
sia, interne fieri à Christo immediate, ego non nisi
quatuor modis intelligere possum. i. vt Deus tantum
interno actu mentis exterius non declarato potesta-
tem det. Hic sensus aperte falsus est, quia beneplaci-
tum Dei internum, non est ius, nec iurisdictionem
tribuit, nisi exterius exprimat, & hominibus reue-
letur, vt diximus. 2. potest intelligi Christum Epif-
copos internè ordinare, qualitatem quandam inter-
nam ipsis imprimendo, per quam iurisdictionem ac-
cipiant. Et hoc etiam falsum est, cum potestas iuris-
dictionis non sit (vt ostendimus) qualitas aliqua su-
pernaturalis interna, sed beneplacitum legitimi supe-
rioris hominem ad regimen deputantis: neque pone-
re po-

re potestates supernaturales internas in Ministris ordinatis cum tua doctrina conuenit, quam sæpe repetis, *ordinationem esse meram deputationem ad Ministerium sine characteribus impressis*. Tertio, potest intelligi Deum interne, hominem uero externe ordinare, eò quod homine exterius uocante, eligente, & ad regimen aliquem deputante, Deus interne sua inspiratione uocet, moueat & incitet eundem ut regimen seu Episcopatum acceptet. Hoc si intelligas, fateor quidem sæpe contingere ut Episcopi ad onus Episcopale subeundum ita à Deo interius moueantur & agantur: sed per has internas uocationes, motiones, & missiones potestatem Episcopalem tradi à Deo immediate falsissimum est. Primo: quia non omnes Episcopi interius ita uocantur à Christo, sed se multi obtrudunt ordinandos ambitione moti. Hi tamen potestatem diuini iuris accipiunt, & his subditi tenentur obedire iure diuino, non minus quam Episcopis qui ordinantur diuinis inspirationibus excitati. quia motio illa interna secreta est, nec nisi Episcopo ordinato nota, de qua nec ipse sæpe sat certus est; at iurisdictio & beneplacitum Dei quo alicui regimen demandatum publicum esse debet, nec solum Episcopo qui mittitur, sed etiam populo ad quem mittitur notum, alioqui diuino iure non tenebuntur illi parere, nec ipse iure diuino ipsis imperare potest. Non igitur ab hac diuina uocatione interna quæ secreta & ignota est, auctoritas Episcopalis pendet, nec ab ea uelut à fonte deriuatur. Denique motiones diuinæ seu inspirationes ex se non obligant ut illis obediatur iure diuino: sed uel iure diuino uel humano, prout præceptum diuinum uel humanum est, ad quod implendum excitant. Nam si mouemur à Deo ad implendum præceptum diuini iuris, si motiones diuinas negligimus, contra ius diuinum peccamus: si autem nos excitat
Deus

Deus interius vt præcepto Ecclesiæ pareamus, si diuinae motioni non acquiescimus, peccati quidem rei sumus; sed peccati, quo non ius diuinum sed humanum violamus. Hoc modo si missio externa qua mittitur ab Ecclesia Episcopus ad certum populum, cuius regimen illi mandatur, sit tantum præceptum humanum Ecclesiæque institutum, certe licet Deus interius eum vocet, moueat, ordinet, mittat excitando vt Ecclesiæ mittenti pareat, tamen non diuino iure sed tantum humano obligabitur, nec contra ius diuinum sed tantum humanum si Deo vocanti non obtemperet, peccabit. Quod si ita sit, certe ius quod habet Episcopus vt Ecclesiam regere possit & debeat, & populus illi parere teneatur, non oritur ab inspiratione seu vocatione diuina interna, sed à beneplacito legitimi superioris Ecclesiastici, hoc illi regimen imperantis. 3. potest intelligi Deum interne Episcopum mittere & ordinarie, quia quamuis hoc exterius non videatur, tamen credi debet, Deum deputationem Ecclesiæ approbare, vt quem legitimus superior ordinat, interius illius ordinationem Christus ratam habeat & in cælis. Hoc quidem verum est, Christum has ordinationes Ecclesiæ ratas habere, tamen falsum est hanc ratihabitionem Christi vim iuris diuini ordinationibus Ecclesiæ tribuere. Nam Christus sicut deputationes ministrorum factas ab Ecclesia ratas habet in cælis, ita etiam leges ab Ecclesia latis in cælo ratificat, Ecclesiaque per statutum ligante super terram ipse simul ligat super cælos, neque tamen propterea leges Ecclesiæ vim diuini iuris habent, igitur neque deputationes Ministrorum quas facit Ecclesia ideo diuini iuris sunt, quod Christus eas ratas habeat, nec ab illa secreta cælestique approbatione Christi potestas diuini iuris tribuitur Episcopo, per Ecclesiam ad regimen destinato. Atque hinc concluditur

cluditur ordinationem quam fingis à Christo interne peragi per quam iurisdictione tribuatur Episcopis merum figmentum esse; nec aliunde immediate iurisdictionem habere Episcopos quam à beneplacito Ecclesiae quae regimen Episcopale vel in ipsis instituit, vt quidam volunt, vel à Christo ipso in Apostolis institutum ad has vel illas personas prout expedire iudicauerit deriuat, de qua quaestione c. 5.

20. His positis facile potest ostendi, te iurisdictionem Episcopalem dum putas eam exaltare, reuera deprimere: Quare dico sexto, per tua dicta & principia euidenter probari Episcopos non vere succedere Apostolis. Nam tria dicis ex quibus hoc concluditur. Primum est in Apostolis non fuisse duplicem potestatem, nimirum Episcopalem certae Diocesi affixam, & Apostolicam vniuersalem. *Neq, mihi (inquis l. 2. c. 1. n. 10.) poterunt in toto Euangelio inuenire vbi in Apostolis possimus distinguere potestatem Episcopalem minorem, à potestate Apostolica maiore, aut partem sollicitudinis à plenitudine potestatis.* Secundum dictum est Apostolos creando Episcopos nullam potestatem à se in illos transtulisse, sed suam integra manente in Episcopis aliam suae partem creasse. Hoc saepe dicis, praertim l. 2. c. 2. vbi haec habes nu. 7. *Sicut Christus mittendo Apostolos, eos ad Episcopatum euexit, ita ipsi Apostoli accepta eadem potestate, dum alios ad fundandas vel regendas Ecclesias mittebant, eos ad Episcopatum euehebant, totumq, ipsorum officium cum tota potestate Ministeriali committebant.* Tertio dicis communicationem potestatis distingui à successione, neque ex eo quod quis alteri suam communicet potestatem, recte probari inter eos successione, ita l. 4. c. 6. nu. 9. Neque dicant nobis Monarchici, Romanum Pontificem claves reliquis Ecclesijs communicare, atque ita totam Ecclesiam claves habere à Petro, quia hoc pacto Ec-
clesia

clesia vniuersa non haberet *claves per successionem à Petro, sed per communicationem, & aliud est successio, à aliud communicatio; & nos querimus nunc successionem Petri in Papatu, non clauum communicationem.* Hæc tu: ex quibus sic arguo. Sicut aliud est successio in clauibus à Petro, & aliud communicatio clauum à Petro; ita aliud est aliquos in potestate Episcopali Apostolis succedere; aliud aliquibus potestatem Episcopalem ab Apostolis communicari; quia successio est quæ res eadem pluribus fit successiuè communis; communicatio vero quæ ad plures extenditur vt in illis simul existat. Et sicut ex eo quod Romanus Pontifex reliquis Episcopis regimen Episcopatumque committat, non recte deducitur, Episcopos quibus potestas à Romano conceditur, Romano succedere in potestate, ita prorsus ex eo quod Apostoli pluribus regimen Episcopale tradiderint suamque potestatem ad illos extenderint, non potest successio potestatis Apostolicæ sed tantum communicatio concludi: Fateris autem & verum est, Apostolos suam vniuersalem potestatem non celsisse Episcopis quos creabant, sed ad summum tantum communicasse; vt in vtrisque simul existeret, igitur Episcopi potestatem vniuersalem sibi non cessam ab Apostolis sed communicatam habuerunt; in eaque fuerunt Apostolorum collegæ; non successores. Nulla autem fuit in Apostolis alia potestas minor vniuersali quam cederent Episcopis & in qua Episcopi ipsis succederent, si tu verum dicis. Quare recte concluditur ex tuis principijs, inter Apostolos & Episcopos nullam propriè successionem sed tantum communicationem potestatis fuisse; nec Episcopos habere ius regiminis in Apostolis à Christo institutum; ad se ab Apostolis translatum; sed aliud beneplacito potestatis Apostolicæ diuinitus institutæ productum. Atque ita falsum est, & cum

alijs tuis dictis pugnans quod toties dicis penes Episcopos Ecclesiasticum regimen illud ipsum residere, quod Apostoli sancti à Christo ordinarium acceperunt. Ita 1.2.c.7. n. 8. & statim n. 9. plenissima, inquis, est in nobis Episcopis potestas Apostolica, ea prorsus qua sunt in Apostolis.

21. Dices fortassis quod valde infirmas, in omnibus Apostolis eandem numero potestatem fuisse, atque ita Episcopis communicasse eandem prorsus numero quam habebant ipsi potestatem, ipsorum vero potestas fuit à Christo diuinitus instituta, ergo etia Episcopalis. cu prorsus eadē numero sit. Resp. Primo, quod etiam si hoc verum esset, tamen Episcopos primos ab Apostolis constitutos, non successione ab Apostolis sed communicatione potestatem accepisse. Nam sicut Filius Aeternus eandem numero diuinam naturam accipit quam Pater habet, non tamen eam successione à Patre sed communicatione habet, quia non post Patrem sed vnà cum Patre eam habet; ita primi Episcopi si prorsus eandem etiam numero cum Apostolis habuerunt potestatem, non tamen eam successione ab Apostolis sed communicatione acceperunt; quia eam non cessam tibi ab Apostolis & postquam Apostoli regere desierant, sed vnà cum Apostolis tibi communicatam acceperunt. Deinde eandem numero potestatem in omnibus Apostolis aperte falsum esse probatur ex eo, quod dicis, singulos Apostolos habuisse plenissimam potestatem, qua quisq; eorum plene Episcopus erat & independentē vnus ab alio: sed si vnà numero potestas extitisset in omnibus Apostolis, & non singuli suā propriā Apostolicā potestate preediti fuissent, certe singuli seorsim non habuissent, nec exercere potuissent plenam & Apostolicam potestatem independentē vnus ab alio. Sicut in senatu Veneto, quia potestas vnà numero in omnibus in solitudine senatoribus est, vnus nihil facere potest inde-
- penden-

pendenter ab alio: quod si per se singuli seorsim plenam haberent potestatem, tot in senatu Veneto plenæ distinctæque potestates, quot senatores essent. Præterea fieri nullo modo potest vt plenus perfectusque princeps suam potestatem alteri communicet, nisi suam minuatur & minus absolutam reddat. Nam quo plures possunt de eadem re independenter vnus ab alio disponere, eo singuli minus plenè & absolute disponere de re illa possunt; quia quo quis plures habet in iure de re aliqua disponendi sibi pares, eo plures habet qui liberam ipsius de re illa dispositionem impedire iure possunt. Quod si verum est, certè non potuerunt Apostoli, centum, verbi gratia, Episcopos constituere, singulisque plenum perfectumque ius ab ipsis independens disponendi de Ecclesia tribuere, quin seiplos minus plenos redderent & minus absolutos Ecclesiæ gubernatores: sed dicitis Apostolos suum plenum ius disponendi de Ecclesia creando Episcopos ne hilum quidem minuisse; non igitur ius absolutum regendi Ecclesiam vniuersalem, multo minus suum ipsum numero ius regiminis Episcopis communicarunt, sed aliud inferius & à suo regimine dependens. Dices: ius regiminis Apostolicum non fuit, vt diximus, nisi beneplacitum Christi regimen ipsis mandantis; sed beneplacitum Christi quo constituit ipsos Ecclesiæ Rectores vnum numero fuit, nam simul omnibus eodem tempore ijdem verbis dixit, *Sicut misit me pater, & ego misit vos.* igitur ius regiminis Apostolicum vnum numero in omnibus & singulis Apostolis fuit. Resp. beneplacitum illud Christi externa probatione vnum numero, virtute verò & efficacia multiplex fuisse, cum te facente per illud duodecim principes constituti sint singuli cum plenissima potestate: Sicut si Rex vno edicto duodecim legatos crearet, illud edictum vnum

numero virtute multiplex foret duodecimque Regis distincta beneplacita contineret quo duodecim legati crearentur, quisque in suo officio ab alio independens.

22. Dico 7. Ex tuis principijs euidenter deduci, potestatem cuiusvis Episcopi humanum institutum & beneplacitum esse. Hoc ex varijs dictis tuis ostenditur. Primò, quia Episcopi per tua principia probantur non habere veram successionem ab Apostolis, sed Episcopi nisi veram habeant successionem ab Apostolis, eorum potestas humanum beneplacitum est, quia si non regant Ecclesiam beneplacito diuino quod eam regebant Apostoli ad ipsos successionem translato, certè regunt eam beneplacito & institutione Apostolica, atque adeò beneplacitum secundum quod iure regunt humanum immediatè erit, nec diuinum nisi quatenus potestas Apostolica à Deo fuit. Hoc magis patebit exemplo. Nam Titus v.g à Paulo constitutus Cretæ Episcopus non accepit à Paulo per successionem ius diuinum plenissimum Ecclesiam vniuersam regendi (quomodo enim in eo Paulo successerit, in quo Paulus illi non celsit!) neque ius diuinum proprium Cretæ insulam Episcopaliter regendi, (quomodo enim hoc diuinum ius proprium à Paulo per successionem acciperet, cum nullum tale ius proprium Episcopale respectu Cretensum, si tibi credimus, in Paulo fuerit) igitur Titus ius neque vniuersale, neque proprium regiminis habebat, ex beneplacito diuino, sed tantum ex beneplacito Pauli, qui pro sua Apostolica potestate dare poterat Cretensibus Episcopum. Atque adeò Cretæ Episcopatus beneplacitum fuit & institutum Pauli, atque eadem de cæteris ratio est, vt consideranti patet.

Secundò, quòd Episcopatum non nisi humanum beneplacitum facias, ex eo colligitur, quòd eum facias

cias

cias pro solo nutu, & beneplacito humano sine vlla
 iusta causa auferibilem. Nam l. 4. c. II. n. 62. dicis E-
 piscopum esse *magistratum manualement & amobilem ab*
ipsa Ecclesia constitutum, cui si sine iusta causa quod tamen
fieri non debet eripiat Episcopatus, nihil tamen auferri
quod verè ipsis peculiare sit. & in omni eiectione etiam
 iniusta sedem vacare, & in locum depositi alium or-
 dinari iure posse & debere. & lib. 2. cap. 4. num. 23.
 non solum doces sed etiam Concilio Toletano quar-
 to tribuis hanc tuam doctrinam, depositum iniuste
 potestatem etiam ordinis nedum iurisdictionis a-
 mittere. Ex quo dicto tuo duo infero contra te. Pri-
 mum est, potestatem Episcopi non nisi humanum bene-
 placitum esse, quia quod beneplacito humano datur,
 & beneplacito humano nulla causa existente valida
 aufertur, nõ nisi humanum beneplacitum est: sed po-
 testas cuiusvis Episcopi talis est, vt tu dicis; igitur
 non nisi humanum beneplacitum est. Secundum est,
 te vno loco docere, quod alio censes flammis di-
 gnum. Nam lib. 2. cap. 5. disputans contra senten-
 tiam Catholicam; in Papa esse plenitudinem pote-
 statis, ab eoque ad Episcopos potestatem deriuari,
 refert sententiam Paludani, qui dicit, *Papam posse sine*
causa Episcopum magis bonum destituere, & loco e-
ius ponere minus bonum; ita vt peccet quidem id fa-
ciendo, factum tamen teneat. Hoc dictum Palu-
 dani, inquis, dignum igne pronunciat ab Almayno,
 sed sciat Almaynus prius dignam esse igne sententiam
 ponentem Monarchiam in Papa & plenitudinem hanc
 potestatis, vt ab ipso deriuetur in Episcopos: nam si hæc
 plenitudo potestatis est in Papa, sententia Paludani est
 necessaria. Quia tamen reuera hoc dictum est igne di-
 gnum, sequitur necessariò vt prius sit flammis dignis-
 simum id vnde dictum sequitur necessariò. Hæc tu. qui
 tria dicis: primò facere iurisdictionem Episcopi,

Palud.
tract. de
Eccles. Po-
test. ar. 5. 6.

Almayn,
tract. de
Domin.
nat. ciu. &
Eccles. conc.

ita ab humano beneplacito dependentem vt sine iusta causa possit à digniori auferri & minus digno conferri, esse flammis dignum. Secundum, sententiam qua Papatam facit Monarcham cum fonte & plenitudine potestatis, etiam facere potestatem Episcopi solo beneplacito auferibilem. Tertio, idcirco sententiam hanc Monarchicam esse flammis dignissimam. Quapropter cum tu doceas aperte Episcopum deponi posse, ita vt factum teneat etiam sine causa, & ita depositum iniuste potestatem omnem perdere iurisdictionis & ordinis, profecto tuam sententiam, si iudex æquus sis, flammis dignissimam pronunciare debes. Nam si potestas Episcopi reuera sit solo nutu Ecclesiæ amobilis; cur sententia vnde hoc sequitur propterea hæretica sit & flammis digna? si vero sententiæ quæ sic subijcit Episcopalem potestatem nutui & beneplacito Ecclesiæ, vt solo nutu sine causa possit auferri, hæretica sit & flammis digna, quomodo tua doctrina non maxime hæretica sit flammisque dignissima, qui non tantum iurisdictionem, sed etiam Episcopalem ordinem pro solo beneplacito sine causa auferibilem facis?

ARTICVLVS III.

Singulos Episcopos omnibus in solidum Apostolis proprie succedere, figmentum esse.

23. **Q**VATVOR notissimæ sunt successionis proprietates, ex quibus omnibus & singulis ostenditur absurde te facere, qui singulos Episcopos omnibus in solidum Apostolis succedere vere & proprie definitis.

PRIMA

PRIMA PROPRIETAS.

Primò, successio postulat vt res in quâ succeditur, 24
 præcesserit in persona cui succeditur. Hinc efficitur
 vt decessor & successor eiusdem rei possessores sint, &
 successor quâ successor eiusdem ordinis & dignitatis
 sit, cuius decessor extitit. Hinc regibus quâ reges
 non nisi reges & reges quâ reges non nisi regibus suc-
 cedunt, sicut Episcopi quâ Episcopi proprie non nisi
 Episcopis.

Ex hac proprietate successiois infertur, Episco-
 pos quâ Episcopos proprie, secundum tua principia
 non succedere Apostolis. Duo quippe dicis ex qui-
 bus hoc euidenter colligatur. Primò dicis Apосто-
 los non fuisse nec esse potuisse certæ alicuius Ec-
 clesiæ Episcopos. Hoc libro quarto, capite sexto,
 numero decimosextimo, vehementer affirmas. Se-
 cundò dicis Episcopos proprie esse, qui certæ fedi
 alligantur. Hoc libro secundo, capite tertio, numero
 decimo, expressè asseris. & libro quarto, capite nono,
 numero primo, si inquis, *Episcopus potest legitimè pote-
 statem in partes à sua propria cura remotiores. & in Eccle-
 siis alijs subiectas Episcopis, exercere, ea profecto non erit or-
 dinaria Episcopalis. & ibid. paulò inferius: Erit utiq; po-
 testas alia ab ordinaria & Episcopali diuersa, quâ ab vno-
 quoq; Episcopo exerceri non possit; aut non debeat, quâq;
 extra propriam Diocesim se extendat ad vniuersale bo-
 num.* Ita tu: dicis autem apertissimè potestatem vni-
 uersalem quæ non sit ad certam Diocesim limitata,
 non esse ordinariam sed extraordinariam, nec Episco-
 palem sed ab Episcopali diuersam. Quo posito,
 statim apparet Episcopos quoad potestatem Episco-
 palem Apostolis non succedere. Non enim suc-
 cedunt Apostolis quoad ea, quæ in Apostolis non

præcesserunt, nec per successione[m] ab Apostolis sunt quod Apostoli nunquam fuerunt; sed in Apostolis (vt tu quidem putas) non fuit potestas ordinaria Episcopalis ad certam diocesim limitata, neque fuerunt Apostoli vllius certę sedis Episcopi; igitur Episcopi quę proprie Episcopi non succedunt Apostolis, sed si succedunt, succedunt in potestate vniuersali a Episcopali diuersa, in qua tamen Apostolis eos non succedere conuincit secunda proprietas.

SECUNDA PROPRIETAS.

25. Secundo Successio postulat, vt eadem res ab vno habeatur post alterum, eodem prorsus iure & instituto. Hac de causa Alexander Macedo in regno Persarum successor Darij non fuit, sed noui regni & imperij institutor, quia quamuis eisdem populos sibi subiectos habuerit, non tamen eodem iure; cum Darius regnum Persarum habuerit iure hereditario; Alexander iure Victorię seu belli.

Ex hac proprietate successione[m] concluditur non posse omnes Episcopos Apostolis quoad potestatem vniuersalem succedere. Nam quamuis daremus tibi, Christum duodecim apostolos instituisse, qui tanquã duodecim Principes Ecclesiam pari iure regerēt, vnũ cum præcepto, vt hoc à se institutum regimen perpetuum in Ecclesia sit: hoc, inquam, dato, tamen non omnes Episcopi haberent potestatem vniuersalem per successione[m] ab Apostolis, sed tantum duodecim qui in locum duodecim Apostolorum successi essent. ratio est euident, quia successio ab Apostolis in regimine Ecclesię, non est nisi perpetuatio regiminis à Christo in Apostolis instituti, quando, vel morte, vel legitime aliquis ex eis, vel plures officio cedunt: sed regimen quod Christus in illis instituit, fuit duodecim Principum, quorum singuli semper haberent vniuersa-

vniuersalem amplissimam potestatem vt tecum nunc
 supponimus. igitur successio ab Apostolis, iure diui-
 no, non est nisi perpetuatio duodecim Principum,
 quorum singuli Ecclesiam regant plenissima pote-
 state. Quod si duodecim principes extendantur ad
 plures, verbi gratiâ, ad centum, certè non hæc perpe-
 tuatio regiminis à Christo in Apostolis instituti dici
 debet, sed mutatio, qua regimen duodecimviratus
 in regimen centumviratus mutatur. Hoc patet ex-
 emplo: ponamus enim Deum in aliqua Republica
 tres constituere principes vniuersales, singulos ple-
 nissimæ potestatis, simulque ordinare vt hoc à se in-
 stitutum regimen semper in Republica perseueret;
 hoc casu si Respublica loco trium sibi substitueret de-
 cem, singulos cum plenissima potestate, profectò non
 continuaret regimen à Deo institutum sed mutaret,
 neque septem illi qui tribus adijcerentur dici pos-
 sent illis succedere, sed illis potius contra diuinam
 institutionem adiungi. Dices, Christum instituisse
 duodecim Episcopos vniuersales, non tamen præce-
 pisse vt duodecim solum regerent, sed illis duode-
 cim dedisse potestatem, vt plures Episcopos vniuer-
 sales, quot nimirum iudicaret Ecclesiæ regendæ ne-
 cessarios, crearent, & sibi adiungerent. Resp. hoc fal-
 sum esse vt capite quarto ostendam, tamen vt verum
 sit, non sequitur hos substitutos vniuersales Episco-
 pos Apostolis succedere, sed tantum adijci. Nam ta-
 lis institutio plurium Episcoporum vniuersalium,
 quàm duodecim non esset legitima continuatio duo-
 decim principum, quos Christus instituit, sed legiti-
 ma mutatio seu extensio institutionis Christi à duo-
 decim ad centum, neque principes illi centum vni-
 uersales Ecclesiam regerent iure legitimæ continua-
 tionis duodecim principum à Christo instituto-
 rum, sed iure legitimæ extensionis quo regimen duo-

decim à Christo positum, ad regimen plurium extendi ab Apostolis poterat si conuenire censerent. Quod clarissimè ostenditur hoc argumento in tuis dictis fundato. Potestas quæ fuisset in Ecclesia, etiamsi duodecim Apostoli perpetuo vixissent Ecclesiam gubernantes, non habetur iure legitimæ successione in locum & regimen eorum, cum successio ab Apostolis non aliud sit quam ius quo potestas à Christo in Apostolis instituta perpetuò conseruari debet & conseruatur; sed potestas plurium Episcoporum præter Apostolos fuisset in Ecclesia, etiamsi Apostoli perpetuò vixissent in Ecclesiæ regimine, vt colligitur ex tuo pronuntiato l. 2. c. l. n. II. *Prima inquit Episcoporum institutio non fuit, vt Apostolis singulis darentur successores qui in singulorum locum post mortem subrogarentur, sed quicumq; ab Apostolo fiebant Episcopi, ij eandem cum Apostolo ipsis auctoritatem accipiebant: igitur etiamsi perpetuo rexissent Ecclesiam duodecim Apostoli, tamen Episcopi & eorum potestas fuisset, quam propterea non habent iure legitimæ successione in locum Apostolorum sed iure nouæ institutionis per quam Apostolis adiungebantur. Quapropter euidentissimum est iure propriæ successione ab Apostolis Episcopos potestatem vniuersalem non habere, nec alio iure habere infra ostendam.*

TERTIA PROPRIETAS.

26. Tertiò necessarium est ad successione, vt posterior non solum rem eandem cum prædecessore post ipsum habeat, sed etiam vt eam per cessione prædecessoris siue naturalem, siue voluntariam habeat. Quare etiamsi duo rem prorsus eandem possideant, si ex illis vnus moriatur, alter superstes, non propterea habebit rem quam habeat per successione in locum mortui seu iure quo res ab vno transfertur ad al-

ad alterum, sed vi possessionis quã rem possidebat vnã cum mortuo, per quam licet ille mortuus non esset rem possideret. Hoc declarari potest hoc exemplo. Ponamus Paulum v. g. in aliquo materiali loco fixũ existerẽ, Deum verò etiam Titum in eodẽ loco cum Paulo collocare vt idem prorsus spatium vterq; possideat; hoc casu si Titus moriatur ante Paulum ridiculus esset, qui Paulum Tito succedere diceret, quamuis Paulus locum eundem quem Titus habuit, post Titum habeat: Item si Paulus ante Titum vitam finiat aut locum mutet, non tamen Titus diceretur Paulo quoad locum succedere, quia quamuis locum Pauli post Paulum habeat, non tamen habet vi possessionis qua Paulo succeditur, sed vi talis possessionis qua cum Paulo ibidem mansit, & cum Paulo ibidem adhuc manente, commanere potuisset, vt nihil ad ipsum Paulo abeunte deueniret.

Ex hac proprietate successionis apparet, quã 27.
 crassa minerua de successione Episcoporum ab Apostolis disputes, quam propriissimam te inuenisse toties iactas, cum tamen nihil minus facias. lib. 2. cap. 1. num. 11. *Qui potestatem, inquis, eandem in solidum habebant cum Petro, Petri successores merito poterant nuncupari, ij vero sunt aequè omnes Episcopi.* Quid rudius potuit scribi aut crudius! Nam si ij qui habent eandem cum Petro potestatem Petri successores dici merito possunt, cum Apostoli omnes habuerint eandem in solidum cum Petro potestatem: (si tu verum dicis) sequitur omnes & singulos Apostolos Petro successisse, sequitur omnes Apostolos cum eandem habuerint inter se potestatem sibi inuicem successisse, atque ita Petrum Ioannis, Ioannem vicissim Petriuisse proprie successorem. Quæ omnia ita sunt absurda, vt nunquam crederem ea tibi in mentem venire potuisse, nisi viderem hæc & his etiam diriora à te spon-

sponte concedi, lib. 2. cap. 2. num. 12. Prælati, inquis, omnes, merito & successores, & collega Petri dicuntur, imò & Petrus ipse, siquidem Petrus nos omnes representavit & nostrum omnium nomine accepit curam Pastoralem. Hæc tu. quæ fortassis dicis vt ea tanquam enigmata admireremur, non vt tanquam clarè perspicueque vera amplectamur. Nam cum successor alterius is sit qui post alterum, collega autem qui simul cum altero potestatem eandem habet; qui fieri potest, vt prælati omnes Petri tam collega quàm successores & verè sint & merito vocari possint? Si simul cum Petro gubernant Ecclesiam, quomodo Petri successores? Si post Petrum Petroque mortuo gubernare incipiant, quomodo Petri collega?

28. Quare l. 2. c. 5. n. 26. non ita prorsus vastè, sed tamen etiam satis ineptè hac de re scribis. *Quamdiu vixerunt Apostoli, Episcopi qui ab illis promouebantur, non erant neque dici poterant pro tunc Apostolorum successores, sed socij & collega; at postquam mortui sunt Apostoli, tunc Episcopi remanserunt vt Apostolorum successores in communi & in solidum, non autem in singulari.* Hæc tu. tripliciter autem peccas. Primò tibi ipsi contradicis. Nam prius dixeras omnes prorsus Episcopos fuisse Apostolorum & successores & collegas, nunc autem vtrumque negas. Qui post Apostolos promoti fuerunt ijsque mortuis fateris & tanquam manifestum supponis non fuisse eorum collegas; qui verò vixerunt cum Apostolis dicis eorū tunc fuisse collegas; non autem pro tunc successores. Ex quo conficitur non omnes Episcopos fuisse Apostolorum successores: nam quidam Episcopi Apostolorū collega, mortui sunt ante Apostolos, vt Marcus ante Petrum, à quo ordinatus Episcopus Alexandrinus fuit. Hi verò successores Apostolorum ante mortem esse non poterant vt fateris, neque post mortem potuerunt euadere successores, quia post A-
- post-

anno scilicet octauo Neronis. teste Hieronymo.

Postolos Episcopi non erant, sed iampridem Episcopi esse desierant.

Secundò teipsum implicas difficultatibus, cum dicis Episcopos fuisse tam successores quàm collegas omnium Apostolorum in communi, non autem in singulari. Nam cum mortui sint Apostoli non simul omnes sed successiuè: quæro à te, aliquot Apostolis uiuentibus, alijs autem mortuis quid fuerunt Episcopi? collegæne omnium, an omnium successores? non omnium collegæ, quia iam nonnulli mortui erant: non omnium, successores quia nonnulli uiuebant Ecclesiam gubernantes: Barnabas, exempli gratiâ, post mortem Iacobi qui primus ex Apostolis obiit, dicere debuit omnium Apostolorum collega, an successor; collega omnium pro tunc non fuit, quia Iacobus cum ipso Episcopus non erat; successor omnium non fuit, quia undecim supererant. Si dicas, fuisse ceterorum collegam, Iacobi vero successorem, tunc certe Barnabas successor fuit non omnium Apostolorum in communi, sed solius Iacobi in singulari in illiusq; locum singulariter suffectus, quod tamen ferre non potes.

Tertiò peccas, quia ignoras naturam successionis, cum dicis Episcopos qui fuerant uiuentium Apostolorum collegæ, factos esse per mortem Apostolorum successores ipsorum. Nam Episcopi eodem prorsus iure regebant Ecclesiam mortuis Apostolis quo rexerant illis uiuentibus, sed illis uiuentibus regebant Ecclesiam non iure successionis, quo subrogabantur in locum & regimen Apostolorum suo officio cedentium, sed tali iure quo rexissent Ecclesiam etiam si Apostoli numquam officio suo defuncti fuissent; igitur post mortem Apostolorum rexerunt Ecclesias non iure acquisito per cessionem Apostolorum, quod successio dicitur, estque translatio officij
ab vno

ab vno in alium; sed iure à cessione Apostolorum independente, quod etiam non cedentibus Apostolis habuissent, atque adeo ius tale erat cui Apostolos vel simul cum Apostolis existere accidentarium erat. Certe quid sit ius successionis ignoras.

QUARTA PROPRIETAS.

29. Quarto: ex vera, & propriè dicta successione consequens est; vt successor plenus, & integer pars omnino sit decessori. Nam cum prorsus idem, eodem iure, post alterum possideat, & ipsissima decessoris potestas ad eum transferatur, non potest fieri quin inter ipsum & decessorem summa æqualitas sit. Hanc æqualitatem optimè intellexit Symmachus, Romanus Pontifex, cuius quoddam dictum quod non intelligis, dum laudare vis, reuera non illud sed blasphemiam laudas. Nam. l. 3. c. 1. n. 21. Symmachum citas ita scribentem. *Dum ad Trinitatis instar, cuius est vna, & indiuidua potestas, vnum sit per diuersos Antistites. Sacerdotium, quemadmodum priorum statuta à sequentibus conuenit violari. Hoc dictum vocas pulcherrimam similitudinem qua paucis verbis sed egregijs expressit magnam Veritatem; nimirum omnes Episcopos cuiuscunque sedis sint inter se pares esse, & eandem indiuisam potestatem habere, eo prorsus modo quo diuinæ tres personæ pares sunt in eadem indiuisa potestate. Ita tu Symmachum explicas, de Episcoporum & tua cum Romano Pontifice paritate perpetuo somnians, vt mirum non sit, quod hic etiam stertas. Non enim dicit Pontifex omnes Episcopos cuiuscunque sedis sint eandem prorsus habere indiuisam potestatem, quomodo eandem habent personæ diuinæ; quæ non pulcherrima similitudo sed horrenda blasphemiam, non magna veritas sed ingens falsitas est. Nam saltem in Episcopis diuersarum sedium potestas numero diuersa est, cum*

*Symmac.
apud Baro.
tom. 6. an.
499. n. 36.*

est, cum tamen S. Trinitatis ipsissima numero potestas & essentia in tribus sit. Loquitur igitur Symmachus de diuersis Antistitibus seu Episcopis qui sibi inuicem succedunt in eadem sede, in quibus successiue eadem ipsissima potestas est. Loqui autem eum de Episcopis qui sibi inuicem succedunt non de Episcopis diuersarum sedium, satis indicat ipsius conclusio quæ est, *Non oportere statuta prædecessorum à successoribus violari.* Nam cum potestas iurisdictionis non physicum aliquid sed morale sit, non censetur cum Episcopo extingui, sed ad successorem transire illa ipsa quæ in decessore fuit.

Ex hac proprietate ostendo sententiam tuam, 301
 quod quisvis Episcopus omnibus & singulis Apostolis integrè & plene succedat, ridiculum figmentum esse. Ex ea enim euidenter deducitur additis alijs dictis tuis, quemlibet Episcopum habere potestatem maiorem intensiue quàm vllus Apostolorum vno excepto Petro, imo etiam maiorem quàm ipsemet Petrus habuerit. Quis autem non ista rideat? Hoc autem vtrumque sequi ex tua successione ostendo, ac in præmissis Primum sequi licet probo. Si ponamus, quod tu dicis, quemlibet Episcopum succedere Apostolis omnibus & singulis in solidum; sequitur quemlibet Episcopum habere non minorem potestatem intensiue, quam habuit quilibet Apostolorum vt per se patet, & tu affirmas l. 2. c. 12. n. 78. vbi licet Episcopos affaris, *Præsules venerandi, successores estis plenissimi Sanctorum Apostolorum, quisq; vestrum tantã habet in Ecclesia regimine potestatem ordinariam quantum habuit quique etiam summus Apostolorum.* & eodem l. c. 5. n. 22. *Ego sane amplissimam admitto potestatem in vnoquoque Episcopo, non minorem intensiue quàm fuerit in vnoquoque Apostolorum ordinaria.* Hac tu clarissimè affirmans quemlibet Episcopum potestatem gubernatiuam Ecclesie

(hang

(hanc enim quanta quanta in Apostolis fuit, totam ordinariam fuisse dicis) non minorem habere intensiue quam habuit summus Apostolorum: sed l. i. c. 8. n. 12. aperte dicis ex Christi præcepto & instituto, curam Ecclesiæ Petro multo magis quam ceteris esse demandatam, & Petrum cæteris auctoritate longe præcelluisse, non tamen ita, ut illa maioritas speciem variarit. Quid autem est maior potestas seu auctoritas in eadem specie, nisi maior potestas intensiue? Igitur cum te autore quilibet Episcopus non minorem habeat potestatem regiminis quam Petrus habuit, Petrus autem, te concedente maiorem habuerit intensiue, & in eadem specie quam cæteri habuerunt, sequitur euidenter ex tuis dictis quemlibet Episcopum habere, & te, cum non nisi Segniensis Antistes esses, habuisse maiorem potestatem intensiue quam ullus habuerit Apostolorum excepto Petro.

31. Secundum verò, quemlibet Episcopum habere maiorem potestatem quam etiam Petrus habuerit ex tua successione sequi ostendo: Nam tuâ sententiâ quilibet Episcopus plenissime succedit Apostolis omnibus in solidum quoad potestatem gubernatiuam Ecclesiæ, ideoque potestate par est omnibus Apostolis in solidum; cum quilibet successor plenè par sit decessori in ea re in qua illi plene succedit: sed Apostoli omnes in solidum seu in integrum, sunt ipsum solidum & integrum collegium Apostolorum: igitur quilibet Episcopus succedit plenissime solido & integro collegio Apostolorum. Iam subsumo ex tuis dictis, sed integrum collegium Apostolorum superius potestate Petro fuit, nam l. i. c. ii. n. 11. dicis Apostolos Petrum misisse Samariam: *Vera autem missio, inquis, sine aliqua auctoritate mittenti super missum non potest intelligi. Et infra. Reuera, inquis, Ecclesia habet auctoritatem super singulare membrum, quale secundum te*
Petrus

Petrus fuit; igitur cum tuâ sententiâ quilibet Episcopus Apostolis omnibus in solidum, hoc est, vniuerso Apostolorum collegio, plenissimè succedat quoad potestatem gubernatiuam, collegium vero Apostolicum Petro superius auctoritate dicas; euidentissime concluditur ex tuis dictis quemlibet Episcopum Petro potestate maiorem esse. Nescio an hæc tibi tanta potestas arrideat quâ Petrum superes, nemo sat scio, prudens est qui non eam rideat & sibilis excipiendam putet, vnâque plenissimam quam fingis cuiusuis Episcopi ab omnibus Apostolis in solidum successionem cuius tamen repetitione liber tuus in molem excreuit.

ARTICVLVS IV.

An & quomodo Episcopi succedunt Apostolis propriè?

EX dictis constat Episcopos neque quoad potestatem ordinis, neque quoad potestatem iurisdictionis vniuersalis, neque singulos omnibus in solidum proprie successisse. Inde autem inferitur Episcopos vt Apostolis succedant propriè debere quoad iurisdictionem certis sedibus affixam singulos singulari alicui Apostolo succedere, qui modus non ita facile inuenitur. Primò, quia non succeditur Apostolis nisi quoad potestatem quæ in Apostolis præcessit, non videtur autem potestas certæ sed affixa in Apostolis præfuisse. Secundo non succeditur nisi cedenti, at Episcopi fuerunt Apostolis in officio suo plenè remanentibus, igitur non in eorum locum subrogati sunt, nec eis propriè successerunt: Tertio successor & decessor potestatem habent eandem eodem iure, sed Apostoli potestatem habuerunt iure beneplaciti diuini, quo constituti Principes Ecclesiæ sunt. Episcopi ex

beneficentia Apostolica, potestatem suam primitus habent: igitur non eodē iure quo Apostoli ecclesiam gubernant. Deniq; successor decessori suo par est, sed Episcopi pares Apostolis non fuerunt, sed Apostolis subiecti; igitur propriè non successerunt Apostolis.

33. Tu l. 2. c. 5. n. 25. refers sententiam Bellarmini, *Negat, inquis, absolute Episcopos succedere Apostolis; nisi in solo ordine sacro Episcopali & per solam similitudinem; ut sicut tunc sub Christo fuerunt Apostoli & Discipuli: nunc sub Papa sint Episcopi & Presbyteri: & sicut Presbyteri succedunt septuaginta duobus discipulis per solam similitudinem, non in potestate, quam Presbyteralem discipuli non habebant; ita sola similitudine Episcopos succedere Apostolis, non potestate.* Ita Bellarmini sententiam, refers, deinde subdis, *At hæc intolerabilia sunt. Iam enim probavi omnibus Apostolis in solidum in tota plenitudine potestatis succedere omnes Episcopos: & non minus plene succedi reliquis Apostolis quàm Petro in solidum; sed Presbyteros etiam Apostolis succedere vere & realiter probavi.* Hæc tu; qui tuas probationes alibi tactas pro more tuo tactas, quæ tamen nunquam inveniuntur, imò locum quo probes Presbyteros succedere septuaginta discipulis, ne citas quidem. Et quidem cum dicis Presbyteros succedere discipulis vere & realiter; si nihil aliud intelligas quàm Presbyteros in officio simili post Discipulos septuaginta verè & realiter extitisse, nihil aliud dicis quàm quod Bellarminus contendit similitudine succedere, quam veram & realem fuisse nunquam negavit. Sin autem hoc dicere vis officium septuaginta illud ipsum non simile fuisse, ad presbyteros translatum, nihil potuit falsius, nihil dictis tuis repugnantius dici, ut statim ostendam. Deinde Bellarmini sententiam non fideliter refers, nunquam enim negavit Episcopos Apostolis absolute succedere, (quomodo enim hoc diceret cum dicat contrarium esse

esse commune Patrum pronuntiatum; ex eoq; probat *lib. 1. de cle-*
 iurisdictionem Episcopalem presbyterali prestatio- *ricis c. 14.*
 rem esse iure diuino; sed negat proprie succedere, eo
 modo inquit, quo vnus Episcopus alteri & Rex alteri
 succedit; hoc autem Bellarmini dictum tuum etiam
 est; qui nullum Episcopum vis singulariter & proprie
 alicui Apostolo succedere: Quare vt res tota clare ex-
 plicetur, distinguendus est duplex status Apostolo-
 rum, prior quem habebant Christo adhuc in terris
 agente; Alter quem habebant post Christi resurre-
 ctionem & ipso in cœlum sublato.

PRIMA CONCLUSIO.

Apostolis quoad statum quem habebant Christo *34.*
 in terris viuente non succedunt Episcopi proprie. Hęc
 conclusionem optime probat Bellarminus. quia sicut
 Episcopi succedunt Duodecim, ita Presbyteri Septua-
 ginta; sed presbyteri nõ succedunt discipulis Septua-
 ginta proprie, vt aliqui vni, alij alteri succedant, nec
 habent eam potestatem nec illud officium quod se-
 ptuaginta habuerunt; imo Septuaginta nullam potē-
 statem Ecclesiasticam tunc habuisse, dicere debes; si
 tibi constare vis. Dicis enim potestatem Ecclesiasti-
 cam omnem ab ordine pēdere, & vna cum ordine nec
 aliter dari, cum ordine Episcopali Episcopalem, cum
 Presbyterali Presbyteralem; sed Discipuli tunc non
 erant ordinati Presbyteri nec a Christo vnquā ordi-
 nati Presbyteri fuerunt; igitur nullā potestatem Eccle-
 siasticā habuerunt, nedū in potestate Ecclesiastica suc-
 cessores. Deinde dicis Apostolos ante Christi resurre-
 ctionē potestatem Episcopalem nõ habuisse, sed fuisse tā-
 tū designatos & inchoatiue Episcopos: sed Episcopis
 nõ veris veri Episcopi nõ possunt vere proprieq; succe-
 dere. igitur Apostolis secūdu statū quē Christo in ter-
 ris agente habebat nõ succedūt Episcopi nisi similitu-
 dine; vt sicut Apostoli immediate sub Christo super dis-

306 MONARCHIAE ECCLESIASTICAE,
cipulos fuerunt, ita ipsi sub Romano Pontifice im-
mediate super Presbyteros sint.

SECUNDA CONCLUSIO.

35. *Clemens Rom epist. 2. Anaclet. epist. 2. con- sist. Apost. l. 8. c. ult. Sixtus Pri- epist. 1. Cy- prian. l. 2. ep. 10. Aug. de Bap. cens. Don. l. 7. cap. 43. Hieron. ep. 13. Chrysof. ser. de Ana- them. Ioan. Da- mas. de Imag. oras. 2.*
Apostolos quoad secundum statum in quo erant Ecclesiae rectores sub Petro: habuisse qui proprie succederent ipsis, nimirum Episcopos. Haec conclusio probatur testimonijs Patrum, qui dicunt Episcopos in locum Apostolorum successisse, quod nunquam tam frequenter dicerent nisi proprie succederent Episcopi Apostolis. Secundo si non succedunt Episcopi Apostolis quoad iurisdictionem proprie, non possent probari diuino iure superiores Presbyteris quoad iurisdictionem. Nam ex successione duorum impropria & similitudinaria, aequalitas inter illos non recte concluditur; at Episcopi iure diuino superant iurisdictione Presbyteros, & hoc ex successione probatur vt omnes concedunt: vt autem modus huius successioneis declaretur, sit

TERTIA CONCLUSIO.

36. Fuit in Apostolis potestas propria Episcopalis ab Apostolica vniuersali distincta. Conclusio probatur suppositis quibusdam principijs certissimis. Primum est regimen à Christo institutum postulare vt Ecclesia vniuersalis in plures partiales diuidatur, & singulis Ecclesijs singuli Episcopi praesint; ita vt Ecclesia *Episcopatus vnus sit, & à singulis Episcopis pars illius in solidum teneatur, copiosumque sit corpus Sacerdotum concordia glutino copulatum.* Secundum est, Apostolos obligatos diuino iure fuisse in gentibus, quas conuertebant, Ecclesias fundare, hoc est, Episcopales curas varias & distinctas instituere & singulis singulos Pastores, qui eos tanquam veri Principes regerent, prouidere. Nam Christum istiusmodi regimen instituisse

dixi-

diximus: Apostoli autem regimen, quod Christus ordinavit ac præcepit, plantare debebant, & sine dubio illud Ecclesiæ tradiderunt. Tertium est, cum initio nascentis Ecclesiæ idonei Ministri pro singulis Ecclesijs non suppeterent, obligatos fuisse Apostolos qui Ecclesias fundauerunt, præter vniuersalem curam, quam cunctis debebant Ecclesijs, propriam & singularem curam pastorem impendere illis Ecclesijs, quibus necdum proprium Pastorem & Episcopum prouidissent. Probatur, quia Christus suâ institutione exigebat, vt singularum Ecclesiarum singularis cura ac propria haberetur, non tantum vna communis omnium: nulli autem alij ab initio prædicationis Euangelijerant, qui singulis Ecclesijs hanc singularem & propriam curam impenderent, nisi Apostolorum fundatores. Igitur tenebantur Apostoli non solum generalem curam gerere Ecclesiæ; sed etiam quantum poterant, singularem curam pastorem impendere Ecclesijs à se fundatis, quæ pastorem non haberent, tantisper donec idoneos Ministros inuenirent, quibus eam curam tanquam propriam resignarent: atque adeo in Apostolis præter curam generalem Apostolicam propria cura Episcopalis, imo in vno Apostolo multæ curæ pastorales propriæ & distinctæ erant.

Secundo probatur conclusio ex verbis Christi Domini Matt. 28. v. 19. ad Apostolos; *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti, docentes eos seruare omnia, quaecunque mandauis vobis: & ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem sæculi.* In his verbis mandatur Apostolis duplex munus docendi: Vnum erga gentes infideles, vt excurrentes eas docerent, donec omnes conuersæ & baptismo tinctæ essent. Hoc officium temporaneum fuit & extraordinarium, quod cum ipsis Apo-

stolis exspirauit, capite quarto probabimus. Alterum munus doctoris hoc loco mandatur Apostolis erga gentes iam Christianas, nimirum vt postquam eas baptizassent, non eas desererent, sed perseverarēt docentes omnia, quęcunq; mādasset ipsis Christus; quod munus ordinarium & perpetuū Ecclesię esse debuit. Nam necessitas huius officij in Ecclesia semper futura erat: nunquā enim defuturae erant gentes Christianę pastoris & doctoris indigę, a quo regerētur & erudirentur in obseruatione mandatorum Christi. Munus autem cuius vsus ordinarius & perpetuus in Ecclesia est, ordinarium & perpetuum esse debet. Deinde Christus dicit se cum Apostolis docentibus gentes Christianas futurum vsq; ad consummationē sæculi. Igitur Apostoli in munere docendi & pascendi gentes Christianas, id est, Ecclesiam, perseverare debuerunt vsq; ad consummationē sæculi. Quomodo enim Christus cum Apostolis fungentibus hoc munere futurus erat vsq; ad consummationē sæculi, nisi ipsi Apostoli fungētes munere hoc loco instituto perseverarēt vsq; ad consummationē? Sed Apostoli in proprijs personis non vixerunt vsq; ad consummationē sæculi fungentes munere Doctorū. Ergo munus hoc docendi gētes Christianas hoc loco institutū perseverare debuit in Apostolis, qui viuunt & docent Ecclesiā in successoribus suis; atq; in hoc munere docēdi, quod Christus per se ipsum instituit, successores Apostoli perpetuos habere debent.

Hoc autem munus docendi ordinarium, hoc loco in Apostolis institutum non fuit vagum & vniuersale; sed vt Ecclesiā, suā praxi declarauit, munus certum & fixū, ita vt gente Christianā in varias Ecclesias & partiales greges diuisā, singulis proprij Doctores & pastores præficerētur. Igitur Christus hoc loco mandat Apostolis vt singularum Ecclesiarū singularē curam &

ram & propriam gerant, proprios pastores ipsis dādo, interim munus illud proprium pastoris vnus & fixi, ipsi quantum poterant in tanta paucitate supplerent.

QVARTA CONCLVSIO.

Episcopi proprie succedunt Apostolis, quoad curam particulariū Ecclesiarū, quas fundauerunt. Patet ex superiore cōclusionē. Nam singulis Apostolis, qui regiones amplas ad Christū conuerterunt, erant plures & distinctæ Episcopales curæ pro numero Ecclesiarū quas fundarūt. Paulus. v. g. præter generalē curā omnium Ecclesiarum gerebat propriam pastorem curā illarū Ecclesiarum quæ pastore carebāt, vnā Corinthi, alterā Thessalonicæ, tertiā Cretæ. igitur cum creauit Episcopum Corinthi, propriā & particularē curam Ecclesiæ Corinthiacæ illi Episcopo celsit, in eaq; non in tota potestate Apostolica successorē suū illum fecit. Similiter cū Titū creauit Episcopū Cretæ, curam propriam illius Ecclesiæ, non totius orbis illi tradidit & à se abdicauit, ita vt quoad Episcopatum. Cretæ Titus Pauli successor fuerit, & ita de cæteris. Neciam difficile erit intelligere, qua ratione, quoad regimen Ecclesiæ tot Episcopi singuli singulis Apostolis propriè successerunt, nōnulli Petro, alij Paulo, quidā vel Ioanni vel Iacobo; nō vnus sed plurimi vnicuiq; nā plures Episcopales curas singuli Apostoli habuerunt & in singulis singulos successores Ecclesiæ reliquerūt. Hoc ita cōtigisse ex tuis dictis probo, quī totū hoc dicis, quāuis hoc te dicere fortassis nūquam aduerteris. Nā l. 2. c. 3. n. 46. dicis Apostolos initio Episcopos in singulis Ecclesijs nō ordinasse, sed sibi Episcopale potestātē reseruasse, præsertim quoad Ecclesias atē nō nimīū remotas: adē tamē propter schismata & seditiones, iā caperūt (inquis) vnū in vnaquaq; Ecclesia passim verū Episcopū cū totā apostolicā ordinaria, hoc est, Episcopali auctoritate, ordinare, suaq; Ecclesia proficere, eiq;

illam quam sibi solis referuare solebant, auctoritatem communicare, vt solus primi ordinis Minister absolute praeset, nunquam tamen à se abdicat à propriâ Apostolicâ auctoritate, quin adhuc possent illum Episcopum instruere, monere, corripere. Hæc tu: quibus verbis hanc ipsam ponis nobiscum successionem Episcoporum ab Apostolis singulis quoad diocesēs limitatas. Nam primo ponis in in vnoquoque duplicem potestatem distinctam; vnam ordinariam propriè Episcopalem, alteram extraordinariam propriè Apostolicam. Probatur: potestates quarum vna communicari potest alterâ non communicatâ, distinctæ sunt: sed Apostolus, quando creabat Episcopum, v. g. Corynthis, communicabat illi Episcopo potestatem propriè Episcopalem, quam prius sibi referuabat, & tamen potestatem extraordinariam propriè Apostolicam à se non abdicabat, nec Episcopo Corynthis communicabat: Igitur erat in Apostolis duplex potestas distincta, vna Episcopalis propriè, altera Apostolica propria; illa ordinaria, hæc extraordinaria; illam creando Episcopos communicabant; hæc à se nunquam transferebant. Secundò facis Episcopos non succedere Apostolis quoad auctoritatem vniuersalem, secundum quam Apostoli corripere Episcopos poterant, deponere, & nouos si necesse esset subrogare. Hoc probo, quia Episcopus non succedebat Apostolo, nisi quoad potestatem, quam Apostolus illi cedebat & communicabat, sed Apostolus (vt tu dicis) nunquam se abdicabat auctoritate propriè Apostolicâ; sed sibi eam referuabat, qua instruere & corripere poterat Episcopum. Igitur Episcopi auctoritatem quâ corripere Episcopos delinquentes possunt non habent per successionem ab Apostolis. Vnde igitur ius illud Episcopos omnes corripiendi, etiam Romanum, quod tibi arrogas, habeas? Illud iure diuino non habes, quia omnem iurisdictionem,

nem, quæ diuini iuris est, habet Ecclesia per successionem ab Apostolis. Sed hanc iurisdictionem Apostoli non communicabant, sed sibi semper reseruabant, & ideo per successionem ab illis haberi non potest. Certè hæc tua authoritas in Episcopos mera est ineptia, nisi fortasse nihil aliud quam ius charitatis fraternæ intelligas, quo quilibet Christianus corripere fratrem delinquentem, etiam Episcopum & Episcoporum Principem potest. Quam correptionem quoniam Episcopus Episcopo decentius & ferè vtilius impendere potest, ideo præceptum corripiedi Episcopum delinquentem præcipuè Episcopis incumbit. Tertio facis Episcopum succedere Apostolis, quoad diœcesim certam & limitatam. Probat, quia Episcopus non succedit Apostolo, nisi quoad potestatem, quam illi apostolus communicabat, cum eam sibi prius reseruasset. Sed apostolus quando creauit Episcopum Corynthis, non communicabat illi potestatem propriè apostolicam vniuersalem, hanc enim sibi semper reseruabat: sed meram propriam curam Ecclesiæ Corynthis, quâ solâ creando Episcopum Corynthis se exonerabat. Igitur Episcopus a postolo non succedit, nisi quoad certam diœcesim, & fixam vnius Ecclesiæ curam.

Sed contra hunc modum successionis obijci potest, quod omnes Episcopi hoc modo non possunt esse successores Apostolorum, quia non omnes regunt Ecclesias, quarum primam curam apostoli habuerunt. Primo enim discipuli Apostolorum Episcopi fuerunt in Ecclesijs, quas non apostoli, sed ipsimet primum ad fidem conuerterunt. Ita Marcus alexandrinam Ecclesiam fundauit, illiusque primus Episcopus fuit. Quomodo igitur Marcus in cura pastorali Ecclesiæ alexandrinæ Petro successit, cum Petrus in suâ personâ Ecclesiæ alexandrinæ fortassis nunquam

Episcopus fuerit? Secundò multi Episcopatus post Apostolorum sæcula fundati & instituti sunt. Quomodo illarum sedium Episcopi dicentur Apostolis succedere in illis sedibus, quas Apostoli nunquã, vt Episcopi, rexerunt? Respondeo negando sequi ex nostra successione, omnes Episcopos non propriè succedere Apostolis: nec enim vllus est Episcopus, qui non vel Apostolo vel Apostolorum successori succedat. Ad primã instantiam dico, posse aliquem à se trãsserrẽ in alterum nõ solum rem, quam de facto habet, sed etiã quam habiturus fuisset nisi eã alteri anticipatã cessione concessisset. Hoc modo frater natu maior minori cedere potest paternã hæreditatem, quã nondũ habet, sed mortuo Patre habiturus sit. Hac ratione Apostoli in discipulos, quos ad fundandas Ecclesias iam factos Episcopos mittebant, anticipatã cessione transferebant ius regiminis quod in illas proprium habituri fuissent, nisi prius illud à se transtulissent. Nam Alexandrinæ conuersæ ad Christum à Marco Petri discipulo Petrus iure diuino proprius Pastor fuisset, nisi prius hoc regimen Alexandrinæ Ecclesiæ proprium à se transtulisset; dũ Marcum priusquã eum mitteret, Episcopum Alexandrinum ordinauit, vt quam primum illa conuersa ad Christũ & Episcopi capax esset, ille statim propriam pastoraalem curam illius gereret. Quare ius diuinum proprii Episcopi quod Petrus habuisset nisi prius illud transtulisset in Marcum, Marcus habuit & illud ad posteros propagauit, atq; ad nõ omnibus Apostolis, in solidũ, sed Petro singulariter quoad regimen certæ Ecclesiæ affixum successit.

40. Ad secundam instantiam dico, Primos Episcopos nouarum sedium in illis succedere summo Pontifici, summũ verò pontificem à Petro successione habere, Episcopales curas singulas diuinitus institutas, à quo velut à fonte in Episcopos deriuantur. ostendemus enim

enim infra c. 5. ar. 3. summum Pontificem omnium Ecclesiarum vacantium tantisper dum proprio Episcopo carent, propriam pastoralem curam diuino iure gerere debere, similiter etiam regionum nouiter ad fidem conuersarum: Quando vero Episcopum his Ecclesijs attribuit, propria cura illius Ecclesiæ se exonerat, & in Electum à se Episcopum transfert, vt infra susius ostendam.

Ex his soluuntur rationes, quæ initio huius articuli propositæ sunt cõtra successionem Episcoporum ab Apostolis propriè dictã. Nã prima falsum assumit, potestatem cessæ sedi affixam in Apostolis non fuisse; secunda etiã falsum supponit, Apostolos viuentes nihil cessisse Episcopis, cesserunt enim illis regimẽ Ecclesiarum particularium, quãuis vniuersale sibi semper reseruarint. Tertia nõ distinguit bene placitum potestatis institutiũ à trãslatiuo: Episcopi potestatem habuerunt Apostolico beneplacito nõ potestatem Episcopalem instituentem, sed institutã diuinitus ad has personas trãferente. Quarta probat Episcopos non succedere Apostolis in regimine Ecclesiæ vniuersalis, sed tantum in particulariũ cura, atque ad eò non fuerunt Apostolis pares, sed ipsis vt Ecclesiæ vniuersalis Rectoribus subiecti.

CAPVT TERTIVM.

Romanum Episcopum Petro propriè succedere.

EX dictis constat Episcopos singulos singulari alicui Apostolo succedere, iam superest inquirendum, quis propriè Petro cæterorum principi, Ecclesiæ quæ Monarchiæ successerit. In qua questione hoc primum annotare libet, quod etiam si Petrus nunquam Romæ fuisset, tamẽ Romanum Pontificem Petro succedere potuisse, quia Christus instituere potuit, vt Romanus Episcopus in Monarchia Petro succederet vbi-
cunque

cunque tandem ille moreretur: vel si Christus hoc Petri arbitrio permisit, potuit Petrus ipse præcipere & ordinare, vt sibi Hierosolymis vel Antiochiæ defuncto, nullus tamen nisi Romanus Episcopus suo loco totius Ecclesiæ summus pastor & princeps esset. Hinc patet, quam sint tui, & hæreticorum patrum tuorum inepti labores, qui Petrum vel Romam non venisse, vel Romanæ Ecclesiæ Episcopum non existisse contendunt, contra Patres antiquos & famam omnium celeberrimam, cum tamen nihil inde eorum causa promoueatur. Esto enim Petrus nunquã Rome fuerit, tamẽ cum fide Catholica credendum sit, Christũ regimen vnus summi Principis in Petro instituisse vt ostendimus; & posita Petri Monarchia eum successorem ad finem vsq; mundi perpetuum habere tu fatearis: cum deniq; dubium esse non possit, si concedatur vnus Episcopus summus omniũ Princeps, quin sit ille Romanus; profectò ad fidem Catholicam pertinebit Romanum Episcopum summum totius Ecclesiæ Principem esse & Petro succedere etiam si Petrus Romæ nunquam fuisse. Nihilominus magnã vel inscitã vel impudentia negatur Petrum Romæ Episcopum fuisse, ibique mortuum esse.

PROPOSITIO TERTIA M. ANTONII
FUNDAMENTVM.

*Petrum nullius certa Ecclesia, nedum Romana
Episcopum fuisse vel esse potuisse.*

2. **H**OC millies repetis & varijs argumentis, sed ineptissimis probas. Primo nulla Ecclesia tempore Apostolorum habuit certum & fixum Episcopum, igitur nec Romana Petrum. Secundo Petrus Apostolus fuit & debuit excurrere; igitur non potuit certa sedi alligari. Tertio nullus actu Episcopus est nisi vbi & quan-

& quando laborat & ministrat. Sed Petrus si Romanæ Ecclesiæ se alligauit, in vniuerso mundo laborare & ministrare non potuit; igitur totius Ecclesiæ princeps esse non potuit. Quarto. Non Petrus sed Paulus Ecclesiam Romanam fundauit, atque adeo non Petro sed Paulo verius quam Petro Romanus Pontifex succedit. Quinto. Si Petrus Romæ prædicauit ante Paulum, hoc fecit secundo Claudij anno secundum communem sententiã, at hæc sententia sacræ scripturæ repugnat. Sexto. Successio Romani Pontificis in Monarchia Petri, vel oritur ex solo facto Petri quia ibi mortuus est Episcopus: vel ex intentione & voluntate Petri qui voluit Romanum post se esse Ecclesiæ Monarcham nõ ex solo facto, quia tunc si mortuus fuisset in pago, pastor illius pagi fuisset Ecclesiæ Monarcha: non ex voluntate & institutione Petri, quia de tali constat. Igitur nullo modo Petro succedit in Ecclesiæ Monarchia.

Hoc Antonij fundamentum ex eius dictis euertitur.

CONTRA hoc tuum fundamentum septem status conclusiones ex tuis dictis probandas.

ARTICVLVS PRIMVS.

*Vnius Ecclesiæ vnum tantum proprium Episcopum
fuisse tempore Apostolorum.*

DICO primo, tempore Apostolorum Ecclesiæ 3. particulares à singulis Episcopis regebantur. Contrarium dicis l. 4. c. 6 n. 2. Si tempore Apostolorum nulla Ecclesiæ habebat vnum solum suum proprium & specialem defixum Episcopum, sed à pluribus præcipua quæ, cum Episcopus cum presbyteris in solidum regebantur, & præsertim Romana vt plene docet lib. 2. c. 3. & Apostoli simul cum Episcopo

piscopis & Presbyteris Ecclesias gubernabant, quomodo potest vnus Episcopus se vnus duntaxat specialis apostoli successorem dicere? Hic asseris præcipuas Ecclesias tempore Apostolorum à pluribus Episcopis gubernatas fuisse. Secundò nullam Ecclesiam vnum certum & fixum Episcopum habuisse. Tertiò dicis te lib. 2. c. 3. hoc ostendisse. Sed incredibilis est oscitantia & vercordia tua. illo enim ipso libro & capite contrariù nò solum affirmas sed etiam fusè probas. Numero 12. sic scribis. Episcopos porro veros & proprios, qui videlicet SINGVLI suis Ecclesiis præessent, eodem modo, quo nunc qui legitime præsunt, fuisse adhuc Apostolorum tempore, non modo ex tam dictis probamus; sed etiam ex eo quod 10. annes Euangelista ad Angelos SINGVLOS SINGVLARVM Ecclesiarum Asia suas increpationes & prophetias destinavit, nimirum vt communis est sententia ad earum Episcopos. Erant igitur tempore Apostolorum singuli Episcopi in singulis Ecclesiis, quibus præessent. Item num. 45. caperunt, inquis, Apostoli vnum in vnaquaque Ecclesia verum Episcopum, cum tota Apostolica ordinaria, hoc est, Episcopali auctoritate ordinare, suaque Ecclesia præficere. & num. 46. impugnans dictum Hieronymi, qui dicit (vt tu eum exponis) diuino iure Episcopum non esse superiorem Presbytero, sed in toto orbe decretum fuisse vt vnus de Presbyteris Electus superponeretur cæteris: Vbinam, queso (inquis) & à quibus & quando factum est hoc decretum, si viuentibus adhuc Apostolis Episcopi, tanquam Presbyteris ordinatione superiores singulis Ecclesiis singuli præficiebantur? Hæc tu, & talia plura lib. 2. c. 3. quo tamen loco dicis te demonstrasse, nullam Ecclesiam tempore Apostolorum habuisse vnum certum Episcopum, sed præcipuas non à singulis sed à pluribus gubernatas.

4. Secundò, vnus Ecclesiæ particularis vnum tantum fuisse Episcopum tempore Apostolorum probatur.

quia

quia ius diuinum & Christi institutio postulat, vt vna Ecclesia vnum certum habeat Episcopum, nec à pluribus pari potestate præditi regatur. Sed Apostoli sine dubio seruarunt ius diuinum & Christi institutionem Igitur in singulis Ecclesijs singulos Episcopos, nõ plures ordinabát. Maior propositio à te tuo more asferitur & negatur. Negatur l. 2. c. 5 n. 37. *Iuris, inquis, Ecclesiastici positum est, vt vnus vni præficiatur Ecclesia. &* eodem lib. c. 9. n. 15. *Sola videtur ex prædictis Ecclesiastica lex & consuetudo, vt vnus in vna Ecclesia ordinariè sit constituendus.* Asseritur vero à te lib. 1. cap. 12. num. 20. *in vnâ Ecclesia, inquis, vni Episcopo subduntur Parochi & illius Ecclesia Ministri iure diuino. &* lib. 3. cap. 1. num. 14. *dicis Cyprianum diuinam institutionem referre, cum dicit: singulis pastoribus portio gregis est ascripta, quam regat vnusquisque & gubernet. Portio gregis quid aliud est, nisi Ecclesia particularis? sed portiones gregis, ex diuina institutione te fatente, debent à singulis non à pluribus regi. &* lib. 4. c. 10. num. 74. *cum dicit Cyprianus secundum magisteria diuina & disciplinam Magistri cælestis vnum in Ecclesia loco Christi Sacerdotem & vnum iudicé esse debere, cui fraternitas vniuersa obediat, dicis Cyprinum de Ecclesia particulari loqui. Igitur secundum disciplinam & institutionem Christi, vnus tantum Episcopus vni particulari Ecclesiæ præfici debet.* Deniq; l. 2. c. 9. n. 14. *sic scribis. Igitur quod & Christus & Apostoli necessarium agnouerunt, vt ostendi cap. 3. vt in vnaquaq; Ecclesia duplex esset gradus ministerialis sed perfectè colligatus, vt communi consilio illa gubernaretur vnus tamen præesset, id postea Patres & Ecclesia sapius commendarunt, sanxerunt, promouerunt.* Hæc tu: à quo quæro. Si Christus regimen vnus in vna Ecclesia necessarium agnouit, vel hanc suam mentem manifestauit Ecclesiæ, vel non manifestauit? Si non manifesta-

uit,

uit, vnde eam tu nosti? quis te Christi consiliarium & καρδιογνώστην constituit? Si vel verbis vel factis manifestauit Ecclesiae se iudicare regimen vnus in vna Ecclesia necessarium esse, quis dubitat Ecclesiam iure diuino ad illud regimen teneri? mens enim illa Christi, regimen vnus, non vt optimum consulentis, sed vt necessarium iudicantis lex Ecclesiae est, à qua fas non est eam discedere.

5. ²⁰ Vbi igitur, Antoni, cor tuum, vbi mens erat? qui postquam dixisses Christum regimen vnus in vna Ecclesia Episcopi necessarium agnouisse, statim subdis: *Neg, tamen fuit tanta religio priscis illis Sanctis Episcopis, socium sibi interdum adsciscere aliquem ex suarum Ecclesiarum Presbyteris, qui & ipse tum iurisdictione, & ordine, vsq; pleno Episcopalis propriae potestatis simul esset & diceretur Episcopus.* Hæc tu, more tuo temere & inconsideratè; imò etiam impie si quid diceres intelligeres. Nam si Christus agnouit necessarium esse vt vni Ecclesiae vnus Episcopus præset, qui solus haberet plenam & supremam illius gubernationem, quomodo Sanctos dicis Episcopos qui Christi decretum neglexerunt, & qui contra Christi mentem in Ecclesia duos constituerunt Episcopos, vtrumq; cum summa iurisdictione & pleno illius vsu? Audi quantà impietate ibidem ipsos excuses his verbis: *Quia communitas illa regendi simul cum Presbyteris penè Aristocraticè, placuit priscis SS. Patribus, qui sibi licere merito arbitrabantur, pro bono pacis tantisper à tali vsu recedere.* Quia non ponderas, Antoni, tua verba, blasphemias. Nam meritò licere dicis, quod Christus prohibuit. Sanctos appellas, quos Christo è diametro opponis. Christum dicis agnouisse formam regiminis monarchicam, qua vnus vni Ecclesiae particulari suprema cum potestate præsit, optimam Ecclesiae suae imò necessariam iudicasse. dicis priscos Patres contrariae
- mentis

mentis fuisse; nimirum illis regimen Aristocraticum vel penè Aristocraticum præ Monarchico placuisse, & ita placuisse, vt regimine, quod Christus Ecclesiæ necessarium ostendit, tantisper relegato suum inuexerint. Quomodo Sancti si Christi mentem de necessitate vnus in vna Ecclesia supremi Principis reueriti non sint? *Non fuit* (inquis) *illis tanta religio.* igitur cur eorum factum laudas si religione caruit? Vtinam, Antoni, quantum Patribus fuit religionis, tantum tibi cordis esset, cuius si vel modicum haberes nunquam ita scriberes, nunquam Ecclesiam Catholicam deseruisses, vt hæc absurda & absona euulgares.

Neque exempla, quæ ibid. l. 2. c. 9. n. 15. adducis plurium in vna Ecclesia Episcoporum vilius momenti sunt ad probandum præcos Patres à Christi mente & institutione deflexisse. Nam sunt exempla primò plurium in vna Ecclesia Episcoporum, quorum vnus tantum verus, legitimus & Catholicus erat, reliqui hæretici, & ideo Episcopi quoad cathedram seu iurisdictionem non erant: quo modo Romæ tempore Concilij Niceni præter Siluestrum fuit alter Episcopus Nouatianorum & alter Donatistarum, quod tu exemplum plurium in vna Ecclesia verorum Episcoporum cum plena iurisdictione & amplissima vrges. Secundo sunt exempla plurium in vna Ecclesia Episcoporum tempore schismatis, ita duo Episcopi erant Meletius & Paulinus Antiochiæ, in quo etiam iustas. Tertiò sunt exempla vnus Episcopatus diuili in duos & duas Ecclesias, ita tamen vt diuisione facta singulis Ecclesijs singuli præessent Episcopi. Ita, ne Donatistæ metu amittendi Episcopatus à fide & pace Catholica deterrerentur, Catholici Patres Africani obtulerunt ipsis si cederent, se velle Episcopatus in duos diuidere, ita vt Donatistæ

Baron. tom.

4. An. 362.

n. 202.

Augu. Bre.
nic. coll. 1.

2. 5.

conuerſi etiam Epifcopi manerent. Denique ſunt exempla duorum in vna Eccleſia Epifcoporum cum ſubordinatione vnus ad alterum, ita vt vnus tantum, quoad iuriſdictionem Epifcopalem Epifcopus eſſet; alter verò non niſi vicariam iuriſdictionem haberet à principalis Epifcopi voluntate dependentem. Ita Auguſtinus ſub Valerio Hippone, Gregorius filius ſub Gregorio patre Nazianzeni & alij ſimiles. Igitur, cum te fatente, vnus in vna Eccleſia Epifcopi neceſſitatem Chriſtus agnouerit, hanq; neceſſitatem Apoſtoliſ indicauerit, mihi duo certiffima ſunt. Primò, Sanctos Apoſtolos tantæ religionis fuiſſe, vt Chriſti menti ſeſe accommodauerint, & in ſingulis Eccleſijs quas fundarant, ſingulos Epifcopos ordinauerint. Secundò, tempore Apoſtolorum ſingulas Eccleſias non à pluribus ſed ab vno certo Epifcopo gubernatas fuiſſe; & ideo hoc non obſtare, quin Petrus vnus certæ Eccleſiæ Romanæ Epifcopus eſſe potuerit.

Paulin. n. pud Augu. epift. 36. Nazianze. in carm. de vita iua.

ARTICVLVS II.

An Apoſtolus eſſe poſſit certæ Sedis Epifcopus.

7. **D**ico ſecundò. Officium Apoſtolatus non impedit, quin Petrus potuerit certæ ſedis Epifcopus eſſe. Hanc conſiſionem negas & aſſeris. Negas l. 4. c. 6. n. 17. vbi Bellarmino aſſerenti expediens fuiſſe, vt Petrus Romanam ſedem tandem ſibi fixam & propriam haberet, reſpòdes. *Vnde ſcūs optime Bellarmine Petri mentem fuiſſe iam penitus ſe Romæ alligare? cedere ergo volebat Apoſtolatui vniuerſali; iam feſſus in orbe peragrando otio debuit torpere. Siquidem Chorepiſcopos iam habebat tres inſignes Linum, Cletum, Clementem, qui ad Romanam Eccleſiam regendam erant ſufficiens ſum; ac pròinde ſtatu-*

ETAS

erat genio indulgere & officium susceptum conuertendæ mundi deserere. Et tandem concludis. Certè si Romæ Petrus non fuisset Martyrio coronatus, sed liber exstisset, bene fundatâ & stabilitâ Romanâ Ecclesiâ, eâq; Clementi & socijs commendatâ, ad conuersionem infidelium sine dubio properasset. Quod vero mortuus sit Romæ, merum accidens fuit. Hæc tu: quam fidenter! imò vel in Petrum vel in Bellarminum petulanter; & tamen eâ vecordia es, vt hanc Bellarmini sententiam, quam nunc ita rides, alio loco clarissimè asseras, nimirum Petrum se tandem Romanæ Ecclesiæ non modo alligasse, sed etiam, vt tuo verbo vtar, mancipasse. Dicis enim officium excurrendi & peregrinandi incubuisse Christi ministris, donec Euangelium per omnes gentes diuulgaretur; hac autem promulgatione facta Apostolos in Ecclesijs iam fundatis regendis potius occupari debuisse, quàm in nouis erigendis. ita l. 2. c. 7. n. 4. scribis. *Illato in omnes orbis partes, Euangelio, excursus non erat necessarius, sed iam vnicuiq; Episcopo erat circa propriam Ecclesiam laborandum.* Hic dicis Episcopos illato per orbem Euangelio non amplius excurrere, sed certis Ecclesijs affigi debuisse. Dicis: te loqui de Episcopis non de Apostolis. Imò verò etiam de Apostolis loqueris. nam ib. n. 3. hæc habes. *Initio quoq; excursus Apostolorum & virorum Apostolicarum, quamdiu super erant regiones, in quibus prædicatum nondum esset Euangelium, fuit necessarius: postquam autem in omnem terram exiit sonus eorum, & in fines orbis terra verba eorum, peregrinatio hæc Apostolica non fuit ad eò necessaria, nisi ad melius confirmandas nouellas Ecclesias &c. id eod; Ioannes tandem substitit Ephesi, Petrus & Paulus Romæ, & alij alibi.* Hæc tu. Hic aperte dicis Apostolos cū vidissent Euangelium toto orbe diffusum nō amplius excurrere voluisse, sed certas sedes elegisse, in quibus tandem & finaliter subsisteret: Petrum verè in hac cōmuni sedium Apostolica-

A. M. O. M.
 Hæc tu
 id eod;
 c. 7. n. 4.
 scribis.
 ib. n. 3.
 hæc habes.

licarum electione Romam cæteris prætulisse. quod adhuc apertius dicitur lib. 4. cap. 1. nu. 8. *Mibi (inquis) dubium non est, quin Petrus viso fructu magno, qui ex cultura Romana Ecclesia sperabatur, sese eidem Ecclesia sponte tandem occasione debellandi Simonis Magi manciparit. Quid clarius? Si Petrus præ cæteris Romanam voluit excolere Ecclesiam, & hac mente se Romanæ Ecclesiæ tandem & vltimò manciparit, cum videret excursionem non esse necessariam, quis non videt Petrum se Romanæ Ecclesiæ vsque ad finem vitæ deuouisse?*

8. Hinc sequitur quàm temerè dixeris, Petrum nisi Martyrio antè coronatus fuisset Romam relicturum fuisse & ad conuersionem infidelium proculdubio properaturum. Proculdubio, Antoni? quis hoc tibi reuelauit? quid tibi tam certò hoc constat; cum, te faciente, Euangelij promulgandi causâ vt excurreret nulla necessitas esset? Ad quas autem regiones Petrus se Româ relictâ contulisset? ad regiones in quibus Euangelium non erat auditum? at dicitur in mundo nullas tunc fuisse. Ad regiones Christi fide tinctas, sed necdum plenè integreque conuersas? Si tales quærebatur Petrus, non erat cur Romam relinqueret, quæ propemodum infinitas hominum myriadas continebat, quibus omnibus conuertendis, nec quidem longissima Petri vita suffecisset. *Cuius enim (vt verbis Leonis utar) nationis homines in illa vrbe non essent, aut quæ vsquam gentes ignorarent, quod Roma didicisset? Ibi conculcanda Philosophia opinioniones; ibi dissoluenda terrena sapientia vanitates; ibi confutandi demonum cultus; ibi omnium sacrificiorum impietas destruenda, vbi diligentissimâ superstitione habebatur congestum, quidquid vsquam fuerat vanis erroribus institutum.* Hæc Leo; quibus ostendit, quantos Romæ labores Petrus subierit; & te securum esse iubet, qui pro tua in Apostolorum Principem

Leo de nazali Apostolorum Petri & Pauli ser. 1.

diuinitus illi commissio. Nec iam quæro quam sint hæc vera, sed vide inconstantiam tuam. Si Cyprianus toti Ecclesiæ præsedet, actu Episcopus fuit vniuersi orbis. Nam præsidere est actu Episcopum esse; præsertim cum addas etiam, *vniuersalem curam exercuisse*. Igitur quæ verum Apostolatus seu Episcopatus officium ibi tantum in actum exire, vbi Apostolus vel Episcopus est: Si potuit Cyprianus Carthagine sedere, Ecclesiam vniuersam legibus & oraculis gubernare, cur dicis ex cathedrâ suâ seu sede Romana hoc Petrum minimè potuisse?

10. Quod autem obijcis Petrum, si potuit ex celsa aliqua sede Ecclesiam gubernare, hoc statim ab initio facturum fuisse, ineptum est. Nam Petrus prius debuit cum cæteris Apostolis Euangelium prædicare, & Ecclesias vbique erigere, priusquam ex vnâ sede vniuersas gubernaret. Ratio est, quia Apolorum & Episcoporum est, officium præcipuum & maximè difficile subire, leuiora verò ac faciliora ministris inferioribus delegare; vnde Apostoli vix aut rarò Sacramenta iam credentibus ministrabant, sed hoc officium, quamuis magnum vt facile suis socijs relinquebant; adeò vt Paulus, qui tam diu Corinthi mansit, & Corinthiorum Apostolus fuit, testetur se neminem prorsus Corinthi baptizasse, præter Crispum & Caium & Stephanæ domum; Euangelium quidem gentibus ipsi prædicabant; hoc enim erat initio opus omnium maximum & difficillimum, quo munere qui tunc fungerentur esse debebant instructi singularibus gratijs, præsertim plenitudine scientiæ, dono linguarum & gratiâ miraculorum: Postquam vero Euangelium per omnes gentes disseminatum fuit, tantisque prodigijs confirmatum, vt qui plura cuperet iam prodigium ipse esset, opus Euangelium prædicandi cæpit facile esse, Ecclesias verò

iam

iam fundatas ordinare, Christianos in pace continere, ministros dignos qui Sacramenta administrarent, Dei verbum explicarent, officio suo qui deessent corripere, malos & indignos deicere, hæreticos, qui sub nomine Christiano fallere conabantur detegere, denunciare, proscribere, vno verbo Ecclesiam regere & officia iurisdictionis exercere, opus omnium maximum & difficillimum & hoc nomine maxime Apostolicum & Episcopale esse cæpit. Hinc tandem vetu fateris Apostoli non amplius sibi excurrendum putarunt, sed de Ecclesijs iam fundatis plene constituendis & conseruandis solliciti fuerunt, nec solum de Ecclesijs in quibus versabantur, sed etiam de vniuersis, quibus & literas & nuncios & oracula & imperia sua mittebant.

Hinc patet quàm sit etiam ineptum, quod dicis secluso actuali & personali labore neminem esse Episcopum, neminem Apostolum: sequitur enim Apostolos cum dormirent Apostolos & Episcopos non fuisse, præsertim cum lib. I. cap. II. nu. 4. sic scribas *Qui maxime omnium ad seruiendū omnibus sit promptus & paratus, & se maxime omnibus exhibet seruum & ministrum, omnibus prodesse sat agendo, non propter proprium commodū, sed illorum vtilitatem; nihilque omittit, quod prodesse possit, potestate sua in fidelium vtilitatem vtens, non verò ad propriam elationem & gloriam; is profectò erit ille maior & Primas & Prælatus Ecclesie.* Similia sæpè repetis, quæ à te non nisi ineptè scribuntur. quia si hoc tantum dicere vis, eum, qui illis virtutibus polleat, esse eximium & sanctissimum Prælatum & suo muneri parem, nihil noui dicis. quis enim dubitat, quin illis virtutibus Prælati Ecclesie magnus coram Deo fiat? nec necesse fuit tot verbis ré clarissimã dicere. Sed si dicere vis, quod verba significant, eum solum, qui virtutibus illis ornatur, verè Episcopum & Prælatū esse, seclusoq; personali

sonali & actuali virtutum Episcopatum exercitio neminem esse Episcopum, neminem Apostolum iure & officio, nihil dici potuit falsius, nihil à te, qui virtutibus illis maxime cares & tamen maximus esse Prælatus cupis, insipientius; nec refutatione indiget. Sunt quidem Apostoli, sunt Episcopi Christi ministri, sunt Ecclesiæ œconomi, sunt constituti super familiam Christi, vt dent famulis eius & filijs cibum in tempore: sed Christo optime ministrant, si Ecclesiam eius rectè gubernent, si qui ministeria faciliora obeant dignos constituent, & vt singuli suo fungantur officio curent. Neque enim Regij Oeconomi est per seipsum munera inferiora obire, vel cibos emere, vel emptos parare, vel paratos mensæ apponere, sed providere vt hæc omnia ab inferioribus ministris ordine fiant, & inter domesticos pax & concordia seruetur. Sed in his nugis refellendis nimius sum.

ARTICVLVS IV.

Petrusne, an Paulus Romanam Ecclesiam fundarit?

12. **D**ICO quarto. Romanæ Ecclesiæ primus fundator & Apostolus non Paulus, sed Petrus fuit. Probatur ex absurditate sententiæ tuæ, qui quò titulum fundatoris Ecclesiæ Romanæ Petro eripias, Pauloq; per discipulos suos illam fundanti tribuas, non solum Paulo discipulos ex tuo capite affingis; sed etiam fæminas Romanæ Ecclesiæ primos Apostolos & Episcopos facis. Nam l. 4. c. 1. n. 9. dicis discipulos Pauli, quorum opera conuertit Romanos fuisse Priscam & Aquilam, Andronicum & Iuniam, quos vocat coadiutores suos. Et l. 2. c. 3. n. 60. *Dicimus, inquis, Paulum Romam ante omnes, suos aliquos discipulos misisse, qui prima in ea Vrbe Euangelij fundamenta iacerent, & aduentui ipsius quasi viam sternerent. Præcipui ex*

his fuerunt Prisca & Aquila, quos suos vocat Paulus adiutores in Christo IESV, & Andronicus & Iunia, quos idem vocat cognatos & concaptiuos suos & nobiles in Apostolis. Cum itaq; hos vocet Paulus & adiutores suos & Apostolos, in latiori profectò significatione; libenter assererem illos fuisse ad Apostolicam ordinariam potestatem, id est, Episcopalem prouectos omnes, si quidem ex Oriente in Occidentem mittebantur omnes; tametsi Paulus ipse designabat se subsequendum. Hæc verba tua sunt, Antoni, quibus in vnum cumulum tot ineptias congeris, vt merito mirabilis sis. Imprimis, quid alienius à Pauli instituto, quàm præmittere discipulos, qui fidei primam fundameta iacerent, sibiq; viam sternerent, vt ipse postmodum veniens super alienum fundamentum ædificaret, Christumq; prædicaret auribus prius ad eius nomen assuetis? Egebat scilicet Paulus, qui sibi venturo viam per prædicationem & miracula sterneret; vt ipse nomen Romanorum Apostoli haberet, alij labores. Deinde Priscam & Aquilam Pauli fuisse discipulos, ab eo Romam & in Occidentem esse missos, tanquam Delphicum quoddam oraculum pronuncias; nec tamen hoc vllò vel teste, vel argumêto comprobas. Narrat Lucas Act. 18. Priscam seu Priscillam & Aquilam Romæ fuisse, inde expulsos à Claudio venisse Corynthum, ibi eos Paulum offendisse iam diu Christianos, apud eos quod essent eiusdem artis habitasse; sed Paulo prius cognitos fuisse non dicit, nec Paulum ante illud tempus vel eos semel vidisse probari potest. Tertiò, quod dicis Andronicum & Iuniam Pauli discipulos fuisse & à Paulo missos in Occidentem, non nisi capitis tui figmentum est, quod probare nec quidem conaris. Imo si per discipulos intelligas à Paulo ad fidem conuersos, apertè contra Paulum sentis, qui Iuniam & Andronicum dicit ante se in Christo fuisse: vnde multò probabilius est à

Petro ad fidem conuersos, Petri discipulos, Petrum Romam comitatos, vel si præmittere solerent (vt tu fingis) Apostoli, qui sibi viam sternerent, præmissos Romam non à Paulo sed à Petro fuisse. Quò denique quod dicis hos quatuor non solum Andronicum & Aquilam, sed etiam Iuniam & Priscam seu Priscillam Episcopos fuisse ridiculum est. Iunia enim vt nomen innuit fœmina fuit, fortassis Andronici vxor, de qua Chysof. *papa*, inquit, *quanta fuerit huius mulieris sapientia, vt & Apostolica appellatione digna sit habita*! Quis autem in Scriptura vel mediocriter versatus, nescit Priscam seu diminutiuo nomine Priscillam (sicut hoc loco græcè est *ἀσπρά* *καὶ* *πρίσκιλλαν* *ἔ* *ἀκύλαν*, salutate Priscillam & Aquilam) quis, inquam, nescit Priscillam vxorem Aquilæ fuisse, vt Lucas apertè testatur Act. 18. vbi narrat eos Corinthi hospites Pauli fuisse, quem à Iudæis suæ etiam vitæ periculo defenderunt. Hos hac de causâ salutans Paulus appellat adiutores suos. *Non veretur Paulus* (inquit Chrysof.) *vas illud benedictionis mulierem coadiutricem suam vocare, sed & gloriatur in eo; naturam quippe fœminæ sexus non aspicit.* Neq; ex eo quod nominetur Priscilla ante Aquilam, inferas vxorè Aquilæ non fuisse: hoc enim leue est argumentû; præfertim cû etiâ Act. 18. v. 17. Priscilla vxor Aquilæ marito præponatur. Miror autem cur his duabus Episcopissis Romanis tertiam non addideris Mariam, quâ Paulus ad Romanos non minus, quàm Priscillam vel Iuniam salutat; *Salutate, inquit, Mariâ, quæ multum laborauit in vobis.*

13. Ex his apparêt, cûm Paulus à Patribus nonnunquâ dicitur Ecclesiam Romanam fundasse, hoc intelligi debere, quod cœptam à Petro foundationem vnâ cum Petro perfecerit, non quod primum illius lapidem iecerit, vt rectè Baronijs adnotauit. Quòd autem obijcis l. 4. c. 1. nu. 13. *Baronijum, cum hoc dixit, in memoriam fuisse*

Chrysof. homil. in epist. ad Roman.

Baron. tom.

1. An. 4. n.

35.

fuisse consuetudinis Pauli, qui sic Euangelium prædicabat, vt non super alienum fundamentum ædificaret; vt ipse testatur ad Romanos c. 15. Nō ita est; nihil contra Pauli institutū Baronius asserit: sed tu Pauli institutum non intelligis. Non dixit enim Paulus se nunquam ædificaturum super alienum fundamentum, vel se nunquam prædicaturum gentibus, quibus antè eius prædicationem Christus innotuisset; sed necdum ædificasse, neq; quo tempore scribebat ad Romanos ædificare adhuc potuisse. nimirum quia tunc supererant gentes, quibus Christus annunciatus non esset. Paulus autem præceptum à Christo acceperat ne Ecclesijs aliorū perficiendis insisteret, quamdiu essent regiones, quib. Euangelium non insonuisset. Hoc aut dicit, vt excuset se Romanis, quod ad eos necdum venisset; occupatum enim se dicit fuisse in Orientis conuersione, cuius regiones omnes à Hierusalem vsq; ad Illyricum Christi fide iam impleuerat. *Sic autem* (inquit) *prædicaui Euangelium hoc, non vbi nominatus est Christus, ne super alienum fundamentum ædificarem; sed sicut scriptum est. quibus non est annunciatum de eo, videbunt: propter quod impediēbar plurimum venire ad vos. Nunc autem vltimus locum non habens in his regionibus, cupiens autem videre vos &c.* Vbi tria dicit de se Paulus. Primò se non posse prædicare Christum Ecclesijs, quas alij Apostoli fundassent, quamdiu regiones supersunt, quibus Euangelium non sit annunciatum. Secundò hanc esse causam, cur ad Romanos necdum venerit; quia nimirum si prædicaturus ipsis venisset; super alienum fundamentum ædificasset. Tertiò significat se, vbi gentes nullæ essent quibus Christus non innotuisset; tunc se super alienum fundamentum ædificaturum; atq; ad eò tunc se Romam venturum. In qua ratiocinatione cū Paulus clarè supponat fundamentum primum Ecclesiæ Romanæ non suum sed alicuius al-

terius

terius Apostoli esse, sequitur Paulum primum Ecclesiae Romanae fundatorem non fuisse, sed Petrum: nisi velimus dicere, nullum ex duodecim Apostolis Romanae Ecclesiae prima fundamenta iecisse. Hoc autem incredibile est. Quis enim credat Apostolos cum diuiderent inter se orbem terrarum, Occidentis & Vrbis gentium Dominæ curam nullam habuisse, vel ad eò tenuem, vt ipsi ad alias regiones Euangelio imbutendas conuersi, Romam conuertendam faminis Apostolis & Episcopis destinauerint? Quis non potius cum Leone & Patribus vniuersis asserat Apostolorum Principem ad Romani imperij arcem destinatum esse?

ser. i. de natali Apost. Theodoretus in c. i. ad Roman. magnus Petrus Primus Romanus Euangelicam fidem prauit.

ARTICVLVS V.

Quo tempore Petrus Romam venerit?

14. **D**ico quicquid. Non pugnare cum Sacra historia Petrum secundo Claudij anno Romam venisse, Romanumq; Episcopum viginti quinque annis existisse. Probatum non est credibile Patres & Scriptores omnes penè contra Sacram scripturam sentisse. Sed in 2. c. 1. nu. 21. ita scribis: *Aduentum Petri Romam secundo Claudij anno quia Eusebius in Chronico certe inconfidèratè atq; indiscusse posuit: inde & Hieronymus & ceteri fere omnes scriptores posteriores errorem hausserunt. Itaque, consideratus scilicet & prudens scriptor, de Patribus penè omnibus, qui à tempore Eusebij & Constantini vixerunt, censet, nec vereris eos in acie contra te stare, imò omnibus plus vnum te sapere existimas. Magna temeritas.*

15. **S**ecundo argumenta tua ex Sacra scriptura inepta sunt. Duo offers: Vnum est. Petrus Romam non veniente vincula Hierosolymitana, in qua coniectus ab Herode est 2. c. 12. Sed illa vincula Petri corrigunt

runt anno Claudij sexto. Igitur Petrus saltem ante annum Claudij sextum Romam venire non potuit. Minorem probas, quia ex Act. Apost. ca. 12. constat Paulum ascendisse Hierosolymam tempore vinculorum Petri. Sed ille ascensus Pauli contigit quatordecimo anno conuersionis eiusdem, qui fuit Claudij sextus. Nam Paulus ad Galat. c. 2. cùm dixisset se primum ascendisse post triennium conuersionis suæ postea subdit, *deinde post annos quatuordecim iterum ascendi.* Iterum, id est secundò. Igitur quatordecimo Paulinæ conuersionis anno, id est texto Claudij, Petrus in vincula coniectus est ab Herode. Respondeo te falsū assumere, nimirum ascensum Pauli post annos quatuordecim, fuisse secundum, quando cum collectis ascendit circa tempus vinculorum Petri. Hoc te probare oportebat, non nudis verbis asserere, nec cōtra torrentem Scriptorum tuā tantum autoritate niti. Nā quod dicit Paulus *iterum ascendi* post annos quatuordecim, non intelligit tum primum se secundò ascendisse, sed se iterum & sæpius ascendisse. Imò argumentis ex sacra scriptura conuinci potest quatuordecennalem ascensum Pauli post Petri vincula cōtigisse. Primò, quia Paulus dicit se, quando post annos quatuordecim ascendit contulisse cum Apostolis Euangeliū, *quod prædico* (inquit) *in gentibus, ne forte in vacuum currem aut cucurrissem.* Igitur Paulus tunc Euangeliū prædicabat in gentibus, per orbemque Euangelizans discurrebat, alioqui non erat cur timeret ne fortè in vacuū cucurrisset. Sed Paulus tempore vinculorum Petri necdum cæperat circuire & Euangelium gentibus prædicare. Nam te l. 4. c. 1. n. 21. fatente post Petri vincula *segregatus est ad opus conuersionis gentium singulari iussu Spiritus sancti a ministris Ecclesia Antiochena.* Igitur Pauli ascensus, quem dicit fuisse post annos quatuordecim conuersionis suæ, post Petri vincula contigit.

16. Secundò quia Euangelium, seu Euangelica doctrina, quam Paulus post annos quatuordecim contulit cum Apostolis, fuit illa, quam Galatis persuadere nititur, nimirum per Euangelium legem Moylis abrogatum esse. Nam Pseudoapostoli persuaserant Galatis doctrinam de cessatione legalium singularè Pauli esse, reliquos Apostolos non ita sentire. Hos Paulus vt conuincat narrat se Euangelium suum, à quo Galatæ descuerant, cum Apostolis contulisse, & illud ab Apostolis, præsertim verò à Petro, Iacobo, & Ioanne, qui videbantur columnæ esse, approbatum fuisse, vt Chrysof. & alij Petres exponunt. Sed te fatente Paulus quando ascendit cum collectis, circa tempus vinculorum Petri, non contulit suam doctrinam de cessatione legalium cum Petro: imò tunc Petrum contrariè mentis fuisse asseris. Igitur Pauli ascensus post annos quatuordecim non fuit tempore vinculorum Petri, sed postea, nimirum quando ascendit ad conciliū Hierosolymitanum; vbi doctrinam suam de legalibus non seruandis contulit cum Apostolis in Concilio, scorsim verò cum Petro, Iacobo, & Ioanne. Ex quo patet primum tuum argumētum, quo miteris aduersus torrentem (vt fateris) *Christiana traditionis*, vacuum & futile esse.

17. Secundum tuum argumentum hoc est: Petrus antequam conijceretur in vincula ab Herode nunquā Iudæam egressus est: nemo enim (inquis) quod viderim, eum ante hoc tempus eduxit. Sed vincula cōtigerunt, Baronio fatente, secundo Claudij anno. Igitur antè secundum Claudij annum Iudæa ne quidem extulit pedem. Petrus autem egressus Iudæam non statim Romam concessit, sed septem annis Antiochenam sedem tenuit, vt Baronius & alij contédunt, & plurimas gentes conuertit in Oriente, priusquam pergeret in Occidentem, quæ prædicatio plures eum annos detinuit. Non igitur secundo Claudij anno venire Romam potuit.

Chrysof.
homil. 1. in
ep. ad Galat.

ad. 15.

posuit. Respondeo. Hic sicut in argumento præcedenti, quod ab omnibus penè authoribus negatur, sine probatione tanquam certum asseris; nimirum Petrum ante vincula sua Hierosolymitana nunquam extra Iudæam pedem extulisse. In quo pugnas cum S. Luca, qui dicit Petrum ante vincula sua *pertransisse vniuersos*, nimirum Ecclesias omnes, quæ tunc in orbe erant. Imò tecum ipse pugnas, qui lib. 1. cap. 9. num. 22. dicis ex hoc testimonio Luca *luce solis clarius esse, Petrum obambulasse itineribus frequentissimis, ut munus suum obiret, & hoc ceteros vndecim facile superasse.* Si Petrus iam tunc ante vincula sua itinera præ ceteris Apostolis frequentissima obiuit, quomodo verum, quod dicis eum semper in Iudæa ac ferè semper Hierosolymis sedisse? Cum vero te dicis neminem vidisse, qui Petrum extra Iudæam ante vincula Herodis eduxerit, falleris: vidisti enim, Antoni; sed hos te vidisse iam tibi excidit memoria, quam lubricam habes. Nonne enim tu libr. 4. cap. 1. numer. 18. Baronium reprehendis, quod dicat; æquum esse credere auditâ ciuitatis Antiochenæ conuersione, Petrum eò missum esse? Ecce Baronium citas affirmantem Petrum extra Iudæam in Syriam ante sua vincula profectum esse, & tamen dicis hoc asserentem te neminem vidisse. Video tamen adhuc meritò responderi posse, te quidem Baronium quasi hoc dicat citare, nec tamen Baronium *vidisse*, quæ causa est quod illi tua somnia affingas: non enim reuera dicit Baronius, quod fingis eum dicere; Petrum Antiochiam auditâ ciuitatis illius conuersione missum esse: hoc tantum dicit; communi Apostolorum consilio, auditâ Antiochena conuersione sedem illam Patriarchalem factam esse, & illi Petrum præfectum. Nihilominus cum tam Baronius, quàm Bellarminus vnâ cum Eusebio asserant

Act. 9.

rant Petrum fundasse Ecclesiam Antiochenam in illa sua visitatione de qua Lucas ait ; *factum est cum Petrus pertransiret vniuersos* , quinto nimirum anno post Christi passionem , certè extra Iudæam in Syriâ multo ante vincula eum educunt. Hos autem hoc asferentes videras & citas, & reijcis l. 4. c. 1. n. 18. & tamen adeo labili & miserâ memoriâ es , vt asseras te neminem vnquam legisse , qui Petrum ante vincula extra Iudæam eduxerit.

17. Neque magnum est , quod contra Antiochenam conuersionem factam à Petro in illa sua visitatione obijcis l. 4. c. 1. n. 18. Lucam cum prius narrasset Petri reditum ex sua visitatione Hierosolymam, tunc subdere, Apostolos Hierosolymis nuncium accepisse de conuersione Antiochiæ, qui statim Barnabam legarunt. Vnde concludis tempore visitationis Petri Antiochenâ Ecclesiam non fuisse ab eo fundatam. hoc, inquam non magni momenti est. Nam (vt omittam in Act. Apost. non omnia quo gesta sunt ordine narrari) non dixit Lucas Antiochenos conuersos post Petri reditum : sed Apostolos qui Hierosolymis erant, post Petri reditum hoc intellexisse, nimirum ex ipso Petro iam à visitatione sua reuerso, qui conuersionis illius inspector & pars magna fuerat. Petrus enim reuersus cum Antiochiæ hæere diutius non posset, proposuit Apostolis Antiochenam conuersionem, vt quis loco suo Antiochiam mitteretur, qui communi consilio Barnabam miserunt. Deinde duplex fuit (vt patet ex Act. Apost.) Antiochiæ conuersio : vna Iudæorum, qui in illa ciuitate innumera- biles erant ; hæc contigit Petro Ecclesiam visitante : altera gentilium eiusdem ciuitatis ; quæ fortassis facta est post Petri reditum à visitatione. Nam cum Petrus Cornelium gentilem baptizasset, hocq; famâ vbiq; vulgatum esset, ceperunt Antiocheni Docto-

res gentibus Christum annunciare, Cornelijque bap-
 ptismum Antiochena conuersio consecuta est. Pe-
 trum porrò Ecclesiam Antiochenam partim per se-
 ipsum, partim per suos discipulos fundasse; quod hic
 adeò vehemèter negas, apèrtè colligitur ex eo, quod,
 scribis li. c. 9. n. 34. Ecclesiam festum Cathedræ so-
 lius Petri celebrare, quia Petrus (inquis) primus Euange-
 lium gentibus predicauit, & primus in gentibus & nationi-
 bus Ecclesias fundauit. Sublumo. Sed Ecclesia prima om-
 nium extra Iudæam in gentibus fundata Antio-
 chena fuit. Igitur Petrus vel primus in gentibus Ec-
 clesiâs non fundauit, vel Ecclesiam Antiochenam
 primus fundauit & rexit, quæ fundata fuit longè ante
 eius vincula. Igitur cum in sacra scriptura syllaba
 nulla sit, quæ conuincat Petrum ante sua vincula Iu-
 dæâ nunquam egressum esse, nihil habet sacræ scri-
 pturæ contrarium. communis Patrum sententia Pe-
 trum anno Claudij secundo Romam venisse, eamque
 sedem viginti quinque annis tenuisse. Quâ de re qui
 plura cupit videat Bellarminum tom. 2. de Rom.
 Pontif. primis vndecim capitibus.

e. 335
 71

ARTICVLVS VI.

An error in fide sit Romanum Episcopum Petri
 verum successorem sa-
 cere.

Dico Sextò, temerarium esse quod lib. 4. c. 6. n. 18.
 scribis, errorem expressum cõtra fidem esse,
 Romanum Episcopum verum & peculiarem Petri suc-
 cessorem. Verba tua sunt ista. Satis nunc mihi sit (inquis)
 Episcopum Romanum non esse verum & peculiarem Petri
 successorem, neque vllam haberi probationem, quâ contra-
 rium euincatur: nisi mihi iam dicant Ecclesiam ita de fide
 tenere. Ego verò nega id Ecclesiam Catholicam de fide te-
 nere

Z

nerè

neri. Totus enim Oriens id perpetuo & constanter negavit: in Occidente verò, admittentibus id Romanis Pontificibus, & eorum affectibus & parasitis tantisper error in aliquibus inualuerat. Sed hunc esse errorem expressum ex sacris etiam literis constat manifestè. Hæc tu tuo more, qui non solum aperte falsa asseris, sed etiam alijs tuis dictis repugnantia. Hoc ostendo. Primò, cum dicis Orientem totum perpetuo & constanter negasse Romanum Episcopum esse peculiarem & proprium Petri successorem, expresse tecum ipse pugnas. Nam l. 4. c. 10. n. 68. dicis Græcos Episcopos & Patriarchas simpliciores & credulos sibi persuaderi passos esse adeo vehementi, sepiusq; inculcat à tot Romanorum Pontificum assertione, veram & propriam Petri in Romana sola Ecclesia esse successionem. Hæc tu: quomodo igitur Oriens totus perpetuo constanter contrarium tenuit contra parasitos Occidentis? Vide quam tu perpetuo & constanter inconstans sis.

19. 21. Secundo cum authores Occidentis, qui Romanum Pontificem propriè & peculiariter faciunt Petri successorem, parasitos vocas, Patres sanctissimos contumeliâ afficis, quos huius opinionis fuisse confiteris, imprimisq; Cyprianum. Nam l. 4. c. 1. n. 2. cum attulisses dictum Firmiliani, quo tibi videtur negare Romanum Episcopum esse Petri successorem, ita scribis; Eodem tempore Cyprianus Romanam sedem vocat absolute Petri cathedram: at Firmilianus Cappadox in hoc non vult assentiri, sed potius videtur dubitare. Iudices Lector, fortassis alia tunc erat opinio de Petri Romanâ sede Orientalium, alia Occidentalium, & adhuc sub indice lis est. Hic dicis Cyprianum absolute docuisse Romanam Ecclesiam esse cathedram Petri; cathedra verò Petri te fatente est Potestas ad successorem deriuata. Igitur Cyprianus Romanum Pontificem Petri successorem absolute, id est, vere & propriè facit eo modo,
- quo

quo negauit Firmilianus: nam l. 4. ep. i. dicit Cornelium Romanum factum esse Episcopum, cum locus Fabiani, id est, cum locus Petri & græcus cathedra Sacerdotalis vacaret: ubi Cornelium non magis affirmat successisse in locum Fabiani, quam in locum Petri eadē enim serie verborum affirmat vtrumq;. At nec tu nec vllus alius negare potest Cornelium verè & propriè successisse in locum Fabiani ex sententia Cypriani. Igitur ex eiusdem sententia verè & propriè successit Petro. Atq; adeo si sit hic error parasiticus, parasitus fuit Cyprianus, imo parasitorum: Occidētis primus & princeps. Tertio, cū dicis Petri propriam successione in Ecclesia Romana esse errorem expressum & manifestū contra sacras literas, temere loqueris & tecum pugnas. Tecū pugnas: nā iam te dicentem audiuius, in quæstione hac litæ Romana Ecclesia verè & propriè Petri cathedra aliter Orientales aliter Occidentales sentire & adhuc (inquis) *sub iudice lus est*. Si sint diuerstæ inter Doctores sententiæ, & adhuc lis pendeat an Romanus Pontifex sit proprius Petri successor, cur eum vocas errorem cōtra Sacras literas expressum & manifestū? Certè temerè hoc dicis, cum neminē à principio mundi adhuc vq; diem Catholicū cites vel citare possis, qui Romanū Episcopum negauerit absolutè Petri successorem esse.

Nam ex Firmiliano Cappadoce quod affers risu digna ineptia est. Primo quia (etiam te fatente) non constanter negat Romanum Episcopum esse Christi successorem; sed dubitat (inquis) *nec vult assentiri Cypriano*. Quata igitur vècordia sit ex vnico testimonio Firmiliani hac de re dubitantis inferre, Orientē totū perpetuo cōstaterq; hoc negasse? Deinde Firmilianus ne dubitat quidē; ita. n. se res habet. Firmilianus errorē asserere nitebatur dānatissimū; baptizatos ab hæreticis cū redeūt ad Ecclesiā iterū abluī oportere:

20.

Firmil. epif.
ad Cypria.
75. inter e-
pist. Cy-
prian.

Firmiliano erranti, firmiter restitit Stephanus Romanus Pontifex veritatis Catholicæ à Niceno Concilio postmodum definitæ præcipuus assertor; in quæ propterea scripsit ad Cyprianum Firmilianus epistolam conuitijs & contumelijs plenam. Inter cætera; Iudæos (inquit) zelum Dei habere Apostolus proficitur; Stephanus verò, qui per successionem Petri cathedram habere se prædicat, nullo aduersus hæreticos zelo excitatur. Hæc Firmilianus: quàm verè, quàm modestè ipse viderit. tamen non negat Stephanum Petri successorem esse, sed potius supponit; eumque inde arguit, quod cum successor Petri sit, & se talem esse gloriatur, non ita contra hæreticos zelo exardescat, & eorum baptismum tanquam irritum damnet. Qui zelus in Firmiliano fuit, sed non secundum scientiam. Multoque minus tu sapias, qui cum nullum prorsus ex Sanctis Patribus afferas, vel Græcum vel Latinum, vel antiquum vel modernum, qui neget Petro in Romanâ Ecclesiâ peculiarem successionem;

l. 4. c. 1. n. 2.

3. 4. c. 6.

Imò cum cites Patres etiam Græcos penè omnes, qui Petrum Episcopum Romanum fuisse peculiarissimè dicant: tamen contendis errorem hunc esse contra sacras literas expressum. Magna ineptia. Vbi enim sacræ literæ expresse & in terminis diùct, Petrum nunquam Romanum Episcopum fuisse? Vbi hoc leuiter insinuant? Nihil prorsus adfers, nisi tantum argumenta, & illa nugatoria, vt probes Petrum viginti quinque annis non fuisse Romæ Episcopum. Esto fuerit solum viginti vel decem annis, hoc vobis sufficit; imò si fuit Episcopus vel anno vno. Quanquam quod dicis, non nisi paucis mensibus ante mortem suam tertio decimo anno Neronis Petrum Romam primum venisse, non solum pugnat cum alijs authoribus: sed etiam cum tua assertionem, qui lib. 4. c. 3. n. 1. dicis Marcum à Petro Alexandriam Româ missum esse. Marcus au-

tem

tem longè ante mortem Petri vel decimum tertium Neronis annum missus Alexandriam fuit, cum Martyrio coronatus fuerit octauo anno Neronis, vt Hieronymus & Eusebius testantur. Sed tu modò scribas & chartam atramento illinas, sint vera vel inter se consentanea, quæ scribis non valde sollicitus es.

ARTICVLVS VII.

*An in solo Episcopatu Romano, an etiam in Monarchia
Ecclesiæ Romanus Pontifex Petro
succedat?*

DICO Septimò. Romanus Pontifex Petro succedit in totius Ecclesiæ Monarchiâ. Hęc conclusio non inde probatur, quia Petrus Romæ obiit. Sed ex his 4. propositionibus, quas iam ex tuis dictis euicimus: Primò Petrum fuisse totius Ecclesiæ Monarcham: Secundò successorem iure diuino habere debuisse: Tertiò hunc successorem certæ Ecclesiæ Episcopum esse posse & debere; vt qui eius ope indigent, sciant vbi sit Pastor, ad quem per literas vel per nuncios vel in suis personis confugiant: Quarto Petrum iam fundatâ Ecclesiâ vniuersali se Romanæ Ecclesiæ mancipasse, ibique Episcopum mortuum esse. Ex his sequitur Romanum Pontificem post Petrum Ecclesiæ Monarcham esse, quia Petrus alicui certo Episcopo Monarchicum regimen Ecclesiæ relinquere debuit & reliquit. Non alteri quam Romano: nec enim alius nominatur. Deinde is Episcopus est Ecclesiæ Monarcha, qui sòlus moriente Petro, auctoritate auctus est: aliquis enim Petri decedente potestate Petri Monarchica augeri debuit. Sed per mortem Petri nullus Episcopus auctoritate auctus est; nisi Romanus. Antiochenus enim Petro mortuo non maior esse cepit,

cæpit, quam viuente fuerat. Igitur Episcopus Romanus post Petrum iure successione, Ecclesiæ totius Monarcha est.

22. Secundo probatur ex tuis dictis, qui varia dicis ex quibus efficitur vt Episcopum Romanum Monarchicum Petri successorem esse concedas, vel ineptissimus sis. Nam primo concedis Romanos Pontifices doctrina & sanctitate præstantes perpetuo asseruisse, se peculiare Petri successores esse, & regimen Ecclesiæ in Euangelio Petro promissum & exhibitum ad se successione pertinisse. Tertio eo tempore Ecclesiam Romanam fuisse purissimam & puritate doctrina supra modum excelluisse & eo nomine oraculum totius Ecclesiæ fuisse. Ita l. 4. c. 9. n. 2. Ex his arguo. Illud dogma quod Romana Ecclesia docuit, & palam tanquam certum & notum proposuit, quo tempore purissima fuit, & oraculum totius Ecclesiæ, non potest sine impietate erroris damnari. Sed Romanum Pontificem Petro succedere in regimine Ecclesiæ vniuersalis, cum totâ potestate, quæ Petro promissa & exhibitâ fuit in pollicitis & datis Euangelicis, Romana Ecclesia palam docuit, quo seculo doctrina eius pura pura Christiana fuit vt tu fatenis: Igitur hoc dogma verum est, nec nisi impie erroris arguitur. Quid hic respôdeas Antoni? Fortassis Romanos Pontifices non hoc perpetuo sensisse. Nâ Leonem Magnum dicis huius opinionis authorem fuisse, & ab eo posteros omnes, sed prioribus Pontificibus non venisse in mentem. Sed in hoc tecum ipse pugnas: Nam l. 4. c. 10. n. 84. respondens ad hoc testimonium Ambrosij; cum totus mundus Dei sit, tamen dominus eius Ecclesia dicitur, cuius hodie rector est Damasus. Hac verba, inquis, si nolit à Papifica significatione abstrahi, tunc dicemus authorem fuisse blandâ quorundam de seipsis Romanorum Pontificum opinione imbutum, ad eos scilicet

Ambros. in
Epist. ad
Tim. c. 3.

scilicet per Petrum totius Ecclesie regimen deuenisse. Igitur Damafus & eius præcessores hac fuere opinione imbuti, per Petrum ad se totius Ecclesie supremum regimen deuenisse: Zosimus etiam Romanus Pontifex ante Leonem; *Tantum*, inquit, *Apostolorum Principi Canonica antiquitas per sententias omnium voluit esse potentiam ex ipsa quoque Christi Dei nostri promissione, ut ligata solueret & soluta vinceret: par potestatis data conditio in eos, qui sedis hereditatem ipso annuente meruissent.* Non igitur Leo omnium primus potestatem Evangelicam Petri ad Romanum Pontificem successione deriuauit.

Zosim. epi.
ad African.
apud Bar.
tom. 5. an.
418.

At iterum fortassis dices, hunc errorem Romanæ fidei puritatem non multum maculasse. Nam l. 4. c. 10. n. 9. næuum & venialem errorem vocas. Sed neque hic tibi constas. Nam l. 4. c. 8. n. 13. *Tempore Iulij nondum* (inquis) *Hieromonarchia se verbis Evangelicis Tu es Petrus, & Tibi dabo claues, & Pasce oues, per summum abusum erexerat.* Et lib. 4. ca. 6. n. 20. *Quod Romanus Pontifex perpetuus Petri successor sit dicis errorem expressum & manifestum contra Sacras literas esse.* Si summus abusus Sacræ scripturæ, quomodo venialis error? Si contra sacras literas expressus error, quomodo non nisi næuus? Si error crassus & expressus, quomodo Ecclesia Romana olim hoc errore cõspicua illo ipso tẽpore supra modũ pura & fidei tutũ asylũ, & Catholicæ doctrinæ oraculum? Si ad eã hoc dogmate imbutam sanctissimi Patres, velut ad oraculũ confugebant, cur ab eã propter hoc dogma tu fugis.

Tertiõ potestãtẽ in metaphorã petræ Petro promissã id est Monarchicã in Romana Ecclesia per successioneẽ à Petro esse probatur autoritate Patrũ qui Romani Episcopi non fuerunt. Augustinus in psalmo contra Donat. *Numerate* (inquit) *Sacerdotes ab ipsã sede Petri. Hac est Petra, quã nõ vicũt superba inferorum porta.*

apud Baron.
tom. 8. an
643. n. 11.
& Sand.
visib. Mon.
557.

Cypri Episcopi ad Theodorum Papam: *firmamentum à Deo fixum & immobile atq; sicuti formam lucidissimam fidei, vestram Apostolicam sedem constituit Christus Deus noster. Tu enim es (sicut diuinum pronunciat verbum) Petrus, & super fundamentum tuum Ecclesiae columna confirmata sunt. Tibi & claves regni caelorum commisit, atq; ligare & soluere potestatiuè, quae in terra & in caelis sunt. Vides Patres etiam Graecos ex verbis Euangelicis, Tu es Petrus; Romani Pontificis supremam potestatem ante nongentos & amplius annos asseruisse.*

Sed praecipuè vrgeo locum Hieronymi ad Damasum. Ego (inquit) nullum primum, nisi Christum sequens, Beatitudinis tuae id est Cathedrae Petri communionem conscior: super illam petram aedificatam Ecclesiam scio. Cathedra (vt tu l. 1. c. 10. n. 18. eam definis) est potestas gubernatiua Ecclesiae per successionem ab Apostolis accepta. Igitur Cathedra Petri, seu Damasi Beatitudo, de qua loquitur hic Hieronymus, potestas est gubernatiua Petri ad Damasum successionem deuoluta. Sed cathedra Petri seu Damasi Beatitudo, teste Hieronymo est *petra* cui Ecclesia vniuersalis nititur, hoc est à qua regitur. Igitur potestas gubernatiua Petri ad Romanum Pontificem deuoluta, petra est & fundamentum, à qua vniuersalis Ecclesia gubernatur. Tu locum Hieronymi l. 4. c. 10. nu. 88. ita explicas. Ego Beatitudini tuae id est Cathedrae Petri communionem conscior: super illam petram aedificatam Ecclesiam scio, id est, quia nunc in terris video Apostolicam doctrinam Roma maxime puram conseruari; ideo in his dissensionibus tibi omnino, id est cathedrae Petri volo adherere, & quod tu tenes id mihi tenere est tuisissimum. Non igitur (inquis) Damasum Hieronymus sequitur, quia Petri sedem teneat, quasi perpetuum sedis Petri priuilegium, sed quia Damasus Petri sedem tenebat, id est reipsa docebat eandem doctrinam, quam Petrus ibidem docuit. Ita tu Hieronymum, quem com-

patriotam

patriotam tuum vocas, conaris à sua mente dimouere sed frustra. Nam quisquis Hieronymum legerit, statim perspicit eius verba à te violenter torqueri sed ego te in hac responsione ineptire, alijs tuis dictis conuincam. Nā l. 4. c. 3. n. 32. dicis Hieronymum *non Urbem sed ipsam Ecclesiam Romanam vocasse Babylonem & purpuratam meretricem, quia (inquis) iam tum videbat eam in ipsis rebus Ecclesiasticis & sacris, nescio quid Babylonicum redolere.* A te quæro. Si iam Romana Ecclesia Babylon & purpurata meretrix Hieronymo erat, si iam doctrina & disciplina illius quid Babylonicum redolebat; quomodo videbat doctrinam eius tutissimam & maximæ in Ecclesia authoritatis esse? quî dicere verè poterat, quod eum dicere tu loco citato facis; *video in terris Apostolicam doctrinam maximè puram Romæ conseruari. ego Petri fidem in Ecclesia Romana puram cerno & cernit mecum Ecclesia reliqua orthodoxa?* Quod monstrum suo sæculo vidit Hieronymus, nisi tu môstra fingas? vidit Romanam Ecclesiam sanctissimam esse, à quâ veram Christi doctrinam petebant, cum dubitarent Ecclesiæ vniuersæ, & simul vidit Babylonem & purpuratam meretricem esse, cuius errorum poculo, populi terræ inebriabantur. Nescio quo tu poculo inebriatus illa vides; quæ Hieronymus certè nunquam vidit, nec sobrius videre vllus potest.

l. 4. c. 10. nu.
88. & 89.

Deinde si Hieronymus non aliud Romæ in Damasco quærebat; quàm Ecclesiam, cuius doctrinæ securus fideret, quia de facto non errabat: quid opus erat ex Syria Romam literas per tot maria mittere, cum prope illi esset ad manum Ecclesia Hierosolymitana, quam Hieronymum ipsummet Romanæ ob doctrinæ puritatem prætulisse tu l. 4. c. 3. n. 9. scribis. *Quantum verò (inquis) ex hoc capite Hierosolyima præcedat Romanam, habes fusiores apud Hieron. disputationem in ea epistola, quam scripsit ad Marcellam; in qua satis ostendit suo*

adhuc tempore fuisse vera fidei & disciplina magistram celeberrimam. Hæc tu. Si fuit magistra fidei & dicipline celeberrima Hierosolyma, & ex hoc capite Romæ præferenda, quomodo Roma omnium Ecclesiarum purissima, & maximæ authoritatis? cur Hieronymus, qui nihil aliud, quam puræ fidei Ecclesiam quærebat relicta Hierosolymâ fidei magistrâ celeberrimâ, Romam consuluit quam credebat (si tu vera dicis) iam tum quoad sacra & Ecclesiastica purpuratam meretricem, & in doctrina & disciplina Christiana nescio quid Babylonicum redolere? Certè redolet hæc tua scriptio perpetuo secum ipsa pugnans summam insipientiam; vt operam & oleum mihi perdidisse prope videar, qui tua confuto, quæ nemo lecturus sit cui non statim sordeant. Igitur sit huius capitis ista cõclusio, Romanam Ecclesiam propriam Petri sedem esse, in eaq; ipsissimam Cathedram & potestatem Ecclesiæ gubernatiuam, quam Christus in Petro instituit, contineri.

CAPVT QVARTVM

Pontificem Romanum iure diuino succedere Apostolis in turâ omnium Ecclesiarum; reliquos Episcopos, quoad Ecclesias particulares.

LPontificem Romanum esse verum & proprium Petri successorem, atq; adeo totius Ecclesiæ Monarcham vniuersim ostendimus. Vt autem eadem veritas particularius adhuc & plenius probetur; notandum est, ad Monarchiam triplicem requiri vniuersalitatem potestatis. Primo enim requiritur vniuersalitas, quoad regiones & loca; vt nulla pars Monarchiæ ab vnius potestate libera sit. Secundo vniuersalitas, quoad personas; vt nulla persona spectans ad communitatem Monarchicam à Monarchæ imperio

perio iure ordinario eximatur: Tertiò vniuersalitas, quoad causas omnes, præsertim grauissimas, vt eas Monarcha definiat, & illius iudicio stetur: Hanc triplicem vniuersalitatẽ iurisdictionis Ecclesiasticæ in solo Romano Pontifice semper Ecclesiam agnouisse, ostendemus: & hoc capite de prima vniuersalitate agendum erit.

QUARTVM ANTONII FVNDAMENTVM.

*Romani Pontificis auctoritatem non esse magis, quàm
cæterorum Episcoporum iure diuino
vniuersalem.*

SINGVLVS Episcopus potestatem vniuersalem non minus, quàm Romanum habere iure diuino; Pontificem verò Romanum, nõ minus, quàm Episcopus habere restrictam humano iure millies affirmas: hocque pronunciatum est ex præcipuis totius operis tui fundamentis. Primam partem probas l. 2. c. 7. n. 5. & sequentibus. In primis exemplo Episcoporum sanctissimorum, qui potestatem in alienis prouincijs (quod nunquam fecissent, nisi diuino iure & institutione vniuersalem potestatem habuissent) propriâ auctoritate exercuerunt. Secundo varia adducis Patrum dicta, quibus asseritur vniuersalem Ecclesiam esse concreditam Episcopis, Episcoposque esse Apostolorum successores, Christi Vicarios, &c. quæ sic exponis. vt singulis vniuersa intelligitur esse commissa. Tertio vrges charitatem plurimorum Episcoporum qui de Ecclesia vniuersali solliciti fuerunt, contra hæreses scripserunt, consilium dederunt petentibus, vel etiam non petentibus obtulerunt. Igitur vniuersalem potestatem habent omnes Episcopi iure diuino. Secundam partem huius fundameti tui Romani Pontificis potestatem iure

iure humano esse restrictam probas duobus argumētis, quæ vbique repetis. Primò, quia Gregorius damnauit titulum Episcopi vniuersalis in Patriarcha Constantinopolitano; & talibus argumentis vtitur, quæ probent nullum esse posse totius Ecclesiæ supremum Principem & caput: septem colligis, quæ postea referam & examinabo.

Nicen. concil. can. 6.

Secundò ex canone sexto Niceno, quem nunquam non inculcas, qui variè legitur: communis tamen lectio (inquis l. 4. c. 2. n. 19.) prout in Græco habetur talis est: *Mores antiqui, qui sunt in Aegypto & Lybia & Pentapoli obtineant vt Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem: quoniam & Romæ Episcopo hoc est consuetum*: Vbi dicit synodum præscripsisse limites Episcopo Alexandrino, quos non transiliret, ex eo quod Romanus Patriarcha proprijs limitibus prouinciæ ex antiqua consuetudine se contineret.

Tertiò, quia Romano Episcopo vniuersalior potestas, quàm ceteris competit tantum ex voluntaria delatione Ecclesiæ propter priuata priuilegia. Primò propter magnitudinem Urbis imperij Metropolis. Secundò propter insignem illius Ecclesiæ fundamentum à Principibus Apostolorum. Tertiò propter maternitatem, quia plurimæ ab ea Ecclesiæ propagatæ sunt. Quartò propter fidei puritatem, in qua multis sæculis supra modum excelluit. Hæc præcipua sunt argumenta tua contra vniuersalitem potestatis Pontificiæ: alia leuiora habes, quæ omitto; quale est Romanum Pontificem non esse Episcopum totius Ecclesiæ, quia sæpè dicitur absolute Romanus Episcopus, Episcopus Urbis, & Romæ Episcopus: quæ dicta ex varijs authoribus colligis, & in illis describendis integra folia absumis, quasi verò Episcopus Romanus totius etiam Ecclesiæ Episcopus esse non possit, & non sæpè etiam vt Romanæ Urbis

sic

fic totius & vniuersalis Ecclesiæ Pastor dicatur.

Quare his nugis omisis hoc capite quatuor examinanda sunt. Primò an singuli Episcopi potestatem vniuersalem habeant. Secundò an Petri successor iure diuino vniuersalitem potestatis habeat. Tertiò an Episcopus propter Imperialem amplitudinem ciuitatis, cui præest, vniuersalis Episcopus dici possit. Quartò an Concilium Nicenum restrinxerit Romani Pontificis vniuersalem iurisdictionem.

ARTICVLVS PRIMVS

De singulis Episcopis.

Hanc quæstionem quatuor conclusionibus explicabo.

PRIMA CONCLUSIO.

OMNES & singuli Episcopi non succedunt Apostolis in potestate vniuersali: Probatum. quia non succeditur in vera potestate nisi cedenti, & potestatem in qua succeditur à se transferenti. Sed Apostoli non cesserunt Episcopis, quos viuètes crearunt, suam potestatem vniuersalem. Neq; enim ea se abdicarunt. Igitur Episcopi quos Apostoli viuètes crearunt non successerunt Apostolis in curâ Ecclesiæ vniuersali. Posteriores autem Episcopi succedunt plerique Episcopis, quos viuètes Apostoli crearunt, nec amplio- rem potestatem habent. Igitur omnes & singuli Episcopi in potestate vniuersali Apostolis non succedunt. 4.

SECUNDA CONCLUSIO.

Potestas vniuersalis reliquorum Apostolorum præter Petrum extraordinaria fuit, nec in ea successores habue-

iure humano esse restrictam probas duobus argumētis, quæ vbique repetis. Primò, quia Gregorius damnauit titulum Episcopi vniuersalis in Patriarcha Cōstantinopolitano; & talibus argumentis vtitur, quæ probent nullum esse posse totius Ecclesiæ supremum Principem & caput: septem colligis, quæ postea referam & examinabo.

*Nicem. con-
cil. can. 6.*

Secundò ex canone sexto Niceno, quem nunquam non inculcas, qui variè legitur: communis tamen lectio (inquis l. 4. c. 2. n. 19.) prout in Græco habetur talis est: *Mores antiqui, qui sunt in Aegypto & Lybia & Pentapoli obtineant vt Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem: quoniam & Romæ Episcopo hoc est consuetum*: Vbi dicit synodum præscriptisse limites Episcopo Alexandrino, quos non transiliret, ex eo quod Romanus Patriarcha proprijs limitibus provinciae ex antiqua consuetudine se contineret.

Tertiò, quia Romano Episcopo vniuersalior potestas quàm ceteris competit tantum ex voluntaria delatione Ecclesiæ propter priuata priuilegia. Primò propter magnitudinem Vrbs imperij Metropolis. Secundò propter insignem illius Ecclesiæ fundationem à Principibus Apostolorum. Tertiò propter maternitatem, quia plurimæ ab ea Ecclesiæ propagatæ sunt. Quartò propter fidei puritatem, in qua multis sæculis supra modum excelluit. Hæc præcipua sunt argumenta tua contra vniuersalitatem potestatis Pontificiæ: alia leuiora habes, quæ omitto; quale est Romanum Pontificem non esse Episcopum totius Ecclesiæ, quia sæpè dicitur absolutè Romanus Episcopus, Episcopus Vrbs, & Romæ Episcopus: quæ dicta ex varijs authoribus colligis, & in illis describendis integra folia absumis, quasi verò Episcopus Romanus totius etiam Ecclesiæ Episcopus esse non possit, & non sæpè etiam vt Romanæ Vrbs
sic

fic totius & vniuersalis Ecclesiæ Pastor dicatur.

Quare his nugis omisis hoc capite quatuor examinanda sunt. Primò an singuli Episcopi potestatem vniuersalem habeant. Secundò an Petri successor iure diuino vniuersalitatem potestatis habeat. Tertiò an Episcopus propter Imperialem amplitudinem ciuitatis, cui præest, vniuersalis Episcopus dici possit. Quartò an Concilium Nicenum restrinxerit Romani Pontificis vniuersalem iurisdictionem.

ARTICVLVS PRIMVS

De singulis Episcopis.

Hanc quæstionem quatuor conclusionibus explicabo.

PRIMA CONCLUSIO.

OMNES & singuli Episcopi non succedunt Apostolis in potestate vniuersali: Probatum. quia non succeditur in vera potestate nisi cedenti, & potestatem in qua succeditur à se transferenti. Sed Apostoli non cesserunt Episcopis, quos viuètes crearunt, suam potestatem vniuersalem. Neq; enim ea se abdicarunt. Igitur Episcopi quos Apostoli viuit crearunt non successerunt Apostolis in cura Ecclesiæ vniuersali. Posteriores autem Episcopi succedunt plerique Episcopis, quos viuètes Apostoli crearunt, nec amplio- rem potestatem habent. Igitur omnes & singuli Episcopi in potestate vniuersali Apostolis non succedunt.

SECUNDA CONCLUSIO.

Potestas vniuersalis reliquorum Apostolorum præter Petrum extraordinaria fuit, nec in ea successores habue-

habuerunt. Patet ex dictis, quia vel omnes Episcopi succedunt Apostolis in potestate vniuersali vel nulli: neque enim (vel te fatente) maior ratio de vno Episcopo est, quam de alio. Sed omnes & singuli non succedunt Apostolis, vt iam probatum est. Igitur nulli succedunt. Secundò vel in potestate vniuersali succeditur omnibus Apostolis in solidum, vel singulis. Omnibus in solidum non succedi iam demonstraui: singulis autem non succedi tu contendis, & per te patet. Nam qui sunt illi duodecim Episcopi vniuersales, qui vndecim Apostolis & Paulo, singuli suo proprio decessori succedunt? Ratio huius conclusionis est, quia potestas quæ data est cõmunitati, non ad regimen illius, sed vt opus in ea perficiatur, nõ est potestas cõmunitati ordinaria, quæ successione continuari debeat, sed extraordinaria, quæ finito opere, ad quod cõcessa fuit expirat. Sed potestas duodecim Episcoporum vniuersaliũ, qui quacunq; in mundi regione vellēt Ecclesias fundarent & instituerent, non fuit data ad regimen Ecclesiæ iam constitutæ & fundatæ, sed ob opus temporale perficiendum: nimirũ vt illi duodecim Episcopi excurrentes Ecclesiam vnã per orbem plantarent & erigerent. Igitur hoc opere perfecto potestas illa vniuersalis duodecim Episcoporum, quæ sicut foundationē Ecclesię promouit, ita Ecclesiæ iam fundatæ pacē & vnitatē turbare posset, cessare debuit, & loco illius succedere Episcopalis propriè certis sedibus affixa. Hanc tu (in inconstantia perpetuus & constans) veritatem l. 2. c. 7. n. 4. apertè doces in hæc verba: *Illato in omnes orbis partes (inquis) per Apostolos Euangelio excursus non erat necessarius. Sed iam vnicuiq; Episcopo erat circa propriam Ecclesiam laborandum.* Hæc tu, quæ ostendunt Apostolorũ potestatem extraordinariã fuisse. Nam post tempus Apostolorũ dicis excursum amplius necessarium non fuisse.

Vnde infero neque post illud tempus necessarios fuisse Episcopos vniuersales, qui eūtes docerent omnes gentes; atq; adeo potestatem vniuersalem datam Apostolis per hæc verba; *Euntes docete omnes gentes*, exspirasse. Probatur, quia potestas data suppositâ necessitate excurrendi & in præcepto excursionis inclusa cessat cessante necessitate & præcepto excursionis. Sed potestas, quæ continetur in his verbis, *Euntes docete omnes gentes*; supponit necessitatem excurrendi & datur cum præcepto & onere excurrendi; sunt enim verba imperatiua & imperando excursionem, facultatem excurrendi dant. Sed excursus desijt esse necessarius & præceptum excursionis Apostolicæ cessauit mortuis Apostolis, ut tu concedis. Igitur ius excurrendi cum potestate Apostolicâ vbiuis gentium Ecclesias constituendo cessauit; atque adeo ordinaria non fuit.

TERTIA CONCLUSIO.

Singuli Episcopi (successore Petri excepto) potestatem in Ecclesiam vniuersalem nullo iure habent. Tu diuino iure eos potestatem vniuersalem habere asseris, non tamē Ecclesiastico. In quo tecū ipse ineptissimè pugnas, & ius diuinū & Ecclesiasticū inter se pugnare facis. Nam l. 3. c. 2. n. 1. & alibi millies conceptis verbis dicis singulorū Episcoporū potestatem iure Ecclesiastico certis sedib. & Dioccesibus arctatam & alligatam esse. At l. 2. c. 7. n. 4. & 5. & alibi sæpissimè affirmas iure diuino vniuersalem in vnoquoq; Episcopo potestatem esse, quā liberè exercere potest vbiunq; charitas postulauerit; hæc autē inter se aperte pugnant. Nam si Episcopi iure diuino possunt, quādo charitas vrget, vbiunq; voluerint suam potestatem exercere; igitur eorū potestas ad certam dioccesim ne iure quidē Ecclesiastico limitata est. Cōsequētia patet, quia potestas Episcoporū, ut vbiunq; voluerint suā potestatem exercent, nihil aliud quā ius est, ut hoc licitè possint.

Sed

Sed singuli Episcopi ius habent illudque amplissimum, diuinum scilicet, quascunq; Ecclesias vbicunq; voluerint gubernandi, & quoscunq; fideles ligandi & soluendi, vbi charitas hoc postulat: non suadente autem charitate, ne quidem in sua diocesi soluere & ligare possunt. Quomodo igitur habent potestatem suam arctatam & limitatam iure Ecclesiastico, quam non obstante iure Ecclesiastico adhuc iure diuino amplissimam habent? si dicas ius diuinum, quod habebant olim Episcopi regendi Ecclesias omnes, abrogatum ipsis esse iure Ecclesiastico, quo stante non possunt vbiuis docere, sed tantum in suis Ecclesijs: hoc (inquam) si dicas iam destruis, quod millies affirmas, in Episcopis potestatem vniuersalem adhuc esse. Nam si potestatis vniuersalitatem Ecclesia ipsis iure abstulit; si suo illos iure diuino, quo omnia vbiuis poterant, meritò priuauit: certè iam nec iure diuino, suam vbiuis potestatem exercere possunt: Præterea si singuli Episcopi iure diuino possunt quando charitatem hoc postulare censuerint, suam potestatem vbiuis exercere: quo iure Ecclesia hoc eos iure priuauit? quomodo statutum Ecclesiasticum ius censi debet, quod cum diuino è diametro pugnat, vt illud pugnare tu facis? Nam si tibi credimus, ius diuinum nunc præcipit singulis Episcopis, quod olim præcepit Apostolis; *docete omnes gentes*; ius diuinum vnicuique Episcopo dicit quod dictum est Petro, nec minus absolutè & sine vllâ restrictione, quam illi; *pasce oues meas*: ius autem Ecclesiasticum hoc prohibet dicens Episcopis; *nolo doceatis omnes gentes; nolo pascatis vniuersas Christi oues, sed tantum populos & oues, certæ ciuitatis.* Quis non videat hæc duo iura & præcepta inter se pugnantia esse. & Ecclesiam per tua dicta probari impiam, quæ prohibeat, quod Christus expresse præcepit? Si dicas, hoc ius diuinum da-

tum

episcopis cum dependentia, & subordinatione ad Ecclesiam, & ideo iustis de causis auferri ab Ecclesia posse: hoc inquam si dixeris, Ecclesiam hoc posse nõ nego; atq; ad eò cum hoc iustas ob causas fecerit, sequitur, ius vniuersale iam in Episcopis nullum esse.

QVARTA CONCLVSIO.

Quod Episcopus huic certæ sedi præsit potius, quàm alteri, iuris Ecclesiastici est: tamen Episcopum certæ alicui sedi alligari ius diuinum postulat. Probat ex varijs dictis tuis, quibus tui immemor clarissimè hoc asseris & probas. Primus locus l. 3. c. 1. n. 4. cum protulisses illud Cypriani; *Episcopatus vnus est, cuius à singulis in solidum pars tenetur.* & item. *singulis pastoribus portio gregis est adscripta, quam regat vnusquisque & gubernet.* His locis (inquis) satis explicat Cyprianus diuinam institutionem, vt Ecclesia vnica sit vnitatem, quam modo dicebam, & Episcopatus vnus: sed nunquid vnus Episcopus huic toti Episcopatu præest? minimè verò. Sed singulus (inquit) est sua portio assignata. Hæc tu: Ex quibus verbis sic arguo. Episcopatus vnus, cuius à singulis Episcopis in solidum pars tenetur, diuina institutio est. Sed si potestas singulorum Episcoporum non sit diuina institutione ad certas sedes & partiales Ecclesias restricta, sed ad omnes & singulas Ecclesias iure diuino extensa; diuina institutio non est Episcopatus vnus, cuius à singulis in solidum pars teneatur, sed Episcopatus vnus, qui totus & integer à singulis in solidum teneatur. Igitur si tibi constare vis, si Cypriano consentire, Episcopalem potestatem fateri debes ad partem Ecclesiæ seu Ecclesiam partialem diuinam institutione restringi.

Secundus locus est l. 3. in procæmio n. 2. Explicans regimen à Deo institutum in Ecclesia, ita loqueris. *Ecclesia (inquis) est vinea, in quam Pater familias con-*

duxit operarios multos, qui non confuse se in opere & labore vinearum solerti culturam praepedirent, sed ordinatè in ea omnes, quisque in parte sua ad consequendum denarium diurnum laborarent. l. 3. c. 1. n. 13. *Vinea haec magna, diuinà dispositione, in multos fuit diuisa: ut vnusquisque operarius suam partem excoleret.* Hæctu: ubi tibi ipsi contrarius dicis Deum tria instituisse. Primò, ut in Ecclesia multi Episcopi sint. Secundò, ut non confuse Ecclesiam gubernent, sed ordinatè. Tertiò hunc ordinem diuinitus institutum in hoc positum esse, ut quisque in sua parte laboret, nec in alienam prouinciam salcem suam mittat. Igitur Episcopi diuino iure & institutione potestatem habent, ut tantum in parte sua laborent, nec se possint in reliquas Ecclesiae partes pro libitu extendere; nec charitas hoc ab eis postulare, sed tantum superbia potest.

Tertius locus est l. 2. c. 5. n. 21. *Is, inquis, qui in Ecclesia potest mittere Episcopos, quod est ordinare, potest mittere aliquem ad talem populum, deinde ad alium; & ita consequenter aufert potestatem illi Episcopo erga priorem populum & confert erga alium.* Qui potuisses apertius limitatam Episcoporum potestatem asserere? cum sit, inquis, Episcopus vnus populi & ciuitatis, tollitur illi potestas supra populum & ciuitatem cuius antea Episcopus erat. Non igitur potestas Episcopalis vniuersalis est, quæ simul ad plures vel ad omnes Ecclesias se extendat, sed limitata, quæ simul non nisi in vnum certum populum haberi possit.

Quartus locus. l. 4. c. 4. n. 18. *dicis potestatem Episcopalem esse ita certis finibus circumscriptam, ut quisque Episcopus sua diocesi contentus esse debeat. neque vnus (inquis) Episcoporum numerus in Concilio congregatus, licet maior Niceno, potest hoc conuellerè, aut luuun facere, ut Patriarcha quicumque seu Primas aut Metropolitani possint in alienam prouinciam, extra proprios fines legitime praescriptos*

scriptos se extendere, præsertim in ordinationibus Episcoporum seu Metropolitanorum faciendis. Hæc tunc quæ vera non possunt esse, nisi restrictio potestatis Episcopalis ad certam diœcesim diuini iuris sit. quia quod iuris humani tantum est, potest Concilium generale mutare & conuellere, si conuenire Reip. Christianæ videatur. Sed hanc limitationem diœcesium, ut tu fateris, nec concilium quamlibet magnum potest conuellere, nec statuere licitum esse & officium charitatis ut Episcopus in alienam Prouinciã suam potestatem pro arbitrio exerceat. Igitur limitatio Episcoporum ad suas diœceses diuini iuris est, & ab Ecclesia immutabilis.

Hinc sequitur quàm sint inepra, quæ producis exempla, ut probes Sanctissimos olim Episcopos suis se limitibus non continuisse, sed vniuersale totius Ecclesiæ regimen propriâ authoritate vsurpasse. In primis, quod prius in consilio protectionis tuæ dixeras de Lucifero Calaritano & Eusebio Vercellensi, hic iterum repetis libro secundo, capite septimo, numero nono. *Quid (inquis) non fecit Antiochia Lucifer Calaritanus in Sardinia Episcopus, ut pacem in Ecclesia componeret, qui & Episcopum in ea ordinauit Paulinum? quantum in ea laborauit Eusebius Vercellensis? de quo illud scriptum inuenies.* Eusebius circumiens Orientem atque Italiam medici pariter & Sacerdotisungebatur officio. Eusebius Samosatrenus etiam simplex vnius ciuitatis Episcopus extra tamen suam parochiam pro restituen-dis collapsis Ecclesiis laborauit, ut etiam plures Episcopos ordinauerit. Hæc tu, & alia similia; præsertim Epiphaniũ laudans, ibidem numero quarto, quod in prouincia Hierosolymæ, inuito illius Episcopo IOANNES, Diaconum & Presbyterum ordinauerit: quæ contendis ab his Episcopis propriâ authoritate

Ruffin. l. ii.
c. 17. Socra.
l. 3. c. 7.

Epiphanius.
epist. ad Ioan.
Hierosolymitanam.
inter epistol. Hiero.

60.

sanctè facta esse. In quo tecum ipse turpissimè pugnas. Nam si nulla potestas humana, ne quidem Concilij generalis quantumuis magni, facere potest licitum, vt vel Primas, vel Patriarcha, nedum simplex Episcopus, extra fines præscriptos vegetur & in aliena Prouincia Episcopos & Presbyteros ordinet: quomodo probas & laudas hos Episcopos, quos dicis extra suas parochias & præscriptos fines propriâ autoritate excurrisse, in prouincijs alienis Episcopos, imò Metropolitanos & Patriarchas ordinasse? sed sanctissimis Episcopis, vt tibi stultæ cupiditatis tuæ, quo vniuersalis Ecclesiæ audire gestis Episcopus, exempla videantur, quod non fecerunt, imputas: nâ que narras, præstiterunt illi non autoritate propriâ, sed vel delegata à Pontifice Romano, qualem habuisse Luciferum & Eusebium; Vercellensem in Synopsi meâ demonstraui; vel potestate Episcopali exercitâ in alienis prouincijs cum facultate & concessione Episcoporum, vel Patriarcharum, in quorum prouincijs eam exercebant.

9. In Epiphaniò verò grauissimè peccas, dum factum, quod vix excusari, nedum laudari à Hieronymo meruit adducis, omisis circumstâtijs, que illius insolentiam extenuare possunt & confictis ex tuo capite falsitatibus, vt Epiphanius longius à modestia, quam reuera fecit, recessisse existimetur. Nam quod dicis Epiphanium in parochia Ioannis Hierosolymitani & Monasterio Bethleemico Presbyterum ordinasse Paulinianum fratrem Hieronymi, falsum dicis. Neque enim in Monasterio Bethleemico, sed in suo quod vetus sancti Epiphaniij nomine dictum Hieronymus appellat epist. 67 Epiphanius Paulinum ordinauit, quod non ad parochiam Ioannis sed Eleutoropolitanam pertinuisse, tam ipse, quam Hieronymus constanter, tanquam rem notissi-

tissimam asserunt. Secundo taces hoc fecisse Epiphanium præsumptâ Episcopi licentiâ: ad quam præsumendam duplici ratione probabili mouebatur. Vnâ erat necessitas Monasterij Bethleemetici, quod in Ioannis parochiâ erat, & Presbytero egebat. Paulinianus autem, quem ordinari postulabant, se, ne ordinaretur, occultabat. Quare cum inopinatus ad Ecclesiam venisset, vbi Epiphanius erat, Ioanni gratum se facturum Epiphanius sperabat, si eum pro illo Monasterio Presbyterum consecraret. Secundo vt Epiphanius præsumeret de Diocæsani voluntate, fecit mos Episcoporum Cypri, inter quos receptum fuisse dicit, vt si quis à proprio Episcopo fugiat, ne Presbyter fiat, eum quiuis Episcopus, si forsan illi occurrat, ordinet licentiamque præsumat. Quare cum ordinationem Paulinianus fugeret, Epiphanius cum Ordinarij bona venia eum ordinare præsumpsit. Hoc est quod dicit Epiphanius. Ob Dei timorem hoc sumus facere compulli, maximè cum nulla sit diuersitas in Sacerdotio Dei, & vtilitati Ecclesiæ prouidetur. Non vult dicere Epiphanius quemlibet Episcopum vbiuis sua potestatem exercere, sed potestatem ordinandi in omnibus Episcopis equalem esse, & ita quoad hoc non referre à quo quis Episcopo ordinetur, meritoque Ecclesiæ necessitate exigente, à quouis Episcopo præsumi licentiam posse.

Igitur inepta sunt exempla quæ pro potestate Episcopali vniuersali: tamen multò ineptiora sunt, quæ ad idè propositum magnâ mole per varia capita conglobas Patrum dicta, asserentium Ecclesiam vniuersalem Episcopis concreditam esse. Vno enim verbo magnæ parti voluminis tui plenè respondetur Ecclesiam vniuersalem esse traditam Episcopis simul omnibus, non singulis. Singuli enim

tantum illius partem curant; & ita simul omnes, non per se singuli vniuersam. Quod autem dicitur de sollicitudine, quam episcopi habuerunt totius ecclesiae, nõ probateos in vniuersalem ecclesiam iurisdictionem accepisse, sed tantum Charitatiuam curam, quae omnibus Christianis etiam incumbit, vt commune Reipublicae Christianae bonum modis omnibus licitis promoueant. In hac tamen cura episcopos oportet eminere, tum ratione officij, tum quia praestantioribus à Deo donis ornatur, vt ecclesiam iuuare possint.

a Theodor.
epist. ad
Ren. Pres-
byt. Rom.
b Sozom. l. 3.
c. 7.

ARTICVLVS II.

De Romano Pontifice.

PRIMA CONCLUSIO.

II.

c Athan. ep.
ad Faelic.

d Acac. ep. ad
Symp. Pa-
pam.

e Pateren-
sis in Bre-
uiar. liti-
rali.

f Damas. o-
pist. ad A-
fric.

g Episcopi
Dard. ad
Gelas.

h Pateren-
sis ubi supra.

i Ambros.
in epist. 1.

k Timoth. c. 3

l Iustin in
Cod. Tit. 1.

m Cyprian.
l. 4. epist. 8.

ROMANVS Pontifex totius ecclesiae pastor est, nec eius potestas vllis finibus continetur. Hoc mille testimonijs Patrum confirmari posset tam Græcorum, quàm Latinorum, qui Romanum Pontificem a omnium per orbem ecclesiarum ducatum & principatum tenere, b ad eum spectare curam omnium ecclesiarum, c sollicitudinem omnium ecclesiarum, d vnum esse super ecclesiam mundi totius, e sanctarum tenere gubernacula ecclesiarum, f vniuersi orbis terrae Patriarcham, g vnum in Catholica ecclesia episcopum, h Rectorem ecclesiae quae est domus Dei, Romanamq; ecclesiam matrem & i caput omniam ecclesiarum & k ecclesiae Catholicae radicem & matricem esse. Hæc omitto & tuis verbis te addicam, qui l. 2. c. 5. n. 31. Semper, inquis, Romanus Pontifex habuit protectionem quandam & supereminentiam generalem super omnes Ecclesias Romani Imperij, cuius caput temporale sicut erat Roma, ita decuit vt Episcopus Romanus ex charitate & alijs curam quandam generalem susciperet omnium ecclesiarum.

SECVN-

SECUNDA CONCLUSIO.

Romanus Pontifex habet erga ecclesiam vniuersam plenitudinem potestatis episcopalis. Ratio est, quia Petro succedit in cura ecclesie vniuersalis, qui a Christo clauis singulariter accepit, id est, totam potestatem ecclesiasticam, vt ex tuis dictis l. primo ostendimus. Præterea probatur ex eâ doctrina, quam sæpe inculcas: posse quidem ecclesiam potestatem episcopi restringere, quoad extensionem, & certæ regional ligare, non posse tamen eam minuere nec aliquid de plenitudine eius demere. Ita l. 2. c. 5. n. 21. *Tolli quidem potest (inquis) per Ecclesiam tota potestas Episcopalis alicui Episcopo, siue respectu tantum alicuius Ecclesie particularis per translationem, siue omnino per depositionem: sed augeri & nunui nullo modo potest, nisi ex sensu & ex accidenti.* Hocposito argumentor. Potestas episcopalis vbicunq; potest exerceri, ibi potest tota & plena exerceri, quia ecclesia non potest minuere intensionem & plenitudinem potestatis exercendæ, nisi tantum ex accidenti minuendo extensionem & latitudinem illius. Sed Romanus Pontifex potest superintendentiam suam, id est episcopatum exercere vbuis terrarû: curam enim habet (te fatente) omnium ecclesiarum. Igitur vbuis potest plenitudinem potestatis suæ exercere, quia potestatis Pontificiæ latitudinem ecclesia non restringit; plenitudinem vero minuere non restrictâ latitudine non potest. Sed si concedit vt vbuis potestatem exercent, etiam vt plenitudinem potestatis vbuis exercent concedere necessariò debet.

Secundò probatur, quia Romani episcopi cura, quæ se ad omnes ecclesias extendit, episcopatus vniuersalis est. Nam vocas superintendentiã vniuersalẽ, quod vocabulum Latinè significat idem, quod Græcè episcopatus. Episcopatus verò potestas est, cum

vera superioritate & plenitudine potestatis vt tu dicis l. 2. c. 3. n. 12. Igitur potestas Romani Pontificis est vniuersalis Episcopatus cum verâ superioritate vniuersali. Ex quo patet te valde ineptum esse, qui ex nomine superintendentis & speculatoris probare conaris Romanum Pontificem non habere in Ecclesia veram iurisdictionem. l. 4. c. 9. n. 9. ita scribis. *Vniuersalis superintendencia fecit Romanum Pontificem generalem speculatorem ordinarium & primum, vti ipse potissimum Ecclesia vniuersalis necessitatibus intendit, & ei curet subueniri. Speculator autem potestatem non habet coactiuam, nec iurisdictionem. monere tantum potest & debet.* Ita tu, Romanum autem Pontificem esse tantum speculatorem probas ex eo, quod Damasus ep. 3. se vocet *speculatorem*, & Augustin. ad Bonfacium Romanum Pontificem dicit illum *celsum fastigio praeminere speculae pastoralis*. Bernard. etiam ad Eugenium. *Blanditur cathedra? specula est: inc demique superintendit, sonans tibi Episcopi nomini non dominium sed officium.* Hæc omnia nihil contra Pontificis Romani vniuersalem iurisdictionem concludunt: Nam vel adimunt Episcopis veram iurisdictionem in Ecclesijs particularibus; vel non adimunt Romano in Ecclesia vniuersali. Episcopalis enim cathedra specula est, nec aliud significat Episcopi nomine quàm officium superintendens. Igitur si Romanus Pontifex, quia cathedra eius specula est totius Ecclesiæ, non sit verus Princeps totius Ecclesiæ, etiam Episcopus Ecclesiæ particularis cū sedeat in specula non erit verus illius Princeps. & tamen l. 2. cap. 3. nu. 13. dicis eum *praesse cum vera superioritate, & l. 2. c. 5. nu. 5. esse Dominum absolutum & independentem, nisi à solo Deo.* Igitur etiam Romanus Pontifex quamuis superintendens totius Ecclesiæ vniuersalis sit, tamen etiam verus superior & Princeps Ecclesiæ vniuers-

*Augustin.
contr. duas
Epist. Pelag.
l. 1. initio.*

*De consid. l.
2. c. 6.*

vniversalis, quoad ius regiminis, & Dominus absolutus & independens, nisi à solo Deo esse potest. Nec enim dicit Bernardus Episcopum nihil esse, quam merum speculatorem, sed aliud officium in Episcopi nomine non significari, si nominis etymologiam spectes; Episcopus enim Græcè nihil aliud Latinè quàm superintendens est. Episcopus autem reuera non solum speculator est, quod nomen Episcopi significat; sed etiam Princeps, vt quamuis vigilare, intendere, admonere, & hortari debeat, hocq; eius officium præcipuum sit, tamen etiã præcipere & punire refractarios possit. Vnde Augustinus aptè Pontificatum Romanum vocat *fastigium speculae pastoralis*; hoc est, supremam & altissimam speculam, non tamen meri præconis & vigilis, sed speculam pastorem, in qua Princeps & Pastor supremus totius Ecclesiæ sedet. Damasum verò quod affers, quasi sibi potestatem iurisdictionis negauerit, cum se speculatorem dixit, mirabilis oscitantia est: cum dicat ibidem Damasus, se summa tenere Ecclesiæ gubernacula, vt si mandata eius Episcopi negligant, eorum negligentiam inultam non sit passurus. Hoccine est officium meri speculatoris & vigilis, nõ etiam gubernatoris & Principis? Igitur cathedra Romani Pontificis specula est, in qua toti Ecclesiæ aduigilare debet; sed specula Pastoralis & gubernatoria est, ex qua toti Ecclesiæ imperare potest.

TERTIA CONCLUSIO.

Romanus Episcopus plenitudinem potestatis in totam Ecclesiam habet iure diuino. Ex dictis patet. Nam potestatis plenitudinem habet per successionem à Petro, in quo fuit per Christum diuinitus instituta. Sed probatur etiam argumento ex duobus dictis tuis celeberrimis sumpto, vt appareat quam

348. MONARCHIAE ECCLESIASTICAE,

habuerunt. Patet ex dictis, quia vel omnes Episcopi succedunt Apostolis in potestate vniuersali vel nulli: neque enim (vel te fatente) maior ratio de vno Episcopo est, quam de alio. Sed omnes & singuli non succedunt Apostolis, vt iam probatum est. Igitur nulli succedunt. Secundò vel in potestate vniuersali succeditur omnibus Apostolis in solidum, vel singulis. Omnibus in solidum non succedi iam demonstrauimus: singulis autem non succedi tu contendis, & per te patet. Nam qui sunt illi duodecim Episcopi vniuersales, qui vndecim Apostolis & Paulo, singuli suo proprio decessori succedunt? Ratio huius conclusionis est. quia potestas quæ data est cõmunitati, non ad regimen illius, sed vt opus in ea perficiatur, nõ est potestas cõmunitati ordinaria, quæ successione continuari debeat; sed extraordinaria, quæ finito opere, ad quod cõcessa fuit expirat. Sed potestas duodecim Episcoporum vniuersalium, qui quacumq; in mundi regione vellēt Ecclesias fundarent & instituerent, non fuit data ad regimen Ecclesiæ iam constitutæ & fundatæ, sed ob opus temporale perficiendum: nimirũ vt illi duodecim Episcopi excurrentes Ecclesiam vnã per orbem plantarent & erigerent. Igitur hoc opere perfecto potestas illa vniuersalis duodecim Episcoporum, quæ sicut foundationē Ecclesię promouit, ita Ecclesiæ iam fundatæ pacē & vnitatē turbare posset, cessare debuit, & loco illius succedere Episcopalis propriè certis sedibus affixa. Hanc tu (in inconstantia perpetua & constans) veritatem l. 2. c. 7. n. 4. aperte doces in hæc verba: *Illato in omnes orbis partes (inquis) per Apostolos Euangelio excursus non erat necessarius. Sed iam unicuiq; Episcopo erat circa propriam Ecclesiam laborandum.* Hæc tu, quæ ostendunt Apostolorum potestatem extraordinariã fuisse. Nam post tempus Apostolorum dicis excursum amplius necessarium non fuisse.

Vnde infero neque post illud tempus necessarios fuisse Episcopos vniuersales, qui eūtes docerent omnes gentes; atq; adeo potestatem vniuersalem datam Apostolis per hæc verba; *Euntes docete omnes gentes*, exspirasse. Probatur, quia potestas data suppositâ necessitate excurrēdi & in præcepto excursionis inclusa cessat cessante necessitate & præcepto excursionis. Sed potestas, quæ continetur in his verbis, *Euntes docete omnes gentes*, supponit necessitatē excurrēdi & datur cum præcepto & onere excurrēdi; sunt enim verba imperatiua & imperando excursionem, facultatē excurrēdi dant. Sed excursus desijt esse necessarius & præceptum excursionis Apostolicæ cessauit mortuis Apostolis, ut tu concedis. Igitur ius excurrēdi cum potestate Apostolicâ vbiuis gentium Ecclesias constituendo cessauit; atque adeo ordinaria non fuit.

TERTIA CONCLUSIO.

Singuli Episcopi (successore Petri excepto) potestate in Ecclesiam vniuersalē nullo iure habent. Tu diuino iure eos potestatem vniuersalem habere asseris, non tamē Ecclesiastico. In quo tecū ipse ineptissimè pugnas, & ius diuinū & Ecclesiasticū inter se pugnare facis. Nam l. 3. c. 2. n. 1. & alibi millies conceptis verbis dicis singulorū Episcoporū potestatem iure Ecclesiastico certis sedib. & Dioccesibus arctatam & alligatā esse. At l. 2. c. 7. n. 4. & 5. & alibi sæpissimè affirmas iure diuino vniuersalē in vnoquoq; Episcopo potestatem esse, quā liberè exercere potest vbiunq; charitas postulauerit; hæc autē inter se aperte pugnant. Nam si Episcopi iure diuino possunt, quādo charitas vrget, vbiunq; voluerint suam potestatem exercere; igitur eorū potestas ad certam dioccesim ne iure quidē Ecclesiastico limitata est. Cōsequētia patet, quia potestas Episcoporū, vt vbiunq; voluerint suā potestatem exerceāt, nihil aliud quā ius est, vt hoc licitè possint.

Sunt

Sed

Sed singuli Episcopi ius habent illudque amplissimum, diuinum scilicet, quascunq; Ecclesias vbicunq; voluerint gubernandi, & quoscunq; fideles ligandi & soluendi, vbi charitas hoc postulat: non suadente autem charitate, ne quidem in sua diœcesi soluere & ligare possunt. Quomodo igitur habent potestatem suam arctatam & limitatam iure Ecclesiastico, quam non obstante iure Ecclesiastico adhuc iure diuino amplissimam habent? si dicas ius diuinum, quod habebant olim Episcopi regendi Ecclesias omnes, abrogatum ipsis esse iure Ecclesiastico, quo stante non possunt vbiuis docere, sed tantum in suis Ecclesijs: hoc (inquam) si dicas iam destruis, quod millies affirmas, in Episcopis potestatem vniuersalem adhuc esse. Nam si potestatis vniuersalitatem Ecclesia ipsis iure abstulit; si suo illos iure diuino, quo omnia vbiuis poterant, meritò priuauit: certè iam nec iure diuino, suam vbiuis potestatem exercere possunt: Præterea si singuli Episcopi iure diuino possunt quando charitatem hoc postulare censuerint, suam potestatem vbiuis exercere: quo iure Ecclesia hoc eos iure priuauit? quomodo statutum Ecclesiasticum ius censi debet, quod cum diuino è diametro pugnat, vt illud pugnare tu facis? Nam si tibi credimus, ius diuinum nunc præcipit singulis Episcopis, quod olim præcepit Apostolis; *docete omnes gentes*; ius diuinum vnicuique Episcopo dicit quod dictum est Petro, nec minus absolute & sine vllâ restrictione, quam illi; *pasce oues meas*: ius autem Ecclesiasticum hoc prohibet dicens Episcopis; *nolo doceatis omnes gentes; nolo pascatis vniuersas Christi oues, sed tantum populos & oues, certæ ciuitatis*. Quis non videat hæc duo iura & præcepta inter se pugnantia esse & Ecclesiam per tua dicta probari impiam, quæ prohibeat, quod Christus expresse præcepit? Si dicas, hoc ius diuinum datum

copis cum dependentia, & subordinatione ad Ecclesiam, & ideo iustis de causis auferri ab Ecclesia posse: hoc inquam si dixeris, Ecclesiam hoc posse nõ nego; atq; adeo cum hoc iustas ob causas fecerit, sequitur, ius vniuersale iam in Episcopis nullum esse.

QVARTA CONCLVSIO.

Quod Episcopus huic certæ sedi præsit potius, quàm alteri, iuris Ecclesiastici est: tamen Episcopum certæ alicui sedi alligari ius diuinum postulat. Probatur ex varijs dictis tuis, quibus tui immemor clarissimè hoc asseris & probas. Primus locus l. 3. c. i. n. 4. cum protulisses illud Cypriani; *Episcopatus vnus est, cuius à singulis in solidum pars tenetur.* & item. *singulis pastoribus portio gregis est adscripta, quam regat vnusquisque & gubernet.* *Hus locis (inquis) satis explicat Cyprianus diuinam institutionem, vt Ecclesia vnica sit vnitatem, quam modo dicebam, & Episcopatus vnus: sed nunquid vnus Episcopus huic toti Episcopatu præest? minimè verò. Sed singulis (inquit) est sua portio assignata.* Hæctui: Ex quibus verbis sic arguo. Episcopatus vnus, cuius à singulis Episcopis in solidum pars tenetur, diuina institutio est. Sed si potestas singulorum Episcoporum non sit diuina institutione ad certas sedes & partiales Ecclesias restricta, sed ad omnes & singulas Ecclesias iure diuino extensa; diuina institutio non est Episcopatus vnus, cuius à singulis in solidum pars teneatur, sed Episcopatus vnus, qui totus & integer à singulis in solidum teneatur. Igitur si tibi constare vis, si Cypriano consentire, Episcopalem potestatem fateri debes ad partem Ecclesiæ seu Ecclesiam partialem diuinâ institutione restringi.

Secundus locus est l. 3. in procemio n. 2. Explicans regimen à Deo institutum in Ecclesia; ita loqueris. *Ecclesia (inquis) est vinea, in quam Pater familias con-*

duxit operarios multos, qui non confuse se in opere & labore vinear³ solerti cultura prapedirent, sed ordinate in ea omnes, quisq³ in parte sua ad consequendum denarium diurnum laborarent. l. 3. c. 1. n. 13. Vineam hac magna, diuina dispositione, in multos fuit diuisa: vt vnusquisq² operarius suam partem excoleret. Hæc tu: vbi tibi ipsi contrarius dicis Deum tria instituisse. Primò, vt in Ecclesia multi Episcopi sint. Secundò, vt non confuse Ecclesiam gubernent, sed ordinate. Tertiò hunc ordinem diuinitus institutum in hoc positum esse, vt quisque in sua parte laboret, nec in alienam prouinciam salcem suam mittat. Igitur Episcopi diuino iure & institutione potestatem habent, vt tantum in parte sua laborent, nec se possint in reliquas Ecclesie partes pro libitu extendere; nec charitas hoc ab eis postulare, sed tantum superbia potest.

Tertius locus est l. 2. c. 5. n. 21. l. 16, inquis, qui in Ecclesia potest mittere Episcopos, quod est ordinare, potest mittere aliquem ad talem populum, deinde ad alium; & ita consequenter aufert potestatem illi Episcopo erga priorem populum & confert erga alium. Qui potuisses apertius limitatam Episcoporum potestatem asserere? cum sit, inquis, Episcopus vnus populi & ciuitatis, tollitur illi potestas supra populum & ciuitatem cuius antea Episcopus erat. Non igitur potestas Episcopalis vniuersalis est, quæ simul ad plures vel ad omnes Ecclesias se extendat, sed limitata, quæ simul non nisi in vnum certum populum haberi possit.

Quartus locus. l. 4. c. 4. n. 18. dicis potestatem Episcopalem esse ita certis sinibus circumscriptam, vt quisque Episcopus sua diocesi contentus esse debeat: neque vllus (inquis) Episcoporum numerus in Concilio congregatus, licet maior Niceno, potest hoc conuellere, aut lunum facere, vt Patriarcha quicumq³ seu Primas aut Metropolitanus possit in alienam Prouinciam, extra proprios fines legitime prescriptos

scriptos se extendere, præsertim in ordinationibus Episcoporum seu Metropolitanorum faciendis. Hæc tu, quæ vera non possunt esse, nisi restrictio potestatis Episcopalis ad certam diœcesim diuini iuris sit, quia quod iuris humani tantum est, potest Concilium generale mutare & conuellere, si conuenire Reip. Christianæ videatur. Sed hanc limitationem diœcesium, vt tu fateris, nec concilium quamlibet magnum potest conuellere, nec statuere licitum esse & officium charitatis vt Episcopus in alienam Prouinciam suam potestatem pro arbitrio exerceat. Igitur limitatio Episcoporum ad suas diœceses diuini iuris est, & ab Ecclesia immutabilis.

Hinc sequitur quàm sint inepra, quæ producis exempla, vt probes Sanctissimos olim Episcopos suis se limitibus non continuisse, sed vniuersale totius Ecclesiæ regimen propriâ authoritate vsurpasse. In primis, quod prius in consilio profectionis tuæ dixeras de Lucifero Calaritano & Eusebio Vercellenti, hic iterum repetis libro secundo, capite septimo, numero nono. *Quid (inquis) non fecit Antiochia Lucifer Calaritanus in Sardinia Episcopus, vt pacem in Ecclesia componeret, qui & Episcopum in ea ordinauit Paulinum? quantum in ea laborauit Eusebius Vercellensis? de quo illud scriptum inuenies.* Eusebius circumiens Orientem atque Italiam medici pariter & Sacerdotisungebatur officio. *Eusebius Samosatrenus etiam simplex vnius ciuitatis Episcopus extra tamen suam parochiam pro restituendis collapsis Ecclesiis laborauit, vt etiam plures Episcopos ordinauerit.* Hæc tu, & alia similia; præsertim Epiphanium laudans, ibidem numero quarto, quod in prouincia Hierololymæ, inuito illius episcopo I O A N N E, Diaconum & Presbyterum ordinauerit: quæ contendis ab his episcopis propriâ authoritate

Ruffin. l. 11.
c. 17. Socra.
l. 3. c. 7.

Epiphani.
epist. ad Ioan.
Hierol. inter e-
pist. Hiero.

60.

sanctè facta esse. In quo tecum ipse turpissimè pugnas. Nam si nulla potestas humana, ne quidem Concilij generalis quantumuis magni, facere potest licitum, vt vel Primas, vel Patriarcha, nedum simplex Episcopus, extra fines præscriptos vagetur & in aliena Prouincia Episcopos & Presbyteros ordinet: quomodo probas & laudas hos Episcopos, quos dicis extra suas parochias & præscriptos fines propriâ autoritate excurrisse, in prouincijs alienis Episcopos, imò Metropolitanos & Patriarchas ordinasse? sed sanctissimis Episcopis, vt tibi stultæ cupiditatis tuæ, quo vniuersalis Ecclesiæ audire gestis Episcopus, exempla videantur, quod non fecerunt, imputas: nã quæ narras, præstiterunt illi non autoritate propriâ, sed vel delegata à Pontifice Romano, qualem habuisse Luciferum & Eusebium; Vercellensem in Synopsi meâ demonstrari; vel potestate Episcopali exercitâ in alienis prouincijs cum facultate & concessione Episcoporum, vel Patriarcharum, in quorum prouincijs eam exercebant.

9. In Epiphaniò verò grauissimè peccas, dum factum, quod vix excusari, nedum laudari à Hieronymo meruit adducis, omisis circûstãtijs, quæ illius insolentiam extenuare possunt & confictis ex tuo capite falsitatibus, vt Epiphanius longius à modestia, quam reuera fecit, recessisse existimetur. Nam quod dicis Epiphanius in parochia Ioannis Hierosolymitani & Monasterio Bethleemico Presbyterum ordinasse Paulinianum fratrem Hieronymi, falsum dicis. Neque enim in Monasterio Bethleemico, sed in suo quod vetus sancti Epiphaniij nomine dictum Hieronymus appellat epist. 67 Epiphanius Paulinum ordinauit, quod non ad parochiam Ioannis sed Eleutoropolitanam pertinuisse, tam ipse, quàm Hieronymus constanter, tanquam rem noti-

tissi-

tissimam asserunt. Secundo taces hoc fecisse Epiphanium præsumptâ Episcopi licentiâ : ad quam præsumendam duplici ratione probabili mouebatur. Vnâ erat necessitas Monasterij Bethleemetici, quod in Ioannis parochiâ erat, & Presbytero egebat. Paulinianus autem, quem ordinari postulabant, se, ne ordinaretur, occultabat. Quare cum inopinatus ad Ecclesiam venisset, vbi Epiphanius erat, Ioanni gratum se facturum Epiphanius sperabat, si eum pro illo Monasterio Presbyterum consecraret. Secundo vt Epiphanius præsumeret de Diocæsani voluntate, fecit mos Episcoporum Cypri, inter quos receptum fuisse dicit, vt si quis à proprio Episcopo fugiat, ne Presbyter fiat, eum quiuis Episcopus, si forsan illi occurrat, ordinet licentiâque præsumat. Quare cum ordinationem Paulinianus fugeret, Epiphanius cum Ordinarij bona venia eum ordinare præsumpsit. Hoc est quod dicit Epiphanius. Ob Dei timorem hoc sumus facere compulli, maximè cum nulla sit diuersitas in Sacerdotio Dei, & vtilitati Ecclesiæ prouidetur. Non vult dicere Epiphanius quemlibet Episcopum vbiuis fuisse potestatem exercere, sed potestatem ordinandi in omnibus Episcopis equalem esse, & ita quoad hoc non referre à quo quis Episcopo ordinetur, meritoque Ecclesiæ necessitate exigente, à quouis Episcopo præsumi licentiâ posse.

Igitur inepta sunt exempla quæ pro potestate Episcopali vniuersali : tamen multò ineptiora sunt, quæ ad idẽ propositum magnâ mole per varia capita conglobas Patrum dicta, afferentium Ecclesiam vniuersalem Episcopis concreditam esse. Vno enim verbo magnæ parti voluminis tui plenè respondetur Ecclesiam vniuersalem, esse traditam Episcopis simul omnibus, non singulis. Singuli enim

tantum illius partem curant; & ita simul omnes, non per se singuli vniuersam. Quod autem dicis de sollicitudine, quam episcopi habuerunt totius ecclesiae, nõ probateos in vniuersalem ecclesiam iurisdictionem accepisse, sed tantum Charitatiuam curam, quae omnibus Christianis etiam incumbit, vt commune Reipublicae Christianae bonum modis omnibus licitis promoueat. In hac tamen cura episcopos oportet eminere, tum ratione officij, tum quia praestantioribus à Deo donis ornatur, vt ecclesiam iuuare possint.

a Theodor.
epist. ad
Ren. Pres-
byt. Rom.
b Sozom. l. 3.
c. 7.

ARTICVLVS II.

De Romano Pontifice.

PRIMA CONCLUSIO.

II.

c Athan. ep.
ad Felic.Acac. ep. ad
Symp. Pa-
pam.d Pateren-
sis in Bro-
niar. lite-
rali.e Damas. o-
pist. ad A-
fric.f Episcopi
Dard. ad
Gelas.g Pateren-
sis ubi supra.h Ambros.
in epist. 1.i Iustin. in
Cod. Tit. 1.k Cyprian.
l. 4. epist. 8.

ROMANVS Pontifex totius ecclesiae pastor est, nec eius potestas vllis finibus continetur. Hoc mille testimonijs Patrum confirmari posset tam Græcorum, quàm Latinorum, qui Romanum Pontificem a omnium per orbem ecclesiarum ducatum & principatum tenere, b ad eum spectare curam omnium ecclesiarum, c sollicitudinem omnium ecclesiarum, d vnum esse super ecclesiam mundi totius, e sanctarum tenere gubernacula ecclesiarum, f vniuersi orbis terræ Patriarcham, g vnum in Catholica ecclesia episcopum, h Rectorem ecclesiae quae est domus Dei, Romanamq; ecclesiam matrem & caput omnium ecclesiarum & k ecclesiae Catholicae radicem & matricem esse. Hæc omitto & tuis verbis te addicam, qui l. 2. c. 5. n. 31. Semper, inquis, Romanus Pontifex habuit protectionem quandam & supereminentiam generalem super omnes Ecclesias Romani Imperij; cuius caput temporale sicut erat Roma, ita decuit vt Episcopus Romanus ex charitate & alijs curam quandam generalem susciperet omnium ecclesiarum.

SECVN-

SECUNDA CONCLUSIO.

Romanus Pontifex habet erga ecclesiam vniuer-¹²
 sam plenitudinem potestatis episcopalis. Ratio est,
 quia Petro succedit in cura ecclesie vniuersalis, qui
 a Christo clauis singulariter accepit, id est, totam
 potestatem ecclesiasticam, vt ex tuis dictis l. primo
 ostendimus. Præterea probatur ex eâ doctrina, quam
 sæpe inulcas: posse quidem ecclesiam potestatem
 episcopi restringere, quoad extensionem, & certæ
 regional ligare, non posse tamen eam minuere nec
 aliquid de plenitudine eius demere. Ita l. 2. c. 5. n. 21.
*Tolli quidem potest (inquis) per Ecclesiam tota potestas
 Episcopalis alicui Episcopo, siue respectu tantum alicuius
 Ecclesie particularis per translationem, siue omnino per de-
 positionem: sed augeri & nunui nullo modo potest, nisi ex-
 tensiue & ex accidenti.* Hocposito argumentor. Po-
 testas episcopalis vbicunq; potest exerceri, ibi potest
 tota & plna exerceri, quia ecclesia non potest mi-
 nuere intensionem & plenitudinem potestatis ex-
 ercendæ, nisi tantum ex accidenti minuendo exten-
 sionem & lititudinem illius. Sed Romanus Pontifex
 potest supeintendentiam suam, id est episcopatum
 exercere vbuis terrarū: curam enim habet (te faten-
 te) omnium ecclesiarum. Igitur vbuis potest plni-
 tudinem potestatis suę exercere, quia potestatis Pon-
 tificiæ latitudinem ecclesia non restringit; plenitudi-
 nem vero minuere non restrictâ latitudine non po-
 test. Sed si concedit vt vbuis potestatem exercent,
 etiam vt plenitudinem potestatis vbuis exercent
 concedere necessariò debet.

Secundò probatur, quia Romani episcopi cura, ¹³
 quæ se ad omnes ecclesias extendit, episcopatus vni-
 uersalis est. Nam vocas superintendentiã vniuersalẽ,
 quod vocabulum Latinè significat idem, quod Græ-
 cè episcopatus. episcopatus verò potestas est, cum

vniversalis, quoad ius regiminis, & Dominus absolutus & independens, nisi à solo Deo esse potest. Nec enim dicit Bernardus Episcopum nihil esse, quam merum speculatorem, sed aliud officium in Episcopi nomine non significari, si nominis etymologiam spectes; Episcopus enim Græcè nihil aliud Latinè quàm superintendens est. Episcopus autem reuera non solum speculator est, quod nomen Episcopi significat, sed etiam Princeps, vt quamuis vigilare, intendere, admonere, & hortari debeat, hocq; eius officium præcipuum sit, tamen etiã præcipere & punire refractarios possit. Vnde Augustinus aptè Pontificatum Romanum vocat *fastigium speculae pastoralis*; hoc est, supremam & altissimam speculam, non tamen meri præconis & vigilis, sed speculam pastorem, in qua Princeps & Pastor supremus totius Ecclesiæ sedet. Damasus verò quod affert, quasi sibi potestatem iurisdictionis negauerit, cum se speculatorem dixit, mirabilis oscitantia est: cum dicat ibidem Damasus, se summa tenere Ecclesiæ gubernacula, vt si mandata eius Episcopi negligant, eorum negligentiam inultam non sit passurus. Hoccine est officium meri speculatoris & vigilis, nõ etiam gubernatoris & Principis? Igitur cathedra Romani Pontificis specula est, in qua toti Ecclesiæ aduigilare debet; sed specula Pastoralis & gubernatoria est, ex qua toti Ecclesiæ imperare potest.

TERTIA CONCLUSIO.

Romanus Episcopus plenitudinem potestatis in 14. totam Ecclesiam habet iure diuino. Ex dictis patet. Nam potestatis plenitudinem habet per successionem à Petro, in quo fuit per Christum diuinitus instituta. Sed probatur etiam argumento ex duobus dictis, tuis celeberrimis sumpto, vt appareat quam

parum mētis tibi inſit, qui duodecennali ſtudio melius tua ſcripta non expēderis. Nam primo doces vnumquemque Apoſtolum habuiſſe poteſtatem ampliffimam & pleniffimam in Eccleſias iure diuino & inſtitutione Chriſti. Secūdo quemlibet Epiſcopum, atque adeo Romanum iure diuino habere non minorem poteſtatem, nec minus vniuerſalem, quā Apoſtoli, niſi ab Eccleſia reſtringatur. Ex quibus ſequitur, vt Epiſcopus Romanus ſit totius Eccleſiæ paſtor non requiri ius humanum Eccleſiaſticum, ſed ſatis eſt vt illi relinquatur ius, quod diuinitus habet, nec iure Eccleſiaſtico abrogetur. Nam ſi Romanus Epiſcopus, iure diuino & inſtitutione Chriſti, habeat eandem prorfus authoritatem vniuerſalem, quam habuit Petrus Princeps Apoſtolorum, vt eum habere tu affirmas, erat totius Eccleſiæ paſtor & Princeps non minus quā Petrus fuit ſolo iure diuino, etiam ſi nullum ius Eccleſiaſticum illi addatur. Neque ius Eccleſiaſticum hanc illi poteſtatem dedit; ſed diuinitus illi datam & inſtitutam confirmauit. Adde hoc poſito Eccleſiam ius vniuerſale Pontificis abrogare non poſſe. Probat. quia ius Romani Pontificis in Eccleſiam vniuerſam diuinum eſt, nec minus abſolutum & independens ab Eccleſiā, quā fuit Petri & Apoſtolorum. Nam ius illud ipſum eſt ſucceſſione acceptum, vt tu fateris. Sed Petri & Apoſtolorum ius in Eccleſiam vniuerſam, ita diuinum fuit, & ita abſolutum, vt Eccleſia hoc illis ius abrogare non potuerit; præfertim Petro, qui ſingulariter hoc ius vniuerſale ſpeciali Chriſti præcepto accepit. Igitur ius vniuerſale Romani Pontificis diuini iuris eſt, nec ab Eccleſia illi auferri poteſt. Quod autem dicis eandem eſſe omnium Epiſcoporum rationem; iam ſatis eos oſtendi limitatas habere dice-

ceſes

ceses iure diuino etiam ex ruis dictis. Quibus aliud addo ex lib. 2. cap. 2. num. 3. vbi dum confutas sententiam sanctorum Patrum, qui dicunt Paulum & Barnabam ab Ecclesia ordinatos Episcopos fuisse. à quoniam, obsecra (inquis) dicuntur initiati? num ab Apostolis? certe ab alio quam ab Apostolo, & Apostoli & Episcopi vniuersales non alicuius certe ciuitatis, sed totius vniuersalitatatis gentium non poterant ordinari. Ex quo dicto hoc formo argumentum. Si singuli Episcopi iure diuino haberent potestatem vniuersalem, cum tota plenitudine potestatis, non minus quam Apostoli; potuissent Episcopos vniuersales ordinare non minus quam Apostoli. Sed te fatente, Episcopi vniuersales pro tota Ecclesia non poterant ab alio, quam Apostolo ordinari. Igitur Episcopi singuli distincti ab Apostolis iure diuino non sunt vniuersales, sed certis limitibus includuntur.

Secundò probatur, quia Pontifex semper habuit¹⁵ ius regiminis, seu superintendentiæ in omnes Ecclesias, vt concedis lib. 2. cap. 5. n. 32. *semper enim* (inquis) *Summus Pontifex superintendentiam generalem super omnes Ecclesias habuit*, sed semper habere non potuit aliud ius, quam diuinum. Nam ius humanum siue Ecclesiasticum, siue laicum Imperatorium semper non habuit vt per se patet. Igitur si semper merito & iure habuit superintendentiam & curam omnium Ecclesiarum, eam iure diuino habuit. Dices, Pontificem Romanum habuisse hoc ius ante Concilia & Christianos Imperatores ex consuetudine: in qua sententiâ citas Damasum, l. 4. c. 10. n. 23. qui dicit ep. 5. ad Romanum Pontificem *omnes cõtrouersias & causas referri debere, vt ad caput, sicut semper fuit consuetudo.* Fatetur (inquis) Romanum Pontificem esse caput non iure diuino sed ex consuetudine: sed falleris: non enim

enim dicit Damafus Romanum Pontificem caput totius Ecclesiæ ex consuetudine esse, sed contrariū, ideo Ecclesiam Romano Pontifici perpetuā consuetudine detulisse, quia caput erat. Nam si antè consuetudinem Ecclesiæ non erat caput opinione Ecclesiæ, rectè perpetua consuetudo nõ retulit causas ad Pontificem vt ad caput, sed ad illum causas deferendo caput fecit. Cur autem Ecclesia vniuersa Romano Pontifici potius deferret, quam alteri, si hoc illi iure debitum non fuisset?

16. Dices l. 4. c. 3. caput fuisse non potestate, sed dignitate, ob quadruplicem scilicet dignitatem Ecclesiæ Romanæ; quia fundata à Petro & Paulo; quia mater plurimarum; quia fidei purissimæ; quia Metropolis Imperij. Sed contra est, quia quoad dignitatem sacram, Hierosolymam Romā angustiores esse ipse contendis: primò quoad foundationem: nam Ecclesia Hierosolymitana fuit à Christo gubernata, & ab Apostolis præsertim à Petro multis annis: Romana verò Ecclesia (si tu verum dicis l. 4. cap. 1. num. 31.) Petrum vix hospitem ad paucos menses habere meruit: quanquam illo loco tibi ipse non confites, cum dicas tunc Petrum Romanæ Ecclesiæ fuisse Rectorem; quomodo enim Rector, si non nisi hospes? Secundò quoad maternitatem. Nam l. 3. c. 4. num. 8. ita scribis: *In hoc maternitatis priuilegio Romanam Ecclesiam debet Hierosolymitana longè antecire: hæc enim, sicut reuera est, ita dicitur mater omnium Ecclesiarum, vt si Roma mater, Hierosolyma auia sit omnium Ecclesiarum.* Tertiò quoad fidei puritatem. Nam lib. 4. cap. 3. n. 9. dicis Hierosolymam fuisse fidei & doctrinæ magistram celeberrimam, & ideo Romanæ vel superioris hoc titulo vel parem. Quæ profectò satis probant non ideo Ecclesiam semper coluisse Romanum Pontificem, ad eumque causas omnes detulisse, so-

se, solùm quod esset Episcopus Ecclesiæ à nobilissimis Apostolis fundatæ, matris plurimarum, & fidei puritate præstantis, cum fuerit olim in orbe Ecclesiæ his personalibus priuilegijs Romanâ excellentior, ad cuius tamen Episcopum causâ omnes Ecclesiæ velut ad caput relatæ perpetuâ consuetudine non fuerunt. Sola restat dignitas Imperij temporalis, quâ cæteris eminuit Roma, ob quam dicas ad Romanum Pontificem regimen vniuersale præcipuum pertinuisse: Verum in eo te falli vel inde perspicuum est, quia plurimæ Ecclesiæ extra imperium, Imperatori non subditæ, nec Romanæ Urbis dignitatem temporalem æstimantes, tamen Romanæ Ecclesiæ primatum agnoscebant, Romano Episcopo libenter suberant: adeò vt Roma (inquit Leo) per sedem *ser. de Na. tali Apostol.* Petri caput orbis effecta latius præsideret religione diuinâ, quam dominatione terrenâ. Has Ecclesias non mouit Romanæ ciuitatis temporalis authoritas, vt eius Episcopo parerent. Igitur præter prædicta priuilegia ius semper habuit Romanus Pontifex vt caput esset omnium Ecclesiarum. Non habuit autem semper humanum. Restat igitur vt semper diuinum habuerit.

ARTICVLVS III.

De titulo Episcopi Vniuersalis.

HAC obiectione contra primatum Romanum nulla vulgatio: In quâ tu caput integrum, septimum scilicet quarti libri tui, consumis. Ego breuiter ostendam ex tuis dictis te trita hæreticorum argumenta, multo quàm cæteri soleant ineptius vrgere.

Dico primò: certæ ciuitatis Episcopum regimen vni-

uniuersale sibi arrogare nullo alio titulo, quam solius amplitudinis ciuitatis suæ illicitum & impium est. Probat, quia ius diuinum postulat ut plures in Ecclesia Episcopi sint & copiosum corpus Sacerdotum concordia glutino copulatum: sed si quis vnus certæ sedis Episcopus, regimen uniuersale Episcopale habeat solo titulo amplitudinis ciuitatis, consequens est ut solus Episcopus sit. Nam ciuitates, quæ partes sunt vnus certi & particularis Episcopatus, per se Episcopatus non sunt; sicut partes vnus certi regni per se integra regna non sunt. Sed si quis iure solius amplitudinis ciuitatis, in qua Episcopus est, haberet regimen Episcopale omnium ciuitatum, quæ sunt in mundo, sequeretur ciuitates omnes mundi, vnus particularis Episcopatus partes esse. Igitur si quis sit Episcopus uniuersalis solo titulo amplitudinis ciuitatis suæ, solus Episcopus est; & reliquæ ciuitates non nisi partes vnus magnæ curæ Episcopalis erunt, quod asserere impium est. Hinc patet te lib. 4. cap. 10. num. 55. verba Irenæi dicentis necesse esse ad Ecclesiam Romanam propter potentiorē principalitatem omnem conuenire Ecclesiam, hoc est eos, qui sunt vndique fideles, sequitur, inquam, te malè, ne dicam impiè hanc curam uniuersalem fundare in temporali prærogatiua ciuitatis. Nam si omnes Ecclesiæ & fideles, qui sunt vndique, propter uniuersale regimen ciuile deberent Romanæ Ecclesiæ, & Episcopo adherere, sequeretur omnes Ecclesias reliquas non esse nisi partes particularis Episcopatus Romani & Pontificis curam, quæ præcisè Romanus est, ad eas omnes se extendere; atque adeo Romanum solum Episcopatum esse.

18. Dico secundo: certæ sedis Episcopus iure diuino vel

*Lib. 3. cont.
hæres. c. 3.*

vel Ecclesiastico potest totius Ecclesiæ curam Episcopalem gerere, nec hoc cæteris Episcopis aufert dignitatem. Probat. quia si non posset, certæ sedis Episcopus iure diuino vel Ecclesiastico sub se omnes Episcopos continere, sequeretur nullum certæ sedis Episcopum posse sub se iure diuino vel Ecclesiastico plures Episcopos habere. Nam si Episcopi, qui sub certæ sedis Episcopo iure diuino vel Ecclesiastico sunt, hoc ipso non sint Episcopi, sequitur certæ sedis Episcopo nullos veros Episcopos subijci posse: si verò Episcopi certæ sedis Episcopo iure diuino vel Ecclesiastico subesse possunt, nec ideo dignitas illis Episcopalis eripitur; profectò ius diuinum vel Ecclesiasticum posset omnes Episcopos vni Episcopo subijcere, nec tamen desinerent esse Episcopi. Nam si potest certæ sedis Episcopus sub se habere decem, verbi gratia, veros Episcopos iure diuino vel Ecclesiastico illi subditos, cur non habere possit etiam viginti? cur non centum? cur non mille & omnes.

Dico tertio. Ioannem Episcopum Constantinopolitanum, cui resistit Gregorius Magnus, sibi titulum Episcopi vniuersalis arrogasse ex solo titulo amplitudinis ciuitatis Constantinopolitanae, non iure diuino vel ecclesiastico. Patet quia neque ius diuinum, neque ecclesiasticum Ioannes pro suo episcopatu vniuersali vel habebat vel allegabat, sed tantum splendorem ciuilem ciuitatis Constantinopolitanae, ob quem sibi deberi dicebat potestatem vniuersalem in cæteros episcopos omnes, tamen cum subiectione ad Romanum. Quâ suâ arrogantia cæteris episcopis nomen & episcopalem dignitatem abrogabat, verbo magis quàm mente; neque enim vim vocis vniuersalis episcopi intelligebat, quod propterea *vocabulum stultum* Gregorius appellat.

Gregor. l. 4.
indict. 23.
epif. 32. 34.
36. 38 & l.
7. ind. 1. ep.
30.

l. 6. Ep. 30.

Dico

20. Dico quartò : Romano Episcopo cura omnium Ecclesiarum & Episcopatus vniuersalis incumbit iure diuino, neque hanc vniuersalem curam titulo regiae ciuitatis sibi arrogat: imò hoc nomine eam sibi tribui molestè fert. Ex quo patet Romani Pontificis vniuersalem primatum non obstare quin verè præter ipsum Episcopi sint. Hoc declaratur exemplo. Si Londinensis Episcopus titulo ciuitatis, quæ Metropolis Angliæ est, omnes Angliæ ciuitates & oppida ad suam curam pertinere iactitaret; certè reliquis Episcopis Episcopatum abrogaret, nec eos nisi magni Londinensis Episcopatus partes faceret. Verum si Regis, qui gubernator supremus Ecclesiæ in spiritualibus in Anglia audit, Vicarius fiat, & hoc nomine omnes Episcopos sibi subijci diceret: non idcirco cæteris nomen Episcopale eriperet. Ita Ioannes, qui solo titulo ciuitatis omnes Episcopatus ad suam curam pertinere dicebat cæteris nomen Episcopi abrogabat; Romanus verò, qui præter specialem curam Ecclesiæ Romanæ se quoque Christi Vicarium totâ Ecclesiâ speciali iure constitutum dicit, nihil dicit ex quo sequatur cæteros Episcopos nomine & dignitate Episcopi priuari.

21. Hinc sequitur argumenta septem, quæ tu l. 4. c. 7. n. 22. colligis ex Gregorio contra vniuersalem Episcopatum concludere contra Episcopatum Constantinopolitanum fundatum in magnitudine ciuitatis, non aduersus primatum vniuersalem Romanum fundatum in iure diuino. Primum est. Qui se Episcopum vniuersalem dicit, cæteris nomen & dignitatè aufert & se solum Episcopum facit. Hoc argumentum militat contra Constantinopolitanum, non contra Romanum. Nam Romanus non se Episcopum vniuersalem facit, sed à Deo constitutus est: Ioannes verò Constantinopolitanus seipsum vniuersa-

uerſalem Episcopum ex magnitudine ciuitatis faciebat, cum nec institutione diuina, nec Ecclesiastica talem Episcopatum haberet. Igitur Ioannes reliquis Episcopis nomen Episcopi auferebat non Romanus. Secundum Luciferianū est, velle vnum episcopum se super alios Episcopos, qui sunt astra cæli & Ecclesiæ nubes efferre. Hoc etiam argumentum contra Constantinopolitanum facit, non contra Romanum. Nam qui de pulchritudine naturali ciuitatis terrenæ superbiens, se supra cæteros effert, quibus nullo iure superior est (quod Ioannes fecit) Lucifero similis est, qui suæ naturæ splendore delectatus cæteris Angelis præesse gestiebat, quibus diuinâ institutione non præficietur. At Romanus Episcopus, non ex humanâ aut naturali præstantia ciuitatis Romanæ, sed diuinâ institutione se cæteris Episcopis præstare dicit, nec se effert ipse, sed à Deo præponitur.

Tertium. Qui se Episcopum vniuersalem facit, schisma aperit & inducit, quale Corynthis erat, cum quidam se Pauli, quidam se Apollo esse dicerent. Nihil aptius contra Constantinopolitanum primatum dici potuit: nam Corynthis Baptismi excellentiam non ex Christi institutione, sed ex hominum à quibus conferebatur sanctitate estimâtibus similes sunt, qui Episcopum magnæ ciuitatis cæteris omnib. hoc solo nomine præferunt ei; adhærent, dignitatem Episcopatus ex magnitudine ciuitatis, non ex Christi institutione metientes. Hoc Romani non facimus, Græci faciunt, non igitur à nobis, sed ab illis schisma simile Corynthiaco excitatur.

Quartum. solus Christus caput est vniuersale; ideo quod Christi propriū est, arrogat, qui se Episcopum vniuersalem facit. Hoc argumentum Constantinopolitanum damnat primatum, non Romanum. Nam solus Christus caput Ecclesiæ vniuersale est, natiuus & intrinsecus iure

preter quod supernaturalem & extrinsecam rei institutionem non requirat. Igitur qui capituli vniuersalis dignitatem non tanquam ex superuaturali & extrinseca institutione sibi concessam, sed tanquam ciuitatis terrenæ splendori innatam & intrinsecam & per se debitam arrogat, quod Christi proprium est sibi assumit: in quo Constantinopolitanus errauit. Romanus verò non se caput vniuersale facit iure aliquo quod rei creatæ intrinsecum sit, sed institutione ipsius Christi, & cum subiectione ad ipsum: & ideo nihil Christo proprium sibi arrogat. Quintum, Neq; Petrus neq; vllus Apostolus se vniuersalem Episcopum fecit. Ita est, nemo vniuersalem Episcopum se facere debet, cum iure non sit. Nec se facit Romanus. Tamen Petrus à Deo (vt tu etiam affirmas) vniuersalis Episcopus factus est, cum supremâ vniuersali potestate. cur igitur Romanus nō illi succedat? Sextum. Proprium est præcursoris Antichristi se cæteris superbiendo præponere. Hoc rectè dicitur in Ioannem Constantinopolitanum: Antichristus enim de terrenarum rerum splendore sibi blandiens, se Deum faciet & cæteris præferet. quem imitatur hac ex parte, qui se Episcopis ob terrenâ præstantiam ciuitatis anteponebat. Sed hæc quid ad Romanum? Septimum. Si quis sit vniuersalis Episcopus, eo lapsus in hæresim Ecclesia vniuersalis perit. Hoc verum est de vniuersali Episcopo, qualem se Ioannes faciebat. Cuius dicti veritas ex his pronunciatis certissimis pendet. Primò. Ecclesia sine Episcopo esse nō potest, cum definiente Cypriano *plebs sit sacerdoti adunita*. Secundò. Episcopus manifestò lapsus in hæresim hoc ipso definit Episcopus esse. Tertio. Qui ex sola magnitudine ciuitatis suæ se facit vniuersalem Episcopum, se solum Episcopum facit. Vnde hoc argumentum conficitur. Quando solus Ecclesiæ Episcopus

labitur

Cyprian. l. 6
epist. 4.

labitur in hæresim, Ecclesia perit, quia solum suum Episcopum amittit: pereunte autem solo Episcopo & ipsa perit, cum sine Episcopo esse non possit. Sed quando is, qui est vniuersalis Episcopus ex magnitudine ciuitatis suæ, labitur in hæresim, solus Ecclesiæ Episcopus perit. Igitur eo lapsa in hæresim Ecclesia perit. Romanus autem Episcopus non ex magnitudine ciuitatis se vniuersalem facit, sed iure diuino, & ideo solus Episcopus non est. Quare licet ipse (quod absit) laberetur in hæresim, non tamen Ecclesia periret, quia cum ipso solus Ecclesiæ Episcopus non periret, sed adhuc in Ecclesia Episcopi manerent.

Ex hac septimi argumenti solutione constat, quam 22.
ineptus sis, qui occasione huius dicti Gregoriani, vniuersali Episcopo in hæresim lapsa Ecclesiam perire, congeris ex historijs varia exempla Pontificum Romanorum, qui dissolutè vixerunt, vel oscitanter Ecclesiam gubernarunt. l. 4. c. 7. n. 34. 35. 36. 37. Vbi mēdacia in vnum conglobas, quæ quamuis vera essent, nihil ad propositum faciunt. Non enim dicit Gregorius, Episcopo vniuersali dissolutè viuente, vel oscitanter gubernante, sed lapsa in hæresim Ecclesiam perire. Nam quāuis Episcopus dissolutus & discolor sit; tamē Episcopus esse nō definit. definit autem manifestè lapsus in hæresim. Vnde solo Ecclesiæ Episcopo lapsa in hæresim Ecclesia perit: nō tamē perit, quāuis vnicus illius & solus Episcopus dissolutè viuat.

Dico quintò, Gregorius Magnus vniuersalem totius Ecclesiæ primatum sibi deberi existimauit iure 23.
diuino. Hāc conclusionem tuo more asseris & negas. Lib. 4. c. 8. n. 42. & c. 10. n. 41. dicis Gregorium *modestorem fuisse prædecessoribus suis, eorum ambitionem notasse, à primatu, quo omnium Episcoporum causas ad se reuocabat, abhorruisse.* At lib. 3. cap. 7. num. 3. cum attulisses hoc dictum Gregorij l. 7. epistolarum ep. 64.

si qua culpa in Episcopis inueitur, nescio quis fedi Apostolicæ subiectus non sit; subdis hæc verba. *Hauerant iam Romani Pontifices sibi ipsis nimium blandientes opinionem, totius vniuersalis Ecclesie primatum quendam sibi deberi, ac propterea ad ipsos tandem vltimum iudicium super criminibus omnium Episcoporum spectare.* Et l. 4. c. 10. n. 50. dicit Gregorium tenuisse ordinarium errorem Papatum, dum opinantur à Christo fuisse Petro quendam primatum iurisdictionalem traditum in Ecclesiam vniuersalem, & per Petrum in Romanos Pontifices propagatum. & l. 4. c. 12. n. 12. Gregorius in hac charitatu sanè vt plurimum, sed etiam interdum authoritativa superintendentia supra totam Ecclesiam voluit eminere, in potestate autem iudiciaria Papatum & ipse non raro exercuit, & in hoc instituit legationes. Considera qui cohaereant ista, Antoni, Gregorius melior & modestior prædecessoribus suis fuit, & tamen non minus quam illi omnium Episcoporum causas ad se reuocabat: iurisdictionalem primatum semper exhorruit, & tamen diuino iure totius Ecclesie vniuersalis primatum iurisdictionalem sibi deberi existimauit, imò & exercuit, ratione cuius omnium Episcoporum supremum & vltimum iudicem se faciebat: Quare Gregorius (quod in Ioanne arguebat) se super astra cæli & nubes Ecclesie extulit; si supremum ius hoc in Episcopos omnes non ei verè competebat, sed alias indebitum ex sola amplitudine ciuitatis assumpsit. Hoc autem de Gregorio cum ne tu quidem dixeris, fateri debes, ipsum sibi primatum vniuersalem deberi iure diuino nunquam negasse.

24. Dices, si Gregorius se totius Ecclesie primatem potestate & iurisdictione agnoscebat, cur oblatum ab Eulogio Alexandrino titulum vniuersalis Patriarchæ egre tulit, addiditque, si titulus vniuersalis Patri-

l. 7. Indiæ.
l. Ep. 30.

num

Bp

Patriarchæ vlli tribuatur etiam Romano, cæteris abrogari. Respondeo; vt hoc faceret, duplex causa Gregorium mouit. Prima, ne Ioanni scandalo & offenculo esset, si sibi nomen Patriarchæ vniuersalis assumeret, quod in illo velut impium damnauerat. Nam quamuis titulus ille duplicem sensum haberet, & in vno sensu verè conueniret Romano; tamen in ea contentione vocabulis ambiguis sibi Gregorius abstinentum putauit. Secunda, & hæc præcipua causa fuit, cur Gregorius titulum vniuersalis Patriarchæ sibi à Græcis oblatum respuit, eò quod Græci vocabulum illud in falso semper sensu vsurparent. Nam nomine Patriarchæ vniuersalis intelligebant vniuersalem ex amplitudine ciuitatis, cuius Metropolis vniuersus mundus esset; & hoc sensu illud Eulogius offerebat Romano; & ideo sibi titulum Patriarchæ vniuersalis abrogabat. Nam si Patriarchæ Romani propria diocesis totus mundus erat, quæ pars cæteris Patriarchis relinquebatur? Gregorius igitur Græcis sibi titulum Patriarchæ œcumenici offerentibus restitit, quia Patriarchatum vniuersalem sibi debitum, titulo quo non erat debitum, offerebant.

Dices iterum. Ergo Græci Romano Pontifici non 25. deberi iure diuino primatum existimabant, sed solum ex amplitudine ciuitatis, si quidem Patriarchatum vniuersalem nullo alio iure seu titulo illi dabant. Respondeo, Græcos duplex ius vniuersale in Romano Pontifice agnouisse: vnum humanum ortum ex amplitudine ciuitatis regiæ, cuius diocesis eorum opinione vniuersus mundus, saltè Romanus esset. Hoc ius, nec aliud, significabāt titulo Patriarchæ vniuersalis, & in hoc iure Constantinopolitanum Romano æquabant, quia Constantinopolis noua Roma & sedes vniuersalis imperij erat. Alterum ius vniuersale quod Græci in Pontifice agnoscebant, diui-

num erat à Petro successione acceptum; hocq; significanti-
 titulo successoris Petri, & sedis Apostolicæ &
 similibus. hoc iure cunctis Episcopis & Patriarchis,
 etiam Constantinopolitano Romanum Pontificem
 præstare existimabant. Quod inde manifestè colligitur,
 quod etiam Patriarcha Constantinopolitanus,
 quamuis se vniuersalem Patriarcham diceret; atque
 adeo iure, quod oriebatur ex amplitudine ciuitatis,
 Romano parem; tamen adhuc sedem suam sedi Apo-
 stolicæ, hoc est successori Petri subditam esse assidue
 profitebatur, vt Gregorius ipse affirmat. Hoc enim
 facere non potuisset, nisi præter ius Patriarchatus v-
 niuersalis quod oriri putabat ex amplitudine ciuitatis
 & in quo parem Romano se faciebat, agnouisset in
 Romano ius diuinum Apostolicum, seu ius succes-
 soris Petri, cui se submitteret. Ius igitur diuinum in
 Romano Pontifice Græci agnoscebant; sed illud non
 titulo Patriarchæ vniuersalis, sed titulo sedis Apo-
 stolicæ significabant: titulo vero vniuersalis Patriar-
 chæ significabant titulum humanum ortum ex am-
 plitudine ciuitatis, qui falsus & nullus erat, neq; ius
 hoc vni Patriarchæ verè tribui poterat, quia ceteri
 Patriarchæ esse desinerent.

26. Vnum addo falsum esse, quod scribis l. 4. c. 9. n. 25.
 vbi cum dixisses Patriarchas Constantinopolitanos
 nunquam prætendisse illum primatum, quem Pela-
 gius & Gregorius impugnarunt. *Ideoque*, (inquis) *non*
multo post de Menna Constantinopolitano habemus, quod
imposita manu per Agapetum omnium Episcoporum Prin-
cipem, vniuersalem Episcopatum sit adeptus. Hæc tu: satis
 perspicuè ostendens te non magis Theologica, quam
 historica crassa Mineruâ tractare. Nam Mennam
 Constantinopolitanum & Agapetum Romanum
 Pontificem, post Gregorium & Ioannem constituis,
 quos tamè plus minus sexaginta annis præcesserunt.

Quod

l. 7. Ind. 2.
ep. 63.

Quod ita esse, nisi penitus hospes esses in historiâ Ecclesiasticâ, vel inde collegisses, quod Baronius, quem citas in margine, dicat Mennam ab Agapeto ordinatum an. 536. cum Gregorius non ante annum Domini 591. Episcopus Romanus factus sit. Quare, quod dicitur Mennam à Romano omnium Episcoporum Principe accepisse Episcopatum vniuersalem, intelligi debet non propriè, sed impropriè, id est magnum & ingentem. Nam vt tu fateris ibidem nu. 19. omnis Patriarcha olim *οικουμενικος* dicebatur, quia præminentiam obtinebat supra partem bene magnam *της οικουμενης*; ideoq; cum paucis alijs *ἢ οικουμένη* toti nimirum orbi præsideret.

Baron. tom.
7. an. 536.
num. 66.

De sensu canonis Sexti Niceni.

Sensum canonis dicis esse, debere Alexandrinum Episcopum suis se limitibus Lybiæ & Aegypti continere, quia se Romanus limitibus suæ provinciæ ex antiquâ consuetudine continebat. Vnde duo supponis. Primò Alexandrinū Episcopum vniuersalē primatum per tyrannidem affectasse l. 3. c. 10. n. 13. *Nicenum concilium*, inquis, iam certum de tyrannide Patriarcharum, præsertim Alexandrini, libenter suum primatum ad alienas etiam Prouincias extendentis, vt tales excessus compesceret, antiqua nixum consuetudine suos cuiq; limites denuo assignauit. De Romano verò l. 4. c. 2. n. 18. *Romanus*, inquis, qui erat in Vrbe totius orbis Dominatrice suum primatū Ecclesiasticū nihilo plus vltra Italiam non extēdebat. Insigne exemplū cæteris Patriarchis dignitate inferioribus, vt & ipsi simili modestiæ & obediētia vsi extra pprios limites nō exiundarent. Hæc tu; sed alibi planè cōtraria.

Dico primo. Episcopus Romanus tempore Concilij Niceni, & longè antè, primatū suum Ecclesiasticū extra Italiā in vniuersā Ecclesiā exercebat. Probatur ex tuis dictis, quia hoc sepius asseris. l. 4. c. 8. n. 10. *antiquissimus* (inquis) *est hic morbus in Ecclesia Romana,*

mana, vt velit omnium totius mundi Episcoporum acta ad eius censuram reuocare & vniuersalem Ecclesiam gubernare. Resisterunt tamen ei Policrates, Irenaeus & Cyprianus. Igitur tempore Cypriani, Irenaei & Policratis, id est, longe ante Concilium Nicænum Romanus Pontifex totius Ecclesiae vniuersalis gubernatorem & principem agebat. Et ibidem num. 75. post prolata Romanorum sibi nimium (vt putas) arrogantium singulis saeculis exempla, exorsus à Victore, ita concludis. Vidimus (inquis) per omnes ferè aetates duellum Papalis insolentiae & Ecclesiasticae libertatis: Vidimus Romanos Pontifices omnem nauantes operam, vt Ecclesiam vniuersam sua subdant potestati, adeoque se solos ac supremos Ecclesiae Dominos & Monarchas constituent. Hæc tu: cuius nescio an magis sit detestanda blasphemia, qui Pontifices vniuersos omnium saeculorum insolentiae & superbiae temerè damnas; an ridenda stultitia, qui tecum ipse ita turpiter pugnas, Nam quos laudas, quod perpetua consuetudine se suis limitibus tempore Concilij Niceni continuerint, insignique modestiâ & humilitate primatum suum extra Italiam nunquam extenderint, eosdem dicis iam multo ante Concilium Nicenû insolentes fuisse, omnes Ecclesias gubernare & sub Monarchia iugo premere voluisse. Itaque iam à te quaero, prohibeatne Nicenus Canon morè Romani Pontificis vniuersam Ecclesiam gubernantis & omnium Episcoporum primatem & iudicem se facientis, vel non? si non prohibet, ineptus es, qui canonem citas contra Romani Pontificis primatum, quem fateris illo canone minimè prohiberi. Si probetur mos ille Romanus; ineptos facis Patres Concilij Niceni, qui modestiæ, quam cæteris Patriarchis præcipiebant, Romanum Episcopum statuunt exemplum, qui tamen se supra Ecclesiam vniuersam, & omnes Episcopos

copos cæteris Patriarchis immodestius efferebat.

Dico secundò : Alexandrinus Episcopus tempore Niceni Concilij suos limites non egrediebatur. Probatur. quia de sanctissimo Episcopo Catholicæ religionis cõtra Arrianos omniũ nobilissimo propugnatore grauissimũ scelus, quale est tyránidẽ in Ecclesiã exercere, credi nõ debet, cuius non exstet grauissimũ testimonium. Sed Alexandrũ (qui tempore Concilij Niceni Episcopus Alexandrinus fuit, Arianorũ hostis acerrimus, sanctitate & miraculis nobilis) tyránidem in Ecclesiam exercuisse affirmas, quod magnum crimen est, & dicti tui nullã non dico grauẽ sed ne leuissimã quidẽ probationẽ adfers. Quis igitur non videt hoc à te temerè & impiè dici? In hoc autem mendacio sensum Canonis Niceni fundas: in canone autem Niceno ita intellecto totã Rempublicam tuam.

Dico tertio. Mens Concilij Niceni cum dixit, **Alexandrinus** horum omnium habet potestatem, non fuit Episcopi Alexandrini tyránidem, sed suffraganeorum, qui ab eius obedientia se subducebant, insolentiam compescere. Probatur ex certissimis historicis illius tẽporis, Theodoro & Athanasio, qui Concilio vnã cum Alexandro interfuit. Hi dicunt primò Meletiũ Episcopũ Patriarchæ Alexandini suffraganeum, Thebaidẽ & A Egyptũ ei finitimã tumultu & procellis refercisse, & *tyrannidem cõtra primatẽ Alexandrinum exercuisse.* Secundò, plurimos Episcopos & Presbyteros in A Egypto cõmunionis suę (schismaticus. n. erat) ordinasse. Tertio, Alexandrũ hoc nomine eũ apud Concilij Niceni Patres accusasse: à quibus dånatus est, vt Episcopi quidẽ nomen non tamẽ officium retineret, vtq; ab eo ordinati in ordine manerẽt, tamẽ ordinatis ab Alexandro postponerentur. Quarto Alexandrũ, ne Meletius falsos à se ordinatos Episcopos suæ cõmunionis nominaret, statim petiisse & accepisse

376 *MONARCHIAE ECCLESIASTICAE,*
 cepisse ab eodem indiculum eorum, quos ordinaue-
 rat. Quinto, Concil. Nicen. decreuisse, vt sua Episco-
 po Alexandrino potestas facta tecta maneret, imò et-
 iam epistolâ pro Alexandro scripsit Ecclesiæ Alexan-
 driæ & populis Aegyptum, Lybiam, & Pentapolim
 incolentibus, quâ suâ mentē esse declarat, vt horū o-
 mnium Alexander habeat potestatem. Hæc narrat A-
 thanasius, & Theodoretus. Ex quibus quatuor ma-
 nifesta sunt. Primò, te historiâ Ecclesiasticâ susq; deq;
 vertere, nâ tyrânū Alexandrū *S. m. m.* Episcopū facis:
 cum dicat tamē expresse Theodoret. Meletiu suffra-
 ganeū eius in ipsū tyrannidē exercuisse. Secūdò, ma-
 nifestū est mentē Niceni canonis nō fuisse Patriarche
 Alexandrini potestatem exundantē restringere, sed ei
 primatū ex antiqua consuetudine debitū à Meletia-
 norū tyrannide vindicare. Quare nulla fingi potest
 interpretatio Canonis illâ ineptior, quā tu tāquā ge-
 nuinā vrges l. 4. c. 2. n. 24. *Alexandrinus horum omnium*
Aegypti, Lybia, Pēta polis habeat potestatem, i. e. (inquis *Alex-*
adrinus suis limitibus coercetatur, siue latioribus, siue angu-
stioribus. nihil refert. Quā bellus interpres! horū omnium
 habeat potestatem, i. e. cōpingatur in certos limites, quā
 sint angusti nihil refert. Tertiò sequitur, te rationem
 Canonis, vt Alexandrin⁹ horū omniū habeat potesta-
 tem, quia & Romano Episcopo h. e. cōsuetū, ineptissi-
 mē explicare. hoc est (inquis) quia Romanus Episco-
 pus extra Italiā suū primatū non extendit. Quā falsū
 ratio illa assumat iā diximus. Sed esto tēpore Conci-
 lij Niceni Romanus Episcopus solā Italiā contentus
 fuerit; quid ineptius, quā inde concludere Alexan-
 drinū Primatē totius Aegypti & Lybiæ & Pentapo-
 leos esse debere? Imo sensus iste potius Meletianos
 iuaret, qui Alexandrini potestatem Episcopi restrin-
 gi cupiebāt. Nā si Patriarcha præcipuus, civitatis or-
 bis dominatrix Episcopus, Apostolorum Principis

suc-

cessor sese Italix finibus continebat, cur Alexandrinus in omnem Aegyptum & Lybiam & Pentapolim suum primatum effunderet!

Quartò sequitur, nullū sensum probabilē canonis Niceni fingi posse, præter istū Catholicū, quo Romanæ Ecclesiæ primatus asseritur. Romana Ecclesia sæper habuit primatū, id est, imperiū, vt de finibus Episcopatum determinaret: & ideo mos antiquus in Aegypto, Lybia & Pentapoli perseueret, vt Alexandrinus horū omniū habeat potestaté, quia & Romæ Episcopo ita consuetū est, vt scilicet hos illi limites assignet. Nā & verū te fatēte canon assumit, Romanum Episcopū semper in Ecclesiā vniuersam primatum exercere solitū esse, & omniū Episcoporū acta ad se reuocare: & inde aptè definit contra Meletianos oportere Alexandrinum Primatem illarum regionum omnium potestatem habere, quas Romanus Episcopus semper illi committere solitus erat:

CAPVT QVINTVM

Romanum Pontificem super Episcopos diuino iure esse, quorum potestas, quamuis diuina institutionis sit à Romano Pontifice ad singulos deriuatur.

Nullam regionem esse ad quā Romani Pontificis potestas non se extendat superiore capite demonstrauimus: restat ostēdere nullā in Ecclesia dignitatem esse, quæ non eidem sublit ab eoque pendeat.

QVINTVM ANTONII FVNDAMENTVM

Episcoporum potestatem nec à Romano Pontifice deriuari, nec ea subijci posse.

In primis li. 2. ca. 5. à num. 3. vsque ad 15. & cap. 6. & lib. 3. cap. 1. Patrum plurima testimonia cōgeris, & eadem

eadem fere vbiq̄ue repetis, vt probes Episcoporum potestatem diuinitus datam & institutam esse. Quo probato tanquam clarum supponis à Romano Pontifice dari & concedi non posse. Quod si non detur Episcopis sua potestas à Pontifice, Monarcha non erit, nec fons Ecclesiasticæ potestatis.

Secundo varia Patrum testimonia adducis, vt probes singulos Episcopos in suâ diocesi esse supremos Principes, nihil illis sublimius, nihil altius reperiri: quod si super se Monarcham habent, veri & absoluti Principes non essent.

Tertio producis Patrum sententias, vt ostendas omnes Episcopos esse æquales; præsertim Hieronymi solenne dictum, quod singulis pene paginis inseris, Episcopum vbiq̄ue sit siue Romæ, siue Eugubij eiusdem meriti & Sacerdotij esse. His addis l. 4. cap. 8. Episcopos dici Romani Pontificis fratres, comministros, collegas; ex quibus conficitur inter omnes Episcopos, incluso quoque Romano, paritatem esse, nec vllum verum primatum, sed tantum ordinis & dignitatis.

Euertitur quintum M. ANTONII fundamentum.

Hæc est huius controuersie præcipua difficultas, vt Episcoporum eminens in Ecclesia dignitas cum Romani Pontificis Monarchiâ componatur. Nam si facimus Episcopos humanum Ecclesiæ institutum, eorum dignitati detrahere videmur: si verò Episcopis diuinitus & immediatè à Christo datur auctoritas, non videntur posse à Romano Pontifice pèdere, nec illorum potestas ab ipso deriuari. Vt igitur breuiter & perspicue hæc quæstio explicetur, tria declaranda sunt. Primo, Episcopalem quidem dignitatem diuinitus esse; & tamen à Romano Pontifice pendere. Secundo, Quamuis diuini iuris in singulis sit, tamen à

men à Romano Pontifice singulis cōmunicari. Tertiò, quæ sit potestas Patriarchalis & Metropolitana, & quomodo à Pontifice ortum habeat, ab eoque pendeat.

ARTICVLVS PRIMVS.

An potestas Episcopalis diuina institutionis sit, & à Christo detur immediatè.

Hanc quæstionem sex conclusionibus explicabo.

PRIMA CONCLUSIO.

EPISCOPI singuli in sua diocesi veri & absoluti Principes sunt, non meri Pontificis administri & Vicarij. Hæc conclusio requirit vt explicemus, quis sit verus & absolutus Princeps. Ad quem constituendum duæ conditiones concurrunt. Prima est, vt omnes qui pertinet ad communitatem, in qua Princeps est, illi subiiciantur, nec vllus iure ordinario exemptus sit. Sed hoc non sufficit, quia Proreges, qui veri Principes non sunt, etiam sub se habent omnes, qui Prouinciæ illius sunt, quam gerunt. Quare secundo requiritur vt ius habeat absolutum, id est, quod à mero beneplacito nullius potestatis humanæ dependeat. Is autem à mero beneplacito potestatis humanæ pendet, cui sine vllâ iustâ causa, pro solo libertu potestatis humanæ, potestas minui vel abrogari potest. Hac de causa Proreges veri Principes non sunt: quippe quorum potestas & Principatus à mero nutu & beneplacito Principis pendet, cuius administri sunt. Duces vero sub Regibus veri Principes sunt, quia quamuis Regibus sub sint, tamen ab eorum mero beneplacito non pendent, nec solo beneplacito Re-

to Regis sine iustâ causâ potest Duci suus Principatus auferri.

Igitur cû Episcopus in suâ singulos diœcesis veros Principes dicimus, duo dicimus. Primò, Episcopo omnes, qui sunt illius diœcesis, iure ordinario subijci, nisi potestate superioris Principis iustâ de causâ examantur. Secundò, potestatem Episcopalem à meo beneplacito nullius hominis vel communitatis humanæ pendere, quia sine iusta causa Episcopo officium vel à summo Pontifice vel ab Ecclesia vniuersa eripi non potest.

3. Hæc conclusio cû concedatur à Catholicis, probatione non indiget. Solum notanda est calumnia, quâ Bellarminum aspergis, qui cum Episcopos veros esse Principes expressè asserat, tamen contrariam sententiam illi per vim obtrudis. Nam lib. 2. c. 5. n. 28. cum verba Bellarmini ista citas, assumuntur Episcopi à Pontifice ad suum ipsius onus sustentandum. Ergo (inquis) *onus Episcoporum non est ipsorum onus proprium, sed onus Papæ; & Episcopi illud non vt proprium, sed vt Papale, tanquam meri coadiutores & administri sustentant.* Ita tu arguis ex Bellarmini verbis. quàm ineptè! Nam si Episcopi ad proprium ipsius summi Pontificis munus obeundum assumuntur, quomodo illius meri administri sunt? Quis regios ministros ad proprium Regis officium assumi, mētis compos dixerit? Imperator Imperatorem olim creabat, & ad solium Imperij assumebat; quis vnquam dixerit Imperatores assumptos, meros administros & vicarios Imperatoris assumētis fuisse? Hoc autem sensu dixit Bellarminus, Episcopos à summo Pontifice assumi ad propriū ipsius onus sustentandum, nō vt eorum officium deprimat, sed vt eos socios Imperij Pontificij ostendat, ipsi Pontifici quodammodo pares. Verba eius integra sunt hæc: *Episcopi (inquit) dicuntur à Pontifice fratres &*

Bell. l. 4. de
Rom. Pont.
c. 25.

tres & collega, etiam ratione iurisdictionis, quia assumuntur à Pontifice ad suum ipsius onus sustentandum, non ad aliquod inferius ministerium. Quid dici de Episcopis honorificentius potuit? quod tamen illius dictum, quâ vel malitiâ vel stultitiâ es, in aduersum sensum per summam violentiam abripis. Imo paulo post n. 30. ita scribis de Bellarmino. *ipse (inquit) ponit Episcopos esse tantum Papa coadiutores & non proprium sed Papaonus gerere, partemque Papalis sollicitudinis habere, & liberum esse Papa sola voluntate Episcopo cuiunque, etiam sine causâ, auferre potestatem.* Somnias, Antoni, non scribis. Vbi enim ista ponit Bellarminus? nusquam.

SECUNDA CONCLUSIO.

Vt Episcopus verus Princeps sit, non requiritur, 4. ut nullum se superiorem, præter Deum agnoscat. Nâ Principes Imperij sub Imperatore, Duces & Principes sub Regibus meri Principes sunt, non meri Regum & Imperatorum administri & vicarij, quamuis eorum potestati subditi sint, eisq; rationem reddere teneantur. Itaq; quamuis Episcoporum verus & absolutus Principatus sit, non inde conficitur Episcopos Romano Pontifici non subijci. Sed obijcis l. 2. c. 6. n. 4. dictum Ignatij quod etiam commune est aliorum Patrum; Episcopo nihil maius in Ecclesia esse; Episcopum principem Sacerdotum esse, imaginem Dei Patris referentem. Vnde sic arguis. Episcopus propter summum principatum Deum repræsentat, qui est Dominus totius creaturæ. At si Episcopus haberet supra se aliû Episcopum non gereret summum Principatum sed subordinatum, & sic Deum non posset propriè repræsentare. Respondeo, Episcopo nihil maius esse in Ecclesiâ suâ, in qua Deum Patrem, ut supremus Dominus est, repræsentat; non in Ecclesia vniuersali, primo, quia in Ecclesia vniuersa sic Princeps est, ut parè habeat;

*Ignatius
epist. 2. 7.*

habeat; cum Deus solus dominus supremus sit. Secundò, quia in Ecclesia vniuersa supra se Archiepiscopum & Patriarcham habet; cum Deus neminem supra se habeat. Tertiò, quia toti Ecclesie Catholicae subest, & ei rationem reddere tenetur; Deus autem nec toti communitati subest. Ideo quilibet episcopus in Ecclesia vniuersali Dei supremi monarchae imago non est, sed tantum in Ecclesia propria, in qua neminem sibi parem, nedum superiorem habet, qui proprie illius Ecclesiae sit, nec illi toti communitati subest.

TERTIA CONCLUSIO.

5. Singuli episcopi in sua diocesi, potestatem diuini iuris & institutionis ad se successione deuolutam habent. Hanc conclusionem Catholici innumeris Patrum testimonijs confirmant, quæ tu ex illis in tuum librum descripsisti. Ad quatuor autem classes reuocantur. Prima continet testimonia quæ supra adduximus, quibus asseritur episcopos esse Apostolorum successores. Nunquam enim Patres ita perpetuo dicerent Apostolis succedere episcopos, nisi verè & propriè succederent; præsertim cum vix sæpius Pontificem Petro, quam episcopos Apostolis succedere affirmant. Sed Apostoli potestatem regiminis habuerunt à Christo immediate institutam. Igitur potestas à Christo immediatè instituta ad episcopos successione deuenit.

Alexander

1. ep. 2. *Eu-*

seb' ep. 3. &

Hormis. ep.

30. *Cyprian.*

l. 1. ep. 3.

Ambros. in

1. *Cor. 11.*

Aug. in 99.

vet. & noui

test. q. ult.

Chrysost.

homil. 17. in

Matth. &

alij.

Secunda classis continet testimonia Patrum asserentium episcopos Christi Vicarios esse & vice eius iudices Ecclesiae: quod Patres cum tam constanter asserant, certe dubitare non possumus, quin veros & proprios Christi Vicarios intellexerint. Vicarius autem & Legatus immediatè accipit potestatem ab eo cuius & Vicarius & Legatus est. Igitur episcopi à Christo

Christo

Christo ipso immediatè accipiunt potestatem. Vicarium enim Regis & Legatum nemo instituere potest nisi Rex ipse. Quod si Rex hoc faciat per ministrum, Vicarium Regis instituere ille dicetur, tantum regiam institutionem & voluntatem declarando.

Tertia classis continet testimonia expressè affirmantia Christum instituisse, ordinasse, posuisse in Ecclesia Episcopos, vel Ecclesiam à Christo Iesu Episcopis regendam fuisse traditam & commissam. Responderi solet, ordinem Episcoporum in communi diuinam institutionem, non in particulari. Christus enim ordinauit vt Episcopi in Ecclesia essent, sed in particulari constituendos Episcopos Apostolis reliquit. Hoc tamen Patrū testimonijs non planè satisfacit. Primò quia Patres, imò Sacræ Scripturæ videntur significare eodem modo positos in Ecclesia Episcopos à Christo, quo fuerunt positi Apostoli. *posuit vos (inquit Paulus) Episcopos regere Ecclesiam. & ipse posuit in Ecclesia primum Apostolos, deinde pastores & doctores.* Ex quo loco arguit Bernard. ad Eugenium. Erras (inquit) si vt summam, ita solam à Deo institutam veltram Apostolicam potestatem existimas. Non est sola tua potestas à Deo: sunt & mediocres, sunt & inferiores; nisi tu putas alium esse qui posuit in Ecclesia quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, quosdam pastores & doctores. Hæc Bernardus: Ex cuius verbis ita arguere quis potest. Proprius & proximus institutor Episcoporum non est alius ab institutore Apostolorū. Sed institutor proprius & proximus Apostolorū Christus fuit. Igitur & Episcoporum. Secundò quia Romani Põtifices fatentur alios Episcopos eodem modo institutos in Ecclesia à Christo esse, sicut ipsimet instituti sunt: Vt Ioannes primus. *Huius rei gratiã vobis & nobis sancta commissã Ecclesia est, vt pro omnibus*

Origen. in
Ioan. 16. 32.
Autor 99.
vet. & noui
test. q. 97.
Sixt. 1. ep. 2.
Ignat. ep. 6.
Iust. Orge-
litana in
canticum
canticorū,
v. 194.
Concl. To-
letan. 8. c. 7.
A7. 20.
Ephes. 4.
Bernard. de
consid. l. 3.
c. 4.

Ioan. 1. ep. 1.
ad Zachar.
Episc.

labore-

C c

Dama. ep. 5. laboremus & cunctis opem ferre non negligamus. Damasus ad Episcopos Africae. Ei (inquit,) qui nos speculatores esse voluit, nos excusare non possumus, si eius Ecclesiam, qua nobis generaliter commissa est, in quantum praecalemus à tam illicitis usurpationibus non custodiamus. Romani verò Episcopi potestas propriè & proximè à Deo est.

Ambros. de dig. Sac. c. 2.
Augustin. tract. ult. in Ioan. Cy prian. l. 3. ep. 9.
Grego. 7. l. 1. ep. 22.
Luc. 10.

Quarta classis continet testimonia, quibus Patres asserunt Episcopos simul cum Apostolis potestatem à Christo accepisse, eadem potestate regere Ecclesiam, quâ Apostoli; Christi data & promissa potestatiua dicta Apostolis ad Episcopos pertinere, ut sunt; qui vos audit, me audit; qui vos spernit, me spernit; quacumque alligaueritis super terram, erunt, &c. quæ potestato indicant regimen Ecclesiasticum, quod in Apostolis cepit, in Ecclesia perpetuò manere.

6. Huius veritatis ratio à priori hæc est. Verus Princeps non est, qui non aliam potestatem habet, quàm mero beneplacito potestatis humanæ institutam. Sed Episcopi veri Principes Ecclesiæ sunt, ut ab omnibus conceditur. Igitur potestatem habent non mero beneplacito humano sed diuinitus institutam. Maior propositio, quæ solâ probatione indiget, statim patebit, si distinguamus ut supra distinximus duplex beneplacitum potestatis humanæ, per quod quis fieri Princeps potest. Vnum est iam institutum potestatis (ut ita dicam) translatiuum: alterum nouæ potestatis institutiuum. Translatiuum est, quo mera voluntate humanâ trãstertur ab vno ad alterum potestas regiminis diuinitus instituta. Hoc modo Monarchæ per electionem à libera republica fiunt. Nã respubli-bera, cū regem eligit, potestatem supremi regiminis, quæ in ipsâ vnâ cū naturâ instituta est à Deo, trãstertitur vnã personam, à quâ tanquam à Monarcha regi solum vult. Hoc in casu potestas ipsa supremi regiminis diuinitus

uinitus instituta est, tamen quod in vno existat, isq;
hic potius quam ille sit, pendet ab electione humana
&mero beneplacito Reipublice. Similiter, cum Rex
liberè regnum, vel filio, vel alteris personæ legitime
resignat, certè mero beneplacito suo Principem con-
stituit; tamen per hoc beneplacitum non instituit
nouam potestatem, sed à se transfert potestatem, que
secundum primariam institutionem diuini iuris est.

Qui beneplacito humano huiusmodi Principes sūt,
verī Principes sunt; quia quamuis mero beneplacito
humano Principes fiant; tamen vbi semel Principes
facti sunt, non potest pro mero beneplacito imperiū
illis abrogari, pendet enim illa potestas à mero be-
neplacito potestatis humanæ in fieri, non autem in
conseruari: hoc est, beneplacitum humanum requiri-
tū vt potestas in hac vel illa persona constituitur,
vbi autem semel constituta potestas sit in vna per-
sona, à Deo immediate in illa conseruatur. In pote-
state enim Reipub. fuit sibi Regem non praticere;
tamen vbi in Regem supremā se transfudit potesta-
tem, rursus eam ad se pro libitu reuocare non potest.

Beneplacitū potestatis humanæ regiminis natura
7. tiuū est, quo non potestas iam instituta transferatur in
alterū, sed noua potestas producitur, que prius insti-
tuta nō erat. Hoc modo Reges creat Proreges vel Le-
gatos, nec enim tūc aliquid potestatis Regi à se tras-
ferūt in Vicariū suum, sed beneplacito potestatis suæ
creāt in Vicario potestatem à suo beneplacito dependētē.

26 Dicimus igitur verum Principē eum non esse, qui
potestatem regiminis habet ex beneplacito humano
potestatem illam instituētis, quia verus Princeps nō
est, qui potestatem habet à mero beneplacito hominis
vel hominum dependentem, vt pro nutu illius vel
illorum, minui, augeri, mutari, auferri possit. Sed
potestas, que instituitur ab homine, vel hominib. ab

illius, vel illorum beneplacito pendet, vt destrui prohibitu possit. Potestas enim regiminis nulla est; quæ iure non est: hoc enim tantum possumus, quod iure possumus. Sed potestas gubernatiua vt in homine sit, nullum ius habet nisi merum beneplacitum superioris illam in homine instituentis. Igitur cessante beneplacito institutoris, quacunque de causa cesset, perdit illa ius vt sit; atque adeo cum iure non sit, verè esse non potest. Secundò, quia (vt diximus) ius, siue dominij, quo res externæ possidentur; siue regiminis, quo populi gubernantur, nihil homini intrinsicum est, sed merum beneplacitum legitimi superioris, qui potestatem de rebus disponendi homini tribuit & tribuere potest: Vnde sublato beneplacito legitimi superioris potestatem dantis, potestas ipsa formalissimè destruitur. Actus enim hominis legitimi non sunt, nisi ius aliquod sit secundum quod fieri possint. Sed præter beneplacitum superioris legitimi Dei vel hominis potestatem dantis, nullum ius est vt actus gubernationis ab homine in communitatem aliquam exerceri possit. igitur sublato beneplacito superioris potestatem instituentis, ius regiminis seu potestas iuridica necessariò cessat. Quare si potestatem habent Episcopi non diuinitus sed Ecclesiæ beneplacito in ipsis primitus institutam & creatam, certè potestatem habent, quæ solo beneplacito Ecclesiæ vel summi Pontificis minui, augeri, mutari & auferri possit, atque adeo veri Principes non sunt.

Q V A R T A C O N C L V S I O.

8. Eminentia potestatis Episcopalis, quod diuinitus sit, non impedit quin Episcopi Romano Pontifici subesse possint. Probatur ex refutatione rationum, quibus vteris ad probandum non posse Episcopos supra se superiorem habere. Prima est, quia potestas Episc-

Episcopalis tota spiritualis & supernaturalis est. Sed potestatem totam spiritualem, & supernaturalem, ab hominibus donari, aut concedi, aut minui, aut amplificari est impossibile. Ita tu: l. 2. c. 5. n. 4. Sed tuq̄ more scribens: hoc est ea ponens, quæ alijs locis penitus euertis. Nam quod dicis potestatem spiritualem & supernaturalem, hoc est, quæ Deum authorem habeat, non posse minui vel ampliari, nec dari, nec concedi ab hominibus, falsū esse probatur exēplo potestatis Presbyteralis, quam l. 2. c. 9. n. 9. dicis non minus quā Episcopalem diuini iuris esse, eamque Presbyteros immediatē à Christo vt ab institutore accipere: & tamen ibidem n. 1. *Quamuis (inquis) ad eadem munera regendarum animarum Presbyteri vocati sint & ordinati, ad quæ Episcopus; lex tamen Ecclesiastica aliquos ritus Presbyterales solis Episcopis reseruaui, ac ne à Presbyteris exercentur prohibuit; atque hoc pro maiori Episcoporum dignitate & auctoritate: ordinaria tamen ministeria Ecclesiastica Presbyteris cuiusque Ecclesie proprijs &c. integra sunt relicta: Ita tamen, vt in his ipsis ministerijs exercenda Presbyteri à nutu & voluntate Episcopi dependerent, nihilque prorsus agerent circa Ecclesiasticum regimen, nisi iussu & directione Episcopi; vt ita vitaretur confusio, & schismatum occasio præcideretur.* Et lib. 2. cap. 3. nu. 18. *Fatemur (inquis) non hæc omnia iure diuino in sola Episcopali esse potestate; sed ex his multa solo iure Ecclesiastico Presbyteris inhibita esse, vt à solis Episcopis exhibeantur.* Hæc tu: vbi dicis potestatem Presbyteralem, quamuis iure diuino Episcopali par sit, tamen quoad quædam officia iure Ecclesiastico esse limitatam, vt eam exercere legitime non possint. Secundo, Potestatem Presbyteralem, quamuis diuini iuris sit, tamen ab Episcopi nutu & voluntate pendere. Tertio, Ecclesiam restrinxisse Presbyterorum potestatem.

vt maior sit Episcoporum autoritas, vt vitentur confusiones & schismata, quæ facillè ex paritate plurimorum nascuntur. His positis statim apparet leuitas & inconstantia tua. Nam si nulla potestas diuinitus instituta potest ab Ecclesia restringi & inhiberi; cur potestatem Presbyteralem, quam diuini iuris esse contendis, meritò inhibitam & restrictam dicis, quo depressis Presbyteris Episcopus maior emineat? si potest potestas diuinitus instituta, tamen lege Ecclesiastica restringi & limitari; cur potestatem Episcopalem eo quod diuini iuris sit, inhibere & ad certos actus restringere; quo plus in Ecclesia vnus autoritas valeat, nefas esse dicis? Secundo, cum dicas & millies dicas Episcopos diuino iure habere non modo plenitudinem, sed & latitudinem potestatis, quid causæ est, cur iure Ecclesiastico latitudo restringi possit, plenitudo non possit? Tertio, cum concedas potestatem Episcopalem diuinitus institutam totam auferri posse, cur contendis minui, id est, ex parte solum non posse? si potest potestas humana totum, quod est diuinitus ordinatum tollere; cur partem illius tollere non poterit? Vides non cohærere inter se tua dicta.

Ex his satisfieri potest Catholicis, qui multò fortius, multoq; consequentius argumentantur potestatem Episcopalem, cum minui & tolli humana potestate possit, diuini iuris non esse. Quia Pontifex ab Episcopis subditis auferre non potest, quod diuino iure habent. Quod probant tribus instantijs. Prima est, quia Presbyteri potestatem ordinis habent sub Pontifice; & tamen, quia eam habet à Deo, per Pontificem ipsis abrogari non potest. Secunda. Apostoli habuerunt potestatem sub Petro; & tamen, quia eam habuerunt immediatè à Christo, non poterat eam Petrus auferre vel imminuere. Tertia. In qualibet Vrbe

Urbe Clerus subiectus Episcopo est, tamen si quis ex Clero habet immediatè à summo Pontifice aliquam authoritatem, non potest eam Episcopus auferre vel imminuere. Igitur si Episcopus potestatem diuini iuris habet, eà priuari per Pontificem non potest.

Respondeo. & in primis ad instantiam de Apostolis, Petrum eorum potestatem vel tollere vel minuere non potuisse, nescio quàm hoc certum sit. Apostoli quidem cum confirmati fuerint in gratiâ, nihil committere potuerunt, quo mererentur potestate priuari: tamen si meruissent, & hoc Ecclesiæ expediens fuisset, cur Petrus hoc non potuisset; cum subditi Petro fuerint, quoad potestatem omnem, quam haberunt? Exemplum verò de Clerico subdito quidem Episcopo, tamen potestatem delegatam à Pontifice habente, quæ non posset illi per Episcopum auferri, non est simile: quia Pontifex, cum delegat Clerico aliquam authoritatem, quoad illam authoritatem eum ab Episcopo vult esse exemptum. Nam si etiam quoad potestatem delegatam Pontifex Clericum Episcopo suo subijciat, non video cur eum Clericum Episcopus, si viderit expedire, delegatâ potestate priuare non possit. Christus autem Apostolos, quoad potestatem delegatam subijci Petro voluit. cur igitur Petrus eorum potestatem minuere non potuisset causâ exigente? vel cur Pontifex non poterit hoc in Episcopis, quamuis à Christo potestatem habeant; cum Christus potestatem, quam ipsis dat, dependentem à Pontificis voluntate det? Certè in Republica humanâ, potestas patria in liberos, potestas mariti in vxorem, non à Repub. sed à Deo est: tamen quia cum dependentia à Republicâ datur, potest per Reipub. Principè minui vel auferri, si causâ postulet.

Secundò dico, non esse eandem rationem Episcoporum respectu summi Pontificis ac Apostolorum respectu Petri,

quia potestas particularis Episcopi, quamuis diuini iuris sit quoad existentiam absolutè, tamen quoad existentiam in hac vel illa persona pendet à beneplacito summi Pontificis, qui potestatem à Christo institutam in hanc vel illam personam, prout expedire iudicat, confert. Quare sicut Pontifex causa est cur existat non absolutè sed in hac vel illa persona; ita si causa suppetat eam ab hac vel illa persona, non absolutè ex Ecclesia tollere potest. Potestas vero Apostolica non solum quoad existentiam absolutè, sed etiam quoad existentiam in illis undecim personis independens fuit à Petro, quia Christus potestatem Apostolicam non solum immediatè suâ authoritate instituit, sed etiam certis personis applicauit. Quare etiam si probari posset Petrum non potuisse Apostolis potestatem auferre; non tamen eadem ratio de Episcopis est, cum potestas Episcopalis in Episcopis dependenter à Pontifice existat. Ad instantiam de Clerico, dico Clericum in casu posito potestatem habere ab Episcopo penitus absolutam: nec enim potestas illa delegata vel ab Episcopo instituitur, vel media Episcopi authoritate Clerico applicatur; vt mirum non sit, si non possit voluntate Episcopi auferri, sicut potestas Episcopo potest per summum Pontificem cuius beneplacito datur.

12. Ad instantiam de potestate ordinis respondeo, causa cur illa non possit Presbytero per Pontificem auferri, nõ est quia eam habet immediatè à Deo: nam Pontifex sine dubio potestatem regiminis habet immediatè à Deo, & tamen si fiat hæreticus potest illa potestate priuari; quamuis sit immediatè à Deo, potestas vero ordinis nec propter hæresim quidem potest ab vilo auferri: Quare indelebilis ordinis non inde præcisè oritur, quod sit immediatè à Deo. Dico igitur, causam cur Presbyter potestate ordinis

ordinis privari non possit auctoritate Pontificis, esse quia ex beneplacito Pontificis vel potestate humana non accipit Ordinem nisi valde remotè, quatenus voluntas humana applicat Sacramentum, cuius vi potestas Ordinis in animam imprimitur. Itaq; cum homo Ordinem non causet, nisi applicando agens, à quo Physicè producat; ita eam auferre non potest, nisi applicando agens, à quo Physicè destruat. quare cum nullum sit inter homines, per homines ordo non potest auferri: At vero potestas regiminis Episcopis beneplacito Pontificis auctoritatine & iuridicè datur; atq; ita eodem beneplacito, si iusta causa suppetat, auferri potest.

13. Secunda ratio, quâ probas potestatem Episcopalem Pontifici subijci non posse, hæc est. Nemo tenetur reddere rationem officij, quod à Deo immediatè accepit, alteri, quàm soli Deo. Sed Episcopus à solo Deo, vt ab authore potestatis suæ constituitur. Non igitur tenetur, nisi Deo rationem reddere. Ita l. 3. c. r. num. 24. *Optima consequentia est, vt ei soli quis subdatur, & rationem reddere teneatur sui regiminis, à quo illud accepit: cumq; à solo Christo Ecclesia sua Episcopus preponatur, certè soli Christo etiam reddet rationem, & à solo Christo erit iudicandus.* Hæc autem ratio illud tanquàm certissimum assumit, cuius oppositum l. 1. c. 12. num. 14. in terminis affirmas, nimirum teneri Episcopos alteri quàm Deo sui officij rationem reddere. *In Ecclesiis (inquis) multo melius & vtilius est, vt nemo sit etiam ex Rectoribus, qui non subsit & alicui pareat, vt ita à tyrannide ipsa sit magis immunis, quam si adesset Monarchia. Monarcha enim Ecclesia, cum nemini subsit, nemini pareat, nemini teneatur in terris suarum actionum reddere rationem, neminem timeat, ex hoc facile labi potest: quod non est in Ecclesiastica Aristocratia; nam quicumq; in hac Repub. Dux hoc est, quicumq; Episcopus, siue Primas, siue Pa-*

triarcha, *ſi peccat in Rempub. Eccleſiaſticam habet coercentes ſe & in officio continentes.* Hæc tu. Hic dicis expreſſè, quemcunq; Episcopum teneri alicui in terris actionum ſuarum rationem reddere, à quo ſi peccet coerceri & contineri in officio poſſit. quomodo igitur verum, quod toties affirmas, Episcopum eſſe Dominum independentem niſi à ſolo Deo, ſoli Deo teneri ſui officij reddere rationem, à ſolo Deo iudicari & coerceri poſſe?

14. Secundò lib 2. cap. 9. nu. 1. doces Presbyteros habere poteſtatem paſtoralem iure diuino. Nihilominus ibidem dicis Episcopo teneri reddere rationem officij ſui, ab Episcopi nutu & voluntate pendere. & n. 15. *Episcopum Parochis curam committere, ſic tamen vt ab ipſius directione & institutione & deſtitutione pendeant.* Hæc tua dicta planè demonſtrant Presbyteros quamuis à Deo immediatè accipiant poteſtatem, tamen ab Episcopo iudicari poſſe, falſumque eſſe, quod toties repetis, optimam conſequètiã eſſe, ſi quis à Deo regimen accepit, ſoli Deo rationem regiminis ſui reddere teneri.

15. Quod autem dixit Cyprianus, & tu millies repetis, Episcopum à ſolo Deo iudicari poſſe, iam multò antè explicuit Auguſtinus hoc intelligi in quæſtionibus, quæ *necdum eliquatiſſimã perſpectione diſcuſſæ ſunt*, hoc eſt, in quibus Eccleſia permittit, vt quiſque quod optimum dictu & factu cenſeat, dicat aut faciat; & propter peccata dubia, vel errores in fide non ſatis exploratos deponi non poſſe. Itaque nemo negauerit, quod tu dicis, non poſſe Episcopum damnari, niſi vel contra fidem vniuerſalis Eccleſiæ ſentiat, vel contra legè diuinã, aut canones peccet. quando autem dubitatur an peccet, in quæſtionem vocari poteſt, actionumq; ſuarum tenetur reddere rationem, cum te fatente iudicè in terris, habeat, quem timeat.

Cypri: in
concil. car-
thag.
Aug de
Bapt. cont.
Don. l. 3.
c. 3.

QVINTA CONCLVSTO.

Officium summi Pontificis eiusdem generis est cum officio Episcopi, in hoc autem Episcopos Pontifex supereminet, quod eiusdem generis regimen multo quàm cæteri eminentius habeat & exerceat. Hanc veritatem supponit Illustrissimus Cardinalis Bellarminus, cum dicit Episcopos fratres & collegas Pontificis dici etiam ratione iurisdictionis, quia à Pontifice assumuntur ad suum ipsius onus sustentandum non ad inferius ministerium: nam si spectemus essentiam ministerij Pontificij, non superat Episcopatum, sed Episcopatus essentialiter est, licet eminentior cæteris Episcopatibus. Nec contrarium dicit lib. 1. de Romano Pontifice cap. 26. cum dicit Martyrium Cypriani cum Martyrio Petri conferri posse, quamvis Petri multo nobilius sit, quia in eodem genere sunt omnes Martyrum palmæ. at Cypriani sedem non posse cum sede Petri conferri, quia non solum sedes Petri est multo nobilior sede Cypriani, sed quodammodo in alio genere, quia differunt vt totum & pars. Rectè autem Petri sedem dixit Bellarminus in alio genere esse quodammodo. Nam in sede Petri seu in summo Pontificatu distinguere possumus potestatem & dignitatem. potestas speciem sumit ab actibus quos exerceat; qui si sint generis eiusdem, non erit inter duas potestates differentia essentialis, quamvis vna latius quam altera se extendat, vel actus illius exerceantur erga personas digniores, eò quòd persona, in quâ existit, digniores personas sibi subditas habet. Hoc modo potestas summi Pontificis, quamvis ad totam Ecclesiam se extendat, & etiam erga Episcopos exerceatur, quos omnes sibi subditos habet, non tamen diuersi generis est à potestate simplicis Episc-

*l. 4. de Rom.
Pont. c. 25.*

cis Episcopi, siquidem eisdem actus potestatis quamuis in sua diœcesi, nec in personas Presbyteris digniores exercere potest. At verò dignitas & excellentia non tam sumit speciem per comparisonem ad personas super quas eminet: vt illud officium, quoad dignitatem altioris generis sit, quod in personas & Reipub. altioris generis exercetur. Cum verò Ecclesia vniuersalis ab ecclesiâ particulari genere differat, vt totum & pars, Episcopi etiam altioris ordinis & generis sunt in ecclesia quàm presbyteri & laici; sequitur summi Pontificis officium, quod in totam ecclesiam & Episcopos extenditur, quoad dignitatem genere differre ab officio Episcopi.

17. Nihilominus si spectemus essentiam potestatis, potestas summi Pontificis & potestas Episcopi eiusdem generis sunt, cuius rationem iam dedimus, quia vtraque potestas se ad eisdem specie actus extendit; ita vt Episcopus in suâ diœcesi potestatem quoad causas illius proprias plenam habeat, sicut summus Pontifex in Ecclesiâ vniuersali, cum dependentia tamen à Pontifice, vt asserit idem Illustrissimus Bellar. l. 1. de clericis c. 16. *Episcopus*, inquit, *in propriam Ecclesiam habet amplissimam potestatem ferendi leges, dispensandi, puniendi, indulgendi, &c.* Hoc probatur, quia potestatis Pontificiæ plenitudo in eo consistit vt sit totius Ecclesiæ fundamentum, & in eum negotiorum totius Ecclesiæ moles incumbat, dicente Christo *Tu es Petrus, & super hanc petram adificabo Ecclesiam meam.* At quilibet Episcopus Ecclesiæ particularis fundamentum est, & in illum Ecclesiæ moles incumbit. Quod dixit Cyprian. lib. 1. ep. 6. *Ecclesiam super Episcopum constituui, vt per ipsum omnes Ecclesiæ actus gubernentur.* Igitur quilibet Episcopus, quoad suam Ecclesiam habet potestatis plenitudi-

plenitudinem. Deinde plenitudo potestatis Pontificiæ significatur per actum pascendi ex Christi institutione, qui Petro tradens plenitudinem potestatis dixit ei: *Pasce oues meas*, id est, Ecclesiam vniuersalem. At cuilibet Episcopo dicitur à Christo, *Pasce oues meas* huius vel illius Ecclesiæ, Paulo teste, qui dicit Episcopis; *Attendite vniuerso gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* Et Petrus iisdem, *Pascite, qui in vobis est, gregem Christi.* Igitur plena potestas Pastoralis, quoad omnes actus illius traditur cuilibet Episcopo, quoad Ecclesiam particularem & causas proprias illius.

Dices; si potestatem habeat Episcopus plenam 18. in suâ diœcesi, poterit dubia circa fidem definire, cum nascuntur in suâ diœcesi, poterit dispensare in votis solemnibus, & soluere matrimonium ratum necdum consummatum, quoad personas suæ Ecclesiæ. At incredibile est cuilibet Episcopo potestatem tantam competere iure diuino, nisi ab Ecclesia restricta esset. Respondeo, Episcopum non habere potestatem, nisi ad causas proprias suæ Ecclesiæ, causæ verò quæ nominantur in argumento, ad Ecclesiam vniuersalem pertinent, nec ad eas singularis Episcopi potestas se extendit. De causâ fidei res est manifesta, quia omnes Ecclesiæ eiusdem fidei esse debent, nec potest aliquid in vna Ecclesiâ Christianâ esse certò & ultimò definitum de fide, quin omnibus Christianis certum & definitum de fide sit. Igitur cum non possit particularis Episcopus legem fidei toti Ecclesiæ figere, profectò nec poterit dubia circa fidem in sua diœcesi orta definire, sed ea ad Pontificem deferre debet. Hac etiam de causâ, quæ spectant ad disciplinam particularis Ecclesiæ, si dubitationem admit-

mittant & sint magni momenti; ad sedem Apostolicam sunt deferenda, quia non solum in doctrina fidei, sed etiam quoad disciplinam decet Ecclesias Christianas uniformes esse, & ideo controuersiae nouae circa disciplinam quodammodo communes sunt, nec nisi à tota Ecclesia decidenda.

19. *Iam verò votorum solemnium acceptio vel relaxatio ad Ecclesiam vniuersalem spectat, quia per votum solenne castitas vel religio nomine totius Ecclesiae Christo illius Principi offertur; & Christus tanquam totius Ecclesiae solenne donum illam acceptat. Ex quo patet à particulari Episcopo ea acceptari non posse, sed tantum ab Ecclesia vniuersalis praelato vel à ministro per ipsum specialiter ad hoc deputato. Quare Episcopus particularis sicut ea non acceptat, ita nec soluit. Matrimonij ratio eadem ratio est, quod patebit si spectetur modus, quomodo matrimonium diuino iure insolubile, solui ab Ecclesia potest. Ita se res habet. Primo, Christus statuit vt coniugium inter personas Christianas, coniunctionis inter ipsum & Ecclesiam suam vniuersalem publicum & solenne signum esset. Secundo, cum personae Christianae matrimonio copulantur, Ecclesia coniugium illud approbat & acceptat tanquam solenne signum coniugij spiritualis inter ipsam & Christum. Tertio, hinc oritur in coniugibus obligatio vt matrimonium colant tanquam signum diuinitus ordinatum ad representandam coniunctionem Christi & Ecclesiae, & ideo illud colere debet insolubili fide & amore, quamdiu manet signum solenne illius coniunctionis insolubilis. Quarto, Christus & Ecclesia possunt hanc obligationem coniugibus remittere, vt eorum coniugium non amplius signum sit coniunctionis spiritualis inter ipsos, quâ obligatione soluta contractus matrimonij*

monij naturâ suâ solubilis est. Sicut autem matrimonium signum coniunctionis est Christi cum Ecclesia vniuersali; ita hanc obligationem coniugibus remittere sola Ecclesia vniuersalis potest, & is qui illius Princeps est. Itaque potestas Episcopi ligandi & soluendi in sua diocesi, quoad causas illius proprias, plena & integra est iure diuino & naturâ suâ: tamen cum Ecclesiâ subordinata sit, potest ea iustis de causis limitari, & quoad aliquos actus inhiberi, vt in superiori conclusione ostendimus.

SEXTA CONCLUSIO.

Paritas Episcoporum cum summo, Pontifice quoad genus officij & potestatis stare potest cum verâ subiectione eorundem ad summum Pontificem in regimine. Hâc conclusionem l. i. c. 6. fuse probaui: vbi ostendi Petrum (cui concedis diuino iure curam Ecclesiæ multo magis, quàm cæteris demãdatã esse (hoc ipso totius Ecclesiæ supremum Principem esse quamuis Apostoli quoad genus curæ & potestatis ipsi pares fuerint. Nã hoc ipso quod potestate regiminis vniuersalis super omnes eminuit in corpore Ecclesiæ, sub sua potestate cunctos, qui ad corpus Ecclesiæ pertinet, etiã Apostolos continebat. Hinc facile explicatur Hieronymi dictum, quod tu perpetuò inculcas, Episcopum vbi curamque huius Romæ siue Eugubij, eiusdem meriti & Sacerdotij esse. Quod profecto verum est de potestate ordinis, in quo penitus pares omnes Episcopi sunt: verum quoque de iurisdictione, quoad genus officij, vt iam diximus, vterque enim tam Romanus quam Eugubinus Episcopus est, quo nullum in Ecclesia illustrius genus regiminis est, neque ex potestate diuitiarum vel paupertatis humilitate, quicquã Episcopo Ecclesiasticæ dignitatis additur vel auferatur: Omnes enim (inquit) Apostolorum successores sunt, atque ita omnes pares quoad ordinem & genus officij, sicut Apostoli erant. Sicut autem inter Apostolos

20.

Hieronymus.

ep. 25.

stolos vnus officium omnibus commune singulari-
 rius & eminentius præ cæteris singulari Christi in-
 stitutione accipit; ita in successoribus Apostolorum.

ARTICVLVS II.

*Episcopalem potestatem quamuis diuinitus instituta sit,
 tamen in Romano Pontifice velut in fonte con-
 tineri, & ad Episcopos de-
 riuari.*

21. **H**anc veritatem carne peius & angue odisti, eam
 pronuncias flammis dignissimam, vt supra vi-
 dimus; ea vero quàm sit certa apparebit, si quinque
 demōstrauero. Primo, Electionem Episcoporum ad
 nullum alium pertinere præterquam ad Romanum
 Pōtificem iure diuino. Secūdò. Nullum modum ele-
 ctionis diuino iure fixum esse, sed Pontificem mo-
 dum præscribere posse qui maximè conueniens illi
 videtur. 3. Vacantium Ecclesiarum curam propriam
 ad Romanum Pontificem pertinere iure diuino.
 Quartò. Ex his recte concludi Pontificem fontem
 esse Ecclesiasticæ potestatis. Quinto: Hâc deriuatio-
 nem potestatis Episcopalis à Pontifice cum diuina e-
 iusdem institutione rectè consistere.

PRIMA CONCLUSIO.

Mortuis Apostolis ordinarium ius eligendi Episcopus, & eos Ecclesijs præficiendi, ex Christi institutione soli summo Pontifici competit, nec alteri nisi ipso approbante. Probatur Primo, quia quod ius Apostoli habuerunt constituendi Episcopos in Ecclesijs quæ Episcopo carebāt, hoc totum Petrus habuit eminentius quàm cæteri, & nunc habet Pontifex Petri successor: Nam pastor Ecclesiæ est, non minus quàm Apostoli amplissimâ potestate: sed ius habebant

bant Apostoli Episcopos dandi Ecclesijs quæ Episcopo carebant, & mortuis primis Episcopis novos in locum eorum substituendi, igitur hoc ius Petrus habuit & ad successorem deriuauit.

Secundo probatur argumento Almayni. Ad officium pascendi spectat non solum Sacramenta administrare, sed etiam pastores assumere & populis præficere, sed per verbum illud, *pasce oues meas*, Petro & successori eius datum est officium pascendi, ergo data est etiam potestas instituendi Ministros ad pascendum & instituendum, & distribuendum dignitates cæteras Episcopatus, curas &c. Ad hoc argumentum respondes l. 3. c. 12. n. 33. Ita, inquis, Monarchici detorquent scripturas diuinas quocumque eis placeat. Dicat mihi Almaynus si Petro soli data est hæc potestas cur Paulus & Barnabas constituunt Presbyteros; hoc est, Episcopos per singulas Ecclesias? Num autoritate Petri? Sed Petrus eos non miserat? ita tu nugaris; nec aliquid negas quod Almaynus affirmat, neque negare potes. Nonne Petro Petriq; successori tradidit Christus supremum pastorum Ecclesiæ? an non spectat ad pastorem gregibus pastores necessarios præficere. Sed dicat mihi, inquis, Almaynus vbi soli Petro data est? Sed dicas mihi tu Antoni, vbi dixerit Almaynus soli Petro datam hanc potestatem, & ego tibi facile ostendero vbi data soli Petro sit? Non dixit enim Almaynus soli Petro datam hanc potestatem instituendi Episcopos; siquidem etiam alij Apostoli eadem potestate donati Christo fuerunt, in quantum erant pastores vniuersales totius Ecclesiæ; sed quoad hoc vniuersale regimen successores minime habuerunt vt iam satis ostendi capite præcedente; igitur solus Petrus ius præficiendi Episcopos ita habuit vt illud successori traderet. Hoc argumento quod plane con-

22.
*Almayn. de
potest. Ec-
cles. & Lau.
q. 1. c. 2.*

Act. 14.

D d

uincit,

uincit, vtitur Bellarminus l.1. de Clericis.ca.8. quod annotare volui vt appareat impudentia tua, qui dicis Bellarminum illo loco hanc nostram conclusionem quidem posuisse, *sed* (inquis l.3.c.12.n.34.) *cum vnde illam probaret non haberet; sicco eam pertransiit pede; aliorum assertione contentus.* Qua fronte hæc de Bellarmino scribis, cuius citatum locum quisquis inspexerit, statim te mendacijs agere perspiciet? Bellarminus enim ad confirmandam hanc veritatem tria illo ipso loco argumenta affert, ex quo;

23. Tertio probatur nostra conclusio. Potestas constituendi pastores in Ecclesijs vbi defunt, debet in Ecclesia esse iure diuino, alioqui sibi de pastorib. necessarijs providere nõ posset: sed in nullo alio est præterquã in Papa iure diuino. Hoc probat Bellarminus, quia vel in omnib. clericis & personis Ecclesiasticis est, vel tantum in aliquibus est: non est in omnibus simul sumptis, quia iamdiu consuetudo obtinuit, vt tantũ primarij clerici eligãt; reliquis exclusis, hoc aut nõ fieret nec fuisset tot seculis factum si omnes clerici diuino iure eligere deberent; nec est in aliquibus tantum Primarijs clericis iure diuino, quia nullũ est ius diuinũ quo potestas hæc aliquib. ex clero tribuitur ceteris exclusis; igitur in solo sumo Pontifice est.

24. Quarto probatur ex argumento Caietani, quod etiam est Bellarmini. *In Papa* (inquit Caietanus,) esse potestatem hanc quoad applicationem potestatum inferiorũ Papatu patet; cum ex gestis Apostolorũ dum singulos Episcopos, per loca instituebant: tum Ecclesiæ consuetudine, quæ quotidie hæc à Papa faciente suscipit absque conscientie scrupulo: tum ex ratione officij sui. Ad quem enim spectat plena potestas supremi regiminis, spectat & assumptio aliorum in partem sollicitudinis, vt patet Exod. 18. vbi Moyses dux populi ex cõsilio Iethro elegit & cõstituit Principes populi & Millesimos & Centuriones & Decanos.

Ita Caietanus, cuius argumentum insipidum vocas & quia tibi sapienti scilicet non iapit Caietanus, ita de- clamas loco citato scil. l. 3. c. 12. n. 44. sic nostri Monar- chici ex friuolis leuissimisque ratiunculis plane puerilibus, no- bis Romanam Monarchiam tota reclamante Ecclesia persua- serunt, imo & illam ad articulos fidei reducerunt, contra quos vt or tantummodo Verbis Augustini videlicet. Ista in- ania & ridenda potius quam refellenda non dicerent, si pro sua causa possent validum aliquid inuenire, quod dicerent.

*August. post
collat. con-
tra Donat.
c. ult.*

Ita tu Antoni; verum amabò te, oscitantiã qua per- petuo laboras parumper excute, euigila. & iam teip- sum iudicem statuam insipientiã tuã. Dicis Monar- chicos Romanam Monarchiam tota reclamante Ec- clesia friuolis ratiunculis persuasisse. Dic sodes, an vi- lus in hoc dicto sapor aut sensus sit, an sibi ipsum cõ- flet? si tota Ecclesia reclamet, quib. obsecro Romana Monarchia persuasa est? si Christianis & Catholicis saltem aliquibus Monarchiam Romanam Monarchici persuaserunt; quomodo tota reclamat Ecclesia! Quod autem Caietani argumenta tanquam friuola & pla- ne puerilia rideas non miror, si bene reicelleres certe mirarer. Tria enim sunt & solida sunt: Primò. Ro- manus Pontifex Petri successor solus succedit Apo- stolis in iure Apostolico vniuersali, vt iam prbatum est, sed Apostoli poterat hoc suo iure regiminis vni- uersalis Episcopos per loca instituere, igitur Romanus Põtifex potest. Secudò, cõtra id quod facit vniuersa Ec- clesia disputare teste August. insolentissima insania est. Sed Ecclesia Episcopos à Pontifice taquam legitimã po- testate constitutos suscipit, ergo. Tertio, summus Princeps potest prouincijs sibi subditis constituere gubernatores, ergo hoc Papa potest totius Ecclesiã princeps, vt pluribus est ostensum.

*August. ep.
118.*

SECUNDA CONCLUSIO.

Modus qui seruari debet vt Episcopus in locum 25.

Ambros. in
ep. ad Ephes.
6.4.

defuncti substituatur, non est diuinâ lege fixus, sed is statui debet ab Ecclesia, qui maximè paci Ecclesiasticæ feruiat. Mos fuit aliquando vt defuncto Episcopo antiquissimus Presbyter in illius locum succederet. nonnunquam Episcopus viuens successorem sibi designabat, ita Petrus Clementem 8. q. 1. cap. 1. 2. Athan. Petrum Ruffin. l. 2. c. 3. & alios quos tu citas l. 3. c. 3 n. 62. 63. 64. 65. 66. 67. Modus communissimus, qui diu viguit is fuit vt à Clero & vicinis Episcopis plebe præsentè eligeretur, & deinde ab eo qui ordinandi habet potestatem cõfirmaretur & in sede collocaretur. Sed postea propter seditiones & turbas plebs ab electione Episcopi exclusa est, ne præses adesset, solusque Clerus id est capitulum eligere cæpit. In multis autem Ecclesijs etiam mos iste sublatus est, & alius obtinet, vt Episcopus à Principe nominetur, à Romano autem Pontifice cõfirmetur. Hæc satis ostendunt modum electionis iure diuino certum nõ esse.

26. In quo tu misere laboras & multis difficultatibus te implicas dum musitas nec aperte dicere audes diuini iuris esse vt Episcopus à Clero & plebe eligatur. Libenter enim in Romanum Pontificem, quod Episcopos à plebe & Clero non electos Ecclesijs præficiat, velut in diuini iuris violatorem inuolares. Sed modum non inuenis, hoc quo præstare possis, quin eadem operâ in Regem Serenissimum Magnæ Britanniæ irruas. Is enim in regnis suis tanquam supremus Pontifex Ecclesiastica gubernat, quos placuerit Episcopos Ecclesijs præficit, nec eos Clero, nedum populo eligendos permittit. Itaque satis mirari non possum Anglos libri tui censores non aduertisse, vel si aduerterint imprimi permisisse, quæ tu pro Puritanis l. 3. c. 3. num. 36. scribis. *plebem (inquis) non nisi maxima iniuriâ & contrarios statuta Ecclesiæ ab electionibus*

bus excludi, inde vel maxime probatur, quod inuitis Episcopum nullo modo esse dandum tota clames antiquitas, & ratio suadet vehementissimè. Et num. 37. Quamuis immeritò (inquis) plebs iam sit exclusa ab electionibus suorum Episcoporum: Clerus tamen diutissimè in suo iure eligendi perseverauit, & adhuc perseverat, vbi nimia potentia sanctissima iura Apostolicamq; imò & Euangelicam traditionem non extinxit. Hæc tu, quali digito Anglis ostendens Serenissimum Regem, qui solus Episcopos Angliæ eligit; cuius nimiam potentiam caufaris, quodque sanctissima iura & legem Apostolicam imò Euangelicam, id est, à Christo ipso in Euangelio institutam extinxerit. Certè in hac causa purus putus Puritanus es, qui nihil molestius ferunt, quàm quod Serenissimus Rex electionem pastoris sui ipsis non permittat. Nam si nullus eligi posset in Angliâ Episcopus nisi plebe totâ præsentente & consentiente & liberis suffragijs eligente hocq; diuina lege statutum sit, quas Puritani turbas vbiq; concitarent? Nam quod postea dicis n. 54. Regi cupiens blandiri, Principes optimè & meritò loco plebis, cuius protectores sunt plebe exclusa eligere, in nouas difficultates te cõijcis. Nam totum destruis, quod iam dixisti de Apostolicâ & Euangelica lege, quæ postulet vt Episcopus à plebe eligatur, ne contingat plebi inuitæ Episcopum obtrudi. Quis. n. non videt si Rex loco plebis eligat facillè fieri posse, vt plebi Episcopus, què minimè velint, detur? imò quãuis eum animo auersentur, tamen metu Regis, à quo cõstituitur, cõtrà ne mussitare quidè audebūt. Vnde nihil potuit Euangelicæ legi (si talis vlla sit pro plebis libertate) repugnanti excogitari, quàm vt Princeps loco plebis elector Episcopi substituat.

Deinde si Deus statuit & suâ lege fixit vt potestas eligendi Episcopos in ipsâ plebe sit, non potuit Ecclesia nedum Princeps secularis hoc plebem iure pri-

uare; imo nec Plebs ipsa illo sese abdicare potest. Regimen enim Ecclesiæ à Deo institutum mutare nemo potest, vt tu dicis l. i. c. 12. n. 4. Igitur si regimen à Christo institutum Democraticum fuit, vt Episcopus à plebe & Clero eligatur, hoc ecclesia mutare nõ potuit. Quomodo igitur ab electione Episcopi in Anglia non solũ plebs, sed etiã Clerus excluditur. Deniq; si Rex potest plebis personam gerere & iure diuino, quod habet vt eligat Episcopũ, ipsã exclusa solus vti, quia illius & protector & curator est; cur non poterit loco Cleri eligere Metropolitanus vel summus Pontifex ipso Clero excluso, cum totius Cleri præsertim quoad negotia ecclesiastica, qualis est electio Episcopi, supremus Princeps, illiusq; & curator & protector sit? Itaq; cum euangelici seu diuini iuris esse dicis, vt Episcopus à Clero & plebe eligatur, & tamen Episcopũ eligi excluso clero & plebe à Rege posse, à Pontifice non posse contēdis, facis quod facere hæreticos solere dicit Hilarius, *non ad veritatis regulam, sed ad studia hominum doctrinam coaceruas.*

28. Quanquam quod blateras non magis in summum Pontificẽ, quam in serenissimũ Regẽ, plebis ab Episcoporum electionibus exclusionẽ traditionẽ euagelicã & ius sanctissimũ, id est, diuinũ violari, nõ video quid ex euangelio ad hoc probandũ possis adducere, certè nihil profus adducis. Vrges ex Patribus maximè testimonium Cypriani, qui dicit *De diuina auctoritate descendere, vt sacerdos plebe presente sub omniũ oculis deligatur, vt detegatur malorum crimina & honorũ merita predicentur.* Vbi inprimis Cyprianus nõ dicit Sacerdotẽ à plebe oportere eligi, sed tantũ plebe presente, vt si plebi nõ placeat, eius crimina detegatur. Deinde morẽ elegendi Sacerdotem plebe presente assistente dicit de diuina auctoritate descendere, non quod diuina lege præceptus sit, sed quod moris huius in diuina

Cyprian.
l. i. ep. 4.

scri-

scriptura exemplum habeamus, etiam post Christū, nimirū Matthiæ plebe præsentē electi. Act. 1. nec nō septē Diaconorū. Act. 6. Quo sanè exemplo ostenditur hunc morē eligendi optimū maximeq; æquitati consentaneū esse, quando sine turbis & tumultu exerceri potest: quoniā verò illū eligēdi morē seditio- nibus obnoxiiū esse magistra experientia docuit, me- rito illum ecclesia postea antiquavit: Hoc tantū di- vini iuris est, quod Romanus Pōtifex seruat; vt epis- copus sine Cleri & populi cōsciētia nō fiat, sed facul- tatē habeant crimina, si velint, obijciēdi, quæ si probē- tur, non debet illis iustē inuitis episcopus obtrudi.

TERTIA CONCLUSIO.

Iure diuino & ex institutione Christi summus Pō- 29.
tifex tenetur Ecclesiarum vacantiū propriā & singu- larē curā Episcopālē gerere, quādo proprio Episcopo carēt. Probatur, quia ideo Romanus Pōtifex Princeps totius Ecclesiæ, præter proprios singularū Ecclesiarū Pastores, à Deo constitutus est, vt propriā & singula- rem curam gerat illius partis ecclesiæ, quæ propria & singulari cura indiget. Sed ecclesia destituta proprio Pastore indiget propria & singulari cura, quæ præter communem singulis ecclesijs iure diuino debetur. Igitur eam ecclesiæ vacanti & proprio Pastore de- stitutæ impendere tenetur summus Pontifex. Vnde Gregor. 1. l. ep. 18. mandat Petro Subdiacono suo vt si vacantia repererit, id ei renuntiet. Secundo, quia nō minus, imo magis indiget ecclesia particularis pro- pria cura summi Pastoris, quando nullum episco- pum habet, quā quando negligentem episcopū ha- bet, quiq; suo officio nō fungitur, regimen illius ec- clesiæ proprium iure diuino pertinet ad Romanum Pontificem vel ad Metropolitanum & Patriarcham, quem sibi substituit. Igitur multò magis, quando

*De elect. c.
Is cui in 6.
& c. fin. de
suppl. end.
neg. prat.
in o.*

Ecclesia vacat Episcopo, illius proprium regimen diuino iure pertinebit ad summum Pontificem vel ad Metropolitanum & Patriarcham, cuius illud communicauit. Denique vt dicunt Canonistę in cap. Quanquam, de electio. in 6. *res de facili reuertitur ad suam naturam*, seu fontem & originem, sed fons & origo omnis Episcopalis potestatis fuerunt Apostoli à quibus fluxit in Ecclesiam: igitur ad Apostolos seu ad Apostolicam supremam potestatem suã naturã reuertitur: Cum vero quoad Apostolicam propriam auctoritatem solus Romanus Pontifex Apostolorum sit successor, vt diximus, sequitur iure diuino, seu ex natura potestatis diuinitus institutz defuncto Episcopo, illam ad summum Pontificem reuerti, nisi eam ille à se anticipata cessione vel in Capitulum, vel Metropolitanam, vel alium transferat.

30. Ex hac conclusione sequitur. Primo quando regiones infidelium nouiter ad fidem conuertuntur, & in illis Ecclesię eriguntur, earum curam propriam ad Romanum Pontificem pertinere, donec illis proprium Episcopum det, quo constituto, tum earum sicut & cæterarum tantum generalem curam gerere tenetur. Vnde facile intelligitur, quomodo Episcopi, qui in Ecclesijs constituuntur post Apostolorum seculum institutis Episcopalem potestatem per successionem ab Apostolis habent. Nam summus Pontifex Petri successor curam propriam quam iure diuino gerere tenebatur illarum Ecclesiarum, in Episcopos quos in illis constituit à se transfert. Hinc illi Episcopi nouiter constituti Romano Pontifici quoad illam Ecclesiam, seu propriam curam illius succedunt, quamuis generalem curam tam illius Ecclesię, quam Episcopi semper summus Pontifex gerat, nec eam à se transferre potest quamdiu summus Pontifex manet.

Secundo sequitur Episcopus succedere quidem A^{31.}
 postolis; tamén non nisi medio summo Pontifice.
 Ratio est; quia regimen singularum Ecclesiarum,
 quod Apostoli à se transtulerunt in Episcopos; mo-
 riénte Episcopo ad summum Pontificem transit vnà
 cum curâ nouum Episcopum constituendi; Nam va-
 cantium Ecclesiarum cura propria & singularis iure
 diuino pertinet ad summum Pontificem, vt dictum
 est. Igitur cura illarum, quam successores suis reli-
 querunt Apostoli, non immediate transit ad succes-
 forem, sed medio summo Pontifice; qui medio tem-
 pore inter decessorem & successorem proprius illa-
 rum Ecclesiarum Pastor est, curamque quam tantis-
 per illarum gessit Episcopis electis cedit.

QVARTA CONCLVSIO.

Omnis potestas Episcopalis à Romano Pontifice
 tâquam à fonte deriuatur. Sequitur ex dictis, quia iu-^{32.}
 re diuino Romanus Pontifex curam propriam &
 singularem gerit cuiuscunque Ecclesiæ vacantis,
 & quando Episcopum constituit, onus & officium
 proprium illius Ecclesiæ regendæ, quam tantis-
 per ipse sustinet, Episcopo tradit. Igitur omnis
 Episcopalis potestas prius in Romano seu vniuer-
 sali Pontifice, quam in particularibus existit, &
 ab illo ad omnes deriuatur. Hæc causa est cur Cy-
 prianus Petri cathedram seu potestatem gubernati-
 uam à Christo in Petro institutam & ad illius suc-
 cessorem deuolutam vocet originem, caput, exor-
 dium vnitatis Sacerdotalis, hoc est, dignitatis Episco-
 palis; Ecclesiamque, quæ Petri continet cathedram
 seu potestatem, solem, radicem, fontem, matrem, ca-
 put cæterarum, quia à Petri cathedra seu potestate,
 quæ vniuersalis est, omnes aliæ cathedræ & potesta-
 tes particulares seu vnitates Sacerdotales exoriuntur,
 vt l. i. c. 5. explicuimus. Vnde Cyprian. l. 4. ep. 88. vo-

cat apertissimè Romanâ Ecclesiam à legitimo Petri
 - successore possessam, radicem & matricem ecclesiæ
 - Catholicæ, cum dicit se hortatum esse episcopos qui
 - Romam tempore schismatis Nouatiani missi nauigabant
 - veritatis indagandæ causâ, vt ecclesiæ Catholicæ radicem & matricem agnoscerent & tene-
 - rent.

33. Quod quia tu impudenter & sæpe negas l. 4. c. 10.
 num. 77. ex ipsa serie epistolæ perspicuè probabo.
 Ita enim se res habet. Primò, schismate Romæ per
 Nouatianum contra Cornelium excitato, multi
 in Africa dubitabant cui potius adhærerent vt le-
 gitimo Petri successori & Ecclesiæ Catholicæ E-
 piscopo. Secundò, ne propter varios rumores in A-
 frica hac de causâ dissensiones & schismata orirentur;
 statuerunt episcopi, vt neque Nouitiano, ne-
 que Cornelio per literas communicarent, donec mi-
 sissent Romam episcopos, qui veritatem oculis vfur-
 parent, remque exploratam referrent. Tertiò, Poly-
 carpus Adrumentinus episcopus huius Africani de-
 creti ignarus literas ad Cornelium miserat, eique ad-
 hærebat; qui tamen à Cypriano admonitus; postea
 non ad Cornelium sed ad Clerum Romanum literas
 misit. Quartò, cum hoc Cornelius ægrè tulisset fa-
 ctum excusat Cyprianus, dicitque se non hoc fecisse,
 quod de Cornelij electione vnquam dubitasset; sed
revertens ad rei veritatem velut dubitantem se cum cæteris
 gessisse, vt interim suppresso schismate, tandem ve-
 ritate comperta, maiori vnanimitate omnes Corne-
 lio adhærerent. nam alioqui propter varios rumo-
 res, nisi missa legatione veritatem certò sciri per to-
 tam Africam non potuisse. Quintò, probat Cypria-
 nus se nunquam de Cornelij electione legitima du-
 bitasse ex eo quod singulos episcopos qui legati mit-
 tebantur, veritatis indagandæ causâ, hortatus fuerit,
 vt Ec-

vt Ecclesiæ Catholicæ radicem & matricem agnoscerent & tenerent, ne nauigantes cum Româ venissent Catholicis Romanis, quibus Cornelij electio cõpertissima erat, scandalo forent. Hæc summa totius Epistolę. Vnde apparet impudẽtia tua, qui Cyprianũ loqui contẽdis de Ecclesia vniuersali, quod falsũ esse tribus argumentis euidenter ostenditur. Primò loquitur Cyprianus de radice & matrice Ecclesiæ quam Romæ non agnoscere scandalum erat, Sed Ecclesiã vniuersalẽ matrẽ non agnoscere vtrobiq; non minus in Africa, quã Romæ scandalũ erat, non igitur de Ecclesia vniuersali loquitur Cyprianus, sed de Ecclesia Petri legitimo Episcopo possessa quam non agnoscere in Africa Catholicus sine scandalo poterat, propter varios de Cornelij electione rumores, Romæ, re comperta, non licebat. Secundo loquitur Cyprianus de matrice & radice, quã Catholici Episcopi vt agnoscendam scirent, egebant instructione & hortatione priuata Cypriani. At Catholici Episcopi vt Ecclesiam vniuersalem velut matrem agnoscendam scirent non egebant priuata Cypriani vel monitione vel hortatione. Quis enim Catholicus, nedum Episcopus hoc nescit? Non igitur de Ecclesia vniuersali loquitur Cyprianus, sed de legitimo Petri successore quem Legati Episcopi Africani agnoscendum in Cornelio necdum sciebant, & ideo Cypriani notitia indigebant. Quare nemo, qui Cyprianum intelligit, negare poterit Petri Ecclesiam, sedem fontem Ecclesiarum matricem & radicem Cypriano esse, atque adeo inde omnem potestatem Ecclesiasticam fluere.

QVINTA CONCLUSIO.

Catholicorum sententia, quæ potestatem Episcopalem diuini iuris facit, non pugnat cum eâ, quæ potestatem omnẽ à Romano Pontifice deriuari censet.

Nam

Nam Romanus Pontifex potestatem, quam diuino iure Ecclesiarum vacantium tantisper habet, potestatem scilicet non à se, sed potius in se à Deo ipso institutam ad Episcopos deriuat. Vnde facile soluitur argumentum, quod tu tam sæpè vrges; præfertim l. 2. c. 5. n. 30. Si potestas Episcopalis deriuetur à Pontifice, sequi, posse Pontificem sine iustâ causâ Episcopo potestatem Episcopalem auferre pro solo imperio voluntatis. Nam *potestas Episcopalis (inquis) pendet à Pontifice vt lumen luna pendet à sole. At lumen luna sic pendet à Sole vt si illuminatio Solis libera esset, pro solâ voluntate posset lumen Luna eripere, eamq; cum vellet vel lucidam vel obscuram facere.* Hoc, inquam, argumentum non concludit. quia Pontifex non deriuat potestatem in Episcopos eo modo quo Sol illuminat Lunam, potestatem nouam à perpetuo voluntatis suæ influxu dependentem producendo, sed potestatem Episcopalem, quam in se tantisper habet iure diuino in Episcopum transferendo. Quare potestas iam translata à Romani Pontificis mero beneplacito non pendet, nec auferri potest ex mero beneplacito, nisi etiam iusta causâ subsit. Nam Sol si particulam lucis, quâ lucidus ipse est in Lunam libere transfunderet, Luna non haberet lucem à Solis perpetuo influxu dependentem, sed à solo Deo immediate penderet quoad lucem non minùs, quam Sol ipse: tamen lucem quam à solo Deo immediate dependentem habet, beneficio solis acciperet. Hoc modo Rex cum Principes & Duces libere creat, vbi semel eos creauit potestatem traditam pro solo libitù reuocare non potest, quia partem regis suæ potestatis à se in eos transtulit, quoad eas prouincias, in quibus eos Principes facit. Ita Romanus Pontifex curam Episcopalem diuinæ institutionis, quam à se in Episcopum transfert, ad se pro libitù reuocare non potest; præ-

fertim

fertim cum eam in Episcopos transferre, iure diuino teneatur. Dices. Ergo cum Pótifex creat Episcopum, potestas eius minuitur. Respondeo, potestatem vniuersalem ratione cuius Princeps totius Ecclesiæ est non minui; nihilominus cura propria illius particularis Ecclesiæ Pontifex se tunc exonerat, nec debet constituto iam proprio Episcopo, gubernationem propriam illius Ecclesiæ ordinariam exercere, sed tantum quando id necessitas exigit.

Dices secundò. Episcopi plurimi confirmantur, & 35. Episcopi constituuntur à Patriarchis vel Metropolitanis independenter à Romano Pontifice. Non igitur in omnes Episcopos iure diuino potestas Episcopalis deriuatur. Respondeo, summum Pontificem ius diuinum habere, vt omnes Episcopos ordinet & constituat ipse, & omnium Ecclesiarum vacantium propriam & singularem curam gerat: quia tamen vnus singulis Ecclesijs sufficere non poterat, nec earum vacantium particularem curam gerere, nec Episcopos singulis tempestiuè providere, *quoniam diu gregibus Domini deesset cura Pastorum*, ideo instituti sunt Patriarchæ à Romano Pontifice, quibus partem Monarchiæ suæ potestatis impertijt, in eosq; anticipata cessione ius regendi certas Ecclesias vacantes, quod ad ipsum deuenisset, transtulit. Itaq; Episcopi à Metropolitanis, Metropolitanis à Patriarchis, Patriarchæ à Romano Pontifice ad se deuolutam potestatem diuinæ institutionis habent; vt tandem à Romano, velut à fonte & capite omnis iurisdictio oriatur. Quod pulcherrimè dixit S. Leo ep. 84. *De quâ formâ* (nimirum præeminentiae vnus Petri inter Apostolos) *Episcoporum quoq; est orta distinctio, & magnâ dispositione prouisum est, ne omnes sibi omnia vendicarent, sed essent in singulis prouincijs singuli, quorum inter fratres haberetur prima sententia: & rursus quidam*

quidam in maioribus Urbibus constituti sollicitudinem susciperent ampliore, per quos ad vnam Petri sedem vniuersalis Ecclesia cura conflueret & nihil vsquam à suo capite disideret.

ARTICVLVS III.

De origine Patriarcharum, & eorum subiectione ad Romanum Pontificem.

37. **D**E Patriarchis & Metropolitibus multa congeris parum ad rem facientia l. 3. quem in hoc argumento integrum consumis. Et quia Primatem te scribis, Patriarchas deprimere, Metropolitibus & Primates extollere pro virili laboras. Res autem facile

38. expediri potest. Nam quinq; hic quæri possunt. Primò, quis instituit Patriarchas? Secundò, cur Romæ, Alexandriæ & Antiochiæ potius quàm alibi? Tertio, quæ sit potestas Patriarchæ? Quarto, quæ sit subiectio Metropolitanorum ad Patriarchas suos? Quintò, quæ sit subiectio patriarcharum ad sedem Apostolicam Petri?

a *Anacl. ep. 3. & habetur d. 22. c. Sacrosancta.*
b *Damas. in concil. Ro. in edition.*

Crescon.

c *Inno. 1. ep. 20.*

d *Leo ep. 53.*

e *Gelas. ep. ad Epif.*

Dard.

f *L. 6. ep. 37.*

Nicol. 1. ad cõsul. Bulg.

6. 92.

Bellar. l. 1. de Rom.

Pont. c. 24.

Dico primo Patriarchales sedes, Romanam, Alexandrinam, Antiochenam Apostolorum Princeps instituit. Patet quia hoc Romani Pontifices *a* Anacleto, *b* Damasus, *c* Innocentius, *d* Leo, *e* Gelasius, *f* Gregorius & alij asserunt.

Causa verò cur Petrus harum sedium dicatur institutor non est solum, quia has Ecclesias fundauit vt tu fingis Bellarminum dicere, vt eum commodius impugnare possis l. 3. c. 10. n. 4. Vbi scribis eum tradere Petrum fundasse per se Romanam Ecclesiam, Alexandrinam per Marcum apostolum & Euangelistam, Antiochenam verò per Euodium, neq; apostolum, neq; Euangelistam,

listam, & ideo Antiochenam Alexandria postpositam. Hæc tu Bellarmino tribuis & deinde acerrimè impugnas. Sed hæc tua figmenta sunt, non Bellarmini cogitata. Quomodo enim tam stupidus Bellarminus vnquam fuisset, vt Marcum Euangelistam Apostolum diceret, vel Petrum Antiochenam Ecclesiam per Euodiu fundasse somniaret? Verba Bellarmini sunt hæc. Ratio ordinis (inter tres sedes Patriarchales) est, quia [cum omnes tres sint sedes Petri, tamen Romanam per se administrauit vsq; ad mortem, Alexandrinam per Marcum Euangelistam, Antiochenam per Euodium: sicut ergo maior est Petrus Apostolus Marco Euangelista, & Marcus Euangelista Euodio, qui neq; Apostolus neq; Euangelista fuit; ita quoq; Romana Ecclesia Alexandrinam & Alexandrina Antiochenâ authoritate & dignitate superat.] Hæc Bellarminus. qui neque Marcum fuisse Apostolum, neque Petrum per Euodium Antiochenam Ecclesiam fundasse, sed administrauit dicit. Quibus verbis significat Petrum absentem proprium tam Alexandrinæ, quam Antiochenæ Ecclesiæ Episcopu quoad mortem fuisse; Marcum verò & Euodium non fuisse Petro viuente Episcopos illarum sedium; quoad absolutum regimen, sed Petri vicarios & ministros, quod non est incredibile; illud enim Gregorius, quem Bellarminus citat, insinuat. Nihilominus existimo Petrum tres has sedes, non tam suo Episcopatu, quam decreto & institutione honorasse. Statuit enim vt hæ tres sedes cæteris eminent, vt ipsius Petri propriæ sedes haberentur, non solum quia in illis ipse federat; sed quia illis præter Episcopalem ordinariam iurisdictionem, quam cæteri Episcopi habet, partē suę proprię Monarchicę potestatis assignauit; vt aliorum Episcoporum Principes & iudices essent. Ideo Patriarchales sedes hæ Apostolicę Primatus

Theodor. 6.
l. 6. ep. 17.

Apostol-

Apostolice dicuntur, non præcise quia fundatæ ab *Apostolis* erant, sed quod partem habeant *Apostolicæ* propriæ authoritatis sibi annexam, ratione cuius, vt olim *Apostoli* super alios *Episcopos* eminebant, sic ipsi nunc eminent.

39. Dico secundo. Causa cur *Petrus* *Patriarchatus* in his tribus ciuitatibus *Roma*, *Alexandria*, *Antiochia* erexerit, fuit etiam temporalis dignitas harum ciuitatum. Hoc expresse dicit *Bellarminus*; quem tu, quasi negaret, acriter impugnas, l. 3. c. 10. n. 31. nunquam enim quos impugnas, intelligis. Non est negandum (inquit) quin *Petrus* in his sedibus eligendis rationem etiam habuerit magnitudinis & nobilitatis *Vrbium*. Nam certe alioquin vix potest sufficiens ratio reddi, cur *Alexandrinus* *Antiochenum* præcedat: nam de successore *Petri* *Euodio* quod dignitate inferior *Marco* fuerit, non plene satisfacit, cum plurimas alias dignitates *Antiochena* *Ecclesia* habuerit, quibus illam *Alexandrinam* excellentiam abundè compensaret. Neque hoc negant *Romani Pontifices* cum dicunt, *Aliam esse potestatem secularis regni, aliam distributionem Ecclesiasticarum dignitatum*. Duo enim tantum dicunt. Primum solam dignitatem sæcularem *Vrbis* non sufficere sine decreto *Ecclesiastico*, seu *Romani Pontificis* consensu, vt quis *Episcopus* *Patriarcha* sit. In quo valde & sæpius *Patriarchæ Constantinopolitani* errarunt. Secundo quod etiam si *Petrus* in eligendis & ordinandis sedibus *Patriarchalibus* secutus sit dignitatem sæcularem *Vrbium*; tamen positâ hac *Petri* institutione à *Concilio Nicæno* approbatâ, non debere facile alias *Vrbes*, quæ post *Petrum* sæculari dignitate nobiles euaserunt, his *Vrbibus* anteferri quoad dignitatem sacram. Tantum enim *Petro* tanto *Ecclesiæ Principi*, & eius institutioni deferre debemus, vt his ciuitatibus, & eorum *Patriarchis* primatum,

Bell. ubi sup. & quâquam &c.

Leo ep. 54. Gel. ad Ep. Dard.

matum, nullius postmodum sese efferentis terrenæ
ciuitatis fastus eripiat.

Dico Tertiò Patriarchas, Primates & Metropolitas, nullam diuino iure certam & constantem iurisdictionem habuisse, sed pro tēporum & occasionum diuersitate variatam. In hoc enim differunt ab Episcopis Patriarchæ, Primates, Metropolitz, quod Episcopi cum diuino iure in Ecclesia sint, etiam habeant diuino iure certam in suâ prouinciâ potestatem, quâ propterea Romanus Pontifex restringere nisi grauissimâ de causâ non debet. Nam si sua unicuiq; Episcopo iurisdictione per Romanum Pontificem non seruetur, quid aliud (inquit Gregorius lib. 10. epistola 31.) agitur, nisi vt per nos, per quos Ecclesiasticus custodiri debuit ordo, confundatur? At Patriarchæ, Primates, Metropolitz, sicut ius diuinum tales immediate non constituat, ita neque certam iurisdictionem illis assignet, sed Ecclesia maiorem illis vel minorem tribuere, prout æquum censuerit, potest. Quare non est quod mireris, quod tamen l. 3. c. 7. num. 29. satis admirari te non posse dicis in Concilio Tridentino Metropolitanorum potestatem erga suos Suffraganeos non parum restrictam & coarctatam, præsertim ne visitationes instituant Prouinciæ, sine Suffraganeorum cōsensu. Cur enim mireris Ecclesiam Catholicam potestatem, quam Metropolitanis iustis de causis dederat, eandem cum iustæ causæ suppetunt reuocare? Multò autem insipientius l. 3. c. 12. n. 41. hortaris Metropolitanas vt Papam contemnant sicut ipsi à suis Suffraganeis contemnuntur; hoc est sicut Suffraganei, qui Concilio Tridentino concedente in nonnullis à Metropolitz potestate exemptos se gerunt; ita Metropolita nullo Concilio approbante, solâ superbia incitante Romanum Pontificem, cuius supremum in Ecclesia regimen

diuino iure constare ostendimus, reijciant, librumque illum hoc epiphonemate concludis: *Quod si Archiepiscopi ita contemnerent Papam sicut ipsi Papam auctore contemnuntur à suis Suffraganeis, qui se eis penitus faciunt æquales, ordo certè Hierarchicus facilè ad suam primam institutionem, integritatemque, reuocaretur, & primarium splendorem recuperaret.* Vbinam. Nimirum si subditi superiores contemnant: si quæ semper viguit disciplina proculcetur, tunc primæus Ecclesiæ splendor rediret. Ita deliras!

41. Dico quartò. Patriarchas Romano Pontifici subijci, & ab eo potestatem accipere, Probatum. Si Patriarchæ authoritate Romani Pontificis in officio confirmantur, deponuntur, depositi restituntur; certè Romano Pontifici subditi sunt. Sed Romani Pontifices antiquissimi Patriarchas confirmarunt, deposuerunt, depositos restituerunt. De confirmatione exempla habemus. Nam Maximum Antiochenum à S. Leone confirmatum in Episcopatu in Cõcilio Chalcedonenſi Act. 7. legimus. Anatolius ab eodem Leone confirmatus est ipſo Leone teste ad Martianum Augustum. *Vestra pietatis auxilio, & nostri fauoris assensu, Episcopatum tantæ Urbis obtinuit & ep. 84. ad Anastasium Thessalonicensem suum Vicarium ordinationem ritè celebrandam tua firmet auctoritas, nihil (in ordinationibus Episcoporum) permittimus te ignorante præsumi. Quod verò tu fingis Romanum Pontificem non aliter confirmasse Patriarchas vel Episcopos, quàm factum approbando, Episcopo ordinato communicando, cuius ordinationem irritare non poterat, ineptum est. Nam si Leo v.g. Romanus Pontifex tenebatur consentire Anatolio Episcopo ordinato, cur dicit suam gratiam & sui fauoris assensu Anatolium Episcopatum accepisse, & se in eo confirmando benigniorem quàm iustorem fuisse? nullam enim*

Leo ep. 54.

græ

gratiam Anatolio Leo fecit, si quod debuit facere fecit, quod nisi fecisset ipse peccasset, non Anatolio Episcopatum eripuisset.

Deposuerunt Romani Pontifices octo Patriarchas Constantinopolitanos, vt author est Nicolaus primus ad Michaellem : Dioscorum Alexandrinum secundæ sedis Episcopum suâ autoritate sedes Apostolica damnauit, inquit Gelasius : Flauianum Patriarcham Antiochenum deposuit Damasus ; nec vquam potuit alterum Episcopatum obtinere, donec Romanus Pontifex consensit.

Restituerunt Romani Pontifices Patriarchas depositos Athanasium Alexandrinum, Paulum Constantinopolitanum, & Marcellum Ancyranum, scribit Gelasius & Sozomenus l. 3. c. 7. cum (inquit) propter sedis dignitatem cura omnium ad ipsum spectaret, singulis tuam Ecclesiam restituit. Quod verò tu respondes sensum esse ; cura omnium ad Iulium spectabat, h. e. Iulius curam omnium ad se spectare arroganter & falsò putabat ; ridiculus es expositor. Imo non solù Iulius & Sozomenus, sed Athanasius, Paulus, Marcellus, & alij plurimi Orientales Episcopi curam omnium ad Iulium spectare, eumq; posse suâ autoritate depositos Episcopos restituere arbitrati sunt ; hancq; Romani Pontificis curam Christianis omnibus tam notam & sanctam esse, vt literis Iulij consili ad suas (inquit Sozom.) Ecclesias reuertuntur, literasq; Iulij ad Episcopos Oriëntis mittunt : nec aduersus illorum restitutionem vllus præterquam Eusebianus, hoc est Arrianus se opposuit, vt ipse Athanasius scribit. Deniq; Patriarchales sedes præsertim Constantinopolitanâ à Romano Pontifice pendere, ab ipsoq; vt à solè suam dignitatem accipere testatur Concilium Chalcedonense in literis ad S. Leonem. verba Concilij sequente capite adducemus. n.

42.
Gelas. ep. ad Episc. Dard. Theodor. l. 5 hist. c. 23. 25.

Epist. ad Episc. Dardan.

CAPVT SEXTVM.

*Causas totius Ecclesie grauisimas à Patribus & Concilijs
ad Romanum Pontificem semper relatas & il-
lius Primatum agnitum
fuisse.*

- I. **T**ertium quod ad Monarchiam requiri dicimus hoc est, vt negotia quæ totius communitatis causam & summam continent; Monarchæ præsertim iudicio definiantur. Hanc supremam definitiuam potestatem in Romano Pontifice esse quoad Ecclesiæ negotia grauisima, hoc capite restat ostendere.

SEXTVM ANTONII FVNDAMENTVM.

*Romanos Pontifices sibi supremam potestatem re-
sistente semper Ecclesiâ Catholicâ
vsurpasse.*

Hoc probas exemplo Polycratis Ephesinæ se-
dis Episcopi, qui in quæstione de celebratione
Paschæ restitit Victori. Secundò exemplo Cypria-
ni, quem dicit se fecisse Romano Pontifici parem,
imò quodammodò superiorem. Nam cum Cornelius
(inquis! .4. c.8. n. 4.) aliena iudicia ad se traheret, Epi-
scoporum propriam iurisdictionem vsurparet & impediret
ne Ecclesiæ à suis Episcopus libere regerentur, vs eum ab in-
cepto deterretet Cyprianus, protulit aduersus Cornelium
illud celeberrimum dictum; Neque enim aliunde hæ-
reses ortæ sunt & nata schismata, quam quod Sacer-
doti Dei non obtemperatur, nec vnus in Ecclesia
Dei ad tempus Sacerdos, & ad tempus iudex vice
Christi cogitatur &c. Tertium exemplum Firmi-
liani & Cypriani, qui familiariter, imò contemptim

Ste-

Stephanum exceperunt, & citas verba Firmiliani, quibus Stephanum comparat Iudæ proditori, stultum & ineptum vocat, & illi applicat illud ex diuinâ scripturâ; *Vir iracundus suscitât rixas, & exagerat peccatum.* Prouer. 29.

Secundò probas Ecclesiam Romano Pontifici restitisse ex Concilijs. Primum est Antiochenum in Eucænijs celebratum quod Eusebianorum fuisse Athanasius expressis verbis affirmat: tu tamen Catholicum fuisse non probas, sed vociferaris l. 3. c. 8. n. 9. ubi vocas illud *celeberrimum & summa in Ecclesia auctoritatis*. Contra Baroniû autê & Binium, qui cum Athanasio hoc Concilium Eusebianorum hoc est Arrianorum conuenticulum appellant, in quo renitentibus orthodoxis Episcopis multa impiè decreta sunt, exclamas. *O nostrorum licentiam non ferendam! exspecto ab horum & similium ausis, vt ipsa Oecumenica quatuor prima Concilia, imo & ipsa quatuor Euangelia similibus fadissimis notis per eis aspersa in dubium aliquando reuocentur & quæ scripturæ sista liceant iam tuta relinquuntur?* Secundum est Concilium Constantinopolitanum II. cui subscripsit etiam Chalcedonense, quo decernitur, vt Episcopus Constantinopolitanus paria priuilegia habeat cum Romano. Tertium est Patrum Africanorum, qui Romanis Pontificibus Zozimo, Bonifacio Sixto & Celestino restiterunt in negotio appellationum.

His positis concludis, solos Episcopos Romanos suum Primatum asserere, quos dicis *dilatâre simbrias suas & sibi nimium arrogare*. etiam Leones, Innocëtios, Damasos l. 3. c. 10. num. 4. & l. 2. c. 5. num. 23. & l. 1. c. 3. n. 24. *Omnium Romanorum Pontificum* (inquis) *in hoc genere dicta meritò suspecta possunt videri; quia nemo non sibi fauet, nemo sibi, vt ait Cyprianus, infesta & aduersa depromit.* Et Athanasius. Nunquam profecto, inquit, Cypria. l. 4.
ep. 9.
Athan. orat. 1. cont.
Arian.

420 MONARCHIAE ECCLESIASTICAE,
reopartes sibi iudicandi arrogante criminis absolu-
tio continget. *Veruntamen* (inquis) *non hoc veterum*
Pontificum elationi & ambitioni ut nunc, quàm bono
curam, pioque ipsorum zelo tribuendum, dum cathedram
suam exaltarent: quo nimirum sincera tunc fide, additâ se-
dis auctoritate tot vndique pullulantes haereses possent fa-
cilius opprimere. Hæc tu.

Hoc tuum fundamentum ex dictis satis superque
eversum est. Itaque quàm fieri potest paucis hoc ca-
put expediam. Primò agendum erit de Romanis Pó-
tificibus. Se undò de Concilijs. Tertiò de Patrum fa-
ctis. Quartò de Patrum dictis.

ARTICVLVS PRIMVS.

De Romanis Pontificibus.

3. **D**ico primo. Romani Pontifices semper se totius
Ecclesiæ Monarchas à Deo constitutos agno-
uerunt. Hanc conclusionem negas sepius, nec mi-
nus sæpe affirmas. l. 4. c. 10. n. 19. dicis antiquos Ro-
manos Pontifices, quorum plurimi in doctrina &
sancti: atq; excelluerunt, non sibi arrogasse magnum
Papatum cæli æmulum, nec Monarchiam absolu-
tam, nec à posterioribus Papis posse istos sanctos pro
summo Papatu meritò aduocari patronos. At eo-
dem lib. 4. cap. 8. n. 10. dicis antiquissimos Romanos
Pontifices statim ab Apostolis vniuersalem Eccle-
siam regere voluisse seque omnium totius mundi
Episcoporum iudices fecisse. & ib. num. 75. dicis
per omnes ferè ætates à Christo Romanos Pontifi-
ces omnem nauasse operam, vt Ecclesiam vniuersam
sux subderent potestati, adeoq; se supremos & solos
Ecclesiæ Dominos & Monarchas cõstituerent. Præ-
terea Romanos omnes Pontifices se totius Ecclesiæ
Monarchas agnouisse, inde euidenter colligitur; quod
illos

illos ipsos Pontifices, quos à Monarchia maximè alienos facis, alio loco Monarchiam penitus expetisse & exercuisse fatearis. Duos præcipuè Romanos Pontifices laudas, Leonem & Gregorium, vtrumq; primùm, vtrumq; Magnum: de Gregorio iam dixi: de Leone l. 4. c. 10. nu. 28. sic scribis. *Leonem ego nunquam penitus exorbitasse dixerim, aut nimium extra limites sui legitimi primatus excessisse. Qui enim se Sacrorum Ecclesie Canonum obseruantissimum profiteretur &c. si profectò à Monarchiâ Ecclesiasticâ absolutâ satis abhorrebat.* Hæc tibi. & l. 4. c. 4. num. 17. dicis Leonem contra Anatolium se Patriarchæ Alexandrino præferentem vigere Nicenorum Canonum iniuriam, atque hac prætensione armatum Constantinopolitano priuilegio restituisse. *Reuera tamen (inquis) se totius vniuersalis Ecclesie Monarcham esse cupiebat: neque facile patiebatur socium & amulum in Ecclesiastico Imperio.* Et ibidem adhuc apertius. *Hinc illa lacrima, non potest (Leo) pati nouum primatum Constantinopolitanum, quia absolutam Romanam Ecclesiasticam Monarchiam conuellebat, quam sibi ex diuina per Petrum institutione iam affungebat.* Hæc tu. non exagito, quâ temerè de sanctissimi Pontificis animo sententiâ feras, quod fictè de Canonum Nicenorum violatione conqueratur, nec reuera Canones Nicenos sed suam Romanam Monarchiâ lædi egrè ferat. Illud obseruo, te tuo more in terminis & expressè tecum ipsum pugnare. Quomodo enim Leo (quod vno loco dicis) nunquam nimium exorbitauit, sed à Monarchia Ecclesiastica semper abhorruit, si (quod alio loco dicis) se solum Ecclesie vniuersalis Monarcham esse cupiebat, & absolutam Monarchiam Ecclesiasticam sibi affungebat?

Dico secundò Romanorum Pontificum dicta & facta in hac causâ magnæ autoritatis esse. Primò, quia

cum fuerint te fatente doctrina excellentes, non est
credibile omnes ad vnum ius diuinum & regimen à
Christo institutum ignorasse; cum fuerint Sanctitate
præstantes & eximij, fieri non potuit vt omnes se
Monarchas & Dominos Ecclesiæ contra Christi præ-
ceptum & institutionem facere voluerint. Quod au-
tem dicis veteres Pontifices ex bono & pio zelo; re-
centiores ex elatione & mera ambitione sibi Monar-
chiam vsurpasse; nemo non videt hoc dictum mul-
tum habere inuidiæ, nihil mentis. Nam si primi Pon-
tifices pio zelo sedem suam, cum iaceret, erexerint &
Monarchicam fecerint, quo tot vndiq; pullulantes
hæreses additâ sedis autoritate facilius opprimerêt;
cur nostro sæculo hæresum feracissimo in Romano
Pontifice scelus sit tueri sibi traditam à Maioribus
sedis dignitatem extinguendis hæresibus tam op-
portunam; cum non minor virtus sit parta tueri quâ
querere? Si dicas nostro sæculo nullas hæreses pullu-
lare; cæcus es. Si contendas hæresibus opprimendis
vnus sedis regimè olim necessarium fuisse, nunc non
esse; ridiculus es. Si posse modernos Pontifices bo-
no zelo se Monarchas Ecclesiæ gerere tamen eos non
zelo sed ambitione moueri pronuncias; temerarius
es. Deus enim te iudicem summorum Pontificum non
fecit. quis tibi reuelauit consilia cordium? qui tibi
constat bono & sancto zelo non fieri, quod à Pontifi-
cibus piâ mente fieri posse & olim factum est conce-
dis: Itaq; quod regimen sancti Pontifices olim exer-
cuerunt, moderni Pontifices sanctè etiam exercere
possunt, quod si contendas non est pietate, quâ deces-
sores, Ecclesiæ gubernacula hos tractare, mentè non
Monarchiam mutet. Iam regiminis sui patronos ha-
bebunt sanctissimos olim Pontifices martyrio & mi-
raculis illustres, doctrina insignes, toti Ecclesiæ Ca-
tholicæ venerabiles, hæresum extinctores, à Conci-
lijs ge-

Ijs generalibus cultos; quorú tam longa serie instru-
 ti & muniti, blateramenta tua meritò cotemnant.
 Secundò Romanos Pontifices in causâ etiam sua
 magnæ authoritatis esse probatur; quia si Romani
 Pontifices quâdo loquuntur de suo primatu, quia lo-
 quuntur in causâ dignitatis & excellentiæ suæ, testes
 fide digni non sunt, etiam reliqui Episcopi nullius e-
 runt authoritatis, cum se (vt tu fingis) Romano Pon-
 tifici pares dicunt. Loquuntur enim in causâ propria,
 nimirû libertatis & exemptionis suæ à supremi Prin-
 cipis regimine. Nam sicut vnusquisq; naturâ duce
 desiderat esse summus; ita nemo est, qui nõ egrè ferat
 subiectionem, iugumq; à se, quantum potest, amolia-
 tur. At Episcopis antiquis, Polycrati, Ireneo, Basilio,
 Nazianzeno, Cypriano, Ambrosio, Augustino, quia
 doctrina & sanctitate excelluerunt, tantû tribuendû
 censet, vt ijs Romano Episcopo se (tua opinione) æ-
 quantibus fidẽ adhibeas & adhibendam putes. Cur i-
 gitur Romanis Põtificibus, Victori, Cornelio, Iulio,
 Damaso, Zozimo, Innoçetio, Leoni, Gregorio, quo-
 rum doctrinam & sanctitatem laudas, in sua causâ lo-
 quentibus fidem non adhibeas? Nã vel Patribus do-
 ctissimis & sanctissimis in sua causâ credendû existi-
 mas, vel non. Si non, cur Episcoporum, qui se pares
 Pontifici Romano faciunt, testimonia tanquam fide
 digna affers? Si existimas credendum, cur omnium
 Pontificû Romanorû, in quibus plurimos fateris fu-
 isse doctrina & sãctitate insignes, testimonia suspecta
 esse dicis? Hoc clarius fiet exemplo. Dicis Cornelium
 sibi ius in Episcopos & particulares Ecclesias arro-
 gasse, appellationes admississe: Cyprianû verò fingis
 egrè id ferre, & hoc nomine aduersus Cornelii filii
 dirigere, se Cornelio parẽ, imo quodãmodo superio-
 rẽ facere. A te igitur peto, Antoni, vt verum sit quod
 fingis, cur facta Cornelij potius, quàm Cypriani sus-
 pectis-

424 MONARCHIAE ECCLESIASTICAE,
pectissima sunt? Si potuit blando excellentiæ appeti-
tu, nimium sibi arrogare Cornelius; cur odio subie-
ctionis non potuerit Cyprianus iugū Christi institu-
tione Episcopis impositū detrectare? Si sanctitas &
doctrina Cypriani te certū facit, Cyprianū ne quidē
suā in causā nimiū sibi indulisse, cur Cornelio, quem
Cypriano Martyrio & sanctitate parē Deus fecit, fi-
dem penitus abrogas? imò cur omnium Romanorum
Pontificū dicta in hac causā meritò suspectissima esse
dicas, nec vllum excipis ne Petrum quidem, quē Ro-
manum Episcopum fuisse Patres constanter alle-
runt?

Tertio probatur ex tuo facto, quo ostenditur aliud
te dicere, aliud facere. Nā Patres, quos in sua causa sus-
pectos esse debere dicas, in suā causā loquentes tan-
quam incorruptæ fidei testes pro tua sententia citas,
lib. 2. c. 3. Ibi enim vt probes contra Hieronymum &
alios Presbyteros Episcopum iure diuino superiorē
esse Presbyteris, affers testimonia innumera Patrum,
qui Episcopi fuerūt, Epiphaniij, Cyrilli, Chryso-
sti, Cypriani, Augustini, Damasi, Gregorij. Quæro à
te, an hæc Episcoporum de suo primatu dicta suspectis-
sima sint & nullius authoritatis, an nō? Si nullius mo-
mētī; cur illis chartā illinis? vt quid bene magnā libri
tui partem occupant? quibus tam facile tecum res-
ponderi posset à Presbyteris, *nemini in sua causa cre-
dendum, ridiculum esse vt rei se iudices faciant & sententiā
pro se dicant; qui enim sibi infesta & aduersa depromer?*
Si fide digna sint Episcoporum testimonia, si suspicio-
ne careant, cum suum Primatum super Presbyteros
asserunt; cur Romanos Pontifices suum super Epif-
scopos primatum affirmantes & exercentes in suspi-
cionem vocas? Nimirum inconstans es; nec quid
dicas; modo vastum volumen condas; tibi pensi
est.

Quarto Romanos Pontifices magnæ auctoritatis in hac causâ esse patet, quod nullos eorum reprehendas, quin tibi ipsi ferè contrarius sis, quosque vno loco accusas, alio loco absolvas. Hoc tribus exemplis ostendam.

In primis lib. 4. cap. 10. nu. 87 in hæc verba Hieronymi ad Damasum, Romani culminis facessat ambitio, cum successore Piscatoris loquor. *Sugillat* (inquis) *Hieronymus nimiam Paparum ambitionem, qui splendorem iam sacularem ambirent, & mundano fastu satis tumerent, ut propterea viderentur dedignari ad functiones quasdam Episcoporum & servorum Christi non Dominorum & principum proprias descendere.* Hæc tu eo loco. At ibidem num. 10. contrarium dicis, Romanos veteres Pontifices, si plusculum limites excesserint ex pio zelo, vel ad summum ex subreptione, vel fragilitate humana, non ex ambitione & fastu. Et num. 87. quia Romani Pontifices tempore Damasi potentes verbo & exemplo, tunc ad eos ex omnibus mundi partibus causæ gravissimæ deferbantur. Si Romani Pontifices cæteris Episcopis & toti Ecclesiæ verbo & exemplo prælucebant tempore quo Hieronymus Damaso ab Epistolis erat, certè à fastu & ambitione remoti erant; qui verum igitur, eos tunc mundano fastu turgidos, propria Episcoporum munera obire dedignatos fuisse?

Secundò; l. 4. c. 2. n. 11. *Romani Pontifices* (inquis) *posterioribus, adeoque semper deteriores mirò cum artificio, nec minoris superbia typho, sub humilioris & simplicioris tituli specie, se tantum Episcopos vocarunt; ut iam ordinaria Paparum inscriptio sit, Episcopus servus servorum Dei. Episcopus, nimirum absolutè totius mundi, & non solum Romanæ Ecclesiæ alligatus* Ita tu hoc loco. Sed eodem lib. 4. ca. 8. num. 42. de S. Gregorio, qui teste Ioanne Dia-

cono

cono primus Romanorum Pontificum titulo Episcopi serui seruorum Dei vsus est, dicis fuisse alijs decessoribus suis modestiorem, à Papatu alienum, & prorumpentes ambitionis stimulos in suis prædecessoribus damnasse, quorum nonnulli sibi in omnes Ecclesias imperium etiam diuino iure obtento arrogabant. Hæc tu: vbi bis tecum pugnas. Primò, cum concedis, quod sæpius negas, non tantum modernos, sed etiam Sanctos Episcopos Romanos Gregorio priores imperium in omnes Ecclesias diuino iure sibi arrogasse: Secundò, cum Gregorij præ cæteris modestiam laudas. Nam si Gregorius melior & modestior prædecessoribus suis; quomodo Romani Pontifices, quo posteriores eo semper deteriores? si Gregorius qui se *Episcopum seruum seruorum Dei* primus inscripsit, modestissimus sit; quomodo Romani Pontifices, qui hac inscriptione vtuntur superbix typho inflati omniumq; deterrimi? Certè tantam in scribendo socordiam vix in alio quoquam inuenies, qui vnquam cogitationes suas ausus sit proferre in lucem: & in te ferre si potes, patientissimus es.

9. Tertiò l. 4. c. 10, nu. 53. respondes ad dicta & facta Pontificum, qui post Gregorium Magnum fuerunt. *Ab his (inquis) nos facile liberamus. Si quis enim plus aut dixit de suo Papatu, aut fecit, quam legitima concedunt priuilegia, id vana persuasioni & usurpationi iam stabilita tribuendum erit. Quare Agathonis, Adrianorum, Nicolai vtriusq;, Ioannis octaui, Leonis noni, Gregorij septimi, Paschalis secundi, Innocentij tertij, Bonifacij octaui & dicta sunt suspectissima, & facta mera attentata. Hæc ibi. At eodem l. 4. c. 1. n. 4. affers testimonia Pontificum, qui se Vicarios Petri appellabant, & ab alijs se vocari patiebantur. Ex his valde antiquiores Gelasio nullos sed ipsum & Symmachum, Ioannem primum, Gregorium Magnum, Gregorium secundum, Adria-*
num,

num, Paschalem, Stephanum, Leonem tertium, Gregorium quartum, Nicolaum primum, Alexandrum secundum, Gregorium septimum, Innocentium secundum: hos dicis non successores Petri sed Vicarios se dixisse & dictos esse; quia (inquis) *se in locum Petri hoc est puri ministri & serui substitutos puros ministros & seruos agnoscebant: nunc verò quia nudum ministerium dedignantur, non Petri, sed Christi, imò Dei Vicarij specialissimo titulo gloriantur.* Hæc tu: quæ si cum alijs tuis dictis conferantur, credi vix potest, quàm sis ineptus & tibi ipsi contrarius. Quanta ineptia existimare substitutionem in locum Petri puri ministri & serui magis significari nomine Vicarij, quam successoris Petri? Nam cum successor quàm successor decessore maior esse non possit, certè si Petrus purus minister & seruus fuit; qui se Petri successorem dicit, non minus se purum seruum & ministrum dicit, quàm si se Petri Vicarium diceret: præsertim cum Vicarius Petri iam defuncti nihil aliud significet, quàm Petri successorem? Deinde quàm turpiter tecum ipse pugnas, qui Romanos Pontifices posteriores Gregorios, Adrianos, Nicolaos &c. quos nominatim magno fastu & superbia se totius Ecclesiæ Dominos & Monarchas constituisse millies blateras, illos ipsos nominatim ob humilitatem laudas, quod se puros Ecclesiæ ministros agnouerint, & in hoc titulo eorum modestiam elucere?

ARTICVLVS II.

De Concilijs.

De o primò. Catholica Concilia Ecclesiæ omnia, Romana Pontificis authoritatem agnouerunt. De postremis Concilijs generalibus Lateranensi, Lugdunensi, Florentino, & ceteris l. 4. c. 10. n. ut
 Roman

Romani Pontificis primatum agnouisse; sed dicis celebrata esse sub iugo Romanæ Monarchiæ Ecclesiasticæ iam dominantis, & ideo applaudere tanto Monarchæ coacta esse. In quo dicto tria continentur, quæ cum alijs dictis pugnant. In primis enim hoc eodem & libro, & capite, & numero dicis verum Papatum non nisi Lateranensi Concilio vltimo sub Leone decimo, hoc est, sæculo post Christum decimo sexto Conciliari voce fuisse definitum. quod qui verum esse potest, si Concilium Lateranense sub Innocentio tertio, quod Lateranense vltimum tribus saltem sæculis præcessit, Romanæ Monarchiæ iam dominantis Conciliari voce applaudat, cum sic definit. *Romana Ecclesia disponente Domino super omnes alias ordinaria potestatis obtinet principatum!* Secundo cum dicis Græcos tempore Lateranensis Concilij sub Innocentio tertio Romanæ Monarchiæ iugum passos esse, quamuis verum sit tunc temporis Ecclesiã Græcam deposito schismate, Romano Pontifici subdidisse; tamen in hoc dicto apertissimè tecum ipse pugnas. Nam lib. 2. ca. 10. n. 48. vt probes Clericos in Occidente legitimè vxores habere; & ijs vt, vt gest testimonium Innocentij tertij. Innocentius tertius (inquis) in Concilio generali (nimirum Lateranensi) fatetur iuxta morem alicuius regionis Clericos coniugatos legitimè vti suo matrimonio; erant igitur in Occidente regiones, quæ continentiam Clericalem non erant amplexæ. Frustra igitur Glossa ad Orientales id refert. *Nam eo tempore erant Ecclesia Orientales, vt nunc ab Occidentalibus schismate diuisa.* Hæc tu; quæ non solum pugnant apertè cum tuo, quod iam citavi, dicto, Græcos sub Romanæ Monarchiæ iugo tempore Lateranensis Concilij sub Innocentio tertio fuisse, sed etiam contra apertissimam historiæ veritatem. Constat enim ex ipso

*Lateran.
sub Innoc.
3. c. 5.*

*C. vt cleric.
de vita &
honest. cler.*

Con-

Concilio Lateranensi Græcos tempore Innocentij tertij ad Romani Pontificis obedientiam rediisse; quorum Clericis, non Latinis, vsum matrimonij Concilium permittit. *Græcos* (inquit Concilium) *in diebus nostris ad obedientiam sedis Apostolica reuertentes fouere & honorare volumus, mores ac ritus eorum, in quantum cum Domino possumus, suscinendo.*

Tertio contra id quod hic præcipuè dicit, nimirum Episcopos, præsertim Græcos in Concilijs Generalibus, Lateranensi, Lugdunensi, Florentino coactos gementesque subscripsisse, lib. 3. cap. 1. num. 23. scribis: *Ne Papa quidem noster* (inquis) *tametsi in miseros Episcopos in suis Ecclesijs constitutos summam iam diu. exerceat tyrannidem, vbi tamen Episcopi sunt in legitimo Concilio præsertim Oecumenico congregati, nondum ausus est vi & tyrannicè in suam sententiam compellere; imò multò plus terroris incutiunt ei Episcopi in Concilio, quam ipse Episcopis.* Hæc tuæ quæ plane ostendunt, quam verum sit mendacem memorem esse oportere; alioqui suis ipsum dictis implicandum. Nam si Romanus Pontifex Episcopis in Concilio præsertim œcumenico congregatis nunquam adhuc terrorem inculsit, nec Monarchiæ suæ metu in suam sententiam adduxit; quomodo verum, quod dicitis Episcopos tam Græcos quàm Latinos in Lateranensi, Lugdunensi, Florentino Concilijs congregatos coactos esse à Monarchia Romana tum dominante tanto Monarchæ applaudere? Quod si Episcopi Catholici in his Concilijs non coacti, sed sponte subscripserunt Romano Primatui; quæ vis alia, quam veritatis eos ad hanc subiectionem adigere potuit?

Dico secundo Concilia etiâ prima & antiquissima non minus Romani Pontificis summâ authoritatè agnouisse

12.

Conci. Lateran. sub. Inn. 3. c.

Bell. l. 2. de
Rom. Pontif. c. 13.

430 MONARCHIAE ECCLESIASTICAE,
nouisse omiffis eorum fententijs , quæ clariffimæ
funt & in Bellarmino legi poffunt) hoc euidenter
oftendam, quinque testimonijs tuis.

PRIMUM TESTIMONIUM.

Hieron. ep.
11.

13. L. 4. c. 10. nu. 85. respondens ad hoc testimonium
Hieronymi, qui de fe dicit, *cum in chartis Ecclesiasticis
inuarem Damasum, & Orientis atq; Occidentis synodicis
consultationibus responderem*; qui locus clariffimè oftē-
dit totius orbis Epifcopos ac fynodos ad Romanum
Pontificem velut ad caput, quæ dubia erant, definiē-
da referre confueuiffe; *Quis negat (inquis) ex omnibus
mundi partibus in grauioribus Romanam Ecclefiam fuiffe
olim consultam, quamdiu verbo potens fuit & exemplo?*
Romanam Ecclefiam concedis olim caput omnium
Ecclefiarum & oraçulum fuiffe, vnde refponfa in du-
bijs totius Ecclefiæ grauiſſimis petere fynodos om-
nes, & Epifcopos oportebat. Quod autem dicis hoc
contigiffe; non quia diuinitus inſtitutum regimen
tale erat; fed quia Romana Ecclefia potens erat ver-
bo & exemplo, iam ſatis confutauit ex eo, quod Da-
maſi & Hieronymi ſæculo aliæ Ecclefiæ erant, ſi tibi
credimus doctrinæ & diſciplinæ puritate Romanæ
pares, atque adeo verbo & exemplo non minus po-
tentes, præfertim Hieroſolymitana, quam dicis
tunc fuiffe fidei & diſciplinæ Eccleſiaſtica Magiſtrâ
celeberrimam: nec tamen ab ea ſynodi & Epifcopi
totius orbis refponfa circa fidem poſtulabant, aut le-
ges quoad diſciplinam accipiebant. Non igitur hæc
fidei puritas erat ſola cauſa, cur nihil ſine Romani
Pontificis concilio & authoritate fieret; ſed alia, ni-
mirum Chriſti inſtitutio in Petro ad Romanum E-
piſcopum ſucceſſione deuolutâ.

SECUNDUM TESTIMONIUM.

L. 4. c. 9. n. 17. Propter iam explicatam (inquis) Ro-
MANA

mana Ecclesia auctoritatem, priuilegium Romani Pontificis erat, vt nihil graue in Ecclesia vniuersali, nisi ipso prius consulto statueretur, aut tractaretur; cuius etiam in his non modo consilium sed consensus quoq; enixè requireretur: ita tamen vt absolutè necessarius non esset; neq; si abesset, definitiones cassaret; sed duntaxat definitionibus & decretis, maius robur, maioremq; adderet auctoritatem.

In his verbis duo fateris. Primò nihil olim graue in Ecclesia vniuersali independentè à Romano Pontifice geri potuisse. Secundò tantam fuisse Romani Pontificis auctoritatem, vt definitionibus Conciliorum robur & auctoritatem addere posset. Ex his duobus dictis alia duo sequuntur. Primò Romani Pontificis auctoritatem supremam in Ecclesia esse, & Concilijs superiorè. Probatur, qui decretis & definitionibus Conciliorum robur & auctoritatè addere potest, maiorem auctoritatè habet, quam Concilia. neq; enim subditus & inferior robur & auctoritatem decretis superioris & Principis sui addere potest. Sed Romanus Pontifex, te fatente, decreta & definitiones Ecclesie vniuersalis confirmare potest iisque robur addere. Igitur Romanus Pontifex maioris est, quàm Concilia auctoritatis, nec illis subditus est, Neq; dicas Romanum Episcopum tanquàm vnum de Episcopis, decretis à Concilio robur addere, eò quod decretum Concilij quo plures subscribunt episcopi eò firmitus est. Nam falsum est concilium quo plures continet Episcopos eo firmitus, vel Concilio aliquid auctoritatis decedere, ex eo quòd vnus aut alter Episcopus dissentiat. Quare cum te fatente Concilia à summo Pontifice quoad confirmationem pendent, ita vt inde maius robur accipiant, sine dubio ab illo vt à supremo Ecclesie principe pendent, & inde maiorem firmitatem habent non tantum extensiuè sed etiam intensiuè. Ex quo vltèrius secundò sequitur, sine

Romani Pontificis consensu nullas Ecclesiae definitiones plenè & absolutè ratas & firmas esse posse. Probatur, quia definitio, quæ caret supræma authoritate, quæ est in Ecclesia, non est plenè & absolutè rata; nec totam habet firmitatem, quam Ecclesia illi tribuere potest. Sed definitio quæ caret authoritate & consensu Romani Pontificis caret supræmâ Ecclesiae authoritate, nec totam habet firmitatem, quam possunt habere Ecclesiae definitiones. *Nam Romani Pontificis authoritatem maius decretis robur addere affirmas.* Igitur plenæ & absolutæ definitiones Ecclesiae non sunt, quæ consensu & authoritate Romani Pontificis carent.

TERTIVM TESTIMONIUM.

15. Libro quarto, capite nono, numero decimo quinto, Romani (inquis) Episcopi priuilegium erat, vt ad ipsum, quicumque Episcopi cuiuscunque prouincia & regionis, qui se ab Episcopis propria Prouinciæ grauari in iudicijs Ecclesiasticis sentirent, tanquam ad sacram anchoram confugerent, apud ipsum innozentiam probaturi. Additum est, seu extorium decretum etiam quoddam cuiusdam Concilij Sardicensis, in casu tamen singulari ad Iulium tunc Romanum Pontificem, vt ille confuleretur, an iudicium esset in prouincia innouandum. Hic duo affirmas. Primò Romanum Pontificem legitimo priuilegio ius habere appellationes Episcoporum acceptandi, quæ fiunt à Synodis ad ipsum. Secundò fateris hoc Romani Pontificis priuilegium fuisse à Concilio Sardicensi antiquissimo, non multò post Nicenum celebrato agnitum & confirmatum. Nihilominus vt tantam authoritatem, quam ferre non potes, imminuas, tria-
singis

Concil.
Sard. c. 3.

fingis mendacia, quæ tamen alijs locis (ita defectu memoriæ in mentiendo infelix es) destruis.

Primo negas authoritatem Concilij Sardicensis, 16. ideo vocas contemptim quoddam Concilium Sardicense, & libro quarto capite octauo, numero quarto, dicis œcumenicum non fuisse, nec vilius in Ecclesia authoritatis. *Cuius rei (inquis) causam esse autumo, quia Sardica factum est schisma. Orientales enim seorsim vel Sardica, vt innuit Sozomen. vel Philippopoli, vt ait Sacrates & Baronius Concilium celebrarunt; seorsim verò Occidentales, & sanè decretis omninò contrarijs. Concilium autem Oecumenicum iam esse non poterat, à quo se tam magna Episcoporum pars separauerat.* Hæc tu: quæ non solum omnibus historicis repugnantia dicis, sed etiam tibi ipsi. Falsum est enim Orientales Episcopos Catholicos, se à Synodo Sardicensi separasse. Tantum enim pauci Ariani Orientales Episcopi, cum Sardicam iussu Imperatorum venissent, non ausi concilio se sistere profugerunt, vt fusè narrat ipse Athanasius, qui Synodo Sardicensi interfuit, & illius pars magna fuit. quam non minus quam Nicenam, Magnam, id est, Oecumenicam vocat. In qua (inquit) erant Episcopi plusquam trecenti, ex multis prouincijs Aegypti, Lybiæ, Pentapoleos, Palestinæ, Arabiæ, Iliuriæ, Cypri, Pamphylia, Cilicia, Galacia, Dacia, Myliæ, Thraciæ, Dardaniæ, Macedoniæ, Epiri, Thessaliæ, Achaïæ, Cretæ, Dalmatiæ, Schiscia, Pannoniarum, Norici, Italiæ, Piciniæ, Tusciæ, Campaniæ, Calabria, Apuliæ, Bruttiorum, Sicilia, Africa vniuersæ, Sardinia, Hispaniarum, Galliarum, Britanniarum. Quis non videt hoc Concilium Sardicense Oecumenicum

Sozom. l. 3. c. 10.
Socr. l. 2. c. 16.
Baron. an. 341. n. 16. tom. 3.

Athanas. Apologet.

cum fuisse ex vniuersis mundi partibus ; non minus Orientis, quam Occidentis collectum ? Sed tua insipientia non nisi tuis dictis configi debet. l. 3. c. 3. n. 11. Concilium (inquis) Sardicense celebratum fuit ab iisdem Patribus, qui Nicenum celebrarunt, & eodem l. 3. c. 8. n. 21. cum Canonem quendam ex concilio Sardicensi citasses : Viderunt (inquis) hi Patres iisdem pene omnes, qui Magnam Nicenam Synodum celebrarunt. Hæc tu iam si Patres iisdem. qui Nicenæ conuenerant, quorum pars longe maxima Orientalium erat, omnes aut penè omnes Sardice Cōcilium celebrarunt; quomodo à solis Occidentalibus celebratum ? Si ex iisdem Episcopis conflatum fuerit ex quibus Nicenum; quomodo non magnum, neque Œcumenicum, si Nicenum magnum & œcumenicum fuit? quomodo nullius authoritatis; si Patres illi ipsi, qui Nicenam Synodum Ecclesiæ venerabilem fecerunt, suam illi præsentiam & authoritatem impertiti sunt?

17. Secundò, quò decreto Sardicensi fidem eripias, dicis fuisse illud extortum. Quo dicto tum Sanctis Patribus illis ipsis Nicenis iniuriam facis, quos metu fingis à recto deflexisse; tum tibi ipsi contradicis. Nam quomodo decretum Sardicense S. Iulius Romanus Pontifex extorsit, si (quod te l. 3. c. 1. n. 23. affirmantem vidimus) nunquam ad hunc vsq; diem Romanus Pontifex cum Episcopis, præsertim in Concilio Œcumenico congregatis, vi ac tyrannide egerit, aut metu extorquere suam sententiam ausus sit? Si dicas non vi sed fraude & astu decretum extortum fuisse; de S. Iulio mendacia nullo teste fingis: quæ tamen (adeò miserâ memoriâ es) ipse alibi euertis. Nam l. 3. c. 8. n. 11. ita scribis. *in Concilio Sardicensi hoc ipsum appellationum negotium excussum diligenter & tractatum fuit.* Si Patres Concilij Sardicentis, negotium appellationum diligenter excusserunt & tractarunt;

Statunt; profectò decepti à Romano Pontifice in negotio appellationum non fuerunt. Cur igitur decretum Sardicense, de appellationibus ad Romanum Episcopum extortum, quod fateris Patres illos scientes volentes, re prius maturè discussà nullo metu adactos statuisse.

Tertiò dicis Canonem Sardicensem ordinare vt ^{18.}

Romanus Episcopus consulatur an iudicium inno- uandum esset; hocque priuilegium fuisse singulare, quod ad Iulium solum spectaret: Sed hæc meræ nugæ sunt, quibus ostendis te quamuis nihil habeas, quod dicas, tamen silere non posse. Nam Concilium ius acceptandi appellationes omnium Episcoporum à Synodis quibuscunque in Iulio agnouit, quia Petri successor erat, & quia Petrum in eo honorare vole- bant. Nam rationem Canonis sui tertij reddentes; honoremus (inquiunt) memoriam B. Petri Apostoli &c. Sed quilibet Episcopus Romanus non minus quàm Iulius Petri successor est. Igitur hoc ius iudicio Concilij Sardicensis in quolibet Epi- scopo Romano est. Neque solum statuit, vt Epi- scopus Romanus consulatur, an iudicium re- nouari debeat, sed etiam illius sententiæ stare reli- quam Ecclesiam vult. *Si Romanus Episcopus iudicauerit renouandum esse iudicium, renouetur, & det iudices. Si au- tem probauerit talem causam, vt ea non refricentur qua a- cta sunt, qua decreuerit Romanus Episcopus infirmata erunt.*

Concil.
Sard. c. 7.

Canone etiam septimo totum Concilium Romano Pontifici non imperat sed supplicat, vt dignetur cau- sas Episcoporum, qui ad ipsum appellant examinan- das remittere Episcopis vicinis, & ad eos scribere. Quod si (inquiunt) qui causam suam cupit audiri, Roma- num Pontificem mouerit obsecratione suâ, vt è latere suo Presbyterum mittat; erit in potestate Pontificis, quid vellet & quid estimet, & si decreuerit mittendos esse, qui presen-

tes cum Episcopis iudicent habentes eius potestatem à quo destinati sunt; erit in suo arbitrio. Si verò crediderit Episcopos sufficere, vt negotio terminum imponant, faciat quod sapientissimo suo concilio iudicauerit. Hæc Patres Sardicenses, hoc est (te fatente) illi ipsi Niceni toti Ecclesiæ venerabiles. nec nouam Romano Pontifici potestatem tribuunt; nec illi præcipere audent; sed omnia illius arbitrio permittunt, vt amplissima potestate pro suâ sapientiâ vtatur: sicut Ecclesiæ expedire censuerit.

QUARTVM TESTIMONIUM.

19. L. 4. c. 10. n. 7. respondens ad testimonium ex literis Concilij Chalcedonensis ad Leonem Papam; vbi Episcopi totius Ecclesiæ se membra, Leonem vero, suum caput agnoscunt: *quibus tu velut caput membris præeras.* & iterum, enumeratis Dioscori sceleribus tandem velut maximum hoc numerant. *Post hæc omnia in super & contra ipsum, cui vinea custodia à Salvatore commissâ est, extendit insaniam suam, id est, contra tuam Apostolicam sanctitatem.* Vineæ custodiam (inquis) Concilium non dicit Papæ soli à Salvatore commissam, quia illa æque & in solidum omnibus est commissâ Episcopis &c. Vineæ custos itaq; Romanus Pontifex ab hoc Concilio vocatur, quia illum primum & præcipuum generalem speculatorem agnoscit. Hæc tu; solemne tuum seruâs Concilio & tibi ipsi cōtradicis; Romanique Pontificis primatum Concilium agnouisse concedis. Cum dicis vineam, id est, Ecclesiam æque in solidum omnibus commissam Episcopis; cum Concilio & tecum ipse pugnas. Nam si Saluatoris institutio reliqui Episcopi æque sunt Ecclesiæ custodes ac Romanus, cur Romanum Pontificem singulariter dicunt illam *cui vinea à Salvatore commissâ est*, eoque titulo à reliquis omnibus Episcopis distingui existimant? Deinde si Leo vt tu dicis fuit præcipuus custos vi-

stos vineæ, id est Rector Ecclesiæ; quomodo reliqui
 æque custodes, æque Principes? Denique si concilium
 Saluatoris commissione, id est, diuino iure Roma-
 num Pontificem quoad regimen & curam Ecclesiæ
 præcipuum speculatorem & custodem vniuersalem
 fateatur; quomodo non eius Monarchiam agnoscunt
 diuinitus institutam, cum Monarchia nihil aliud sit
 quam ius regendi Ecclesiam vniuersalem & supremum;
 vniuersale quod se ad totam Ecclesiam extendat; su-
 premum, quod præ cæteris & supra cæteras omnes
 Ecclesiæ potestates emineat.

QVINTVM TESTIMONIVM.

Lib. 4. c. 16. n. 8. respondens ad testimonium Con- 20.
 cilij Constantinopolitani Secundi, quod quintam ge-
 neralem Synodum præcessit, & illius quoddam ini-
 tium fuit; vbi Mennas Concilij Præses, nomine totius
 Concilij ita loquitur: *Nos Apostolicam sedem sequimur &
 obedimus, & ipsius communicatores communicatores ha-
 bemus, & condemnatos ab ipso & nos condemnamus.*
 Quam clare totum Concilium se sedi Apostolicæ o-
 bedire profiteretur! Tu de verbo obedire litigas &
 Concilium profiteri contendis erga Romanam se-
 dem Obedientiam, quâ recta monentem & sua-
 dentem sequimur, non qua superiori obtempe-
 ramus. Post hanc nugatoriam responsionem tan-
 dem subdis: Si etiam Romani Pontificis Bellarminus
 dicat hic insinuari præminentiam quandam in sedes
 reliquas Patriarchales, adeoq; in reliquam Ecclesiam
 vniuersam, non repugno &c. Hæc tu; quibus verbis
 Romani Pontificis primatum verum potestatis in-
 ter Episcopos, non tantum dignitatis & excellentiæ
 agnoscis. Quod inde probo, quia l. 1. c. 7. n. 24. expli-
 cans dictum S. Augustini, quod dicit Petrum Prima-
 tum in discipulis habuisse, notas *aliud esse primatum in*

discipulis; aliud primatum in discipulos: primatum in discipulis tantum significare primatum dignitatis, quâ ratione ætatis & vocationis Petrus inter discipulos excelluit: primatû verò in discipulos aliud significare dicis, sine dubio potestaté & autoritaté in discipulos; atque adeo si Petrus primatum in discipulos habuisset, verus eorum Princeps & superior fuisse negari non potuisset. Iam dicis Romanum habuisse præminentiam & primatum non in Patriarchis nec inter Patriarchas, sed in ipsas Patriarchales sedes, & in Ecclesiam vniuersam. Igitur, si quod dicis intelligis, Romanum Pontificem superiorem cæteris omnibus Episcopis & Patriarchis, & cum potestate in vniuersos constituis.

25 Dico Tertio. Concilia, quæ vrges, Constantinopolitanum primum, Chalcedonense, Antiochenum, Romani Pontificis authoritati supremæ non obstiterunt. Probatum conclusio de singulis.

DE CONCILIO CONSTANTINOPOLITANO PRIMO.

Concilium Constantinopolitanum tantum statuit, vt Episcopus Constantinopoleos post Romanum, ante Alexandrinum Patriarcham esset. quid hoc Romanum primatum lædit? Nihil Romanus de dignitate perdit, siue Alexandrinus, siue Constantinopolitanus à primo proximus sit. Quod tu fateris l. 4. c. 4. n. 4. Nihil intererat (inquis) Romano Pontifici, quod Constantinopolitana facta fuisset secunda sedes; ipsi enim Romano Pontifici suus ordine primus locus seruabatur. Hæc tu. cur igitur Canonem illum vrges, vt Romano primatui aduersantem? Concilij sunt hæc verba. *Constantinopolitana ciuitatis Episcopum habere oportet primatus honorem post Romanum Episcopum, propterea quod sit noua Roma. Ex quibus Concilij verbis patet, te duo mendacia*

Concilium
Constantinop.
I. c. 5.

dacia Concilio imponere. Primum est, quod scribis
 l. 4. c. 4. n. 1. Concilium statuisse vt Constantinopolis suum
 Episcopum habeat in omnibus priuilegijs & prerogatiuis Ro-
 mano equalem. Quod quàm sit falsum, verba Concilij
 testantur, quæ nullam de paritate vel de priuilegijs
 vllis, nedum de priuilegijs omnibus faciunt mentio-
 nem. Secundum est quod ibidem ponis: Concilium
 (inquis) illud Oecumenicum totam Romani Pontifi-
 cis præminentiam, ab ipsâ solâ Imperialis ciuitatis
 dignitate profectam cognoscit & profitetur. Som-
 nias, Antoni, tuaque somnia Concilio imputas. Quod
 somnies inde patet, quia etiam tecum ipse pugnas.
 Dicis enim totam præminentiam Romanæ sedis ex
 sola imperiali dignitate ciuitatis profectam. At hoc
 ipso l. 4. c. 3. præter dignitatem ciuitatis varias causas
 aperis cur Romana sedes excellat, foundationem il-
 lius à gloriosissimis Apostolis; fidei puritatem, Eccle-
 siarum maternitatem. Et l. 4. c. 9. n. 9. dicis vniuersalẽ
 superintendentiam Romani Pontificis ex quatuor
 causis ortam, quarum vna est imperialis dignitas ci-
 uitatis. Si quatuor causæ sunt, ob quas Romanus Pon-
 tifex emineat; qui verum totam eius præminen-
 tiam ex sola imperiali dignitate ciuitatis ortam?

Præterea, si sola origo & causa præminentix in
 Romano Pontifice fuit imperialis dignitas ciuitatis;
 certè hac causâ sublatâ exarescere debuit Romana
 præminentia, Romaq; Constantinopolim migrare.
 Nam loco citato scilicet l. 4. c. 4. n. 1. dicis Constanti-
 nopolim postquam sedes Imperialis facta est ad ma-
 ximam celebritatem & potestatem deuenisse, & Ro-
 manâ Vrbe iam depressâ supra illam plurimum ca-
 put extulisse. Ex quo dicto tuo multa confutantur
 fragmenta tua; Inprimis, si sola radix Romanæ Eccle-
 siasticæ præminentix fuit dignitas Imperialis Ciui-
 tatis; quomodo hac excellentiâ amissâ nõ simul suam

440 MONARCHIAE ECCLESIASTICAE,
 Romanus Pontifex amisit præminentiam? cur Ro-
 mana Ciuitate quoad dignitatem per Constantino-
 politanâ depresâ; tamen Romanus Episcopus quo-
 ad primatum Ecclesiasticum super Constantinopo-
 litanum semper eminuit? Secundo si Constantinus &
 Christiani Imperatores post ipsum sedem suam non
 Romanam sed Constantinopolim esse voluerunt;
 quomodo verum, quod l. 4. c. 9. n. 3. scribis, Romanû
 Pontificem præ ceteris in caulis Ecclesiæ plus potuisse;
 non quod diuino iure regimen illi singulariter in-
 cumberet; sed quia (inquis) *causa Ecclesiastica egebant
 ope Imperatoris, qui Ecclesia curator & defensor generalis
 erat. Imperator autem in totius Ecclesia protectione operâ
 maxime Romani Pontificis utebatur, quem perpetuo ad ma-
 num habebat, tanquam in rebus Ecclesiasticis periti.* Hæc
 tu: quæ mera figmenta esse nullus, qui Christianas
 hiltorias vel leuiter attigit, ignorare potest. Impe-
 ratores enim Christiani adeo ad manum Pontificem
 Romanum semper non habuerunt, vt ne quidem
 cum in Occidente essent, Romæ habitauerint, sed
 vel Mediolani vel Rauennæ, vel Treueris. Nam si
 Christiani Imperatores Romæ perpetuo habitaf-
 sent; nunquam Româ depresâ Constantinopolis
 (quod tu dicis) caput extulisset.

23. Tertio ex eo quod dicis Christianos Imperatores
 Constantinopolim supra Romam plurimum crexis-
 se, sequitur falsum esse quod l. 4. c. 3. n. 22. scribis: vbi
 cum protulisses varia diplomata Imperatorum, qui
 Romani Pontificis Monarchiam agnoscunt & con-
 firmant. *Neg, ego (inquis) puto hæc ex Imperatorum
 pietate in Romanam Ecclesiam priuilegia emanasse; sed ex
 solo typho superbia, vt ipsorum Imperialis ciuitas tanto es-
 set splendidior.* Hæc tu: quæ temerè de cordibus Prin-
 cipum, quæ in manu Dei sunt, illiusque solius oculis
 nuda, & aperta sententiam præcipitas; non ex pietate,
 sed

fed ex solo typho ſuperbiæ Romanam ornaffe Eccleſiam! Qua quidem in re inprimis Chriſtianos Imperatores ſanctiſſimos, ſi qui vnquam Sancti fuerunt, mendacij arguis. Hi enim quibus ſua corda poſt Deum exploratiſſima erant, in illis ipſis edictis que citas, teſtantur ſe ex pietate & reuerentia erga S. Petrum, cuius Romanus Pontifex ſucceſſor erat Romanæ Eccleſiæ priuilegia tueri. Hoc enim cum falſum eſſe aſſeras, clariſſimè Imperatores mentiri aſſirmas. Deinde l. 4. c. 13. num. 94. plane contrarium ſcribis, vt teipſum mendacem ſed immemorem probes. Ibi enim reſpondens ad argumentum pro Primatu Pontificis ex edictis Imperatorum dicis planum eſſe multos Imperatores partim ex deuotione pia, magis verò ex ciuili quadam prudentiâ Romanum Episcopum ad Monarchiam ſpiritualem euehere voluiſſe, vt eadem Vrbs vtroq; gladio polleteret. Hęc tu. quàm ridiculè in omnibus dictis tuis etiam minutifſimis tecum ipſe in terminis pugnas! Nam ſi Chriſtiani Imperatores Romanum Episcopum ad Monarchiam euererunt partim ex deuotione pia, partim ex ciuili prudentiâ; quomodo verum, quod iam dixeras, non ex pietate, ſed ex ſolo typho ſuperbiæ eorum pro Romani Pontificis Monarchiâ edicta maſſe? Denique ſi nulla cauſa ſit Eccleſiaſtica Monarchiæ in Romano Pontifice niſi Imperialis dignitas ciuitatis; cur Romanum Pontificem Imperatores Monarcham eſſe voluerunt potius quàm Conſtantinopolitanum, qui tamen Conſtantinopolim ſuper Romam Imperiali dignitate euehebāt? Quorſum tam falſa, tam fatua à te in lucē edūtur? Niſi fallor, Antoni, in Italia dum eras tranſalpinos Proteſtantes & fungos & ſtipites exiſtimati, quibus ob hæc tua Venetijs nata ſcripta mirabilem te fore credidiſti. & verò es. quis enim tantam tamque perpetuam

petuam in scriptore oscitantiam non admiretur?

DE CONCILIO CHALCEDONENSI.

24. **C**oncilium Chalcedonense vnum affirmat & alterum statuit, quæ videntur Romano primatui obstare. Primò affirmat Patres concessisse antiquæ Romæ priuilegia propter imperialem dignitatem ciuitatis, ex quo sequi videtur Romanum primatum non à Christo institutum, sed à Patribus. Secundò statuit vt Episcopus nouæ Romæ post Romanum paria priuilegia habeat. Quod si Romano Pontifici par in Ecclesia sit, iam non erit totius Ecclesiæ Monarcha. Verum si rem diligentius inspiciamus, hæc Romano primatui non obstant, neque vllum Concilium luculentius, quam Chalcedonense absolutam Romani Pontificis Monarchiam agnouit. Quod vt ostendam

Primò notandum est, Patres Græcos distinguere in Romano Pontifice triplicem potestatem. Vna est Episcopalis, quæ per se sumpta Romanæ diocæsi alligatur: hæc sicut & aliorum Episcoporum potestas iuris diuini est. Altera est Apostolica, qua per se toti Ecclesiæ præest, illamque loco Christi regit vicarius curæ & amoris Christi ab ipsomet Christo singulariter constitutus. Hanc potestatem regiminis habet Pontifex non ab hominibus sed à Christo, ipsâ Synodo Chalcedonensi teste, quæ Romanum Pontificem à cæteris Episcopis hac nota distinguit, quod ille Episcopus sit, cui custodia vineæ, id est, Ecclesiæ fuerit à saluatore commissa. Tertia Romani Pontificis potestas est Patriarchalis, quæ media incedit inter primam & secundam.

Notandum secundò, Patriarchalem potestatem (vt iam probauimus) in reliquis Patriarchis à Romano non aliud esse quàm participationem quandam potestatis Monarchicæ in Petro institutæ, ratione cuius Patriarchæ super Episcopos certæ regionis pote-

potestatem habent, tamen sub Romano Pontifice sunt. Nam cum non possent ab vno solo Episcoporum Ecclesiæ vniuersalis per orbem diffusæ omnes ordinationes commode perfici, nec causæ audiri, vel lites componi institutum est vt Patriarchæ certis regionibus præficerentur, qui Episcoporum ordinationes maturè fieri curent, causas iudicent, lites sopiant; cum obligatione nihilominus vt grauiores causas Romanis Pontificibus definiendas seruent, vt *subleuati de minimis* (inquit S. Gregorius Papa) *in causis maioribus efficacius occupemur*. Hunc autem fontem Patriarchalis potestatis in Romano Pontifice esse Concilium Chalcedonense clarissimè agnoscit in epistola ad Leonem Papam. Ibi enim petunt à Romano Pontifice, vt suum decretum circa Patriarchatum Constantinopolitanum confirmet: & dicunt se decretum illud fecisse confidentes *quia lucente apud vos Apostolico radio, & vsque ad Constantinopolitanorum Ecclesiam consueute gubernando illum spargentes, hunc sapius expandetis eo quod absque inuidiâ consueueritis vestrorum bonorum participatione ditare domesticos*. Ex quo tria colliguntur. Primò potestatem Ecclesiasticam in Romano Pontifice velut lucem in sole esse. Secundò Romanum Pontificem in Ecclesiam Constantinopoleos radios consuetæ seu ordinariæ gubernationis extendere consueuisse. Tertiò Patriarchalem iurisdictionem esse partem seu participationem bonorum, id est, potestatis, quæ Pontifici Romano primariò inest.

Notandum tertiò Romanum Pontificem quoad **26.** Episcopos suæ sedi Viciniores sibi ius Patriarchale referuare; ita vt illi Episcopi nullum supra se Episcopum aut Patriarcham habeant, nisi illum qui sit etiam totius Ecclesiæ Mönarcha. Similé quid videmus in Monarcha seculari. Solent enim Monarchæ in qui-

tom. 2. conciliorum Græco-latinorum edit. Vatic. 1609 pag. 441. in Concilio Chalced. part. 3. epistola ad Leon.

quibusdam Prouincijs Imperij sui remotioribus à sua curia veros Principes & Duces ordinare, qui sub ipso illas tanquam proprias regant: nonnullas tamen prouincias sibi integrè seruant, quæ nullum proprium Principem habeant præter illum qui sit etiam totius regni supremus Princeps. Quare sicut contingit sæpe Monarcham cum Principe sibi subdito contèdere de ciuitate aliqua, ad quemnam ex ipsis proprium illius regimè pertineat, neq; hoc eius Monarchiæ officit: ita nonnunquam Romanus Pontifex cū Patriarchis alijs cōtrouersias habuit de Prouincijs nonnullis, ad cuius Patriarchatum illæ propriè pertinerent. Quas contē-
 tiones præsertim illam de Bulgaria tu l. 3. c. 12. n. 13. dicis signa manifesta esse Romanum Pontificè Principem totius Ecclesiæ olim habitum non fuisse. Non enim contentio erat de iure regiminis supremi, sed de Patriarchali; quod in alijs Patriarchis à Romano supremo vnus regimini subest.

27. Quartò notandum est, causam cur in his potius ciuitatibus, Româ, Alexandriâ, Antiochiâ, quam alijs Patriarchæ instituti sint, & hoc ordine instituti, vt Romanus primus, Alexandrinus secundus, Antiochenus tertius esset, fuisse sæcularem dignitatem ciuitatum, quâ Roma Alexandriam, Alexandria Antiochiam Apostolorum tempore superabat: & ideo causâ cur Roma Patriarchalis sedes sit, fuit dignitas ciuitatis. Nam quia Romanus Pontifex totius Ecclesiæ Monarcha Episcopus erat regiæ ciuitatis; ideo Patres Ecclesiæ expedire censuerunt vt in Occidente Patriarcha ipse esset, nec hoc officiû alteri delegaret.

28. Ex his patet Concilium Chalcedonense nihil dicere vel statuere, quod Romanæ Monarchiæ deroget. In primis non dicit primatum Romani Pontificis institutum fuisse à Patribus. Non enim (quod notandum est) dicunt quod Patres concesserint priuile-

gia Romano Pontifici, sed *Vrbi Romana*. Romano enim Pontifici nihil potestatis vel Patres vel Concilia contulerunt; cum iure diuino Patriarcha & plusquam Patriarcha sit: Romanæ tamen Vrbi priuilegium & primatum aliquem tribuerunt, dum propter illius dignitatem Romanum Pontificem præter primatum vniuersalem ius Patriarchale Occidentis sibi referuare, nec à se in alterum sibi subordinatū Episcopum trāsferre voluerūt. Ex hac. n. Patrū constitutione factum est, vt hanc à se dignitatem Romanus Pontifex nunquam alienauerit, atque adeo vt Romana Patriarchalis Ecclesia semper permanserit. Secundo cum statuunt, vt noua Roma paria priuilegia habeat cum Româ veteri, per priuilegia paria nihil aliud intelligūt, quam primatum seu Patriarchatum; vt nimirum ipsius Episcopus Patriarcha sit, sicut Romanus est. Quare (quod etiam notandū est) (non dicunt quod tu illis imponis, nouam Romam Veteri parem esse debere quoad omnia priuilegia, sed *quoad priuilegia Romæ concessa à Patribus propter amplitudinē ciuitatis*: hæc autē tantum sunt Patriarchalia, quæ Patres Romæ concesserunt, non quia Romanum Episcopum Patriarcham fecerunt, sed quia Romanum Episcopum ius suum Patriarchale retinere voluerunt, nec illud alteri, quoad Occidentem demandare. Præter hanc autem Patriarchalem potestatem, ratione cuius præcisè considerata par Romano Constantinopolitanus est, agnouerunt in Romano Patres Chalcedonenses potestatem Apostolicam directè in Ecclesiam vniuersam à Salvatore concessam: ratione cuius se membra, illum caput Ecclesiæ dicunt; se filios, illum Patrem appellant, & vt eorum decreta, præsertim circa Patriarchatum Constantinopolitanum confirmet & illis robur addat, postulant. *Regamus igitur (inquiunt) & tuis decretis nostrum honora iudicium, & sic*

*Concil.
Chalced.
p. 3. epist. ad
Leon. Pa.*

ut nos

cut nos capiti adiecimus consonantiam, & summitas tua sibi, quod decet, adimpleat. Quibus verbis honorificentissimis præcipuè ostendunt, nunquam sibi venisse in mentem Episcopum Constantinopolitanum Romano, quoad omnia prorsus æquare.

29. Dices, si splendor sæcularis ciuitatis causa iusta sit, vt in ea sedes Patriarchalis erigatur, & Patriarcha ille præferatur cæteris secundum quod ciuitas illius ciuitatibus aliorum præstat; videntur Patres Chalcedonenses recte statuisse, vt Constantinopolitanus Episcopus reliquis Episcopis & Patriarchis post Romanum emereret, cum ciuitas Constantinopolis cæteras omnes sæculari tunc gloria superaret. cur igitur adeo contra Chalcedonenses S. Leo succensuit? Respondeo S. Leonem decretum Chalcedonense meritò reprehendisse, quia quamuis sæcularis dignitas ciuitatum causa prima fuerit institutionis Patriarcharum in ipsis & ordinis inter ipsos Patriarchas: tamen ordo iam institutus non debuit postea cum sæculari dignitate ciuitatum mutabilis esse. Primò quia fuit ordo ille à Petro & Apostolis institutus. Secundo quia fuit perpetuæ Ecclesiæ consuetudine consecratus. Tertio Niceni primi Concilij Oecumenici sanctissimi auctoritate stabilitus. Hæc maioris apud Ecclesiam momenti erant vel esse debebant, vt in suâ Patriarchali dignitate Alexandrina Ecclesia permaneret, quam noua sæcularis dignitas ciuitatis Constantinopolitanæ, vt eius Episcopus Patriarcha à Romano Primus esset. Reprehendit ergo Episcopos Chalcedonensis Concilij S. Leo, quod splendori sæculari Constantinopolitano tot Ecclesiæ clara nomina postponenda putarint; nec maiorem reuerentiam Niceno decreto, perpetuæ Ecclesiæ consuetudini, Apostolicæque institutioni habuerint. Hac de causa Canonem sua auctoritate Apostolica cassauit, quo perspicuè

spicue ostendit supra Concilium esse totius Ecclesiæ confessione. Nam nisi Romanus Pontifex tantam auctoritatem habuisset, hocq: toti tunc Ecclesiæ exploratissimum fuisset, ridiculè S. Leo tali auctoritate vsus fuisset, & Canonis cassationem Ecclesia irrisisset, cum tamen eam Leonis aduersus Concilium oppositionem vniuersam Ecclesiam reueritam esse certissimum sit. quamuis postea Episcopus Constantinopolit. conuiuente Romano Pontifice secundum locum inter Patriarchas obtinuerit, cum Græci hoc perpetuo vrgerent, neque res vel ad fidem spectaret, vel tanti momenti esset.

DE CONCILIO ANTIOCHENO IN EN-
canijs celebrato.

HOc Concilium præ ceteris vehementissimè 30.
vrget, de quo tamen duo constant. Primo nec legitimum, nec vllius auctoritatis esse. Secundo si legitimum esse cõcedatur, Romano Pontifici non se opposuisse. Non legitimum sed Arianum fuisse, euidenter probari potest (vt videas quam tua sit stulta temeritas, qui hoc Concilium, quia Romano Episcopo restitisse tibi videtur, Euangelio comparas) Primo auctoritate Athanasij, qui dicit Eusebianos, id est, Arianos illud Concilium celebrasse. Socratis qui Pseudosynodum appellat. Sancti Iulij & Episcoporum Occidentalium quinquaginta, qui illud velut conciliabulum Arianum auersati sunt. S. Iohannis Chrysostr. & Episcoporum, qui illi adhærebant: nam cum S. Chrysostr. argueretur, quod depositus à Synodo, sine Synodo maiori, auctoritati Romani Pontificis & literis Imperatoris restitutus fuisset, & in hoc contra Antiochenum Canonem peccasset, obiecit Canonem illum Antiochenum ab Arianis contra Athanasium compositum fuisse,

Athan. ad

Solit.

Socr. l. 2.

c. II.

Athan. ubi

supra.

Socr. l. 6. c.

16. Tupos.

l. 10. c. 17.

Gg

quan-

quando depositus ab ipsis, restitutus per Iulium Pontificem fuit. Quod verò tu respondes Canonem illum, quem reiecit Chrysofomus, non huius Antiocheni Concilij fuisse, sed alterius contra Athanasium, quod quale sit nescis, nec quando, nec à quibus celebratum, cuius nec ullus historicus meminit; quis non rideat te Concilio, quod tuo iudicio Evangelio autoritate proximum est, tam misere patrocinari?

*Concil.
Chalced.
act. 1.*

*Ath. epist.
ad Solit.*

*Sozom. l. 3.
c. 9.*

*Socr. l. 2.
c. 11.*

Secundo nullum Concilium legitimum esse potest, quod repugnante Romano Pontifice celebratur, ut dicitur in Concilio Chalcedonensi; Concilia sine autoritate sedis Apostolicæ celebrare nunquam factum est, nunquam licuit. At Conciliū hoc Antiochenum celebratū est Romano Pontifice repugnante, qui aliud Concilium indixerat, ut narrat Athanasius. quin Concilij Antiocheni hac de causa vanitatē etiā Græci agnoscunt. Sozomenus nullius fuisse autoritatis probat, quia (inquit) Iulius Romanus Pontifex non aderat, nec quenquā qui eum locum suppleret, eo milit; cum Canon Ecclesiasticus iubeat non oportere absq; sententiā Romani Pontificis decreta Ecclesijs sancire. Socrates, quoniam Romana Ecclesia (inquit) priuilegiū præter cæteras obtinebat, cum Iulius intellexisset contra Athanasium Pseudosynodum celebratam, scripsit eos cōtra Ecclesiæ Canones egisse, qui illum ad Concilium non vocassent, quippe cum Canon Ecclesiasticus vetet *præter sententiā Romani Pontificis concilia celebrari.*

32. Tertiò illud Concilium legitimum esse non potest, ut pro tota Ecclesia Canones condant, ad quod Episcopi non legitime conuocantur. Sed Episcopi legitime conuocati Antiochiam ad Concilium non fuerunt, sed fraude pellecti. Nam cum Eusebiani viderent (inquit Athanasius) Iulium Romanum Pontificem

rificem Concilium Catholicum indixisse, vbi nec Comes ipsis affuturus esset, neque satellites pro foribus excubarent, neque ex Cæsaris præscriptis omnia fierent, quibus rationibus & non alijs Episcopos vicerant; imò qui sine hoc præsidio ne loqui quidem auderent: metu contracti Presbyteros à Pontifice missos vltra condictum diem detinuerunt, suaseruntq; Constantio vt occasione Encæniorum seu dedicationis templi Episcopos Antiochiam conuocaret, quo cum nonaginta conuenissent, Concilium cum Eusebianis celebrare ab Imperatore compulsi sunt. Quis Christianus hoc Concilium legitimum summæq; in Ecclesia authoritatis existimet?

Quarto legitimum Concilium non est, in quo hæretici dominantur & ex præscripto hæretici Imperatoris omnia faciunt. Sed teste Athanasio Concilium illud Antiochenum eiusmodi fuit, & res ipsa loquitur. Nam non consentientibus Orthodoxis, qui maiori numero, quam Ariani Concilio interfuerunt, primò damnatus Athanasius est; secundò in eius locum subrogatus Gregorius Cappadox homo impius & nullius fidei; tertio decreto Concilij in Ecclesiam Alexandrinam missus est, qui cædibus & crudelissima piorum, præsertim Monachorum & Virginum strage eam impleuit; deniq; ab hoc Concilio variæ fidei confessiones conscriptæ sunt, in quibus Niceni Concilij confessio & vox *homousion* Catholicæ fidei symbolum semper omissum est. Hæc omnia ex Arianorum præscripto agebantur, non consentientibus quidè orthodoxis, tamen metu Imperatoris minus generosè resistentibus; vt propterea teste Athanasio Iulius in ipsis reprehenderit degeneres animorum pusillanimitates. Canones quidè edidit hoc Conciliū, quorū nonnullos Ecclesia recepit non propter Cōciliabuli authoritatē, sed quia à Cō-

Athan. epi. ad Solit. Socr. & Sozom. loc. cit.

33.

Athan. epi. ad Orthod: Iulius apud Athan. Apol. 2. Soc. h. 2. c. 7.

Socrat. vbi supra.

Athan. Apol. 2.

cilio Niceno antea sanciti erant, quos Eusebiani ut se Catholicos fingerent, renouarunt. Hæc de Concilio Antiocheno cum apud historicos testatissima sint; quantæ est vel dementiæ vel impietatis illud summæ in Ecclesia autoritatis dicere, adeo ut Concilij huius autoritatem negantibus nihil impietatis superesse putes, quam ut ipsum Euangelium negent? Nimirum quicumque Romani Pontificis autoritatem ferre non possunt, quales Ariani sunt, tibi Euangelici sunt, qui non aliud Euangelium, quàm Romani Pontificis odium videris agnoscere.

Secundum quod proposui, nimirum hoc Concilium, quale quale fuit, Romano Pontifici non se opposuisse, probatur. quia ex Episcopis nonaginta, qui Concilio Antiocheno interfuerunt, quinquaginta & amplius Orthodoxi erant; triginta sex, vel ad summum quadraginta Ariani, ut testatur S. Iulius in Epistola ad ipsos. Sed Orthodoxi, sicut Athanasium non damnarunt, nec deposuerunt; ita Romano Pontifici illum restituenti non restiterunt, ut Athanasius testatur, nec ad Iulium literas increpatorias miserunt. Quod constat primo, quia literæ, quas Eusebiani contra Athanasium & Iulium qui eum restituerant scripserunt, indignæ erant, quibus Orthodoxi consentirent: tales enim, teste S. Athanasio, erant, ut S. Iulius honori scribentium consulens suppressimendas putauerit; tandem tamen, cum pergerent Eusebiani sceleribus scelera addentes protulit. *Credite mihi* (inquit S. Iulius) *omnes admiratione pleni vix induci poterant, ut crederent istiusmodi literas à vobis profectas esse, in quibus rixandi potius, quàm Charitatis affectus eminebat.* Has tu literas Euangelio comparandas existimas, quarum impietatem Catholici Episcopi admirari non poterant. nisi dicas vel S. Iulium mentiri, vel Athanasium & alios sanctos Episcopos
tam

apud Atha.
Apol. 2.

tam Græcos quam Latinos, S. Iulio assentiri voluisse. Deinde Episcopi Orientales Orthodoxi, qui Antiochiæ fuerunt, non aliter sentiebant de Romani Pontificis autoritate, quàm S. Athanasius, Episcopique Occidentales. Hi verò factum Iulij, qui suâ autoritate Athanasium contra decretum Conciliabuli Tyrensis restituit, approbarunt, & illud licere arbitrati sunt. Imò & Patres Concilij Sardicensis, in quibus erant Episcopi Orientales Orthodoxi, Antiochenum Conciliabulum damnarunt, Romani Pontificis ius Episcopos à Synodis damnatos absoluedi Canone firmarunt. Quis igitur tibi credat, qui ex tuo cerebro fingis Orthodoxos cum Eusebianis contra Romanum Pontificem conspirasse, nec vllum tuæ assertionis testem aduocas? Nam quod ex literis Iulij adfers, Episcopos, qui ipsi scripserunt, ægre tulisse quod Iulius literas suas inscripsisset Eusebio cum suis; vnde colligis Catholicos fuisse, quippe qui Eusebianos se dici ægrè ferebant leuissîma coniectura est. Ariani enim Episcopi superbi erant, se pares dignitate Eusebio putabant & reuera erant, & ideo solum Eusebium in literis Iulij nominari, se verò non, nisi vt illius assecclas, dolebant. Itaq; non Catholici se Eusebio coniungi, sed Ariani solum Eusebium in Iulij literis nominari, se tanquam nullius nominis Episcopos præteriri, indignantur. De Concilij fatis.

*Concil.
Sard. c. 3.*

ARTICVLVS III.

De Patrum factis.

PATRES Catholici Romani Pontificis supremam potestatem & factis & dictis semper agnouerunt.

Facta Episcoporum omnia infinitum esset recensere, qui Romano Pontifici obedientiam præstiterunt,

runt; à Concilijs ad ipsum appellarunt, causam apud ipsum dicturi Romam profecti sunt, ab alijs depositi ab ipso restituti sunt, ab ipso autem depositi non nisi ab ipso restitutionem petierunt, vel obtinere potuerunt. vide Sanderum, qui nihil aliud quàm huiusmodi refert.

Dico igitur primò. nullus vnquam Catholicus Episcopus Romano Pontifici restitit, quasi ipse pastor totius Ecclesiæ non esset, sed hoc sibi arrogaret. Hoc ostenditur ex refutatione exemplorum, quæ tu adducis: tuis enim dictis & verbis conuincam illos ipsos Episcopos, quos velut Pontifici repugnantes citas, tunc illius authoritatem agnouisse; vel exempla damnatissima, quæ nec probare ipse audes, à te ineptè adduci; quibus nugis caput octauum libri quarti impleuisti.

DE POLYCRATE.

36. PRIMVS quem Romano primatui factis aduersari facis Polycrates est Ephesiorum Episcopus, qui Victori Asianis præcipienti, vt Pascha non cum Iudæis decimaquartâ lunâ, sed die Dominico, quo Christus resurrexit, celebraret, obedire noluit, quâuis Victor excommunicationem minaretur. *Non formidabo (inquit) eos qui nobis minantur: mei enim maiores dixerunt; obedire oportet magis Deo, quàm hominibus. Hæc, inquis l. 4. c. 8. n. 2.) dixit Polycrates, vt ostenderet se alios maiores non agnoscere nisi Apostolos, & præcepta Victoris præcepta esse hominis non Dei, minis illis excommunicationis ait se non turbari. Atque in hoc ingenium & authoritatem laudat Hieronymus.* Hæc tu & falsa fingis, & tibi contradicis, & quod cupimus totum concedis, nec à tuis moribus vnquam discedis. Primò de Hieronymo mendacium fingis, quod ingenium Polycratis in hoc, quod Romano Pontifici restitisset,

*Ex seb. l. 5.
c. 23.*

*Hieron. de
Script. Ec-
cles. in Po-
lycrato.*

set, laudauerit. Hieronymus enim tantum dicit, se
 verba Polycratis posuisse vt ingenium viri ostende-
 ret, quod neque laudat neque vituperat, sed ex eius
 verbis lectori iudicandum relinquit. Secundò tibi
 ipsi contradicis (in hoc enim constantiam ingenij
 tui non possum non admirari) cum dicis Aposto-
 los Maiores Polycratis fuisse, nec alios Maiores eum
 habuisse. Nam si loquaris de Maioribus ætate &
 tempore, falsum est eum non alios maiores habuisse,
 cum in sede Ephelina non immediatè Apostolis suc-
 cesserit. Si loquaris de Maioribus potestate & offi-
 cio, tibi contradicis Apostolos dicens maiores Poly-
 crate fuisse. Millies enim affirmas Episcopos pares
 summo Apostolorum, quoad potestatem esse & A-
 postolis succedere (ita loqueris l. 2. c. 2. n. 1.) in tota
 regiminis Ecclesiastici ministeriali potestate. Ter-
 tiò concedis (nec tamen hoc concedere te putas) Po-
 lycratem Romani Pontificis supremam potestatem
 agnouisse. Nam dicis agnouisse præcepta Romani
 Pontificis esse præcepta hominis non Dei. Duo igitur
 in Pontifice Polycrates agnouit: Primò hominè
 potestate præditum, qui toti Ecclesiæ præcipere &
 sibi repugnantes corripere posset; alioqui præcepta
 Victoris ne quidem hominis præcepta, sed mera de-
 liramenta existimasset. Secundò in Romano Pontifi-
 ce agnouit hominè subditum Deo, cuius propterea
 præceptis nõ sit obtèperandum, cum diuinis cõtraria
 sunt. Quid sentiunt de Põtificis potestate Catholici,
 quod etiã Polycrates (te fatente) non sensit? Quis Ca-
 tholicus Pontificè Deum dicit, vel ei magis, quã Deo
 obediendũ? Magis (inquit) Deo obediendũ quã homi-
 ni. i. Romano Pontifici. rectè. Sed si magis Deo, quã
 Põtifici, igitur etiã Põtifici: min⁹ quidẽ quã Deo, nec
 contra Deũ, tamen obediendũ est. Sicut Apostoli, cũ
 dixerũt magis obediendũ Deo, quã hominib. i. e. magi-

stratibus humanis, non negabant imo supponebant Christianos debere magistratibus obedire, nisi Deo contraria præcipiant. Igitur Polycrates Romanum Pontificem Principem non rectè præcipere neque prudenter existimauit; ideoque nec obedientiæ necessitatem sibi incumbere; & in Victore, de cuius toti Ecclesiæ præcipiendi potentiâ non dubitabat, quoad illud particulare præceptum de Paschate Dominico die celebrando, prudentiam desiderauit, immeritò, vt iam dicam.

DE IRENÆO.

37. **P**OLYCRATEM sequitur Irenæus. *Hic (inquis: Euseb. l. 5. c. 24. & Socr. l. 5. c. 21. 1. 4. c. 8. n. 3.) contra Victorem acrius insurrexit, re- tuditq; præcipientem hominis & non secundum scientiam zelum, ostenditq; ei quam remotus esset à modestia & charitate suorum prædecessorum, qui in hac causâ Pascha, sua- sionibus & hortationibus egerint, nunquam schismata & separationes fecerint. & ipse igitur se ei opposuit viriliter, nec consequenter in Victore Papatum vllum agnouit. Ex hac Irenæi contra Victorem oppositione, prout à te describitur, colligitur eum Romani Pontificis primatum agnouisse. Inepta enim est consequentia, quam facis. Viriliter se Victori opposuit, ergo nul- lum in eo primatum agnouit. Sæpe enim Presbyteri sanctissimi sese suis Episcopis opposuerunt, eosque grauitè obiurgarunt: nec tamen inde concluditur, illos non se agnouisse suis Episcopis subditos. Viri- liter quidem Irenæus se Victori opposuit, sed etiam humiliter; vt se cum superiore suo agere satis osten- deret. Nam si Pontificem non nisi vnum de Episco- pis Ecclesiæ existimasset certæ diœcesi alligatum, qui nihil haberet in Ecclesias Asiæ potestatis; cur non factum illius tanquam hominis nulla potestate præditi, sed se inaniter efferentis contempsit? nam præce-*

cepta hominum potestate carentium deridenda sunt. Suasit quidem Victori vt hortationibus ageret cum Asianis, non minis, non excommunicationibus: non dixit autem eum pro imperio, & tanquã Principem agere non posse. charitatem in eo requirebat: zelo maiori, quam scientiã ferri putabat. Vsurpatæ autem iurisdictionis vel arrogantiæ Victorem nec ille, nec vllus vnquam Catholicus accusauit. Supponebat igitur Irenæus, supponebant cæteri Episcopi, tanquã certissimum Romanum Pontificem potestate præditum fuisse, vt legitimã causã cæteros Episcopos omnes & Ecclesias coercere posset; sed tot Ecclesias à Romana communione amputare prudentis non arbitratur. Nihilominus quod Victor non solũ legitimã potestate sit vsus, sed etiam prudenter vsus, non in destructionem, sed ædificationem Ecclesiæ, Catholici ostendunt. Bellarm. l. 2. de Rom. Pontif. 19. Sander. de visib. Monar. p. 248. Nã tempore Victoris Asiani suam consuetudinem de celebratione Pasche Lunã decimã quartã tanquam necessariam & diuina lege præceptam vrgebant; & ita in Ecclesiam contra legem gratiæ necessitatem obseruationis legis Moisaicæ inducebant. Quare non est mirum si Victor seuerius cum ipsis egerit, quàm maiores ipsius cũ maioribus eorum egerant, cum ipsi maiorum suorum consuetudinem non pia vt illi mente sed hæretica opinione defenderent. Quam seueritatẽ Victoris excommunicationisq; sententiã aduersus Quartadecimanos Conciliũ primum Nicenum confirmauit, vt post tantum testimonium præcipitantiã Victori obijcere, non solum præcipitantiã sed etiam stultitiã sit. Quod autem dicit l. 4. c. 10. n. 17. excommunicationem Victoris fuisse separationem sui ipsius ab illis Ecclesijs & verè schisma, non temerè & præcipitanter solum, sed etiam impiè hoc à te dictum putarem,

*Euseb. lib.
3. de vita
Const.*

rem, si tuâ dicta soleres expendere. Nam non solum Smo. Pontifici crimen tuo iudicio grauius longè quâ hæresim, obijcis: sed etiam Martyri clarissimè Martyrij gloriam eripis, imò successoribus eius vniuersis. Nemo enim Martyr esse potest, qui schismaticus moritur, cum schisma, teste Cypriano, macula sit, quæ nec sanguine luitur; inexpressibilis culpa, quæ nec passione purgatur. At Victor in sua aduersus Asianos seueritate ad mortem vsque permansit, permanserunt omnes illius successores. Igitur si verè schismatici fuerint, vt tu fingis, nec Martyres fuerunt, nec Catholici, nec membra Ecclesiæ Christianæ. Quis autem fuit vnquam ante te tam impius, vt hæc de Romanis Pontificibus illis antiquissimis dicere ausus sit?

DE CYPRIANO.

38. **D**E Cypriano se opponente Cornelio plura dicis quæ mera deliria sunt. Primo Cyprianus (inquis) se Episcopo Romano nihil inferiorem esse patitur, sed ei se penitus parem, imo quodammodo interdum pene dixerim superiorem facit. Deliras, nam vel tibi ipsi contrarius es, vel Cyprianum arrogante facis. Probatur quia l. 2. c. 5. n. 31. dicis Romanum Pontificem præ cæteris Episcopis semper habuisse generalem superintendentiam omnium Ecclesiarum & l. 4. c. 10. n. 9. curam & custodiã totius Ecclesiæ Romanæ Pontifici præcipuè à Saluatore esse commissam. Hoc verum, vel falsum est. Si falsum, iam tibi ipsi contrarius es, tuâq; dicta ipsemet demoliris: Si verum; ergo arrogans Cyprianus fuit. Is enim arrogans est, qui se penitus parem facit alicui, cui reuera par non est. Sed dicis Cyprianum se Romano Pontifici penitus parem, imo quodammodo superiorem fecisse; cum tamen super ipsum Romanus Pontifex (te fatente) & humano & diuino iure emereret. quippe cui

pe cui erat Ecclesia à Salvatore præcipuè & magis quam Cypriano commissa. Quis igitur non videt te tuis ineptijs Cyprianum arroganter facere.

Secundò dicis Cornelium ambitiosè ad se aliena iudicia traxisse; Episcoporum iurisdictionem vsurpasse; impediuisse ne Ecclesiæ liberè ab Episcopis regerentur: haecque Cyprianū epistolâ ad eū datâ exaggerasse; vt hominem (inquis) hoc pacto deterreret ab inceptis. Quâ tu somnias! quâ deliras! Cyprianus nihil tale de Cornelio sēsit, quē ep. 68. vocat Sacerdotē pacificum & iustū & Martyrio dignatione Domini honoratū. Quomodo iustus, si iurisdictionē alienā vsurpauit? quomodo pacificus, si regimen Episcoporum turbauit, nec liberè Ecclesias regi ab ijs permisit?

Tertiò dicis in Cornelium dirigi dictum illud 39. solemne Cypriani, Non aliunde vel ortas hærefes, vel nata schismata, quàm quod vnus in Ecclesia Dei vice Christi Sacerdos & iudex non cogitatur. Hoc quoq; non nisi deliriū est hominis in meridiana luce vel ut media nocte palpantis. Nā luce solis clarius est, hoc dictū Cypriani aduersus Fortunati & Felicissimi factionem dirigi. Duplex enim erat in Ecclesia Cypriani sæculo schisma præcipuū: vnum Romæ, vbi se cōtra Corneliū Nouatianus erexerat: alterū Carthagine, vbi cōtra Cyprianū Fortunat⁹ cōstitutus Episcopus erat. Schismatici Romani nullos ad pænitiā lapsos admittebāt; vt Corneliū, qui pænitentes recōciliabat velut remissū & disciplinæ Ecclesiasticæ negligentē inuidiæ exponerēt. Schismatici Carthaginenses prorsus contraria leuitate, lapsos oēs nullo discrimine, nulla prius acta pænitiā recipiebāt; quo Cyprianū pænitiæ exactorē velut durum & difficile plebi redderent odiosum. Vtriq; schismatici, ambæ hærefes, quamuis inter se contrariæ, ex eodem fonte superbiæ oriebantur, quod vnum supra se Episcopum

copum Presbyteri vel Romani vel Carthaginenses pati recusarent. Quare merito Cyprianus non aliunde vel ortas hæreses vel nata schismata dixit. Quid in hoc dicto contra Cornelij primatum? prorsus nihil.

40. Quarto dicis Cypriani sæculo hæreses à Romana Ecclesiâ propagatas fuisse, hoc modo. De hæresi (inquis) ab Episcopo suo conuictus Romam fugiens simulationibus extorquebat reductionem & ad suam Ecclesiam regressum obtentâ Romana communione, & ita in hæresi firmabatur & alios inficiebat: hinc hæreses obortas dicit Cyprianus. Planè deliras. Primo vt demus S. Cornelium, vt tu fingis, hæresum authores recepisse, & fouisse à suis Episcopis proscriptos: non tamen inde hæreses primum gignebantur, sed ad summum iam natæ confirmabantur. At hæreses ex contemptu vnus Pastoris nõ dicit Cyprianus confirmari sed nasci. Secundò Cyprianus non tantum dicit ex inobedientia erga vnum Sacerdotem hæreses nasci; sed etiam, non aliunde nasci: quis autem præter te tam demens est, vt dicat hæreses omnes Cypriani sæculo inde natas quod hæreticos ab Episcopo proscriptos summus Pontifex foueret & adiuuaret? Tertio si faulrix omnium hæresum Cypriani iudicio sedes Romana fuit; cur dixit hac ipsâ Epistola, ad Ecclesiam Romanam perfidiam habere non posse accessum? cur tu millies dicis Romanam Ecclesiam puritate fidei præ cæteris supra modum multis sæculis floruisse?

41. Quintum delirium est; quod dum collo obtorto dictum Cypriani aduersus Cornelium trahis, Romani Pontificis primatum agnoscis. Primò, quia dicis, quod tempore Cypriani ab Episcopis suis conuicti & damnati, postea à Romano Pontifice absoluti necessariò reducebantur & impetrare ibi erant suo inuito

inuito Episcopo : quod nunquam Episcopi passi fuissent, nisi Romanum supra se potestate eminere credidissent. Secundo quia dicis Cyprianum dicere non aliunde nata schismata, quàm quod Episcopi à Romano Pontifice suo sæculo male tractati ab ipso tandem desciscerent. Si Episcopi à Romani Pontificis obedientiâ, quia ab ipso malè tractabantur, desciscerent & schismatici fiebant: certe Romano Pontifici, tanquam suo Principi adhærere tenebantur. Tertio dicis Cyprianum dicere, si Sacerdoti Dei obtemperetur, id est, *Episcopo in suâ Ecclesiâ plene deferatur; si iudicata ab eo, ab alijs Ecclesijs à Romanâ præsertim tanquam bene iudicata firmentur; hæc incommoda, hæreses & schismata vitari.* Ex hoc dicto sequitur primò, quod ius habeat Romanus Pontifex quo bene iudicata ab Episcopis firmare potest. Nam si potestatem talem non habeat, quid attinet illorum iudicia ab ipso firmari. Secundò sequitur, quod ius habeat iudicata ab Episcopis examinandi: vnde enim sciet, quæ iudicata sunt ab Episcopis, bene iudicata esse, nisi discutiat; cū possint Episcopi malè iudicare, & illa dogmata velut hæreses proscribere, quæ reuera illiusmodi non sunt? Tertio sequitur, quod ius etiam habet malè iudicata rescindendi. Nam si Pontifex potest ab Episcopis bene iudicata firmare; cur non poterit etiam malè iudicata rescindere? potestas quæ formam inducit, potest etiam contrariam expellere. Si potest Pontifex quæ sunt bona approbare; cur non poterit quæ sunt ab Episcopis malè statuta damnare? Quod si Romanus Pontifex sæculo Cypriani potuit iudicata ab Episcopis examinare, quæ erant constituta firmare, quæ secus euertere; certè Episcoporum totiusque Ecclesiæ caput & Princeps fuit.

42. **S**E Stephano Firmilianus opposuit (inquis l. 4. c. 8. n. 9.) nec in eo Papatum agnouit. Sanè se opposuit Firmilianus errans Stephano rectè sentienti; Firmilianus Euangelicam veritatem totius Ecclesiae perpetuâ consuetudine firmatâ, nouâ temeritate labefactare conatus, Stephano nihil præterquâ, quod traditum erat, innouandû sanctè & Catholicè præcipienti; deniq; Firmilianus qui baptizatos ab hæreticis abluendos nouo lauacro contendebat, Stephano se opposuit qui secundum baptismum velabat, Firmilianum & alios Episcopos, qui rebaptizabant, excommunicauit. Firmilianum igitur & nimium vituperas, & falsò laudas. Quod dicis Firmilianum virum sanctissimum fuisse, cui nemo vel ex Romanis Catholicis hæretici & schismatici vel minimam labeculam asperfit; falsum est. Nâ Baronius eum schismaticum non modo dicit, sed probat; nec tantum rebaptizatorè, sed etiam quartadecimanum; quamuis eum postea pœnituisse ostendat. Nimium vituperas, cum dicis ibidem, *Esto erroris eum pœnituerit; at de Stephano contempto & acriter obiurgato nunquam pœnitentiam fecit.* Vnde tibi constat Firmilianum egisse pœnitentiam errorum non autè contumeliarum, quas cum suos errores defenderet in Stephanum effudit? Certè si verum dicis, Firmilianum non modò grauissimi sceleris, sed etiam in scelere impœnitentiæ damnas. Nam grauissimè eum peccasse, dum Stephanum contemplit ex tuis dictis euidenter probatur. l. 4. c. 10. n. 45. respondes ad testimoniû Gregorij Magni in epistola ad Natalem Salonitanû, qui Gregorij & Pelagij literis parere neglexerat. Si quilibet ex quatuor Patriarchis (inquit Gregorius) hoc fecisset, sine grauissimo scandalo tanta contumelia transire minimè potuisset. *Scandalum (inquis) esset, non quod Patriarcha parere teneantur. Sed quia ob tunc*

Baron. tom.

2. An. 258.

pag. 571.

l. 2. Ind. 10.

cap. 37.

rentiam sedis primarij Patriarcha epistola à Compatriarcha contemni non debet. Nam ubi non censeant esse obsequendum debent, modestè rescribere, & tanto Episcopo quantum fieri possit satisfacere; non autem per summum contemptum eas flocci facere. Hęc tu. Omitto te Gregoriũ non intelligere, nec illius testimonio satisfacere. Nā Gregorius, si Patriarchæ Romano Pontifici parere negligat, non dicit illud scandalum futurum, sed cõtumeliam & inobedentiã: scandalum verò grauissimum futurũ dicit, si Romanus talem in Patriarcha contumeliam impunitam transire permetteret. Quo dicto Romani Põtificis primatum clarissimè asserit. Sed hoc omisso illud assumo, quod cõcedis, grauissimũ scandalũ & peccatũ esse Romani Pontificis literas, quãuis digne non sint, quibus obediatur, cõtēnere. Deinde subsumo. Sed te fatēte Firmilianus literas Stephani flocci fecit; imò non modo literas Stephani, sed etiã ipsum Stephanũ per sumũ cõtēptũ excepit, maledictisq; oneravit. Nam (quod patet ex particulis epistolæ illius à te l. 4. c. 8. n. 9. citatis, Stephanũ Iudę proditori per cõtumeliã cõparat; hæreticis omnibus peiorẽ, Iudęis perfidis deteriorẽ dicit; audaciã, insolentiã, stultitię accusat; animosum, iracundum, fatuũ vocat: nec aliam ob causam, quã quod rectè sentiret, nec Firmiliano cõsuetudines Ecclesię cõuellendi libertatẽ dare vellet. Igitur te cẽsore grauissimũ scandalum & peccatũ admisit. præsertim cũ l. 4. c. 10. n. 8. dicas omnibus Episcopis synodisq; solenne fuisse de Ecclesia Romana loquẽtibus, reuerentiã magnã, stiloq; vti per quã honorifico. Quanquã (quod Romani primatus argumentum certissimum est) in tanta mentis perturbatione nunquam dicit Firmilianus causas Episcoporum nihil ad Romanũ pertinere: tantum indigno fert animo, quod Pontifex non iusta de causã, sed ob veritatem excommunicando suã potestate legitimã abutatur. DE

natum in concilio Episcoporum Africæ suam causam fedi Apostolicæ referuare potuisse, quia nimirum alij Episcopi pro illo stabant. Septimo certum erat in causis criminalibus si Romanus Pontifex appellantes ad se Episcopos de facto absolueret, absolutionem ratam & validam fuisse, nec quidquam obstare potuisse, nisi manifestè constaret Romanum Pontificem à reo esse delusum. Vnde Episcopi Africani nunquam dicunt Romanum Pontificem ad se appellantes validè absolueri non potuisse, sed tantum rogant ne facile hoc faciat. Itaque cum hæc septem Patribus Africanis certa & explorata fuerint, totam Romani Pontificis potestatem plenè agnouerunt, nec quæstionem vllam de illa mouerunt.

*epist. 168.**epist. ad
Calestin.*

Quæstio igitur, in qua à Romanis Pontificibus Patres Africani dissidebant, hæc fuit: expedirene Ecclesiæ, Romanum Pontificem suâ absolutâ potestate appellationes admittere, & iudicia à Synodis circa crimina Episcoporum retractare? Non expedire censèbant Africani; Primò, quia hac ratione causæ in longum traherentur & in rebus parui momenti. Secundo, quia Romanus Pontifex ab Africa remotus facilè falli poterat. Tertio, quia testes quibus rei conuincendi erant vel propter sexum, vel propter ætatem, vel alia impedimenta Romam pergere non poterant. Quarto, quia in materia facti facilius erat vnum falli quàm plures. Hæc argumenta Patrum Africæ non probant, non licere, sed non expedire Romanum Pontificem appellationes admittere.

At pro Romanis Pontificibus & conuenientia appellationum ad ipsos experientia erat & consuetudo reliquæ Ecclesiæ & Concilium Sardicense. Experientia enim in causâ præsertim Athanasij vno sæculo agitata clarè docuit Ecclesiam facilè in Synodis

nodis Episcoporum Catholicos viros fidei columnas falsis criminibus circumueniri, damnari, vexari, suis sedibus eijci, nec aliud illis tutum superesse per fugium, quàm sedem Apostolicam, ad quam perfidia non potest habere accessum. Huius veritatis conscium Concilium Sardicense (quod Ecclesiæ generale Socrates vocat, & Sulpicius Seuerus ex toto orbe collectum dicit) definit expedire Romanum Episcopum pro suâ sapientiâ Episcoporum appellationes admittere. Quoniam verò testes Romam venire non commodè poterant; statuit idem Concilium vt Legatum à suo latere, suâ potestate supremâ præditum, causis Episcoporum audiendis mittere posset. Hoc Concilij Sardicensis decretum Africani Patres ignorabant: imo Donatistæ, quia Concilium Sardicense ad se literas pacis dedisse iactabant, nomen Sardicense Africæ infame reddiderant. Hinc Romanum Pontificem rogant, vt appellationes quas absolutè admittere potest sua sanctitas, faciliè non admittat, nec à se suspensos vel festinatò, vel præproperè, vel indèbitè communioni restituat. Vnde constat non potestatem acceptandi appellationes, sed illius ordinarium vsum & nimium Patribus Africanis displicuisse. Paulo tamen post tenebris, quas Synodo Sardicensi Donatistæ offuderant, veritate discussis, Sardicentis Concilij decreto se subdiderunt Patres Africani, & cum illo Concilio appellationum, quarum potestatem nunquam negauerant, vsum Pontificis prudentiæ relinquendum censuerunt, vt constat ex varijs factis Pontificum, tum Leonis qui paulò post Cælestinum Pontifex in Africa appellationes nullo sibi obistente

admittebat.

* *
* *

DE EPIS-

Socr. Hist.
l. 2.

Concil.
Sard. can.
3. *alias.* 4.

Can. 7.

Leo ep. 83.

RAVENNATIS Ecclesiæ exemplo tuam con- 45.
 tumaciam defendis, & Romani Pontificis pri-
 matum oppugnas l. 4. c. 8. n. 44. Primò, quia quam-
 uis ad *ordinationem Romani Pontificis Rauennæ Archiepis-*
copus ab antiquo pertinet; tamen etiam in hoc aliquam-
 diu noluit illi subijci. Secundo Maurus Rauennæ Præ-
 sul à Papa Vitaliano Romam vocatus, vt se iudicio
 sisteret, nō modo contempsit sed etiam à Vitaliano excom-
 municatus, excommunicationem reciprocauit, quod o-
 lum fecerat in Papam Leonem Dioscorus Alexandrinus.
 Tertio Annales Rauennates habent eandem Ec-
 clesiam se Romanæ Ecclesiæ subiecisse non nisi cir-
 ca annum Domini 680. Denique post alia similia
 concludis aduersus Romani Pontificis suprema-
 tem resistentias tam frequentes nunquam futuras
 fuisse, si iure diuino præsertim fuisset in Ecclē-
 sia vniuersali cognita. Hæc tu: in quibus & ine-
 ptus es, & tibi ipsi contrarius. Nam vel probas hæc
 Rauennæ Episcoporum facta, vel damnas. Si dam-
 nas; quid citas? cur libri partem occupant? Ex dam-
 natis pertinaciæ exemplis aduersus Romanum
 Pontificem, quid aliud concludes, quàm tuam con-
 tumaciam damnabilem esse? Si probas hæc facta:
 iam tibi contrarius es, qui libr. 4. cap. 8. numer. 13.
 scribis. *Si primatus vniuersalis iure vel diuino vel et-*
iam Ecclesiastico ad Romanum Pontificem pertineret,
certè pertinacium adeoque stolidorum esset repugnare.
 Hæc tu: iam subsumo. Sed Rauennates Episcopi,
 qui à Romano ordinari recusabant, primatui repu-
 gnabant, quem te fatente Romanus Pontifex ha-
 bebat saltem iure Ecclesiastico. Illud enim officium
 ordinandi Rauennæ Archiepiscopum dicis ad Ro-
 manum ab antiquo pertinuisse. Igitur te iudice

pertinaces & stolidi erant Episcopi Rauēnates, quos tu citas. Quid tu verò qui testibus istiusmodi Romanum primatum impugnas? Deinde si facta vel Mauri, vel Dioscori summum Pontificem excommunicantium probas; cur hoc apertè non dicis vt sciamus te toti Ecclesiæ repugnare? Nam factum Dioscori Ecclesiæ vniuersalis in Concilio Chalcedonensi, velut insaniam exhorruit: omnes verò Italiæ Episcopi portentoso Mauri Rauennatis facinore perculsi in Cōcilio cum Vitaliano congregati, Maurum velut monstrum & indignum Sacerdotio, Episcopali honore priuarunt: vt vni Mauro contra Sedem Apostolicam, & omnes Italiæ Episcopos; vni Dioscoro contra Episcopos sexcentos Ecclesiæ vniuersalis adhærere portentum & insania sit.

*Baro. Ann.
696. tom. 8.*

46.

Tertio quod dicis Rauennatensem Ecclesiam nõ nisi circa Christi annum 680. se Romanæ subdidisse; nec tamen de præcedenti illius schismate quicquam constare, citasq; Baronium ex Annalibus Rauennatensibus hoc referentem, duo mendacia sunt. Non enim dicunt Annales Rauennates à Baronio relati non nisi tunc Rauennatem Ecclesiam Romanæ se subiecisse; sed tunc omnino se subiecisse, nimirum post schisma, quod Maurus conflauerat, & sub Vitaliano captum duodecim prope annis durauerat. Maurus enim depositus ab Italiæ Episcopis, fretus Exarchi potentiâ in schismate vixit & obiit; vixit etiam Mauri successor Reparatus, qui tamen circa finem vitæ resipuit, (vt testatur Anastasius) & Ecclesiam suam Romanæ vniuit: quæ reconciliatio à Reparato capta, sub successore illius Theodoro circa annum 680. planè perfecta est. Falsum est igitur quod hanc subiectionem Rauennatis Ecclesiæ anno 685. factam nullum recens Ichisina præcesserat: multò autem falsius tunc primum Ecclesiam Rauennatem

tem Romanę subditam esse cœpisse: quomodo enim Rauennas Ecclesia Romanę subiecta non fuit ante illud tempus, cuius Episcopus Petrus Chrysológus dicit Christi seruum non esse, qui decreto vel Christiani Principis vel B. Petri, id est Romani Pontificis irreuerenter obsistit. Et Ioannes Rauennæ Episcopus sub Gregorio Magno, Quibus, inquit, ego ausibus sanctissimæ illi sedi, quæ vniuersali Ecclesiæ sua iura transmittit, præsumpserim obuiare, propter cuius confessionem auctoritatem multorum aduersus me inimicorum inuidiam grauitè excitauit? Et post. Sanctæ Rauennati Ecclesiæ, quæ peculiari- ter vestra est, non solum vetera priuilegia conseruetis, sed etiam maiora vestris temporibus conferatis. Denique Maurus ipse, priusquam rebellare aduersus Vitalianum cœpisset, Romani Pontificis primatum agnouit cum Martinum primum in Concilio Romano literis suis salutaret, toto orbe Apostolicum & vniuersalem Pontificem Maximum.

Denique quod toties inculcas, frequentes aduersus primatum Romani Pontificis resistentias, signum manifestum esse, primatum illum tanquam diuini iuris agnitum in Ecclesia non fuisse, cum tuis dictis pugnat: qui procliuè esse dicis in natura corrupta, vt inferiores iugum detrectent, & se superioribus æquent. l. 2. c. 3. n. 53. *Obseruo (inquis) non esse insolitum in natura corrupta, vt qui iam gradum aliquem in Ecclesiastico ministerio obtinent, non modo ambiant superiorem; sed interdum etiam officia aliqua gradus superioris de facto inuadant, vbi præsertim plurima sunt officia & superioris & inferioris gradus simul communia.* Si non sit insolitum in natura corrupta, vt inferiores superioribus molesti sint, & eorum officia de facto inuadant: si verum sit, quod l. 4. c. 4. n. 21. scribis *libidinem domnandi, vt solet. facile potuisse mouere Patriarchas Constans-*

asseruisse. Hæc conclusio probari potest clarissimis Patrum testimonijs, quorum nonnulla adduximus, & innumerabilia adhuc adduci possent. Ad hæc autem testimonia, cum nihil tibi suppetat, quod verè respondeas; facis quod facere solent hæretici pertinaces, atque adeo (te iudice) stolidi, qui claudis aduersus veritatem oculis negant vel factum vel dictum esse quod nollent. Huius rei pauca accipe exempla. Ignatius Martyr ep. 12. ad Romanos scribens, vocat eos Ecclesiam sanctificatam, quæ præsidet in regione Romanorum, non autem vt tu l. 4. c. 10. n. 5 4. fingis, dicit Ignatius, Ecclesiam præsidere restrictiue in regione Romanorum, sed ecclesiam in Regione Romanorū, i. e. Romanā, præsidere absolute. Quid est autem Ecclesia præsidens, nisi Ecclesia caput & regina cæterarum? Quid tu? *Ecclesia* (inquis) *præsides passiva significatione reddi potest, Ecclesia qua præfidetur, nimirum qua Episcopum habeat & Presbyteros, qui illi præsideant.* Quasi verò Episcopum & Presbyteros non aliæ Ecclesiæ etiam habuerint, aut potuerit Ignatius hoc sensu Ecclesiæ præidentis titulo Romanam à reliquis distinguere.

Dicit Irenæus; Ad Romanam Ecclesiam necesse *l. 3. c. 3.* est omnem conuenire Ecclesiam, hoc est, qui sunt vndique fideles, propter potentio-rem principalitatem. Quid tu? propter potentio-rem principalitatem, hoc est (inquis vbi supra n. 55.) *propter purioris fidei prærogatiuam.*

Athanasius ad Felicem Papam; *DEVS*, inquit, *50.* vos in summitatis arce constituit, omniumque Ecclesiarum curam habere præcepit, vt nobis succurratis. Non potuisset alijs verbis clarius asserere Athanasius Romanum Episcopum diuino iure super omnes Episcopos eminere, & ex singulari Christi præcepto omnium Ecclesiarum curam

illi incumbere. Quid tu? respondes in hæc verba. l. 4. c. 10. n. 57. *Omnes Episcopi curam habent vniuersalis Ecclesie iure diuino egi in superioribus, & de præcipua in hoc Romani Pontificis cura egi supra. c. 9.* Quorsum hæc? nam si egisti de præcipua Romani Pontificis cura super omnes Episcopos & Ecclesias, quam iure diuino habeat; primatum in Ecclesia super Episcopos, quem toties negas, diuinitus institutum concessisti: si de Pontificis Romani præcipua cura, quam habeat tantum ex consuetudine Ecclesie egeris, non egisti de primatu quem S. Athanasius asserit, qui Deum ipsum constituisse Romanum Pontificem in summitatis arce dicit, illique curam omnium Ecclesiarum singulariter demandasse.

51. Basilius cū Ecclesia Orientalis hæresibus & schismatibus laboraret, vt remedium adhiberetur scribens ad Athanasium; *visum est, inquit, consentaneum scribere ad Episcopum Romanum, vt videat res nostras & iudicij sui decretum interponat.* Et infra. *Ipse auctoritatem tribuat delectis viris, qui laborem itineris perferre possent & c. quique acta Ariminensis Concilij ferant, ad ea rescindenda quæ illic violenter acta sunt.* Hic Basilius tribuit Romano Pontifici ius visitandi Ecclesias Orientis, & auctoritatem decreta condendi, legatis suis potestatem tantam tribuendi, quâ Concilia generalia rescindantur. Quid ad hæc, Antoni? *Illud officium (inquis l. 4. c. 10. n. 58.) non erat visitationis Episcopalis sed fraternæ opitulationis, qualem ægrotis præstari visitationem iubet Euangelium.* Iudicii decretum non est iudicis statum legem finientis, sed viri prudentis responsum amico consulenti traditum; auctoritas legatis tradita ad rescindenda acta Ariminensia, non erat acta irritare per verbum abrogamus, sed viros doctos & mansuetos mittere, qui suadendo & disputando errantes in viam reducerent, obstinatosque conuincerent. Ita tu ludis & Patrum dicta

dicta potius irrides, quam explicas. Scilicet deerant tunc in Oriente viri prudentes & mansueti & docti, qui hæreticos reducerent; Athanasius, Basilius, Nazianzenus, & alij innumeri Orthodoxi Patres Ecclesiæ Catholicæ illustria lumina pares hæreticis sapientia & doctrina non erant. A Romano Pontifice Græciam mendicare oportebat non authoritatem, non potestatem, per quam hæretici iudiciali sententia damnarentur, sed prudentiam, sed eruditionem, sed doctrinam, sed eloquentiam, qua disputando & perorando conuincerentur. Nimirum cum Deo pugnare vis, quemuis primatum Romanæ sedi tribuere, charitatis, sapientiæ, eruditionis, eloquentiæ, modo negare Romæ possis primatum, quem Christus ei tribuit, potestatis.

Episcopus Patarenfis, cum Siluerius Romanus Pontifex à Iustiniano mitteretur in exilium, Iustinianum, allocutus & iudicium Dei contestatus de expulsionem sanctæ sedis Episcopi dixit: *multos esse in hoc mundo Reges, & non vnum, sicut ille Papa est super Ecclesiam mundi totius, à sua sede expulsus.* Plures sunt igitur in mundo Reges supremi, nec vni subditi: at in Ecclesia non plures Episcopi, non plures Papæ supremi; sed vnus Papa & Episcopus supremus super Ecclesiam mundi totius. An non hoc est in Ecclesia Monarchiam & vnus supremum regimen diuinitus institutum apertè agnoscere? *Considerabat* (inquis l. 4. c. 10. n. 62.) *Episcopus Patarenfis priuilegium supremi primatus, quo Romanus etiam Constantinopolitanus ex Ecclesiæ consuetudine superabat.* Ita est: considerabat ille supremum Pontificis Romani primatum. Sed tu non consideras quid scribas. Hoc enim loco concedis, Romanum Pontificem Constantinopolitanum Patriarcham superare supremo primatu: alibi verò fingis Episcopum Constantinopolitanum

327
*liferatum in
 Breuiario.*

Ecclesiæ ex consuetudine Ecclesiæ, & decretis Romano Pontifici penitus parem esse, omnia priuilegia eadem habere. Quod si vnus sit in Ecclesia Papa & Episcopus, quomodo non est vnus in mundo Rex? qui verum, quod contendis Episcopos omnes inter se pares, nec omnes vni subijci? Hæc exempla, quibus similia plurima addi possent, conuincunt Patres Romanum primatum asseruisse, conuincunt te nihil prorsus ad Patrum testimonia respondere posse, nec aliud laborare, quàm vt multa dicas & ingentem librum in lucem edas.

53. Dico secundò, Patres omnes pro Romani Pontificis Monarchico primatu stare. Hoc inde colligitur, quod duodecennali studio nullum inuenire potueris, qui illum neget. Quid fit vt inepta & leuissima ex Patribus argumenta afferas, & illa testimonia contra primatum, quæ potius illum stabiliant. In capite octauo libri quarti, in quo totam eruditionis tuæ suppellectilem ex Patribus proponis, præter facta Episcoporum, de quibus iam dixi, quindecim habes Patrum dicta contra Primatum, ex quibus octo ineptiæ meræ sunt, nec ad propositum faciunt; alia septem pro primatu contra te faciunt.

TESTIMONIA PATRVM INEPTÆ AB
ANTONIO adducta.

Opt. l. 2.
cōtr. Parm.

Opt. l. 1.
cōtr. Parm.

IN primis cap. illo 8. nu. 9. ita scribis. His Romani primatus aduersarijs possumus subnectere Optatum. Quid ille hostile in Romanam sedem dicit, quæ vocat *Cathedram singularem contra quam qui singularem defendit schismaticus & peccator sit?* In numerandis (inquis) *hæresum propugnatoribus Victorinum Patruensem primum nominat, & post ipsum Zepherinum, cui solum titulum Papæ Urbici apposuit; quia solius Urbis Romana Episcopum agnouit.* Validum argumentum. Romanæ urbis

bis Zephirinum Episcopum agnouit; ergo vniuersalis Ecclesiæ Episcopum negauit. Nugæ. Similem ineptiam cum crassa ignorantia coniunctam habes l. 4. c. 2. nu. 4. Si totam Ecclesiam gubernasset Damasus (inquis) dixisset Eusebius Damasum in Ecclesiæ administratione successisse; cum tamen dicat Episcopum Romanum fuisse, & in illius Ecclesiæ administratione Liberio successisse. Ineptus es, & crasse contra historiam erras. Quomodo enim Eusebius dicere potuit Damasum Liberio successisse, qui multis annis ante vel Damasi vel Liberij Pontificatum mortuus fuit.

Ann. Dom.
340. sub
Iulio Papa.

Secundo non grauiori de causâ aduersarijs Romani primatus annumeras Athanasium l. 4. c. 8. nu. 20. qui recensens sui temporis Scriptores, *certè* (inquis) *Romanos Pontifices primo loco non posuit; vtrique hanc eis iniuriam non fecisset, si vniuersalis Ecclesia præfecturâ instructos agnouisset.* Quasi verò Romanis Pontificibus primatum in scribendis libris, non in regendis Ecclesijs tribueremus.

Orat. 1.
contr. Arian.

Excudent alij spirantia mollius æra,

Tu regere imperio populos, Romane, memento.

Tertiò eundem Athanasium ibidem hostem nobis facis, quia dum Eunuchi impudentiam memorat Liberij præsentiam non veriti ait; Oblitus sui, quod coram Episcopo staret. *Locus* (inquis) *maximè requirebat, vt diceret; oblitus sui quod coram Episcopo vniuersali & Pastore generalissimo, Christiq; Vicario in terris, ipsoque Vice-deo staret.* Certè ita ab historia digredi debuisset, si in scribenda historia delirare voluisset: scilicet non satis, præsertim Christianis Monachis, Eunuchi impudentiam expresserat, quem coram Episcopo & tali Episcopo sui immemorem stare dixerat.

Athan. e-
pist. ad So-
lit.

Quartò Nazianzenus Romano primatui inensus erat

nobis huius assertionis author est Petrus , qui Ro-
 manæ Ecclesiæ Sacerdos fuit. Quid hic contra pri-
 matum? Sensus (inquis) n.26. *Ambrosij est. Ego Roma-
 nam Ecclesiam sequar, quia suppono in ea doctrinam Eccle-
 siasticam à Petro traditam vigere. cum verò ex Euangelio
 mihi sit notissimum lotionem pedum plurimum Petro pla-
 cuisse, & de illa exercenda à Domino mandatum habuisse:
 profectò cum in Ecclesia Romana id seruari non videam, il-
 lam in eo deficere non dubito. ideo lotionē pedum seruo Pe-
 tri documenta secutus : tametsi ipsius Ecclesia Romana hæc
 documenta abiecerit. Hæc tu; quibus ostendis te nouæ
 sectæ Podobaptistarum esse , vel saltem Podobapti-
 stam Ambrosium facere , quæ nuper apud Batauos
 nata in Angliam immigrauit. Hi dicunt non suffi-
 cere homini ad salutem baptisma , nisi etiam pedes
 lauet , Christianosq; ad pedes lauandos diuino præ-
 cepto obligari. Huius enim sententiæ assertor es ver-
 bis, nescio , an mente ; à mente enim tua verba sæpe
 dissentiunt. Nam dicis ex Ambrosio Christum de-
 disse Petro præceptum de lotionem pedum , quod ille
 Romanæ Ecclesiæ tradidit. Hoc autem præceptum
 Ecclesiam Romanam violare hoc ipso, quod bapti-
 zatorum pedes non lauet. Sed Ecclesia Romana hoc
 ipso, quod baptizatorum pedes non lauet, nullum
 præceptum diuinum violat , nisi lauare pedes Chri-
 stiani baptizati diuinum præceptum sit. Igitur si ti-
 bi constare vis , & quod scribis intelligis, dicere de-
 bes Christianos iam baptizatos, vt pedes lauent, ob-
 ligari. Quod si Ecclesia Romana à Petri doctrina
 defecerit , si Christi præceptum abiecerit , quia pe-
 des baptizatorum non lauat ; quid Ecclesia Angli-
 cana, quam totam lucidam & pulchram vocas ? nec
 enim illa pedes baptizatorum lauat ? Nimis ineptus
 es. Ambrosij verò testimonium ad propositum non
 facit. Nam tria tantum dicit. Primò Romanam Ec-
 cle-*

476 MONARCHIAE ECCLESIASTICAE,
 clesiam suas habere proprias consuetudines, sua
 festa, suas in Baptismo administrando cæremonias,
 quæ liberæ sunt, nec vlla Ecclesia eas sequi tene-
 tur. Secundo dicit se cupere in omnibus prorsus
 rebus, etiam cæremonijs liberis Ecclesiam Roma-
 nam propter illius authoritatem sequi; non tamen
 ita scrupulosè in rebus adiaphoris, quin si cæremoni-
 æ aliæ occurrant magis piæ, non illis vtatur. Ter-
 tio cõsuetudinem lauandi pedes baptizatorum, quâ
 Romana Ecclesia non vtebatur, existimat magis,
 piam, quàm quæ illam omittit, in quâ re falsum esse
 Ambrosium totius Ecclesię praxis ostendit. Quan-
 ta vanitas est, hæc velut Romano Primatui aduer-
 santia afferre?

55. Octauo Augustinus (inquis c.8.n.27. Stephanum
 Romanum cum Cypriano Carthaginési comparās,
 dicit fuisse duos eminentissimarum Ecclesiarum E-
 piscopos, Imo verò inter particulares Ecclesias &
 membra Ecclesiæ vniuersalis Romanam nominat.
 imò Cyprianus dicit Ecclesiam vniuersalem esse v-
 num Episcopatum: non tamen vnus est Episcopus, qui
 tam magnum habeat Episcopatum. Hæc tu; quæ sunt
 ineptissima, nec responsione egent. Vltimum ve-
 rò, quod dicis vnum esse in Ecclesia Episcopatum,
 non vnum Episcopum, cum alijs tuis dictis non
 cohæret. Nam si loquaris de Episcopatu singula-
 ri, sicut vnus non est in Ecclesia solus & singula-
 ris Episcopus; ita nec vnus singularis & solus E-
 piscopatus, sed plures, qui per aggregationem in v-
 num coalescunt, vt tu doces lib.3. cap. 1. numer. 8. si
 loquaris de Episcopatu vno composito ex pluribus
 particularibus episcopatibus; sicut vnum Episco-
 patum, sic vnum Episcopum atteris libr. 1. cap. 10.
 num. 17. Petrus (inquis) significabat omnes simul Pra-
 latorum Ecclesiæ, qui sunt Christi Sacerdotes, qui simul omnes
 faciunt

Contra
 Crescon. l.
 2. c. 37.
 De vnit.
 Eccl. c. 11.

faciunt vnum Sacerdotem, siue vnum (vt loquitur Cyprianus.) Episcopatum. Hic clarissimè asseris, non minus in Ecclesia dari vnum Episcopum, quàm vnum Episcopatum ex mente Cypriani: cum hic dicas vnum in Ecclesia esse Episcopatum, non vnum Episcopum. Non nisi ineptias asfers; nec tamen illa inter se coharent. Facis quod facere eos dicis, qui falsa stabilire cupiunt. *Falsitas* (inquis lib. 4. cap. 10. num. 1.) *cum vera non habeat, quibus possit subsistere, apparentibus saltem delectatur, leuissima quaque iudicia anxie perquiri & colligit, eaque in immensum multiplicat; vt quod firmarum rationum momentis non potest, multitudinis apparentium autoritatum confirmet.* Quam pulchrè tuum ingenium descripsisti! Ingens cupis volumen edere, operis vastitate nos vincere, quia doctrinæ veritate non potes. Hac de causa leuissima, ineptissima, ne quidem apparentia testimonia duodecennali labore vndique collegisti; imò quæ causam tuam non iuuent, sed potius lædant, vt am ostendam.

SEPTEM EX PATRIBVS TESTIMONIA,
 contra primatum ab Antonio allata: cum eadem
 potius primatum conuincant.

IN primis, asfers lib. 4. cap. 8. num. 20. Testimonium istud Athanasij. *Ne Liberio quidem Romano Episcopo pepercerunt, nullâ reuerentiâ ducti, quod Sedes illa Apostolica esset, vel quod Roma metropolis esset Romanæ ditionis.* Hæc certè primatum non destruunt, sed potius ponunt; ne quidem (inquit) Romano Episcopo pepercerunt. quis non videt Romanum Episcopum cæteris præferri, maioremq; ei reuerentiam deberi, eo quod sedes eius simpliciter & ab-

& absolutè Apostolica esset, id est, sedes Principis Apostolorum, cuius singularis in Ecclesiam potestas ad successorem peruenit.

57. Secundo, contra primatum Romanum affers Basilium in epistolâ ad Occidentales Episcopos, quorum opis indigos dicit Orientales ab ipsis negligi non debere. Siue caput (inquit) vos reputatis, non potest dicere pedibus, caput non est mihi opus vobis: siue in reliquorum Ecclesiasticorum membrorum ordinem vos locatis, non potestis nobis dicere, non estis nobis necessarij. *Hac (inquis) Basilij mihi videtur quadam Ironia ac propemodum irrisio. optimè enim sciebat ex solofastu Papam sibi primatum arrogare. Ita tu Basilium explicas & stultum Oratorem facis. Stulti enim Oratoris est eos, apud quos dicit, quorum gratiam captat & opem illorum indigus implorat, irridere. Non hæc Basilij, sed tua insipientia est. Basilij enim alternatiua non dubitatiua, sed distributiua est, duas rationes proponens Occidentilibus Episcopis cur Orientalibus opitulari deberent. Primò quia si se cum Romano, Occidentali etiam Episcopo, coniunctos Orientalibus conferant, caput eorum sunt: caput verò dicere non potest pedibus, id est, subditis suis, non est mihi opus vobis. Si vero excluso Episcopo Romano se solos considerantes comparent Orientalibus, iam commembra sunt sub vno capite Romano Pontifice constituti; & ita mutua ope se firmare debent.*

58. Tertium testimonium. Hieronymus (inquis) cum vellet Damasi authoritatem euehere, nihil aliud ei tribuit, nisi quod sit summus Sacerdos, id est, in gradu Episcopali constitutus. Aduersus quam inuidiam (inquit) duplex me causâ consolatur, quod & tu, qui summus Sacerdos es, fieri iubes &c. Quæso te, Antoni, quid maius Damaso tribuere potuit, quam vt sum-

summus Sacerdos simpliciter & absolutè, id est, totius Ecclesiæ sit? Talem enim summum Sacerdotem Hieronymus existimauit Damasum; quod sic probat. Hieronymus dicit Damasum ita Sacerdotem summum sibi esse, ut eius autoritate munitus alios etiam Episcopos reprehensores versionis suæ Noui Testamenti ex Græco in Latinum contempturus sit. Sed si Hieronymus per summum Sacerdotem non aliud intellexisset in Damaso, quam simplicem Episcopum vnius certæ Ecclesiæ, non potuisset eius auctoritate munitus non curare reliquorum Episcoporum reprehensiones, si plures numero, officio pares Romano erant. Igitur Hieronymus in Damaso agnouit summum Sacerdotem, & supremum Principem Ecclesiæ vniuersæ, cuius imperio reliqui Episcopi subsint, nec cōtra Damasi sententiam quidquam possint.

Quartum testimonium. Idem Hieronymus, dum scripta contra Heluidium defendit auctoritate Damasi, qui ea legerat: Num vir egregius (inquit) & eruditus in Scripturis & Virgo Virginis Ecclesiæ Doctor aliquid in illo sermone reprehendit? *Apol. aduers. Iovin.* Hic (inquis) non erat locus tacendi de Papatu, sed omnino addidisset Vicarius Christi & totius Ecclesiæ gubernator supremus & Monarcha, si hæc Romano Pontifici conuenire credidisset. Ita ineptis: Nam quod dicis Damasum non fuisse Christi Vicarium tibi contradicis, qui reliquos Episcopos omnes Vicarios Christi immediatos esse contendis, nedum Romanum Pontificem, quem totius Ecclesiæ vniuersalem superintendentem (quod est Græcè nisi fallor Episcopus) appellas. Titulus verò ille quem Damaso tribuit Hieronymus, virginis Ecclesiæ Doctor, quid aliud est quam si dixisset alijs verbis, Ecclesiæ totius Pastor? Virgo Ecclesia vniuersalis est. docere te satente pascere est, & po-

testatuum quid. Igitur Damasus Virginis Ecclesiae Doctor Ecclesiae vniuersalis est Pastor. Sed tu ita desipis, vt Romani Pontificis primatum, nullis verbis exprimi posse putes, nec expressum intelligis, nisi totidem & illamet ipsa sint, quae in corde tuo versantur.

60. Quintum testimonium Gregorij, qui Natalem Salonitanum, quem vocas antecessorem tuum, reprehendit; quod conuiujs indulgeret, fortassis tu illius etiam hac in re successor es. Natalis ægrè reprehensionem ferens acrius respondit, & obijcit illud Pauli, *qui non manducat, manducantem non iudicet*. Hæc Pauli sententia (inquit Gregorius) propter eos dicta est, qui illos iudicare student, quorum sibi cura commissã non est: at postquam nos authore Deo vnum sumus, si ea quae corrigenda sunt, taceamus, valde delinquimus. Ecce fraternitas tua ægrè tulit de conuiujs à me esse reprehensam; cum ego qui hanc etsi non vita, tamen loco transgredior, ab omnibus corripì, ab omnibus emendari paratus sim. Gregorius his verbis (inquis n. 43.) paritatem in omnibus agnoscit cum Salonitano Episcopo, & solam curam in se mutuæ charitatis profitetur erga illum, atq; adeo primatum euertit. Hæc tu contra Gregorij mentem & verba. Quomodo enim Gregorius in omnibus sibi parem Salonitanum agnoscit, cum dicat se illum loco præcedere, non vita, id est, officio & autoritate, non sanctitate? & cum dicit sibi Episcopi Salonitani curam esse commissam, loquitur de cura non solum charitatiua, sed etiam autoritatiua: quod probatur, quia loquitur de cura, quàm singuli & omnes Christiani sibi à Deo demandatam non habent erga fratrem suum, vt eum iudicare possint. Nam dicit verba Pauli *Frater non manducans manducantem non iudicet*, prohibere ne fratres viurpent

L. 2. Ind. 10.
ep. 37.

Rom. 14.

pent

pent iudicium de fratribus, quorum ad eos cura non pertinet. Sunt igitur aliqui fratres Christiani, qui curam non habent tibi talem commissam de fratribus, vt eos iudicare possint. At quilibet Christianus habet curam mutua Charitatis sibi à Deo mandatam erga fratres suos, *unicuique enim mandauit DEVS de proximo suo.* Igitur cura charitatiua de alio non sufficit, vt quis illum iudicare possit, sed requiritur authoritatiua. Nam fratres, qui superiores non sunt, non debent aliorum facta iudicare, id est, condemnare, sed potius illa apud se excusare: ius autem condemnandi & corripienti fratres tantum habent, cum facta clarissima sunt, nec excusari possunt. Quare cum Gregorius dicat sibi curam commissam esse de Salonitano Episcopo, vt eum iudicare possit eo modo, quo iudicare eum alij Christiani & fratres non possunt: profectò ostendit se Salonitani Episcopi superiorem & authoritatum iudicem fuisse.

Sexto affers testimonium Theodoretì n. 36. qui 61. de Nestoriana hæresi suspectus & in exilium missus. Romanæ sedis iudicium de sua innocentia exposcit, *quod (inquit) reliquæ Ecclesiæ & Imperator essent secutura.* Hic imprimis Romanum Primatum asseris. Nam si iudicium Romani Pontificis absolutorium Theodoretì omnes Ecclesiæ erant secutura, certè cunctis Romanus Pontifex præerat, & illis communicationem cum Theodoro poterat imperare. Quomodo enim si reniti contra sententiam Pontificis licitum erat, præscire Theodoretus poterat, quod omnes Ecclesiæ iudicium Romani Pontificis de sua innocetia essent secutura? Sed pergis verba adferre Theodoretì, quibus supremam Pontificis authoritatem negat (vt tu putas,) audiamus. *Si Paulus (inquit) praco veritatis, tuba sanctissimi Spiritus, ad*

Magnum Petrum cucurrit, ut ijs qui Antiochia contentebant ab ipso afferret solutionem, multo magis nos, qui pusilli sumus & abiecti ad vestram Apostolicam sedem currimus, vobis namque per omnia primos esse conuenit: multis enim, quibus superiores estis, ornatur sedes vestra. Hæc Theodoretus: quæ tu velut Romano primatui aduersantia producis, ut probes illum Ecclesiæ antiquæ penitus incognitum fuisse. Quanta stupiditas! At (inquis) Theodoretus dicit Petrum & Paulum sedem Romanam illustriorem reddidisse hæc vestrorum honorum colophon. Igitur non Petri supremam potestatem agnoscit in Romana Ecclesia, sed tantum fidei à Petro & Paulo traditæ puritatem. Ita nugaris. Nam si Theodoretus dicat Petrum Romanam sedem per omnia fecisse illustrem, & ita illustrem, ut quosuis Episcopos etiam à Concilijs depositos restituere possit; quomodo sedem Romanam solâ doctrinæ puritate, non suæ singularissimæ potestatis principatu ornauit?

26. Septimum testimonium ex eodem Theodoro affert n.37. qui eadem de causa scribens ad Renatum Prebyterum Romanum; *Persuadeas* (inquit) *sanctissimo & Beatissimo Archiepiscopo, ut Apostolicâ utatur auctoritate, præcipiatque ad vestrum conuolare consilium; habet enim illa Ecclesia omnium per orbem Ecclesiarum ducatum & principatum, multis quidem de causis; præcipuè verò quod hæretica labe immunis permansit.* Theodoretum sic explicas. Ducatum (inquis) & principatum per orbem Ecclesiarum ponit Theodoretus, non iurisdictionis, aut potestatis, sed exempli duntaxat & rectæ fidei explicationis. Ita tu. Quanta dementia tam perspicua pro Primatu Theodoretici verba, quæ tenebris glossæ tuæ obscurari non possunt, veluti Primatum Romanum negantia adferre?

ferre? Nam quod loquatur ~~non~~ de primatu iurisdictionis & potestatis constat. loquitur enim de ducatu & principatu Apostolicæ authoritatis, quâ præcipere Concilijs & Episcopis Romanus Pontifex potest; Apostolicâ (inquit) vtatur authoritate, & præcipiat ad vestrum conuolare Consilium: sed primatus Apostolicæ authoritatis primatus iurisdictionis est: cum Apostolica potestas nihil aliud sit, quàm clauis regni Petro traditæ. Igitur principatus & ducatus omnium per orbem Ecclesiarum, quem Romanæ sedi tribuit Theodoretus, principatus est iurisdictionis & potestatis. Quod autem dicit Romanam sedem ducatum per orbem Ecclesiarum habere, *præcipue quod ab hæretica labe immunis permanfit*; explicat causam Romani Primatus non à priori, sed à posteriori, vt aiunt, hoc est signum ex quo colligamus principatum regiminis illi sedi diuinitus concessum. Nam cum multa sint, quæ declarent regimen omnium Ecclesiarum à Deo Romæ concessum, tamen nullo clariori signo hoc ostenditur quàm singulari prouidentia Dei, quæ Romanum Pontificem ab hæretica labe seruauit semper immunem, cum tamen reliquæ sedes præcipuæ omnes hæreticos habuerint Antistites & hæresiarchas.

CAPVT SEPTIMVM.

In quo sit suprema potestas, directiua, correctiua & electiua summi Pontificis?

EX dictis soluta sunt omnia Anarchiæ fundamenta, & ex tuis principijs euersa, quæcunq; ex concilijs & Patribus congerere potuisti, superest vltimum illudque tenue fundamentum.

SEPTIMUM M. ANTONII FUNDAMENTUM.

Supremam potestatem directiuam, correctiuam & electiuam summi Pontificis, à quibusdam Catholicis in Ecclesia vniuersali poni; atq; ita Monarchiam eueriti.

1. **I**N hoc genere præcipua est sententia Parisiensium, de quibus vanam spem conceperas fore, vt lecto libro tuo penitus à Romana Monarchia desciscerēt, vt indicas l. 2. c. 5. n. 38. vbi postquam attulisses doctrinam Parisiensium de Monarchico Primatu, subdis: vbi diligenti consideratione nostra legerint, sententiam suam vt spero mutabunt multi: Hanc vero doctrinam Parisiensium fusè refert l. 4. p. 7. num. 4. Volunt, inquis, Parisienses Christum in Ecclesia supremam potestatem, instituisse, & reliquisse, & Papatum de iure diuino admittunt; prius tamen volunt hanc supremam iurisdictionis in regenda Ecclesia vniuersali potestatem, ipsimet toti Ecclesie vniuersali à Christo datam, cum obligatione tamen, ipso diuino iure, vt quoniam tota Ecclesia non potest facile congregari, illa vnum ponat suo loco caput, qui ipsius nomine tanquam vniuersalis Ecclesie vniuersalis Minister, ipsam regat Ecclesiam vniuersalem & hunc esse Papam. Christum vero probant supremam hanc potestatem prius dedisse Ecclesie quàm Petro ex Matth. 18. Dic Ecclesie, & statim: Quæcunque alligaueritis &c. Quibus verbis aiunt dari Ecclesie potestatem excommunicandi & consequenter alia iurisdictionalia exercendi. Postea vero ipsum Christum Petrum elegisse: vt nomine totius Ecclesie illam exerceret potestatem, quando dixit ei Pascè oues meas, Ecclesieque electionem præoccupasse eique sic præscripsisse; vt ipsa deinceps loco Petri sibi Papam præponeret; sicut ipse Petrum toti Ecclesie, sed nomine ipsius Ecclesie præposuerat. Ita refert sententiam

tiam Parisiensium. ex qua dicis eos rectè hæc decem inferre. Primò *supremam potestatem Ecclesiasticam esse totam in Ecclesia, primariò; supremam item, iure diuino, esse in Papa secundariò.* Secundò, *maiolem potestatem esse in Ecclesia quàm in Papa.* Tertiò, *Papam esse Ministrũ Ecclesia.* Quartò, *Ecclesiam vniuersalem & Concilia generalia esse supra Papam.* Quintò, *Papam esse supra singulos Episcopos singulasq; Ecclesias: non supra vniuersas.* Sextò, *Papam posse ab Ecclesia constitui quicumq; ei placuerit, etiamsi non sit Romanus.* Septimò, *Papam subijci correptioni fraternæ, eiq; Euangelico dicto, Si peccauerit? Posse Papam ob quæcumq; graua delicta iudicari à Concilijs. & puniri, ac etiam deponi.* Octauò, *A Papa ad Concilium posse appellari.* Nonò, *Vnionem Christianorum cum capite vero primario, esse essentialem; Vnionem verò cum capite secundario, Papa, esse accidentalem.* Decimò, *Papam esse fallibilem, ac errare in rebus quoq; fidei posse: non ita Ecclesiam.*

Altera sententia, quam refers l. 4. c. 5. ponit in Ec- 2.
clesia vniuersali, secluso Pontifice, supremam potestatem non directiuam & correctiuam, sed electiuam summi Pontificis. Quapropter Cardinales non vt Romanæ Ecclesiæ clerici & ministri, sed vt totius Ecclesiæ vniuersalis quasi procuratores & commissarij ab ipsamet Electi: Romanum Pontificem, quatenus Papa est & caput Ecclesiæ, eligunt. Aequum enim est, vt totius Ecclesiæ vniuersalis caput à tota Ecclesia vniuersali eligatur; cuius Ecclesiæ vniuersalis locum tenent Cardinales: nec in omni Vacatione Papatus, Concilium legatur vniuersale. Hinc statuit Concilium Constantiense, vt refert Dominicus Venetus Torcellanus Episcopus in tractatu quem tu excudi curasti in fine libri tui, Cardinales non esse creandos; nisi cum consensu Cardinalium vel maioris partis eorum. Quo posito decreto, in quis l. 4. c. 5. numero 46. concludit demonstratiuè Torcellanus, Cardina-

lem legitimum non esse, si quis renitentibus Cardinalibus ceteris, nouus à Papa fieret: nec taliter electum, vllum habere in Papa electione suffragium. Ipsius vero ratiocinatio est huiusmodi. Papa ut Papa prius est quam Episcopus Romanus, sicut Petrus fuit prius vniuersalis quam Romanus Episcopus. Prior igitur est electio Papa quam sit electio Episcopi Romani. Electio vero Papa ut Papa est, spectat ad totam Ecclesiam vniuersalem, qua sibi suum caput eligere debet; illa vero sui locoponit Cardinales electores; neque potest esse elector vice ipsius Ecclesia, quem ipsa Ecclesia nolit; sed Ecclesia in Concilio Constantiensi declarat se in alios Cardinales non consentire, nisi in eos qui facti fuerint Cardinales à Papa, simul etiam ab alijs Cardinalibus; igitur, qui taliter non creantur, legitimi Papa electores non sunt. Et sanè supposito Papatu tanquam vero, auctor hic demonstratiuè (meo iudicio) concludit. Hæc tu. l. 4. c. 5. n. 45. & seq.

Septimum ANTONII FVNDAMENTVM euertitur.

HAEC à te sæpius in tuo libro repetuntur, sed quia leuiora sunt, paucis expediam. Primo, agemus de potestate vniuersalis Ecclesiæ circa Papam electum. Secundò, circa eligendum. Tertiò, de S. R. E. Cardinalibus, quorum purpuram & excellentiam supra Episcopos, tu ferre non potes.

ARTICVLVS PRIMVS.

De sententia Parisiensium circa potestatem Ecclesia supra Papam.

3. **N**ON est mihi propositum, hoc loco, sententiam Parisiensium quæ sit & quam sit vera examinare: Tantum duo ostendam. Primo te multa inter se pugnantia atque adeo falsa Parisiensibus attribuere. Secundo, Principium illud Parisiense, potesta-

testatem Ecclesiasticam prius Ecclesiæ quàm Petro datam esse, cum obligatione tamen vt non eam sibi retineret, sed in vnum transferret, cum monarchia Ecclesiastica non pugnare.

In primis, quod multa inter se pugnantia atque id eo falsa tribuas Parisiensibus, patet quinque instantijs. Primo dicis, Parisienses docere, *Papam esse vnum caput ab Ecclesia sibi prapositum, qui regat Ecclesiam vniuersalem*; & tamen dicis eos docere *Papam esse supra singulas Ecclesias, non tamen supra vniuersas*. Hæc inter se non cohærent. Nam, si Papa regit Ecclesiam vniuersam; certè est supra Ecclesiam vniuersam, cum Princeps supra subditum potestate sit. Sed Ecclesia vna vniuersalis non est singulæ Ecclesiæ diuisim sumptæ, sed vniuersæ Ecclesiæ quatenus simul sumptæ vnum corpus constituunt: igitur, Pontificem esse caput Ecclesiæ vniuersæ, & non vniuersarum repugnantia sunt. Secundo dicis, loco citato numero 5. *Papæ supra totam Ecclesiam vniuersalem, absolute à Parisiensibus negari omnem potestatem*. at libro 4. cap. 5. numero 45. dicis *Theologos Parisienses communissimum sequentes errorem, Papam esse de iure diuino totius Christi Ecclesiæ vniuersalem Monarcham: æquum censere, vt totius Ecclesiæ vniuersalis caput, à tota & vniuersali Ecclesia eligatur*. Hæc sine dubio inter se dicta pugnant, quod Papa nullam prorsus habeat potestatem supra totam Ecclesiam vniuersalem; & tamen sit totius Christi Ecclesiæ vniuersalis Monarcha, & totius Ecclesiæ vniuersalis caput. Et vero hoc vltimum cum admittitur & docetur à Gersonio libro de potestate Ecclesiastica, consider. 9. vbi dicit *Potestatem vniuersalem Apostolorum per Petrum summum Pontificem fuisse foras postmodum limitatam attentâ*, inquit, *Christi ordinatione primariâ, quâ voluit Ecclesiam suam regi prin-*

cipaliter sub vno & ab vno Monarchicè, sicut est vna fides, vnum baptisma & vna Ecclesia vnitae capitis tam primarij, quàm vicarij : Hæc Gersonius, vbi clarissimè docet Ecclesiam vniuersalem sub regimine Papæ esse. Ecclesia enim illa, quæ debet esse vna vnitae vnus fidei, debet ab vno Monarchicè regi, illa autem sine dubio est Ecclesia vniuersalis. Deinde Ecclesia, quæ est vna vnitae capitis Primarij, debet esse vna vnitae capitis vicarij; sed Ecclesia vniuersalis in vnum collecta, vnum caput primarium Christum debet agnoscere, ergo debet etiam vnum caput vicarium, qui vice Christi eam regat eique præsit, agnoscere.

4. Tertio dicis Parisienses Papatum de iure diuino admittere, atque hoc est *totius Ecclesie Christi vniuersalem Monarchiam cum plenitudine potestatis*, & tamen Papam esse Ecclesie vniuersalis Ministrum & instrumentum, qui nomine & vice Ecclesie gubernat. Hæc etiam pugnantissima sunt inter se. Nam secundum ipsos te fatente Papa iure diuino est Monarcha, & habet plenitudinem potestatis, sed ius diuinum absolutum est & ab Ecclesia independens, ergo ius Papæ, quamuis (comparatum ad Christum) secundarium sit & vicarium; tamen (comparatum ad Ecclesiam) primarium est, nec ab ea institutum, nec ab illius nutu & beneplacito pendens. Contra vero si summus Pontifex comparatus ad Ecclesiam sit illius minister & vicarius, habet ius ab ea Ecclesia institutum, ab illiusque beneplacito perpetuo pendens; ideoque ius diuinum non habet. Igitur pugnantia sunt; Papam esse ministrum Ecclesie illiusque vice regere, & tamen iure diuino Monarchicè regere & habere plenitudinem potestatis.

5. Quarto falsum est, & cum tuis & Gersonij dictis, pugnans

pugnans , Christum dedisse potestatem supremam Ecclesiæ Matth. 18. per verba. *Quæcunque alligaueritis*. Nam tu. libro 1. capite 7. numero decimoquarto dicis Patres passim aliam traditionem clauium non agnoscere in Euangelio nisi Ioann. 20. *Sicut misit me Pater &c.* quod si nullo alio loco in Euangelio indidit Christus claves , certè non eas tradidit Matth. 18. Quod etiam Gersonius agnoscit libro de potestate Ecclesiastica considerat. 5. *Hæc iurisdictionis potestas* , inquit, *promissa est Apostolis ante passionem Christi* , Matth. 18. Amen dico vobis , quæcunque alligaueritis super terram , erunt ligata & in cælis , & *promissa fuit Petro Matth. 16.* Tibi dabo claves regni cælorum , *Sed post resurrectionem collata est Apostolis* , quando insufflans eos dixit : accipite Spiritum sanctum , quorum remiseritis peccata , remittuntur eis Ioann. 21. & *ibidem dictum est vltimò Petro* Pasce oues meas. Hæc Gersonius , clarissimè asserens verba , *quæcunque alligaueritis* , fuisse tantum promissionem , non exhibitionem potestatis Ecclesiasticæ.

Quinto hinc euertitur fundamentum illius principij Parisiensis , potestatem Ecclesiasticam prius Ecclesiæ datam quàm Petro. Nam nullus locus in Euangelio ostenditur vbi data sit potestas Ecclesiæ , nisi detur Matth. 18. at ibi non dari sed tantum promitti tu dicis & Gersonius affirmat , imo tecum affirmat , potestatem datam Ioan. 20. cum dixit Christus *quorum remiseritis* , &c. Iam vero hoc loco Ioan. 20. non dari potestatem Ecclesiæ , seu Apòstolis in quantum in vno concilio sunt cōgregati patet. Nam potestatem plenissimā absoluendi à peccatis per illa verba singulis Apòstolis dedit , sed si concessisset potestatem Apòstolis nõ nisi in quantū cōstituunt cōcilium

cilium legitimum Ecclesiæ, non singuli accepissent plenissimam potestatem, vt per se patet.

Tu loco citato scilicet l. 4. c. 7. n. 6. ita interpreta-
ris sententiam Parisiensem. *Potestatis plenitudo vt op-
timè docent Parisienses, data est Ecclesiæ vniuersa, hoc est,
omnibus & singulis Episcopis.* Ita tu: verum vt ego exi-
stimo, nunquam tam stupidi fuerunt Parisienses, vt
hoc illis veniret in mentem, siquidem vna pars dicti
tui alteram euertit. Nam si Christus singulis dedit
plenissimam potestatem per illa verba; ita vt insti-
tutio potestatis, non minus ad singulos Episcopos
pertineat, quam ad omnes simul sumptos, certè sin-
guli Episcopi, vniuersitati Episcoporum nõ possunt
esse subiecti, cum plenitudinè potestatis singuli ha-
bent non minus quàm vniuersi. Quod si dicas mi-
norem potestatem datam singulis quàm vniuersis,
tu nobis explica, qui fieri potuerit vt eadè ipsa ver-
ba potestatis institutiua dicta non minus singulis se-
orsim, quam omnibus simul sumptis, maiorem po-
testatem vniuersis potuerint dare quàm singulis?
Quod enim tu ibidem addis, quemlibet Episcopum
plenissimè habere potestatem iure diuino, & totius
Ecclesiæ vniuersalis curam gerere debere, non est
Parisiense pronunciatum, sed tui capitis figmētum,
quod Gersonius damnat his verbis; *Status papalis in-
stitutus est à Christo, supernaturaliter & immediatè, tan-
quam primatum habens Monarchicum & regalem in Ec-
clesiastica hierarchia, secundum quem statum vnicum, &
supremum, Ecclesia militans dicitur vna sub Christo: quem
statum quicumq; impugnare, vel diminuerè, vel alicui statui
Ecclesiastico particulari coequare præsumit: si hoc pertinaciter faciat, hæreticus est, schismaticus, impius atq; sacrile-
gius.* Hæc Gersonius. probatum itaque est te multa in-
ter se pugnancia Parisiensibus tribuere.

Secundum quod suscepi probandum hoc est, et-
iam si

*L. de Stati-
bus parte 1.
cõsiderat. 1.*

iam si prius data fuisset potestas Ecclesiastica Ecclesiæ, cum obligatione eam in vnum Monarcham transferendi, tamen cum hoc dicto veram Monarchiam absolutam Ecclesiasticam consistere. Probat, quia potestas Monarchica ciuilis, diuino iure, & institutione naturæ, prius existit in populo libero, adeoq; transfertur in personam quam sibi vult Monarchicè dominari, Suppono enim potestatem regiã non beneplacito humano, sed à Deo immediate institutam, non quidè in persona regis, sed in ipso populo à quo Rex constituitur, ab eoq; in regem transferri: sed hac translatione potestatis plenissimæ, & supremæ ciuilis à republica ad vnum, instituitur illius communitatis Monarcha, ergo multo magis constituetur potestas Ecclesiastica Monarchica per translationem plenissimæ potestatis à Republica Ecclesiastica ad vnum. Dixi *multo magis*, quia populus liber iure naturæ potest, si velit, in sua libertate persistere, nec regium supremumq; dominium in vno constituere, at Respublica Ecclesiastica vt etiam in ea sententia Parisiensium refert tenetur potestatem Ecclesiasticam supremam à se in vnum transferre, & eum Monarcham constituere cum plenitudine potestatis, igitur Monarcha Ecclesiasticus multo minus pendet à Republica Ecclesiastica, quàm ciuilis pendet à Republica ciuili, etiam secundum sententiam Parisiensem, vt inde pateat quanta eos iniuria afficias, cum dicis eos *Monarchiam verbo afferere, re ipsa destruere.*

Dices, Ecclesiam Monarcham sibi eligendo, à se nullam potestatem transferre, sed potestatem suam supremam sibi retinendo, aliam supremam potestatem in Petro institutam, à Petro ad ipsius successores sua lege & electione transfundere. Verum hoc dici non potest. quia sic duplex esset in Ecclesia suprema

prema potestas, vna in tota Ecclesia, altera in summo Pontifice, atque adeo duplex esset Ecclesiae Catholicae Vicarium caput sub Christo, quod est haereticum vt dicit ipse Gersonius libro de Ecclesiastica potestate confid. 10. *Potestas Ecclesiastica est formaliter & subiectiuè in solo Romano Pontifice, & ibidem in Epilogo conclusionè secunda, plenitudo potestatis Ecclesiastica propriè sumpta, non potest esse de lege ordinaria nisi in vnico summo Pontifice formaliter & subiectiuè alioquin Ecclesiasticum regimen nõ esset Monarchicum, sed haberet multiplex caput ex aequo, quod est haereticum.* Hæc Gerson, ex quibus infertur, Ecclesiam, si sede Petri vacante habeat plenitudinem potestatis, creando Pontificem; eam à se transferre in Pontificem Electum, atque adeo si sede vacante sit apud vniuersos Episcopos supremum & Papale regimen, Electo Papa regimen illud definit esse in Ecclesia formaliter & subiectiuè, & in solo Pontifice constitui.

9. Sed dici secundo potest, licet Ecclesia transferat à se partem potestatis, non tamen omnem à se transferre, nec ita absolutè quin certis casibus eam resumere possit, nimirum cum ea Pontifex abutitur: vel quando conuocatur Concilium generale; Hoc enim modo Respublica ciuilis non transfert omnem à se potestatem in suum Monarcham, quãdo sub eo viuere eligit, sed potestatem supremam in quibusdã casibus sibi reseruat; præsertim in Concilijs regni, ita vt propter abusum potestatis grauem regem suum deponere possit. Respondeo magnam esse differentiam inter rempublicam ciuilem, & Ecclesiasticam. Ciuilis enim respublica, sicut potestatem supremam potest sibi integram reseruare si velit, cum in ipsa tanquam in fonte sit iure naturæ; ita etiam potest partem tantum illius supremæ potestatis à se trans-

transferre, & partem maiorem vel minorem prout libuerit. Hinc fit vt potestas regia in omnibus regnis non sit æquè plena & absoluta, sed in aliquibus perfectior & minus à republica dependens, & in paucioribus casibus, Quod si omnino plenè & perfectè à se transferret respublica plenitudinem potestatis supremæ, fieri non posset vt princeps à Republica iudicaret vllò in casu; tantum posset illa Principi tyrannidem exercenti, vim vi repellendo, resistere seruato moderamine inculpatæ tutelæ. An vero populi cum regem creant ita plene & absolutè regimen à se transferant in vnum, vt nullo casu etiam extremæ tyrannidis ius regiminis sibi vsurpare possint, incertum est. Vix enim creditur populum casum extremæ tyrannidis non excipere, cum Regi alicui illiusque posteris gubernationem absolutam committit; Qua de re non est huius loci disputare.

At vero Respublica Ecclesiastica, supremum re- 10.
gimen (si modo illud sede vacante Pontificia habeat) tamen illud nec sibi retinere, nec per se exercere potest, sed quamprimum commodè potest, iure diuino Christi que institutione hoc exigente debet in alterum illud transferre. Neque etiam est in illius libertate plus aut minus potestatis, prout libuerit, suo Monarchæ committere: sed necessario, velit nolit, ei tradere debet plenitudinem potestatis. Hoc probo ex ipsis principijs Parisiensium à te relatis Nam dicis, eos docere Christum dedisse prius Ecclesiæ supremam potestatem; postea verò elegisse Petrum vt nomine totius Ecclesiæ supremam illam exerceret potestatem, quando dixit ei, pascite oues meas, Ecclesiæque præscripsisse; vt ipsa deinceps loco Petri sibi Papam præponeret; sicut ipse totè Ecclesiæ Petrum præposuerat. Hæc tu ex Parisiensium

494 *MONARCHIAE ECCLESIASTICAE,*
fiensibus. Subsumo, sed Christus cum dixit Petro *Pasce oues meas*, tradidit supremum regimen totius Ecclesiae cum summa plenitudine potestatis, ut supra ostendimus: igitur etiam Ecclesia cum sibi loco Petri Papam praeponeat, illi tradere debet potestatis plenitudinem seu potius Ecclesia designante personam, statim electus accipit à Christo, iure diuino, plenitudinem potestatis supra totam Ecclesiam. Ita ut designatio personae, Ecclesiae sit, traditio potestatis in personam designatam, Christi. Hinc ulterius sequitur, non posse Ecclesiam casus praescribere, aut sibi reservare, in quibus suum Monarcham iudicare possit: sed hi casus ab ipso Christo primario Monarcha definiri & constitui debent. Christus autem tantum in casu haeresis iudicium Ecclesiae permittit supra suum Monarcham. Igitur, extra hunc casum non potest Ecclesia Pontificem punire aut deponere. Itaque principium Parisiense, quod ponit potestatem Ecclesiasticam prius in Ecclesia quam in Papa, non euertit Monarchiam, si rectè intelligatur, prout Parisienses rectè illud intelligere nullus dubitat.

ARTICVLVS II.

An potestas summa Electiua Papae, sit in ipso Papa, an in Ecclesia?

II. **V**T hæc quaestio explicetur, duo praenotanda sunt. Primum est, aliud esse leges terre circa electionem summi Pontificis; aliud exercere electionem secundum leges datas. Secundum est, nos distinguere debere, statum Ecclesiae viuentis Pontifice à statu eiusdem sede vacante. His suppositis, quatuor conclusiones subijcio.

PRI-

PRIMA CONCLVSIO.

VIVENTE Pontifice, potestas suprema leges ferendi circa electionem Pontificis, & constituendi electores penes ipsum Pontificem est. Probat, quia Petro per verba *pascite oues meas*, data est summa potestas, & ad successorem deriuatur ad ferendas leges Ecclesiæ conuenientes; sed hæc erat vna lex necessaria ad gubernationem Ecclesiæ; scilicet qua modus præscribitur eligendi summum Pontificem. Igitur ea potestas in Petro fuit, & ad successorem deriuatur.

SECUNDA CONCLVSIO.

IN quocunque casu vacaret sedes Apóstolica, ma- 12.
nendo in solo iure diuino, Electio spectat ad Ecclesiam vniuersalem: hoc est: ad omnes Episcopos Ecclesiæ Catholicæ. Probat, quia ipsi sunt pastores & principes Ecclesiæ, & deficiente Pontifice, suprema potestas Ecclesiastica in ipsis est, & omnia possunt per se, quæ possunt inferiores. Igitur, sede vacante, si simul conueniant, siue instituto siue casu possunt eligere summum Pontificem reclamantibus alijs clericis aut laicis.

TERTIA CONCLVSIO.

NVlla ratione probatur, quod electio summi Pontificis iure diuino fieri debeat ab Ecclesia vniuersali; vel per eos quos sibi ipsa substituit. Hæc conclusio evertit fundamentum Torcellani, qui supposito decreto Constantiensi (quod est vt Cardinales non fiant, sine consensu maioris partis Cardinalium) probare vult non esse veros Cardinales, qui contra Cardinalium consensum à Papa fiunt. Ratio eius est. *Iure diuino naturali* pertinet ad Ecclesiam vniuersalem sibi pastorem eligere, vel per se, vel per

commissarios & procuratores suos. Sed Pontifex non potest Ecclesiæ auferre, quod illi conuenit iure diuino naturali. Ergo Non potest illi Pontifex auferre ius eligendi per se, vel per procuratores suos. Auferret autem, si crearet Cardinales Electores ipsa inuita, & in suis procuratoribus reclamante. Igitur taliter electi non sunt legitimi Cardinales seu Electores. Quod si per tales Cardinales Pontifex eligatur, non eligitur ab Ecclesia vniuersali, per se, vel per suos commissarios electionem exercente, atque adeo diuinum ius naturali violatur. Hæc est ratiocinatio Torcellani, quam tu demonstratiuam vocas, quia tibi facile quiduis demonstrari potest, si tale sit vt Pontificis autoritati videatur officere. Reuera enim, maior propositio propositi argumenti (scilicet Ecclesiam Vniuersalem iure diuino naturali debere per seipsam, vel per commissarios à se electos & constitutos, Papæ electionem exercere) nulla solida ratione, imo neque quidem probabili ostenditur. Torcellanus quinque rationes adducit ad hoc probandum, quæ ad summum probant, Pontificis successionem debere per electionem fieri, non per carnalem propagationem: sed autricem electionis Pontificiæ Ecclesiam vniuersalem esse debere, nec posse summum Ecclesiæ principem electores pro suo beneplacito constituere non probant. Quas illius rationes afferam, vt quam parum firmæ sint, de quibus tanquam inuictis gloriaris, Lector intelligat.

13. gat.

Tract. Torcell. in fine Reip. Eccle. M. Anton. n. II. fol. Prima est. *Successionis modi duo sunt legitimi, scilicet per carnalem generationem & per electionem. Quare, cum Dominus non expresserit primum modum; sequitur, vt reliquerit in potestate Ecclesia secundum, vt sibi per ele-*

tionem prouideret. Respondeo hoc argumentum tantum probare, summum Pontificem eligi debere, sed non probare eligi debere ab Ecclesia vniuersali; aut non posse summum Pontificem electores prout iudicauerit expedire præscribere. Secunda ratio est, Prophetæ Ioelis testimonium, capite tertio. *Congregabuntur filij Israel & filij Iuda, & ponent sibi caput vnum.* Israel interpretatur videns Deum, & significat, Catholicam per orbem dispersam, quæ Deum per fidem in ænigmate videt: Et Iudas interpretatur confessio, & significat eos qui sunt Ecclesiæ particularis Romanæ à Petro fundatæ, cuius illa confessio à Christo laudata extat, *tu es Christus filij Dei viui*: vtraque enim Ecclesia vniuersalis & Romana Israel & Iudâ eligere debent, prius tamen Israel seu vniuersalis. Hæc ratio leuiuscula est, nec indiget responso. Tertia ratio. Deus, in Testamento veteri, expressit modum successionis per carnalem generationem in filijs Aaron: ergo si modus ille illi placuisset, eum in nouo testamento expressisset. Respondeo, nihil hic dici quod à nobis negetur. Sed quid tum postea? Quarta ratio. Diuinus cultus modo non crescit per carnalem generationem, sed per spiritualem. Ergo conueniens est, vt princeps Ecclesiæ non succedat per carnalem generationem: Ergo relinquatur, quod per electionem. Resp. per electionem sane, sed probandum est illam Electionem summi Pontificis à tota Ecclesia, vel per seipsam, vel per suos commissarios eligente, fieri oportere. Quinta ratio. Naturale est, vt quælibet communitas sibi principem eligat. Ergo, cum sine principe esse non possit; sequitur vt Ecclesia eum sibi eligat. Resp. communitas quæ sine principe est, potest sibi principem

eligere, si libera sit. Alioquin, principem à superiore sibi datum accipere debet. Ecclesia autem non est communitas libera, cum sub Christo Rege constituta sit. Quare à Christo & ab eius Vicario summo, modus statui debet, quo summus illius princeps eligatur. Ex his apparet, quam tu parum considerate rationes has Torcellani tãquam summi pretij & demonstratiuas laudes; quas apparet nullius momenti esse, praesertim cum Torcellanus ipsemet eas nihili faciat, dicatq; expressè, se contrariae sententiae esse. hęcque argumenta tantum exercitij gratia proposuisse.

14. Adde non solum, in iam dicto principio falso, sed etiam in alijs tribus, si non falsis, profecto incertis pronunciatis fundari rationem Torcellani. Primum enim supponit, Papam prius ordine & natura esse pastorem Ecclesiae vniuersalis, quam Romanae: quod demonstrari non potest. Nam quamuis Petrus prius etiam tempore fuerit Pastor vniuersalis, quam Romanus: non sequitur tamen Petri successorem eodem ordine Romanum Episcopum esse. Episcopatus enim vniuersalis prius tempore in Ecclesia fuit quàm Episcopatus Romano annecteretur; atq; adeo pastor vniuersalis tunc esse poterat, qui Romanus non esset. At nunc cum Romanae sedi monarchicum totius Ecclesiae regimen sit annexum; certe esse Pontificem Romanum prius natura conuenire videtur Papae quàm pastorem esse Ecclesiae vniuersae, vt Romanum esse sit quasi dispositio ad Pontificatum vniuersalem; siquidem Romanum Pontificatum, vniuersalis, iure saltem Ecclesiastico, si non diuino, consequitur. Secundo supponit Torcellanus Constantientē Concilium in decretis à Martino Quinto confirmatis statuuisse, vt Pontifex non creet Cardinales pro libitu suo voluntatis, sed inter ca-

tera quod haberet consensum Cardinalium qui pro tempore essent; & consensum maioris partis eorum. Hoc autem decretum in actis Constantiensis Concilij scriptis non extat, neque Torcellanus vel canonem vel sessionem Concilij nominat vbi tale decretum habetur: nec verba decreti recitat, quod certè signum est, Torcellanum de tali decreto tantum fama & ex aliorum sermonibus audiuisse. Nā si verè tale decretum in Concilio scriptum extitisset, cur modo in eodem Concilio non reperitur. Tu l. 4. c. 5. n. 51. scribis *Romanos Pontifices illud decretum Constantiense, quia à Martino Quinto confirmatum reijcere non poterāt, expunxisse. n. 46. suspicor, inquis, fraude sublatū.* Sed hoc capitis tui figmentum est omnino incredibile. Nam quis potuit Romanus Pontifex, decretum tam celebre, quodque Cardinales, & vniuersalem Ecclesiam ita prope attingeret, nullo dissentiente expungere? præsertim cum causā nulla fuerit vt illud expungeret propter confirmationē Martini Quinti. Nam si decretum illud aliunde non habuit vim Romanum Pontificem obligandi; ex confirmatione Martini Quinti vim obligandi habere non potuit; cū decessor successorem obligare non possit, vt est per se notum. Vnde quiuis prudens rerum estimator facilius credet deceptum fuisse Torcellanum, decretumque Basileense nullius autoritatis pro decreto Constantiensi accepisse; quam Romanos Pontifices voluisse Concilium corrumpere, aut potuisse nullo profus aduertente, vel si aduerterit admonente.

Tertio supponit Torcellanus Ecclesiam non consentire in Cardinales sine consensu maioris partis Cardinalium creatos: quod etiam incertum est. Imo falsum etiam, posito illo decreto Constantiensi: Tum, quia decreta iuris humani non obligant nisi vsu recipiantur; & possunt contraria consuetudine

abrogari. Hoc autem decretum si quod tale extitit, nunquam fuit vſu receptum, & contra illud perpetua conſuetudo totâ Eccleſiâ vidente nec repugnante viget; igitur etiamſi demus olim vigiſſe tale decretum, tamen nunc nullius eſt autoritatis. Deinde, aliud eſt aliquid prohibere, ne fiat; aliud factum irritare: Potest Eccleſia, licet prohibeat ne fiat, tamen ſi fiat in factum tanquam validum conſentire: ſicut Chriſtus prohibet ne Sacerdos in peccato mortali conſecret: ſi tamen conſecret, Chriſtus factum acceptat, & vt valida conſecratio ſit, conſentit. Quomodo igitur probabit Torcellanus, Eccleſiam creationem Cardinalis ſine conſenſu Cardinalium pro tempore exiſtentium, non ſolum prohibere faciendam, ſed etiam factam irritare voluiſſe. Quanquam, ſi vellet non hoc poſſet, vt probaui, cum principem ſibi à Chriſto illiusque Vicario datum accipere, non ſibi eligere debeat; niſi caſu, quo Chriſtus illiusque Vicarius hac de re nihil prorsus ſtatuiffent, vel modus à Chriſti Vicario præſtitutus factionibus Electorum inutilis redderetur. Igitur vndique labat ratiocinatio Torcellani, quam ab ipſo autore improbatam, in lucem edere voluiſti.

QVARTA CONCLVSIO.

16. **R**OMANVS Clerus, & populus non potuit vlla longiſſimi temporis præſcriptione, Electione ſummi Pontificis ita ſibi vindicare; quin potuerit Eccleſia Vniuerſalis, ſeu Summus Pontifex alios Electores conſtituere. Hæc conſuſio, ſuppoſito vniuerſali Romani Pontificis primatu, quem vel tuis dictis euicimus, à te conceditur l. 4. cap. II. num. 16. *ſuppoſito Papatu, inquis, conſeſſo videlicet in Eccleſia eſſe vnicam caput vniuerſale cum ſumma poteſtate in vni-*
- uer-*

uerſam Eccleſiam, Concilia generalia ipſam totam repræſentantia poſſent electionem Papæ, quæ ipſius tunc eſſet propria, cui magis placuerit committere. Et ex hoc capite poſt Concilium Conſtantienſe Cardinales eſſent legitimi Papæ electores. Hæc tu: rectè, niſi ſtatim nugæ & mendacia ſuhijceres; ſed, quia (inquis,) Roma Conſtantienſe Concilium aut exploſum aut corruptum eſt, non video quomodo ſe Cardinales poſſint Eccleſiæ vniuerſalis facere in eligendo Pontificæ procuratores. Hæc tu. Et quidem, quod attinet ad Cardinales, non ſe fecerunt ipſi, ſed facti ſunt à ſupremo principe, totius Eccleſiæ procuratores. Et mirum eſt, te (ſi modo caput tuum oculis præditum ſit) non videre fieri hoc à Summo Pontifice optimè poſſe, ſi ſupponatur vt hic tu ſupponis illum eſſe totius Eccleſiæ caput vnicum vniuerſale cum ſumma & ſuprema in eandem poteſtate. Quod autem dicis Romæ Conſtantienſe Concilium corruptum eſſe; ad id probandum nihil affers præter inanem iamque refutatam ſuſpicuſculam, tuam ex Torcellano. Exploſum vero Romæ Concilium Conſtantienſe mendacium eſt, quod libro quarto, capite ſeptimo, numero ſeptimo, multo adhuc impudentius repetis. Roma, inquis, Concilium Conſtantienſe iam totum conculcauit; & ipſum igni tradendum proclamauit Thomas de Vio, frater Dominicanus Cardinalis Caietanus & lib. 1. cap. 12. numero 5. Concilium Conſtantienſe noſtri Romani non recipiunt, quod ſane Caietanus ſtammiſ dandum eſſe cenſuit. Hæc tu. Quis non miretur inter os hominis & frontem, tantam eſſe poſſe diſtantiam vt iſta dicere non erubescas? Nihil enim notius apud Catholicos, quam decreta Concilij Conſtantienſis duplicis generis eſſe, quædam ante, quædam poſt electionem ſummi Pontificis facta, & ab eodem confirmata. Et quamquam prioris generis

decreta non summæ autoritatis sint , tamen poste-
riora summo apud nos in pretio esse nemo est qui nes-
cit. Nihil igitur est Concilij Cõstantiensis quod Ro-
ma non veneretur, quædam verò illius in summam
autoritatis arcem admisit , vt nihil potuerit à te fal-
sius dici, quam *totum Roma conculcari*. Caietanus au-
tem nunquam, vt tu illi imponis, absolute dixit, ne-
dum proclamauit, Cõcilium Constantiense flammis
dandum esse , cuius verba quæ tu carpis hæc sunt de
Concilijs Constantiensi & Basiliensi, postquam eo-
rum decreta explicauerat. *Si honorem veritatis re-
cusent, falsa, erronea, flammis obnoxia sunt*; Ex quibus
verbis non magis colligi potest, Caietanum conci-
lium Constantiense flammis adiudicasse, quam Pau-
lum Apostolum beatos Angelos anathematizasse
cum dixit: *Si Angelus de celo, præterquam quod accepistis
vobis euangelizet, anathema sit.*

Caiet. opus.
l. c. 8.

Ad Galat.
c. 1. 8.

17. Sed his omisis nostra conclusio, Clerum popu-
lumque Romanum potuisse iure eligendi summum
Põtificem, quod tam diu habuerat, iustè priuari, pro-
batur clarissimè. Nam consuetudo omnis, quæ non sit
diuino iure cõstituta, potest autoritate Ecclesiæ tolli,
si perniciofa Ecclesiæ, vel inutilis reddatur, hæc pro-
positio per se patet. Sed consuetudo, vt Romanus
Pontifex à Clero eligeretur & populo, initio qui-
dem cum pauci essent Clerici & Christiani optima,
postea Ecclesiæ extitit perniciofa, & causâ plurimo-
rum tumultuum & schismatum, & occasio qua ca-
pta principes seculares prætextu pacis conseruandæ
sesè Ecclesiæ regimini & Pontificijs electionibus im-
miscentes, pessimos sæpe Ecclesiæ pastores dede-
runt, vt ex historijs patet : & colligi potest ex Cata-
logo schismatum Romanorum, quem tu ponis l. 4.
c. 11. n. 60. vbi quo tempore Clerus & populus elige-
bat, singulis sæculis duo, nonnunquam tria, vel qua-
tuor

tuor schismata contingebant : iam aút clero & populo excluso eligentibus Cardinalibus, his tribus postremis sæculis nullum prorsus schisma contigit. † Igitur illa consuetudo potuit, imo debuit lege Ecclesiastica abrogari, nisi sit diuino iure instituta. Diuini verò iuris esse hanc consuetudinem, vt Episcopus à Clero vniuerso & populo eligatur, neq; tu dicere constanter, & clare audes; Regé enim Magnæ Britanniæ times, qui tali consuetudini, in suo regno non defert. Quanquam, vt de Torcellano asseris, *non ita te Virgula herili submittis, quin inter dentes tacitè, imo satis apertè regi Serenissimo obloquaris.* Nam lib. 4. cap. 11. nu. 18. *Electio, inquis, Episcopi Romani ex Apostolica & fortasse diuina traditione ad Clerum spectat populumque Romanum, & lib. 3. cap. 3. nu. 17. Vt Episcopus à Clero & populo eligatur, Apostolica est, & fortassis Evangelica traditio, & libro quarto capite vndecimo, numero decimoséptimo, paulo audacius, consuetudinem vt Clerus & populus eligat facile potest etiam ad ius diuinum reduci, quia cuiuscunque communitatis est sibi ducem statuere.* & libro tertio, capite tertio, numero trigesimoséptimo dicis, Papam, dum Clerum vniuersum & populum ab electione excludit, *traditionem Apostolicam, imo & Evangelicam violare, quod dictum non minus Serenissimum regem Magnæ Britanniæ, quàm Papam tangit.* Quanquam non est ita vel Regi vel Pontifici curandum quid dicas, cum nihil probes; nec alias affers rationes, præter illas à Torcellano exercitij causa propositas, quæ iam confutata sunt.

* *
*

ARTICVLVS III.

De Cardinalibus S. R. E. eorumque dignitate supra Episcopos.

18. **D**E Cardinalibus disputas libr. 4. cap. 5. sed ita insulse, vt quod mirum sit etiam tibi ipse desipias, & caput illud his verbis absolvas: *Puto tractatum hunc meum de Cardinalibus sicut & ipsos magna ex parte Cardinales iam tædio esse omnibus & fastidio. Quod tibi Cardinales fastidio sint stomachi Caluiniana nausea cui cuncta Catholica displicent laborantis insulitas est, quam Christianis & Catholicis omnibus etiam inesse temerè & stultè iudicas: tamen tuam de Cardinalibus disputationem omnibus desipere & tædio esse merito existimasti, cum contra Cardinales non argumentis sed meris calumnijs, mēdacijs, cōuicijs agas, quæ pio modestoq; Lectori stomachum non mouere non possunt. Itaque Cardinales clarissima Ecclesiæ lumina fatis defendero si tua mendacia adnotauero.*

19. Et quidem de Cardinalis etymologia de qua fusissimè disputas loc. citat. an. 2. vsque ad 22. non est operæ pretium contentiosum funem trahere. Siue enim nomen Cardinalis à personis quibusdam principalibus, hoc est, Cardinalibus ad Ecclesias fluxerit, siue ab Ecclesijs quæ cardines ob suam dignitatem dicebantur, ad illarum præsidēs deriuatum sit, certum est, Cardinalis nomen & honorificum in Ecclesia, & antiquum fuisse. Nos autè Cardinalis vocabulum in ea sumimus etymologia, quā tū te dicis ommittere, imo contemnere lib. 4. ca. 5. n. 5. *quam sibi ipsi, inquis, nimium blandiens excogitauit Leo Nonus, dum Papam facit Cardinem totius Ecclesiæ, & inde clericos ipsius ait vocari Cardinales, Cardini utique*

*Vide Bel-
larm. l. 1. de
clericis, c. 16.
Gabrielem
Vasques to.
3. disput.
242. in 3. P.
a. 2. Onuph.
lib de Tit.
Cardin.*

que illi quo cætera mouentur vicimus adhærentes. *Cardinem enim illum ab Ecclesia valuis & amoui & amoueo & amouebo.* Ita tu Antoni; qui multa quidem mouisti, sed ab Ecclesiæ valuis neminem præter te ipsum, nedum summum Pontificem amouisti? Moues etiam quotidie, sed nihil promoues: nec vllus hoc sæculo nouator extitit, qui maiora promiserit vel minora præstiterit: aut qui ad impugnandum Pontificem plus odij, minus ingenij attulerit: Neque fane difficilis tibi assentior, quod adhuc motus sis inani semper conatu, nec quieturus; donec Tartari, in cuius portis, Petre semper infestas, nunquam præualituris nunc stas, baratro absorbearis.

Cardinalium officium in Ecclesia esse peranti- 20.
quum, in quantum sunt Ecclesiæ totius orbis principis clerici, & summi Pontificis quasi Canonici, nemo est qui dubitat: neque negamus Cardinalium dignitatem, crescentibus eorum in Ecclesiam meritis, posterioribus sæculis subinde creuisse. Quod non diffitetur Bellarminus, quanquam quod de ipso capite illo quinto n. 36. dicis mendaciū sit. *Hos, inquis, veros Cardinales dicimus esse Clerum proprium Romanum, neque negat Bellarminus, sed fatetur. Aliud vero Cardina-* Bell. l. 1. de
lium genus, quales nunc sunt, postea de nouo inductum dole- cleric. c. 16.
mus, perperam priori destructo; neq; hoc negare ille potuit, sed fateri coactus est. Ita tu fingis de Bellarmino: nunquam enim dixit ille Cardinaliū genus quales nunc sunt, nouum esse; sed tantum antiquo illorum officio quasdam nouas dignitates accessisse: Neque genus antiquum Cardinalium destructum nedum perperam destructum dixit, sed auctum & nouis honoribus iure meritoque adornatum. Itaque tria quæri possunt. Primo an electio summi Pontificis ad solos Cardinales sit legitimè reducta. Secundo an potuerit summus Pontifex, omisis concilij Episcoporum Italix,

Italiae, sibi proprium senatum adlegere, pro regimine totius Ecclesiae? Tertio. An propter haec officia Cardinales Episcopis praeferi debeant?

21. Quoad primum l. 4. c. 11. multus es in impugnanda Electione Innocentij Secundi, quem putas primū à solis Cardinalibus electum Electionem Anacleti seu Petri Leonis contra Innocentium probas, & Innocentij electionem vocas valde illegitimam per summam vim & iniuriam. Ad quod probandum nihil affers argumenti, praeter quinque mendacia. Primo enim dicis c. illo 11. num. 15. *Innocentium Secundum, à solis Cardinalibus cum magna Ecclesiae reclamatione electum;* cum dicere debuisses cum summa totius Ecclesiae approbatione, in quam reges Christiani omnes cum suis populis, Episcopi pene vniuersi cum suis cleris consenserant. De principibus S. Bernardus epist. 125. sic scribit. *Alemania, Francia, Anglia, Scotia, Hispaniarum & Hierosolymorum reges cum vniuerso clero & populis fauent & adherent Domino Innocentio tanquam filij Patri, tanquam capiti membra, solliciti seruare vnitatem Spiritus in vinculo pacis.* & ep. 126. *Anacletus ducem habet Apuliae sed solum ex Principibus, ipsumque vsurpat & corona ridicula mercede comparatum.* Non minus Episcopos Innocentio adhæsisse testatur. *Tuscia, Campania, Longobardia, Germania, Galliarum denique & Hispaniarum omnium, nec non & vniuersa Orientalis Ecclesiae tam Archiepiscoporum quam Episcoporum, quorum nomina scripta sunt in libro vite, sed Epistola breuitas non admittit. Hi omnes vnanimes non conducti pecunia, non seducti fallacia, non illecti priuato carnis vel cognationis amore, non timore compulsi potentie secularis, sed Dei voluntate proculdubio, sicut non ignorantes, ita nec dissimulantes, Petrum Leonis ingenue refutauerunt, ac securè Gregorium in Papam Innocentium susceperunt,* Hæc Bernardus. ex quibus refutatur secundum mēdaciū tuū, Innocentium

epist. 124.

tium Papam constitutum *fauore laicæ potestatis per summam iniuriam, & expressam iniquitatem.* S. Bernardus enim expressè dicit, Ecclesiam vniuersam, nullo metu compulsam, nec laicæ potestatis terrore adactam liberâ Innocentij electionem approbasse, nec credibile est, tot sanctos vbiq; terrarum Episcopos, ex quibus etiam plurimi miraculis claruerunt, in manifestam iniquitatem & expressam tam facile consentire voluisse.

Tertio l. 4. c. 11. n. 12. Bernardus, inquis, *conatus quidem est Electionem Innocentij, Electioni Anacleti ex certis causis præferre, nunquam tamen absolute hoc ausus est, quoad numerum Electorum.* Hic te mendacij reum arguunt verba Bernardi epist. 124. ita scribentis: *Merito illum recipit Ecclesia, cuius & opinio clarior, & electio sanior inuenta est; nimirum eligentium & numero vincens & merito:* Vbi apertissime Bernardus præfert Innocentij Electionem Anacletianæ quoad numerum electorum. Respondes Bernardum de solo numero Cardinalium loqui, tunc tamen electores erant legitimi etiam reliqui clerici & populus vt est à me hactenus ostensum. Hæc tu, tua somnia S. Bernardo imputans. Nam quamuis ante Innocentium clerus & populus Electioni summi Pontificis soleret interesse, & quem vellent expetere: electio tamen in solis Cardinalibus erat, quod clare sentit S. Bernardus epist. 126. *Hanc partem, inquit (nimirum eligentes Innocentium) saniozem nisi fallor inuenies, tam episcopos quam Cardinales Diaconos siue Presbyteros, & quorum maxime interest de electione summi Pontificis, & quanti in eligendo iuxta Patrum scita sufficiant.* Vbi dicit Bernardus Electores Innocentij fuisse tot numero quot ad Electionem Pontificis summi iuxta Patrum scita tunc sufficiebant, sed Electores Innocentij erant tantum maxima pars Cardinalium ex-

cluso

cluso reliquo Clero & populo, ergo tunc soli Cardinales iuxta Patrum scita eligere poterant, nec electio pertinebant ad clerum vel populum, sed vt interessent tamen consuetudo postulabat, imo Petri-Leonine factionis Cardinales, nunquam electionem Innocentij dicunt fieri oportuisse populo & clero eligente, sed tantum praesente & expetente, quam solemnitatem quia Innocentij Electores omiserant, ideo Anacletiani electionem irritam fuisse contendebant.

23. Hinc apparet quartum mendacium tuum, *Bernardus*, inquis, *in ipsa Innocentij electione defectus agnoscit, neque eos diffiteri neque sanare potuit.* Hoc dicis propter illa Bernardi verba ep. 126. *Et si quid minus forte solemniter minusve ordinabiliter processerit, in electione quae praecessit, vt hostes vnitatis contendunt: nunquid tamen praesumi altera debuit nisi priore prius, discussa ratione, cassato iudicio?* Verum Bernardus non hic agnoscit defectus in Innocentij electione, sed tantum hostis vnitatis defectus obijcere dicit, quo dato & non cōcesso, probat eos nouam Petri-Leonis electionem priore necdum damnata perperam praesumpsisse; praesertim cum defectus quos factioni obijciebant ad electionis solemnitatem non ad substantiam pertinerent, cum teste Bernardo eligentes tot essent quot *Patrum scita* requirebant.

Quinto Bernardus, inquis, *aduersus Anacletum cum electio esset legitima ad electi demerita & mores tantum se recepit.* Hæc tu: quam luculenta falsitas. Audi Bernardum epist. 126. de vtroque electo & electione ita differentem: *Primo, inquit, si personas compares, vt neutri sane vel derogare videar vel adulari, dicant quod dici passim reperies, & neminem arbitror diffiteri; quia videlicet Innocentij nostri vita vel fama nec amulum timet, cum alterius nec ab amico tuta sit.*

Deinde

Deinde si electiones nostræ itidem mox occurrerit, & promotione purior, & ratione probabilior & prior tempore, & tandem concludit. Cum igitur & electus dignior, & electio suauior, & actio ordinabilior teneatur: qua isti ratione, imo qua contentione contra ius & fas, contra vota omnium bonorum, iniurta & remtentæ Dei Ecclesiæ præficere alium & illum deponere tentant. Hæc Bernardus, cum eoque tunc temporis Ecclesiæ Catholica vniuersa quo testimonio muniti Cardinales te merito temnunt contra electionem summi Pontificis ad ipsos solos deuolutam è palude Britannica coaxantem.

24.

Bell. l. 1. de
cler. c. 16.

Ad Secundum quod quærebatur veniamus, an potuerit summus Pontifex omisis concilijs Episcoporum Italiæ Senatū Cardinalitium instituerè. *Potuisse hoc fieri*, inquit Bellarminus, & rectè factum esse in dubium reuocari non potest. Nam non tenetur Pontifex hos magis quam illos in Concilium adhibere. Deinde hac ratione multa commoda consequuta sunt. Primum est quod habeat Summus Pontifex Senatū in promptu; ita ut possit etiam singulis diebus, si velit, de rebus grauissimis deliberare. Alterum quod hoc faciat sine detrimento Ecclesiarum quibus absentia Pastorum perniciofa est. Tertium quod habeat consiliarios magis instructos & exercitatos, cum hac sola & assidue tractent. Hæc Bellarminus clarissime & grauissime. aduersus quæ nihil habes quod obijcias: tamen obmurmuras libro quarto, cap. quinto, numero trigesimo sexto, & in horum verborum refutatione varias paginas consumis. Primo inculcas tuum illud solemne dictum, scilicet te demonstrasse regimen Ecclesiæ vniuersalis in Papa nullum esse. Quo responso Cardinali dignitas supra Episcopum non minus à te conceditur, quam supra ECCLESIAM CHRISTI loco Monarchiæ Pontifici,

fici, at Monarchiæ institutione nihil in sacra scriptura illustrius : exercitio illius perpetuaque praxi nihil in Ecclesia notius, vt iam satis ostendi: Secundo veros Cardinales Romanæ Ecclesiæ Canonicos Lateranenses, & de iure Romani Pontificis Consiliarios vocas, & eos è tanta dignitate, summa cum iniuria deiectos valde te dolere dicis. Nimirum Canonicos Lateranenses in Cardinales libenter accenderes, qui neque tam vel impij vel stolidi sunt, vt quo ipsi particularis Episcopi consiliarij sint, Romanam Ecclesiam regimine totius Ecclesiæ quod semper obtinuit spoliata velint. Tertio dicis in grauioribus negotijs fuisse semper morem vt synodos maiores vel minores cogeret ipse Papa suorum Episcoporum, & simul cum ipsis ad suffragia eorum decisiva rem definiret & iudicia exerceret. Hæc tu res quas Bellarminus clarissimè distinxit confundens, sunt enim Concilia Ecclesiæ quædam generalia, ad quæ Episcopi omnes conuocandi sunt, in quibus decreta suffragio quidem decisiuo, tamen sententiæ vltimæ Pontificiæ subordinato stabiliunt. Alia sunt Concilia nationalia, in quibus tamen agitur, de negotijs ad Ecclesias alias pertinentibus, qualia olim ante stabilitum consistorium Cardinalium, Romani Pontifices conuocabant. In his concilijs reliqui Episcopi non nisi consiliarij erant, iusque suffragij decisiui in solo summo Pontifice erat, neque enim singuli Episcopi de reliquis Episcopis & Ecclesijs iudicare ex propria potestate possunt.

25. In harum autem synodorum qui consilij gratia vocabantur non generalium successisse senatû Cardinalitium & iure meritoq; successisse probat Bellarminus tribus argumentis, seu commodis indenatis, quæ quoniam rationibus infirmare non potes, ad maledicta conuerteris l. 4. c. 5. n. 40. *Cardinalium*, inquis,

quis, non Episcoporum consistorium à Papæ est substitutum, ut iam soli omnia negotia tanquam absoluti Monarchæ peragerent: & ad speciem tantū externamq; solam synodi formam, Consiliarijs absque decisivo suffragio vterentur. & interim ipsi Pontifices quod ipsis lubet facerent: Nam si Episcopos synodaliter adhiberent; non quod volumas aut libido Papæ conatur, sed quod plura suffragia Episcoporum statuerent, id esset peragendum. Iam verò solus Papa cum Cardinalibus, ipsius assentatoribus nō consiliarijs; si Deo placet; Catholica vocatur Ecclesia. O misera tempora! Hæc tu Antoni: & sanè misera sunt tēpora capitis tui canis aspersa, quibus tam parum sapientiæ inest, ut nunquam tibi ipsi constes, & omnes tui similes temerè arbitreris. Scilicet Episcopi in synodis Romanis Pontificiæ cupiditati præclarè resisterent, si verum sit quod dicis, eos Romanæ Monarchiæ tyrannidem exercenti etiam in concilijs generalibus gementes inuitosq; applausisse. Illustrissimi verò Cardinales non multum curare debent, quod assentatores à te audiant, cui feruilis hæc & abiecta affectio ita insita est, ut ab ea neminem credas alienum, neq; quidem viros præstantissimæ sanctitatis. Quid enim sanctius in Ecclesia post Apostolos fuit Athanasio, Catholicisque Episcopis Aegyptijs illius seculi, à quibus aduersus Arianos, Christi diuinitas fuit potissimum propugnata? De quibus quia in Epistola quadam, Romanum primatum videtur agnoscere, postquam fidem Epistolæ vocasses in dubium, ita scribere non vereris l. 3. c. 12. n. 55. *Etiamsi, inquis, vera esset & authentica Epistola, adulantur illi Episcopi nostro Papæ, illius ope indigi.* Si S. Athanasius adulator Papæ fuit, non erunt multum reprehendendi Cardinales, si Papæ assentiantur, inuitati tantæ doctrinæ & sanctitatis exemplo; Nec parcis Catholicis Principibus, qui Cardinalibus cedunt, de quibus eodem c. nu. 32. *Vers Principes, inquis,*

nō soliti sunt huic dignitati se prostituere. quod si qui se abiectionē submiserint ut Cardinalibus primas sponte deferrent, aliquo certe morbo laborarunt, vel leuitatis vel assentationis; vel in angustias detrusi, ac opis curia Romana indigi, ablanditi sunt. Numquam Antoni de viris sanctissimis & principibus ista suspicatus fuisses, nisi peccatum, Regis Angliæ indignum, ad omnem assentandi libidinem proiecta seruitus occuparet.

26

Tertium iam restat discutiendum an his constitutis in Ecclesia Cardinaliū officijs, Episcopis quoad locum & dignitatem sint præferendi. In primis quod spectat ad ordinis potestatem: certum est Episcopum Cardinali presbytero, nedum Diacono, superiorem esse. Atq; hac consideratione, quiuis Cardinalis Presbyter vel Diaconus regibus antestatur ut per se patet. Quare tu, l. 4. c. 5. n. 32. sine causa in Bellarminū inueheris, quod Presbyteros regibus, præferat sacri ordinis dignitate, quia hinc, inquis, ipso Cardinale vix puto id concedente, Triobulares quiuis Presbyteri qui in foro quotidie prostant ut misificent venales, maximis Regibus, prorsus æquarētur; Prorsus autem, nec pares tantum, sed etiam superiores. neque hoc egrè tibi Bellarminus concedet, sed vltro fatebitur. Imò si neges, patrum testimonijs, & necessarijs argumentis, sacerdotium regia dignitate longè quid diuinius esse, addicet. Quæ dignitas non ut tu inepte putas, ex diuitiarum affluentia nascitur, nec inde maior efficitur, sed ex Sacerdotij Christi secundum ordinē Melchisedech (cuius quiuis Sacerdos etiā triobularis particeps est) maiestate, quamuis Sacerdotes qui venales in foro, ad misificandum prostent hactenus non vidi, suspicor que te, qui tam præclare sycophantem agis, de prostibulis & prostitutis non nisi somniare.

27

Secundò certum etiam est, quoad iurisdictionem in propriam Ecclesiam, Episcopum Cardinali præferre;

stare; quia habet Episcopus iure quidem diuino tamē ad summum Pontificem subiecto, amplissimam in sua Ecclesia potestatem: At Cardinalis cum in sua titulari Ecclesia sit quasi parochus, Episcopo subiectus, non potest nisi quantum ei Episcopus permiserit. Atque ita, si consideremus potestatem Ecclesiæ ordinariā diuinitus institutam, siue ordinis, siue iurisdictionis Episcopus superat Cardinalem. Neque tamen hinc inferas quod tu inferis l. 4. c. 5. n. 60. fieri non posse vt Cardinalis Presbyter Episcopo superior sit. *Hoc ipso, inquis, quod Cardinales sunt meri Papa adiutores Vicarij & Ministri, in ijs quæ ad generalem superintendentiam Ecclesiarum spectant, optimè colligimus eos esse Episcopis longè inferiores, qui propriam habent iure diuino & primariam potestatem, & non sunt Papa Vicarij aut locum tenentes, sed Christi.* Verùm hæc ratio non concludit. Possunt enim Vicarij alicuius supremi Principis & Monarchæ, præcedere Principes, illi cuius Vicarij sunt, subordinatos, qui propriam habent iurisdictionē à nulli^o Principis humani solo bene placito depēdentē. Hoc modo, videmus solere Proregē duces & alios magnates regni præcedere. Itaq;, consideranda sunt officia Cardinaliū propria, quæ nō diuinā quidē sed tamen Ecclesiasticā institutionē habēt: & inde colligendū, sintne Episcopis inferiores?

Primū officium Cardinalium diximus esse, vt ipsi soli Pontificē eligant, quod ius cū postremis his sex seculis fuerit ad ipsos deuolutum; mirum nō est si creuerit Cardinaliū dignitas. Quā rationem ab Illustrissimo Bellarmino allatam quia nō intelligis, l. 4. c. 5. n. 37. & 38. cum Cardinalatū suum præclare defendere ex sola paucitate, nō ex se aut ex proprio gradu, quod impugnas, quia Electoratus ex eo, quod sit in paucis vel in multis, non efficitur in se melior, sed sola opinione hominum: afferisque illud Hieronymi. *Omne*
 L. 1 2 *quod*

quod rarum est, plus appetitur; pulegium apud Indos pipere pretiosius est, Diaconos paucitas honorabiles; Presbyteros turba contemptibiles facit. Hæc, Antoni, non diceres, si rerum conditiones nosse distingueres, quænam scilicet ex paucitate fiant reuerà meliores, quænam sola æstimatione hominum. Regia dignitas quid est nisi supremum ius regiminis, & vitæ & necis potestas à republica ad vnum redacta, qui quidem vnus priusquam rex eligeretur ius vitæ & necis vnà cum cæteris habebat. Et tamen, quis mentis compos ex hac supremæ potestatis per totâ Rempublicam diffusæ deuolutione ad vnum, negabit illum vnum fieri potentiorum maiorisque dignitatis, non inani hominum opinione, sed etiam reuèra & in oculis Dei? Itaque res potest ad paucos redigi dupliciter, Primò per extinctionem illius in plurimis indiuiduis, quæ prius participabant ipsam: Ita natura humana tempore diluuij redacta fuit ad paucos, & hæc redactio rei ad paucitatem, non facit eam propterea meliorè, nisi sola hominum opinione. Secundo modo, potest res ad paucitatem vel angustias redigi, non per extinctionem illius in vllò indiuiduo, sed quia tota quæ fuerat in pluribus diffusa, in vnum aut paucos colligitur: Hoc modo aquæ quæ in prima mudi molitione faciem terræ oppleuerant, in vnum locum redactæ fuerunt: nec dubitari potest; quin ille locus in què aquæ sint vniuersæ congregatæ, plenior aquis redditus sit, quam prius extiterat; Quapropter redactio rei ad paucitatem hac via, semper reddit illos paucos ad quos solos redigitur, rei illius possessione pleniores. Igitur, Antoni, cum ius summum Pontificem eligendi redactione ad solos Cardinales nō sit extinctū, sed quicquid iuris in clero prius, populoque Romano, & Imperatoribus extiterat, sit in illis paucis constitutum; quis non videt Illustrissimos,

Car-

Cardinales officium quod prius cum plurimis habebant iam solos plenius & perfectius possidere? Iam per se posse, quod prius non poterant; atque adeo electoratus officij factos esse plenissima possessione, digniores? Quod sanè officium cum augustissimæ iurisdictionis sit, per quam Cardinales vnum ex Ecclesia cogunt, ad regimen vniuersale suscipiendum; Ecclesiamque totam obligant, vt ei tanquam supremo pastori Christi; Vicario pareat, concluditur, Episcopo, non electori, Cardinales meritò præferendos esse.

Alterum officium Cardinalium est, vt Romani Pontificis in regimine totius Ecclesiæ consiliarij sint & coadiutores, quo in officio tanquam summi Pontificis Vicarij Episcopos particularium Ecclesiarum iudicent. Hanc dignitatem in Cardinalibus S. Bernardus agnoscit, de confid. ad Eugen. l. 4. *Veniamus ad collaterales tuos: hi seduli tui, hi intimi tui. An non eligendi de toto orbe, orbem iudicaturi?* & ep. 188. ad Cardinales, *Nulli dubium est, inquit, quin ad eos specialiter spectet tollere scandala de regno Dei; surgentes succidere spinas; sedare querelas, &c.* & infra: *Agite pro loco quem tenetis pro dignitate qua polletis, pro potestate quam accepistis.* Igitur cum Cardinales sint iudices orbis, vniuersæque Ecclesiæ atque adedò Episcoporum, quid mirum si Cardinalibus Episcopi locum cedant digniorem? Tu respondes, Episcopos à Cardinalibus non iudicari nisi per abusum; quod libro tuo octauo, fortassis ad Calendas Græcas edendo, te demonstraturum promittis; Interim Cardinales in sua supra Episcopos dignitate permaneant.

Atq; hæ duæ solidæq; causæ sunt, cur Cardinaliū dignitas meritò creuerit; tu tertiã fingis, & Bellarmino affingis l. 4. c. 5. n. 41. *Quid tibi videtur, inquis, lector, de illa Bellarmini causa, cur Cardinales sint maiores*

Episcopis, quia nimirum creuerunt negotia Romana Ecclesia: praesertim cum accessisset Principatus temporalis. Vere enim Cardinalitia dignitas, ex Dominio temporali Papa plurimum aucta est, qui Regum & magnorum Principum filios allicit, ut fiant Cardinales; hoc est, vnius magni temporalis principis, socij & eiusdem principatus candidati. Cur ergo, inter Ecclesiasticos viros, in ordine Ecclesiastico ponimus? Cur Episcopus vera potestate Ecclesiastica, & primatu spirituali vero praecellentibus propter laicum & temporalem primatum Cardinales praefereamus? ita tu, delirantiũ ritu, turres in aere struis, & destruis. Audis à Bellarmino nominari temporale Papæ Principatum; statimq; tibi venit in mentẽ dicere Bellarminũ, ex temporali Papæ primatu Cardinales ortos fuisse, indeq; cõcludis non nisi temporales principes esse. sed nunquam perspicue disputantem Bellarminum (quæ tua cæcitas est) intelligis. Non enim dicit ille causam cur Cardinales maiores sint Episcopis, hanc esse, quia nimirum creuerunt negotia Romanae Ecclesiae addito praesertim temporali principatu. Ita enim concludere, non ratiocinari sed delirare esset; Quæ est enim ista consequentia? creuerunt negotia Romanae Ecclesiae; ergo Cardinales sunt maiores Episcopis. Hoc dicit Bellarminus, negotia Romanae Ecclesiae indies aucta & crescentia iustam causam Romano Pontifici praebuisse, ut fixum sibi senatum ex viris Ecclesiasticis rerum diuinarum peritis, & in causis Ecclesiarum exercitatis adlegeret: hunc senatũ, (cum non posset ex solis Episcopis constare quorum absentia à gregibus perniciofa futura esset,) debuisse ex alijs clericis constitui: hos autem clericos, (cum negotia totius Ecclesiae grauissima, ut sunt summi principis electio, Episcoporumq; iudicia tractent,) non potuisse iurisdictione seu potestate regiminis Episcopis non praestare.

Quod

Quod aurem tu Pontifici ad promittis Canonicos lateranenses futuros optimos illi consiliarios Cardinalium loco, atq; adeo si detur Pontificatus vniuersalis Episcoporum incorruptos iudices; non hoc ex iudicio sed ex affectu dicis: nec ex vlllo in Canonicos amore, sed ex summo in Cardinales odio: ex quo etiam ibidem nu. 41. exclamas. *Deus bone, quata pars Cardinalium Ecclesiastico muneri idonea est?* & paulò post, ad mentiendum & maledicendum effusus. *Non opus est, inquis, me dicere de Coccinatis nostris, qui, & quidem pauci, Ecclesiasticos redditus tantos in suas delicias insumunt soli, quantis mille, credo, Episcopi in Ecclesia Christi egregiè laborantes, cõmodè alerentur. Quæ sanè immensa pecunia in Cardinalium inutilium luxus ex Christi patrimonio inutiliter impensa, tota alioqui posset in pauperes, & debellationem tyrannorum infidelium cum fructu incredibili impendi.* Hæc tu; quia Episcopus es, pro Episcopis in Cardinales dicis, quasi Cardinalium vniuersi, Episcoporũ nulli genio indulgerent. Quæ tua oratio in Cardinalibus accusandis nimia, & immodesta, utinam saltem qua parte laudas Episcopos veri se finibus contineret; illasq; Episcoporum egregiè in Ecclesia Christi laborantiũ myriadas tam faciliè ostentare posses. Ego verò vt his Ecclesiæ Catholicæ luminibus neutris derogem, ita pronũtio: vt posse inter Episcopos reperiri proditores & perditos; antiquum Iudas, tu, nuperum argumentum es: ita Cardinales plurimos qui singulari sanctitate præfulgeant, pietate quã purpura clariores, norunt qui Cardinales intimè norunt vniuersi. Neque tu *immensa* opulentia in Cardinalibus tantus admirator, in sacro Senatu virtutum exempla requireres; nisi opibus eorum potius quam virtutibus inuidisses; nisiq; delicias, quibus inhias, curiosius quam corporis afflictationes quæ tibi minimè arridebant in ipsis obseruasses;

uasses; nisi denique pecuniam à nonnullis interdum in suos vsus fortassis magnificè profusam exactius, quàm benignita: è in Christi pauperes, in temp'la, altaria, aliaque id genus pietatis momumenta à plurimis quotid:è copiosè effusam numerasses. Et mea sanè sententia Cardinales dum vituperare vis, nò mediocriter illustras: siquidem conuitia hominum turpiù in laudibus computanda sint. Aduersus quas calumnias tuas, tuo clypeo Cardinales se facillè munient; quodq; tu nobis, hoc tibi à Cardinalium vnoquoq; dictum puta. *Si quis spurci oris homuncio, è rabularum face proreptans, in me maledictorū virus exornat; ac mendaciorum à se vel ab alijs confictorum portenta immittat: se profectò delassabit, chartas frustra conspuet; me nò feriet, non petet; contra absurdum, surdus esse statui.*

E P I L O G V S.

ATQVE hic finio, M. Antoni, tibiq; luxus Cardinalitij Critico, Londinenses delitias tuas cōdono; nec vitæ tuæ sordibus re censendis calamum meū fœdo. Vitia doctrinæ tuæ detego, personæ tuæ parco. Tuam in scribendo perpetuam oscitantiam, liquidò commonstrauis; Anarchiam inter Episcopos destructam, Monarchiam in Petro Petrique successore Romano Pontifice stabilitam tuis principijs & dictis exhibui. Tibi me præstiti aduersarium qual' è optabas; non te *conuitijs, non verborum quisquilijs, non phrasium inanjs, sed rationum nodis, syllogismorum retibus, contradictionum tuarum laqueis, implicauis*. Vtinam tibi ad salutem profit hic meus labor, & doctrinam quam nescius & inuitus asseruisti, iam sciens & volens amplectaris, veritatiq; à qua velis, nolis, vinceris, & vinciris, tua sponte te victū, & victum dedas. Ad quod pluribus hortarer te, nisi te viderem in *felle amaritudinis* erga summum Pontificē,

& in obligatione peccati esse; criminisq̄ue in Spiritū sanctum commissi reum, agnitæ veritatis osorem; nisi deniq̄ue spem de te mihi propemodum omnem eriperet dictum Chrysostomi. *Audi Fidelis, qui cum heretico contendis, si Pharisei placati sunt; & in certando cum heretico potes eum placare, si viceris; Nunquid tu Christo fortior es! v̄t quis ille non placavit, tu places?* *Chrysost. 10. s. homil. 37.*

Igitur quia salutem tuam iam facilius opto quam spero, laborem scriptionis meæ alia cogitatione consolor; nimirum lectoribus profutura quæ scripsi, vt tua velut iam confutata proijciant, quæ te postmodum editurum esse promittis. Dictorum tuorū repugnantias plusquam trecentas, in hoc opusculo tibi obijcio clarissimas expressasq̄; quæque doctrinæ tuæ fundamenta attingant: librum, caput, numerum adnoto, quo dicis & contradicis; vt, si mala fide tecū agam, falsarium me arguere facillimè possis. Quod si non potes; quis te Romanam Ecclesiā impugnantem vastis voluminibus non contēnat & rideat; ita vel ab intelligentia & memoria destitutū, vel à Deo spiritu vertiginis percussum, vt nunquam vlla in re tibi ipse consentias? Itaque, si iam satis in leuitatis & inconstantiæ tuæ freto agitatus es; ad Catholicam Petram reuertere, vbi nec à Christo, nec ab Ecclesia, nec à teipso dissideas. Quod si turbatæ mentis tuæ in Pontificem iracundi flatus à Catholica Ecclesiæ sinu in perpetuum te auerterunt, delatusq̄; in profundum iam contemnis, in æternum vale. Mibi rone amplius tecum certare certum est, donec didiceris tuadicta scriptaque melius expendere, & aliqua saltem ratione constare tibi.

Qua scripsi, Censura sanctæ Ecclesiæ, Catholica Apostolica Romana subiecta sumo.

F I N I S.

ERRATA HAEC BENEVOLVS

Lector ante lectionem libri corriget, & quia errare humanum, excusabit.

Pag. 6. lin. 24. aut Reg. le. aut Resp. p. 8. l. 2. exercet le. exercet: p. 8. l. 5. debere. le. debere? p. 12. l. 23. apertū le. apertē p. 13. l. 19. posuit le. ponit p. 17. l. 5. mentitus es le. mentis es p. 26. l. 11. dominantur le. dominantes p. 37. l. 14. vocatos & nemo le. vocatos, nemo p. 42. l. 18. nec dubitaris le. nec dubitāter p. 52. l. 28. subijciendis le. subruendis p. 55. l. 27. non le. nos p. 56. l. 2. deceptos le. deceptores p. 17. l. 23. commissā le. commissā? p. 67. l. 17. transcurviū le. transcursum p. ib. l. 19. transcurviū le. transcursum p. ib. l. 35. extat le. erat. p. 80. l. 7. ipsemet leg. ipsemet. ibi. l. 36. Ille le. illā p. 81. l. 7. tribus le. tribui. p. 89. l. 16. & le. est p. 95. li. 1. cōmunis le. communes p. 98. l. 14. assertationibus le. assentationibus ibi. li. 15. prāvuidit le. prōvidit p. 99. l. 16. apertissimē. Secundum le. apertissimē secundum p. 123. l. 18. requiritur le. requirit p. 125. l. 5. dico le. dicit p. 142. l. 30. offudisti le. effudisti p. 146. l. 8. verissimum le. vanissimum p. 168. l. 26. qui eam le. quia eam p. 177. l. 23. primatus le. Primatis p. ib. l. 24. Primatus le. Primatis p. 178. l. 3. spiritu le. sparto p. ib. l. 16. agnoscere le. agnoscete? p. 179. l. 2. colligit le. colligo p. 186. l. 4. Monarchiam le. Monarcham p. 194. l. 28. omnibus. Quam le. omnibus, quam p. 209. l. 2. agnoscit le. agnoscis p. 211. l. 9. vt lubet necessitatem le. vt lubet (quæ tamen nulla est) necessitatem. p. 224. l. 8. sed le. aut p. 252. l. 18. episcopali le. presbyterali p. 254. l. 2. materiē le. oratoriē p. 256. l. 34. in verbis le. inuentus ibid. l. 35. perdat le. perdat p. ib. 36. ordinantur le. ordinatur p. 257. l. 6. etiā le. sed etiam p. 262. l. 14. animal le. animal videtur p. 262. l. 35. flagrat le. flagitat. p. 267. Caput primū le. Caput secundum p. 273. l. 6. in quā quasi physica le. physica p. 274. l. 17. in Christo le. à Christo p. 276. l. 19. malē le. inde p. 278. l. 29. extrinseco le. intrinseco p. 289. l. 31. probatione le. prolatione. p. 300. l. 3. Cui Apostolos le. cui post Apostolos p. 313. l. 12. cessat le. certæ p. 321. l. 20. dicis le. dices p. 324. l. 12. cessat le. certa p. 332. l. 25. miteris le. niteris p. 333. l. 1. posuit le. potuit p. 381. l. 17. meri le. veri p. 391. l. 9. quare le. quale p. 394. l. 4. per comparationē ad le. per comporationē ad actus quam ad p. 405. l. 16. quādo le. quamdiu p. ib. l. 31. fungitur, Regimen le. fungitur, ac hoc in casu regimen p. 409. l. 7. tribus le. duobus p. ibid. l. 9. erat. Sed le. erat, in Africa nō agnoscere scandalum haud

haud erat. Sed p. 411. l. 12. Non igitur in le. Non igitur ab eo
in p. ib. l. 22. Monarchiæ le. Monarchicæ p. 413. l. 21. quoad
le. vsque ad p. 420. l. 17. constituat le. constituit p. ib. l. 18. affi-
gnet le. assignat p. 416. l. 7. vbinam le. vtinam p. 418. l. 18. resti-
tuit le. restitit p. 421. l. 11. ibi & le. ibi: ac p. 422. l. 27. est le. esse
p. 435. l. 27. infirmata le. confirmata p. 447. l. 1. conciliū esse
le. concilium se esse p. 450. l. 34. admirari non le. admirari fa-
tis non p. 451. l. 1. assentiri le. assentari p. 459. l. 33. erant con-
stituta le. erant bene constituta p. 460. l. 11. velabat le. vetabas
p. 470. l. 28. statum le. litem p. 470. l. 28. legem le. lege p. 483.
l. 1. primatum iurisdictionis le. primatum non fidei sed iu-
risdictionis p. 489. l. 7. indidit le. tradidit p. 494. l. 22. dubi-
tat le. dubito. pag. 518. l. 4. monumenta, leg. monumenta.

